ନମୋ ତସ୍ସ ଭଗଵତୋ ଅରହତୋ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧସ୍ସ

ଦୀଘନିକାଯୋ

ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧଵଗ୍ଗପାଳି

୧। ବ୍ରହ୍ମଜାଲସୁତ୍ତଂ

ପରିବ୍ବାଜକକଥା

୧। ଏଵଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗଵା ଅନ୍ତରା ଚ ରାଜଗହଂ ଅନ୍ତରା ଚ ନାଳନ୍ଦଂ ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନୋ ହୋତି ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି। ସୁପ୍ପିଯୋପି ଖୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଅନ୍ତରା ଚ ରାଜଗହଂ ଅନ୍ତରା ଚ ନାଳନ୍ଦଂ ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନୋ ହୋତି ସଦ୍ଧିଂ ଅନ୍ତେଵାସିନା ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତେନ ମାଣଵେନ। ତତ୍ର ସୁଦଂ ସୁପ୍ପିଯୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ଧମ୍ମସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି; ସୁପ୍ପିଯସ୍ସ ପନ ପରିବ୍ବାଜକସ୍ସ ଅନ୍ତେଵାସୀ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ ମାଣଵୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ଧମ୍ମସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି। ଇତିହ ତେ ଉଭୋ ଆଚରିଯନ୍ତେଵାସୀ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ଉଜୁଵିପଚ୍ଚନୀକଵାଦା ଭଗଵନ୍ତଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ପିଟ୍ଠିତୋ ଅନୁବଦ୍ଧା [ଅନୁବନ୍ଧା (କ। ସୀ। ପୀ।)] ହୋନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ।

୨। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକାଯଂ ରାଜାଗାରକେ ଏକରତ୍ତିଵାସଂ ଉପଗଚ୍ଛି [ଉପଗଞ୍ଛି (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ। ସୁପ୍ପିଯୋପି ଖୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକାଯଂ ରାଜାଗାରକେ ଏକରତ୍ତିଵାସଂ ଉପଗଚ୍ଛି [ଉପଗଞ୍ଛି (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ଅନ୍ତେଵାସିନା ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତେନ ମାଣଵେନ। ତତ୍ରପି ସୁଦଂ ସୁପ୍ପିଯୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ଧମ୍ମସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି; ସୁପ୍ପିଯସ୍ସ ପନ ପରିବ୍ବାଜକସ୍ସ ଅନ୍ତେଵାସୀ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ ମାଣଵୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ଧମ୍ମସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି। ଇତିହ ତେ ଉଭୋ ଆଚରିଯନ୍ତେଵାସୀ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ଉଜୁଵିପଚ୍ଚନୀକଵାଦା ଵିହରନ୍ତି।

୩। ଅଥ ଖୋ ସମ୍ବହୁଲାନଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ରତ୍ତିଯା ପଚ୍ଚୂସସମଯଂ ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠିତାନଂ ମଣ୍ଡଲମାଳେ ସନ୍ନିସିନ୍ନାନଂ ସନ୍ନିପତିତାନଂ ଅଯଂ ସଙ୍ଖିଯଧମ୍ମୋ ଉଦପାଦି – ‘‘ଅଚ୍ଛରିଯଂ, ଆଵୁସୋ, ଅବ୍ଭୁତଂ, ଆଵୁସୋ, ଯାଵଞ୍ଚିଦଂ ତେନ ଭଗଵତା ଜାନତା ପସ୍ସତା ଅରହତା ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧେନ ସତ୍ତାନଂ ନାନାଧିମୁତ୍ତିକତା ସୁପ୍ପଟିଵିଦିତା। ଅଯଞ୍ହି ସୁପ୍ପିଯୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ଧମ୍ମସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି; ସୁପ୍ପିଯସ୍ସ ପନ ପରିବ୍ବାଜକସ୍ସ ଅନ୍ତେଵାସୀ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ ମାଣଵୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ଧମ୍ମସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି। ଇତିହମେ ଉଭୋ ଆଚରିଯନ୍ତେଵାସୀ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ଉଜୁଵିପଚ୍ଚନୀକଵାଦା ଭଗଵନ୍ତଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ପିଟ୍ଠିତୋ ଅନୁବଦ୍ଧା ହୋନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚା’’ତି।

୪। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ତେସଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଇମଂ ସଙ୍ଖିଯଧମ୍ମଂ ଵିଦିତ୍ଵା ଯେନ ମଣ୍ଡଲମାଳୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି। ନିସଜ୍ଜ ଖୋ ଭଗଵା ଭିକ୍ଖୂ ଆମନ୍ତେସି – ‘‘କାଯନୁତ୍ଥ, ଭିକ୍ଖଵେ, ଏତରହି କଥାଯ ସନ୍ନିସିନ୍ନା ସନ୍ନିପତିତା, କା ଚ ପନ ଵୋ ଅନ୍ତରାକଥା ଵିପ୍ପକତା’’ତି? ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚୁଂ – ‘‘ଇଧ, ଭନ୍ତେ, ଅମ୍ହାକଂ ରତ୍ତିଯା ପଚ୍ଚୂସସମଯଂ ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠିତାନଂ ମଣ୍ଡଲମାଳେ ସନ୍ନିସିନ୍ନାନଂ ସନ୍ନିପତିତାନଂ ଅଯଂ ସଙ୍ଖିଯଧମ୍ମୋ ଉଦପାଦି – ‘ଅଚ୍ଛରିଯଂ, ଆଵୁସୋ, ଅବ୍ଭୁତଂ, ଆଵୁସୋ, ଯାଵଞ୍ଚିଦଂ ତେନ ଭଗଵତା ଜାନତା ପସ୍ସତା ଅରହତା ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧେନ ସତ୍ତାନଂ ନାନାଧିମୁତ୍ତିକତା ସୁପ୍ପଟିଵିଦିତା। ଅଯଞ୍ହି ସୁପ୍ପିଯୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ଧମ୍ମସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି; ସୁପ୍ପିଯସ୍ସ ପନ ପରିବ୍ବାଜକସ୍ସ ଅନ୍ତେଵାସୀ ବ୍ରହ୍ମଦତ୍ତୋ ମାଣଵୋ ଅନେକପରିଯାଯେନ ବୁଦ୍ଧସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ଧମ୍ମସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଵଣ୍ଣଂ ଭାସତି। ଇତିହମେ ଉଭୋ ଆଚରିଯନ୍ତେଵାସୀ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ଉଜୁଵିପଚ୍ଚନୀକଵାଦା ଭଗଵନ୍ତଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ପିଟ୍ଠିତୋ ଅନୁବଦ୍ଧା ହୋନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚା’ତି। ଅଯଂ ଖୋ ନୋ, ଭନ୍ତେ, ଅନ୍ତରାକଥା ଵିପ୍ପକତା, ଅଥ ଭଗଵା ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ’’ତି।

୫। ‘‘ମମଂ ଵା, ଭିକ୍ଖଵେ, ପରେ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସେଯ୍ୟୁଂ, ଧମ୍ମସ୍ସ ଵା ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସେଯ୍ୟୁଂ, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଵା ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସେଯ୍ୟୁଂ, ତତ୍ର ତୁମ୍ହେହି ନ ଆଘାତୋ ନ ଅପ୍ପଚ୍ଚଯୋ ନ ଚେତସୋ ଅନଭିରଦ୍ଧି କରଣୀଯା। ମମଂ ଵା, ଭିକ୍ଖଵେ , ପରେ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସେଯ୍ୟୁଂ, ଧମ୍ମସ୍ସ ଵା ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସେଯ୍ୟୁଂ, ସଙ୍ଘସ୍ସ ଵା ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସେଯ୍ୟୁଂ, ତତ୍ର ଚେ ତୁମ୍ହେ ଅସ୍ସଥ କୁପିତା ଵା ଅନତ୍ତମନା ଵା, ତୁମ୍ହଂ ଯେଵସ୍ସ ତେନ ଅନ୍ତରାଯୋ। ମମଂ ଵା, ଭିକ୍ଖଵେ, ପରେ ଅଵଣ୍ଣଂ ଭାସେଯ୍ୟୁଂ,

ଧମ୍ମସ୍ସ ୱା ଅୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ଅୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ତତ୍ର ଚେ ତୁମ୍ହେ ଅସ୍ସଥ କୁପିତା ୱା ଅନତ୍ତମନା ୱା, ଅପି ନୁ ତୁମ୍ହେ ପରେସଂ ସୁଭାସିତଂ ଦୁବ୍ଭାସିତଂ ଆଜାନେୟ୍ୟାଥା''ତି? ''ନୋ ହେତଂ, ଭନ୍ତେ''। ''ମମଂ ୱା, ଭିକ୍ଖୱେ, ପରେ ଅୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ଧମ୍ମସ୍ସ ୱା ଅୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ଅୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ତତ୍ର ତୁମ୍ହେହି ଅଭୂତଂ ଅଭୂତତୋ ନିବ୍ବେଠେତବ୍ବଂ – 'ଇତିପେତଂ ଅଭୂତଂ, ଇତିପେତଂ ଅତଚ୍ଛଂ, ନତ୍ଥି ଚେତଂ ଅମ୍ହେସୁ, ନ ଚ ପନେତଂ ଅମ୍ହେସୁ ସଂୱିଜ୍ଜତୀ'ତି।

୬। ''ମମଂ ୱା, ଭିକ୍ଖୱେ, ପରେ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ଧମ୍ମସ୍ସ ୱା ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ତତ୍ର ତୁମ୍ହେହି ନ ଆନନ୍ଦୋ ନ ସୋମନସ୍ସଂ ନ ଚେତସୋ ଉପ୍ପିଲାୱିତତ୍ତଂ କରଣୀୟଂ। ମମଂ ୱା, ଭିକ୍ଖୱେ, ପରେ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ଧମ୍ମସ୍ସ ୱା ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ତତ୍ର ଚେ ତୁମ୍ହେ ଅସ୍ସଥ ଆନନ୍ଦିନୋ ସୁମନା ଉପ୍ପିଲାୱିତା ତୁମ୍ହଂ ୟେୱସ୍ସ ତେନ ଅନ୍ତରାୟୋ। ମମଂ ୱା, ଭିକ୍ଖୱେ, ପରେ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ଧମ୍ମସ୍ସ ୱା ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ସଙ୍ଘସ୍ସ ୱା ୱଣ୍ଣଂ ଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ତତ୍ର ତୁମ୍ହେହି ଭୂତଂ ଭୂତତୋ ପଟିଜାନିତବ୍ବଂ – 'ଇତିପେତଂ ଭୂତଂ, ଇତିପେତଂ ତଚ୍ଛଂ, ଅତ୍ଥି ଚେତଂ ଅମ୍ହେସୁ, ସଂୱିଜ୍ଜତି ଚ ପନେତଂ ଅମ୍ହେସୂ'ତି।

ଚୂଳସୀଲଂ

୭। ''ଅପ୍ପମତ୍ତକଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଓରମତ୍ତକଂ ସୀଲମତ୍ତକଂ, ୟେନ ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ। କତମଞ୍ଚ ତଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଅପ୍ପମତ୍ତକଂ ଓରମତ୍ତକଂ ସୀଲମତ୍ତକଂ, ୟେନ ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ?

୮। '''ପାଣାତିପାତଂ ପହାୟ ପାଣାତିପାତା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ନିହିତଦଣ୍ଡୋ, ନିହିତସତ୍ଥୋ, ଲଜ୍ଜୀ, ଦୟାପନ୍ନୋ, ସବ୍ବପାଣଭୂତହିତାନୁକମ୍ପୀ ୱିହରତୀ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

'''ଅଦିନ୍ନାଦାନଂ ପହାୟ ଅଦିନ୍ନାଦାନା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଦିନ୍ନାଦାୟୀ ଦିନ୍ନପାଟିକଙ୍ଖୀ, ଅଥେନେନ ସୁଚିଭୂତେନ ଅତ୍ତନା ୱିହରତୀ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

'''ଅବ୍ରହ୍ମଚରିୟଂ ପହାୟ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଆରାଚାରୀ [ଅନାଚାରୀ (କ।)] ୱିରତୋ [ପଟିୱିରତୋ (କତ୍ଥଚି)] ମେଥୁନା ଗାମଧମ୍ମା'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୯। '''ମୁସାୱାଦଂ ପହାୟ ମୁସାୱାଦା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସଚ୍ଚୱାଦୀ ସଚ୍ଚସନ୍ଧୋ ଥେତୋ [ଠେତୋ (ସ୍ୟା। କଂ।)] ପଚ୍ଚୟିକୋ ଅୱିସଂୱାଦକୋ ଲୋକସ୍ସା'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

'''ପିସୁଣଂ ୱାଚଂ ପହାୟ ପିସୁଣାୟ ୱାଚାୟ ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ, ଇତୋ ସୁତ୍ୱା ନ ଅମୁତ୍ର ଅକ୍ଖାତା ଇମେସଂ ଭେଦାୟ, ଅମୁତ୍ର ୱା ସୁତ୍ୱା ନ ଇମେସଂ ଅକ୍ଖାତା ଅମୂସଂ ଭେଦାୟ। ଇତି ଭିନ୍ନାନଂ ୱା ସନ୍ଧାତା, ସହିତାନଂ ୱା ଅନୁପ୍ପଦାତା ସମଗ୍ଗାରାମୋ ସମଗ୍ଗରତୋ ସମଗ୍ଗନନ୍ଦୀ ସମଗ୍ଗକରଣିଂ ୱାଚଂ ଭାସିତା'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

'''ଫରୁସଂ ୱାଚଂ ପହାୟ ଫରୁସାୟ ୱାଚାୟ ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ, ୟା ସା ୱାଚା ନେଲା କଣ୍ଣସୁଖା ପେମନୀୟା ହଦୟଙ୍ଗମା ପୋରୀ ବହୁଜନକନ୍ତା ବହୁଜନମନାପା ତଥାରୂପିଂ ୱାଚଂ ଭାସିତା'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

'''ସମ୍ଫପ୍ପଲାପଂ ପହାୟ ସମ୍ଫପ୍ପଲାପା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ କାଲୱାଦୀ ଭୂତୱାଦୀ ଅତ୍ଥୱାଦୀ ଧମ୍ମୱାଦୀ ୱିନୟୱାଦୀ, ନିଧାନୱତିଂ ୱାଚଂ ଭାସିତା କାଲେନ ସାପଦେସଂ ପରିୟନ୍ତୱତିଂ ଅତ୍ଥସଂହିତ'ନ୍ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୧୦। 'ବୀଜଗାମଭୂତଗାମସମାରମ୍ଭା [ସମାରବ୍ଭା (ସୀ। କ।)] ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ…ପେ…।

'''ଏକଭତ୍ତିକୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ରତ୍ତୂପରତୋ ୱିରତୋ [ପଟିୱିରତୋ (କତ୍ଥଚି)] ୱିକାଲଭୋଜନା…।

ନଚ୍ଚଗୀତୱାଦିତୱିସୂକଦସ୍ସନା [ନଚ୍ଚଗୀତୱାଦିତୱିସୁକଦସ୍ସନା (କ।)] ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନଧାରଣମଣ୍ଡନୱିଭୂସନଟ୍ଠାନା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଉଚ୍ଚାସଯନମହାସଯନା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଜାତରୂପରଜତପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଆମକଧଞ୍ଞପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଆମକମଂସପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଇତ୍ଥିକୁମାରିକପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଦାସିଦାସପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଅଜେଳକପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

କୁକ୍କୁଟସୂକରପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ହତ୍ଥିଗୱସ୍ସୱଳୱପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଖେତ୍ତୱତ୍ଥୁପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଦୂତେଯ୍ୟପହିଣଗମନାନୁଯୋଗା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

କଯୱିକ୍କଯା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ତୁଲାକୂଟକଂସକୂଟମାନକୂଟା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଉକ୍କୋଟନୱଞ୍ଚନନିକତିସାଚିଯୋଗା [ସାୱିଯୋଗା (ସ୍ୟା। କଂ। କ।)] ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ…।

ଛେଦନୱଧବନ୍ଧନୱିପରାମୋସଆଲୋପସହସାକାରା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେଯ୍ୟ।

ଚୂଳସୀଲଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ମଜ୍ଝିମସୀଲଂ

୧୧। '''ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେଯ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ବୀଜଗାମଭୂତଗାମସମାରମ୍ଭଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି, ସେଯ୍ୟଥିଦଂ [ସେଯ୍ୟଥୀଦଂ (ସୀ। ସ୍ୟା।)] – ମୂଲବୀଜଂ ଖନ୍ଧବୀଜଂ ଫଳୁବୀଜଂ ଅଗ୍ଗବୀଜଂ ବୀଜବୀଜମେୱ ପଞ୍ଚମଂ [ପଞ୍ଚମଂ ଇତି ୱା (ସୀ। ସ୍ୟା। କ।)]; ଇତି ଏୱରୂପା ବୀଜଗାମଭୂତଗାମସମାରମ୍ଭା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେଯ୍ୟ।

୧୨। '''ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେଯ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ସନ୍ନିଧିକାରପରିଭୋଗଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି , ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଅନ୍ନସନ୍ନିଧିଂ ପାନସନ୍ନିଧିଂ ୱତ୍ଥସନ୍ନିଧିଂ ଯାନସନ୍ନିଧିଂ ସଯନସନ୍ନିଧିଂ ଗନ୍ଧସନ୍ନିଧିଂ ଆମିସସନ୍ନିଧିଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ସନ୍ନିଧିକାରପରିଭୋଗା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେଯ୍ୟ।

୧୩। “‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ୱିସୂକଦସ୍ସନଂ ଅନୁୟୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ନଚ୍ଚଂ ଗୀତଂ ୱାଦିତଂ ପେକ୍ଖଂ ଅକ୍ଖାନଂ ପାଣିସ୍ସରଂ ୱେତାଳଂ କୁମ୍ଭଥୂଣଂ [କୁମ୍ଭଥୂନଂ (ସ୍ୟା। କ।), କୁମ୍ଭଥୂଣଂ (ସୀ।)] ସୋଭନକଂ [ସୋଭନଘରକଂ (ସୀ।), ସୋଭନଗରକଂ (ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ଚଣ୍ଡାଲଂ ୱଂସଂ ଧୋୱନଂ ହତ୍ଥିୟୁଦ୍ଧଂ ଅସ୍ସୟୁଦ୍ଧଂ ମହିଂସୟୁଦ୍ଧଂ [ମହିସୟୁଦ୍ଧଂ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ଉସଭୟୁଦ୍ଧଂ ଅଜୟୁଦ୍ଧଂ ମେଣ୍ଡୟୁଦ୍ଧଂ କୁକ୍କୁଟୟୁଦ୍ଧଂ ୱଟ୍ଟକୟୁଦ୍ଧଂ ଦଣ୍ଡୟୁଦ୍ଧଂ ମୁଟ୍ଠିୟୁଦ୍ଧଂ ନିବ୍ବୁଦ୍ଧଂ ଉୟ୍ୟୋଧିକଂ ବଲଗ୍ଗଂ ସେନାବ୍ୟୂହଂ ଅନୀକଦସ୍ସନଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ୱିସୂକଦସ୍ସନା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୧୪। “‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ଜୂତପ୍ପମାଦଟ୍ଠାନାନୁୟୋଗଂ ଅନୁୟୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅଟ୍ଠପଦଂ ଦସପଦଂ ଆକାସଂ ପରିହାରପଥଂ ସନ୍ତିକଂ ଖଲିକଂ ଘଟିକଂ ସଲାକହତ୍ଥଂ ଅକ୍ଖଂ ପଙ୍ଗଚୀରଂ ୱଙ୍କକଂ ମୋକ୍ଖଚିକଂ ଚିଙ୍ଗୁଲିକଂ [ଚିଙ୍ଗୁଲକଂ (କ। ସୀ।)] ପତ୍ତାଳ୍ହକଂ ରଥକଂ ଧନୁକଂ ଅକ୍ଖରିକଂ ମନେସିକଂ ଯଥାୱଜ୍ଜଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ଜୂତପ୍ପମାଦଟ୍ଠାନାନୁୟୋଗା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୧୫। “‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ଉଚ୍ଚାସୟନମହାସୟନଂ ଅନୁୟୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଆସନ୍ଦିଂ ପଲ୍ଲଙ୍କଂ ଗୋନକଂ ଚିତ୍ତକଂ ପଟିକଂ ପଟଲିକଂ ତୂଲିକଂ ୱିକତିକଂ ଉଦ୍ଦଲୋମିଂ ଏକନ୍ତଲୋମିଂ କଟ୍ଟିସ୍ସଂ କୋସେୟ୍ୟଂ କୁତ୍ତକଂ ହତ୍ଥତ୍ଥରଂ ଅସ୍ସତ୍ଥରଂ ରଥତ୍ଥରଂ [ହତ୍ଥତ୍ଥରଣଂ ଅସ୍ସତ୍ଥରଣଂ ରଥତ୍ଥରଣଂ (ସୀ। କ। ପୀ।)] ଅଜିନପ୍ପୱେଣିଂ କଦଲିମିଗପୱରପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ ସୌତ୍ତରଚ୍ଛଦଂ ଉଭତୋଲୋହିତକୂପଧାନଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ଉଚ୍ଚାସୟନମହାସୟନା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୧୬। “‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ମଣ୍ଡନୱିଭୂସନଟ୍ଠାନାନୁୟୋଗଂ ଅନୁୟୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଉଚ୍ଛାଦନଂ ପରିମଦ୍ଦନଂ ନ୍ହାପନଂ ସମ୍ବାହନଂ ଆଦାସଂ ଅଞ୍ଜନଂ ମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନଂ [ମାଲାୱିଲେପନଂ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ମୁଖଚୁଣ୍ଣଂ ମୁଖଲେପନଂ ହତ୍ଥବନ୍ଧଂ ସିଖାବନ୍ଧଂ ଦଣ୍ଡଂ ନାଳିକଂ ଅସିଂ [ଖଗ୍ଗଂ (ସୀ। ପୀ।), ଅସିଂ ଖଗ୍ଗଂ (ସ୍ୟା। କଂ।)] ଛତ୍ତଂ ଚିତ୍ରୁପାହନଂ ଉଣ୍ହୀସଂ ମଣିଂ ୱାଲବୀଜନିଂ ଓଦାତାନି ୱତ୍ଥାନି ଦୀଘଦସାନି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ମଣ୍ଡନୱିଭୂସନଟ୍ଠାନାନୁୟୋଗା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୧୭। “‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ତିରଚ୍ଛାନକଥଂ ଅନୁୟୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ରାଜକଥଂ ଚୋରକଥଂ ମହାମତ୍ତକଥଂ ସେନାକଥଂ ଭୟକଥଂ ୟୁଦ୍ଧକଥଂ ଅନ୍ନକଥଂ ପାନକଥଂ ୱତ୍ଥକଥଂ ସୟନକଥଂ ମାଲାକଥଂ ଗନ୍ଧକଥଂ ଞାତିକଥଂ ୟାନକଥଂ ଗାମକଥଂ ନିଗମକଥଂ ନଗରକଥଂ ଜନପଦକଥଂ ଇତ୍ଥିକଥଂ [ଇତ୍ଥିକଥଂ ପୁରିସକଥଂ (ସ୍ୟା। କଂ। କ।)] ସୂରକଥଂ ୱିସିଖାକଥଂ କୁମ୍ଭଟ୍ଠାନକଥଂ ପୁବ୍ବପେତକଥଂ ନାନତ୍ତକଥଂ ଲୋକକ୍ଖାୟିକଂ ସମୁଦ୍ଦକ୍ଖାୟିକଂ ଇତିଭୱାଭୱକଥଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନକଥାୟ ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୧୮। “‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ୱିଗ୍ଗାହିକକଥଂ ଅନୁୟୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ନ ତ୍ୱଂ ଇମଂ ଧମ୍ମୱିନୟଂ ଆଜାନାସି, ଅହଂ ଇମଂ ଧମ୍ମୱିନୟଂ ଆଜାନାମି, କିଂ ତ୍ୱଂ ଇମଂ ଧମ୍ମୱିନୟଂ ଆଜାନିସ୍ସସି, ମିଚ୍ଛା ପଟିପନ୍ନୋ ତ୍ୱମସି, ଅହମସ୍ମି ସମ୍ମା ପଟିପନ୍ନୋ, ସହିତଂ ମେ, ଅସହିତଂ ତେ, ପୁରେୱଚନୀୟଂ ପଚ୍ଛା ଅୱଚ, ପଚ୍ଛାୱଚନୀୟଂ ପୁରେ ଅୱଚ, ଅଧିଚିଣ୍ଣଂ ତେ ୱିପରାୱତ୍ତଂ, ଆରୋପିତୋ ତେ ୱାଦୋ, ନିଗ୍ଗହିତୋ ତ୍ୱମସି, ଚର ୱାଦପ୍ପମୋକ୍ଖାୟ, ନିବ୍ବେଠେହି ୱା ସଚେ ପହୋସୀତି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାୟ ୱିଗ୍ଗାହିକକଥାୟ ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୧୯। “‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ଦୂତେୟ୍ୟପହିଣଗମନାନୁୟୋଗଂ ଅନୁୟୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ରଞ୍ଞଂ, ରାଜମହାମତ୍ତାନଂ, ଖତ୍ତିୟାନଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ, ଗହପତିକାନଂ, କୁମାରାନଂ “ଇଧ ଗଚ୍ଛ, ଅମୁତ୍ରାଗଚ୍ଛ, ଇଦଂ ହର, ଅମୁତ୍ର ଇଦଂ ଆହରା”ତି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ଦୂତେୟ୍ୟପହିଣଗମନାନୁୟୋଗା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୨୦। “‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ କୁହକା ଚ ହୋନ୍ତି, ଲପକା ଚ ନେମିତ୍ତିକା ଚ

ନିପ୍ପେସିକା ଚ, ଲାଭେନ ଲାଭଂ ନିଜିଗୀଂସିତାରୋ ଚ [ଲାଭେନ ଲାଭଂ ନିଜିଗିଂ ଭିତାରୋ (ସୀ। ସ୍ୟା।), ଲାଭେନ ଚ ଲାଭଂ ନିଜିଗୀସିତାରୋ (ପୀ।)] ଇତି [ଇତି ୱା, ଇତି (ସ୍ୟା। କଂ। କ।)] ଏୱରୂପା କୁହନଲପନା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

ମଜ୍ଝିମସୀଲଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ମହାସୀଲଂ

୨୧। "'ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି , ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅଙ୍ଗଂ ନିମିତ୍ତଂ ଉପ୍ପାତଂ ସୁପିନଂ ଲକ୍ଖଣଂ ମୂସିକଚ୍ଛିନ୍ନଂ ଅଗ୍ଗିହୋମଂ ଦବ୍ବିହୋମଂ ଥୁସହୋମଂ କଣହୋମଂ ତଣ୍ଡୁଲହୋମଂ ସପ୍ପିହୋମଂ ତେଲହୋମଂ ମୁଖହୋମଂ ଲୋହିତହୋମଂ ଅଙ୍ଗୱିଜ୍ଜା ୱତ୍ଥୁୱିଜ୍ଜା ଖତ୍ତୱିଜ୍ଜା [ଖେତ୍ତୱିଜ୍ଜା (ବହୂସୁ)] ସିୱୱିଜ୍ଜା ଭୂତୱିଜ୍ଜା ଭୂରିୱିଜ୍ଜା ଅହିୱିଜ୍ଜା ୱିସୱିଜ୍ଜା ୱିଚ୍ଛିକୱିଜ୍ଜା ମୂସିକୱିଜ୍ଜା ସକୁଣୱିଜ୍ଜା ୱାଯସୱିଜ୍ଜା ପକ୍କଜ୍ଝାନଂ ସରପରିତ୍ତାଣଂ ମିଗଚକ୍କଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୨୨। "'ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ମଣିଲକ୍ଖଣଂ ୱତ୍ଥଲକ୍ଖଣଂ ଦଣ୍ଡଲକ୍ଖଣଂ ସତ୍ଥଲକ୍ଖଣଂ ଅସିଲକ୍ଖଣଂ ଉସୁଲକ୍ଖଣଂ ଧନୁଲକ୍ଖଣଂ ଆୟୁଧଲକ୍ଖଣଂ ଇତ୍ଥିଲକ୍ଖଣଂ ପୁରିସଲକ୍ଖଣଂ କୁମାରଲକ୍ଖଣଂ କୁମାରିଲକ୍ଖଣଂ ଦାସଲକ୍ଖଣଂ ଦାସିଲକ୍ଖଣଂ ହତ୍ଥିଲକ୍ଖଣଂ ଅସ୍ସଲକ୍ଖଣଂ ମହିଂସଲକ୍ଖଣଂ [ମହିସଲକ୍ଖଣଂ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ଉସଭଲକ୍ଖଣଂ ଗୋଲକ୍ଖଣଂ ଅଜଲକ୍ଖଣଂ ମେଣ୍ଡଲକ୍ଖଣଂ କୁକ୍କୁଟଲକ୍ଖଣଂ ୱଟ୍ଟକଲକ୍ଖଣଂ ଗୋଧାଲକ୍ଖଣଂ କଣ୍ଣିକାଲକ୍ଖଣଂ କଚ୍ଛପଲକ୍ଖଣଂ ମିଗଲକ୍ଖଣଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୨୩। "'ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ରଞ୍ଞଂ ନିୟ୍ୟାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ରଞ୍ଞଂ ଅନିୟ୍ୟାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଉପଯାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ବାହିରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଅପଯାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ବାହିରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଉପଯାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଅପଯାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ବାହିରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ପରାଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ବାହିରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ପରାଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଇତି ଇମସ୍ସ ଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଇମସ୍ସ ପରାଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୨୪। "'ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଚନ୍ଦଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ସୂରିଯଗ୍ଗାହୋ [ସୁରିଯଗ୍ଗାହୋ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ଭୱିସ୍ସତି, ନକ୍ଖତ୍ତଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଚନ୍ଦିମସୂରିଯାନଂ ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଚନ୍ଦିମସୂରିଯାନଂ ଉପ୍ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ଉପ୍ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଉକ୍କାପାତୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଦିସାଡାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଭୂମିଚାଲୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଦେୱଦୁନ୍ଦୁଭି [ଦେୱଦୁନ୍ଦୁଭି (ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ଭୱିସ୍ସତି, ଚନ୍ଦିମସୂରିଯନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ଉଗ୍ଗମନଂ ଓଗମନଂ ସଂକିଲେସଂ ୱୋଦାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ଚନ୍ଦଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ସୂରିଯଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ନକ୍ଖତ୍ତଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ଚନ୍ଦିମସୂରିଯାନଂ ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ଚନ୍ଦିମସୂରିଯାନଂ ଉପ୍ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ଉପ୍ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ଉକ୍କାପାତୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ଦିସାଡାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ଭୂମିଚାଲୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ଦେୱଦୁନ୍ଦୁଭି ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ଚନ୍ଦିମସୂରିଯନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ଉଗ୍ଗମନଂ ଓଗମନଂ ସଂକିଲେସଂ ୱୋଦାନଂ ଭୱିସ୍ସତି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ'ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୨୫। "'ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ସୁୱୁଟ୍ଠିକା ଭୱିସ୍ସତି, ଦୁବ୍ବୁଟ୍ଠିକା ଭୱିସ୍ସତି, ସୁଭିକ୍ଖଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଖେମଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଭଯଂ ଭୱିସ୍ସତି, ରୋଗୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଆରୋଗ୍ୟଂ ଭୱିସ୍ସତି, ମୁଦ୍ଦା, ଗଣନା, ସଙ୍ଖାନଂ, କାୱେୟ୍ୟଂ, ଲୋକାଯତଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା

ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୨୬। ‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି , ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଆୱାହନଂ ୱିୱାହନଂ ସଂୱରଣଂ ୱିୱରଣଂ ସଂକିରଣଂ ୱିକିରଣଂ ସୁଭଗକରଣଂ ଦୁବ୍ଭଗକରଣଂ ୱିରୁଦ୍ଧଗବ୍ଭକରଣଂ ଜିୱ୍ହାନିବନ୍ଧନଂ ହନୁସଂହନନଂ ହତ୍ଥାଭିଜପ୍ପନଂ ହନୁଜପ୍ପନଂ କଣ୍ଣଜପ୍ପନଂ ଆଦାସପଞ୍ହଂ କୁମାରିକପଞ୍ହଂ ଦେୱପଞ୍ହଂ ଆଦିଚ୍ଚୁପଟ୍ଠାନଂ ମହତୁପଟ୍ଠାନଂ ଅବ୍ଭୁଜ୍ଜଲନଂ ସିରିୱ୍ହାଯନଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

୨୭। ‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ସନ୍ତିକମ୍ମଂ ପଣିଧିକମ୍ମଂ ଭୂତକମ୍ମଂ ଭୂରିକମ୍ମଂ ୱସ୍ସକମ୍ମଂ ୱୋସ୍ସକମ୍ମଂ ୱତ୍ଥୁକମ୍ମଂ ୱତ୍ଥୁପରିକମ୍ମଂ ଆଚମନଂ ନ୍ହାପନଂ ଜୁହନଂ ୱମନଂ ୱିରେଚନଂ ଉଦ୍ଧଂୱିରେଚନଂ ଅଧୋୱିରେଚନଂ ସୀସୱିରେଚନଂ କଣ୍ଣତେଲଂ ନେତ୍ତତପ୍ପନଂ ନତ୍ଥୁକମ୍ମଂ ଅଞ୍ଜନଂ ପଚ୍ଚଞ୍ଜନଂ ସାଲାକିୟଂ ସଲ୍ଲକତ୍ତିୟଂ ଦାରକତିକିଚ୍ଛା ମୂଲଭେସଜ୍ଜାନଂ ଅନୁପ୍ପଦାନଂ ଓସଧୀନଂ ପଟିମୋକ୍ଖୋ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ’ତି – ଇତି ୱା ହି, ଭିକ୍ଖୱେ, ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

‘‘ଇଦଂ ଖୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଅପ୍ପମତ୍ତକଂ ଓରମତ୍ତକଂ ସୀଲମତ୍ତକଂ, ଯେନ ପୁଥୁଜ୍ଜନୋ ତଥାଗତସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ୱଦମାନୋ ୱଦେୟ୍ୟ।

ମହାସୀଲଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା

୨୮। ‘‘ଅତ୍ଥି , ଭିକ୍ଖୱେ, ଅଞ୍ଞେୱ ଧମ୍ମା ଗମ୍ଭୀରା ଦୁଦ୍ଦସା ଦୁରନୁବୋଧା ସନ୍ତା ପଣୀତା ଅତକ୍କାୱଚରା ନିପୁଣା ପଣ୍ଡିତୱେଦନୀଯା, ଯେ ତଥାଗତୋ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି, ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ। କତମେ ଚ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଧମ୍ମା ଗମ୍ଭୀରା ଦୁଦ୍ଦସା ଦୁରନୁବୋଧା ସନ୍ତା ପଣୀତା ଅତକ୍କାୱଚରା ନିପୁଣା ପଣ୍ଡିତୱେଦନୀଯା, ଯେ ତଥାଗତୋ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି, ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ?

୨୯। ‘‘ସନ୍ତି , ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ପୁବ୍ବନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ, ପୁବ୍ବନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି [ଅଧିୱୁତ୍ତିପଦାନି (ସୀ। ପୀ।)] ଅଭିୱଦନ୍ତି ଅଟ୍ଠାରସହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ପୁବ୍ବନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଅଟ୍ଠାରସହି ୱତ୍ଥୂହି?

ସସ୍ସତୱାଦୋ

୩୦। ‘‘ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତୱାଦା, ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି?

୩୧। ‘‘ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଆତପ୍ପମନ୍ୱାଯ ପଧାନମନ୍ୱାଯ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାଯ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାଯ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାଯ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ( ) [(ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ) (ସ୍ୟା। କ।)] ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଏକମ୍ପି ଜାତିଂ ଦ୍ୱେପି ଜାତିଯୋ ତିସ୍ସୋପି ଜାତିଯୋ ଚତସ୍ସୋପି ଜାତିଯୋ ପଞ୍ଚପି ଜାତିଯୋ ଦସପି ଜାତିଯୋ ୱୀସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ତିଂସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ଚତ୍ତାଲୀସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ପଞ୍ଞାସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ଜାତିସତମ୍ପି ଜାତିସହସ୍ସମ୍ପି ଜାତିସତସହସ୍ସମ୍ପି ଅନେକାନିପି ଜାତିସତାନି ଅନେକାନିପି ଜାତିସହସ୍ସାନି ଅନେକାନିପି ଜାତିସତସହସ୍ସାନି – ‘ଅମୁତ୍ରାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାଯୁପରିଯନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଅମୁତ୍ର ଉଦପାଦିଂ; ତତ୍ରାପାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାଯୁପରିଯନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧୂପପନ୍ନୋ’ତି। ଇତି ସାକାରଂ ସଉଦ୍ଦେସଂ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି।

''ସୋ ଏୱମାହ – 'ସସ୍ସତୋ ଅତ୍ତା ଚ ଲୋକୋ ଚ ୱଞ୍ଝୋ କୂଟଟ୍ଠୋ ଏସିକଟ୍ଠାୟିଟ୍ଠିତୋ; ତେ ଚ ସତ୍ତା ସନ୍ଧାୱନ୍ତି ସଂସରନ୍ତି ଚୱନ୍ତି ଉପପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅତ୍ଥିତ୍ୱେୱ ସସ୍ସତିସମଂ। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଅହଞ୍ହି ଆତପ୍ପମନ୍ୱାୟ ପଧାନମନ୍ୱାୟ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାୟ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାୟ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାୟ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସାମି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରାମି ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଏକମ୍ପି ଜାତିଂ ଦ୍ୱେପି ଜାତିୟୋ ତିସ୍ସୋପି ଜାତିୟୋ ଚତସ୍ସୋପି ଜାତିୟୋ ପଞ୍ଚପି ଜାତିୟୋ ଦସପି ଜାତିୟୋ ୱୀସମ୍ପି ଜାତିୟୋ ତିଂସମ୍ପି ଜାତିୟୋ ଚତ୍ତାଲୀସମ୍ପି ଜାତିୟୋ ପଞ୍ଞାସମ୍ପି ଜାତିୟୋ ଜାତିସତମ୍ପି ଜାତିସହସ୍ସମ୍ପି ଜାତିସତସହସ୍ସମ୍ପି ଅନେକାନିପି ଜାତିସତାନି ଅନେକାନିପି ଜାତିସହସ୍ସାନି ଅନେକାନିପି ଜାତିସତସହସ୍ସାନି – ଅମୁତ୍ରାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଅମୁତ୍ର ଉଦପାଦିଂ; ତତ୍ରାପାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧୂପପନ୍ନୋତି। ଇତି ସାକାରଂ ସଉଦ୍ଦେସଂ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରାମି। ଇମିନାମହଂ ଏତଂ ଜାନାମି ''ଯଥା ସସ୍ସତୋ ଅତ୍ତା ଚ ଲୋକୋ ଚ ୱଞ୍ଝୋ କୂଟଟ୍ଠୋ ଏସିକଟ୍ଠାୟିଟ୍ଠିତୋ; ତେ ଚ ସତ୍ତା ସନ୍ଧାୱନ୍ତି ସଂସରନ୍ତି ଚୱନ୍ତି ଉପପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅତ୍ଥିତ୍ୱେୱ ସସ୍ସତିସମ''ନ୍ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ପଠମଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୩୨। ''ଦୁତିୟେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଆତପ୍ପମନ୍ୱାୟ ପଧାନମନ୍ୱାୟ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାୟ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାୟ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାୟ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଏକମ୍ପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟଂ ଦ୍ୱେପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ତୀଣିପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ଚତ୍ତାରିପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ପଞ୍ଚପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ଦସପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି – 'ଅମୁତ୍ରାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଅମୁତ୍ର ଉଦପାଦିଂ; ତତ୍ରାପାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧୂପପନ୍ନୋ'ତି। ଇତି ସାକାରଂ ସଉଦ୍ଦେସଂ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି।

''ସୋ ଏୱମାହ – 'ସସ୍ସତୋ ଅତ୍ତା ଚ ଲୋକୋ ଚ ୱଞ୍ଝୋ କୂଟଟ୍ଠୋ ଏସିକଟ୍ଠାୟିଟ୍ଠିତୋ; ତେ ଚ ସତ୍ତା ସନ୍ଧାୱନ୍ତି ସଂସରନ୍ତି ଚୱନ୍ତି ଉପପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅତ୍ଥିତ୍ୱେୱ ସସ୍ସତିସମଂ। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଅହଞ୍ହି ଆତପ୍ପମନ୍ୱାୟ ପଧାନମନ୍ୱାୟ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାୟ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାୟ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାୟ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସାମି ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରାମି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଏକମ୍ପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟଂ ଦ୍ୱେପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ତୀଣିପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ଚତ୍ତାରିପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ପଞ୍ଚପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ଦସପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି। ଅମୁତ୍ରାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଅମୁତ୍ର ଉଦପାଦିଂ; ତତ୍ରାପାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧୂପପନ୍ନୋତି। ଇତି ସାକାରଂ ସଉଦ୍ଦେସଂ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରାମି। ଇମିନାମହଂ ଏତଂ ଜାନାମି ''ଯଥା ସସ୍ସତୋ ଅତ୍ତା ଚ ଲୋକୋ ଚ ୱଞ୍ଝୋ କୂଟଟ୍ଠୋ ଏସିକଟ୍ଠାୟିଟ୍ଠିତୋ, ତେ ଚ ସତ୍ତା ସନ୍ଧାୱନ୍ତି ସଂସରନ୍ତି ଚୱନ୍ତି ଉପପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅତ୍ଥିତ୍ୱେୱ ସସ୍ସତିସମ''ନ୍ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଦୁତିୟଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୩୩। ''ତତିୟେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଆତପ୍ପମନ୍ୱାୟ ପଧାନମନ୍ୱାୟ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାୟ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାୟ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାୟ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଦସପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ୱୀସମ୍ପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ତିଂସମ୍ପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ଚତ୍ତାଲୀସମ୍ପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି – 'ଅମୁତ୍ରାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଅମୁତ୍ର ଉଦପାଦିଂ; ତତ୍ରାପାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧୂପପନ୍ନୋ'ତି। ଇତି ସାକାରଂ ସଉଦ୍ଦେସଂ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି।

''ସୋ ଏୱମାହ – 'ସସ୍ସତୋ ଅତ୍ତା ଚ ଲୋକୋ ଚ ୱଞ୍ଝୋ କୂଟଟ୍ଠୋ ଏସିକଟ୍ଠାୟିଟ୍ଠିତୋ; ତେ ଚ ସତ୍ତା ସନ୍ଧାୱନ୍ତି ସଂସରନ୍ତି ଚୱନ୍ତି ଉପପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅତ୍ଥିତ୍ୱେୱ ସସ୍ସତିସମଂ। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଅହଞ୍ହି ଆତପ୍ପମନ୍ୱାୟ ପଧାନମନ୍ୱାୟ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାୟ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାୟ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାୟ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସାମି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରାମି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଦସପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ୱୀସମ୍ପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ତିଂସମ୍ପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି ଚତ୍ତାଲୀସମ୍ପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟାନି – 'ଅମୁତ୍ରାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ

ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଅମୁତ୍ର ଉଦପାଦିଂ; ତତ୍ରାପାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାୟୁପରିୟନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧୂପପନ୍ନୋତି। ଇତି ସାକାରଂ ସୌଦ୍ଦେସଂ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରାମି। ଇମିନାମହଂ ଏତଂ ଜାନାମି ''ୟଥା ସସ୍ସତୋ ଅତ୍ତା ଚ ଲୋକୋ ଚ ୱଞ୍ଝୋ କୂଟଟ୍ଠୋ ଏସିକଟ୍ଠାୟିଟ୍ଠିତୋ, ତେ ଚ ସତ୍ତା ସନ୍ଧାୱନ୍ତି ସଂସରନ୍ତି ଚୱନ୍ତି ଉପପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅତ୍ଥିତ୍ୱେୱ ସସ୍ସତିସମ''ନ୍ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତତିୟଂ ଠାନଂ, ୟଂ ଆଗମ୍ମ ୟଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୩୪। ''ଚତୁତ୍ଥେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ତକ୍କୀ ହୋତି ୱୀମଂସୀ, ସୋ ତକ୍କପରିୟାହତଂ ୱୀମଂସାନୁଚରିତଂ ସୟଂ ପଟିଭାନଂ ଏୱମାହ – 'ସସ୍ସତୋ ଅତ୍ତା ଚ ଲୋକୋ ଚ ୱଞ୍ଝୋ କୂଟଟ୍ଠୋ ଏସିକଟ୍ଠାୟିଟ୍ଠିତୋ; ତେ ଚ ସତ୍ତା ସନ୍ଧାୱନ୍ତି ସଂସରନ୍ତି ଚୱନ୍ତି ଉପପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅତ୍ଥିତ୍ୱେୱ ସସ୍ସତିସମ'ନ୍ତି । ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଚତୁତ୍ଥଂ ଠାନଂ, ୟଂ ଆଗମ୍ମ ୟଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୩୫। ''ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି। ୟେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ଏତେସଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ; ନତ୍ଥି ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା।

୩୬। ''ତୟିଦଂ , ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି – 'ଇମେ ଦିଟ୍ଠିଟ୍ଠାନା ଏୱଂଗହିତା ଏୱଂପରାମଟ୍ଠା ଏୱଂଗତିକା ଭୱନ୍ତି ଏୱଂଅଭିସମ୍ପରାୟା'ତି, ତଞ୍ଚ ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି, ତତୋ ଚ ଉତ୍ତରିତରଂ ପଜାନାତି; ତଞ୍ଚ ପଜାନନଂ [ପଜାନଂ (?) ଦୀ। ନି। ୩।୩୬ ପାଠଇଅଟ୍ଠକଥା ପସ୍ସିତବ୍ବଂ] ନ ପରାମସତି, ଅପରାମସତୋ ଚସ୍ସ ପଚ୍ଚତ୍ତଞ୍ଞେୱ ନିବ୍ବୁତି ୱିଦିତା। ୱେଦନାନଂ ସମୁଦୟଞ୍ଚ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଅସ୍ସାଦଞ୍ଚ ଆଦୀନୱଞ୍ଚ ନିସ୍ସରଣଞ୍ଚ ୟଥାଭୂତଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଅନୁପାଦାୱିମୁତ୍ତୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ।

୩୭। ''ଇମେ ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଧମ୍ମା ଗମ୍ଭୀରା ଦୁଦ୍ଦସା ଦୁରନୁବୋଧା ସନ୍ତା ପଣୀତା ଅତକ୍କାୱଚରା ନିପୁଣା ପଣ୍ଡିତୱେଦନୀୟା, ୟେ ତଥାଗତୋ ସୟଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି, ୟେହି ତଥାଗତସ୍ସ ୟଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

ପଠମଭାଣୱାରୋ।

ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତୱାଦୋ

୩୮। ''ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି?

୩୯। ''ହୋତି ଖୋ ସୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମୟୋ, ୟଂ କଦାଚି କରହଚି ଦୀଘସ୍ସ ଅଦ୍ଧୁନୋ ଅଚ୍ଚୟେନ ଅୟଂ ଲୋକୋ ସଂୱଟ୍ଟତି। ସଂୱଟ୍ଟମାନେ ଲୋକେ ୟେଭୁୟ୍ୟେନ ସତ୍ତା ଆଭସ୍ସରସଂୱଟ୍ଟନିକା ହୋନ୍ତି। ତେ ତତ୍ଥ ହୋନ୍ତି ମନୋମୟା ପୀତିଭକ୍ଖା ସୟଂପଭା ଅନ୍ତଲିକ୍ଖଚରା ସୁଭଟ୍ଠାୟିନୋ, ଚିରଂ ଦୀଘମଦ୍ଧାନଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି।

୪୦। ''ହୋତି ଖୋ ସୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମୟୋ, ୟଂ କଦାଚି କରହଚି ଦୀଘସ୍ସ ଅଦ୍ଧୁନୋ ଅଚ୍ଚୟେନ ଅୟଂ ଲୋକୋ ୱିୱଟ୍ଟତି। ୱିୱଟ୍ଟମାନେ ଲୋକେ ସୁଞ୍ଞଂ ବ୍ରହ୍ମୱିମାନଂ ପାତୁଭୱତି। ଅଥ ଖୋ ଅଞ୍ଞତରୋ ସତ୍ତୋ ଆୟୁକ୍ଖୟା ୱା ପୁଞ୍ଞକ୍ଖୟା ୱା ଆଭସ୍ସରକାୟା ଚୱିତ୍ୱା ସୁଞ୍ଞଂ ବ୍ରହ୍ମୱିମାନଂ ଉପପଜ୍ଜତି। ସୋ ତତ୍ଥ ହୋତି ମନୋମୟୋ ପୀତିଭକ୍ଖୋ ସୟଂପଭୋ ଅନ୍ତଲିକ୍ଖଚରୋ ସୁଭଟ୍ଠାୟୀ, ଚିରଂ ଦୀଘମଦ୍ଧାନଂ ତିଟ୍ଠତି।

୪୧। ''ତସ୍ସ ତତ୍ଥ ଏକକସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ନିୱୁସିତତ୍ତା ଅନଭିରତି ପରିତସ୍ସନା ଉପପଜ୍ଜତି – 'ଅହୋ ୱତ ଅଞ୍ଞେପି ସତ୍ତା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟୁ'ନ୍ତି। ଅଥ ଅଞ୍ଞେପି ସତ୍ତା ଆୟୁକ୍ଖୟା ୱା ପୁଞ୍ଞକ୍ଖୟା ୱା ଆଭସ୍ସରକାୟା ଚୱିତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମୱିମାନଂ ଉପପଜ୍ଜନ୍ତି ତସ୍ସ ସତ୍ତସ୍ସ ସହବ୍ୟତଂ। ତେପି ତତ୍ଥ ହୋନ୍ତି ମନୋମୟା ପୀତିଭକ୍ଖା ସୟଂପଭା ଅନ୍ତଲିକ୍ଖଚରା ସୁଭଟ୍ଠାୟିନୋ, ଚିରଂ ଦୀଘମଦ୍ଧାନଂ ତିଟ୍ଠନ୍ତି।

୪୨। ''ତତ୍ର , ଭିକ୍ଖୱେ, ଯୋ ସୋ ସତ୍ତୋ ପଠମଂ ଉପପନ୍ନୋ ତସ୍ସ ଏୱଂ ହୋତି – 'ଅହମସ୍ମି ବ୍ରହ୍ମା ମହାବ୍ରହ୍ମା ଅଭିଭୂ ଅନଭିଭୂତୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁଦସୋ ୱସୱତ୍ତୀ ଇସ୍ସରୋ କତ୍ତା ନିମ୍ମାତା ସେଟ୍ଠୋ ସଜିତା [ସଜ୍ଜିତା (ସ୍ୟା। କଂ।)] ୱସୀ ପିତା ଭୂତଭବ୍ୟାନଂ। ମୟା ଇମେ ସତ୍ତା ନିମ୍ମିତା। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ମମଞ୍ହି ପୁବ୍ବେ ଏତଦହୋସି – ''ଅହୋ ୱତ ଅଞ୍ଞେପି ସତ୍ତା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟୁ''ନ୍ତି। ଇତି ମମ ଚ ମନୋପଣିଧି, ଇମେ ଚ ସତ୍ତା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗତା'ତି।

''ଯେପି ତେ ସତ୍ତା ପଚ୍ଛା ଉପପନ୍ନା, ତେସମ୍ପି ଏୱଂ ହୋତି – 'ଅୟଂ ଖୋ ଭୱଂ ବ୍ରହ୍ମା ମହାବ୍ରହ୍ମା ଅଭିଭୂ ଅନଭିଭୂତୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁଦସୋ ୱସୱତ୍ତୀ ଇସ୍ସରୋ କତ୍ତା ନିମ୍ମାତା ସେଟ୍ଠୋ ସଜିତା ୱସୀ ପିତା ଭୂତଭବ୍ୟାନଂ। ଇମିନା ମୟଂ ଭୋତା ବ୍ରହ୍ମୁନା ନିମ୍ମିତା। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଇମଞ୍ହି ମୟଂ ଅଦ୍ଦସାମ ଇଧ ପଠମଂ ଉପପନ୍ନଂ, ମୟଂ ପନମ୍ହ ପଚ୍ଛା ଉପପନ୍ନା'ତି।

୪୩। ''ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯୋ ସୋ ସତ୍ତୋ ପଠମଂ ଉପପନ୍ନୋ, ସୋ ଦୀଘାୟୁକତରୋ ଚ ହୋତି ୱଣ୍ଣୱନ୍ତତରୋ ଚ ମହେସକ୍ଖତରୋ ଚ। ଯେ ପନ ତେ ସତ୍ତା ପଚ୍ଛା ଉପପନ୍ନା, ତେ ଅପ୍ପାୟୁକତରା ଚ ହୋନ୍ତି ଦୁବ୍ବଣ୍ଣତରା ଚ ଅପ୍ପେସକ୍ଖତରା ଚ।

୪୪। ''ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ସତ୍ତୋ ତମ୍ହା କାୟା ଚୱିତ୍ୱା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗଚ୍ଛତି। ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗତୋ ସମାନୋ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜତି। ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ ଆତପ୍ପମନ୍ୱାୟ ପଧାନମନ୍ୱାୟ ଅନୁୟୋଗମନ୍ୱାୟ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାୟ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାୟ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି , ତତୋ ପରଂ ନାନୁସ୍ସରତି।

''ସୋ ଏୱମାହ – 'ଯୋ ଖୋ ସୋ ଭୱଂ ବ୍ରହ୍ମା ମହାବ୍ରହ୍ମା ଅଭିଭୂ ଅନଭିଭୂତୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁଦସୋ ୱସୱତ୍ତୀ ଇସ୍ସରୋ କତ୍ତା ନିମ୍ମାତା ସେଟ୍ଠୋ ସଜିତା ୱସୀ ପିତା ଭୂତଭବ୍ୟାନଂ, ଯେନ ମୟଂ ଭୋତା ବ୍ରହ୍ମୁନା ନିମ୍ମିତା, ସୋ ନିଚ୍ଚୋ ଧୁୱୋ ସସ୍ସତୋ ଅୱିପରିଣାମଧମ୍ମୋ ସସ୍ସତିସମଂ ତଥେୱ ଠସ୍ସତି। ଯେ ପନ ମୟଂ ଅହୁମ୍ହା ତେନ ଭୋତା ବ୍ରହ୍ମୁନା ନିମ୍ମିତା, ତେ ମୟଂ ଅନିଚ୍ଚା ଅଦ୍ଧୁୱା ଅପ୍ପାୟୁକା ଚୱନଧମ୍ମା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗତା'ତି। ଇଦଂ ଖୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ପଠମଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୪୫। ''ଦୁତିୟେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଖିଡ୍ଡାପଦୋସିକା ନାମ ଦେୱା, ତେ ଅତିୱେଲଂ ହସ୍ସଖିଡ୍ଡାରତିଧମ୍ମସମାପନ୍ନା [ହସଖିଡ୍ଡାରତିଧମ୍ମସମାପନ୍ନା (କ।)] ୱିହରନ୍ତି। ତେସଂ ଅତିୱେଲଂ ହସ୍ସଖିଡ୍ଡାରତିଧମ୍ମସମାପନ୍ନାନଂ ୱିହରତଂ ସତି ସମ୍ମୁସ୍ସତି [ପମୁସ୍ସତି (ସୀ। ସ୍ୟା।)]। ସତିୟା ସମ୍ମୋସା ତେ ଦେୱା ତମ୍ହା କାୟା ଚୱନ୍ତି।

୪୬। ''ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ୱିଜ୍ଜତି ଯଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ସତ୍ତୋ ତମ୍ହା କାୟା ଚୱିତ୍ୱା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗଚ୍ଛତି। ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗତୋ ସମାନୋ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜତି। ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ ଆତପ୍ପମନ୍ୱାୟ ପଧାନମନ୍ୱାୟ ଅନୁୟୋଗମନ୍ୱାୟ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାୟ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାୟ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି, ତତୋ ପରଂ ନାନୁସ୍ସରତି।

''ସୋ ଏୱମାହ – 'ଯେ ଖୋ ତେ ଭୋନ୍ତୋ ଦେୱା ନ ଖିଡ୍ଡାପଦୋସିକା, ତେ ନ ଅତିୱେଲଂ ହସ୍ସଖିଡ୍ଡାରତିଧମ୍ମସମାପନ୍ନା ୱିହରନ୍ତି। ତେସଂ ନ ଅତିୱେଲଂ ହସ୍ସଖିଡ୍ଡାରତିଧମ୍ମସମାପନ୍ନାନଂ ୱିହରତଂ ସତି ନ ସମ୍ମୁସ୍ସତି। ସତିୟା ଅସମ୍ମୋସା ତେ ଦେୱା ତମ୍ହା କାୟା ନ ଚୱନ୍ତି; ନିଚ୍ଚା ଧୁୱା ସସ୍ସତା ଅୱିପରିଣାମଧମ୍ମା ସସ୍ସତିସମଂ ତଥେୱ ଠସ୍ସନ୍ତି । ଯେ ପନ ମୟଂ ଅହୁମ୍ହା ଖିଡ୍ଡାପଦୋସିକା, ତେ ମୟଂ ଅତିୱେଲଂ ହସ୍ସଖିଡ୍ଡାରତିଧମ୍ମସମାପନ୍ନା ୱିହରିମ୍ହା। ତେସଂ ନୋ ଅତିୱେଲଂ ହସ୍ସଖିଡ୍ଡାରତିଧମ୍ମସମାପନ୍ନାନଂ ୱିହରତଂ ସତି ସମ୍ମୁସ୍ସତି। ସତିୟା ସମ୍ମୋସା ଏୱଂ ମୟଂ ତମ୍ହା କାୟା ଚୁତା ଅନିଚ୍ଚା ଅଦ୍ଧୁୱା ଅପ୍ପାୟୁକା ଚୱନଧମ୍ମା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗତା'ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଦୁତିୟଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୪୭। ''ତତିୟେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ମନୋପଦୋସିକା ନାମ ଦେୱା, ତେ ଅତିୱେଲଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଉପନିଜ୍ଝାୟନ୍ତି। ତେ ଅତିୱେଲଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଉପନିଜ୍ଝାୟନ୍ତା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞମ୍ହି ଚିତ୍ତାନି ପଦୂସେନ୍ତି। ତେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତା କିଲନ୍ତକାୟା କିଲନ୍ତଚିତ୍ତା । ତେ ଦେୱା ତମ୍ହା କାୟା ଚୱନ୍ତି।

୪୮। ‘‘ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ୱିଜ୍ଜତି ଯଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ସତ୍ତୋ ତମ୍ହା କାଯା ଚୱିତ୍ୱା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗଚ୍ଛତି। ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗତୋ ସମାନୋ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜତି। ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ ଆତପ୍ପମନ୍ୱାଯ ପଧାନମନ୍ୱାଯ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାଯ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାଯ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାଯ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି, ତତୋ ପରଂ ନାନୁସ୍ସରତି।

‘‘ସୋ ଏୱମାହ – ‘ଯେ ଖୋ ତେ ଭୋନ୍ତୋ ଦେୱା ନ ମନୋପଦୋସିକା, ତେ ନାତିୱେଲଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଉପନିଜ୍ଝାଯନ୍ତି। ତେ ନାତିୱେଲଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଉପନିଜ୍ଝାଯନ୍ତା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞମ୍ହି ଚିତ୍ତାନି ନପ୍ପଦୂସେନ୍ତି। ତେ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଅପ୍ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତା ଅକିଲନ୍ତକାଯା ଅକିଲନ୍ତଚିତ୍ତା। ତେ ଦେୱା ତମ୍ହା କାଯା ନ ଚୱନ୍ତି, ନିଚ୍ଚା ଧୁୱା ସସ୍ସତା ଅୱିପରିଣାମଧମ୍ମା ସସ୍ସତିସମଂ ତଥେୱ ଠସ୍ସନ୍ତି। ଯେ ପନ ମଯଂ ଅହୁମ୍ହା ମନୋପଦୋସିକା, ତେ ମଯଂ ଅତିୱେଲଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଉପନିଜ୍ଝାଯିମ୍ହା। ତେ ମଯଂ ଅତିୱେଲଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଉପନିଜ୍ଝାଯନ୍ତା ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞମ୍ହି ଚିତ୍ତାନି ପଦୂସିମ୍ହା, ତେ ମଯଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ପଦୁଟ୍ଠଚିତ୍ତା କିଲନ୍ତକାଯା କିଲନ୍ତଚିତ୍ତା। ଏୱଂ ମଯଂ ତମ୍ହା କାଯା ଚୁତା ଅନିଚ୍ଚା ଅଦ୍ଧୁୱା ଅପ୍ପାଯୁକା ଚୱନଧମ୍ମା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗତା’ତି । ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତତିଯଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୪୯। ‘‘ଚତୁତ୍ଥେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ତକ୍କୀ ହୋତି ୱୀମଂସୀ। ସୋ ତକ୍କପରିଯାହତଂ ୱୀମଂସାନୁଚରିତଂ ସଯଂପଟିଭାନଂ ଏୱମାହ – ‘ଯଂ ଖୋ ଇଦଂ ୱୁଚ୍ଚତି ଚକ୍ଖୁଂ ଇତିପି ସୋତଂ ଇତିପି ଘାନଂ ଇତିପି ଜିୱ୍ହା ଇତିପି କାଯୋ ଇତିପି, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ଅନିଚ୍ଚୋ ଅଦ୍ଧୁୱୋ ଅସସ୍ସତୋ ୱିପରିଣାମଧମ୍ମୋ। ଯଞ୍ଚ ଖୋ ଇଦଂ ୱୁଚ୍ଚତି ଚିତ୍ତନ୍ତି ୱା ମନୋତି ୱା ୱିଞ୍ଞାଣନ୍ତି ୱା ଅଯଂ ଅତ୍ତା ନିଚ୍ଚୋ ଧୁୱୋ ସସ୍ସତୋ ଅୱିପରିଣାମଧମ୍ମୋ ସସ୍ସତିସମଂ ତଥେୱ ଠସ୍ସତୀ’ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଚତୁତ୍ଥଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୫୦। ‘‘ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ଏତେସଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ; ନତ୍ଥି ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା।

୫୧। ‘‘ତଯିଦଂ , ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି – ‘ଇମେ ଦିଟ୍ଠିଟ୍ଠାନା ଏୱଂଗହିତା ଏୱଂପରାମଟ୍ଠା ଏୱଂଗତିକା ଭୱନ୍ତି ଏୱଂଅଭିସମ୍ପରାଯା’ତି। ତଞ୍ଚ ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି, ତତୋ ଚ ଉତ୍ତରିତରଂ ପଜାନାତି, ତଞ୍ଚ ପଜାନନଂ ନ ପରାମସତି, ଅପରାମସତୋ ଚସ୍ସ ପଚ୍ଚତ୍ତଞ୍ଞେୱ ନିବ୍ବୁତି ୱିଦିତା। ୱେଦନାନଂ ସମୁଦଯଞ୍ଚ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଅସ୍ସାଦଞ୍ଚ ଆଦୀନୱଞ୍ଚ ନିସ୍ସରଣଞ୍ଚ ଯଥାଭୂତଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଅନୁପାଦାୱିମୁତ୍ତୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ।

୫୨। ‘‘ଇମେ ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଧମ୍ମା ଗମ୍ଭୀରା ଦୁଦ୍ଦସା ଦୁରନୁବୋଧା ସନ୍ତା ପଣୀତା ଅତକ୍କାୱଚରା ନିପୁଣା ପଣ୍ଡିତୱେଦନୀଯା, ଯେ ତଥାଗତୋ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି, ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେଯ୍ୟୁଂ।

ଅନ୍ତାନନ୍ତୱାଦୋ

୫୩। ‘‘ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି?

୫୪। ‘‘ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଆତପ୍ପମନ୍ୱାଯ ପଧାନମନ୍ୱାଯ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାଯ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାଯ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାଯ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତସଞ୍ଞୀ ଲୋକସ୍ମିଂ ୱିହରତି।

‘‘ସୋ ଏୱମାହ – ‘ଅନ୍ତୱା ଅଯଂ ଲୋକୋ ପରିୱଟୁମୋ। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଅହଞ୍ହି ଆତପ୍ପମନ୍ୱାଯ ପଧାନମନ୍ୱାଯ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାଯ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାଯ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାଯ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସାମି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଅନ୍ତସଞ୍ଞୀ ଲୋକସ୍ମିଂ ୱିହରାମି। ଇମିନାମହଂ ଏତଂ ଜାନାମି – ଯଥା ଅନ୍ତୱା ଅଯଂ ଲୋକୋ ପରିୱଟୁମୋ’ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ପଠମଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୫୫। ''ଦୁତିଯେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଆତପ୍ପମନ୍ୱାଯ ପଧାନମନ୍ୱାଯ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାଯ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାଯ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାଯ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଅନନ୍ତସଞ୍ଞୀ ଲୋକସ୍ମିଂ ୱିହରତି।

''ସୋ ଏୱମାହ – 'ଅନନ୍ତୋ ଅଯଂ ଲୋକୋ ଅପରିଯନ୍ତୋ। ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ''ଅନ୍ତୱା ଅଯଂ ଲୋକୋ ପରିୱଟୁମୋ''ତି, ତେସଂ ମୁସା। ଅନନ୍ତୋ ଅଯଂ ଲୋକୋ ଅପରିଯନ୍ତୋ। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଅହଞ୍ହି ଆତପ୍ପମନ୍ୱାଯ ପଧାନମନ୍ୱାଯ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାଯ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାଯ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାଯ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସାମି , ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଅନନ୍ତସଞ୍ଞୀ ଲୋକସ୍ମିଂ ୱିହରାମି। ଇମିନାମହଂ ଏତଂ ଜାନାମି – ଯଥା ଅନନ୍ତୋ ଅଯଂ ଲୋକୋ ଅପରିଯନ୍ତୋ'ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଦୁତିଯଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୫୬। ''ତତିଯେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଆତପ୍ପମନ୍ୱାଯ ପଧାନମନ୍ୱାଯ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାଯ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାଯ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାଯ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଉଦ୍ଧମଧୋ ଅନ୍ତସଞ୍ଞୀ ଲୋକସ୍ମିଂ ୱିହରତି, ତିରିଯଂ ଅନନ୍ତସଞ୍ଞୀ।

''ସୋ ଏୱମାହ – 'ଅନ୍ତୱା ଚ ଅଯଂ ଲୋକୋ ଅନନ୍ତୋ ଚ। ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ''ଅନ୍ତୱା ଅଯଂ ଲୋକୋ ପରିୱଟୁମୋ''ତି, ତେସଂ ମୁସା। ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ''ଅନନ୍ତୋ ଅଯଂ ଲୋକୋ ଅପରିଯନ୍ତୋ''ତି, ତେସମ୍ପି ମୁସା। ଅନ୍ତୱା ଚ ଅଯଂ ଲୋକୋ ଅନନ୍ତୋ ଚ। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଅହଞ୍ହି ଆତପ୍ପମନ୍ୱାଯ ପଧାନମନ୍ୱାଯ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାଯ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାଯ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାଯ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସାମି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଉଦ୍ଧମଧୋ ଅନ୍ତସଞ୍ଞୀ ଲୋକସ୍ମିଂ ୱିହରାମି, ତିରିଯଂ ଅନନ୍ତସଞ୍ଞୀ। ଇମିନାମହଂ ଏତଂ ଜାନାମି – ଯଥା ଅନ୍ତୱା ଚ ଅଯଂ ଲୋକୋ ଅନନ୍ତୋ ଚା'ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତତିଯଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୫୭। ''ଚତୁତ୍ଥେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ତକ୍କୀ ହୋତି ୱୀମଂସୀ। ସୋ ତକ୍କପରିଯାହତଂ ୱୀମଂସାନୁଚରିତଂ ସଯଂପଟିଭାନଂ ଏୱମାହ – 'ନେୱାଯଂ ଲୋକୋ ଅନ୍ତୱା, ନ ପନାନନ୍ତୋ। ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ''ଅନ୍ତୱା ଅଯଂ ଲୋକୋ ପରିୱଟୁମୋ''ତି, ତେସଂ ମୁସା। ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ''ଅନନ୍ତୋ ଅଯଂ ଲୋକୋ ଅପରିଯନ୍ତୋ''ତି, ତେସମ୍ପି ମୁସା। ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ''ଅନ୍ତୱା ଚ ଅଯଂ ଲୋକୋ ଅନନ୍ତୋ ଚା''ତି, ତେସମ୍ପି ମୁସା। ନେୱାଯଂ ଲୋକୋ ଅନ୍ତୱା , ନ ପନାନନ୍ତୋ'ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ , ଚତୁତ୍ଥଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୫୮। ''ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ଏତେସଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ; ନତ୍ଥି ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା।

୫୯। ''ତଯିଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି – 'ଇମେ ଦିଟ୍ଠିଟ୍ଠାନା ଏୱଂଗହିତା ଏୱଂପରାମଟ୍ଠା ଏୱଂଗତିକା ଭୱନ୍ତି ଏୱଂଅଭିସମ୍ପରାଯା'ତି। ତଞ୍ଚ ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି, ତତୋ ଚ ଉତ୍ତରିତରଂ ପଜାନାତି, ତଞ୍ଚ ପଜାନନଂ ନ ପରାମସତି, ଅପରାମସତୋ ଚସ୍ସ ପଚ୍ଚତ୍ତଞ୍ଞେୱ ନିବ୍ବୁତି ୱିଦିତା। ୱେଦନାନଂ ସମୁଦଯଞ୍ଚ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଅସ୍ସାଦଞ୍ଚ ଆଦୀନୱଞ୍ଚ ନିସ୍ସରଣଞ୍ଚ ଯଥାଭୂତଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଅନୁପାଦାୱିମୁତ୍ତୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ।

୬୦। ''ଇମେ ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଧମ୍ମା ଗମ୍ଭୀରା ଦୁଦ୍ଦସା ଦୁରନୁବୋଧା ସନ୍ତା ପଣୀତା ଅତକ୍କାୱଚରା ନିପୁଣା ପଣ୍ଡିତୱେଦନୀଯା, ଯେ ତଥାଗତୋ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି, ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେଯ୍ୟୁଂ।

ଅମରାୱିକ୍ଖେପୱାଦୋ

୬୧। ''ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି

ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି?

୬୨। ‘‘ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ‘ଇଦଂ କୁସଲ’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାତି, ‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାତି। ତସ୍ସ ଏୱଂ ହୋତି – ‘ଅହଂ ଖୋ ‘‘ଇଦଂ କୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାମି, ‘‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାମି। ଅହଞ୍ଚେ ଖୋ ପନ ‘‘ଇଦଂ କୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ଅପ୍ପଜାନନ୍ତୋ, ‘‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ଅପ୍ପଜାନନ୍ତୋ, ‘ଇଦଂ କୁସଲ’ନ୍ତି ୱା ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟଂ, ‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’ନ୍ତି ୱା ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟଂ, ତଂ ମମସ୍ସ ମୁସା। ଯଂ ମମସ୍ସ ମୁସା , ସୋ ମମସ୍ସ ୱିଘାତୋ। ଯୋ ମମସ୍ସ ୱିଘାତୋ ସୋ ମମସ୍ସ ଅନ୍ତରାଯୋ’ତି। ଇତି ସୋ ମୁସାୱାଦଭଯା ମୁସାୱାଦପରିଜେଗୁଚ୍ଛା ନେୱିଦଂ କୁସଲନ୍ତି ବ୍ୟାକରୋତି, ନ ପନିଦଂ ଅକୁସଲନ୍ତି ବ୍ୟାକରୋତି, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ – ‘ଏୱମ୍ପି ମେ ନୋ; ତଥାତିପି ମେ ନୋ; ଅଞ୍ଞଥାତିପି ମେ ନୋ; ନୋତିପି ମେ ନୋ; ନୋ ନୋତିପି ମେ ନୋ’ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ପଠମଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ।

୬୩। ‘‘ଦୁତିଯେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ‘ଇଦଂ କୁସଲ’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାତି, ‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାତି। ତସ୍ସ ଏୱଂ ହୋତି – ‘ଅହଂ ଖୋ ‘‘ଇଦଂ କୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାମି, ‘‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାମି। ଅହଞ୍ଚେ ଖୋ ପନ ‘‘ଇଦଂ କୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ଅପ୍ପଜାନନ୍ତୋ, ‘‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ଅପ୍ପଜାନନ୍ତୋ, ‘‘ଇଦଂ କୁସଲ’’ନ୍ତି ୱା ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟଂ, ‘‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’ନ୍ତି ୱା ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟଂ, ତତ୍ଥ ମେ ଅସ୍ସ ଛନ୍ଦୋ ୱା ରାଗୋ ୱା ଦୋସୋ ୱା ପଟିଘୋ ୱା। ଯତ୍ଥ [ଯୋ (?)] ମେ ଅସ୍ସ ଛନ୍ଦୋ ୱା ରାଗୋ ୱା ଦୋସୋ ୱା ପଟିଘୋ ୱା, ତଂ ମମସ୍ସ ଉପାଦାନଂ। ଯଂ ମମସ୍ସ ଉପାଦାନଂ, ସୋ ମମସ୍ସ ୱିଘାତୋ। ଯୋ ମମସ୍ସ ୱିଘାତୋ, ସୋ ମମସ୍ସ ଅନ୍ତରାଯୋ’ତି। ଇତି ସୋ ଉପାଦାନଭଯା ଉପାଦାନପରିଜେଗୁଚ୍ଛା ନେୱିଦଂ କୁସଲନ୍ତି ବ୍ୟାକରୋତି, ନ ପନିଦଂ ଅକୁସଲନ୍ତି ବ୍ୟାକରୋତି, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ – ‘ଏୱମ୍ପି ମେ ନୋ; ତଥାତିପି ମେ ନୋ; ଅଞ୍ଞଥାତିପି ମେ ନୋ; ନୋତିପି ମେ ନୋ; ନୋ ନୋତିପି ମେ ନୋ’ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଦୁତିଯଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ।

୬୪। ‘‘ତତିଯେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ‘ଇଦଂ କୁସଲ’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାତି, ‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାତି। ତସ୍ସ ଏୱଂ ହୋତି – ‘ଅହଂ ଖୋ ‘‘ଇଦଂ କୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାମି, ‘‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ନପ୍ପଜାନାମି। ଅହଞ୍ଚେ ଖୋ ପନ ‘‘ଇଦଂ କୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ଅପ୍ପଜାନନ୍ତୋ ‘‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ଅପ୍ପଜାନନ୍ତୋ ‘‘ଇଦଂ କୁସଲ’’ନ୍ତି ୱା ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟଂ, ‘‘ଇଦଂ ଅକୁସଲ’’ନ୍ତି ୱା ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟଂ। ସନ୍ତି ହି ଖୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପଣ୍ଡିତା ନିପୁଣା କତପରପ୍ପୱାଦା ୱାଲୱେଧିରୂପା, ତେ ଭିନ୍ଦନ୍ତା [ୱୋଭିନ୍ଦନ୍ତା (ସୀ। ପୀ।)] ମଞ୍ଞେ ଚରନ୍ତି ପଞ୍ଞାଗତେନ ଦିଟ୍ଠିଗତାନି, ତେ ମଂ ତତ୍ଥ ସମନୁଯୁଞ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ ସମନୁଗାହେୟ୍ୟୁଂ ସମନୁଭାସେୟ୍ୟୁଂ। ଯେ ମଂ ତତ୍ଥ ସମନୁଯୁଞ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ ସମନୁଗାହେୟ୍ୟୁଂ ସମନୁଭାସେୟ୍ୟୁଂ, ତେସାହଂ ନ ସମ୍ପାଯେୟ୍ୟଂ। ଯେସାହଂ ନ ସମ୍ପାଯେୟ୍ୟଂ, ସୋ ମମସ୍ସ ୱିଘାତୋ। ଯୋ ମମସ୍ସ ୱିଘାତୋ, ସୋ ମମସ୍ସ ଅନ୍ତରାଯୋ’ତି। ଇତି ସୋ ଅନୁଯୋଗଭଯା ଅନୁଯୋଗପରିଜେଗୁଚ୍ଛା ନେୱିଦଂ କୁସଲନ୍ତି ବ୍ୟାକରୋତି, ନ ପନିଦଂ ଅକୁସଲନ୍ତି ବ୍ୟାକରୋତି, ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ – ‘ଏୱମ୍ପି ମେ ନୋ; ତଥାତିପି ମେ ନୋ; ଅଞ୍ଞଥାତିପି ମେ ନୋ; ନୋତିପି ମେ ନୋ; ନୋ ନୋତିପି ମେ ନୋ’ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତତିଯଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ।

୬୫। ‘‘ଚତୁତ୍ଥେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ମନ୍ଦୋ ହୋତି ମୋମୂହୋ। ସୋ ମନ୍ଦତ୍ତା ମୋମୂହତ୍ତା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ – ‘ଅତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ’ତି ଇତି ଚେ ମଂ ପୁଚ୍ଛସି, ‘ଅତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ’ତି ଇତି ଚେ ମେ ଅସ୍ସ, ‘ଅତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ’ତି ଇତି ତେ ନଂ ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟଂ, ‘ଏୱମ୍ପି ମେ ନୋ, ତଥାତିପି ମେ ନୋ, ଅଞ୍ଞଥାତିପି ମେ ନୋ, ନୋତିପି ମେ ନୋ, ନୋ ନୋତିପି ମେ ନୋ’ତି। ‘ନତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ…ପେ… ‘ଅତ୍ଥି ଚ ନତ୍ଥି ଚ ପରୋ ଲୋକୋ…ପେ… ‘ନେୱତ୍ଥି ନ ନତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ…ପେ… ‘ଅତ୍ଥି ସତ୍ତା ଓପପାତିକା …ପେ… ‘ନତ୍ଥି ସତ୍ତା ଓପପାତିକା…ପେ… ‘ଅତ୍ଥି ଚ ନତ୍ଥି ଚ ସତ୍ତା ଓପପାତିକା…ପେ… ‘ନେୱତ୍ଥି ନ ନତ୍ଥି ସତ୍ତା ଓପପାତିକା…ପେ… ‘ଅତ୍ଥି ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ [ସୁକଟଦୁକ୍କଟାନଂ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ।)] କମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ୱିପାକୋ…ପେ… ‘ନତ୍ଥି ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ

କମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ୱିପାକୋ…ପେ… ‘ଅତ୍ଥି ଚ ନତ୍ଥି ଚ ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ କମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ୱିପାକୋ…ପେ… ‘ନେୱତ୍ଥି ନ ନତ୍ଥି ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ କମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ୱିପାକୋ…ପେ… ‘ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା…ପେ… ‘ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା…ପେ… ‘ହୋତି ଚ ନ ଚ ହୋତି [ନ ହୋତି ଚ (ସୀ। କା।)] ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା…ପେ… ‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣାତି ଇତି ଚେ ମଂ ପୁଚ୍ଛସି, ‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ଇତି ଚେ ମେ ଅସ୍ସ, ‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ଇତି ତେ ନଂ ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟଂ, ‘ଏୱମ୍ପି ମେ ନୋ, ତଥାତିପି ମେ ନୋ, ଅଞ୍ଞଥାତିପି ମେ ନୋ, ନୋତିପି ମେ ନୋ, ନୋ ନୋତିପି ମେ ନୋ’ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଚତୁତ୍ଥଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ।

୬୬। ‘‘ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ , ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ଏତେସଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ, ନତ୍ଥି ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା…ପେ… ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନୱାଦୋ

୬୭। ‘‘ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଦ୍ୱୀହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଦ୍ୱୀହି ୱତ୍ଥୂହି?

୬୮। ‘‘ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଅସଞ୍ଞସତ୍ତା ନାମ ଦେୱା। ସଞ୍ଞୁପ୍ପାଦା ଚ ପନ ତେ ଦେୱା ତମ୍ହା କାଯା ଚୱନ୍ତି। ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ସତ୍ତୋ ତମ୍ହା କାଯା ଚୱିତ୍ୱା ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗଚ୍ଛତି। ଇତ୍ଥତ୍ତଂ ଆଗତୋ ସମାନୋ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜତି। ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ ଆତପ୍ପମନ୍ୱାଯ ପଧାନମନ୍ୱାଯ ଅନୁଯୋଗମନ୍ୱାଯ ଅପ୍ପମାଦମନ୍ୱାଯ ସମ୍ମାମନସିକାରମନ୍ୱାଯ ତଥାରୂପଂ ଚେତୋସମାଧିଂ ଫୁସତି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ସଞ୍ଞୁପ୍ପାଦଂ ଅନୁସ୍ସରତି, ତତୋ ପରଂ ନାନୁସ୍ସରତି। ସୋ ଏୱମାହ – ‘ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନୋ ଅତ୍ତା ଚ ଲୋକୋ ଚ। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଅହଞ୍ହି ପୁବ୍ବେ ନାହୋସିଂ, ସୋମ୍ହି ଏତରହି ଅହୁତ୍ୱା ସନ୍ତତାଯ ପରିଣତୋ’ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ପଠମଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୬୯। ‘‘ଦୁତିଯେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି? ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ତକ୍କୀ ହୋତି ୱୀମଂସୀ। ସୋ ତକ୍କପରିଯାହତଂ ୱୀମଂସାନୁଚରିତଂ ସଯଂପଟିଭାନଂ ଏୱମାହ – ‘ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନୋ ଅତ୍ତା ଚ ଲୋକୋ ଚା’ତି। ଇଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଦୁତିଯଂ ଠାନଂ, ଯଂ ଆଗମ୍ମ ଯଂ ଆରବ୍ଭ ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୭୦। ‘‘ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଦ୍ୱୀହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଦ୍ୱୀହି ୱତ୍ଥୂହି, ଏତେସଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ, ନତ୍ଥି ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା…ପେ… ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

୭୧। ‘‘ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ପୁବ୍ବନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଅଟ୍ଠାରସହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ପୁବ୍ବନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତମାରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଅଟ୍ଠାରସହି ୱତ୍ଥୂହି, ଏତେସଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ, ନତ୍ଥି ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା।

୭୨। ‘‘ତଯିଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି – ‘ଇମେ ଦିଟ୍ଠିଟ୍ଠାନା ଏୱଂଗହିତା ଏୱଂପରାମଟ୍ଠା ଏୱଂଗତିକା ଭୱନ୍ତି ଏୱଂଅଭିସମ୍ପରାଯା’ତି। ତଞ୍ଚ ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି, ତତୋ ଚ ଉତ୍ତରିତରଂ ପଜାନାତି, ତଞ୍ଚ ପଜାନନଂ ନ ପରାମସତି, ଅପରାମସତୋ ଚସ୍ସ ପଚ୍ଚତ୍ତଞ୍ଞେୱ ନିବ୍ବୁତି ୱିଦିତା। ୱେଦନାନଂ ସମୁଦଯଞ୍ଚ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଅସ୍ସାଦଞ୍ଚ ଆଦୀନୱଞ୍ଚ ନିସ୍ସରଣଞ୍ଚ ଯଥାଭୂତଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଅନୁପାଦାୱିମୁତ୍ତୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ।

୭୩। ‘‘ଇମେ ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଧମ୍ମା ଗମ୍ଭୀରା ଦୁଦ୍ଦସା ଦୁରନୁବୋଧା ସନ୍ତା ପଣୀତା ଅତକ୍କାୱଚରା ନିପୁଣା ପଣ୍ଡିତୱେଦନୀଯା, ଯେ ତଥାଗତୋ

ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି , ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

ଦୁତିଯଭାଣୱାରୋ।

ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା

୭୪। ‘‘ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଅପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ, ଅପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଚତୁଚତ୍ତାରୀସାଯ [ଚତୁଚତ୍ତାଲୀସାଯ (ସ୍ୟା। କଂ।)] ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଅପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ଅପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଚତୁଚତ୍ତାରୀସାଯ ୱତ୍ଥୂହି?

ସଞ୍ଞୀୱାଦୋ

୭୫। ‘‘ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସୋଳସହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସୋଳସହି ୱତ୍ଥୂହି?

୭୬। ‘‘‘ରୂପୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା ସଞ୍ଞୀ’ତି ନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି। ‘ଅରୂପୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା ସଞ୍ଞୀ’ତି ନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି। ‘ରୂପୀ ଚ ଅରୂପୀ ଚ ଅତ୍ତା ହୋତି…ପେ… ନେୱରୂପୀ ନାରୂପୀ ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅନ୍ତୱା ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅନନ୍ତୱା ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅନ୍ତୱା ଚ ଅନନ୍ତୱା ଚ ଅତ୍ତା ହୋତି… ନେୱନ୍ତୱା ନାନନ୍ତୱା ଅତ୍ତା ହୋତି… ଏକତ୍ତସଞ୍ଞୀ ଅତ୍ତା ହୋତି… ନାନତ୍ତସଞ୍ଞୀ ଅତ୍ତା ହୋତି… ପରିତ୍ତସଞ୍ଞୀ ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅପ୍ପମାଣସଞ୍ଞୀ ଅତ୍ତା ହୋତି… ଏକନ୍ତସୁଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି… ଏକନ୍ତଦୁକ୍ଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି। ସୁଖଦୁକ୍ଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି। ଅଦୁକ୍ଖମସୁଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା ସଞ୍ଞୀ’ତି ନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୭୭। ‘‘ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସୋଳସହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ସୋଳସହି ୱତ୍ଥୂହି, ଏତେସଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ, ନତ୍ଥି ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା…ପେ… ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

ଅସଞ୍ଞୀୱାଦୋ

୭୮। ‘‘ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ଅସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ଅସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ଅସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ଅସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି?

୭୯। ‘‘‘ରୂପୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା ଅସଞ୍ଞୀ’ତି ନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି। ‘ଅରୂପୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା ଅସଞ୍ଞୀ’ତି ନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି। ‘ରୂପୀ ଚ ଅରୂପୀ ଚ ଅତ୍ତା ହୋତି…ପେ… ନେୱରୂପୀ ନାରୂପୀ ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅନ୍ତୱା ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅନନ୍ତୱା ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅନ୍ତୱା ଚ ଅନନ୍ତୱା ଚ ଅତ୍ତା ହୋତି… ନେୱନ୍ତୱା ନାନନ୍ତୱା ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା ଅସଞ୍ଞୀ’ତି ନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୮୦। ‘‘ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ଅସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ଅସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ଅସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ଅସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି, ଏତେସଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ, ନତ୍ଥି ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା…ପେ… ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀୱାଦୋ

୮୧। ‘‘ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀୱାଦା, ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ

ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି?

୮୨। '''ରୂପୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀ'ତି ନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି 'ଅରୂପୀ ଅତ୍ତା ହୋତି…ପେ… ରୂପୀ ଚ ଅରୂପୀ ଚ ଅତ୍ତା ହୋତି… ନେୱରୂପୀ ନାରୂପୀ ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅନ୍ତୱା ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅନନ୍ତୱା ଅତ୍ତା ହୋତି… ଅନ୍ତୱା ଚ ଅନନ୍ତୱା ଚ ଅତ୍ତା ହୋତି… ନେୱନ୍ତୱା ନାନନ୍ତୱା ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀ'ତି ନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୮୩। ''ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି…ପେ… ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

ଉଚ୍ଛେଦୱାଦୋ

୮୪। ''ସନ୍ତି , ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଚ୍ଛେଦୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସତ୍ତହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଉଚ୍ଛେଦୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସତ୍ତହି ୱତ୍ଥୂହି?

୮୫। ''ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଏୱଂୱାଦୀ ହୋତି ଏୱଂଦିଟ୍ଠି [ଏୱଂଦିଟ୍ଠୀ (କ। ପୀ।)] – 'ଯତୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ରୂପୀ ଚାତୁମହାଭୂତିକୋ ମାତାପେତ୍ତିକସମ୍ଭୱୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜତି ୱିନସ୍ସତି, ନ ହୋତି ପରଂ ମରଣା, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୮୬। ''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଏସୋ ଅତ୍ତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା ଦିବ୍ବୋ ରୂପୀ କାମାୱଚରୋ କବଳୀକାରାହାରଭକ୍ଖୋ। ତଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି ନ ପସ୍ସସି। ତମହଂ ଜାନାମି ପସ୍ସାମି। ସୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅତ୍ତା ଯତୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜତି ୱିନସ୍ସତି, ନ ହୋତି ପରଂ ମରଣା, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୮୭। ''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଏସୋ ଅତ୍ତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା ଦିବ୍ବୋ ରୂପୀ ମନୋମଯୋ ସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗୀ ଅହୀନିନ୍ଦ୍ରିଯୋ। ତଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି ନ ପସ୍ସସି। ତମହଂ ଜାନାମି ପସ୍ସାମି। ସୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅତ୍ତା ଯତୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜତି ୱିନସ୍ସତି, ନ ହୋତି ପରଂ ମରଣା, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୮୮। ''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଏସୋ ଅତ୍ତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ , ଭୋ, ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା ସବ୍ବସୋ ରୂପସଞ୍ଞାନଂ ସମତିକ୍କମା ପଟିଘସଞ୍ଞାନଂ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମା ନାନତ୍ତସଞ୍ଞାନଂ ଅମନସିକାରା ''ଅନନ୍ତୋ ଆକାସୋ''ତି ଆକାସାନଞ୍ଚାଯତନୂପଗୋ। ତଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି ନ ପସ୍ସସି। ତମହଂ ଜାନାମି ପସ୍ସାମି। ସୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅତ୍ତା ଯତୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜତି ୱିନସ୍ସତି, ନ ହୋତି ପରଂ ମରଣା, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୮୯। ''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଏସୋ ଅତ୍ତା ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା ସବ୍ବସୋ ଆକାସାନଞ୍ଚାଯତନଂ ସମତିକ୍କମ୍ମ ''ଅନନ୍ତଂ ୱିଞ୍ଞାଣ''ନ୍ତି ୱିଞ୍ଞାଣଞ୍ଚାଯତନୂପଗୋ। ତଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି ନ ପସ୍ସସି। ତମହଂ ଜାନାମି ପସ୍ସାମି। ସୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅତ୍ତା ଯତୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜତି ୱିନସ୍ସତି, ନ ହୋତି ପରଂ ମରଣା, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅୟଂ ଅତ୍ତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୯୦। ''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ସୋ ଅତ୍ତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା ସବ୍ବସୋ ୱିଞ୍ଞାଣଞ୍ଚାଯତନଂ ସମତିକ୍କମ୍ମ ''ନତ୍ଥି କିଞ୍ଚୀ''ତି ଆକିଞ୍ଚଞ୍ଞାଯତନୂପଗୋ। ତଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି ନ ପସ୍ସସି। ତମହଂ ଜାନାମି ପସ୍ସାମି। ସୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅତ୍ତା ଯତୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜତି ୱିନସ୍ସତି, ନ ହୋତି ପରଂ ମରଣା, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ , ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତୀ''ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୯୧। 'ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – ''ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଏସୋ ଅତ୍ତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା ସବ୍ବସୋ ଆକିଞ୍ଚଞ୍ଞାଯତନଂ ସମତିକ୍କମ୍ମ ''ସନ୍ତମେତଂ ପଣୀତମେତ''ନ୍ତି ନେୱସଞ୍ଞାନାସଞ୍ଞାଯତନୂପଗୋ। ତଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି ନ ପସ୍ସସି। ତମହଂ ଜାନାମି ପସ୍ସାମି। ସୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅତ୍ତା ଯତୋ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜତି ୱିନସ୍ସତି, ନ ହୋତି ପରଂ ମରଣା, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ସମ୍ମା ସମୁଚ୍ଛିନ୍ନୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୯୨। ''ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଚ୍ଛେଦୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସତ୍ତହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଉଚ୍ଛେଦୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ସତ୍ତହି ୱତ୍ଥୂହି…ପେ… ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେଯ୍ୟୁଂ।

ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନୱାଦୋ

୯୩। ''ସନ୍ତି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ପଞ୍ଚହି ୱତ୍ଥୂହି। ତେ ଚ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା କିମାଗମ୍ମ କିମାରବ୍ଭ ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ପଞ୍ଚହି ୱତ୍ଥୂହି?

୯୪। ''ଇଧ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଏୱଂୱାଦୀ ହୋତି ଏୱଂଦିଟ୍ଠି – ''ଯତୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ପଞ୍ଚହି କାମଗୁଣେହି ସମପ୍ପିତୋ ସମଙ୍ଗୀଭୂତୋ ପରିଚାରେତି, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପତ୍ତୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୯୫। ''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ –'ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଏସୋ ଅତ୍ତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପତ୍ତୋ ହୋତି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? କାମା ହି, ଭୋ, ଅନିଚ୍ଚା ଦୁକ୍ଖା ୱିପରିଣାମଧମ୍ମା, ତେସଂ ୱିପରିଣାମଞ୍ଞଥାଭାୱା ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି ସୋକପରିଦେୱଦୁକ୍ଖଦୋମନସ୍ସୁପାଯାସା। ଯତୋ ଖୋ , ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ୱିୱିଚ୍ଚେୱ କାମେହି ୱିୱିଚ୍ଚ ଅକୁସଲେହି ଧମ୍ମେହି ସୱିତକ୍କଂ ସୱିଚାରଂ ୱିୱେକଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପତ୍ତୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୯୬। ''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଏସୋ ଅତ୍ତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପତ୍ତୋ ହୋତି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଯଦେୱ ତତ୍ଥ ୱିତକ୍କିତଂ ୱିଚାରିତଂ, ଏତେନେତଂ ଓଳାରିକଂ ଅକ୍ଖାଯତି। ଯତୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ୱିତକ୍କୱିଚାରାନଂ ୱୂପସମା ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ସମ୍ପସାଦନଂ ଚେତସୋ ଏକୋଦିଭାୱଂ ଅୱିତକ୍କଂ ଅୱିଚାରଂ ସମାଧିଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପତ୍ତୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୯୭। ''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଏସୋ ଅତ୍ତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପତ୍ତୋ ହୋତି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଯଦେୱ ତତ୍ଥ ପୀତିଗତଂ ଚେତସୋ ଉପ୍ପିଲାୱିତତ୍ତଂ, ଏତେନେତଂ ଓଳାରିକଂ ଅକ୍ଖାଯତି। ଯତୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ପୀତିଯା ଚ ୱିରାଗା ଉପେକ୍ଖକୋ ଚ ୱିହରତି, ସତୋ ଚ ସମ୍ପଜାନୋ, ସୁଖଞ୍ଚ କାଯେନ ପଟିସଂୱେଦେତି, ଯଂ ତଂ ଅରିଯା ଆଚିକ୍ଖନ୍ତି ''ଉପେକ୍ଖକୋ ସତିମା ସୁଖୱିହାରୀ''ତି, ତତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପତ୍ତୋ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୯୮। ‘‘ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – ‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଏସୋ ଅତ୍ତା, ଯଂ ତ୍ୱଂ ୱଦେସି, ନେସୋ ନତ୍ଥୀତି ୱଦାମି; ନୋ ଚ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ଏତ୍ତାୱତା ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପତ୍ତୋ ହୋତି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଯଦେୱ ତତ୍ଥ ସୁଖମିତି ଚେତସୋ ଆଭୋଗୋ, ଏତେନେତଂ ଓଳାରିକଂ ଅକ୍ଖାଯତି। ଯତୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ସୁଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ପୁବ୍ବେୱ ସୋମନସ୍ସଦୋମନସ୍ସାନଂ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମା ଅଦୁକ୍ଖମସୁଖଂ ଉପେକ୍ଖାସତିପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି, ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଭୋ, ଅଯଂ ଅତ୍ତା ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପତ୍ତୋ ହୋତୀ’ତି। ଇତ୍ଥେକେ ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

୯୯। ‘‘ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ପଞ୍ଚହି ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ପଞ୍ଚହି ୱତ୍ଥୂହି…ପେ… ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

୧୦୦। ‘‘ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଅପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ଅପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଚତୁଚତ୍ତାରୀସାଯ ୱତ୍ଥୂହି। ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଅପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ଅପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଚତୁଚତ୍ତାରୀସାଯ ୱତ୍ଥୂହି…ପେ… ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

୧୦୧। ‘‘ଇମେହି ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଦ୍ୱାସଟ୍ଠିଯା ୱତ୍ଥୂହି।

୧୦୨। ‘‘ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖୱେ, ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ୱା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ୱା ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତକପ୍ପିକା ୱା ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଦ୍ୱାସଟ୍ଠିଯା ୱତ୍ଥୂହି, ଏତେସଂ ୱା ଅଞ୍ଞତରେନ; ନତ୍ଥି ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା।

୧୦୩। ‘‘ତଯିଦଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି – ‘ଇମେ ଦିଟ୍ଠିଟ୍ଠାନା ଏୱଂଗହିତା ଏୱଂପରାମଟ୍ଠା ଏୱଂଗତିକା ଭୱନ୍ତି ଏୱଂଅଭିସମ୍ପରାଯା’ତି। ତଞ୍ଚ ତଥାଗତୋ ପଜାନାତି, ତତୋ ଚ ଉତ୍ତରିତରଂ ପଜାନାତି, ତଞ୍ଚ ପଜାନନଂ ନ ପରାମସତି, ଅପରାମସତୋ ଚସ୍ସ ପଚ୍ଚତ୍ତଞ୍ଞେୱ ନିବ୍ବୁତି ୱିଦିତା। ୱେଦନାନଂ ସମୁଦଯଞ୍ଚ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଅସ୍ସାଦଞ୍ଚ ଆଦୀନୱଞ୍ଚ ନିସ୍ସରଣଞ୍ଚ ଯଥାଭୂତଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଅନୁପାଦାୱିମୁତ୍ତୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତୋ।

୧୦୪। ‘‘ଇମେ ଖୋ ତେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଧମ୍ମା ଗମ୍ଭୀରା ଦୁଦ୍ଦସା ଦୁରନୁବୋଧା ସନ୍ତା ପଣୀତା ଅତକ୍କାୱଚରା ନିପୁଣା ପଣ୍ଡିତୱେଦନୀଯା, ଯେ ତଥାଗତୋ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି, ଯେହି ତଥାଗତସ୍ସ ଯଥାଭୁଚ୍ଚଂ ୱଣ୍ଣଂ ସମ୍ମା ୱଦମାନା ୱଦେୟ୍ୟୁଂ।

ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତୱାରୋ

୧୦୫। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି , ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୦୬। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୦୭। ‘‘ତତ୍ର , ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୦୮। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୦୯। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଦ୍ୱୀହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୧୦। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ପୁବ୍ବନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଅଟ୍ଠାରସହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୧୧। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସୋଳସହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୧୨। ‘‘ତତ୍ର , ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ଅସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ଅସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୧୩। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୧୪। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଚ୍ଛେଦୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସତ୍ତହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୧୫। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ପଞ୍ଚହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୧୬। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଅପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ଅପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଚତୁଚତ୍ତାରୀସାଯ ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

୧୧୭। ‘‘ତତ୍ର , ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଦ୍ୱାସଟ୍ଠିଯା ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ତେସଂ ଭୱତଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅଜାନତଂ ଅପସ୍ସତଂ ୱେଦଯିତଂ ତଣ୍ହାଗତାନଂ ପରିତସ୍ସିତୱିପ୍ଫନ୍ଦିତମେୱ।

ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯାୱାରୋ

୧୧୮। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୧୯। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୦। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୧। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୨। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଦ୍ୱୀହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୩। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ପୁବ୍ବନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଅଟ୍ଠାରସହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୪। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସୋଳସହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୫। ‘‘ତତ୍ର , ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ଅସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ଅସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୬। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀୱାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ନେୱସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୭। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଚ୍ଛେଦୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ୱିନାସଂ ୱିଭୱଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସତ୍ତହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୮। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନୱାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ପଞ୍ଚହି ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୨୯। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଅପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ଅପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଚତୁଚତ୍ତାରୀସାଯ ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

୧୩୦। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଦ୍ୱାସଟ୍ଠିଯା ୱତ୍ଥୂହି, ତଦପି ଫସ୍ସପଚ୍ଚଯା।

ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତିୱାରୋ

୧୩୧। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତୱାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତେ ୱତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂୱେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୧୩୨। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଂ ସସ୍ସତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ଅସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତେ ୱତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂୱେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୧୩୩। ‘‘ତତ୍ର , ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା ଅନ୍ତାନନ୍ତଂ ଲୋକସ୍ସ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତେ ୱତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂୱେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୧୩୪। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାୱିକ୍ଖେପିକା ତତ୍ଥ ତତ୍ଥ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠା ସମାନା ୱାଚାୱିକ୍ଖେପଂ ଆପଜ୍ଜନ୍ତି ଅମରାୱିକ୍ଖେପଂ ଚତୂହି ୱତ୍ଥୂହି, ତେ ୱତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂୱେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୧୩୫। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଦ୍ୱୀହି ୱତ୍ଥୂହି, ତେ ୱତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂୱେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୧୩୬। ‘‘ତତ୍ର , ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ପୁବ୍ବନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି ଅଟ୍ଠାରସହି ୱତ୍ଥୂହି, ତେ ୱତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂୱେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୧୩୭। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖଵେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ସଞ୍ଞୀଵାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସୋଳସହି ଵତ୍ଥୂହି, ତେ ଵତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂଵେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

୧୩୮। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖଵେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ଅସଞ୍ଞୀଵାଦା, ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ଅସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ଵତ୍ଥୂହି, ତେ ଵତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂଵେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

୧୩୯। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖଵେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ନେଵସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀଵାଦା ଉଦ୍ଧମାଘାତନଂ ନେଵସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞିଂ ଅତ୍ତାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଅଟ୍ଠହି ଵତ୍ଥୂହି, ତେ ଵତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂଵେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

୧୪୦। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖଵେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଚ୍ଛେଦଵାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ଉଚ୍ଛେଦଂ ଵିନାସଂ ଵିଭଵଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ସତ୍ତହି ଵତ୍ଥୂହି, ତେ ଵତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂଵେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

୧୪୧। ‘‘ତତ୍ର , ଭିକ୍ଖଵେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଵାଦା ସତୋ ସତ୍ତସ୍ସ ପରମଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ପଞ୍ଚହି ଵତ୍ଥୂହି, ତେ ଵତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂଵେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

୧୪୨। ‘‘ତତ୍ର , ଭିକ୍ଖଵେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଅପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ଅପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକଵିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିଵଦନ୍ତି ଚତୁଚତ୍ତାରୀସାଯ ଵତ୍ଥୂହି, ତେ ଵତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂଵେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

୧୪୩। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖଵେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକଵିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିଵଦନ୍ତି ଦ୍ଵାସଟ୍ଠିଯା ଵତ୍ଥୂହି, ତେ ଵତ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଫସ୍ସା ପଟିସଂଵେଦିସ୍ସନ୍ତୀତି ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

ଦିଟ୍ଠିଗତିକାଧିଟ୍ଠାନଵଟ୍ଟକଥା

୧୪୪। ‘‘ତତ୍ର, ଭିକ୍ଖଵେ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସସ୍ସତଵାଦା ସସ୍ସତଂ ଅତ୍ତାନଞ୍ଚ ଲୋକଞ୍ଚ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି ଚତୂହି ଵତ୍ଥୂହି, ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏକଚ୍ଚସସ୍ସତିକା ଏକଚ୍ଚଅସସ୍ସତିକା…ପେ… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅନ୍ତାନନ୍ତିକା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅମରାଵିକ୍ଖେପିକା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅଧିଚ୍ଚସମୁପ୍ପନ୍ନିକା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ସଞ୍ଞୀଵାଦା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ଅସଞ୍ଞୀଵାଦା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଦ୍ଧମାଘାତନିକା ନେଵସଞ୍ଞୀନାସଞ୍ଞୀଵାଦା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଉଚ୍ଛେଦଵାଦା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମନିବ୍ବାନଵାଦା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା… ଯେପି ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଚ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକଵିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିଵଦନ୍ତି ଦ୍ଵାସଟ୍ଠିଯା ଵତ୍ଥୂହି, ସବ୍ବେ ତେ ଛହି ଫସ୍ସାଯତନେହି ଫୁସ୍ସ ଫୁସ୍ସ ପଟିସଂଵେଦେନ୍ତି ତେସଂ ଵେଦନାପଚ୍ଚଯା ତଣ୍ହା, ତଣ୍ହାପଚ୍ଚଯା ଉପାଦାନଂ, ଉପାଦାନପଚ୍ଚଯା ଭଵୋ, ଭଵପଚ୍ଚଯା ଜାତି, ଜାତିପଚ୍ଚଯା ଜରାମରଣଂ ସୋକପରିଦେଵଦୁକ୍ଖଦୋମନସ୍ସୁପାଯାସା ସମ୍ଭଵନ୍ତି।

ଵିଵଟ୍ଟକଥାଦି

୧୪୫। ‘‘ଯତୋ ଖୋ, ଭିକ୍ଖଵେ, ଭିକ୍ଖୁ ଛନ୍ନଂ ଫସ୍ସାଯତନାନଂ ସମୁଦଯଞ୍ଚ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମଞ୍ଚ ଅସ୍ସାଦଞ୍ଚ ଆଦୀନଵଞ୍ଚ ନିସ୍ସରଣଞ୍ଚ ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଇମେହି ସବ୍ବେହେଵ ଉତ୍ତରିତରଂ ପଜାନାତି।

୧୪୬। ‘‘ଯେ ହି କେଚି, ଭିକ୍ଖଵେ, ସମଣା ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଵା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ଵା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଵା ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତକପ୍ପିକା ଵା ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକଵିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିଵଦନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେଵ ଦ୍ଵାସଟ୍ଠିଯା ଵତ୍ଥୂହି ଅନ୍ତୋଜାଲୀକତା, ଏତ୍ଥ ସିତାଵ ଉମ୍ମୁଜ୍ଜମାନା ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନ୍ତି, ଏତ୍ଥ ପରିଯାପନ୍ନା ଅନ୍ତୋଜାଲୀକତାଵ ଉମ୍ମୁଜ୍ଜମାନା ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନ୍ତି।

‘‘ସେୟ୍ୟଥାପି, ଭିକ୍ଖଵେ, ଦକ୍ଖୋ କେଵଟ୍ଟୋ ଵା କେଵଟ୍ଟନ୍ତେଵାସୀ ଵା ସୁଖୁମଚ୍ଛିକେନ ଜାଲେନ ପରିତ୍ତଂ ଉଦକଦହଂ [ଉଦକରହଦଂ (ସୀ। ସ୍ୟା। ପୀ।)]

ଓହରେୟ୍ୟ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – ‘ଯେ ଖୋ କେଚି ଇମସ୍ମିଂ ଉଦକଦହେ ଓଳାରିକା ପାଣା, ସବ୍ବେ ତେ ଅନ୍ତୋଜାଲୀକତା। ଏତ୍ଥ ସିତାୱ ଉମ୍ମୁଜ୍ଜମାନା ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନ୍ତି; ଏତ୍ଥ ପରିୟାପନ୍ନା ଅନ୍ତୋଜାଲୀକତାୱ ଉମ୍ମୁଜ୍ଜମାନା ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନ୍ତୀ’ତି; ଏୱମେୱ ଖୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଯେ ହି କେଚି ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ପୁବ୍ବନ୍ତକପ୍ପିକା ୱା ଅପରନ୍ତକପ୍ପିକା ୱା ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତକପ୍ପିକା ୱା ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତାନୁଦିଟ୍ଠିନୋ ପୁବ୍ବନ୍ତାପରନ୍ତଂ ଆରବ୍ଭ ଅନେକୱିହିତାନି ଅଧିମୁତ୍ତିପଦାନି ଅଭିୱଦନ୍ତି, ସବ୍ବେ ତେ ଇମେହେୱ ଦ୍ୱାସଟ୍ଠିୟା ୱତ୍ଥୂହି ଅନ୍ତୋଜାଲୀକତା ଏତ୍ଥ ସିତାୱ ଉମ୍ମୁଜ୍ଜମାନା ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନ୍ତି, ଏତ୍ଥ ପରିୟାପନ୍ନା ଅନ୍ତୋଜାଲୀକତାୱ ଉମ୍ମୁଜ୍ଜମାନା ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନ୍ତି।

୧୪୭। ‘‘ଉଚ୍ଛିନ୍ନଭୱନେତ୍ତିକୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ତଥାଗତସ୍ସ କାୟୋ ତିଟ୍ଠତି। ଯାୱସ୍ସ କାୟୋ ଠସ୍ସତି, ତାୱ ନଂ ଦକ୍ଖନ୍ତି ଦେୱମନୁସ୍ସା। କାୟସ୍ସ ଭେଦା ଉଦ୍ଧଂ ଜୀୱିତପରିୟାଦାନା ନ ନଂ ଦକ୍ଖନ୍ତି ଦେୱମନୁସ୍ସା।

‘‘ସେୟ୍ୟଥାପି, ଭିକ୍ଖୱେ, ଅମ୍ବପିଣ୍ଡିୟା ୱଣ୍ଟଚ୍ଛିନ୍ନାୟ ଯାନି କାନିଚି ଅମ୍ବାନି ୱଣ୍ଟପଟିବନ୍ଧାନି [ୱଣ୍ଟୂପନିବନ୍ଧନାନି (ସୀ। ପୀ।), ୱଣ୍ଡପଟିବଦ୍ଧାନି (କ।)], ସବ୍ବାନି ତାନି ତଦନ୍ୱୟାନି ଭୱନ୍ତି; ଏୱମେୱ ଖୋ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଉଚ୍ଛିନ୍ନଭୱନେତ୍ତିକୋ ତଥାଗତସ୍ସ କାୟୋ ତିଟ୍ଠତି, ଯାୱସ୍ସ କାୟୋ ଠସ୍ସତି, ତାୱ ନଂ ଦକ୍ଖନ୍ତି ଦେୱମନୁସ୍ସା, କାୟସ୍ସ ଭେଦା ଉଦ୍ଧଂ ଜୀୱିତପରିୟାଦାନା ନ ନଂ ଦକ୍ଖନ୍ତି ଦେୱମନୁସ୍ସା’’ତି।

୧୪୮। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ଆୟସ୍ମା ଆନନ୍ଦୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଅଚ୍ଛରିୟଂ, ଭନ୍ତେ, ଅବ୍ଭୁତଂ, ଭନ୍ତେ, କୋ ନାମୋ ଅୟଂ, ଭନ୍ତେ, ଧମ୍ମପରିୟାୟୋ’’ତି? ‘‘ତସ୍ମାତିହ ତ୍ୱଂ, ଆନନ୍ଦ, ଇମଂ ଧମ୍ମପରିୟାୟଂ ଅତ୍ଥଜାଲନ୍ତିପି ନଂ ଧାରେହି, ଧମ୍ମଜାଲନ୍ତିପି ନଂ ଧାରେହି, ବ୍ରହ୍ମଜାଲନ୍ତିପି ନଂ ଧାରେହି, ଦିଟ୍ଠିଜାଲନ୍ତିପି ନଂ ଧାରେହି, ଅନୁତ୍ତରୋ ସଙ୍ଗାମୱିଜୟୋତିପି ନଂ ଧାରେହୀ’’ତି। ଇଦମୱୋଚ ଭଗୱା।

୧୪୯। ଅତ୍ତମନା ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଭଗୱତୋ ଭାସିତଂ ଅଭିନନ୍ଦୁନ୍ତି। ଇମସ୍ମିଞ୍ଚ ପନ ୱେୟ୍ୟାକରଣସ୍ମିଂ ଭଞ୍ଞମାନେ ଦସସହସ୍ସୀ [ସହସ୍ସୀ (କତ୍ଥଚି)] ଲୋକଧାତୁ ଅକମ୍ପିତ୍ଥାତି।

ବ୍ରହ୍ମଜାଲସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ପଠମଂ।

୨। ସାମଞ୍ଞଫଲସୁତ୍ତଂ

ରାଜାମଚ୍ଚକଥା

୧୫୦। ଏୱଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗୱା ରାଜଗହେ ୱିହରତି ଜୀୱକସ୍ସ କୋମାରଭଚ୍ଚସ୍ସ ଅମ୍ବୱନେ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅଡ୍ଢତେଳସେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ତଦହୁପୋସଥେ ପନ୍ନରସେ କୋମୁଦିଯା ଚାତୁମାସିନିଯା ପୁଣ୍ଣାଯ ପୁଣ୍ଣମାଯ ରତ୍ତିଯା ରାଜାମଚ୍ଚପରିୱୁତୋ ଉପରିପାସାଦୱରଗତୋ ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅଥ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ତଦହୁପୋସଥେ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସି – ''ରମଣୀଯା ୱତ ଭୋ ଦୋସିନା ରତ୍ତି, ଅଭିରୂପା ୱତ ଭୋ ଦୋସିନା ରତ୍ତି, ଦସ୍ସନୀଯା ୱତ ଭୋ ଦୋସିନା ରତ୍ତି, ପାସାଦିକା ୱତ ଭୋ ଦୋସିନା ରତ୍ତି, ଲକ୍ଖଞ୍ଞା ୱତ ଭୋ ଦୋସିନା ରତ୍ତି। କଂ ନୁ ଖ୍ୱଜ୍ଜ ସମଣଂ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱା ପଯିରୁପାସେଯ୍ଯାମ, ଯଂ ନୋ ପଯିରୁପାସତୋ ଚିତ୍ତଂ ପସୀଦେଯ୍ଯା''ତି?

୧୫୧। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଅଞ୍ଞତରୋ ରାଜାମଚ୍ଚୋ ରାଜାନଂ ମାଗଧଂ ଅଜାତସତ୍ତୁଂ ୱେଦେହିପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଯଂ, ଦେୱ, ପୂରଣୋ କସ୍ସପୋ ସଙ୍ଘୀ ଚେୱ ଗଣୀ ଚ ଗଣାଚରିଯୋ ଚ ଞାତୋ ଯସସ୍ସୀ ତିତ୍ଥକରୋ ସାଧୁସମ୍ମତୋ ବହୁଜନସ୍ସ ରତ୍ତଞ୍ଞୂ ଚିରପବ୍ବଜିତୋ ଅଦ୍ଧଗତୋ ୱଯୋଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ତଂ ଦେୱୋ ପୂରଣଂ କସ୍ସପଂ ପଯିରୁପାସତୁ। ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଦେୱସ୍ସ ପୂରଣଂ କସ୍ସପଂ ପଯିରୁପାସତୋ ଚିତ୍ତଂ ପସୀଦେଯ୍ଯା''ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସି।

୧୫୨। ଅଞ୍ଞତରୋପି ଖୋ ରାଜାମଚ୍ଚୋ ରାଜାନଂ ମାଗଧଂ ଅଜାତସତ୍ତୁଂ ୱେଦେହିପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଯଂ, ଦେୱ, ମକ୍ଖଲି ଗୋସାଲୋ ସଙ୍ଘୀ ଚେୱ ଗଣୀ ଚ ଗଣାଚରିଯୋ ଚ ଞାତୋ ଯସସ୍ସୀ ତିତ୍ଥକରୋ ସାଧୁସମ୍ମତୋ ବହୁଜନସ୍ସ ରତ୍ତଞ୍ଞୂ ଚିରପବ୍ବଜିତୋ ଅଦ୍ଧଗତୋ ୱଯୋଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ତଂ ଦେୱୋ ମକ୍ଖଲିଂ ଗୋସାଲଂ ପଯିରୁପାସତୁ। ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଦେୱସ୍ସ ମକ୍ଖଲିଂ ଗୋସାଲଂ ପଯିରୁପାସତୋ ଚିତ୍ତଂ ପସୀଦେଯ୍ଯା''ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସି।

୧୫୩। ଅଞ୍ଞତରୋପି ଖୋ ରାଜାମଚ୍ଚୋ ରାଜାନଂ ମାଗଧଂ ଅଜାତସତ୍ତୁଂ ୱେଦେହିପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଯଂ, ଦେୱ, ଅଜିତୋ କେସକମ୍ବଲୋ ସଙ୍ଘୀ ଚେୱ ଗଣୀ ଚ ଗଣାଚରିଯୋ ଚ ଞାତୋ ଯସସ୍ସୀ ତିତ୍ଥକରୋ ସାଧୁସମ୍ମତୋ ବହୁଜନସ୍ସ ରତ୍ତଞ୍ଞୂ ଚିରପବ୍ବଜିତୋ ଅଦ୍ଧଗତୋ ୱଯୋଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ତଂ ଦେୱୋ ଅଜିତଂ କେସକମ୍ବଲଂ ପଯିରୁପାସତୁ। ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଦେୱସ୍ସ ଅଜିତଂ କେସକମ୍ବଲଂ ପଯିରୁପାସତୋ ଚିତ୍ତଂ ପସୀଦେଯ୍ଯା''ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସି।

୧୫୪। ଅଞ୍ଞତରୋପି ଖୋ ରାଜାମଚ୍ଚୋ ରାଜାନଂ ମାଗଧଂ ଅଜାତସତ୍ତୁଂ ୱେଦେହିପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଯଂ, ଦେୱ, ପକୁଧୋ [ପକୁଦ୍ଧୋ (ସୀ।)] କଚ୍ଚାଯନୋ ସଙ୍ଘୀ ଚେୱ ଗଣୀ ଚ ଗଣାଚରିଯୋ ଚ ଞାତୋ ଯସସ୍ସୀ ତିତ୍ଥକରୋ ସାଧୁସମ୍ମତୋ ବହୁଜନସ୍ସ ରତ୍ତଞ୍ଞୂ ଚିରପବ୍ବଜିତୋ ଅଦ୍ଧଗତୋ ୱଯୋଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ତଂ ଦେୱୋ ପକୁଧଂ କଚ୍ଚାଯନଂ ପଯିରୁପାସତୁ। ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଦେୱସ୍ସ ପକୁଧଂ କଚ୍ଚାଯନଂ ପଯିରୁପାସତୋ ଚିତ୍ତଂ ପସୀଦେଯ୍ଯା''ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସି।

୧୫୫। ଅଞ୍ଞତରୋପି ଖୋ ରାଜାମଚ୍ଚୋ ରାଜାନଂ ମାଗଧଂ ଅଜାତସତ୍ତୁଂ ୱେଦେହିପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଯଂ, ଦେୱ, ସଞ୍ଚଯୋ [ସଞ୍ଜଯୋ (ସୀ। ସ୍ଯା।)] ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତୋ [ବେଲ୍ଲଟ୍ଠିପୁତ୍ତୋ (ସୀ।), ୱେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତୋ (ସ୍ଯା।)] ସଙ୍ଘୀ ଚେୱ ଗଣୀ ଚ ଗଣାଚରିଯୋ ଚ ଞାତୋ ଯସସ୍ସୀ ତିତ୍ଥକରୋ ସାଧୁସମ୍ମତୋ ବହୁଜନସ୍ସ ରତ୍ତଞ୍ଞୂ ଚିରପବ୍ବଜିତୋ ଅଦ୍ଧଗତୋ ୱଯୋଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ତଂ ଦେୱୋ ସଞ୍ଚଯଂ ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତଂ ପଯିରୁପାସତୁ। ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଦେୱସ୍ସ ସଞ୍ଚଯଂ ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତଂ ପଯିରୁପାସତୋ ଚିତ୍ତଂ ପସୀଦେଯ୍ଯା''ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସି।

୧୫୬। ଅଞ୍ଞତରୋପି ଖୋ ରାଜାମଚ୍ଚୋ ରାଜାନଂ ମାଗଧଂ ଅଜାତସତ୍ତୁଂ ୱେଦେହିପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଯଂ, ଦେୱ, ନିଗଣ୍ଠୋ ନାଟପୁତ୍ତୋ [ନାଥପୁତ୍ତୋ (ସୀ।), ନାତପୁତ୍ତୋ (ପୀ।)] ସଙ୍ଘୀ ଚେୱ ଗଣୀ ଚ ଗଣାଚରିଯୋ ଚ ଞାତୋ ଯସସ୍ସୀ ତିତ୍ଥକରୋ ସାଧୁସମ୍ମତୋ ବହୁଜନସ୍ସ ରତ୍ତଞ୍ଞୂ ଚିରପବ୍ବଜିତୋ ଅଦ୍ଧଗତୋ ୱଯୋଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ତଂ ଦେୱୋ ନିଗଣ୍ଠଂ ନାଟପୁତ୍ତଂ ପଯିରୁପାସତୁ। ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଦେୱସ୍ସ ନିଗଣ୍ଠଂ ନାଟପୁତ୍ତଂ ପଯିରୁପାସତୋ ଚିତ୍ତଂ ପସୀଦେଯ୍ଯା''ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସି।

କୋମାରଭଚ୍ଚଜୀଵକକଥା

୧୫୭। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ଜୀଵକୋ କୋମାରଭଚ୍ଚୋ ରଞ୍ଞୋ ମାଗଧସ୍ସ ଅଜାତସତ୍ତୁସ୍ସ ଵେଦେହିପୁତ୍ତସ୍ସ ଅଵିଦୂରେ ତୁଣ୍ହୀଭୂତୋ ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅଥ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଜୀଵକଂ କୋମାରଭଚ୍ଚଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ତ୍ଵଂ ପନ, ସମ୍ମ ଜୀଵକ, କିଂ ତୁଣ୍ହୀ''ତି? ''ଅଯଂ, ଦେଵ, ଭଗଵା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଅମ୍ହାକଂ ଅମ୍ବଵନେ ଵିହରତି ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅଡ୍ଢତେଳସେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି। ତଂ ଖୋ ପନ ଭଗଵନ୍ତଂ [ଭଗଵନ୍ତଂ ଗୋତମଂ (ସୀ। କ। ପୀ।)] ଏଵଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – 'ଇତିପି ସୋ ଭଗଵା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକଵିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେଵମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗଵା'ତି। ତଂ ଦେଵୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ପଯିରୁପାସତୁ। ଅପ୍ପେଵ ନାମ ଦେଵସ୍ସ ଭଗଵନ୍ତଂ ପଯିରୁପାସତୋ ଚିତ୍ତଂ ପସୀଦେଯ୍ୟା'ତି।

୧୫୮। ''ତେନ ହି, ସମ୍ମ ଜୀଵକ, ହତ୍ଥିଯାନାନି କପ୍ପାପେହୀ''ତି। ''ଏଵଂ, ଦେଵା''ତି ଖୋ ଜୀଵକୋ କୋମାରଭଚ୍ଚୋ ରଞ୍ଞୋ ମାଗଧସ୍ସ ଅଜାତସତ୍ତୁସ୍ସ ଵେଦେହିପୁତ୍ତସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁଣିତ୍ଵା ପଞ୍ଚମତ୍ତାନି ହତ୍ଥିନିକାସତାନି କପ୍ପାପେତ୍ଵା ରଞ୍ଞୋ ଚ ଆରୋହଣୀଯଂ ନାଗଂ, ରଞ୍ଞୋ ମାଗଧସ୍ସ ଅଜାତସତ୍ତୁସ୍ସ ଵେଦେହିପୁତ୍ତସ୍ସ ପଟିଵେଦେସି – ''କପ୍ପିତାନି ଖୋ ତେ, ଦେଵ, ହତ୍ଥିଯାନାନି, ଯସ୍ସଦାନି କାଲଂ ମଞ୍ଞସୀ''ତି।

୧୫୯। ଅଥ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ପଞ୍ଚସୁ ହତ୍ଥିନିକାସତେସୁ ପଚ୍ଚେକା ଇତ୍ଥିଯୋ ଆରୋପେତ୍ଵା ଆରୋହଣୀଯଂ ନାଗଂ ଅଭିରୁହିତ୍ଵା ଉକ୍କାସୁ ଧାରିଯମାନାସୁ ରାଜଗହମ୍ହା ନିଯ୍ୟାସି ମହଚ୍ଚରାଜାନୁଭାଵେନ, ଯେନ ଜୀଵକସ୍ସ କୋମାରଭଚ୍ଚସ୍ସ ଅମ୍ବଵନଂ ତେନ ପାଯାସି।

ଅଥ ଖୋ ରଞ୍ଞୋ ମାଗଧସ୍ସ ଅଜାତସତ୍ତୁସ୍ସ ଵେଦେହିପୁତ୍ତସ୍ସ ଅଵିଦୂରେ ଅମ୍ବଵନସ୍ସ ଅହୁଦେଵ ଭଯଂ, ଅହୁ ଛମ୍ଭିତତ୍ତଂ, ଅହୁ ଲୋମହଂସୋ। ଅଥ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଭୀତୋ ସଂଵିଗ୍ଗୋ ଲୋମହଟ୍ଠଜାତୋ ଜୀଵକଂ କୋମାରଭଚ୍ଚଂ ଏତଦଵୋଚ – ''କଚ୍ଚି ମଂ, ସମ୍ମ ଜୀଵକ, ନ ଵଞ୍ଚେସି? କଚ୍ଚି ମଂ, ସମ୍ମ ଜୀଵକ, ନ ପଲମ୍ଭେସି? କଚ୍ଚି ମଂ, ସମ୍ମ ଜୀଵକ, ନ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକାନଂ ଦେସି ? କଥଞ୍ହି ନାମ ତାଵ ମହତୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଡ୍ଢତେଳସାନଂ ଭିକ୍ଖୁସତାନଂ ନେଵ ଖିପିତସଦ୍ଦୋ ଭଵିସ୍ସତି, ନ ଉକ୍କାସିତସଦ୍ଦୋ ନ ନିଗ୍ଘୋସୋ''ତି।

''ମା ଭାଯି, ମହାରାଜ, ମା ଭାଯି, ମହାରାଜ। ନ ତଂ ଦେଵ, ଵଞ୍ଚେମି; ନ ତଂ, ଦେଵ, ପଲମ୍ଭାମି ; ନ ତଂ, ଦେଵ, ପଚ୍ଚତ୍ଥିକାନଂ ଦେମି। ଅଭିକ୍କମ, ମହାରାଜ, ଅଭିକ୍କମ, ମହାରାଜ, ଏତେ ମଣ୍ଡଲମାଳେ ଦୀପା [ପଦୀପା (ସୀ। ସ୍ୟା।)] ଝାଯନ୍ତୀ''ତି।

ସାମଞ୍ଞଫଲପୁଚ୍ଛା

୧୬୦। ଅଥ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଯାଵତିକା ନାଗସ୍ସ ଭୂମି ନାଗେନ ଗନ୍ତ୍ଵା, ନାଗା ପଚ୍ଚୋରୋହିତ୍ଵା, ପତ୍ତିକୋଵ [ପଦିକୋଵ (ସ୍ୟା।)] ଯେନ ମଣ୍ଡଲମାଳସ୍ସ ଦ୍ଵାରଂ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଜୀଵକଂ କୋମାରଭଚ୍ଚଂ ଏତଦଵୋଚ – ''କହଂ ପନ, ସମ୍ମ ଜୀଵକ, ଭଗଵା''ତି? ''ଏସୋ, ମହାରାଜ, ଭଗଵା; ଏସୋ, ମହାରାଜ, ଭଗଵା ମଜ୍ଝିମଂ ଥମ୍ଭଂ ନିସ୍ସାଯ ପୁରତ୍ଥାଭିମୁଖୋ ନିସିନ୍ନୋ ପୁରକ୍ଖତୋ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସା''ତି।

୧୬୧। ଅଥ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଯେନ ଭଗଵା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ଏକମନ୍ତଂ ଠିତୋ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ତୁଣ୍ହୀଭୂତଂ ତୁଣ୍ହୀଭୂତଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ଅନୁଵିଲୋକେତ୍ଵା ରହଦମିଵ ଵିପ୍ପସନ୍ନଂ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସି – ''ଇମିନା ମେ ଉପସମେନ ଉଦଯଭଦ୍ଦୋ [ଉଦାଯିଭଦ୍ଦୋ (ସୀ। ପୀ।)] କୁମାରୋ ସମନ୍ନାଗତୋ ହୋତୁ, ଯେନେତରହି ଉପସମେନ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ସମନ୍ନାଗତୋ''ତି। ''ଅଗମା ଖୋ ତ୍ଵଂ, ମହାରାଜ, ଯଥାପେମ''ନ୍ତି। ''ପିଯୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଉଦଯଭଦ୍ଦୋ କୁମାରୋ। ଇମିନା ମେ, ଭନ୍ତେ, ଉପସମେନ ଉଦଯଭଦ୍ଦୋ କୁମାରୋ ସମନ୍ନାଗତୋ ହୋତୁ ଯେନେତରହି ଉପସମେନ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘୋ ସମନ୍ନାଗତୋ''ତି।

୧୬୨। ଅଥ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଅଭିଵାଦେତ୍ଵା, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘସ୍ସ ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଣାମେତ୍ଵା , ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟାମହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗଵନ୍ତଂ କିଞ୍ଚିଦେଵ ଦେସଂ [କିଞ୍ଚିଦେଵ ଦେସଂ ଲେସମତ୍ତଂ (ସ୍ୟା। କଂ। କ।)]; ସଚେ ମେ ଭଗଵା ଓକାସଂ କରୋତି ପଞ୍ହସ୍ସ ଵେଯ୍ୟାକରଣାଯା''ତି। ''ପୁଚ୍ଛ, ମହାରାଜ, ଯଦାକଙ୍ଖସୀ''ତି।

୧୬୩। ''ଯଥା ନୁ ଖୋ ଇମାନି, ଭନ୍ତେ, ପୁଥୁସିପ୍ପାଯତନାନି, ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ହତ୍ଥାରୋହା ଅସ୍ସାରୋହା ରଥିକା ଧନୁଗ୍ଗହା ଚେଲକା ଚଲକା

ପିଣ୍ଡଦାୟକା ଉଗ୍ଗା ରାଜପୁତ୍ତା ପକ୍ଖନ୍ଦିନୋ ମହାନାଗା ସୂରା ଚମ୍ମଯୋଧିନୋ ଦାସିକପୁତ୍ତା ଆଳାରିକା କପ୍ପକା ନ୍ହାପକା [ନହାପିକା (ସୀ।), ନ୍ହାପିକା (ସ୍ୟା।)] ସୂଦା ମାଲାକାରା ରଜକା ପେସକାରା ନଳକାରା କୁମ୍ଭକାରା ଗଣକା ମୁଦ୍ଦିକା, ଯାନି ୱା ପନଞ୍ଞାନିପି ଏୱଂଗତାନି ପୁଥୁସିପ୍ପାୟତନାନି, ତେ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସିପ୍ପଫଲଂ ଉପଜୀୱନ୍ତି; ତେ ତେନ ଅତ୍ତାନଂ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି [ପୀନେନ୍ତି (କତ୍ଥଚି)], ମାତାପିତରୋ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ପୁତ୍ତଦାରଂ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ମିତ୍ତାମଚ୍ଚେ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ [ସମଣେସୁ ବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ (କ।)] ଉଦ୍ଧଗ୍ଗିକଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ପତିଟ୍ଠପେନ୍ତି ସୋୱଗ୍ଗିକଂ ସୁଖୱିପାକଂ ସଗ୍ଗସଂୱତ୍ତନିକଂ। ସକ୍କା ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏୱମେୱ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁ''ନ୍ତି?

୧୬୪। ''ଅଭିଜାନାସି ନୋ ତ୍ୱଂ, ମହାରାଜ, ଇମଂ ପଞ୍ହଂ ଅଞ୍ଞେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେ ପୁଚ୍ଛିତା''ତି ? ''ଅଭିଜାନାମହଂ, ଭନ୍ତେ, ଇମଂ ପଞ୍ହଂ ଅଞ୍ଞେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେ ପୁଚ୍ଛିତା''ତି। ''ଯଥା କଥଂ ପନ ତେ, ମହାରାଜ, ବ୍ୟାକରିଂସୁ, ସଚେ ତେ ଅଗରୁ ଭାସସ୍ସୂ''ତି। ''ନ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଗରୁ, ଯତ୍ଥସ୍ସ ଭଗୱା ନିସିନ୍ନୋ, ଭଗୱନ୍ତରୂପୋ ୱା''ତି [ଚାତି (ସୀ। କ।)]। ''ତେନ ହି, ମହାରାଜ, ଭାସସ୍ସୂ''ତି।

ପୂରଣକସ୍ସପୱାଦୋ

୧୬୫। ''ଏକମିଦାହଂ, ଭନ୍ତେ, ସମୟଂ ଯେନ ପୂରଣୋ କସ୍ସପୋ ତେନୁପସଙ୍କମିଂ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପୂରଣେନ କସ୍ସପେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂ। ସମ୍ମୋଦନୀୟଂ କଥଂ ସାରଣୀୟଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂ। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ପୂରଣଂ କସ୍ସପଂ ଏତଦୱୋଚଂ – 'ଯଥା ନୁ ଖୋ ଇମାନି, ଭୋ କସ୍ସପ, ପୁଥୁସିପ୍ପାୟତନାନି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ହତ୍ଥାରୋହା ଅସ୍ସାରୋହା ରଥିକା ଧନୁଗ୍ଗହା ଚେଲକା ଚଲକା ପିଣ୍ଡଦାୟକା ଉଗ୍ଗା ରାଜପୁତ୍ତା ପକ୍ଖନ୍ଦିନୋ ମହାନାଗା ସୂରା ଚମ୍ମଯୋଧିନୋ ଦାସିକପୁତ୍ତା ଆଳାରିକା କପ୍ପକା ନ୍ହାପକା ସୂଦା ମାଲାକାରା ରଜକା ପେସକାରା ନଳକାରା କୁମ୍ଭକାରା ଗଣକା ମୁଦ୍ଦିକା, ଯାନି ୱା ପନଞ୍ଞାନିପି ଏୱଂଗତାନି ପୁଥୁସିପ୍ପାୟତନାନି- ତେ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସିପ୍ପଫଲଂ ଉପଜୀୱନ୍ତି; ତେ ତେନ ଅତ୍ତାନଂ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ମାତାପିତରୋ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ପୁତ୍ତଦାରଂ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ମିତ୍ତାମଚ୍ଚେ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଉଦ୍ଧଗ୍ଗିକଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ପତିଟ୍ଠପେନ୍ତି ସୋୱଗ୍ଗିକଂ ସୁଖୱିପାକଂ ସଗ୍ଗସଂୱତ୍ତନିକଂ। ସକ୍କା ନୁ ଖୋ, ଭୋ କସ୍ସପ, ଏୱମେୱ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁ'ନ୍ତି?

୧୬୬। ''ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଭନ୍ତେ, ପୂରଣୋ କସ୍ସପୋ ମଂ ଏତଦୱୋଚ – 'କରୋତୋ ଖୋ, ମହାରାଜ, କାରୟତୋ, ଛିନ୍ଦତୋ ଛେଦାପୟତୋ, ପଚତୋ ପାଚାପୟତୋ ସୋଚୟତୋ, ସୋଚାପୟତୋ, କିଲମତୋ କିଲମାପୟତୋ, ଫନ୍ଦତୋ ଫନ୍ଦାପୟତୋ, ପାଣମତିପାତାପୟତୋ, ଅଦିନ୍ନଂ ଆଦିୟତୋ, ସନ୍ଧିଂ ଛିନ୍ଦତୋ, ନିଲ୍ଲୋପଂ ହରତୋ, ଏକାଗାରିକଂ କରୋତୋ, ପରିପନ୍ଥେ ତିଟ୍ଠତୋ, ପରଦାରଂ ଗଚ୍ଛତୋ, ମୁସା ଭଣତୋ, କରୋତୋ ନ କରୀୟତି ପାପଂ। ଖୁରପରିୟନ୍ତେନ ଚେପି ଚକ୍କେନ ଯୋ ଇମିସ୍ସା ପଥୱିୟା ପାଣେ ଏକଂ ମଂସଖଲଂ ଏକଂ ମଂସପୁଞ୍ଜଂ କରେୟ୍ୟ, ନତ୍ଥି ତତୋନିଦାନଂ ପାପଂ, ନତ୍ଥି ପାପସ୍ସ ଆଗମୋ। ଦକ୍ଖିଣଂ ଚେପି ଗଙ୍ଗାୟ ତୀରଂ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ହନନ୍ତୋ ଘାତେନ୍ତୋ ଛିନ୍ଦନ୍ତୋ ଛେଦାପେନ୍ତୋ ପଚନ୍ତୋ ପାଚାପେନ୍ତୋ, ନତ୍ଥି ତତୋନିଦାନଂ ପାପଂ, ନତ୍ଥି ପାପସ୍ସ ଆଗମୋ। ଉତ୍ତରଞ୍ଚେପି ଗଙ୍ଗାୟ ତୀରଂ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ଦଦନ୍ତୋ ଦାପେନ୍ତୋ ଯଜନ୍ତୋ ଯଜାପେନ୍ତୋ, ନତ୍ଥି ତତୋନିଦାନଂ ପୁଞ୍ଞଂ, ନତ୍ଥି ପୁଞ୍ଞସ୍ସ ଆଗମୋ। ଦାନେନ ଦମେନ ସଂୟମେନ ସଚ୍ଚୱଜ୍ଜେନ ନତ୍ଥି ପୁଞ୍ଞଂ, ନତ୍ଥି ପୁଞ୍ଞସ୍ସ ଆଗମୋ'ତି। ଇତ୍ଥଂ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ପୂରଣୋ କସ୍ସପୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ଅକିରିୟଂ ବ୍ୟାକାସି।

''ସେୟ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ଅମ୍ବଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଲବୁଜଂ ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟ , ଲବୁଜଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଅମ୍ବଂ ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟ; ଏୱମେୱ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ପୂରଣୋ କସ୍ସପୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ଅକିରିୟଂ ବ୍ୟାକାସି। ତସ୍ସ ମୟ୍ହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏତଦହୋସି – 'କଥଞ୍ହି ନାମ ମାଦିସୋ ସମଣଂ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱା ୱିଜିତେ ୱସନ୍ତଂ ଅପସାଦେତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞେୟ୍ୟା'ତି। ସୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ପୂରଣସ୍ସ କସ୍ସପସ୍ସ ଭାସିତଂ ନେୱ ଅଭିନନ୍ଦିଂ ନପ୍ପଟିକ୍କୋସିଂ। ଅନଭିନନ୍ଦିତ୍ୱା ଅପ୍ପଟିକୋସିତ୍ୱା ଅନତ୍ତମନୋ, ଅନତ୍ତମନୱାଚଂ ଅନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା, ତମେୱ ୱାଚଂ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଅନିକ୍କୁଜ୍ଜନ୍ତୋ [ଅନିକ୍କୁଜ୍ଜେନ୍ତୋ (ସ୍ୟା। କଂ। କ।)] ଉଟ୍ଠାୟାସନା ପକ୍କମିଂ [ପକ୍କାମିଂ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)]।

ମକ୍ଖଲିଗୋସାଲୱାଦୋ

୧୬୭। ''ଏକମିଦାହଂ, ଭନ୍ତେ, ସମୟଂ ଯେନ ମକ୍ଖଲି ଗୋସାଲୋ ତେନୁପସଙ୍କମିଂ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ମକ୍ଖଲିନା ଗୋସାଲେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂ। ସମ୍ମୋଦନୀୟଂ କଥଂ ସାରଣୀୟଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂ। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ମକ୍ଖଲିଂ ଗୋସାଲଂ ଏତଦୱୋଚଂ – 'ଯଥା ନୁ ଖୋ ଇମାନି, ଭୋ ଗୋସାଲ, ପୁଥୁସିପ୍ପାୟତନାନି…ପେ… ସକ୍କା ନୁ ଖୋ, ଭୋ ଗୋସାଲ, ଏୱମେୱ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁ'ନ୍ତି?

୧୬୮। ''ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଭନ୍ତେ, ମକ୍ଖଲି ଗୋସାଲୋ ମଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ନତ୍ଥି ମହାରାଜ ହେତୁ ନତ୍ଥି ପଚ୍ଚଯୋ ସତ୍ତାନଂ ସଂକିଲେସାଯ, ଅହେତୂ [ଅହେତୁ (କତ୍ଥଚି)] ଅପଚ୍ଚଯା ସତ୍ତା ସଂକିଲିସ୍ସନ୍ତି। ନତ୍ଥି ହେତୁ, ନତ୍ଥି ପଚ୍ଚଯୋ ସତ୍ତାନଂ ୱିସୁଦ୍ଧିଯା, ଅହେତୂ ଅପଚ୍ଚଯା ସତ୍ତା ୱିସୁଜ୍ଝନ୍ତି। ନତ୍ଥି ଅତ୍ତକାରେ, ନତ୍ଥି ପରକାରେ, ନତ୍ଥି ପୁରିସକାରେ, ନତ୍ଥି ବଲଂ, ନତ୍ଥି ୱୀରିଯଂ, ନତ୍ଥି ପୁରିସଥାମୋ, ନତ୍ଥି ପୁରିସପରକ୍କମୋ । ସବ୍ବେ ସତ୍ତା ସବ୍ବେ ପାଣା ସବ୍ବେ ଭୂତା ସବ୍ବେ ଜୀୱା ଅୱସା ଅବଲା ଅୱୀରିଯା ନିଯତିସଙ୍ଗତିଭାୱପରିଣତା ଛସ୍ୱେୱାଭିଜାତୀସୁ ସୁଖଦୁକ୍ଖଂ [ସୁଖଞ୍ଚ ଦୁକ୍ଖଞ୍ଚ (ସ୍ୟା।)] ପଟିସଂୱେଦେନ୍ତି। ଚୁଦ୍ଦସ ଖୋ ପନିମାନି ଯୋନିପମୁଖସତସହସ୍ସାନି ସଟ୍ଠି ଚ ସତାନି ଛ ଚ ସତାନି ପଞ୍ଚ ଚ କମ୍ମୁନୋ ସତାନି ପଞ୍ଚ ଚ କମ୍ମାନି ତୀଣି ଚ କମ୍ମାନି କମ୍ମେ ଚ ଅଡ୍ଢକମ୍ମେ ଚ ଦ୍ୱଟ୍ଠିପଟିପଦା ଦ୍ୱଟ୍ଠନ୍ତରକପ୍ପା ଛଳାଭିଜାତିଯୋ ଅଟ୍ଠ ପୁରିସଭୂମିଯୋ ଏକୂନପଞ୍ଞାସ ଆଜୀୱକସତେ ଏକୂନପଞ୍ଞାସ ପରିବ୍ବାଜକସତେ ଏକୂନପଞ୍ଞାସ ନାଗାୱାସସତେ ୱୀସେ ଇନ୍ଦ୍ରିଯସତେ ତିଂସେ ନିରଯସତେ ଛତ୍ତିଂସ ରଜୋଧାତୁଯୋ ସତ୍ତ ସଞ୍ଞୀଗବ୍ଭା ସତ୍ତ ଅସଞ୍ଞୀଗବ୍ଭା ସତ୍ତ ନିଗଣ୍ଠିଗବ୍ଭା ସତ୍ତ ଦେୱା ସତ୍ତ ମାନୁସା ସତ୍ତ ପିସାଚା ସତ୍ତ ସରା ସତ୍ତ ପୱୁଟା [ସପୁଟା (କ।), ପବୁଟା (ସୀ।)] ସତ୍ତ ପୱୁଟସତାନି ସତ୍ତ ପପାତା ସତ୍ତ ପପାତସତାନି ସତ୍ତ ସୁପିନା ସତ୍ତ ସୁପିନସତାନି ଚୁଲ୍ଲାସୀତି ମହାକପ୍ପିନୋ [ମହାକପ୍ପୁନୋ (କ। ସୀ। ପୀ।)] ସତସହସ୍ସାନି, ଯାନି ବାଲେ ଚ ପଣ୍ଡିତେ ଚ ସନ୍ଧାୱିତ୍ୱା ସଂସରିତ୍ୱା ଦୁକ୍ଖସ୍ସନ୍ତଂ କରିସ୍ସନ୍ତି। ତତ୍ଥ ନତ୍ଥି ''ଇମିନାହଂ ସୀଲେନ ୱା ୱତେନ ୱା ତପେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମଚରିଯେନ ୱା ଅପରିପକ୍କଂ ୱା କମ୍ମଂ ପରିପାଚେସ୍ସାମି, ପରିପକ୍କଂ ୱା କମ୍ମଂ ଫୁସ୍ସ ଫୁସ୍ସ ବ୍ୟନ୍ତିଂ କରିସ୍ସାମୀ'ତି ହେୱଂ ନତ୍ଥି। ଦୋଣମିତେ ସୁଖଦୁକ୍ଖେ ପରିଯନ୍ତକତେ ସଂସାରେ , ନତ୍ଥି ହାଯନୱଡ୍ଢନେ, ନତ୍ଥି ଉକ୍କଂସାୱକଂସେ। ସେଯ୍ୟଥାପି ନାମ ସୁତ୍ତଗୁଳେ ଖିତ୍ତେ ନିବ୍ବେଠିଯମାନମେୱ ପଲେତି, ଏୱମେୱ ବାଲେ ଚ ପଣ୍ଡିତେ ଚ ସନ୍ଧାୱିତ୍ୱା ସଂସରିତ୍ୱା ଦୁକ୍ଖସ୍ସନ୍ତଂ କରିସ୍ସନ୍ତୀ'ତି।

୧୬୯। ''ଇତ୍ଥଂ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ମକ୍ଖଲି ଗୋସାଲୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ସଂସାରସୁଦ୍ଧିଂ ବ୍ୟାକାସି। ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ଅମ୍ବଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଲବୁଜଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ, ଲବୁଜଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଅମ୍ବଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ; ଏୱମେୱ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ମକ୍ଖଲି ଗୋସାଲୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ସଂସାରସୁଦ୍ଧିଂ ବ୍ୟାକାସି। ତସ୍ସ ମଯ୍ହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏତଦହୋସି – 'କଥଞ୍ହି ନାମ ମାଦିସୋ ସମଣଂ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱା ୱିଜିତେ ୱସନ୍ତଂ ଅପସାଦେତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞେଯ୍ୟା'ତି। ସୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ମକ୍ଖଲିସ୍ସ ଗୋସାଲସ୍ସ ଭାସିତଂ ନେୱ ଅଭିନନ୍ଦିଂ ନପ୍ପଟିକ୍କୋସିଂ। ଅନଭିନନ୍ଦିତ୍ୱା ଅପ୍ପଟିକ୍କୋସିତ୍ୱା ଅନତ୍ତମନୋ, ଅନତ୍ତମନୱାଚଂ ଅନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା, ତମେୱ ୱାଚଂ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଅନିକ୍କୁଜ୍ଜନ୍ତୋ ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କମିଂ।

ଅଜିତକେସକମ୍ବଲୱାଦୋ

୧୭୦। ''ଏକମିଦାହଂ, ଭନ୍ତେ, ସମଯଂ ଯେନ ଅଜିତୋ କେସକମ୍ବଲୋ ତେନୁପସଙ୍କମିଂ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଅଜିତେନ କେସକମ୍ବଲେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂ। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂ। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଅଜିତଂ କେସକମ୍ବଲଂ ଏତଦୱୋଚଂ – 'ଯଥା ନୁ ଖୋ ଇମାନି, ଭୋ ଅଜିତ, ପୁଥୁସିପ୍ପାଯତନାନି…ପେ… ସକ୍କା ନୁ ଖୋ, ଭୋ ଅଜିତ, ଏୱମେୱ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁ'ନ୍ତି?

୧୭୧। ''ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଭନ୍ତେ, ଅଜିତୋ କେସକମ୍ବଲୋ ମଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ନତ୍ଥି, ମହାରାଜ, ଦିନ୍ନଂ , ନତ୍ଥି ଯିଟ୍ଠଂ, ନତ୍ଥି ହୁତଂ, ନତ୍ଥି ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ କମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ୱିପାକୋ, ନତ୍ଥି ଅଯଂ ଲୋକୋ [ପରଲୋକୋ (ସ୍ୟା।)], ନତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ, ନତ୍ଥି ମାତା, ନତ୍ଥି ପିତା, ନତ୍ଥି ସତ୍ତା ଓପପାତିକା, ନତ୍ଥି ଲୋକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସମ୍ମଗ୍ଗତା [ସମଗ୍ଗତା (କ।), ସମଗ୍ଗତା (ସ୍ୟା।)] ସମ୍ମାପଟିପନ୍ନା, ଯେ ଇମଞ୍ଚ ଲୋକଂ ପରଞ୍ଚ ଲୋକଂ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେନ୍ତି। ଚାତୁମହାଭୂତିକୋ ଅଯଂ ପୁରିସୋ, ଯଦା କାଲଙ୍କରୋତି, ପଥୱୀ ପଥୱିକାଯଂ ଅନୁପେତି ଅନୁପଗଚ୍ଛତି, ଆପୋ ଆପୋକାଯଂ ଅନୁପେତି ଅନୁପଗଚ୍ଛତି, ତେଜୋ ତେଜୋକାଯଂ ଅନୁପେତି ଅନୁପଗଚ୍ଛତି, ୱାଯୋ ୱାଯୋକାଯଂ ଅନୁପେତି ଅନୁପଗଚ୍ଛତି, ଆକାସଂ ଇନ୍ଦ୍ରିଯାନି ସଙ୍କମନ୍ତି। ଆସନ୍ଦିପଞ୍ଚମା ପୁରିସା ମତଂ ଆଦାଯ ଗଚ୍ଛନ୍ତି। ଯାୱାଳାହନା ପଦାନି ପଞ୍ଞାଯନ୍ତି। କାପୋତକାନି ଅଟ୍ଠୀନି ଭୱନ୍ତି, ଭସ୍ସନ୍ତା ଆହୁତିଯୋ। ଦତ୍ତୁପଞ୍ଞତ୍ତଂ ଯଦିଦଂ ଦାନଂ। ତେସଂ ତୁଚ୍ଛଂ ମୁସା ୱିଲାପୋ ଯେ କେଚି ଅତ୍ଥିକୱାଦଂ ୱଦନ୍ତି। ବାଲେ ଚ ପଣ୍ଡିତେ ଚ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ଉଚ୍ଛିଜ୍ଜନ୍ତି ୱିନସ୍ସନ୍ତି, ନ ହୋନ୍ତି ପରଂ ମରଣା'ତି।

୧୭୨। ''ଇତ୍ଥଂ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଅଜିତୋ କେସକମ୍ବଲୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ଉଚ୍ଛେଦଂ ବ୍ୟାକାସି। ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ଅମ୍ବଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଲବୁଜଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ , ଲବୁଜଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଅମ୍ବଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ; ଏୱମେୱ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ଅଜିତୋ କେସକମ୍ବଲୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ଉଚ୍ଛେଦଂ ବ୍ୟାକାସି। ତସ୍ସ ମଯ୍ହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏତଦହୋସି – 'କଥଞ୍ହି ନାମ ମାଦିସୋ ସମଣଂ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱା ୱିଜିତେ ୱସନ୍ତଂ ଅପସାଦେତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞେଯ୍ୟା'ତି। ସୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଅଜିତସ୍ସ କେସକମ୍ବଲସ୍ସ ଭାସିତଂ ନେୱ ଅଭିନନ୍ଦିଂ ନପ୍ପଟିକ୍କୋସିଂ। ଅନଭିନନ୍ଦିତ୍ୱା ଅପ୍ପଟିକ୍କୋସିତ୍ୱା ଅନତ୍ତମନୋ ଅନତ୍ତମନୱାଚଂ ଅନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା ତମେୱ ୱାଚଂ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଅନିକ୍କୁଜ୍ଜନ୍ତୋ ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କମିଂ।

ପକୁଧକଚ୍ଚାଯନୱାଦୋ

୧୭୩। ‘‘ଏକମିଦାହଂ, ଭନ୍ତେ, ସମଯଂ ଯେନ ପକୁଧୋ କଚ୍ଚାଯନୋ ତେନୁପସଙ୍କମିଂ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପକୁଧେନ କଚ୍ଚାଯନେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂ। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂ। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ପକୁଧଂ କଚ୍ଚାଯନଂ ଏତଦୱୋଚଂ – ‘ଯଥା ନୁ ଖୋ ଇମାନି, ଭୋ କଚ୍ଚାଯନ, ପୁଥୁସିପ୍ପାଯତନାନି…ପେ… ସକ୍କା ନୁ ଖୋ, ଭୋ କଚ୍ଚାଯନ, ଏୱମେୱ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁ’ନ୍ତି?

୧୭୪। ‘‘ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଭନ୍ତେ, ପକୁଧୋ କଚ୍ଚାଯନୋ ମଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘ସତ୍ତିମେ, ମହାରାଜ, କାଯା ଅକଟା ଅକଟୱିଧା ଅନିମ୍ମିତା ଅନିମ୍ମାତା ୱଞ୍ଝା କୂଟଟ୍ଠା ଏସିକଟ୍ଠାଯିଟ୍ଠିତା। ତେ ନ ଇଞ୍ଜନ୍ତି , ନ ୱିପରିଣମନ୍ତି, ନ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ବ୍ୟାବାଧେନ୍ତି, ନାଲଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ସୁଖାଯ ୱା ଦୁକ୍ଖାଯ ୱା ସୁଖଦୁକ୍ଖାଯ ୱା। କତମେ ସତ୍ତ? ପଥୱିକାଯୋ, ଆପୋକାଯୋ, ତେଜୋକାଯୋ, ୱାଯୋକାଯୋ, ସୁଖେ, ଦୁକ୍ଖେ, ଜୀୱେ ସତ୍ତମେ – ଇମେ ସତ୍ତ କାଯା ଅକଟା ଅକଟୱିଧା ଅନିମ୍ମିତା ଅନିମ୍ମାତା ୱଞ୍ଝା କୂଟଟ୍ଠା ଏସିକଟ୍ଠାଯିଟ୍ଠିତା। ତେ ନ ଇଞ୍ଜନ୍ତି, ନ ୱିପରିଣମନ୍ତି, ନ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ବ୍ୟାବାଧେନ୍ତି, ନାଲଂ ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞସ୍ସ ସୁଖାଯ ୱା ଦୁକ୍ଖାଯ ୱା ସୁଖଦୁକ୍ଖାଯ ୱା। ତତ୍ଥ ନତ୍ଥି ହନ୍ତା ୱା ଘାତେତା ୱା, ସୋତା ୱା ସାୱେତା ୱା, ୱିଞ୍ଞାତା ୱା ୱିଞ୍ଞାପେତା ୱା। ଯୋପି ତିଣ୍ହେନ ସତ୍ଥେନ ସୀସଂ ଛିନ୍ଦତି, ନ କୋଚି କିଞ୍ଚି [କଞ୍ଚି (କ॰)] ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେତି; ସତ୍ତନ୍ନଂ ତ୍ୱେୱ [ସତ୍ତନ୍ନଂ ଯେୱ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] କାଯାନମନ୍ତରେନ ସତ୍ଥଂ ୱିୱରମନୁପତତୀ’ତି।

୧୭୫। ‘‘ଇତ୍ଥଂ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ପକୁଧୋ କଚ୍ଚାଯନୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ଅଞ୍ଞେନ ଅଞ୍ଞଂ ବ୍ୟାକାସି। ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ଅମ୍ବଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଲବୁଜଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ, ଲବୁଜଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଅମ୍ବଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ; ଏୱମେୱ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ପକୁଧୋ କଚ୍ଚାଯନୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ଅଞ୍ଞେନ ଅଞ୍ଞଂ ବ୍ୟାକାସି। ତସ୍ସ ମଯ୍ହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏତଦହୋସି – ‘କଥଞ୍ହି ନାମ ମାଦିସୋ ସମଣଂ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱା ୱିଜିତେ ୱସନ୍ତଂ ଅପସାଦେତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞେଯ୍ୟା’ତି। ସୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ପକୁଧସ୍ସ କଚ୍ଚାଯନସ୍ସ ଭାସିତଂ ନେୱ ଅଭିନନ୍ଦିଂ ନପ୍ପଟିକ୍କୋସିଂ, ଅନଭିନନ୍ଦିତ୍ୱା ଅପ୍ପଟିକ୍କୋସିତ୍ୱା ଅନତ୍ତମନୋ, ଅନତ୍ତମନୱାଚଂ ଅନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା ତମେୱ ୱାଚଂ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଅନିକ୍କୁଜ୍ଜନ୍ତୋ ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କମିଂ।

ନିଗଣ୍ଠନାଟପୁତ୍ତୱାଦୋ

୧୭୬। ‘‘ଏକମିଦାହଂ, ଭନ୍ତେ, ସମଯଂ ଯେନ ନିଗଣ୍ଠୋ ନାଟପୁତ୍ତୋ ତେନୁପସଙ୍କମିଂ ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ନିଗଣ୍ଠେନ ନାଟପୁତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂ। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂ। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ନିଗଣ୍ଠଂ ନାଟପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚଂ – ‘ଯଥା ନୁ ଖୋ ଇମାନି, ଭୋ ଅଗ୍ଗିୱେସ୍ସନ, ପୁଥୁସିପ୍ପାଯତନାନି…ପେ… ସକ୍କା ନୁ ଖୋ, ଭୋ ଅଗ୍ଗିୱେସ୍ସନ, ଏୱମେୱ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁ’ନ୍ତି?

୧୭୭। ‘‘ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଭନ୍ତେ, ନିଗଣ୍ଠୋ ନାଟପୁତ୍ତୋ ମଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘ଇଧ, ମହାରାଜ, ନିଗଣ୍ଠୋ ଚାତୁଯାମସଂୱରସଂୱୁତୋ ହୋତି। କଥଞ୍ଚ, ମହାରାଜ, ନିଗଣ୍ଠୋ ଚାତୁଯାମସଂୱରସଂୱୁତୋ ହୋତି? ଇଧ, ମହାରାଜ, ନିଗଣ୍ଠୋ ସବ୍ବୱାରିୱାରିତୋ ଚ ହୋତି, ସବ୍ବୱାରିଯୁତ୍ତୋ ଚ, ସବ୍ବୱାରିଧୁତୋ ଚ, ସବ୍ବୱାରିଫୁଟୋ ଚ। ଏୱଂ ଖୋ, ମହାରାଜ, ନିଗଣ୍ଠୋ ଚାତୁଯାମସଂୱରସଂୱୁତୋ ହୋତି । ଯତୋ ଖୋ, ମହାରାଜ, ନିଗଣ୍ଠୋ ଏୱଂ ଚାତୁଯାମସଂୱରସଂୱୁତୋ ହୋତି; ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, ମହାରାଜ, ନିଗଣ୍ଠୋ [ନିଗଣ୍ଠୋ ନାଟପୁତ୍ତୋ (ସ୍ୟା। କ।)] ଗତତ୍ତୋ ଚ ଯତତ୍ତୋ ଚ ଠିତତ୍ତୋ ଚା’ତି।

୧୭୮। ‘‘ଇତ୍ଥଂ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ନିଗଣ୍ଠୋ ନାଟପୁତ୍ତୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ଚାତୁଯାମସଂୱରଂ ବ୍ୟାକାସି। ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ଅମ୍ବଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଲବୁଜଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ, ଲବୁଜଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଅମ୍ବଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ; ଏୱମେୱ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ନିଗଣ୍ଠୋ ନାଟପୁତ୍ତୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ଚାତୁଯାମସଂୱରଂ ବ୍ୟାକାସି। ତସ୍ସ ମଯ୍ହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏତଦହୋସି – ‘କଥଞ୍ହି ନାମ ମାଦିସୋ ସମଣଂ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱା ୱିଜିତେ ୱସନ୍ତଂ ଅପସାଦେତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞେଯ୍ୟା’ତି । ସୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ନିଗଣ୍ଠସ୍ସ ନାଟପୁତ୍ତସ୍ସ ଭାସିତଂ ନେୱ ଅଭିନନ୍ଦିଂ ନପ୍ପଟିକ୍କୋସିଂ। ଅନଭିନନ୍ଦିତ୍ୱା ଅପ୍ପଟିକ୍କୋସିତ୍ୱା ଅନତ୍ତମନୋ ଅନତ୍ତମନୱାଚଂ ଅନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା ତମେୱ ୱାଚଂ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଅନିକ୍କୁଜ୍ଜନ୍ତୋ ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କମିଂ।

ସଞ୍ଚଯବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତୱାଦୋ

୧୭୯। ''ଏକମିଦାହଂ, ଭନ୍ତେ, ସମଯଂ ଯେନ ସଞ୍ଚଯୋ ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତୋ ତେନୁପସଙ୍କମିଂ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ସଞ୍ଚଯେନ ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂ। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂ। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ଅହଂ ଭନ୍ତେ, ସଞ୍ଚଯଂ ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚଂ – 'ଯଥା ନୁ ଖୋ ଇମାନି, ଭୋ ସଞ୍ଚଯ, ପୁଥୁସିପ୍ପାଯତନାନି…ପେ… ସକ୍କା ନୁ ଖୋ, ଭୋ ସଞ୍ଚଯ, ଏୱମେୱ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁ'ନ୍ତି?

୧୮୦। ''ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଭନ୍ତେ, ସଞ୍ଚଯୋ ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତୋ ମଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ଅତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋତି ଇତି ଚେ ମଂ ପୁଚ୍ଛସି, ଅତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋତି ଇତି ଚେ ମେ ଅସ୍ସ, ଅତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋତି ଇତି ତେ ନଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟଂ। ଏୱନ୍ତିପି ମେ ନୋ, ତଥାତିପି ମେ ନୋ, ଅଞ୍ଞଥାତିପି ମେ ନୋ, ନୋତିପି ମେ ନୋ, ନୋ ନୋତିପି ମେ ନୋ। ନତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ…ପେ… ଅତ୍ଥି ଚ ନତ୍ଥି ଚ ପରୋ ଲୋକୋ…ପେ… ନେୱତ୍ଥି ନ ନତ୍ଥି ପରୋ ଲୋକୋ…ପେ… ଅତ୍ଥି ସତ୍ତା ଓପପାତିକା…ପେ… ନତ୍ଥି ସତ୍ତା ଓପପାତିକା…ପେ… ଅତ୍ଥି ଚ ନତ୍ଥି ଚ ସତ୍ତା ଓପପାତିକା…ପେ… ନେୱତ୍ଥି ନ ନତ୍ଥି ସତ୍ତା ଓପପାତିକା…ପେ… ଅତ୍ଥି ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ କମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ୱିପାକୋ…ପେ… ନତ୍ଥି ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ କମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ୱିପାକୋ…ପେ…ଅତ୍ଥି ଚ ନତ୍ଥି ଚ ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ କମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ୱିପାକୋ…ପେ… ନେୱତ୍ଥି ନ ନତ୍ଥି ସୁକତଦୁକ୍କଟାନଂ କମ୍ମାନଂ ଫଲଂ ୱିପାକୋ…ପେ… ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା…ପେ… ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା…ପେ… ହୋତି ଚ ନ ଚ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା…ପେ… ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣାତି ଇତି ଚେ ମଂ ପୁଚ୍ଛସି, ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣାତି ଇତି ଚେ ମେ ଅସ୍ସ, ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣାତି ଇତି ତେ ନଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟଂ। ଏୱନ୍ତିପି ମେ ନୋ, ତଥାତିପି ମେ ନୋ, ଅଞ୍ଞଥାତିପି ମେ ନୋ, ନୋତିପି ମେ ନୋ, ନୋ ନୋତିପି ମେ ନୋ'ତି।

୧୮୧। ''ଇତ୍ଥଂ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଞ୍ଚଯୋ ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ୱିକ୍ଖେପଂ ବ୍ୟାକାସି। ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ଅମ୍ବଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଲବୁଜଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ, ଲବୁଜଂ ୱା ପୁଟ୍ଠୋ ଅମ୍ବଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ; ଏୱମେୱ ଖୋ ମେ, ଭନ୍ତେ, ସଞ୍ଚଯୋ ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତୋ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ୱିକ୍ଖେପଂ ବ୍ୟାକାସି। ତସ୍ସ ମଯ୍ହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏତଦହୋସି – 'ଅଯଞ୍ଚ ଇମେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସବ୍ବବାଲୋ ସବ୍ବମୂଳ୍ହୋ। କଥଞ୍ହି ନାମ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁଟ୍ଠୋ ସମାନୋ ୱିକ୍ଖେପଂ ବ୍ୟାକରିସ୍ସତୀ'ତି। ତସ୍ସ ମଯ୍ହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏତଦହୋସି – 'କଥଞ୍ହି ନାମ ମାଦିସୋ ସମଣଂ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ୱା ୱିଜିତେ ୱସନ୍ତଂ ଅପସାଦେତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞେଯ୍ୟା'ତି। ସୋ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ସଞ୍ଚଯସ୍ସ ବେଲଟ୍ଠପୁତ୍ତସ୍ସ ଭାସିତଂ ନେୱ ଅଭିନନ୍ଦିଂ ନପ୍ପଟିକ୍କୋସିଂ। ଅନଭିନନ୍ଦିତ୍ୱା ଅପ୍ପଟିକ୍କୋସିତ୍ୱା ଅନତ୍ତମନୋ ଅନତ୍ତମନୱାଚଂ ଅନିଚ୍ଛାରେତ୍ୱା ତମେୱ ୱାଚଂ ଅନୁଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତୋ ଅନିକ୍କୁଜ୍ଜନ୍ତୋ ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କମିଂ।

ପଠମସନ୍ଦିଟ୍ଠିକସାମଞ୍ଞଫଲଂ

୧୮୨। ''ସୋହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱନ୍ତମ୍ପି ପୁଚ୍ଛାମି – 'ଯଥା ନୁ ଖୋ ଇମାନି, ଭନ୍ତେ, ପୁଥୁସିପ୍ପାଯତନାନି ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ହତ୍ଥାରୋହା ଅସ୍ସାରୋହା ରଥିକା ଧନୁଗ୍ଗହା ଚେଲକା ଚଲକା ପିଣ୍ଡଦାଯକା ଉଗ୍ଗା ରାଜପୁତ୍ତା ପକ୍ଖନ୍ଦିନୋ ମହାନାଗା ସୂରା ଚମ୍ମଯୋଧିନୋ ଦାସିକପୁତ୍ତା ଆଳାରିକା କପ୍ପକା ନ୍ହାପକା ସୂଦା ମାଲାକାରା ରଜକା ପେସକାରା ନଳକାରା କୁମ୍ଭକାରା ଗଣକା ମୁଦ୍ଦିକା, ଯାନି ୱା ପନଞ୍ଞାନିପି ଏୱଂଗତାନି ପୁଥୁସିପ୍ପାଯତନାନି, ତେ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସିପ୍ପଫଲଂ ଉପଜୀୱନ୍ତି, ତେ ତେନ ଅତ୍ତାନଂ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ମାତାପିତରୋ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ପୁତ୍ତଦାରଂ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ମିତ୍ତାମଚ୍ଚେ ସୁଖେନ୍ତି ପୀଣେନ୍ତି, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଉଦ୍ଧଗ୍ଗିକଂ ଦକ୍ଖିଣଂ ପତିଟ୍ଠପେନ୍ତି ସୋୱଗ୍ଗିକଂ ସୁଖୱିପାକଂ ସଗ୍ଗସଂୱତ୍ତନିକଂ। ସକ୍କା ନୁ ଖୋ ମେ , ଭନ୍ତେ, ଏୱମେୱ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁ'ନ୍ତି?

୧୮୩। ''ସକ୍କା, ମହାରାଜ। ତେନ ହି, ମହାରାଜ, ତଞ୍ଞେୱେତ୍ଥ ପଟିପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମି। ଯଥା ତେ ଖମେଯ୍ୟ, ତଥା ନଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟାସି। ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ମହାରାଜ, ଇଧ ତେ ଅସ୍ସ ପୁରିସୋ ଦାସୋ କମ୍ମକାରୋ [କମ୍ମକରୋ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ପୁବ୍ବୁଟ୍ଠାଯୀ ପଚ୍ଛାନିପାତୀ କିଙ୍କାରପଟିସ୍ସାୱୀ ମନାପଚାରୀ ପିଯୱାଦୀ ମୁଖୁଲ୍ଲୋକକୋ [ମୁଖୁଲ୍ଲୋକିକୋ (ସ୍ୟା। କଂ। କ।)]। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଅଚ୍ଛରିଯଂ, ୱତ ଭୋ, ଅବ୍ଭୁତଂ, ୱତ ଭୋ, ପୁଞ୍ଞାନଂ ଗତି, ପୁଞ୍ଞାନଂ ୱିପାକୋ। ଅଯଞ୍ହି ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ମନୁସ୍ସୋ ; ଅହମ୍ପି ମନୁସ୍ସୋ। ଅଯଞ୍ହି ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ପଞ୍ଚହି କାମଗୁଣେହି ସମପ୍ପିତୋ ସମଙ୍ଗୀଭୂତୋ ପରିଚାରେତି, ଦେୱୋ ମଞ୍ଞେ। ଅହଂ ପନମ୍ହିସ୍ସ ଦାସୋ କମ୍ମକାରୋ ପୁବ୍ବୁଟ୍ଠାଯୀ ପଚ୍ଛାନିପାତୀ କିଙ୍କାରପଟିସ୍ସାୱୀ ମନାପଚାରୀ ପିଯୱାଦୀ ମୁଖୁଲ୍ଲୋକକୋ। ସୋ ୱତସ୍ସାହଂ ପୁଞ୍ଞାନି କରେଯ୍ୟଂ। ଯଂନୂନାହଂ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ୱା କାସାଯାନି ୱତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜେଯ୍ୟ'ନ୍ତି। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ୱା କାସାଯାନି ୱତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜେଯ୍ୟ। ସୋ ଏୱଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ କାଯେନ ସଂୱୁତୋ ୱିହରେଯ୍ୟ, ୱାଚାଯ ସଂୱୁତୋ ୱିହରେଯ୍ୟ,

ମନସା ସଂଵୁତୋ ଵିହରେୟ୍ୟ, ଘାସଚ୍ଛାଦନପରମତାୟ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ, ଅଭିରତୋ ପଵିଵେକେ। ତଂ ଚେ ତେ ପୁରିସା ଏଵମାରୋଚେୟ୍ୟୁଂ – 'ୟଗ୍ଘେ ଦେଵ ଜାନେୟ୍ୟାସି, ୟୋ ତେ ସୋ ପୁରିସୋ [ୟୋ ତେ ପୁରିସୋ (ସୀ। କା।)] ଦାସୋ କମ୍ମକାରୋ ପୁବ୍ବୁଟ୍ଠାୟୀ ପଚ୍ଛାନିପାତୀ କିଙ୍କାରପଟିସ୍ସାଵୀ ମନାପଚାରୀ ପିୟଵାଦୀ ମୁଖୁଲ୍ଲୋକକୋ; ସୋ, ଦେଵ, କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ଵା କାସାୟାନି ଵତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ଵା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜିତୋ। ସୋ ଏଵଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ କାୟେନ ସଂଵୁତୋ ଵିହରତି, ଵାଚାୟ ସଂଵୁତୋ ଵିହରତି, ମନସା ସଂଵୁତୋ ଵିହରତି, ଘାସଚ୍ଛାଦନପରମତାୟ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ, ଅଭିରତୋ ପଵିଵେକେ'ତି। ଅପି ନୁ ତ୍ଵଂ ଏଵଂ ଵଦେୟ୍ୟାସି – 'ଏତୁ ମେ, ଭୋ, ସୋ ପୁରିସୋ, ପୁନଦେଵ ହୋତୁ ଦାସୋ କମ୍ମକାରୋ ପୁବ୍ବୁଟ୍ଠାୟୀ ପଚ୍ଛାନିପାତୀ କିଙ୍କାରପଟିସ୍ସାଵୀ ମନାପଚାରୀ ପିୟଵାଦୀ ମୁଖୁଲ୍ଲୋକକୋ'ତି?

୧୮୪। ''ନୋ ହେତଂ, ଭନ୍ତେ। ଅଥ ଖୋ ନଂ ମୟମେଵ ଅଭିଵାଦେୟ୍ୟାମପି , ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠେୟ୍ୟାମପି, ଆସନେନପି ନିମନ୍ତେୟ୍ୟାମ, ଅଭିନିମନ୍ତେୟ୍ୟାମପି ନଂ ଚୀଵରପିଣ୍ଡପାତସେନାସନଗିଲାନପ୍ପଚ୍ଚୟଭେସଜ୍ଜପରିକ୍ଖାରେହି, ଧମ୍ମିକମ୍ପିସ୍ସ ରକ୍ଖାଵରଣଗୁତ୍ତିଂ ସଂଵିଦହେୟ୍ୟାମା''ତି।

୧୮୫। ''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ମହାରାଜ, ୟଦି ଏଵଂ ସନ୍ତେ ହୋତି ଵା ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ନୋ ଵା''ତି? ''ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏଵଂ ସନ୍ତେ ହୋତି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲ''ନ୍ତି। ''ଇଦଂ ଖୋ ତେ, ମହାରାଜ, ମୟା ପଠମଂ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞତ୍ତ''ନ୍ତି।

ଦୁତିୟସନ୍ଦିଟ୍ଠିକସାମଞ୍ଞଫଲଂ

୧୮୬। ''ସକ୍କା ପନ, ଭନ୍ତେ, ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଏଵମେଵ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁ''ନ୍ତି? ''ସକ୍କା, ମହାରାଜ। ତେନ ହି, ମହାରାଜ, ତଞ୍ଞେଵେତ୍ଥ ପଟିପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମି। ୟଥା ତେ ଖମେୟ୍ୟ, ତଥା ନଂ ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟାସି। ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ମହାରାଜ, ଇଧ ତେ ଅସ୍ସ ପୁରିସୋ କସ୍ସକୋ ଗହପତିକୋ କରକାରକୋ ରାସିଵଡ୍ଢକୋ। ତସ୍ସ ଏଵମସ୍ସ – 'ଅଚ୍ଛରିୟଂ ଵତ ଭୋ, ଅବ୍ଭୁତଂ ଵତ ଭୋ, ପୁଞ୍ଞାନଂ ଗତି, ପୁଞ୍ଞାନଂ ଵିପାକୋ। ଅୟଞ୍ହି ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ମନୁସ୍ସୋ, ଅହମ୍ପି ମନୁସ୍ସୋ। ଅୟଞ୍ହି ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ପଞ୍ଚହି କାମଗୁଣେହି ସମପ୍ପିତୋ ସମଙ୍ଗୀଭୂତୋ ପରିଚାରେତି, ଦେଵୋ ମଞ୍ଞେ। ଅହଂ ପନମ୍ହିସ୍ସ କସ୍ସକୋ ଗହପତିକୋ କରକାରକୋ ରାସିଵଡ୍ଢକୋ। ସୋ ଵତସ୍ସାହଂ ପୁଞ୍ଞାନି କରେୟ୍ୟଂ। ୟଂନୂନାହଂ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ଵା କାସାୟାନି ଵତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ଵା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜେୟ୍ୟ'ନ୍ତି।

''ସୋ ଅପରେନ ସମୟେନ ଅପ୍ପଂ ଵା ଭୋଗକ୍ଖନ୍ଧଂ ପହାୟ ମହନ୍ତଂ ଵା ଭୋଗକ୍ଖନ୍ଧଂ ପହାୟ, ଅପ୍ପଂ ଵା ଞାତିପରିଵଟ୍ଟଂ ପହାୟ ମହନ୍ତଂ ଵା ଞାତିପରିଵଟ୍ଟଂ ପହାୟ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ଵା କାସାୟାନି ଵତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ଵା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜେୟ୍ୟ। ସୋ ଏଵଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ କାୟେନ ସଂଵୁତୋ ଵିହରେୟ୍ୟ, ଵାଚାୟ ସଂଵୁତୋ ଵିହରେୟ୍ୟ, ମନସା ସଂଵୁତୋ ଵିହରେୟ୍ୟ, ଘାସଚ୍ଛାଦନପରମତାୟ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ, ଅଭିରତୋ ପଵିଵେକେ। ତଂ ଚେ ତେ ପୁରିସା ଏଵମାରୋଚେୟ୍ୟୁଂ – 'ୟଗ୍ଘେ, ଦେଵ ଜାନେୟ୍ୟାସି, ୟୋ ତେ ସୋ ପୁରିସୋ [ୟୋ ତେ ପୁରିସୋ (ସୀ।)] କସ୍ସକୋ ଗହପତିକୋ କରକାରକୋ ରାସିଵଡ୍ଢକୋ; ସୋ ଦେଵ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ଵା କାସାୟାନି ଵତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ଵା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜିତୋ। ସୋ ଏଵଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ କାୟେନ ସଂଵୁତୋ ଵିହରତି, ଵାଚାୟ ସଂଵୁତୋ ଵିହରତି, ମନସା ସଂଵୁତୋ ଵିହରତି, ଘାସଚ୍ଛାଦନପରମତାୟ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ, ଅଭିରତୋ ପଵିଵେକେ''ତି। ଅପି ନୁ ତ୍ଵଂ ଏଵଂ ଵଦେୟ୍ୟାସି – 'ଏତୁ ମେ, ଭୋ, ସୋ ପୁରିସୋ, ପୁନଦେଵ ହୋତୁ କସ୍ସକୋ ଗହପତିକୋ କରକାରକୋ ରାସିଵଡ୍ଢକୋ'ତି?

୧୮୭। ''ନୋ ହେତଂ, ଭନ୍ତେ। ଅଥ ଖୋ ନଂ ମୟମେଵ ଅଭିଵାଦେୟ୍ୟାମପି, ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠେୟ୍ୟାମପି, ଆସନେନପି ନିମନ୍ତେୟ୍ୟାମ, ଅଭିନିମନ୍ତେୟ୍ୟାମପି ନଂ ଚୀଵରପିଣ୍ଡପାତସେନାସନଗିଲାନପ୍ପଚ୍ଚୟଭେସଜ୍ଜପରିକ୍ଖାରେହି, ଧମ୍ମିକମ୍ପିସ୍ସ ରକ୍ଖାଵରଣଗୁତ୍ତିଂ ସଂଵିଦହେୟ୍ୟାମା''ତି।

୧୮୮। ''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ମହାରାଜ? ୟଦି ଏଵଂ ସନ୍ତେ ହୋତି ଵା ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ନୋ ଵା''ତି? ''ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏଵଂ ସନ୍ତେ ହୋତି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲ''ନ୍ତି । ''ଇଦଂ ଖୋ ତେ, ମହାରାଜ, ମୟା ଦୁତିୟଂ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞତ୍ତ''ନ୍ତି।

ପଣୀତତରସାମଞ୍ଞଫଲଂ

୧୮୯। ''ସକ୍କା ପନ, ଭନ୍ତେ, ଅଞ୍ଞମ୍ପି ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପଞ୍ଞପେତୁଂ ଇମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚା''ତି? ''ସକ୍କା, ମହାରାଜ। ତେନ ହି, ମହାରାଜ, ସୁଣୋହି, ସାଧୁକଂ ମନସି କରୋହି, ଭାସିସ୍ସାମୀ''ତି। ''ଏଵଂ, ଭନ୍ତେ''ତି ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ଵେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଭଗଵତୋ ପଚ୍ଚସ୍ସୋସି।

୧୯୦। ଭଗୱା ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଇଧ, ମହାରାଜ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା। ସୋ ଇମଂ ଲୋକଂ ସଦେୱକଂ ସମାରକଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ସସ୍ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜଂ ସଦେୱମନୁସ୍ସଂ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି ଆଦିକଲ୍ୟାଣଂ ମଜ୍ଝେକଲ୍ୟାଣଂ ପରିଯୋସାନକଲ୍ୟାଣଂ ସାତ୍ଥଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ, କେୱଲପରିପୁଣ୍ଣଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ପକାସେତି।

୧୯୧। ‘‘ତଂ ଧମ୍ମଂ ସୁଣାତି ଗହପତି ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ୱା କୁଲେ ପଚ୍ଚାଜାତୋ। ସୋ ତଂ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ତଥାଗତେ ସଦ୍ଧଂ ପଟିଲଭତି। ସୋ ତେନ ସଦ୍ଧାପଟିଲାଭେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ଇତି ପଟିସଞ୍ଚିକ୍ଖତି – ‘ସମ୍ବାଧୋ ଘରାୱାସୋ ରଜୋପଥୋ, ଅବ୍ଭୋକାସୋ ପବ୍ବଜ୍ଜା। ନଯିଦଂ ସୁକରଂ ଅଗାରଂ ଅଜ୍ଝାୱସତା ଏକନ୍ତପରିପୁଣ୍ଣଂ ଏକନ୍ତପରିସୁଦ୍ଧଂ ସଙ୍ଖଲିଖିତଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରିତୁଂ। ଯଂନୂନାହଂ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ୱା କାସାଯାନି ୱତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜେଯ୍ୟ’ନ୍ତି।

୧୯୨। ‘‘ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ଅପ୍ପଂ ୱା ଭୋଗକ୍ଖନ୍ଧଂ ପହାଯ ମହନ୍ତଂ ୱା ଭୋଗକ୍ଖନ୍ଧଂ ପହାଯ ଅପ୍ପଂ ୱା ଞାତିପରିୱଟ୍ଟଂ ପହାଯ ମହନ୍ତଂ ୱା ଞାତିପରିୱଟ୍ଟଂ ପହାଯ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ୱା କାସାଯାନି ୱତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜତି।

୧୯୩। ‘‘ସୋ ଏୱଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ ପାତିମୋକ୍ଖସଂୱରସଂୱୁତୋ ୱିହରତି ଆଚାରଗୋଚରସମ୍ପନ୍ନୋ, ଅଣୁମତ୍ତେସୁ ୱଜ୍ଜେସୁ ଭଯଦସ୍ସାୱୀ, ସମାଦାଯ ସିକ୍ଖତି ସିକ୍ଖାପଦେସୁ, କାଯକମ୍ମୱଚୀକମ୍ମେନ ସମନ୍ନାଗତୋ କୁସଲେନ, ପରିସୁଦ୍ଧାଜୀୱୋ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ, ଇନ୍ଦ୍ରିଯେସୁ ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରୋ [ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରୋ, ଭୋଜନେ ମତ୍ତଞ୍ଞୂ (କ।)], ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ।

ଚୂଳସୀଲଂ

୧୯୪। ‘‘କଥଞ୍ଚ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି? ଇଧ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ପାଣାତିପାତଂ ପହାଯ ପାଣାତିପାତା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ନିହିତଦଣ୍ଡୋ ନିହିତସତ୍ଥୋ ଲଜ୍ଜୀ ଦଯାପନ୍ନୋ ସବ୍ବପାଣଭୂତହିତାନୁକମ୍ପୀ ୱିହରତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

‘‘ଅଦିନ୍ନାଦାନଂ ପହାଯ ଅଦିନ୍ନାଦାନା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି ଦିନ୍ନାଦାଯୀ ଦିନ୍ନପାଟିକଙ୍ଖୀ, ଅଥେନେନ ସୁଚିଭୂତେନ ଅତ୍ତନା ୱିହରତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

‘‘ଅବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ପହାଯ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ହୋତି ଆରାଚାରୀ ୱିରତୋ ମେଥୁନା ଗାମଧମ୍ମା। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

‘‘ମୁସାୱାଦଂ ପହାଯ ମୁସାୱାଦା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି ସଚ୍ଚୱାଦୀ ସଚ୍ଚସନ୍ଧୋ ଥେତୋ ପଚ୍ଚଯିକୋ ଅୱିସଂୱାଦକୋ ଲୋକସ୍ସ। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

‘‘ପିସୁଣଂ ୱାଚଂ ପହାଯ ପିସୁଣାଯ ୱାଚାଯ ପଟିୱିରତୋ ହୋତି; ଇତୋ ସୁତ୍ୱା ନ ଅମୁତ୍ର ଅକ୍ଖାତା ଇମେସଂ ଭେଦାଯ; ଅମୁତ୍ର ୱା ସୁତ୍ୱା ନ ଇମେସଂ ଅକ୍ଖାତା, ଅମୂସଂ ଭେଦାଯ। ଇତି ଭିନ୍ନାନଂ ୱା ସନ୍ଧାତା, ସହିତାନଂ ୱା ଅନୁପ୍ପଦାତା, ସମଗ୍ଗାରାମୋ ସମଗ୍ଗରତୋ ସମଗ୍ଗନନ୍ଦୀ ସମଗ୍ଗକରଣିଂ ୱାଚଂ ଭାସିତା ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

‘‘ଫରୁସଂ ୱାଚଂ ପହାଯ ଫରୁସାଯ ୱାଚାଯ ପଟିୱିରତୋ ହୋତି; ଯା ସା ୱାଚା ନେଲା କଣ୍ଣସୁଖା ପେମନୀଯା ହଦଯଙ୍ଗମା ପୋରୀ ବହୁଜନକନ୍ତା ବହୁଜନମନାପା ତଥାରୂପିଂ ୱାଚଂ ଭାସିତା ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

‘‘ସମ୍ଫପ୍ପଲାପଂ ପହାଯ ସମ୍ଫପ୍ପଲାପା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି କାଲୱାଦୀ ଭୂତୱାଦୀ ଅତ୍ଥୱାଦୀ ଧମ୍ମୱାଦୀ ୱିନଯୱାଦୀ, ନିଧାନୱତିଂ ୱାଚଂ ଭାସିତା ହୋତି କାଲେନ ସାପଦେସଂ ପରିଯନ୍ତୱତିଂ ଅତ୍ଥସଂହିତଂ। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

‘‘ବୀଜଗାମଭୂତଗାମସମାରମ୍ଭା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି…ପେ… ଏକଭତ୍ତିକୋ ହୋତି ରତ୍ତୂପରତୋ ୱିରତୋ ୱିକାଲଭୋଜନା। ନଚ୍ଚଗୀତୱାଦିତୱିସୂକଦସ୍ସନା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନଧାରଣମଣ୍ଡନୱିଭୂସନଟ୍ଠାନା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଉଚ୍ଚାସଯନମହାସଯନା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଜାତରୂପରଜତପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଆମକଧଞ୍ଞପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଆମକମଂସପଟିଗ୍ଗହଣା

ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇତ୍ଥିକୁମାରିକପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଦାସିଦାସପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଅଜେଳକପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। କୁକ୍କୁଟସୂକରପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ହତ୍ଥିଗୱସ୍ସୱଳୱପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଖେତ୍ତୱତ୍ଥୁପଟିଗ୍ଗହଣା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି । ଦୂତେୟ୍ୟପହିଣଗମନାନୁଯୋଗା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। କଯୱିକ୍କଯା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ତୁଲାକୂଟକଂସକୂଟମାନକୂଟା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଉକ୍କୋଟନୱଞ୍ଚନନିକତିସାଚିଯୋଗା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଛେଦନୱଧବନ୍ଧନୱିପରାମୋସଆଲୋପସହସାକାରା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

ଚୂଳସୀଲଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ମଜ୍ଝିମସୀଲଂ

୧୯୫। ''ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ବୀଜଗାମଭୂତଗାମସମାରମ୍ଭଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ମୂଲବୀଜଂ ଖନ୍ଧବୀଜଂ ଫଳୁବୀଜଂ ଅଗ୍ଗବୀଜଂ ବୀଜବୀଜମେୱ ପଞ୍ଚମଂ, ଇତି ଏୱରୂପା ବୀଜଗାମଭୂତଗାମସମାରମ୍ଭା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୧୯୬। ''ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ସନ୍ନିଧିକାରପରିଭୋଗଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅନ୍ନସନ୍ନିଧିଂ ପାନସନ୍ନିଧିଂ ୱତ୍ଥସନ୍ନିଧିଂ ଯାନସନ୍ନିଧିଂ ସଯନସନ୍ନିଧିଂ ଗନ୍ଧସନ୍ନିଧିଂ ଆମିସସନ୍ନିଧିଂ, ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ସନ୍ନିଧିକାରପରିଭୋଗା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୧୯୭। ''ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ୱିସୂକଦସ୍ସନଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ନଚ୍ଚଂ ଗୀତଂ ୱାଦିତଂ ପେକ୍ଖଂ ଅକ୍ଖାନଂ ପାଣିସ୍ସରଂ ୱେତାଳଂ କୁମ୍ଭଥୂଣଂ ସୋଭନକଂ ଚଣ୍ଡାଲଂ ୱଂସଂ ଧୋୱନଂ ହତ୍ଥିଯୁଦ୍ଧଂ ଅସ୍ସଯୁଦ୍ଧଂ ମହିଂସଯୁଦ୍ଧଂ ଉସଭଯୁଦ୍ଧଂ ଅଜଯୁଦ୍ଧଂ ମେଣ୍ଡଯୁଦ୍ଧଂ କୁକ୍କୁଟଯୁଦ୍ଧଂ ୱଟ୍ଟକଯୁଦ୍ଧଂ ଦଣ୍ଡଯୁଦ୍ଧଂ ମୁଟ୍ଠିଯୁଦ୍ଧଂ ନିବ୍ବୁଦ୍ଧଂ ଉଯ୍ୟୋଧିକଂ ବଲଗ୍ଗଂ ସେନାବ୍ୟୂହଂ ଅନୀକଦସ୍ସନଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ୱିସୂକଦସ୍ସନା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୧୯୮। ''ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ଜୂତପ୍ପମାଦଟ୍ଠାନାନୁଯୋଗଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅଟ୍ଠପଦଂ ଦସପଦଂ ଆକାସଂ ପରିହାରପଥଂ ସନ୍ତିକଂ ଖଲିକଂ ଘଟିକଂ ସଲାକହତ୍ଥଂ ଅକ୍ଖଂ ପଙ୍ଗଚୀରଂ ୱଙ୍କକଂ ମୋକ୍ଖଚିକଂ ଚିଙ୍ଗୁଲିକଂ ପତ୍ତାଳ୍ହକଂ ରଥକଂ ଧନୁକଂ ଅକ୍ଖରିକଂ ମନେସିକଂ ଯଥାୱଜ୍ଜଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ଜୂତପ୍ପମାଦଟ୍ଠାନାନୁଯୋଗା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୧୯୯। ''ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ଉଚ୍ଚାସଯନମହାସଯନଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଆସନ୍ଦିଂ ପଲ୍ଲଙ୍କଂ ଗୋନକଂ ଚିତ୍ତକଂ ପଟିକଂ ପଟଲିକଂ ତୂଲିକଂ ୱିକତିକଂ ଉଦ୍ଦଲୋମିଂ ଏକନ୍ତଲୋମିଂ କଟ୍ଟିସ୍ସଂ କୋସେୟ୍ୟଂ କୁତ୍ତକଂ ହତ୍ଥତ୍ଥରଂ ଅସ୍ସତ୍ଥରଂ ରଥତ୍ଥରଂ ଅଜିନପ୍ପୱେଣିଂ କଦଲିମିଗପୱରପଚ୍ଚତ୍ଥରଣଂ ସଉତ୍ତରଚ୍ଛଦଂ ଉଭତୋଲୋହିତକୂପଧାନଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ଉଚ୍ଚାସଯନମହାସଯନା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୦୦। ''ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ମଣ୍ଡନୱିଭୂସନଟ୍ଠାନାନୁଯୋଗଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଉଚ୍ଛାଦନଂ ପରିମଦ୍ଦନଂ ନ୍ହାପନଂ ସମ୍ବାହନଂ ଆଦାସଂ ଅଞ୍ଜନଂ ମାଲାଗନ୍ଧୱିଲେପନଂ ମୁଖଚୁଣ୍ଣଂ ମୁଖଲେପନଂ ହତ୍ଥବନ୍ଧଂ ସିଖାବନ୍ଧଂ ଦଣ୍ଡଂ ନାଳିକଂ ଅସିଂ [ଖଗ୍ଗଂ (ସୀ। ପୀ।), ଅସିଂ ଖଗ୍ଗଂ (ସ୍ୟା। କଂ।), ଖଗ୍ଗଂ ଅସିଂ (କ।)] ଛତ୍ତଂ ଚିତ୍ରୁପାହନଂ ଉଣ୍ହୀସଂ ମଣିଂ ୱାଲବୀଜନିଂ ଓଦାତାନି ୱତ୍ଥାନି ଦୀଘଦସାନି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ମଣ୍ଡନୱିଭୂସନଟ୍ଠାନାନୁଯୋଗା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୦୧। ''ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ତିରଚ୍ଛାନକଥଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ରାଜକଥଂ ଚୋରକଥଂ ମହାମତ୍ତକଥଂ ସେନାକଥଂ ଭଯକଥଂ ଯୁଦ୍ଧକଥଂ ଅନ୍ନକଥଂ ପାନକଥଂ ୱତ୍ଥକଥଂ ସଯନକଥଂ ମାଲାକଥଂ ଗନ୍ଧକଥଂ ଞାତିକଥଂ ଯାନକଥଂ ଗାମକଥଂ ନିଗମକଥଂ ନଗରକଥଂ ଜନପଦକଥଂ ଇତ୍ଥିକଥଂ [ଇତ୍ଥିକଥଂ ପୁରିସକଥଂ କୁମାରକଥଂ କୁମାରିକଥଂ (କ।)] ସୂରକଥଂ ୱିସିଖାକଥଂ କୁମ୍ଭଟ୍ଠାନକଥଂ ପୁବ୍ବପେତକଥଂ ନାନତ୍ତକଥଂ ଲୋକକ୍ଖାଯିକଂ ସମୁଦ୍ଦକ୍ଖାଯିକଂ ଇତିଭୱାଭୱକଥଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନକଥାଯ ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୦୨। ‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ୱିଗ୍ଗାହିକକଥଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ନ ତ୍ୱଂ ଇମଂ ଧମ୍ମୱିନଯଂ ଆଜାନାସି, ଅହଂ ଇମଂ ଧମ୍ମୱିନଯଂ ଆଜାନାମି, କିଂ ତ୍ୱଂ ଇମଂ ଧମ୍ମୱିନଯଂ ଆଜାନିସ୍ସସି, ମିଚ୍ଛା ପଟିପନ୍ନୋ ତ୍ୱମସି, ଅହମସ୍ମି ସମ୍ମା ପଟିପନ୍ନୋ, ସହିତଂ ମେ, ଅସହିତଂ ତେ, ପୁରେ ୱଚନୀଯଂ ପଚ୍ଛା ଅୱଚ, ପଚ୍ଛା ୱଚନୀଯଂ ପୁରେ ଅୱଚ, ଅଧିଚିଣ୍ଣଂ ତେ ୱିପରାୱତ୍ତଂ, ଆରୋପିତୋ ତେ ୱାଦୋ, ନିଗ୍ଗହିତୋ ତ୍ୱମସି, ଚର ୱାଦପ୍ପମୋକ୍ଖାଯ, ନିବ୍ବେଠେହି ୱା ସଚେ ପହୋସୀତି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ୱିଗ୍ଗାହିକକଥାଯ ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୦୩। ‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପଂ ଦୂତେୟ୍ୟପହିଣଗମନାନୁଯୋଗଂ ଅନୁଯୁତ୍ତା ୱିହରନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ରଞ୍ଞଂ, ରାଜମହାମତ୍ତାନଂ, ଖତ୍ତିଯାନଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ, ଗହପତିକାନଂ, କୁମାରାନଂ – ‘ଇଧ ଗଚ୍ଛ, ଅମୁତ୍ରାଗଚ୍ଛ, ଇଦଂ ହର, ଅମୁତ୍ର ଇଦଂ ଆହରା’ତି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପା ଦୂତେୟ୍ୟପହିଣଗମନାନୁଯୋଗା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୦୪। ‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ କୁହକା ଚ ହୋନ୍ତି ଲପକା ଚ ନେମିତ୍ତିକା ଚ ନିପ୍ପେସିକା ଚ ଲାଭେନ ଲାଭଂ ନିଜିଗୀଂସିତାରୋ ଚ। ଇତି ଏୱରୂପା କୁହନଲପନା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ’’।

ମଜ୍ଝିମସୀଲଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ମହାସୀଲଂ

୨୦୫। ‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅଙ୍ଗଂ ନିମିତ୍ତଂ ଉପ୍ପାତଂ ସୁପିନଂ ଲକ୍ଖଣଂ ମୂସିକଚ୍ଛିନ୍ନଂ ଅଗ୍ଗିହୋମଂ ଦବ୍ବିହୋମଂ ଥୁସହୋମଂ କଣହୋମଂ ତଣ୍ଡୁଲହୋମଂ ସପ୍ପିହୋମଂ ତେଲହୋମଂ ମୁଖହୋମଂ ଲୋହିତହୋମଂ ଅଙ୍ଗୱିଜ୍ଜା ୱତ୍ଥୁୱିଜ୍ଜା ଖତ୍ତୱିଜ୍ଜା ସିୱୱିଜ୍ଜା ଭୂତୱିଜ୍ଜା ଭୂରିୱିଜ୍ଜା ଅହିୱିଜ୍ଜା ୱିସୱିଜ୍ଜା ୱିଚ୍ଛିକୱିଜ୍ଜା ମୂସିକୱିଜ୍ଜା ସକୁଣୱିଜ୍ଜା ୱାଯସୱିଜ୍ଜା ପକ୍କଜ୍ଝାନଂ ସରପରିତ୍ତାଣଂ ମିଗଚକ୍କଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୦୬। ‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ମଣିଲକ୍ଖଣଂ ୱତ୍ଥଲକ୍ଖଣଂ ଦଣ୍ଡଲକ୍ଖଣଂ ସତ୍ଥଲକ୍ଖଣଂ ଅସିଲକ୍ଖଣଂ ଉସୁଲକ୍ଖଣଂ ଧନୁଲକ୍ଖଣଂ ଆୱୁଧଲକ୍ଖଣଂ ଇତ୍ଥିଲକ୍ଖଣଂ ପୁରିସଲକ୍ଖଣଂ କୁମାରଲକ୍ଖଣଂ କୁମାରିଲକ୍ଖଣଂ ଦାସଲକ୍ଖଣଂ ଦାସିଲକ୍ଖଣଂ ହତ୍ଥିଲକ୍ଖଣଂ ଅସ୍ସଲକ୍ଖଣଂ ମହିଂସଲକ୍ଖଣଂ ଉସଭଲକ୍ଖଣଂ ଗୋଲକ୍ଖଣଂ ଅଜଲକ୍ଖଣଂ ମେଣ୍ଡଲକ୍ଖଣଂ କୁକ୍କୁଟଲକ୍ଖଣଂ ୱଟ୍ଟକଲକ୍ଖଣଂ ଗୋଧାଲକ୍ଖଣଂ କଣ୍ଣିକଲକ୍ଖଣଂ କଚ୍ଛପଲକ୍ଖଣଂ ମିଗଲକ୍ଖଣଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୦୭। ‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ରଞ୍ଞଂ ନିୟ୍ୟାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ରଞ୍ଞଂ ଅନିୟ୍ୟାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଉପଯାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ବାହିରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଅପଯାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ବାହିରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଉପଯାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଅପଯାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ବାହିରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ପରାଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ବାହିରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଅବ୍ଭନ୍ତରାନଂ ରଞ୍ଞଂ ପରାଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଇତି ଇମସ୍ସ ଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଇମସ୍ସ ପରାଜଯୋ ଭୱିସ୍ସତି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୦୮। ‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଚନ୍ଦଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ସୂରିଯଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ନକ୍ଖତ୍ତଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଚନ୍ଦିମସୂରିଯାନଂ ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଚନ୍ଦିମସୂରିଯାନଂ ଉପ୍ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ଉପ୍ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି , ଉକ୍କାପାତୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଦିସାଡାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଭୂମିଚାଲୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଦେୱଦୁନ୍ଦୁଭି ଭୱିସ୍ସତି, ଚନ୍ଦିମସୂରିଯନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ଉଗ୍ଗମନଂ ଓଗମନଂ ସଂକିଲେସଂ ୱୋଦାନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ଚନ୍ଦଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ସୂରିଯଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ନକ୍ଖତ୍ତଗ୍ଗାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ଚନ୍ଦିମସୂରିଯାନଂ ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ଚନ୍ଦିମସୂରିଯାନଂ ଉପ୍ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ଉପ୍ପଥଗମନଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ଉକ୍କାପାତୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ଦିସାଡାହୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକୋ ଭୂମିଚାଲୋ ଭୱିସ୍ସତି,

ଏୱଂୱିପାକୋ ଦେୱଦୁନ୍ଦୁଭି ଭୱିସ୍ସତି, ଏୱଂୱିପାକଂ ଚନ୍ଦିମସୂରିୟନକ୍ଖତ୍ତାନଂ ଉଗ୍ଗମନଂ ଓଗମନଂ ସଂକିଲେସଂ ୱୋଦାନଂ ଭୱିସ୍ସତି ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୦୯। ‘‘ୟଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ସୁୱୁଟ୍ଠିକା ଭୱିସ୍ସତି, ଦୁବ୍ବୁଟ୍ଠିକା ଭୱିସ୍ସତି, ସୁଭିକ୍ଖଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଖେମଂ ଭୱିସ୍ସତି, ଭୟଂ ଭୱିସ୍ସତି, ରୋଗୋ ଭୱିସ୍ସତି, ଆରୋଗ୍ୟଂ ଭୱିସ୍ସତି, ମୁଦ୍ଦା, ଗଣନା, ସଙ୍ଖାନଂ, କାୱେୟ୍ୟଂ, ଲୋକାୟତଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୧୦। ‘‘ୟଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି। ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଆୱାହନଂ ୱିୱାହନଂ ସଂୱରଣଂ ୱିୱରଣଂ ସଙ୍କିରଣଂ ୱିକିରଣଂ ସୁଭଗକରଣଂ ଦୁବ୍ଭଗକରଣଂ ୱିରୁଦ୍ଧଗବ୍ଭକରଣଂ ଜିୱ୍ହାନିବନ୍ଧନଂ ହନୁସଂହନନଂ ହତ୍ଥାଭିଜପ୍ପନଂ ହନୁଜପ୍ପନଂ କଣ୍ଣଜପ୍ପନଂ ଆଦାସପଞ୍ହଂ କୁମାରିକପଞ୍ହଂ ଦେୱପଞ୍ହଂ ଆଦିଚ୍ଚୁପଟ୍ଠାନଂ ମହତୁପଟ୍ଠାନଂ ଅବ୍ଭୁଜ୍ଜଲନଂ ସିରିୱ୍ହାୟନଂ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୧୧। ‘‘ୟଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି । ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ସନ୍ତିକମ୍ମଂ ପଣିଧିକମ୍ମଂ ଭୂତକମ୍ମଂ ଭୂରିକମ୍ମଂ ୱସ୍ସକମ୍ମଂ ୱୋସ୍ସକମ୍ମଂ ୱତ୍ଥୁକମ୍ମଂ ୱତ୍ଥୁପରିକମ୍ମଂ ଆଚମନଂ ନ୍ହାପନଂ ଜୁହନଂ ୱମନଂ ୱିରେଚନଂ ଉଦ୍ଧଂୱିରେଚନଂ ଅଧୋୱିରେଚନଂ ସୀସୱିରେଚନଂ କଣ୍ଣତେଲଂ ନେତ୍ତତପ୍ପନଂ ନତ୍ଥୁକମ୍ମଂ ଅଞ୍ଜନଂ ପଚ୍ଚଞ୍ଜନଂ ସାଲାକିୟଂ ସଲ୍ଲକତ୍ତିୟଂ ଦାରକତିକିଚ୍ଛା, ମୂଲଭେସଜ୍ଜାନଂ ଅନୁପ୍ପଦାନଂ, ଓସଧୀନଂ ପଟିମୋକ୍ଖୋ ଇତି ୱା ଇତି ଏୱରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୨୧୨। ‘‘ସ ଖୋ ସୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ନ କୁତୋଚି ଭୟଂ ସମନୁପସ୍ସତି, ୟଦିଦଂ ସୀଲସଂୱରତୋ। ସେୟ୍ୟଥାପି – ମହାରାଜ, ରାଜା ଖତ୍ତିୟୋ ମୁଦ୍ଧାଭିସିତ୍ତୋ ନିହତପଚ୍ଚାମିତ୍ତୋ ନ କୁତୋଚି ଭୟଂ ସମନୁପସ୍ସତି, ୟଦିଦଂ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକତୋ; ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ନ କୁତୋଚି ଭୟଂ ସମନୁପସ୍ସତି, ୟଦିଦଂ ସୀଲସଂୱରତୋ। ସୋ ଇମିନା ଅରିୟେନ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ଅନୱଜ୍ଜସୁଖଂ ପଟିସଂୱେଦେତି। ଏୱଂ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି।

ମହାସୀଲଂ ନିଟ୍ଠିତଂ।

ଇନ୍ଦ୍ରିୟସଂୱରୋ

୨୧୩। ‘‘କଥଞ୍ଚ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଇନ୍ଦ୍ରିୟେସୁ ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରୋ ହୋତି? ଇଧ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଚକ୍ଖୁନା ରୂପଂ ଦିସ୍ୱା ନ ନିମିତ୍ତଗ୍ଗାହୀ ହୋତି ନାନୁବ୍ୟଞ୍ଜନଗ୍ଗାହୀ। ୟତ୍ୱାଧିକରଣମେନଂ ଚକ୍ଖୁନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଅସଂୱୁତଂ ୱିହରନ୍ତଂ ଅଭିଜ୍ଝା ଦୋମନସ୍ସା ପାପକା ଅକୁସଲା ଧମ୍ମା ଅନ୍ୱାସ୍ସୱେୟ୍ୟୁଂ, ତସ୍ସ ସଂୱରାୟ ପଟିପଜ୍ଜତି, ରକ୍ଖତି ଚକ୍ଖୁନ୍ଦ୍ରିୟଂ, ଚକ୍ଖୁନ୍ଦ୍ରିୟେ ସଂୱରଂ ଆପଜ୍ଜତି। ସୋତେନ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା…ପେ… ଘାନେନ ଗନ୍ଧଂ ଘାୟିତ୍ୱା…ପେ… ଜିୱ୍ହାୟ ରସଂ ସାୟିତ୍ୱା…ପେ… କାୟେନ ଫୋଟ୍ଠବ୍ବଂ ଫୁସିତ୍ୱା…ପେ… ମନସା ଧମ୍ମଂ ୱିଞ୍ଞାୟ ନ ନିମିତ୍ତଗ୍ଗାହୀ ହୋତି ନାନୁବ୍ୟଞ୍ଜନଗ୍ଗାହୀ। ୟତ୍ୱାଧିକରଣମେନଂ ମନିନ୍ଦ୍ରିୟଂ ଅସଂୱୁତଂ ୱିହରନ୍ତଂ ଅଭିଜ୍ଝା ଦୋମନସ୍ସା ପାପକା ଅକୁସଲା ଧମ୍ମା ଅନ୍ୱାସ୍ସୱେୟ୍ୟୁଂ, ତସ୍ସ ସଂୱରାୟ ପଟିପଜ୍ଜତି, ରକ୍ଖତି ମନିନ୍ଦ୍ରିୟଂ, ମନିନ୍ଦ୍ରିୟେ ସଂୱରଂ ଆପଜ୍ଜତି। ସୋ ଇମିନା ଅରିୟେନ ଇନ୍ଦ୍ରିୟସଂୱରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ଅବ୍ୟାସେକସୁଖଂ ପଟିସଂୱେଦେତି। ଏୱଂ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଇନ୍ଦ୍ରିୟେସୁ ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରୋ ହୋତି।

ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞଂ

୨୧୪। ‘‘କଥଞ୍ଚ , ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ହୋତି? ଇଧ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଅଭିକ୍କନ୍ତେ ପଟିକ୍କନ୍ତେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ଆଲୋକିତେ ୱିଲୋକିତେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ସମିଞ୍ଜିତେ ପସାରିତେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ସଙ୍ଘାଟିପତ୍ତଚୀୱରଧାରଣେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ଅସିତେ ପୀତେ ଖାୟିତେ ସାୟିତେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ଉଚ୍ଚାରପସ୍ସାୱକମ୍ମେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ଗତେ ଠିତେ ନିସିନ୍ନେ ସୁତ୍ତେ ଜାଗରିତେ ଭାସିତେ ତୁଣ୍ହୀଭାୱେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି। ଏୱଂ ଖୋ, ମହାରାଜ , ଭିକ୍ଖୁ ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ହୋତି।

ସନ୍ତୋସୋ

୨୧୫। ‘‘କଥଞ୍ଚ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ ହୋତି? ଇଧ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ ହୋତି କାଯପରିହାରିକେନ ଚୀୱରେନ, କୁଚ୍ଛିପରିହାରିକେନ ପିଣ୍ଡପାତେନ । ସୋ ଯେନ ଯେନେୱ ପକ୍କମତି, ସମାଦାଯେୱ ପକ୍କମତି। ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ପକ୍ଖୀ ସକୁଣୋ ଯେନ ଯେନେୱ ଡେତି, ସପତ୍ତଭାରୋୱ ଡେତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ ହୋତି କାଯପରିହାରିକେନ ଚୀୱରେନ କୁଚ୍ଛିପରିହାରିକେନ ପିଣ୍ଡପାତେନ। ସୋ ଯେନ ଯେନେୱ ପକ୍କମତି, ସମାଦାଯେୱ ପକ୍କମତି। ଏୱଂ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ ହୋତି।

ନୀୱରଣପ୍ପହାନଂ

୨୧୬। ‘‘ସୋ ଇମିନା ଚ ଅରିଯେନ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଇମିନା ଚ ଅରିଯେନ ଇନ୍ଦ୍ରିଯସଂୱରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଇମିନା ଚ ଅରିଯେନ ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଇମାଯ ଚ ଅରିଯାଯ ସନ୍ତୁଟ୍ଠିଯା ସମନ୍ନାଗତୋ, ୱିୱିତ୍ତଂ ସେନାସନଂ ଭଜତି ଅରଞ୍ଞଂ ରୁକ୍ଖମୂଲଂ ପବ୍ବତଂ କନ୍ଦରଂ ଗିରିଗୁହଂ ସୁସାନଂ ୱନପତ୍ଥଂ ଅବ୍ଭୋକାସଂ ପଲାଲପୁଞ୍ଜଂ। ସୋ ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ପିଣ୍ଡପାତପ୍ପଟିକ୍କନ୍ତୋ ନିସୀଦତି ପଲ୍ଲଙ୍କଂ ଆଭୁଜିତ୍ୱା ଉଜୁଂ କାଯଂ ପଣିଧାଯ ପରିମୁଖଂ ସତିଂ ଉପଟ୍ଠପେତ୍ୱା।

୨୧୭। ‘‘ସୋ ଅଭିଜ୍ଝଂ ଲୋକେ ପହାଯ ୱିଗତାଭିଜ୍ଝେନ ଚେତସା ୱିହରତି, ଅଭିଜ୍ଝାଯ ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି। ବ୍ୟାପାଦପଦୋସଂ ପହାଯ ଅବ୍ୟାପନ୍ନଚିତ୍ତୋ ୱିହରତି ସବ୍ବପାଣଭୂତହିତାନୁକମ୍ପୀ, ବ୍ୟାପାଦପଦୋସା ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି। ଥିନମିଦ୍ଧଂ ପହାଯ ୱିଗତଥିନମିଦ୍ଧୋ ୱିହରତି ଆଲୋକସଞ୍ଞୀ, ସତୋ ସମ୍ପଜାନୋ, ଥିନମିଦ୍ଧା ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି। ଉଦ୍ଧଚ୍ଚକୁକ୍କୁଚ୍ଚଂ ପହାଯ ଅନୁଦ୍ଧତୋ ୱିହରତି, ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ୱୂପସନ୍ତଚିତ୍ତୋ, ଉଦ୍ଧଚ୍ଚକୁକ୍କୁଚ୍ଚା ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି। ୱିଚିକିଚ୍ଛଂ ପହାଯ ତିଣ୍ଣୱିଚିକିଚ୍ଛୋ ୱିହରତି, ଅକଥଂକଥୀ କୁସଲେସୁ ଧମ୍ମେସୁ, ୱିଚିକିଚ୍ଛାଯ ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି।

୨୧୮। ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି , ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ଇଣଂ ଆଦାଯ କମ୍ମନ୍ତେ ପଯୋଜେଯ୍ୟ। ତସ୍ସ ତେ କମ୍ମନ୍ତା ସମିଜ୍ଝେଯ୍ୟୁଂ। ସୋ ଯାନି ଚ ପୋରାଣାନି ଇଣମୂଲାନି, ତାନି ଚ ବ୍ୟନ୍ତିଂ କରେଯ୍ୟ [ବ୍ୟନ୍ତୀକରେଯ୍ୟ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ।)], ସିଯା ଚସ୍ସ ଉତ୍ତରିଂ ଅୱସିଟ୍ଠଂ ଦାରଭରଣାଯ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – ‘ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ଇଣଂ ଆଦାଯ କମ୍ମନ୍ତେ ପଯୋଜେସିଂ। ତସ୍ସ ମେ ତେ କମ୍ମନ୍ତା ସମିଜ୍ଝିଂସୁ। ସୋହଂ ଯାନି ଚ ପୋରାଣାନି ଇଣମୂଲାନି, ତାନି ଚ ବ୍ୟନ୍ତିଂ ଅକାସିଂ, ଅତ୍ଥି ଚ ମେ ଉତ୍ତରିଂ ଅୱସିଟ୍ଠଂ ଦାରଭରଣାଯା’ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୨୧୯। ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ଆବାଧିକୋ ଅସ୍ସ ଦୁକ୍ଖିତୋ ବାଳ୍ହଗିଲାନୋ; ଭତ୍ତଞ୍ଚସ୍ସ ନଚ୍ଛାଦେଯ୍ୟ, ନ ଚସ୍ସ କାଯେ ବଲମତ୍ତା। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ତମ୍ହା ଆବାଧା ମୁଚ୍ଚେଯ୍ୟ; ଭତ୍ତଂ ଚସ୍ସ ଛାଦେଯ୍ୟ, ସିଯା ଚସ୍ସ କାଯେ ବଲମତ୍ତା। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – ‘ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ଆବାଧିକୋ ଅହୋସିଂ ଦୁକ୍ଖିତୋ ବାଳ୍ହଗିଲାନୋ; ଭତ୍ତଞ୍ଚ ମେ ନଚ୍ଛାଦେସି, ନ ଚ ମେ ଆସି [ନ ଚସ୍ସ ମେ (କ।)] କାଯେ ବଲମତ୍ତା। ସୋମ୍ହି ଏତରହି ତମ୍ହା ଆବାଧା ମୁତ୍ତୋ; ଭତ୍ତଞ୍ଚ ମେ ଛାଦେତି, ଅତ୍ଥି ଚ ମେ କାଯେ ବଲମତ୍ତା’ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୨୨୦। ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ବନ୍ଧନାଗାରେ ବଦ୍ଧୋ ଅସ୍ସ। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ତମ୍ହା ବନ୍ଧନାଗାରା ମୁଚ୍ଚେଯ୍ୟ ସୋତ୍ଥିନା ଅବ୍ୟଯେନ [ଉବ୍ବଯେନ (ସୀ। କ।)], ନ ଚସ୍ସ କିଞ୍ଚି ଭୋଗାନଂ ୱଯୋ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – ‘ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ବନ୍ଧନାଗାରେ ବଦ୍ଧୋ ଅହୋସିଂ, ସୋମ୍ହି ଏତରହି ତମ୍ହା ବନ୍ଧନାଗାରା ମୁତ୍ତୋ ସୋତ୍ଥିନା ଅବ୍ୟଯେନ। ନତ୍ଥି ଚ ମେ କିଞ୍ଚି ଭୋଗାନଂ ୱଯୋ’ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୨୨୧। ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ଦାସୋ ଅସ୍ସ ଅନତ୍ତାଧୀନୋ ପରାଧୀନୋ ନ ଯେନକାମଂଗମୋ। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ତମ୍ହା ଦାସବ୍ୟା ମୁଚ୍ଚେଯ୍ୟ ଅତ୍ତାଧୀନୋ ଅପରାଧୀନୋ ଭୁଜିସ୍ସୋ ଯେନକାମଂଗମୋ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – ‘ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ଦାସୋ ଅହୋସିଂ ଅନତ୍ତାଧୀନୋ ପରାଧୀନୋ ନ ଯେନକାମଂଗମୋ। ସୋମ୍ହି ଏତରହି ତମ୍ହା ଦାସବ୍ୟା ମୁତ୍ତୋ ଅତ୍ତାଧୀନୋ ଅପରାଧୀନୋ ଭୁଜିସ୍ସୋ ଯେନକାମଂଗମୋ’ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୨୨୨। ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ସଧନୋ ସଭୋଗୋ କନ୍ତାରଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜେଯ୍ୟ ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖଂ ସପ୍ପଟିଭଯଂ। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ତଂ କନ୍ତାରଂ ନିତ୍ଥରେଯ୍ୟ ସୋତ୍ଥିନା, ଗାମନ୍ତଂ ଅନୁପାପୁଣେଯ୍ୟ ଖେମଂ ଅପ୍ପଟିଭଯଂ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – ‘ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ସଧନୋ ସଭୋଗୋ କନ୍ତାରଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜିଂ ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖଂ ସପ୍ପଟିଭଯଂ। ସୋମ୍ହି ଏତରହି ତଂ କନ୍ତାରଂ ନିତ୍ଥିଣ୍ଣୋ ସୋତ୍ଥିନା, ଗାମନ୍ତଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଖେମଂ ଅପ୍ପଟିଭଯ’ନ୍ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୨୨୩। ''ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଯଥା ଇଣଂ ଯଥା ରୋଗଂ ଯଥା ବନ୍ଧନାଗାରଂ ଯଥା ଦାସବ୍ୟଂ ଯଥା କନ୍ତାରଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ, ଏୱଂ ଇମେ ପଞ୍ଚ ନୀୱରଣେ ଅପ୍ପହୀନେ ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସତି।

୨୨୪। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ଯଥା ଆଣଣ୍ୟଂ ଯଥା ଆରୋଗ୍ୟଂ ଯଥା ବନ୍ଧନାମୋକ୍ଖଂ ଯଥା ଭୁଜିସ୍ସଂ ଯଥା ଖେମନ୍ତଭୂମିଂ; ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଇମେ ପଞ୍ଚ ନୀୱରଣେ ପହୀନେ ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସତି।

୨୨୫। ''ତସ୍ସିମେ ପଞ୍ଚ ନୀୱରଣେ ପହୀନେ ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସତୋ ପାମୋଜ୍ଜଂ ଜାଯତି, ପମୁଦିତସ୍ସ ପୀତି ଜାଯତି, ପୀତିମନସ୍ସ କାଯୋ ପସ୍ସମ୍ଭତି, ପସ୍ସଦ୍ଧକାଯୋ ସୁଖଂ ୱେଦେତି, ସୁଖିନୋ ଚିତ୍ତଂ ସମାଧିଯତି।

ପଠମଜ୍ଝାନଂ

୨୨୬। ''ସୋ ୱିୱିଚ୍ଚେୱ କାମେହି, ୱିୱିଚ୍ଚ ଅକୁସଲେହି ଧମ୍ମେହି ସୱିତକ୍କଂ ସୱିଚାରଂ ୱିୱେକଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ସୋ ଇମମେୱ କାଯଂ ୱିୱେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ୱିୱେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି।

୨୨୭। ''ସେଯ୍ୟଥାପି , ମହାରାଜ, ଦକ୍ଖୋ ନ୍ହାପକୋ ୱା ନ୍ହାପକନ୍ତେୱାସୀ ୱା କଂସଥାଲେ ନ୍ହାନୀଯଚୁଣ୍ଣାନି ଆକିରିତ୍ୱା ଉଦକେନ ପରିପ୍ଫୋସକଂ ପରିପ୍ଫୋସକଂ ସନ୍ନେଯ୍ୟ, ସାଯଂ ନ୍ହାନୀଯପିଣ୍ଡି ସ୍ନେହାନୁଗତା ସ୍ନେହପରେତା ସନ୍ତରବାହିରା ଫୁଟା ସ୍ନେହେନ, ନ ଚ ପଗ୍ଘରଣୀ; ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଇମମେୱ କାଯଂ ୱିୱେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ୱିୱେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ଦୁତିଯଜ୍ଝାନଂ

୨୨୮। ''ପୁନ ଚପରଂ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ୱିତକ୍କୱିଚାରାନଂ ୱୂପସମା ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ସମ୍ପସାଦନଂ ଚେତସୋ ଏକୋଦିଭାୱଂ ଅୱିତକ୍କଂ ଅୱିଚାରଂ ସମାଧିଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ସୋ ଇମମେୱ କାଯଂ ସମାଧିଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ସମାଧିଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି।

୨୨୯। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ଉଦକରହଦୋ ଗମ୍ଭୀରୋ ଉବ୍ଭିଦୋଦକୋ [ଉବ୍ଭିତୋଦକୋ (ସ୍ୟା। କଂ। କ।)] ତସ୍ସ ନେୱସ୍ସ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଉଦକସ୍ସ ଆଯମୁଖଂ, ନ ଦକ୍ଖିଣାଯ ଦିସାଯ ଉଦକସ୍ସ ଆଯମୁଖଂ, ନ ପଚ୍ଛିମାଯ ଦିସାଯ ଉଦକସ୍ସ ଆଯମୁଖଂ, ନ ଉତ୍ତରାଯ ଦିସାଯ ଉଦକସ୍ସ ଆଯମୁଖଂ, ଦେୱୋ ଚ ନ କାଲେନକାଲଂ ସମ୍ମାଧାରଂ ଅନୁପ୍ପୱେଚ୍ଛେଯ୍ୟ। ଅଥ ଖୋ ତମ୍ହାୱ ଉଦକରହଦା ସୀତା ୱାରିଧାରା ଉବ୍ଭିଜ୍ଜିତ୍ୱା ତମେୱ ଉଦକରହଦଂ ସୀତେନ ୱାରିନା ଅଭିସନ୍ଦେଯ୍ୟ ପରିସନ୍ଦେଯ୍ୟ ପରିପୂରେଯ୍ୟ ପରିପ୍ଫରେଯ୍ୟ, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ ଉଦକରହଦସ୍ସ ସୀତେନ ୱାରିନା ଅପ୍ଫୁଟଂ ଅସ୍ସ। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଇମମେୱ କାଯଂ ସମାଧିଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ସମାଧିଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ତତିଯଜ୍ଝାନଂ

୨୩୦। ''ପୁନ ଚପରଂ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ପୀତିଯା ଚ ୱିରାଗା ଉପେକ୍ଖକୋ ଚ ୱିହରତି ସତୋ ସମ୍ପଜାନୋ, ସୁଖଞ୍ଚ କାଯେନ ପଟିସଂୱେଦେତି, ଯଂ ତଂ ଅରିଯା ଆଚିକ୍ଖନ୍ତି – 'ଉପେକ୍ଖକୋ ସତିମା ସୁଖୱିହାରୀ'ତି, ତତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ସୋ ଇମମେୱ କାଯଂ ନିପ୍ପୀତିକେନ ସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ନିପ୍ପୀତିକେନ ସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି।

୨୩୧। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ଉପ୍ପଲିନିଯଂ ୱା ପଦୁମିନିଯଂ ୱା ପୁଣ୍ଡରୀକିନିଯଂ ୱା ଅପ୍ପେକଚ୍ଚାନି ଉପ୍ପଲାନି ୱା ପଦୁମାନି ୱା ପୁଣ୍ଡରୀକାନି ୱା

ଉଦକେ ଜାତାନି ଉଦକେ ସଂୱଡ୍ଢାନି ଉଦକାନୁଗ୍ଗତାନି ଅନ୍ତୋନିମୁଗ୍ଗପୋସୀନି, ତାନି ଯାୱ ଚଗ୍ଗା ଯାୱ ଚ ମୂଲା ସୀତେନ ୱାରିନା ଅଭିସନ୍ନାନି ପରିସନ୍ନାନି [ଅଭିସନ୍ଦାନି ପରିସନ୍ଦାନି (କା)] ପରିପୂରାନି ପରିପ୍ଫୁଟାନି [ପରିପ୍ଫୁଟ୍ଠାନି (ପୀ)], ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତଂ ଉପ୍ପଲାନଂ ୱା ପଦୁମାନଂ ୱା ପୁଣ୍ଡରୀକାନଂ ୱା ସୀତେନ ୱାରିନା ଅପ୍ଫୁଟଂ ଅସ୍ସ; ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଇମମେୱ କାଯଂ ନିପ୍ପୀତିକେନ ସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ନିପ୍ପୀତିକେନ ସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ଚତୁତ୍ଥଜ୍ଝାନଂ

୨୩୨। ''ପୁନ ଚପରଂ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ସୁଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଚ ପହାନା, ପୁବ୍ବେୱ ସୋମନସ୍ସଦୋମନସ୍ସାନଂ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମା ଅଦୁକ୍ଖମସୁଖଂ ଉପେକ୍ଖାସତିପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି, ସୋ ଇମମେୱ କାଯଂ ପରିସୁଦ୍ଧେନ ଚେତସା ପରିଯୋଦାତେନ ଫରିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ପରିସୁଦ୍ଧେନ ଚେତସା ପରିଯୋଦାତେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି।

୨୩୩। ''ସେଯ୍ୟଥାପି , ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ଓଦାତେନ ୱତ୍ଥେନ ସସୀସଂ ପାରୁପିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ ଅସ୍ସ, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ଓଦାତେନ ୱତ୍ଥେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ଅସ୍ସ; ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଇମମେୱ କାଯଂ ପରିସୁଦ୍ଧେନ ଚେତସା ପରିଯୋଦାତେନ ଫରିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ପରିସୁଦ୍ଧେନ ଚେତସା ପରିଯୋଦାତେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ୱିପସ୍ସନାଞାଣଂ

୨୩୪। ''ସୋ [ପୁନ ଚପରଂ ମହାରାଜ ଭିକ୍ଖୁ ସୋ (କା)] ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଏୱଂ ପଜାନାତି – 'ଅଯଂ ଖୋ ମେ କାଯୋ ରୂପୀ ଚାତୁମହାଭୂତିକୋ ମାତାପେତ୍ତିକସମ୍ଭୱୋ ଓଦନକୁମ୍ମାସୂପଚଯୋ ଅନିଚ୍ଚୁଚ୍ଛାଦନ-ପରିମଦ୍ଦନ-ଭେଦନ-ୱିଦ୍ଧଂସନ-ଧମ୍ମୋ; ଇଦଞ୍ଚ ପନ ମେ ୱିଞ୍ଞାଣଂ ଏତ୍ଥ ସିତଂ ଏତ୍ଥ ପଟିବଦ୍ଧ'ନ୍ତି।

୨୩୫। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ମଣି ୱେଳୁରିଯୋ ସୁଭୋ ଜାତିମା ଅଟ୍ଠଂସୋ ସୁପରିକମ୍ମକତୋ ଅଚ୍ଛୋ ୱିପ୍ପସନ୍ନୋ ଅନାୱିଲୋ ସବ୍ବାକାରସମ୍ପନ୍ନୋ। ତତ୍ରାସ୍ସ ସୁତ୍ତଂ ଆୱୁତଂ ନୀଲଂ ୱା ପୀତଂ ୱା ଲୋହିତଂ ୱା [ପୀତକଂ ୱା ଲୋହିତକଂ ୱା (କା)] ଓଦାତଂ ୱା ପଣ୍ଡୁସୁତ୍ତଂ ୱା। ତମେନଂ ଚକ୍ଖୁମା ପୁରିସୋ ହତ୍ଥେ କରିତ୍ୱା ପଚ୍ଚୱେକ୍ଖେଯ୍ୟ – 'ଅଯଂ ଖୋ ମଣି ୱେଳୁରିଯୋ ସୁଭୋ ଜାତିମା ଅଟ୍ଠଂସୋ ସୁପରିକମ୍ମକତୋ ଅଚ୍ଛୋ ୱିପ୍ପସନ୍ନୋ ଅନାୱିଲୋ ସବ୍ବାକାରସମ୍ପନ୍ନୋ; ତତ୍ରିଦଂ ସୁତ୍ତଂ ଆୱୁତଂ ନୀଲଂ ୱା ପୀତଂ ୱା ଲୋହିତଂ ୱା ଓଦାତଂ ୱା ପଣ୍ଡୁସୁତ୍ତଂ ୱା'ତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଏୱଂ ପଜାନାତି – 'ଅଯଂ ଖୋ ମେ କାଯୋ ରୂପୀ ଚାତୁମହାଭୂତିକୋ ମାତାପେତ୍ତିକସମ୍ଭୱୋ ଓଦନକୁମ୍ମାସୂପଚଯୋ ଅନିଚ୍ଚୁଚ୍ଛାଦନପରିମଦ୍ଦନଭେଦନୱିଦ୍ଧଂସନଧମ୍ମୋ; ଇଦଞ୍ଚ ପନ ମେ ୱିଞ୍ଞାଣଂ ଏତ୍ଥ ସିତଂ ଏତ୍ଥ ପଟିବଦ୍ଧ'ନ୍ତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ , ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ମନୋମଯିଦ୍ଧିଞାଣଂ

୨୩୬। ''ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ମନୋମଯଂ କାଯଂ ଅଭିନିମ୍ମାନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଇମମ୍ହା କାଯା ଅଞ୍ଞଂ କାଯଂ ଅଭିନିମ୍ମିନାତି ରୂପିଂ ମନୋମଯଂ ସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗିଂ ଅହୀନିନ୍ଦ୍ରିଯଂ।

୨୩୭। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ମୁଞ୍ଜମ୍ହା ଈସିକଂ ପୱାହେଯ୍ୟ [ପବାହେଯ୍ୟ (ସ୍ୟା। କା)]। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଅଯଂ ମୁଞ୍ଜୋ, ଅଯଂ ଈସିକା, ଅଞ୍ଞୋ ମୁଞ୍ଜୋ, ଅଞ୍ଞା ଈସିକା, ମୁଞ୍ଜମ୍ହା ତ୍ୱେୱ ଈସିକା ପୱାଳ୍ହା'ତି [ପବାଳ୍ହାତି (ସ୍ୟା। କା)]। ସେଯ୍ୟଥା ୱା ପନ, ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ଅସିଂ କୋସିଯା ପୱାହେଯ୍ୟ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଅଯଂ ଅସି, ଅଯଂ କୋସି, ଅଞ୍ଞୋ ଅସି, ଅଞ୍ଞା କୋସି, କୋସିଯା ତ୍ୱେୱ ଅସି ପୱାଳ୍ହୋ''ତି। ସେଯ୍ୟଥା ୱା ପନ, ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ଅହିଂ କରଣ୍ଡା ଉଦ୍ଧରେଯ୍ୟ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଅଯଂ ଅହି, ଅଯଂ କରଣ୍ଡୋ। ଅଞ୍ଞୋ ଅହି, ଅଞ୍ଞୋ କରଣ୍ଡୋ, କରଣ୍ଡା

ଢେୱ୍ୱ ଅହି ଉବ୍ଭୂତୋ’ତି [ଉଦ୍ଧରିତୋ (ସ୍ୟା। କଂ।)]। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ମନୋମଯଂ କାଯଂ ଅଭିନିମ୍ମାନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଇମମ୍ହା କାଯା ଅଞ୍ଞଂ କାଯଂ ଅଭିନିମ୍ମିନାତି ରୂପିଂ ମନୋମଯଂ ସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗିଂ ଅହୀନିନ୍ଦ୍ରିଯଂ। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ଇଦ୍ଧିୱିଧଞାଣଂ

୨୩୮। ‘‘ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଇଦ୍ଧିୱିଧାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି । ସୋ ଅନେକୱିହିତଂ ଇଦ୍ଧିୱିଧଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋତି – ଏକୋପି ହୁତ୍ୱା ବହୁଧା ହୋତି, ବହୁଧାପି ହୁତ୍ୱା ଏକୋ ହୋତି; ଆୱିଭାୱଂ ତିରୋଭାୱଂ ତିରୋକୁଟ୍ଟଂ ତିରୋପାକାରଂ ତିରୋପବ୍ବତଂ ଅସଜ୍ଜମାନୋ ଗଚ୍ଛତି ସେଯ୍ୟଥାପି ଆକାସେ। ପଥୱିଯାପି ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନିମୁଜ୍ଜଂ କରୋତି ସେଯ୍ୟଥାପି ଉଦକେ। ଉଦକେପି ଅଭିଜ୍ଜମାନେ ଗଚ୍ଛତି [ଅଭିଜ୍ଜମାନୋ (ସୀ। କ।)] ସେଯ୍ୟଥାପି ପଥୱିଯା । ଆକାସେପି ପଲ୍ଲଙ୍କେନ କମତି ସେଯ୍ୟଥାପି ପକ୍ଖୀ ସକୁଣୋ। ଇମେପି ଚନ୍ଦିମସୂରିଯେ ଏୱଂମହିଦ୍ଧିକେ ଏୱଂମହାନୁଭାୱେ ପାଣିନା ପରାମସତି ପରିମଜ୍ଜତି। ଯାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକାପି କାଯେନ ୱସଂ ୱତ୍ତେତି।

୨୩୯। ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ଦକ୍ଖୋ କୁମ୍ଭକାରୋ ୱା କୁମ୍ଭକାରନ୍ତେୱାସୀ ୱା ସୁପରିକମ୍ମକତାଯ ମତ୍ତିକାଯ ଯଂ ଯଦେୱ ଭାଜନୱିକତିଂ ଆକଙ୍ଖେଯ୍ୟ, ତଂ ତଦେୱ କରେଯ୍ୟ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେଯ୍ୟ। ସେଯ୍ୟଥା ୱା ପନ, ମହାରାଜ, ଦକ୍ଖୋ ଦନ୍ତକାରୋ ୱା ଦନ୍ତକାରନ୍ତେୱାସୀ ୱା ସୁପରିକମ୍ମକତସ୍ମିଂ ଦନ୍ତସ୍ମିଂ ଯଂ ଯଦେୱ ଦନ୍ତୱିକତିଂ ଆକଙ୍ଖେଯ୍ୟ, ତଂ ତଦେୱ କରେଯ୍ୟ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେଯ୍ୟ। ସେଯ୍ୟଥା ୱା ପନ, ମହାରାଜ, ଦକ୍ଖୋ ସୁୱଣ୍ଣକାରୋ ୱା ସୁୱଣ୍ଣକାରନ୍ତେୱାସୀ ୱା ସୁପରିକମ୍ମକତସ୍ମିଂ ସୁୱଣ୍ଣସ୍ମିଂ ଯଂ ଯଦେୱ ସୁୱଣ୍ଣୱିକତିଂ ଆକଙ୍ଖେଯ୍ୟ, ତଂ ତଦେୱ କରେଯ୍ୟ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେଯ୍ୟ। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଇଦ୍ଧିୱିଧାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଅନେକୱିହିତଂ ଇଦ୍ଧିୱିଧଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋତି – ଏକୋପି ହୁତ୍ୱା ବହୁଧା ହୋତି, ବହୁଧାପି ହୁତ୍ୱା ଏକୋ ହୋତି; ଆୱିଭାୱଂ ତିରୋଭାୱଂ ତିରୋକୁଟ୍ଟଂ ତିରୋପାକାରଂ ତିରୋପବ୍ବତଂ ଅସଜ୍ଜମାନୋ ଗଚ୍ଛତି ସେଯ୍ୟଥାପି ଆକାସେ। ପଥୱିଯାପି ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନିମୁଜ୍ଜଂ କରୋତି ସେଯ୍ୟଥାପି ଉଦକେ। ଉଦକେପି ଅଭିଜ୍ଜମାନେ ଗଚ୍ଛତି ସେଯ୍ୟଥାପି ପଥୱିଯା। ଆକାସେପି ପଲ୍ଲଙ୍କେନ କମତି ସେଯ୍ୟଥାପି ପକ୍ଖୀ ସକୁଣୋ। ଇମେପି ଚନ୍ଦିମସୂରିଯେ ଏୱଂମହିଦ୍ଧିକେ ଏୱଂମହାନୁଭାୱେ ପାଣିନା ପରାମସତି ପରିମଜ୍ଜତି। ଯାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକାପି କାଯେନ ୱସଂ ୱତ୍ତେତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ଦିବ୍ବସୋତଞାଣଂ

୨୪୦। ‘‘ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଦିବ୍ବାଯ ସୋତଧାତୁଯା ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଦିବ୍ବାଯ ସୋତଧାତୁଯା ୱିସୁଦ୍ଧାଯ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସିକାଯ ଉଭୋ ସଦ୍ଦେ ସୁଣାତି ଦିବ୍ବେ ଚ ମାନୁସେ ଚ ଯେ ଦୂରେ ସନ୍ତିକେ ଚ।

୨୪୧। ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି , ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନୋ। ସୋ ସୁଣେଯ୍ୟ ଭେରିସଦ୍ଦମ୍ପି ମୁଦିଙ୍ଗସଦ୍ଦମ୍ପି [ମୁତିଙ୍ଗସଦ୍ଦମ୍ପି (ସୀ। ପୀ।)] ସଙ୍ଖପଣୱଦିନ୍ଦିମସଦ୍ଦମ୍ପି [ସଙ୍ଖପଣୱଦେଣ୍ଡିମସଦ୍ଦମ୍ପି (ସୀ। ପୀ।), ସଙ୍ଖସଦ୍ଦଂପି ପଣୱସଦ୍ଦଂପି ଦେନ୍ଦିମସଦ୍ଦଂପି (ସ୍ୟା। କଂ।)]। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – ‘ଭେରିସଦ୍ଦୋ’ ଇତିପି, ‘ମୁଦିଙ୍ଗସଦ୍ଦୋ’ ଇତିପି, ‘ସଙ୍ଖପଣୱଦିନ୍ଦିମସଦ୍ଦୋ’ ଇତିପି [ସଙ୍ଖସଦ୍ଦୋ ଇତିପି ପଣୱସଦ୍ଦୋ ଇତିପି ଦେନ୍ଦିମସଦ୍ଦୋ ଇତିପି (ସ୍ୟା। କଂ।)]। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଦିବ୍ବାଯ ସୋତଧାତୁଯା ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଦିବ୍ବାଯ ସୋତଧାତୁଯା ୱିସୁଦ୍ଧାଯ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସିକାଯ ଉଭୋ ସଦ୍ଦେ ସୁଣାତି ଦିବ୍ବେ ଚ ମାନୁସେ ଚ ଯେ ଦୂରେ ସନ୍ତିକେ ଚ। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ଚେତୋପରିଯଞାଣଂ

୨୪୨। ‘‘ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ

ଚେତୋପରିୟଞ୍ଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ପରସତ୍ତାନଂ ପରପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଚେତସା ଚେତୋ ପରିଚ୍ଚ ପଜାନାତି – ସରାଗଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସରାଗଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ୱୀତରାଗଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱୀତରାଗଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସଦୋସଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସଦୋସଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ୱୀତଦୋସଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱୀତଦୋସଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସମୋହଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସମୋହଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ୱୀତମୋହଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱୀତମୋହଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସଙ୍ଖିତ୍ତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସଙ୍ଖିତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ୱିକ୍ଖିତ୍ତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱିକ୍ଖିତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ମହଗ୍ଗତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ମହଗ୍ଗତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ଅମହଗ୍ଗତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ଅମହଗ୍ଗତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସଉତ୍ତରଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସଉତ୍ତରଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ଅନୁତ୍ତରଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ଅନୁତ୍ତରଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସମାହିତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସମାହିତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ଅସମାହିତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ଅସମାହିତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି , ୱିମୁତ୍ତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱିମୁତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ଅୱିମୁତ୍ତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ଅୱିମୁତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି।

୨୪୩। ''ସେଯ୍ୟଥାପି , ମହାରାଜ, ଇତ୍ଥୀ ୱା ପୁରିସୋ ୱା ଦହରୋ ଯୁୱା ମଣ୍ଡନକଜାତିକୋ ଆଦାସେ ୱା ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅଚ୍ଛେ ୱା ଉଦକପତ୍ତେ ସକଂ ମୁଖନିମିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚୱେକ୍ଖମାନୋ ସକଣିକଂ ୱା 'ସକଣିକ'ନ୍ତି ଜାନେଯ୍ୟ, ଅକଣିକଂ ୱା 'ଅକଣିକ'ନ୍ତି ଜାନେଯ୍ୟ; ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଚେତୋପରିୟଞ୍ଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ପରସତ୍ତାନଂ ପରପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଚେତସା ଚେତୋ ପରିଚ୍ଚ ପଜାନାତି – ସରାଗଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସରାଗଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ୱୀତରାଗଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱୀତରାଗଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସଦୋସଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସଦୋସଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ୱୀତଦୋସଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱୀତଦୋସଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସମୋହଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସମୋହଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ୱୀତମୋହଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱୀତମୋହଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସଙ୍ଖିତ୍ତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସଙ୍ଖିତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ୱିକ୍ଖିତ୍ତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱିକ୍ଖିତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ମହଗ୍ଗତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ମହଗ୍ଗତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ଅମହଗ୍ଗତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ଅମହଗ୍ଗତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସଉତ୍ତରଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସଉତ୍ତରଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ଅନୁତ୍ତରଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ଅନୁତ୍ତରଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ସମାହିତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ସମାହିତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ଅସମାହିତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ଅସମାହିତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି, ୱିମୁତ୍ତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ୱିମୁତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ''ନ୍ତି ପଜାନାତି, ଅୱିମୁତ୍ତଂ ୱା ଚିତ୍ତଂ 'ଅୱିମୁତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ'ନ୍ତି ପଜାନାତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ପୁବ୍ବେନିୱାସାନୁସ୍ସତିଞ୍ଞାଣଂ

୨୪୪। ''ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ପୁବ୍ବେନିୱାସାନୁସ୍ସତିଞ୍ଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି, ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଏକମ୍ପି ଜାତିଂ ଦ୍ୱେପି ଜାତିଯୋ ତିସ୍ସୋପି ଜାତିଯୋ ଚତସ୍ସୋପି ଜାତିଯୋ ପଞ୍ଚପି ଜାତିଯୋ ଦସପି ଜାତିଯୋ ୱୀସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ତିଂସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ଚତ୍ତାଲୀସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ପଞ୍ଞାସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ଜାତିସତମ୍ପି ଜାତିସହସ୍ସମ୍ପି ଜାତିସତସହସ୍ସମ୍ପି ଅନେକେପି ସଂୱଟ୍ଟକପ୍ପେ ଅନେକେପି ୱିୱଟ୍ଟକପ୍ପେ ଅନେକେପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟକପ୍ପେ, 'ଅମୁତ୍ରାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାଯୁପରିଯନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଅମୁତ୍ର ଉଦପାଦିଂ; ତତ୍ରାପାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାଯୁପରିଯନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧୂପପନ୍ନୋ'ତି। ଇତି ସାକାରଂ ସଉଦ୍ଦେସଂ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି।

୨୪୫। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ପୁରିସୋ ସକମ୍ହା ଗାମା ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ତମ୍ହାପି ଗାମା ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ। ସୋ ତମ୍ହା ଗାମା ସକଂଯେୱ ଗାମଂ ପଚ୍ଚାଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଅହଂ ଖୋ ସକମ୍ହା ଗାମା ଅମୁଂ ଗାମଂ ଅଗଚ୍ଛିଂ [ଅଗଞ୍ଛିଂ (ସ୍ୟା। କଂ।)], ତତ୍ରାପି ଏୱଂ ଅଟ୍ଠାସିଂ, ଏୱଂ ନିସୀଦିଂ, ଏୱଂ ଅଭାସିଂ, ଏୱଂ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସିଂ, ତମ୍ହାପି ଗାମା ଅମୁଂ ଗାମଂ ଅଗଚ୍ଛିଂ, ତତ୍ରାପି ଏୱଂ ଅଟ୍ଠାସିଂ, ଏୱଂ ନିସୀଦିଂ, ଏୱଂ ଅଭାସିଂ, ଏୱଂ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସିଂ, ସୋମ୍ହି ତମ୍ହା ଗାମା ସକଂଯେୱ ଗାମଂ ପଚ୍ଚାଗତୋ'ତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ପୁବ୍ବେନିୱାସାନୁସ୍ସତିଞ୍ଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି, ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଏକମ୍ପି ଜାତିଂ ଦ୍ୱେପି ଜାତିଯୋ ତିସ୍ସୋପି ଜାତିଯୋ ଚତସ୍ସୋପି ଜାତିଯୋ ପଞ୍ଚପି ଜାତିଯୋ ଦସପି ଜାତିଯୋ ୱୀସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ତିଂସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ଚତ୍ତାଲୀସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ପଞ୍ଞାସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ଜାତିସତମ୍ପି ଜାତିସହସ୍ସମ୍ପି ଜାତିସତସହସ୍ସମ୍ପି ଅନେକେପି ସଂୱଟ୍ଟକପ୍ପେ ଅନେକେପି ୱିୱଟ୍ଟକପ୍ପେ ଅନେକେପି ସଂୱଟ୍ଟୱିୱଟ୍ଟକପ୍ପେ, 'ଅମୁତ୍ରାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାଯୁପରିଯନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଅମୁତ୍ର ଉଦପାଦିଂ; ତତ୍ରାପାସିଂ ଏୱଂନାମୋ ଏୱଂଗୋତ୍ତୋ ଏୱଂୱଣ୍ଣୋ ଏୱମାହାରୋ ଏୱଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂୱେଦୀ ଏୱମାଯୁପରିଯନ୍ତୋ, ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧୂପପନ୍ନୋ'ତି, ଇତି ସାକାରଂ ସଉଦ୍ଦେସଂ ଅନେକୱିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିୱାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି। ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି

ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ଦିବ୍ବଚକ୍ଖୁଞାଣଂ

୨୪୬। ‘‘ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ସତ୍ତାନଂ ଚୁତୂପପାତଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ୱିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ ସତ୍ତେ ପସ୍ସତି ଚୱମାନେ ଉପପଜ୍ଜମାନେ ହୀନେ ପଣୀତେ ସୁୱଣ୍ଣେ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣେ ସୁଗତେ ଦୁଗ୍ଗତେ, ଯଥାକମ୍ମୂପଗେ ସତ୍ତେ ପଜାନାତି – ‘ଇମେ ୱତ ଭୋନ୍ତୋ ସତ୍ତା କାଯଦୁଚ୍ଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ୱଚୀଦୁଚ୍ଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ମନୋଦୁଚ୍ଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ଅରିଯାନଂ ଉପୱାଦକା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକମ୍ମସମାଦାନା। ତେ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଅପାଯଂ ଦୁଗ୍ଗତିଂ ୱିନିପାତଂ ନିରଯଂ ଉପପନ୍ନା। ଇମେ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ସତ୍ତା କାଯସୁଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ୱଚୀସୁଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ମନୋସୁଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ଅରିଯାନଂ ଅନୁପୱାଦକା ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକା ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକମ୍ମସମାଦାନା, ତେ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନା’ତି। ଇତି ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ୱିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ ସତ୍ତେ ପସ୍ସତି ଚୱମାନେ ଉପପଜ୍ଜମାନେ ହୀନେ ପଣୀତେ ସୁୱଣ୍ଣେ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣେ ସୁଗତେ ଦୁଗ୍ଗତେ, ଯଥାକମ୍ମୂପଗେ ସତ୍ତେ ପଜାନାତି।

୨୪୭। ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ମଜ୍ଝେ ସିଙ୍ଘାଟକେ ପାସାଦୋ। ତତ୍ଥ ଚକ୍ଖୁମା ପୁରିସୋ ଠିତୋ ପସ୍ସେଯ୍ୟ ମନୁସ୍ସେ ଗେହଂ ପୱିସନ୍ତେପି ନିକ୍ଖମନ୍ତେପି ରଥିକାଯପି ୱୀଥିଂ ସଞ୍ଚରନ୍ତେ [ରଥିଯାପୀ ରଥିଂ ସଞ୍ଚରନ୍ତେ (ସୀ।), ରଥିଯାଯ ୱିଥିଂ ସଞ୍ଚରନ୍ତେପି (ସ୍ଯା।)] ମଜ୍ଝେ ସିଙ୍ଘାଟକେ ନିସିନ୍ନେପି। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – ‘ଏତେ ମନୁସ୍ସା ଗେହଂ ପୱିସନ୍ତି, ଏତେ ନିକ୍ଖମନ୍ତି, ଏତେ ରଥିକାଯ ୱୀଥିଂ ସଞ୍ଚରନ୍ତି, ଏତେ ମଜ୍ଝେ ସିଙ୍ଘାଟକେ ନିସିନ୍ନା’ତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ସତ୍ତାନଂ ଚୁତୂପପାତଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ୱିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ ସତ୍ତେ ପସ୍ସତି ଚୱମାନେ ଉପପଜ୍ଜମାନେ ହୀନେ ପଣୀତେ ସୁୱଣ୍ଣେ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣେ ସୁଗତେ ଦୁଗ୍ଗତେ, ଯଥାକମ୍ମୂପଗେ ସତ୍ତେ ପଜାନାତି – ‘ଇମେ ୱତ ଭୋନ୍ତୋ ସତ୍ତା କାଯଦୁଚ୍ଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ୱଚୀଦୁଚ୍ଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ମନୋଦୁଚ୍ଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ଅରିଯାନଂ ଉପୱାଦକା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକମ୍ମସମାଦାନା, ତେ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଅପାଯଂ ଦୁଗ୍ଗତିଂ ୱିନିପାତଂ ନିରଯଂ ଉପପନ୍ନା। ଇମେ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ସତ୍ତା କାଯସୁଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ୱଚୀସୁଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ମନୋସୁଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ଅରିଯାନଂ ଅନୁପୱାଦକା ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକା ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକମ୍ମସମାଦାନା। ତେ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନା’ତି। ଇତି ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ୱିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ ସତ୍ତେ ପସ୍ସତି ଚୱମାନେ ଉପପଜ୍ଜମାନେ ହୀନେ ପଣୀତେ ସୁୱଣ୍ଣେ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣେ ସୁଗତେ ଦୁଗ୍ଗତେ; ଯଥାକମ୍ମୂପଗେ ସତ୍ତେ ପଜାନାତି। ‘ଇଦମ୍ପି ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ।

ଆସୱକ୍ଖଯଞାଣଂ

୨୪୮। ‘‘ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଆସୱାନଂ ଖଯଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି , ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖସମୁଦଯୋତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧୋତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧଗାମିନୀ ପଟିପଦାତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି। ଇମେ ଆସୱାତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଆସୱସମୁଦଯୋତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଆସୱନିରୋଧୋତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଆସୱନିରୋଧଗାମିନୀ ପଟିପଦାତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି। ତସ୍ସ ଏୱଂ ଜାନତୋ ଏୱଂ ପସ୍ସତୋ କାମାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ଭୱାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ଅୱିଜ୍ଜାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ‘ୱିମୁତ୍ତସ୍ମିଂ ୱିମୁତ୍ତମି’ତି ଞାଣଂ ହୋତି, ‘ଖୀଣା ଜାତି, ୱୁସିତଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, କତଂ କରଣୀଯଂ, ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯା’ତି ପଜାନାତି।

୨୪୯। ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମହାରାଜ, ପବ୍ବତସଙ୍ଖେପେ ଉଦକରହଦୋ ଅଚ୍ଛୋ ୱିପ୍ପସନ୍ନୋ ଅନାୱିଲୋ। ତତ୍ଥ ଚକ୍ଖୁମା ପୁରିସୋ ତୀରେ ଠିତୋ ପସ୍ସେଯ୍ୟ ସିପ୍ପିସମ୍ବୁକମ୍ପି ସକ୍ଖରକଥଲମ୍ପି ମଚ୍ଛଗୁମ୍ବମ୍ପି ଚରନ୍ତମ୍ପି ତିଟ୍ଠନ୍ତମ୍ପି। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – ‘ଅଯଂ ଖୋ ଉଦକରହଦୋ ଅଚ୍ଛୋ ୱିପ୍ପସନ୍ନୋ ଅନାୱିଲୋ। ତତ୍ରିମେ ସିପ୍ପିସମ୍ବୁକାପି ସକ୍ଖରକଥଲାପି ମଚ୍ଛଗୁମ୍ବାପି ଚରନ୍ତିପି ତିଟ୍ଠନ୍ତିପୀ’ତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମହାରାଜ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଆସୱାନଂ ଖଯଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ‘ସୋ ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖ’ନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ‘ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖସମୁଦଯୋ’ତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି , ‘ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧୋ’ତି ଯଥାଭୂତଂ

ପଜାନାତି, ‘ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧଗାମିନୀ ପଟିପଦା’ତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି। ‘ଇମେ ଆସୱାତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ‘ଅଯଂ ଆସୱସମୁଦଯୋ’ତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ‘ଅଯଂ ଆସୱନିରୋଧୋ’ତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ‘ଅଯଂ ଆସୱନିରୋଧଗାମିନୀ ପଟିପଦାତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି। ତସ୍ସ ଏୱଂ ଜାନତୋ ଏୱଂ ପସ୍ସତୋ କାମାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ଭୱାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ଅୱିଜ୍ଜାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ‘ୱିମୁତ୍ତସ୍ମିଂ ୱିମୁତ୍ତମିତି ଞାଣଂ ହୋତି, ‘ଖୀଣା ଜାତି, ୱୁସିତଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, କତଂ କରଣୀଯଂ, ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯା’ତି ପଜାନାତି। ଇଦଂ ଖୋ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ପୁରିମେହି ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକେହି ସାମଞ୍ଞଫଲେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରଞ୍ଚ ପଣୀତତରଞ୍ଚ। ଇମସ୍ମା ଚ ପନ, ମହାରାଜ, ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକା ସାମଞ୍ଞଫଲା ଅଞ୍ଞଂ ସନ୍ଦିଟ୍ଠିକଂ ସାମଞ୍ଞଫଲଂ ଉତ୍ତରିତରଂ ୱା ପଣୀତତରଂ ୱା ନତ୍ଥୀ’’ତି।

ଅଜାତସତ୍ତୁଉପାସକତ୍ତପଟିୱେଦନା

୨୫୦। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭନ୍ତେ, ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭନ୍ତେ। ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ୱା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେଯ୍ୟ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ୱା ୱିୱରେଯ୍ୟ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ୱା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେଯ୍ୟ, ଅନ୍ଧକାରେ ୱା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେଯ୍ୟ ‘ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ’ତି; ଏୱମେୱଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତା ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ । ଏସାହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱନ୍ତଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଉପାସକଂ ମଂ ଭଗୱା ଧାରେତୁ ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ପାଣୁପେତଂ ସରଣଂ ଗତଂ। ଅଚ୍ଚଯୋ ମଂ, ଭନ୍ତେ, ଅଚ୍ଚଗମା ଯଥାବାଲଂ ଯଥାମୂଳ୍ହଂ ଯଥାଅକୁସଲଂ, ଯୋହଂ ପିତରଂ ଧମ୍ମିକଂ ଧମ୍ମରାଜାନଂ ଇସ୍ସରିଯକାରଣା ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେସିଂ। ତସ୍ସ ମେ, ଭନ୍ତେ ଭଗୱା ଅଚ୍ଚଯଂ ଅଚ୍ଚଯତୋ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତୁ ଆଯତିଂ ସଂୱରାଯା’’ତି।

୨୫୧। ‘‘ତଗ୍ଘ ତ୍ୱଂ, ମହାରାଜ, ଅଚ୍ଚଯୋ ଅଚ୍ଚଗମା ଯଥାବାଲଂ ଯଥାମୂଳ୍ହଂ ଯଥାଅକୁସଲଂ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ପିତରଂ ଧମ୍ମିକଂ ଧମ୍ମରାଜାନଂ ଜୀୱିତା ୱୋରୋପେସି। ଯତୋ ଚ ଖୋ ତ୍ୱଂ, ମହାରାଜ, ଅଚ୍ଚଯଂ ଅଚ୍ଚଯତୋ ଦିସ୍ୱା ଯଥାଧମ୍ମଂ ପଟିକରୋସି, ତଂ ତେ ମଯଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାମ। ୱୁଦ୍ଧିହେସା, ମହାରାଜ, ଅରିଯସ୍ସ ୱିନଯେ, ଯୋ ଅଚ୍ଚଯଂ ଅଚ୍ଚଯତୋ ଦିସ୍ୱା ଯଥାଧମ୍ମଂ ପଟିକରୋତି, ଆଯତିଂ ସଂୱରଂ ଆପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

୨୫୨। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ହନ୍ଦ ଚ ଦାନି ମଯଂ, ଭନ୍ତେ, ଗଚ୍ଛାମ ବହୁକିଚ୍ଚା ମଯଂ ବହୁକରଣୀଯା’’ତି। ‘‘ଯସ୍ସଦାନି ତ୍ୱଂ, ମହାରାଜ, କାଲଂ ମଞ୍ଞସୀ’’ତି। ଅଥ ଖୋ ରାଜା ମାଗଧୋ ଅଜାତସତ୍ତୁ ୱେଦେହିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱତୋ ଭାସିତଂ ଅଭିନନ୍ଦିତ୍ୱା ଅନୁମୋଦିତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ଭଗୱନ୍ତଂ ଅଭିୱାଦେତ୍ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ପକ୍କାମି।

୨୫୩। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ଅଚିରପକ୍କନ୍ତସ୍ସ ରଞ୍ଞୋ ମାଗଧସ୍ସ ଅଜାତସତ୍ତୁସ୍ସ ୱେଦେହିପୁତ୍ତସ୍ସ ଭିକ୍ଖୂ ଆମନ୍ତେସି – ‘‘ଖତାଯଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ରାଜା। ଉପହତାଯଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ରାଜା। ସଚାଯଂ, ଭିକ୍ଖୱେ, ରାଜା ପିତରଂ ଧମ୍ମିକଂ ଧମ୍ମରାଜାନଂ ଜୀୱିତା ନ ୱୋରୋପେସ୍ସଥ, ଇମସ୍ମିଞ୍ଞେୱ ଆସନେ ୱିରଜଂ ୱୀତମଲଂ ଧମ୍ମଚକ୍ଖୁଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜିସ୍ସଥା’’ତି। ଇଦମୱୋଚ ଭଗୱା। ଅତ୍ତମନା ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଭଗୱତୋ ଭାସିତଂ ଅଭିନନ୍ଦୁନ୍ତି।

ସାମଞ୍ଞଫଲସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ଦୁତିଯଂ।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୩। ଅମ୍ବଟ୍ଠସୁତ୍ତଂ

୨୫୪। ଏୱଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗୱା କୋସଲେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଯେନ ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲଂ ନାମ କୋସଲାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଗାମୋ ତଦୱସରି। ତତ୍ର ସୁଦଂ ଭଗୱା ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲେ ୱିହରତି ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲୱନସଣ୍ଡେ।

ପୋକ୍ଖରସାତିୱତ୍ଥୁ

୨୫୫। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଉକ୍କଟ୍ଠଂ [ପୋକ୍ଖରସାତୀ (ସୀ।), ପୋକ୍ଖରସାଦି (ପୀ।)] ଅଜ୍ଝାୱସତି ସତ୍ତୁସ୍ସଦଂ ସତିଣକଟ୍ଠୋଦକଂ ସଧଞ୍ଞଂ ରାଜଭୋଗ୍ଗଂ ରଞ୍ଞା ପସେନଦିନା କୋସଲେନ ଦିନ୍ନଂ ରାଜଦାଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦେଯ୍ୟଂ। ଅସ୍ସୋସି ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି – ''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ସକ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସକ୍ୟକୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ କୋସଲେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲେ ୱିହରତି ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲୱନସଣ୍ଡେ। ତଂ ଖୋ ପନ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏୱଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – 'ଇତିପି ସୋ ଭଗୱା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା' [ଭଗୱାତି (ସ୍ୟା। କଂ।), ଉପରିସୋଣଦଣ୍ଡସୁତ୍ତାଦୀସୁପି ବୁଦ୍ଧଗୁଣକଥାଯଂ ଏୱମେୱ ଦିସ୍ସତି]। ସୋ ଇମଂ ଲୋକଂ ସଦେୱକଂ ସମାରକଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ସସ୍ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜଂ ସଦେୱମନୁସ୍ସଂ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି ଆଦିକଲ୍ୟାଣଂ ମଜ୍ଝେକଲ୍ୟାଣଂ ପରିଯୋସାନକଲ୍ୟାଣଂ, ସାତ୍ଥଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ, କେୱଲପରିପୁଣ୍ଣଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ପକାସେତି। ସାଧୁ ଖୋ ପନ ତଥାରୂପାନଂ ଅରହତଂ ଦସ୍ସନଂ ହୋତୀ''ତି।

ଅମ୍ବଟ୍ଠମାଣୱୋ

୨୫୬। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ନାମ ମାଣୱୋ ଅନ୍ତେୱାସୀ ହୋତି ଅଜ୍ଝାଯକୋ ମନ୍ତଧରୋ ତିଣ୍ଣଂ ୱେଦାନଂ [ବେଦାନଂ (କ।)] ପାରଗୂ ସନିଘଣ୍ଡୁକେଟୁଭାନଂ ସାକ୍ଖରପ୍ପଭେଦାନଂ ଇତିହାସପଞ୍ଚମାନଂ ପଦକୋ ୱେଯ୍ୟାକରଣୋ ଲୋକାଯତମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ ଅନୱଯୋ ଅନୁଞ୍ଞାତପଟିଞ୍ଞାତୋ ସକେ ଆଚରିଯକେ ତେୱିଜ୍ଜକେ ପାୱଚନେ – ''ଯମହଂ ଜାନାମି, ତଂ ତ୍ୱଂ ଜାନାସି; ଯଂ ତ୍ୱଂ ଜାନାସି ତମହଂ ଜାନାମୀ''ତି।

୨୫୭। ଅଥ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣୱଂ ଆମନ୍ତେସି – ''ଅଯଂ, ତାତ ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସକ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସକ୍ୟକୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ କୋସଲେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲେ ୱିହରତି ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲୱନସଣ୍ଡେ। ତଂ ଖୋ ପନ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏୱଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – 'ଇତିପି ସୋ ଭଗୱା, ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା'। ସୋ ଇମଂ ଲୋକଂ ସଦେୱକଂ ସମାରକଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ସସ୍ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜଂ ସଦେୱମନୁସ୍ସଂ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି ଆଦିକଲ୍ୟାଣଂ ମଜ୍ଝେକଲ୍ୟାଣଂ ପରିଯୋସାନକଲ୍ୟାଣଂ, ସାତ୍ଥଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ କେୱଲପରିପୁଣ୍ଣଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ପକାସେତି। ସାଧୁ ଖୋ ପନ ତଥାରୂପାନଂ ଅରହତଂ ଦସ୍ସନଂ ହୋତୀତି। ଏହି ତ୍ୱଂ ତାତ ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଯେନ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ତେନୁପସଙ୍କମ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଜାନାହି, ଯଦି ୱା ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ତଥାସନ୍ତଂଯେୱ ସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ, ଯଦି ୱା ନୋ ତଥା। ଯଦି ୱା ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ତାଦିସୋ, ଯଦି ୱା ନ ତାଦିସୋ, ତଥା ମଯଂ ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ୱେଦିସ୍ସାମା''ତି।

୨୫୮। ''ଯଥା କଥଂ ପନାହଂ, ଭୋ, ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଜାନିସ୍ସାମି – 'ଯଦି ୱା ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ତଥାସନ୍ତଂଯେୱ ସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ, ଯଦି ୱା ନୋ ତଥା। ଯଦି ୱା ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ତାଦିସୋ, ଯଦି ୱା ନ ତାଦିସୋ'''ତି?

''ଆଗତାନି ଖୋ, ତାତ ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅମ୍ହାକଂ ମନ୍ତେସୁ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସ ମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣାନି, ଯେହି ସମନ୍ନାଗତସ୍ସ ମହାପୁରିସସ୍ସ ଦ୍ୱେୱ ଗତିଯୋ ଭୱନ୍ତି ଅନଞ୍ଞା। ସଚେ ଅଗାରଂ ଅଜ୍ଝାୱସତି, ରାଜା ହୋତି ଚକ୍କୱତ୍ତୀ ଧମ୍ମିକୋ ଧମ୍ମରାଜା ଚାତୁରନ୍ତୋ ୱିଜିତାୱୀ ଜନପଦତ୍ଥାୱରିଯପ୍ପତ୍ତୋ ସତ୍ତରତନସମନ୍ନାଗତୋ । ତସ୍ସିମାନି ସତ୍ତ ରତନାନି ଭୱନ୍ତି। ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଚକ୍କରତନଂ, ହତ୍ଥିରତନଂ, ଅସ୍ସରତନଂ, ମଣିରତନଂ, ଇତ୍ଥିରତନଂ, ଗହପତିରତନଂ, ପରିଣାଯକରତନମେୱ ସତ୍ତମଂ। ପରୋସହସ୍ସଂ ଖୋ ପନସ୍ସ ପୁତ୍ତା ଭୱନ୍ତି ସୂରା ୱୀରଙ୍ଗରୂପା ପରସେନପ୍ପମଦ୍ଦନା। ସୋ ଇମଂ

ପଥଵିଂ ସାଗରପରିୟନ୍ତଂ ଅଦଣ୍ଡେନ ଅସତ୍ଥେନ ଧମ୍ମେନ ଅଭିଵିଜିୟ ଅଜ୍ଝାଵସତି। ସଚେ ଖୋ ପନ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜତି , ଅରହଂ ହୋତି ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଲୋକେ ଵିଵଟ୍ଟଚ୍ଛଦୋ। ଅହଂ ଖୋ ପନ, ତାତ ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ମନ୍ତାନଂ ଦାତା; ତ୍ଵଂ ମନ୍ତାନଂ ପଟିଗ୍ଗହେତା''ତି।

୨୫୯। ''ଏଵଂ, ଭୋ''ତି ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ଵା ଉଟ୍ଠାୟାସନା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପୋକ୍ଖରସାତିଂ ଅଭିଵାଦେତ୍ଵା ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ଵା ଵଳଵାରଥମାରୁୟ୍ହ ସମ୍ବହୁଲେହି ମାଣଵକେହି ସଦ୍ଧିଂ ଯେନ ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲଵନସଣ୍ଡୋ ତେନ ପାୟାସି। ୟାଵତିକା ୟାନସ୍ସ ଭୂମି ୟାନେନ ଗନ୍ତ୍ଵା ୟାନା ପଚ୍ଚୋରୋହିତ୍ଵା ପତ୍ତିକୋଵ ଆରାମଂ ପାଵିସି। ତେନ ଖୋ ପନ ସମୟେନ ସମ୍ବହୁଲା ଭିକ୍ଖୂ ଅବ୍ଭୋକାସେ ଚଙ୍କମନ୍ତି। ଅଥ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଯେନ ତେ ଭିକ୍ଖୂ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ତେ ଭିକ୍ଖୂ ଏତଦଵୋଚ – ''କହଂ ନୁ ଖୋ, ଭୋ, ଏତରହି ସୋ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଵିହରତି? ତଞ୍ହି ମୟଂ ଭଵନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାୟ ଇଧୂପସଙ୍କନ୍ତା''ତି।

୨୬୦। ଅଥ ଖୋ ତେସଂ ଭିକ୍ଖୂନଂ ଏତଦହୋସି – ''ଅୟଂ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଅଭିଞ୍ଞାତକୋଲଞ୍ଞୋ ଚେଵ ଅଭିଞ୍ଞାତସ୍ସ ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ଅନ୍ତେଵାସୀ। ଅଗରୁ ଖୋ ପନ ଭଗଵତୋ ଏଵରୂପେହି କୁଲପୁତ୍ତେହି ସଦ୍ଧିଂ କଥାସଲ୍ଲାପୋ ହୋତୀ''ତି। ତେ ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣଵଂ ଏତଦଵୋଚୁଂ – ''ଏସୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠ ଵିହାରୋ ସଂଵୁତଦ୍ଵାରୋ, ତେନ ଅପ୍ପସଦ୍ଦୋ ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଅତରମାନୋ ଆଳିନ୍ଦଂ ପଵିସିତ୍ଵା ଉକ୍କାସିତ୍ଵା ଅଗ୍ଗଳଂ ଆକୋଟେହି, ଵିଵରିସ୍ସତି ତେ ଭଗଵା ଦ୍ଵାର''ନ୍ତି।

୨୬୧। ଅଥ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଯେନ ସୋ ଵିହାରୋ ସଂଵୁତଦ୍ଵାରୋ, ତେନ ଅପ୍ପସଦ୍ଦୋ ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଅତରମାନୋ ଆଳିନ୍ଦଂ ପଵିସିତ୍ଵା ଉକ୍କାସିତ୍ଵା ଅଗ୍ଗଳଂ ଆକୋଟେସି। ଵିଵରି ଭଗଵା ଦ୍ଵାରଂ। ପାଵିସି ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ। ମାଣଵକାପି ପଵିସିତ୍ଵା ଭଗଵତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂସୁ, ସମ୍ମୋଦନୀୟଂ କଥଂ ସାରଣୀୟଂ ଵୀତିସାରେତ୍ଵା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ। ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ପନ ମାଣଵୋ ଚଙ୍କମନ୍ତୋପି ନିସିନ୍ନେନ ଭଗଵତା କଞ୍ଚି କଞ୍ଚି [କିଞ୍ଚି କିଞ୍ଚି (କ।)] କଥଂ ସାରଣୀୟଂ ଵୀତିସାରେତି, ଠିତୋପି ନିସିନ୍ନେନ ଭଗଵତା କିଞ୍ଚି କିଞ୍ଚି କଥଂ ସାରଣୀୟଂ ଵୀତିସାରେତି।

୨୬୨। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣଵଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ଏଵଂ ନୁ ତେ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ବ୍ରାହ୍ମଣେହି ଵୁଦ୍ଧେହି ମହଲ୍ଲକେହି ଆଚରିୟପାଚରିୟେହି ସଦ୍ଧିଂ କଥାସଲ୍ଲାପୋ ହୋତି, ୟଥୟିଦଂ ଚରଂ ତିଟ୍ଠଂ ନିସିନ୍ନେନ ମୟା କିଞ୍ଚି କିଞ୍ଚି କଥଂ ସାରଣୀୟଂ ଵୀତିସାରେତୀ''ତି?

ପଠମଇବ୍ଭଵାଦୋ

୨୬୩। ''ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ। ଗଚ୍ଛନ୍ତୋ ଵା ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ଗଚ୍ଛନ୍ତେନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପିତୁମରହତି, ଠିତୋ ଵା ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ଠିତେନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପିତୁମରହତି, ନିସିନ୍ନୋ ଵା ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ନିସିନ୍ନେନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପିତୁମରହତି, ସୟାନୋ ଵା ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ସୟାନେନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ସଲ୍ଲପିତୁମରହତି। ଯେ ଚ ଖୋ ତେ, ଭୋ ଗୋତମ, ମୁଣ୍ଡକା ସମଣକା ଇବ୍ଭା କଣ୍ହା [କିଣ୍ହା (କ। ସୀ। ପୀ।)] ବନ୍ଧୁପାଦାପଚ୍ଚା, ତେହିପି ମେ ସଦ୍ଧିଂ ଏଵଂ କଥାସଲ୍ଲାପୋ ହୋତି, ୟଥରିଵ ଭୋତା ଗୋତମେନା''ତି। ''ଅତ୍ଥିକଵତୋ ଖୋ ପନ ତେ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇଧାଗମନଂ ଅହୋସି, ୟାୟେଵ ଖୋ ପନତ୍ଥାୟ ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟାଥ [ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟାଥୋ (ସୀ। ପୀ।)], ତମେଵ ଅତ୍ଥଂ ସାଧୁକଂ ମନସି କରେୟ୍ୟାଥ [ମନସିକରେୟ୍ୟାଥୋ (ସୀ। ପୀ।)]। ଅଵୁସିତଵାୟେଵ ଖୋ ପନ ଭୋ ଅୟଂ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଵୁସିତମାନୀ କିମଞ୍ଞତ୍ର ଅଵୁସିତତ୍ତା''ତି।

୨୬୪। ଅଥ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭଗଵତା ଅଵୁସିତଵାଦେନ ଵୁଚ୍ଚମାନୋ କୁପିତୋ ଅନତ୍ତମନୋ ଭଗଵନ୍ତଂୟେଵ ଖୁଂସେନ୍ତୋ ଭଗଵନ୍ତଂୟେଵ ଵମ୍ଭେନ୍ତୋ ଭଗଵନ୍ତଂୟେଵ ଉପଵଦମାନୋ – ''ସମଣୋ ଚ ମେ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ପାପିତୋ ଭଵିସ୍ସତୀ''ତି ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ଚଣ୍ଡା, ଭୋ ଗୋତମ, ସକ୍ୟଜାତି; ଫରୁସା, ଭୋ ଗୋତମ, ସକ୍ୟଜାତି; ଲହୁସା, ଭୋ ଗୋତମ, ସକ୍ୟଜାତି; ଭସ୍ସା, ଭୋ ଗୋତମ, ସକ୍ୟଜାତି; ଇବ୍ଭା ସନ୍ତା ଇବ୍ଭା ସମାନା ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସକ୍କରୋନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଗରୁଂ କରୋନ୍ତି [ଗରୁକରୋନ୍ତି (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)], ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ମାନେନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପୂଜେନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଅପଚାୟନ୍ତି। ତୟିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ନଚ୍ଛନ୍ନଂ, ତୟିଦଂ ନପ୍ପତିରୂପଂ, ୟଦିମେ ସକ୍ୟା ଇବ୍ଭା ସନ୍ତା ଇବ୍ଭା ସମାନା ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସକ୍କରୋନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଗରୁଂ କରୋନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ମାନେନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପୂଜେନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଅପଚାୟନ୍ତୀ''ତି। ଇତିହ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଇଦଂ ପଠମଂ ସକ୍ୟେସୁ ଇବ୍ଭଵାଦଂ ନିପାତେସି।

ଦୁତିୟଇବ୍ଭଵାଦୋ

୨୬୫। ''କିଂ ପନ ତେ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ସକ୍ୟା ଅପରଦ୍ଧୁ''ନ୍ତି? ''ଏକମିଦାହଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ସମୟଂ ଆଚରିୟସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ କେନଚିଦେଵ

କରଣୀଯେନ କପିଲଵତ୍ଥୁ ଅଗମାସିଂ। ଯେନ ସକ୍ୟାନଂ ସନ୍ଧାଗାରଂ ତେନୁପସଙ୍କମିଂ। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ସମ୍ବହୁଲା ସକ୍ୟା ଚେଵ ସକ୍ୟକୁମାରା ଚ ସନ୍ଧାଗାରେ [ସନ୍ଥାଗାରେ (ସୀ। ପୀ।)] ଉଚ୍ଚେସୁ ଆସନେସୁ ନିସିନ୍ନା ହୋନ୍ତି ଅଞ୍ଞମଞ୍ଞଂ ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକେହି [ଅଙ୍ଗୁଲିପତୋଦକେନ (ପୀ।)] ସଞ୍ଜଗ୍ଘନ୍ତା ସଂକୀଳନ୍ତା, ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁ ମମଞ୍ଞେଵ ମଞ୍ଞେ ଅନୁଜଗ୍ଘନ୍ତା, ନ ମଂ କୋଚି ଆସନେନପି ନିମନ୍ତେସି। ତଯିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ନଚ୍ଛନ୍ନଂ, ତଯିଦଂ ନପ୍ପତିରୂପଂ, ଯଦିମେ ସକ୍ୟା ଇବ୍ଭା ସନ୍ତା ଇବ୍ଭା ସମାନା ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସକ୍କରୋନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଗରୁଂ କରୋନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ମାନେନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପୂଜେନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଅପଚାଯନ୍ତୀ''ତି। ଇତିହ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଇଦଂ ଦୁତିଯଂ ସକ୍କେସୁ ଇବ୍ଭଵାଦଂ ନିପାତେସି।

ତତିଯଇବ୍ଭଵାଦୋ

୨୬୬। ''ଲଟୁକିକାପି ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ସକୁଣିକା ସକେ କୁଲାଵକେ କାମଲାପିନୀ ହୋତି। ସକଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ସକ୍ୟାନଂ ଯଦିଦଂ କପିଲଵତ୍ଥୁ, ନାରହତାଯସ୍ମା ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ଇମାଯ ଅପ୍ପମତ୍ତାଯ ଅଭିସଜ୍ଜିତୁ''ନ୍ତି। ''ଚତ୍ତାରୋମେ, ଭୋ ଗୋତମ, ଵଣ୍ଣା – ଖତ୍ତିଯା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଵେସ୍ସା ସୁଦ୍ଦା। ଇମେସଞ୍ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ଚତୁନ୍ନଂ ଵଣ୍ଣାନଂ ତଯୋ ଵଣ୍ଣା – ଖତ୍ତିଯା ଚ ଵେସ୍ସା ଚ ସୁଦ୍ଦା ଚ – ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସେଵ ପରିଚାରକା ସମ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ତଯିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ , ନଚ୍ଛନ୍ନଂ, ତଯିଦଂ ନପ୍ପତିରୂପଂ, ଯଦିମେ ସକ୍ୟା ଇବ୍ଭା ସନ୍ତା ଇବ୍ଭା ସମାନା ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ସକ୍କରୋନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଗରୁଂ କରୋନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ମାନେନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ପୂଜେନ୍ତି, ନ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଅପଚାଯନ୍ତୀ''ତି। ଇତିହ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଇଦଂ ତତିଯଂ ସକ୍କେସୁ ଇବ୍ଭଵାଦଂ ନିପାତେସି।

ଦାସିପୁତ୍ତଵାଦୋ

୨୬୭। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵତୋ ଏତଦହୋସି – ''ଅତିବାଳ୍ହଂ ଖୋ ଅଯଂ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ସକ୍କେସୁ ଇବ୍ଭଵାଦେନ ନିମ୍ମାଦେତି, ଯଂନୂନାହଂ ଗୋତ୍ତଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟ''ନ୍ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣଵଂ ଏତଦଵୋଚ – ''କଥଂ ଗୋତ୍ତୋସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠା''ତି? ''କଣ୍ହାଯନୋହମସ୍ମି, ଭୋ ଗୋତମା''ତି। ପୋରାଣଂ ଖୋ ପନ ତେ ଅମ୍ବଟ୍ଠ ମାତାପେତ୍ତିକଂ ନାମଗୋତ୍ତଂ ଅନୁସ୍ସରତୋ ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତା ସକ୍ୟା ଭଵନ୍ତି; ଦାସିପୁତ୍ତୋ ତ୍ଵମସି ସକ୍ୟାନଂ। ସକ୍ୟା ଖୋ ପନ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ରାଜାନଂ ଓକ୍କାକଂ ପିତାମହଂ ଦହନ୍ତି।

''ଭୂତପୁବ୍ବଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ରାଜା ଓକ୍କାକୋ ଯା ସା ମହେସୀ ପିଯା ମନାପା, ତସ୍ସା ପୁତ୍ତସ୍ସ ରଜ୍ଜଂ ପରିଣାମେତୁକାମୋ ଜେଟ୍ଠକୁମାରେ ରଟ୍ଠସ୍ମା ପବ୍ବାଜେସି – ଓକ୍କାମୁଖଂ କରକଣ୍ଡଂ [ଉକ୍କାମୁଖଂ କରକଣ୍ଡୁଂ (ସୀ। ସ୍ୟା।)] ହତ୍ଥିନିକଂ ସିନିସୂରଂ [ସିନିପୁରଂ (ସୀ। ସ୍ୟା।)]। ତେ ରଟ୍ଠସ୍ମା ପବ୍ବାଜିତା ହିମଵନ୍ତପସ୍ସେ ପୋକ୍ଖରଣିଯା ତୀରେ ମହାସାକସଣ୍ଡୋ, ତତ୍ଥ ଵାସଂ କପ୍ପେସୁଂ। ତେ ଜାତିସମ୍ଭେଦଭଯା ସକାହି ଭଗିନୀହି ସଦ୍ଧିଂ ସଂଵାସଂ କପ୍ପେସୁଂ।

''ଅଥ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ରାଜା ଓକ୍କାକୋ ଅମଚ୍ଚେ ପାରିସଜ୍ଜେ ଆମନ୍ତେସି – 'କହଂ ନୁ ଖୋ, ଭୋ, ଏତରହି କୁମାରା ସମ୍ମନ୍ତୀ'ତି? 'ଅତ୍ଥି, ଦେଵ, ହିମଵନ୍ତପସ୍ସେ ପୋକ୍ଖରଣିଯା ତୀରେ ମହାସାକସଣ୍ଡୋ , ତତ୍ଥେତରହି କୁମାରା ସମ୍ମନ୍ତି। ତେ ଜାତିସମ୍ଭେଦଭଯା ସକାହି ଭଗିନୀହି ସଦ୍ଧିଂ ସଂଵାସଂ କପ୍ପେନ୍ତୀ'ତି। ଅଥ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ରାଜା ଓକ୍କାକୋ ଉଦାନଂ ଉଦାନେସି – 'ସକ୍ୟା ଵତ, ଭୋ, କୁମାରା, ପରମସକ୍ୟା ଵତ, ଭୋ, କୁମାରା'ତି। ତଦଗ୍ଗେ ଖୋ ପନ ଅମ୍ବଟ୍ଠ ସକ୍ୟା ପଞ୍ଞାଯନ୍ତି; ସୋ ଚ ନେସଂ ପୁବ୍ବପୁରିସୋ।

''ରଞ୍ଞୋ ଖୋ ପନ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଓକ୍କାକସ୍ସ ଦିସା ନାମ ଦାସୀ ଅହୋସି। ସା କଣ୍ହଂ ନାମ [ସା କଣ୍ହଂ (ପୀ।)] ଜନେସି। ଜାତୋ କଣ୍ହୋ ପବ୍ୟାହାସି – 'ଧୋଵଥ ମଂ, ଅମ୍ମ, ନହାପେଥ ମଂ ଅମ୍ମ, ଇମସ୍ମା ମଂ ଅସୁଚିସ୍ମା ପରିମୋଚେଥ, ଅତ୍ଥାଯ ଵୋ ଭଵିସ୍ସାମୀ'ତି। ଯଥା ଖୋ ପନ ଅମ୍ବଟ୍ଠ ଏତରହି ମନୁସ୍ସା ପିସାଚେ ଦିସ୍ଵା 'ପିସାଚା'ତି ସଞ୍ଜାନନ୍ତି; ଏଵମେଵ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ମନୁସ୍ସା ପିସାଚେ 'କଣ୍ହା'ତି ସଞ୍ଜାନନ୍ତି। ତେ ଏଵମାହଂସୁ – 'ଅଯଂ ଜାତୋ ପବ୍ୟାହାସି, କଣ୍ହୋ ଜାତୋ, ପିସାଚୋ ଜାତୋ'ତି। ତଦଗ୍ଗେ ଖୋ ପନ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ କଣ୍ହାଯନା ପଞ୍ଞାଯନ୍ତି, ସୋ ଚ କଣ୍ହାଯନାନଂ ପୁବ୍ବପୁରିସୋ। ଇତି ଖୋ ତେ , ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ପୋରାଣଂ ମାତାପେତ୍ତିକଂ ନାମଗୋତ୍ତଂ ଅନୁସ୍ସରତୋ ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତା ସକ୍ୟା ଭଵନ୍ତି, ଦାସିପୁତ୍ତୋ ତ୍ଵମସି ସକ୍ୟାନ''ନ୍ତି।

୨୬୮। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ତେ ମାଣଵକା ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚୁଂ – ''ମା ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ଅତିବାଳ୍ହଂ ଦାସିପୁତ୍ତଵାଦେନ ନିମ୍ମାଦେସି। ସୁଜାତୋ ଚ, ଭୋ ଗୋତମ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, କୁଲପୁତ୍ତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ବହୁସ୍ସୁତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, କଲ୍ୟାଣଵାକ୍କରଣୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ପହୋତି ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭୋତା ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅସ୍ମିଂ ଵଚନେ ପଟିମନ୍ତେତୁ''ନ୍ତି।

୨୬୯। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ତେ ମାଣଵକେ ଏତଦଵୋଚ – ''ସଚେ ଖୋ ତୁମ୍ହାକଂ ମାଣଵକାନଂ ଏଵଂ ହୋତି – 'ଦୁଜ୍ଜାତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ଅକୁଲପୁତ୍ତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ଅପ୍ପସ୍ସୁତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ଅକଲ୍ୟାଣଵାକ୍କରଣୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ଦୁପ୍ପଞ୍ଞୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ

ମାଣଵୋ, ନ ଚ ପହୋତି ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ସମଣେନ ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅସ୍ମିଂ ଵଚନେ ପଟିମନ୍ତେତୁ’ନ୍ତି, ତିଟ୍ଠତୁ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ତୁମ୍ହେ ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ମନ୍ତଵ୍ହୋ ଅସ୍ମିଂ ଵଚନେ। ସଚେ ପନ ତୁମ୍ହାକଂ ମାଣଵକାନଂ ଏଵଂ ହୋତି – ‘ସୁଜାତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, କୁଲପୁତ୍ତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ବହୁସ୍ସୁତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, କଲ୍ୟାଣଵାକ୍କରଣୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ପହୋତି ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ସମଣେନ ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅସ୍ମିଂ ଵଚନେ ପଟିମନ୍ତେତୁ’ନ୍ତି, ତିଟ୍ଠଥ ତୁମ୍ହେ; ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ପଟିମନ୍ତେତୂ’’ତି।

‘‘ସୁଜାତୋ ଚ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, କୁଲପୁତ୍ତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ବହୁସ୍ସୁତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, କଲ୍ୟାଣଵାକ୍କରଣୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ, ପହୋତି ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭୋତା ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅସ୍ମିଂ ଵଚନେ ପଟିମନ୍ତେତୁଂ, ତୁଣ୍ହୀ ମଯଂ ଭଵିସ୍ସାମ, ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭୋତା ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅସ୍ମିଂ ଵଚନେ ପଟିମନ୍ତେତୂ’’ତି।

୨୭୦। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣଵଂ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ଅଯଂ ଖୋ ପନ ତେ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ସହଧମ୍ମିକୋ ପଞ୍ହୋ ଆଗଚ୍ଛତି, ଅକାମା ବ୍ୟାକାତବ୍ବୋ। ସଚେ ଵଂ ନ ବ୍ୟାକରିସ୍ସସି, ଅଞ୍ଞେନ ଵା ଅଞ୍ଞଂ ପଟିଚରିସ୍ସସି, ତୁଣ୍ହୀ ଵା ଭଵିସ୍ସସି, ପକ୍କମିସ୍ସସି ଵା ଏତ୍ଥେଵ ତେ ସତ୍ତଧା ମୁଦ୍ଧା ଫଲିସ୍ସତି। ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, କିନ୍ତି ତେ ସୁତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଵୁଦ୍ଧାନଂ ମହଲ୍ଲକାନଂ ଆଚରିଯପାଚରିଯାନଂ ଭାସମାନାନଂ କୁତୋପଭୁତିକା କଣ୍ହାଯନା, କୋ ଚ କଣ୍ହାଯନାନଂ ପୁବ୍ବପୁରିସୋ’’ତି?

ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସି। ଦୁତିଯମ୍ପି ଖୋ ଭଗଵା ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣଵଂ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, କିନ୍ତି ତେ ସୁତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଵୁଦ୍ଧାନଂ ମହଲ୍ଲକାନଂ ଆଚରିଯପାଚରିଯାନଂ ଭାସମାନାନଂ କୁତୋପଭୁତିକା କଣ୍ହାଯନା, କୋ ଚ କଣ୍ହାଯନାନଂ ପୁବ୍ବପୁରିସୋ’’ତି? ଦୁତିଯମ୍ପି ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସି। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣଵଂ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ବ୍ୟାକରୋହି ଦାନି ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ନ ଦାନି, ତେ ତୁଣ୍ହୀଭାଵସ୍ସ କାଲୋ। ଯୋ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ତଥାଗତେନ ଯାଵତତିଯକଂ ସହଧମ୍ମିକଂ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ନ ବ୍ୟାକରୋତି, ଏତ୍ଥେଵସ୍ସ ସତ୍ତଧା ମୁଦ୍ଧା ଫଲିସ୍ସତୀ’’ତି।

୨୭୧। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ଵଜିରପାଣୀ ଯକ୍ଖୋ ମହନ୍ତଂ ଅଯୋକୂଟଂ ଆଦାଯ ଆଦିତ୍ତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜଲିତଂ ସଜୋତିଭୂତଂ [ସଞ୍ଜୋତିଭୂତଂ (ସ୍ୟା।)] ଅମ୍ବଟ୍ଠସ୍ସ ମାଣଵସ୍ସ ଉପରି ଵେହାସଂ ଠିତୋ ହୋତି – ‘‘ସଚାଯଂ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭଗଵତା ଯାଵତତିଯକଂ ସହଧମ୍ମିକଂ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ନ ବ୍ୟାକରିସ୍ସତି, ଏତ୍ଥେଵସ୍ସ ସତ୍ତଧା ମୁଦ୍ଧଂ ଫାଲେସ୍ସାମୀ’’ତି। ତଂ ଖୋ ପନ ଵଜିରପାଣିଂ ଯକ୍ଖଂ ଭଗଵା ଚେଵ ପସ୍ସତି ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ଚ ମାଣଵୋ।

୨୭୨। ଅଥ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭୀତୋ ସଂଵିଗ୍ଗୋ ଲୋମହଟ୍ଠଜାତୋ ଭଗଵନ୍ତଂଯେଵ ତାଣଂ ଗଵେସୀ ଭଗଵନ୍ତଂଯେଵ ଲେଣଂ ଗଵେସୀ ଭଗଵନ୍ତଂଯେଵ ସରଣଂ ଗଵେସୀ – ଉପନିସୀଦିତ୍ୱା ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘କିମେତଂ [କିଂ ମେ ତଂ (କ।)] ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଆହ? ପୁନଭଵଂ ଗୋତମୋ ବ୍ରଵିତୂ’’ତି [ବ୍ରୂତୁ (ସ୍ୟା।)]।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, କିନ୍ତି ତେ ସୁତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଵୁଦ୍ଧାନଂ ମହଲ୍ଲକାନଂ ଆଚରିଯପାଚରିଯାନଂ ଭାସମାନାନଂ କୁତୋପଭୁତିକା କଣ୍ହାଯନା, କୋ ଚ କଣ୍ହାଯନାନଂ ପୁବ୍ବପୁରିସୋ’’ତି? ‘‘ଏଵମେଵ ମେ, ଭୋ ଗୋତମ, ସୁତଂ ଯଥେଵ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଆହ। ତତୋପଭୁତିକା କଣ୍ହାଯନା; ସୋ ଚ କଣ୍ହାଯନାନଂ ପୁବ୍ବପୁରିସୋ’’ତି।

ଅମ୍ବଟ୍ଠଵଂସକଥା

୨୭୩। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ତେ ମାଣଵକା ଉନ୍ନାଦିନୋ ଉଚ୍ଚାସଦ୍ଦମହାସଦ୍ଦା ଅହେସୁଂ – ‘‘ଦୁଜ୍ଜାତୋ କିର, ଭୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ; ଅକୁଲପୁତ୍ତୋ କିର, ଭୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ; ଦାସିପୁତ୍ତୋ କିର, ଭୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ସକ୍ୟାନଂ। ଅଯ୍ୟପୁତ୍ତା କିର, ଭୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠସ୍ସ ମାଣଵସ୍ସ ସକ୍ୟା ଭଵନ୍ତି। ଧମ୍ମଵାଦିଂଯେଵ କିର ମଯଂ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଅପସାଦେତବ୍ବଂ ଅମଞ୍ଞିମ୍ହା’’ତି।

୨୭୪। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵତୋ ଏତଦହୋସି – ‘‘ଅତିବାଳ୍ହଂ ଖୋ ଇମେ ମାଣଵକା ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣଵଂ ଦାସିପୁତ୍ତଵାଦେନ ନିମ୍ମାଦେନ୍ତି, ଯଂନୂନାହଂ ପରିମୋଚେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ତେ ମାଣଵକେ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ମା ଖୋ ତୁମ୍ହେ, ମାଣଵକା, ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣଵଂ ଅତିବାଳ୍ହଂ ଦାସିପୁତ୍ତଵାଦେନ ନିମ୍ମାଦେଥ। ଉଳାରୋ ସୋ କଣ୍ହୋ ଇସି ଅହୋସି। ସୋ ଦକ୍ଖିଣଜନପଦଂ ଗନ୍ତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମମନ୍ତେ ଅଧୀଯିତ୍ୱା ରାଜାନଂ ଓକ୍କାକଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ମଦ୍ଦରୂପିଂ ଧୀତରଂ ଯାଚି। ତସ୍ସ ରାଜା ଓକ୍କାକୋ – ‘କୋ ନେଵଂ ରେ ଅଯଂ ମଯ୍ହଂ ଦାସିପୁତ୍ତୋ ସମାନୋ ମଦ୍ଦରୂପିଂ ଧୀତରଂ ଯାଚତୀ’’’ ତି, କୁପିତୋ ଅନତ୍ତମନୋ ଖୁରପ୍ପଂ ସନ୍ନଯ୍ହି [ସନ୍ନହି (କ।)]। ସୋ ତଂ ଖୁରପ୍ପଂ ନେଵ ଅସକ୍ଖି ମୁଞ୍ଚିତୁଂ, ନୋ ପଟିସଂହରିତୁଂ।

‘‘ଅଥ ଖୋ, ମାଣୱକା, ଅମଚ୍ଚା ପାରିସଜ୍ଜା କଣ୍ହଂ ଇସିଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏତଦୱୋଚୁଂ – ‘ସୋତ୍ଥି, ଭଦ୍ଦନ୍ତେ [ଭଦନ୍ତେ (ସୀ। ସ୍ୟା।)], ହୋତୁ ରଞ୍ଞୋ; ସୋତ୍ଥି, ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ହୋତୁ ରଞ୍ଞୋ’ତି। ‘ସୋତ୍ଥି ଭୱିସ୍ସତି ରଞ୍ଞୋ, ଅପି ଚ ରାଜା ଯଦି ଅଧୋ ଖୁରପ୍ପଂ ମୁଞ୍ଚିସ୍ସତି, ଯାୱତା ରଞ୍ଞୋ ୱିଜିତଂ, ଏତ୍ତାୱତା ପଥୱୀ ଉଦ୍ରିୟିସ୍ସତୀ’ତି। ‘ସୋତ୍ଥି, ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ହୋତୁ ରଞ୍ଞୋ, ସୋତ୍ଥି ଜନପଦସ୍ସା’ତି। ‘ସୋତ୍ଥି ଭୱିସ୍ସତି ରଞ୍ଞୋ, ସୋତ୍ଥି ଜନପଦସ୍ସ, ଅପି ଚ ରାଜା ଯଦି ଉଦ୍ଧଂ ଖୁରପ୍ପଂ ମୁଞ୍ଚିସ୍ସତି, ଯାୱତା ରଞ୍ଞୋ ୱିଜିତଂ, ଏତ୍ତାୱତା ସତ୍ତ ୱସ୍ସାନି ଦେୱୋ ନ ୱସ୍ସିସ୍ସତୀ’ତି। ‘ସୋତ୍ଥି, ଭଦ୍ଦନ୍ତେ, ହୋତୁ ରଞ୍ଞୋ ସୋତ୍ଥି ଜନପଦସ୍ସ ଦେୱୋ ଚ ୱସ୍ସତୂ’ତି। ‘ସୋତ୍ଥି ଭୱିସ୍ସତି ରଞ୍ଞୋ ସୋତ୍ଥି ଜନପଦସ୍ସ ଦେୱୋ ଚ ୱସ୍ସିସ୍ସତି, ଅପି ଚ ରାଜା ଜେଟ୍ଠକୁମାରେ ଖୁରପ୍ପଂ ପତିଟ୍ଠାପେତୁ, ସୋତ୍ଥି କୁମାରୋ ପଲ୍ଲୋମୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’ତି। ଅଥ ଖୋ, ମାଣୱକା, ଅମଚ୍ଚା ଓକ୍କାକସ୍ସ ଆରୋଚେସୁଂ – ‘ଓକ୍କାକୋ ଜେଟ୍ଠକୁମାରେ ଖୁରପ୍ପଂ ପତିଟ୍ଠାପେତୁ। ସୋତ୍ଥି କୁମାରୋ ପଲ୍ଲୋମୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’ତି। ଅଥ ଖୋ ରାଜା ଓକ୍କାକୋ ଜେଟ୍ଠକୁମାରେ ଖୁରପ୍ପଂ ପତିଟ୍ଠପେସି, ସୋତ୍ଥି କୁମାରୋ ପଲ୍ଲୋମୋ ସମଭୱି। ଅଥ ଖୋ ତସ୍ସ ରାଜା ଓକ୍କାକୋ ଭୀତୋ ସଂୱିଗ୍ଗୋ ଲୋମହଟ୍ଠଜାତୋ ବ୍ରହ୍ମଦଣ୍ଡେନ ତଜ୍ଜିତୋ ମଦ୍ଦରୂପିଂ ଧୀତରଂ ଅଦାସି। ମା ଖୋ ତୁମ୍ହେ, ମାଣୱକା, ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣୱଂ ଅତିବାଳ୍ହଂ ଦାସିପୁତ୍ତୱାଦେନ ନିମ୍ମାଦେଥ, ଉଳାରୋ ସୋ କଣ୍ହୋ ଇସି ଅହୋସୀ’’ତି।

ଖତ୍ତିୟସେଟ୍ଠଭାୱୋ

୨୭୫। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣୱଂ ଆମନ୍ତେସି – ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇଧ ଖତ୍ତିୟକୁମାରୋ ବ୍ରାହ୍ମଣକଞ୍ଞାୟ ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱାସଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ତେସଂ ସଂୱାସମନ୍ୱାୟ ପୁତ୍ତୋ ଜାୟେଥ। ଯୋ ସୋ ଖତ୍ତିୟକୁମାରେନ ବ୍ରାହ୍ମଣକଞ୍ଞାୟ ପୁତ୍ତୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋ, ଅପି ନୁ ସୋ ଲଭେଥ ବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଆସନଂ ୱା ଉଦକଂ ୱା’’ତି? ‘‘ଲଭେଥ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଭୋଜେୟ୍ୟୁଂ ସଦ୍ଧେ ୱା ଥାଲିପାକେ ୱା ଯଞ୍ଞେ ୱା ପାହୁନେ ୱା’’ତି? ‘‘ଭୋଜେୟ୍ୟୁଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ମନ୍ତେ ୱାଚେୟ୍ୟୁଂ ୱା ନୋ ୱା’’ତି? ‘‘ୱାଚେୟ୍ୟୁଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁସ୍ସ ଇତ୍ଥୀସୁ ଆୱଟଂ ୱା ଅସ୍ସ ଅନାୱଟଂ ୱା’’ତି? ‘‘ଅନାୱଟଂ ହିସ୍ସ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ଖତ୍ତିୟା ଖତ୍ତିୟାଭିସେକେନ ଅଭିସିଞ୍ଚେୟ୍ୟୁ’’ନ୍ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ’’? ‘‘ମାତିତୋ ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ଅନୁପପନ୍ନୋ’’ତି।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇଧ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁମାରୋ ଖତ୍ତିୟକଞ୍ଞାୟ ସଦ୍ଧିଂ ସଂୱାସଂ କପ୍ପେୟ୍ୟ, ତେସଂ ସଂୱାସମନ୍ୱାୟ ପୁତ୍ତୋ ଜାୟେଥ। ଯୋ ସୋ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁମାରେନ ଖତ୍ତିୟକଞ୍ଞାୟ ପୁତ୍ତୋ ଉପ୍ପନ୍ନୋ, ଅପିନୁ ସୋ ଲଭେଥ ବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଆସନଂ ୱା ଉଦକଂ ୱା’’ତି? ‘‘ଲଭେଥ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଭୋଜେୟ୍ୟୁଂ ସଦ୍ଧେ ୱା ଥାଲିପାକେ ୱା ଯଞ୍ଞେ ୱା ପାହୁନେ ୱା’’ତି? ‘‘ଭୋଜେୟ୍ୟୁଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ମନ୍ତେ ୱାଚେୟ୍ୟୁଂ ୱା ନୋ ୱା’’ତି? ‘‘ୱାଚେୟ୍ୟୁଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁସ୍ସ ଇତ୍ଥୀସୁ ଆୱଟଂ ୱା ଅସ୍ସ ଅନାୱଟଂ ୱା’’ତି? ‘‘ଅନାୱଟଂ ହିସ୍ସ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ଖତ୍ତିୟା ଖତ୍ତିୟାଭିସେକେନ ଅଭିସିଞ୍ଚେୟ୍ୟୁ’’ନ୍ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ’’? ‘‘ପିତିତୋ ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ଅନୁପପନ୍ନୋ’’ତି।

୨୭୬। ‘‘ଇତି ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇତ୍ଥିୟା ୱା ଇତ୍ଥିଂ କରିତ୍ୱା ପୁରିସେନ ୱା ପୁରିସଂ କରିତ୍ୱା ଖତ୍ତିୟାୱ ସେଟ୍ଠା, ହୀନା ବ୍ରାହ୍ମଣା। ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇଧ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ ପକରଣେ ଖୁରମୁଣ୍ଡଂ କରିତ୍ୱା ଭସ୍ସପୁଟେନ ୱଧିତ୍ୱା ରଟ୍ଠା ୱା ନଗରା ୱା ପବ୍ବାଜେୟ୍ୟୁଂ। ଅପିନୁ ସୋ ଲଭେଥ ବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଆସନଂ ୱା ଉଦକଂ ୱା’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’ । ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଭୋଜେୟ୍ୟୁଂ ସଦ୍ଧେ ୱା ଥାଲିପାକେ ୱା ଯଞ୍ଞେ ୱା ପାହୁନେ ୱା’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ମନ୍ତେ ୱାଚେୟ୍ୟୁଂ ୱା ନୋ ୱା’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁସ୍ସ ଇତ୍ଥୀସୁ ଆୱଟଂ ୱା ଅସ୍ସ ଅନାୱଟଂ ୱା’’ତି? ‘‘ଆୱଟଂ ହିସ୍ସ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇଧ ଖତ୍ତିୟା ଖତ୍ତିୟଂ କିସ୍ମିଞ୍ଚିଦେୱ ପକରଣେ ଖୁରମୁଣ୍ଡଂ କରିତ୍ୱା ଭସ୍ସପୁଟେନ ୱଧିତ୍ୱା ରଟ୍ଠା ୱା ନଗରା ୱା ପବ୍ବାଜେୟ୍ୟୁଂ। ଅପିନୁ ସୋ ଲଭେଥ ବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ଆସନଂ ୱା ଉଦକଂ ୱା’’ତି? ‘‘ଲଭେଥ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଭୋଜେୟ୍ୟୁଂ ସଦ୍ଧେ ୱା ଥାଲିପାକେ ୱା ଯଞ୍ଞେ ୱା ପାହୁନେ ୱା’’ତି? ‘‘ଭୋଜେୟ୍ୟୁଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁ ନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ମନ୍ତେ ୱାଚେୟ୍ୟୁଂ ୱା ନୋ ୱା’’ତି? ‘‘ୱାଚେୟ୍ୟୁଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅପିନୁସ୍ସ ଇତ୍ଥୀସୁ ଆୱଟଂ ୱା ଅସ୍ସ ଅନାୱଟଂ ୱା’’ତି? ‘‘ଅନାୱଟଂ ହିସ୍ସ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

୨୭୭। ‘‘ଏତ୍ତାୱତା ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଖତ୍ତିୟୋ ପରମନିହୀନତଂ ପତ୍ତୋ ହୋତି, ଯଦେୱ ନଂ ଖତ୍ତିୟା ଖୁରମୁଣ୍ଡଂ କରିତ୍ୱା ଭସ୍ସପୁଟେନ ୱଧିତ୍ୱା ରଟ୍ଠା ୱା ନଗରା ୱା ପବ୍ବାଜେନ୍ତି। ଇତି ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଯଦା ଖତ୍ତିୟୋ ପରମନିହୀନତଂ ପତ୍ତୋ ହୋତି, ତଦାପି ଖତ୍ତିୟାୱ ସେଟ୍ଠା, ହୀନା ବ୍ରାହ୍ମଣା। ବ୍ରହ୍ମୁନା ପେସା, ଅମ୍ବଟ୍ଠ [ବ୍ରହ୍ମୁନାପି ଅମ୍ବଟ୍ଠ (କ।), ବ୍ରହ୍ମୁନାପି ଏସୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠ (ପୀ।)], ସନଙ୍କୁମାରେନ ଗାଥା ଭାସିତା –

‘ଖତ୍ତିୟୋ ସେଟ୍ଠୋ ଜନେତସ୍ମିଂ,

ଯେ ଗୋତ୍ତପଟିସାରିନୋ;

ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ,

ସୋ ସେଟ୍ଠୋ ଦେୱମାନୁସେ’ତି।

‘‘ସା ଖୋ ପନେସା, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ବ୍ରହ୍ମୁନା ସନଙ୍କୁମାରେନ ଗାଥା ସୁଗୀତା ନୋ ଦୁଗ୍ଗୀତା, ସୁଭାସିତା ନୋ ଦୁବ୍ଭାସିତା, ଅତ୍ଥସଂହିତା ନୋ ଅନତ୍ଥସଂହିତା, ଅନୁମତା ମଯା। ଅହମ୍ପି ହି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଏୱଂ ୱଦାମି –

‘ଖତ୍ତିୟୋ ସେଟ୍ଠୋ ଜନେତସ୍ମିଂ,

ଯେ ଗୋତ୍ତପଟିସାରିନୋ;

ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ,

ସୋ ସେଟ୍ଠୋ ଦେୱମାନୁସେ’ତି।

ଭାଣୱାରୋ ପଠମୋ।

ୱିଜ୍ଜାଚରଣକଥା

୨୭୮। ‘‘କତମଂ ପନ ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଚରଣଂ, କତମା ଚ ପନ ସା ୱିଜ୍ଜା’’ତି? ‘‘ନ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅନୁତ୍ତରାଯ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ଜାତିୱାଦୋ ୱା ୱୁଚ୍ଚତି, ଗୋତ୍ତୱାଦୋ ୱା ୱୁଚ୍ଚତି, ମାନୱାଦୋ ୱା ୱୁଚ୍ଚତି – ‘ଅରହସି ୱା ମଂ ତ୍ୱଂ, ନ ୱା ମଂ ତ୍ୱଂ ଅରହସୀ’ତି। ଯତ୍ଥ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଆୱାହୋ ୱା ହୋତି, ୱିୱାହୋ ୱା ହୋତି, ଆୱାହୱିୱାହୋ ୱା ହୋତି, ଏତ୍ଥେତଂ ୱୁଚ୍ଚତି ଜାତିୱାଦୋ ୱା ଇତିପି ଗୋତ୍ତୱାଦୋ ୱା ଇତିପି ମାନୱାଦୋ ୱା ଇତିପି – ‘ଅରହସି ୱା ମଂ ତ୍ୱଂ, ନ ୱା ମଂ ତ୍ୱଂ ଅରହସୀ’ତି। ଯେ ହି କେଚି ଅମ୍ବଟ୍ଠ ଜାତିୱାଦୱିନିବଦ୍ଧା ୱା ଗୋତ୍ତୱାଦୱିନିବଦ୍ଧା ୱା ମାନୱାଦୱିନିବଦ୍ଧା ୱା ଆୱାହୱିୱାହୱିନିବଦ୍ଧା ୱା, ଆରକା ତେ ଅନୁତ୍ତରାଯ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ। ପହାଯ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଜାତିୱାଦୱିନିବଦ୍ଧଞ୍ଚ ଗୋତ୍ତୱାଦୱିନିବଦ୍ଧଞ୍ଚ ମାନୱାଦୱିନିବଦ୍ଧଞ୍ଚ ଆୱାହୱିୱାହୱିନିବଦ୍ଧଞ୍ଚ ଅନୁତ୍ତରାଯ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ସଚ୍ଛିକିରିଯା ହୋତୀ’’ତି।

୨୭୯। ‘‘କତମଂ ପନ ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଚରଣଂ, କତମା ଚ ସା ୱିଜ୍ଜା’’ତି? ‘‘ଇଧ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା। ସୋ ଇମଂ ଲୋକଂ ସଦେୱକଂ ସମାରକଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ସସ୍ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜଂ ସଦେୱମନୁସ୍ସଂ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି ଆଦିକଲ୍ୟାଣଂ ମଜ୍ଝେକଲ୍ୟାଣଂ ପରିଯୋସାନକଲ୍ୟାଣଂ ସାତ୍ଥଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ କେୱଲପରିପୁଣ୍ଣଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ପକାସେତି। ତଂ ଧମ୍ମଂ ସୁଣାତି ଗହପତି ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ୱା ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ୱା କୁଲେ ପଚ୍ଚାଜାତୋ। ସୋ ତଂ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ତଥାଗତେ ସଦ୍ଧଂ ପଟିଲଭତି। ସୋ ତେନ ସଦ୍ଧାପଟିଲାଭେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ଇତି ପଟିସଞ୍ଚିକ୍ଖତି…ପେ… (ଯଥା ୧୯୧ ଆଦଯୋ ଅନୁଚ୍ଛେଦା, ଏୱଂ ୱିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)।…

‘‘ସୋ ୱିୱିଚ୍ଚେୱ କାମେହି, ୱିୱିଚ୍ଚ ଅକୁସଲେହି ଧମ୍ମେହି, ସୱିତକ୍କଂ ସୱିଚାରଂ ୱିୱେକଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି…ପେ… ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ଚରଣସ୍ମିଂ।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଭିକ୍ଖୁ ୱିତକ୍କୱିଚାରାନଂ ୱୂପସମା ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ସମ୍ପସାଦନଂ ଚେତସୋ ଏକୋଦିଭାୱଂ ଅୱିତକ୍କଂ ଅୱିଚାରଂ ସମାଧିଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି…ପେ… ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ଚରଣସ୍ମିଂ।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଭିକ୍ଖୁ ପୀତିଯା ଚ ୱିରାଗା ଉପେକ୍ଖକୋ ଚ ୱିହରତି ସତୋ ଚ ସମ୍ପଜାନୋ, ସୁଖଞ୍ଚ କାଯେନ ପଟିସଂୱେଦେତି, ଯଂ ତଂ

ଅରିଯା ଆଚିକ୍ଖନ୍ତି – ‘‘ଉପେକ୍ଖକୋ ସତିମା ସୁଖଵିହାରୀ’ତି, ତତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ଵିହରତି…ପେ… ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ଚରଣସ୍ମିଂ।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଭିକ୍ଖୁ ସୁଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଚ ପହାନା, ପୁବ୍ବେଵ ସୋମନସ୍ସଦୋମନସ୍ସାନଂ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମା ଅଦୁକ୍ଖମସୁଖଂ ଉପେକ୍ଖାସତିପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ଵିହରତି…ପେ… ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ଚରଣସ୍ମିଂ। ଇଦଂ ଖୋ ତଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଚରଣଂ।

‘‘ସୋ ଏଵଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ଵିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି…ପେ… ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ଵିଜ୍ଜାଯ…ପେ… ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯାତି ପଜାନାତି, ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ଵିଜ୍ଜାଯ। ଅଯଂ ଖୋ ସା, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଵିଜ୍ଜା।

‘‘ଅଯଂ ଵୁଚ୍ଚତି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଭିକ୍ଖୁ ‘ଵିଜ୍ଜାସମ୍ପନ୍ନୋ’ ଇତିପି, ‘ଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ’ ଇତିପି, ‘ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ’ ଇତିପି। ଇମାଯ ଚ ଅମ୍ବଟ୍ଠ ଵିଜ୍ଜାସମ୍ପଦାଯ ଚରଣସମ୍ପଦାଯ ଚ ଅଞ୍ଞା ଵିଜ୍ଜାସମ୍ପଦା ଚ ଚରଣସମ୍ପଦା ଚ ଉତ୍ତରିତରା ଵା ପଣୀତତରା ଵା ନତ୍ଥି।

ଚତୁଅପାଯମୁଖଂ

୨୮୦। ‘‘ଇମାଯ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅନୁତ୍ତରାଯ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ଚତ୍ତାରି ଅପାଯମୁଖାନି ଭଵନ୍ତି। କତମାନି ଚତ୍ତାରି? ଇଧ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଏକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଵା ଇମଞ୍ଞେଵ ଅନୁତ୍ତରଂ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦଂ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ଖାରିଵିଧମାଦାଯ [ଖାରିଵିଵିଧମାଦାଯ (ସୀ। ସ୍ଯା। ପୀ।)] ଅରଞ୍ଞାଯତନଂ ଅଜ୍ଝୋଗାହତି – ‘ପଵତ୍ତଫଲଭୋଜନୋ ଭଵିସ୍ସାମୀ’ତି। ସୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନସ୍ସେଵ ପରିଚାରକୋ ସମ୍ପଜ୍ଜତି। ଇମାଯ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅନୁତ୍ତରାଯ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ଇଦଂ ପଠମଂ ଅପାଯମୁଖଂ ଭଵତି।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇଧେକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଵା ଇମଞ୍ଚେଵ ଅନୁତ୍ତରଂ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦଂ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ପଵତ୍ତଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ କୁଦାଲପିଟକଂ [କୁଦ୍ଦାଲପିଟକଂ (ସୀ। ସ୍ଯା। ପୀ।)] ଆଦାଯ ଅରଞ୍ଞଵନଂ ଅଜ୍ଝୋଗାହତି – ‘କନ୍ଦମୂଲଫଲଭୋଜନୋ ଭଵିସ୍ସାମୀ’ତି। ସୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନସ୍ସେଵ ପରିଚାରକୋ ସମ୍ପଜ୍ଜତି। ଇମାଯ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅନୁତ୍ତରାଯ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ଇଦଂ ଦୁତିଯଂ ଅପାଯମୁଖଂ ଭଵତି।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇଧେକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଵା ଇମଞ୍ଚେଵ ଅନୁତ୍ତରଂ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦଂ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ପଵତ୍ତଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ କନ୍ଦମୂଲଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ଗାମସାମନ୍ତଂ ଵା ନିଗମସାମନ୍ତଂ ଵା ଅଗ୍ୟାଗାରଂ କରିତ୍ଵା ଅଗ୍ଗିଂ ପରିଚରନ୍ତୋ ଅଚ୍ଛତି। ସୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନସ୍ସେଵ ପରିଚାରକୋ ସମ୍ପଜ୍ଜତି। ଇମାଯ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅନୁତ୍ତରାଯ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ଇଦଂ ତତିଯଂ ଅପାଯମୁଖଂ ଭଵତି।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇଧେକଚ୍ଚୋ ସମଣୋ ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଵା ଇମଂ ଚେଵ ଅନୁତ୍ତରଂ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦଂ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ପଵତ୍ତଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ କନ୍ଦମୂଲଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ଅଗ୍ଗିପାରିଚରିଯଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ଚାତୁମହାପଥେ ଚତୁଦ୍ଵାରଂ ଅଗାରଂ କରିତ୍ଵା ଅଚ୍ଛତି – ‘ଯୋ ଇମାହି ଚତୂହି ଦିସାହି ଆଗମିସ୍ସତି ସମଣୋ ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଵା, ତମହଂ ଯଥାସତ୍ତି ଯଥାବଲଂ ପଟିପୂଜେସ୍ସାମୀ’ତି। ସୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନସ୍ସେଵ ପରିଚାରକୋ ସମ୍ପଜ୍ଜତି। ଇମାଯ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅନୁତ୍ତରାଯ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ଇଦଂ ଚତୁତ୍ଥଂ ଅପାଯମୁଖଂ ଭଵତି। ଇମାଯ ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅନୁତ୍ତରାଯ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ଇମାନି ଚତ୍ତାରି ଅପାଯମୁଖାନି ଭଵନ୍ତି।

୨୮୧। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅପିନୁ ତ୍ଵଂ ଇମାଯ ଅନୁତ୍ତରାଯ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ସନ୍ଦିସ୍ସସି ସାଚରିଯକୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘କୋଚାହଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ସାଚରିଯକୋ, କା ଚ ଅନୁତ୍ତରା ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦା? ଆରକାହଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅନୁତ୍ତରାଯ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାଯ ସାଚରିଯକୋ’’ତି।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅପିନୁ ତ୍ଵଂ ଇମଞ୍ଚେଵ ଅନୁତ୍ତରଂ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦଂ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ଖାରିଵିଧମାଦାଯ ଅରଞ୍ଞଵନମଜ୍ଝୋଗାହସି ସାଚରିଯକୋ – ‘ପଵତ୍ତଫଲଭୋଜନୋ ଭଵିସ୍ସାମୀ’’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅପିନୁ ତ୍ୱଂ ଇମଞ୍ଚେୱ ଅନୁତ୍ତରଂ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦଂ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ପୱତ୍ତଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ କୁଦାଲପିଟକଂ ଆଦାୟ ଅରଞ୍ଞୱନମଜ୍ଝୋଗାହସି ସାଚରିୟକୋ – ‘କନ୍ଦମୂଲଫଲଭୋଜନୋ ଭୱିସ୍ସାମୀ’’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅପିନୁ ତ୍ୱଂ ଇମଞ୍ଚେୱ ଅନୁତ୍ତରଂ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦଂ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ପୱତ୍ତଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ କନ୍ଦମୂଲଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ଗାମସାମନ୍ତଂ ୱା ନିଗମସାମନ୍ତଂ ୱା ଅଗ୍ୟାଗାରଂ କରିତ୍ୱା ଅଗ୍ଗିଂ ପରିଚରନ୍ତୋ ଅଚ୍ଛସି ସାଚରିୟକୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅପିନୁ ତ୍ୱଂ ଇମଞ୍ଚେୱ ଅନୁତ୍ତରଂ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦଂ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ପୱତ୍ତଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ କନ୍ଦମୂଲଫଲଭୋଜନତଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ଅଗ୍ଗିପାରିଚରିୟଞ୍ଚ ଅନଭିସମ୍ଭୁଣମାନୋ ଚାତୁମହାପଥେ ଚତୁଦ୍ୱାରଂ ଅଗାରଂ କରିତ୍ୱା ଅଚ୍ଛସି ସାଚରିୟକୋ – ‘ୟୋ ଇମାହି ଚତୂହି ଦିସାହି ଆଗମିସ୍ସତି ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା, ତଂ ମୟଂ ୟଥାସତ୍ତି ୟଥାବଲଂ ପଟିପୂଜେସ୍ସାମା’’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

୨୮୨। ‘‘ଇତି ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇମାୟ ଚେୱ ତ୍ୱଂ ଅନୁତ୍ତରାୟ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାୟ ପରିହୀନୋ ସାଚରିୟକୋ। ୟେ ଚିମେ ଅନୁତ୍ତରାୟ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାୟ ଚତ୍ତାରି ଅପାୟମୁଖାନି ଭୱନ୍ତି , ତତୋ ଚ ତ୍ୱଂ ପରିହୀନୋ ସାଚରିୟକୋ। ଭାସିତା ଖୋ ପନ ତେ ଏସା, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଆଚରିୟେନ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ପୋକ୍ଖରସାତିନା ୱାଚା – ‘କେ ଚ ମୁଣ୍ଡକା ସମଣକା ଇବ୍ଭା କଣ୍ହା ବନ୍ଧୁପାଦାପଚ୍ଚା, କା ଚ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସାକଚ୍ଛା’ତି ଅତ୍ତନା ଆପାୟିକୋପି ଅପରିପୂରମାନୋ। ପସ୍ସ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ୟାୱ ଅପରଦ୍ଧଞ୍ଚ ତେ ଇଦଂ ଆଚରିୟସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ।

ପୁବ୍ବକୈସିଭାୱାନୁୟୋଗୋ

୨୮୩। ‘‘ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଖୋ ପନ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ପୋକ୍ଖରସାତି ରଞ୍ଞୋ ପସେନଦିସ୍ସ କୋସଲସ୍ସ ଦତ୍ତିକଂ ଭୁଞ୍ଜତି। ତସ୍ସ ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ ସମ୍ମୁଖୀଭାୱମ୍ପି ନ ଦଦାତି। ୟଦାପି ତେନ ମନ୍ତେତି, ତିରୋଦୁସ୍ସନ୍ତେନ ମନ୍ତେତି। ୟସ୍ସ ଖୋ ପନ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଧମ୍ମିକଂ ପୟାତଂ ଭିକ୍ଖଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ, କଥଂ ତସ୍ସ ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ ସମ୍ମୁଖୀଭାୱମ୍ପି ନ ଦଦେୟ୍ୟ। ପସ୍ସ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ୟାୱ ଅପରଦ୍ଧଞ୍ଚ ତେ ଇଦଂ ଆଚରିୟସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ।

୨୮୪। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଇଧ ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ ହତ୍ଥିଗୀୱାୟ ୱା ନିସିନ୍ନୋ ଅସ୍ସପିଟ୍ଠେ ୱା ନିସିନ୍ନୋ ରଥୂପତ୍ଥରେ ୱା ଠିତୋ ଉଗ୍ଗେହି ୱା ରାଜଞ୍ଞେହି ୱା କିଞ୍ଚିଦେୱ ମନ୍ତନଂ ମନ୍ତେୟ୍ୟ। ସୋ ତମ୍ହା ପଦେସା ଅପକ୍କମ୍ମ ଏକମନ୍ତଂ ତିଟ୍ଠେୟ୍ୟ। ଅଥ ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ସୁଦ୍ଦୋ ୱା ସୁଦ୍ଦଦାସୋ ୱା, ତସ୍ମିଂ ପଦେସେ ଠିତୋ ତଦେୱ ମନ୍ତନଂ ମନ୍ତେୟ୍ୟ – ‘ଏୱମ୍ପି ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ ଆହ, ଏୱମ୍ପି ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ ଆହା’ତି। ଅପିନୁ ସୋ ରାଜଭଣିତଂ ୱା ଭଣତି ରାଜମନ୍ତନଂ ୱା ମନ୍ତେତି? ଏତ୍ତାୱତା ସୋ ଅସ୍ସ ରାଜା ୱା ରାଜମତ୍ତୋ ୱା’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

୨୮୫। ‘‘ଏୱମେୱ ଖୋ ତ୍ୱଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ୟେ ତେ ଅହେସୁଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପୁବ୍ବକା ଇସୟୋ ମନ୍ତାନଂ କତ୍ତାରୋ ମନ୍ତାନଂ ପୱତ୍ତାରୋ, ୟେସମିଦଂ ଏତରହି ବ୍ରାହ୍ମଣା ପୋରାଣଂ ମନ୍ତପଦଂ ଗୀତଂ ପୱୁତ୍ତଂ ସମିହିତଂ, ତଦନୁଗାୟନ୍ତି ତଦନୁଭାସନ୍ତି ଭାସିତମନୁଭାସନ୍ତି ୱାଚିତମନୁୱାଚେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅଟ୍ଠକୋ ୱାମକୋ ୱାମଦେୱୋ ୱେସ୍ସାମିତ୍ତୋ ୟମତଗ୍ଗି [ୟମଦଗ୍ଗି (କ।)] ଅଙ୍ଗୀରସୋ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ୱାସେଟ୍ଠୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୁ – ‘ତ୍ୟାହଂ ମନ୍ତେ ଅଧିୟାମି ସାଚରିୟକୋ’ତି, ତାୱତା ତ୍ୱଂ ଭୱିସ୍ସସି ଇସି ୱା ଇସିତ୍ତାୟ ୱା ପଟିପନ୍ନୋତି ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୨୮୬। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, କିନ୍ତି ତେ ସୁତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ୱୁଦ୍ଧାନଂ ମହଲ୍ଲକାନଂ ଆଚରିୟପାଚରିୟାନଂ ଭାସମାନାନଂ – ୟେ ତେ ଅହେସୁଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପୁବ୍ବକା ଇସୟୋ ମନ୍ତାନଂ କତ୍ତାରୋ ମନ୍ତାନଂ ପୱତ୍ତାରୋ, ୟେସମିଦଂ ଏତରହି ବ୍ରାହ୍ମଣା ପୋରାଣଂ ମନ୍ତପଦଂ ଗୀତଂ ପୱୁତ୍ତଂ ସମିହିତଂ, ତଦନୁଗାୟନ୍ତି ତଦନୁଭାସନ୍ତି ଭାସିତମନୁଭାସନ୍ତି ୱାଚିତମନୁୱାଚେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅଟ୍ଠକୋ ୱାମକୋ ୱାମଦେୱୋ ୱେସ୍ସାମିତ୍ତୋ ୟମତଗ୍ଗି ଅଙ୍ଗୀରସୋ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ୱାସେଟ୍ଠୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୁ, ଏୱଂ ସୁ ତେ ସୁନ୍ହାତା ସୁୱିଲିତ୍ତା କପ୍ପିତକେସମସ୍ସୂ ଆମୁକ୍କମଣିକୁଣ୍ଡଲାଭରଣା [ଆମୁତ୍ତମାଲାଭରଣା (ସୀ। ସ୍ୟା। ପୀ।)] ଓଦାତୱତ୍ଥୱସନା ପଞ୍ଚହି କାମଗୁଣେହି ସମପ୍ପିତା ସମଙ୍ଗୀଭୂତା ପରିଚାରେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥାପି ତ୍ୱଂ ଏତରହି ସାଚରିୟକୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘…ପେ… ଏୱଂ ସୁ ତେ ସାଲୀନଂ ଓଦନଂ ସୁଚିମଂସୂପସେଚନଂ ୱିଚିତକାଳକଂ ଅନେକସୂପଂ ଅନେକବ୍ୟଞ୍ଜନଂ ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥାପି ତ୍ୱଂ ଏତରହି ସାଚରିୟକୋ’’ତି ? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘…ପେ… ଏୱଂ ସୁ ତେ ୱେଠକନତପସ୍ସାହି ନାରୀହି ପରିଚାରେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥାପି ତ୍ୱଂ ଏତରହି ସାଚରିୟକୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘…ପେ… ଏୱଂ ସୁ ତେ କୁଡୱାଲେହି ୱଠଅୱାରଥେହି ଦୀଘାହି ପତୋଦଲଟ୍ଠୀହି ୱାହନେ ୱିତୁଦେନ୍ତା ୱିପରିୟାୟନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥାପି ତ୍ୱଂ ଏତରହି ସାଚରିୟକୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘…ପେ… ଏୱଂ ସୁ ତେ ଉକ୍କିଣ୍ଣପରିଖାସୁ ଓକ୍ଖିତ୍ତପଲିଘାସୁ ନଗରୂପକାରିକାସୁ ଦୀଘାସିୱୁଧେହି [ଦୀଘାସିବଦ୍ଧେହି (ସ୍ୟା। ପୀ।)] ପୁରିସେହି ରକ୍ଖାପେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥାପି ତ୍ୱଂ ଏତରହି ସାଚରିୟକୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘ଇତି ଖୋ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ନେୱ ତ୍ୱଂ ଇସି ନ ଇସିତ୍ତାୟ ପଟିପନ୍ନୋ ସାଚରିୟକୋ। ୟସ୍ସ ଖୋ ପନ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ମୟି କଙ୍ଖା ୱା ୱିମତି ୱା ସୋ ମଂ ପଞ୍ହେନ, ଅହଂ ୱେୟ୍ୟାକରଣେନ ସୋଧିସ୍ସାମୀ’’ତି।

ଦ୍ୱେଲକ୍ଖଣାଦସ୍ସନଂ

୨୮୭। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ୱିହାରା ନିକ୍ଖମ୍ମ ଚଙ୍କମଂ ଅବ୍ଭୁଟ୍ଠାସି। ଅମ୍ବଟ୍ଠୋପି ମାଣୱୋ ୱିହାରା ନିକ୍ଖମ୍ମ ଚଙ୍କମଂ ଅବ୍ଭୁଟ୍ଠାସି। ଅଥ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଚଙ୍କମନ୍ତଂ ଅନୁଚଙ୍କମମାନୋ ଭଗୱତୋ କାୟେ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣାନି ସମନ୍ନେସି। ଅଦ୍ଦସା ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ ଭଗୱତୋ କାୟେ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣାନି ଯେଭୁୟ୍ୟେନ ଠପେତ୍ୱା ଦ୍ୱେ । ଦ୍ୱୀସୁ ମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ କଙ୍ଖତି ୱିଚିକିଚ୍ଛତି ନାଧିମୁଚ୍ଚତି ନ ସମ୍ପସୀଦତି – କୋସୋହିତେ ଚ ୱତ୍ଥଗୁୟ୍ହେ ପହୂତଜିୱ୍ହତାୟ ଚ।

୨୮୮। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱତୋ ଏତଦହୋସି – ‘‘ପସ୍ସତି ଖୋ ମେ ଅୟଂ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣାନି ଯେଭୁୟ୍ୟେନ ଠପେତ୍ୱା ଦ୍ୱେ। ଦ୍ୱୀସୁ ମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ କଙ୍ଖତି ୱିଚିକିଚ୍ଛତି ନାଧିମୁଚ୍ଚତି ନ ସମ୍ପସୀଦତି – କୋସୋହିତେ ଚ ୱତ୍ଥଗୁୟ୍ହେ ପହୂତଜିୱ୍ହତାୟ ଚା’’ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ତଥାରୂପଂ ଇଦ୍ଧାଭିସଙ୍ଖାରଂ ଅଭିସଙ୍ଖାସି ୟଥା ଅଦ୍ଦସ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ ଭଗୱତୋ କୋସୋହିତଂ ୱତ୍ଥଗୁୟ୍ହଂ। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ଜିୱ୍ହଂ ନିନ୍ନାମେତ୍ୱା ଉଭୋପି କଣ୍ଣସୋତାନି ଅନୁମସି ପଟିମସି, ଉଭୋପି ନାସିକସୋତାନି ଅନୁମସି ପଟିମସି, କେୱଲମ୍ପି ନଲାଟମଣ୍ଡଲଂ ଜିୱ୍ହାୟ ଛାଦେସି। ଅଥ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠସ୍ସ ମାଣୱସ୍ସ ଏତଦହୋସି – ‘‘ସମନ୍ନାଗତୋ ଖୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେହି ପରିପୁଣ୍ଣେହି, ନୋ ଅପରିପୁଣ୍ଣେହୀ’’ତି। ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ହନ୍ଦ ଚ ଦାନି ମୟଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଗଚ୍ଛାମ, ବହୁକିଚ୍ଚା ମୟଂ ବହୁକରଣୀୟା’’ତି । ‘‘ୟସ୍ସଦାନି ତ୍ୱଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, କାଲଂ ମଞ୍ଞସୀ’’ତି। ଅଥ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ ୱଠଅୱାରଥମାରୁୟ୍ହ ପକ୍କାମି।

୨୮୯। ତେନ ଖୋ ପନ ସମୟେନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଉକ୍କଟ୍ଠାୟ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ମହତା ବ୍ରାହ୍ମଣଗଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ସକେ ଆରାମେ ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି ଅମ୍ବଟ୍ଠଂୟେୱ ମାଣୱଂ ପଟିମାନେନ୍ତୋ। ଅଥ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ ୟେନ ସକୋ ଆରାମୋ ତେନ ପାୟାସି। ୟାୱତିକା ୟାନସ୍ସ ଭୂମି, ୟାନେନ ଗନ୍ତ୍ୱା ୟାନା ପଚ୍ଚୋରୋହିତ୍ୱା ପତ୍ତିକୋୱ ୟେନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପୋକ୍ଖରସାତିଂ ଅଭିୱାଦେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି।

୨୯୦। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନଂ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣୱଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଏତଦୱୋଚ – ‘‘କଚ୍ଚି, ତାତ ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅଦ୍ଦସ ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମ’’ନ୍ତି? ‘‘ଅଦ୍ଦସାମ ଖୋ ମୟଂ, ଭୋ, ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମ’’ନ୍ତି। ‘‘କଚ୍ଚି, ତାତ ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ତଥା ସନ୍ତଂୟେୱ ସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ ନୋ ଅଞ୍ଞଥା; କଚ୍ଚି ପନ ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ତାଦିସୋ ନୋ ଅଞ୍ଞାଦିସୋ’’ତି ? ‘‘ତଥା ସନ୍ତଂୟେୱ, ଭୋ, ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ ନୋ ଅଞ୍ଞଥା, ତାଦିସୋୱ ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ନୋ ଅଞ୍ଞାଦିସୋ। ସମନ୍ନାଗତୋ ଚ ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେହି ପରିପୁଣ୍ଣେହି ନୋ ଅପରିପୁଣ୍ଣେହୀ’’ତି। ‘‘ଅହୁ ପନ ତେ, ତାତ ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ସମଣେନ ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ କୋଚିଦେୱ କଥାସଲ୍ଲାପୋ’’ତି? ‘‘ଅହୁ ଖୋ ମେ, ଭୋ, ସମଣେନ ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ କୋଚିଦେୱ କଥାସଲ୍ଲାପୋ’’ତି। ‘‘ୟଥା କଥଂ ପନ ତେ, ତାତ ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ଅହୁ ସମଣେନ ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ କୋଚିଦେୱ କଥାସଲ୍ଲାପୋ’’ତି? ଅଥ ଖୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ ୟାୱତକୋ [ୟାୱତିକୋ (କ। ପୀ।)] ଅହୋସି ଭଗୱତା ସଦ୍ଧିଂ କଥାସଲ୍ଲାପୋ, ତଂ ସବ୍ବଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ଆରୋଚେସି।

୨୯୧। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣୱଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଅହୋ ୱତ ରେ ଅମ୍ହାକଂ ପଣ୍ଡିତକ [ପଣ୍ଡିତକା], ଅହୋ ୱତ ରେ ଅମ୍ହାକଂ ବହୁସ୍ସୁତକ [ବହୁସ୍ସୁତକା], ଅହୋ ୱତ ରେ ଅମ୍ହାକଂ ତେୱିଜ୍ଜକ [ତେୱିଜ୍ଜକା], ଏୱରୂପେନ କିର, ଭୋ, ପୁରିସୋ ଅତ୍ଥଚରକେନ କାୟସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଅପାୟଂ ଦୁଗ୍ଗତିଂ ୱିନିପାତଂ ନିରୟଂ ଉପପଜ୍ଜେୟ୍ୟ। ୟଦେୱ ଖୋ ତ୍ୱଂ, ଅମ୍ବଟ୍ଠ, ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏୱଂ ଆସଜ୍ଜ ଆସଜ୍ଜ

ଅୱଚାସି, ଅଥ ଖୋ ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଅମ୍ଭେପି ଏୱଂ ଉପନେଯ୍ୟ ଉପନେଯ୍ୟ ଅୱଚ। ଅହୋ ୱତ ରେ ଅମ୍ହାକଂ ପଣ୍ଡିତକ, ଅହୋ ୱତ ରେ ଅମ୍ହାକଂ ବହୁସ୍ସୁତକ, ଅହୋ ୱତ ରେ ଅମ୍ହାକଂ ତେୱିଜ୍ଜକ, ଏୱରୂପେନ କିର, ଭୋ, ପୁରିସୋ ଅତ୍ଥଚରକେନ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଅପାଯଂ ଦୁଗ୍ଗତିଂ ୱିନିପାତଂ ନିରଯଂ ଉପପଜ୍ଜେଯ୍ୟା''ତି, କୁପିତୋ [ସୋ କୁପିତୋ (ପୀ।)] ଅନତ୍ତମନୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠଂ ମାଣୱଂ ପଦସାଯେୱ ପୱତ୍ତେସି। ଇଚ୍ଛତି ଚ ତାୱଦେୱ ଭଗୱନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ।

ପୋକ୍ଖରସାତିବୁଦ୍ଧୁପସଙ୍କମନଂ

୨୯୨। ଅଥ ଖୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପୋକ୍ଖରସାତିଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – ''ଅତିୱିକାଲୋ ଖୋ, ଭୋ, ଅଜ୍ଜ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ସ୍ୱେଦାନି [ଦାନି ସ୍ୱେ (ସୀ। କା।)] ଭୱଂ ପୋକ୍ଖରସାତି ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତୀ''ତି। ଅଥ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ସକେ ନିୱେସନେ ପଣୀତଂ ଖାଦନୀଯଂ ଭୋଜନୀଯଂ ପଟିଯାଦାପେତ୍ୱା ଯାନେ ଆରୋପେତ୍ୱା ଉକ୍କାସୁ ଧାରିଯମାନାସୁ ଉକ୍କଟ୍ଠାଯ ନିଯ୍ୟାସି, ଯେନ ଇଚ୍ଛାନଙ୍ଗଲୱନସଣ୍ଡୋ ତେନ ପାଯାସି। ଯାୱତିକା ଯାନସ୍ସ ଭୂମି ଯାନେନ ଗନ୍ତ୍ୱା, ଯାନା ପଚ୍ଚୋରୋହିତ୍ୱା ପତ୍ତିକୋୱ ଯେନ ଭଗୱା ତେନୁପସଙ୍କମି। ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗୱତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦି, ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି।

୨୯୩। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଆଗମା ନୁ ଖୋ ଇଧ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅମ୍ହାକଂ ଅନ୍ତେୱାସୀ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ''ତି? ''ଆଗମା ଖୋ ତେ [ତେଧ (ସ୍ୟା।), ତେ ଇଧ (ପୀ।)], ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅନ୍ତେୱାସୀ ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ''ତି। ''ଅହୁ ପନ ତେ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅମ୍ବଟ୍ଠେନ ମାଣୱେନ ସଦ୍ଧିଂ କୋଚିଦେୱ କଥାସଲ୍ଲାପୋ''ତି? ''ଅହୁ ଖୋ ମେ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅମ୍ବଟ୍ଠେନ ମାଣୱେନ ସଦ୍ଧିଂ କୋଚିଦେୱ କଥାସଲ୍ଲାପୋ''ତି। ''ଯଥାକଥଂ ପନ ତେ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅହୁ ଅମ୍ବଟ୍ଠେନ ମାଣୱେନ ସଦ୍ଧିଂ କୋଚିଦେୱ କଥାସଲ୍ଲାପୋ''ତି? ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ଯାୱତକୋ ଅହୋସି ଅମ୍ବଟ୍ଠେନ ମାଣୱେନ ସଦ୍ଧିଂ କଥାସଲ୍ଲାପୋ, ତଂ ସବ୍ବଂ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ଆରୋଚେସି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ବାଲୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ, ଖମତୁ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଅମ୍ବଟ୍ଠସ୍ସ ମାଣୱସ୍ସା''ତି। ''ସୁଖୀ ହୋତୁ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅମ୍ବଟ୍ଠୋ ମାଣୱୋ''ତି।

୨୯୪। ଅଥ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଭଗୱତୋ କାଯେ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣାନି ସମନ୍ନେସି। ଅଦ୍ଦସା ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଭଗୱତୋ କାଯେ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣାନି ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ଠପେତ୍ୱା ଦ୍ୱେ। ଦ୍ୱୀସୁ ମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ କଙ୍ଖତି ୱିଚିକିଚ୍ଛତି ନାଧିମୁଚ୍ଚତି ନ ସମ୍ପସୀଦତି – କୋସୋହିତେ ଚ ୱତ୍ଥଗୁଯ୍ହେ ପହୂତଜିୱ୍ହତାଯ ଚ।

୨୯୫। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱତୋ ଏତଦହୋସି – ''ପସ୍ସତି ଖୋ ମେ ଅଯଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣାନି ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ଠପେତ୍ୱା ଦ୍ୱେ। ଦ୍ୱୀସୁ ମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ କଙ୍ଖତି ୱିଚିକିଚ୍ଛତି ନାଧିମୁଚ୍ଚତି ନ ସମ୍ପସୀଦତି – କୋସୋହିତେ ଚ ୱତ୍ଥଗୁଯ୍ହେ, ପହୂତଜିୱ୍ହତାଯ ଚା''ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ତଥାରୂପଂ ଇଦ୍ଧାଭିସଙ୍ଖାରଂ ଅଭିସଙ୍ଖାସି ଯଥା ଅଦ୍ଦସ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଭଗୱତୋ କୋସୋହିତଂ ୱତ୍ଥଗୁଯ୍ହଂ। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ଜିୱ୍ହଂ ନିନ୍ନାମେତ୍ୱା ଉଭୋପି କଣ୍ଣସୋତାନି ଅନୁମସି ପଟିମସି, ଉଭୋପି ନାସିକସୋତାନି ଅନୁମସି ପଟିମସି, କେୱଲମ୍ପି ନଲାଟମଣ୍ଡଲଂ ଜିୱ୍ହାଯ ଛାଦେସି।

୨୯୬। ଅଥ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ଏତଦହୋସି – ''ସମନ୍ନାଗତୋ ଖୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେହି ପରିପୁଣ୍ଣେହି ନୋ ଅପରିପୁଣ୍ଣେହୀ''ତି। ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଧିୱାସେତୁ ମେ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଅଜ୍ଜତନାଯ ଭତ୍ତଂ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନା''ତି। ଅଧିୱାସେସି ଭଗୱା ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ।

୨୯୭। ଅଥ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଭଗୱତୋ ଅଧିୱାସନଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଭଗୱତୋ କାଲଂ ଆରୋଚେସି – ''କାଲୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ନିଟ୍ଠିତଂ ଭତ୍ତ''ନ୍ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ପୁବ୍ବଣ୍ହସମଯଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ପତ୍ତଚୀୱରମାଦାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ଯେନ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ନିୱେସନଂ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି। ଅଥ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଭଗୱନ୍ତଂ ପଣୀତେନ ଖାଦନୀଯେନ ଭୋଜନୀଯେନ ସହତ୍ଥା ସନ୍ତପ୍ପେସି ସମ୍ପୱାରେସି, ମାଣୱକାପି ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ। ଅଥ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଭଗୱନ୍ତଂ ଭୁତ୍ତାୱିଂ ଓନୀତପତ୍ତପାଣିଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ନୀଚଂ ଆସନଂ ଗହେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି।

୨୯୮। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନସ୍ସ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ଭଗୱା ଅନୁପୁବ୍ବିଂ କଥଂ କଥେସି, ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଦାନକଥଂ ସୀଲକଥଂ ସଗ୍ଗକଥଂ; କାମାନଂ ଆଦୀନୱଂ ଓକାରଂ ସଂକିଲେସଂ, ନେକ୍ଖମ୍ମେ ଆନିସଂସଂ ପକାସେସି। ଯଦା ଭଗୱା ଅଞ୍ଞାସି ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପୋକ୍ଖରସାତିଂ କଲ୍ଲଚିତ୍ତଂ ମୁଦୁଚିତ୍ତଂ

ୱିନୀୱରଣଚିତ୍ତଂ ଉଦଗ୍ଗଚିତ୍ତଂ ପସନ୍ନଚିତ୍ତଂ, ଅଥ ଯା ବୁଦ୍ଧାନଂ ସାମୁକ୍କଂସିକା ଧମ୍ମଦେସନା, ତଂ ପକାସେସି – ଦୁକ୍ଖଂ ସମୁଦଯଂ ନିରୋଧଂ ମଗ୍ଗଂ। ସେଯ୍ୟଥାପି ନାମ ସୁଦ୍ଧଂ ୱତ୍ଥଂ ଅପଗତକାଳକଂ ସମ୍ମଦେୱ ରଜନଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟ; ଏୱମେୱ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ତସ୍ମିଞ୍ଞେୱ ଆସନେ ୱିରଜଂ ୱୀତମଲଂ ଧମ୍ମଚକ୍ଖୁଂ ଉଦପାଦି – ''ଯଂ କିଞ୍ଚି ସମୁଦଯଧମ୍ମଂ, ସବ୍ବଂ ତଂ ନିରୋଧଧମ୍ମ''ନ୍ତି।

ପୋକ୍ଖରସାତିଉପାସକତ୍ତପଟିୱେଦନା

୨୯୯। ଅଥ ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମୋ ପତ୍ତଧମ୍ମୋ ୱିଦିତଧମ୍ମୋ ପରିଯୋଗାଳ୍ହଧମ୍ମୋ ତିଣ୍ଣୱିଚିକିଚ୍ଛୋ ୱିଗତକଥଂକଥୋ ୱେସାରଜ୍ଜପ୍ପତ୍ତୋ ଅପରପ୍ପଚ୍ଚଯୋ ସତ୍ଥୁସାସନେ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ। ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭୋ ଗୋତମ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ୱା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ୱା ୱିୱରେୟ୍ୟ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ୱା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେୟ୍ୟ , ଅନ୍ଧକାରେ ୱା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେୟ୍ୟ, 'ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ'ତି; ଏୱମେୱଂ ଭୋତା ଗୋତମେନ ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ। ଏସାହଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ସପୁତ୍ତୋ ସଭରିଯୋ ସପରିସୋ ସାମଚ୍ଚୋ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଉପାସକଂ ମଂ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଧାରେତୁ ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ପାଣୁପେତଂ ସରଣଂ ଗତଂ। ଯଥା ଚ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଉକ୍କଟ୍ଠାଯ ଅଞ୍ଞାନି ଉପାସକକୁଲାନି ଉପସଙ୍କମତି, ଏୱମେୱ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ପୋକ୍ଖରସାତିକୁଲଂ ଉପସଙ୍କମତୁ। ତତ୍ଥ ଯେ ତେ ମାଣୱକା ୱା ମାଣୱିକା ୱା ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଅଭିୱାଦେସ୍ସନ୍ତି ୱା ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠିସ୍ସନ୍ତି [ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠସ୍ସନ୍ତି (ପୀ।)] ୱା ଆସନଂ ୱା ଉଦକଂ ୱା ଦସ୍ସନ୍ତି ଚିତ୍ତଂ ୱା ପସାଦେସ୍ସନ୍ତି, ତେସଂ ତଂ ଭୱିସ୍ସତି ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯା''ତି। ''କଲ୍ୟାଣଂ ୱୁଚ୍ଚତି, ବ୍ରାହ୍ମଣା''ତି।

ଅମ୍ବଟ୍ଠସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ତତିଯଂ।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୪। ସୋଣଦଣ୍ଡସୁତ୍ତଂ

ଚମ୍ପେୟ୍ୟକବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା

୩୦୦। ଏୱଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗୱା ଅଙ୍ଗେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଯେନ ଚମ୍ପା ତଦୱସରି। ତତ୍ର ସୁଦଂ ଭଗୱା ଚମ୍ପାଯଂ ୱିହରତି ଗଗ୍ଗରାଯ ପୋକ୍ଖରଣିଯା ତୀରେ। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚମ୍ପଂ ଅଜ୍ଝାୱସତି ସତ୍ତୁସ୍ସଦଂ ସତିଣକଟ୍ଠୋଦକଂ ସଧଞ୍ଞଂ ରାଜଭୋଗ୍ଗଂ ରଞ୍ଞା ମାଗଧେନ ସେନିଯେନ ବିମ୍ବିସାରେନ ଦିନ୍ନଂ ରାଜଦାଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦେଯ୍ୟଂ।

୩୦୧। ଅସ୍ସୋସୁଂ ଖୋ ଚମ୍ପେୟ୍ୟକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା – ''ସମଣୋ ଖଲୁ ଭୋ ଗୋତମୋ ସକ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସକ୍ୟକୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ଅଙ୍ଗେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଚମ୍ପଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଚମ୍ପାଯଂ ୱିହରତି ଗଗ୍ଗରାଯ ପୋକ୍ଖରଣିଯା ତୀରେ। ତଂ ଖୋ ପନ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏୱଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – 'ଇତିପି ସୋ ଭଗୱା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା'ତି। ସୋ ଇମଂ ଲୋକଂ ସଦେୱକଂ ସମାରକଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ସସ୍ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜଂ ସଦେୱମନୁସ୍ସଂ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି ଆଦିକଲ୍ୟାଣଂ ମଜ୍ଝେକଲ୍ୟାଣଂ ପରିଯୋସାନକଲ୍ୟାଣଂ ସାତ୍ଥଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ କେୱଲପରିପୁଣ୍ଣଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ପକାସେତି। ସାଧୁ ଖୋ ପନ ତଥାରୂପାନଂ ଅରହତଂ ଦସ୍ସନଂ ହୋତୀ''ତି। ଅଥ ଖୋ ଚମ୍ପେୟ୍ୟକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ଚମ୍ପାଯ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ସଙ୍ଘସଙ୍ଘୀ [ସଙ୍ଘା ସଙ୍ଘୀ (ସୀ। ସ୍ୟା। ପୀ।)] ଗଣୀଭୂତା ଯେନ ଗଗ୍ଗରା ପୋକ୍ଖରଣୀ ତେନୁପସଙ୍କମନ୍ତି।

୩୦୨। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଉପରିପାସାଦେ ଦିୱାସେଯ୍ୟଂ ଉପଗତୋ ହୋତି। ଅଦ୍ଦସା ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚମ୍ପେୟ୍ୟକେ ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକେ ଚମ୍ପାଯ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ସଙ୍ଘସଙ୍ଘୀ [ସଙ୍ଘେ ସଙ୍ଘୀ (ସୀ। ପୀ।) ସଙ୍ଘା ସଙ୍ଘୀ (ସ୍ୟା।)] ଗଣୀଭୂତେ ଯେନ ଗଗ୍ଗରା ପୋକ୍ଖରଣୀ ତେନୁପସଙ୍କମନ୍ତେ। ଦିସ୍ୱା ଖତ୍ତଂ ଆମନ୍ତେସି – ''କିଂ ନୁ ଖୋ, ଭୋ ଖତ୍ତେ, ଚମ୍ପେୟ୍ୟକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ଚମ୍ପାଯ ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ସଙ୍ଘସଙ୍ଘୀ ଗଣୀଭୂତା ଯେନ ଗଗ୍ଗରା ପୋକ୍ଖରଣୀ ତେନୁପସଙ୍କମନ୍ତୀ''ତି? ''ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସକ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସକ୍ୟକୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ଅଙ୍ଗେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଚମ୍ପଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଚମ୍ପାଯଂ ୱିହରତି ଗଗ୍ଗରାଯ ପୋକ୍ଖରଣିଯା ତୀରେ। ତଂ ଖୋ ପନ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏୱଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – 'ଇତିପି ସୋ ଭଗୱା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା'ତି। ତମେତେ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମନ୍ତୀ''ତି। ''ତେନ ହି, ଭୋ ଖତ୍ତେ, ଯେନ ଚମ୍ପେୟ୍ୟକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ତେନୁପସଙ୍କମ, ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚମ୍ପେୟ୍ୟକେ ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକେ ଏୱଂ ୱଦେହି – 'ସୋଣଦଣ୍ଡୋ, ଭୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଏୱମାହ – ଆଗମେନ୍ତୁ କିର ଭୱନ୍ତୋ, ସୋଣଦଣ୍ଡୋପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତୀ'''ତି। ''ଏୱଂ, ଭୋ''ତି ଖୋ ସୋ ଖତ୍ତା ସୋଣଦଣ୍ଡସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା ଯେନ ଚମ୍ପେୟ୍ୟକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚମ୍ପେୟ୍ୟକେ ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକେ ଏତଦୱୋଚ – ''ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଭୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଏୱମାହ – 'ଆଗମେନ୍ତୁ କିର ଭୱନ୍ତୋ, ସୋଣଦଣ୍ଡୋପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତୀ'''ତି।

ସୋଣଦଣ୍ଡଗୁଣକଥା

୩୦୩। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ନାନାୱେରଜ୍ଜକାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତାନି ବ୍ରାହ୍ମଣସତାନି ଚମ୍ପାଯଂ ପଟିୱସନ୍ତି କେନଚିଦେୱ କରଣୀଯେନ। ଅସ୍ସୋସୁଂ ଖୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା – ''ସୋଣଦଣ୍ଡୋ କିର ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତୀ''ତି। ଅଥ ଖୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯେନ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତେନୁପସଙ୍କମିଂସୁ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ସୋଣଦଣ୍ଡଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – ''ସଚ୍ଚଂ କିର ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତୀ''ତି? ''ଏୱଂ ଖୋ ମେ, ଭୋ, ହୋତି – 'ଅହମ୍ପି ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସାମୀ'''ତି।

''ମା ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମି। ନ ଅରହତି ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ସଚେ ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତି, ଭୋତୋ ସୋଣଦଣ୍ଡସ୍ସ ଯସୋ ହାଯିସ୍ସତି, ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଯସୋ ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସତି। ଯମ୍ପି ଭୋତୋ ସୋଣଦଣ୍ଡସ୍ସ ଯସୋ ହାଯିସ୍ସତି, ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଯସୋ ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସତି , ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନ ଅରହତି ଭୱଂ

ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ; ସମଣୋତ୍ୱେୱ ଗୋତମୋ ଅରହତି ଭୱନ୍ତଂ ସୋଣଦଣ୍ଡଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ।

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ, ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ। ଯମ୍ପି ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ, ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ, ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନ ଅରହତି ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ; ସମଣୋତ୍ୱେୱ ଗୋତମୋ ଅରହତି ଭୱନ୍ତଂ ସୋଣଦଣ୍ଡଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ।

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଅଡ୍ଢୋ ମହଦ୍ଧନୋ ମହାଭୋଗୋ…ପେ…

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଅଜ୍ଝାଯକୋ , ମନ୍ତଧରୋ, ତିଣ୍ଣଂ ୱେଦାନଂ ପାରଗୂ ସନିଘଣ୍ଡୁକେଟୁଭାନଂ ସାକ୍ଖରପ୍ପଭେଦାନଂ ଇତିହାସପଞ୍ଚମାନଂ ପଦକୋ ୱେଯ୍ୟାକରଣୋ, ଲୋକାଯତମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ ଅନୱଯୋ…ପେ…

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଅଭିରୂପୋ ଦସ୍ସନୀଯୋ ପାସାଦିକୋ ପରମାଯ ୱଣ୍ଣପୋକ୍ଖରତାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ବ୍ରହ୍ମୱଣ୍ଣୀ ବ୍ରହ୍ମୱଚ୍ଛସୀ [ବ୍ରହ୍ମୱଚ୍ଚୀ (ସୀ।), ବ୍ରହ୍ମୱଚ୍ଚସୀ (ପୀ।)] ଅଖୁଦ୍ଦାୱକାସୋ ଦସ୍ସନାଯ…ପେ…

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସୀଲୱା ୱୁଦ୍ଧସୀଲୀ ୱୁଦ୍ଧସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ…ପେ…

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ କଲ୍ୟାଣୱାଚୋ କଲ୍ୟାଣୱାକ୍କରଣୋ ପୋରିଯା ୱାଚାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ୱିସ୍ସଟ୍ଠାଯ ଅନେଲଗଲାଯ [ଅନେଳଗଲାଯ (ସୀ। ପୀ।), ଅନେଲଗଳାଯ (କ)] ଅତ୍ଥସ୍ସ ୱିଞ୍ଞାପନିଯା…ପେ…

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବହୂନଂ ଆଚରିଯପାଚରିଯୋ ତୀଣି ମାଣୱକସତାନି ମନ୍ତେ ୱାଚେତି। ବହୂ ଖୋ ପନ ନାନାଦିସା ନାନାଜନପଦା ମାଣୱକା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି ଭୋତୋ ସୋଣଦଣ୍ଡସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ମନ୍ତତ୍ଥିକା ମନ୍ତେ ଅଧିଯିତୁକାମା …ପେ…

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଜିଣ୍ଣୋ ୱୁଦ୍ଧୋ ମହଲ୍ଲକୋ ଅଦ୍ଧଗତୋ ୱଯୋଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ; ସମଣୋ ଗୋତମୋ ତରୁଣୋ ଚେୱ ତରୁଣପବ୍ବଜିତୋ ଚ… ପେ…

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ରଞ୍ଞୋ ମାଗଧସ୍ସ ସେନିଯସ୍ସ ବିମ୍ବିସାରସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

''ଭୱଞ୍ହି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଚମ୍ପଂ ଅଜ୍ଝାୱସତି ସତ୍ତୁସ୍ସଦଂ ସତିଣକଟ୍ଠୋଦକଂ ସଧଞ୍ଞଂ ରାଜଭୋଗ୍ଗଂ, ରଞ୍ଞା ମାଗଧେନ ସେନିଯେନ ବିମ୍ବିସାରେନ ଦିନ୍ନଂ, ରାଜଦାଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦେଯ୍ୟଂ। ଯମ୍ପି ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଚମ୍ପଂ ଅଜ୍ଝାୱସତି ସତ୍ତୁସ୍ସଦଂ ସତିଣକଟ୍ଠୋଦକଂ ସଧଞ୍ଞଂ ରାଜଭୋଗ୍ଗଂ, ରଞ୍ଞା ମାଗଧେନ ସେନିଯେନ ବିମ୍ବିସାରେନ ଦିନ୍ନଂ, ରାଜଦାଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦେଯ୍ୟଂ। ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନ ଅରହତି ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ; ସମଣୋତ୍ୱେୱ ଗୋତମୋ ଅରହତି ଭୱନ୍ତଂ ସୋଣଦଣ୍ଡଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁ''ନ୍ତି।

ବୁଦ୍ଧଗୁଣକଥା

୩୦୪। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଏତଦୱୋଚ –

''ତେନ ହି, ଭୋ, ମମପି ସୁଣାଥ, ଯଥା ମଯମେୱ ଅରହାମ ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ; ନତ୍ୱେୱ ଅରହତି ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଅମ୍ହାକଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ, ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା, ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ। ଯମ୍ପି ଭୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା, ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ, ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନ ଅରହତି ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଅମ୍ହାକଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ ; ଅଥ ଖୋ ମଯମେୱ ଅରହାମ ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ।

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ମହନ୍ତଂ ଞାତିସଙ୍ଘଂ ଓହାଯ ପବ୍ବଜିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ପହୂତଂ ହିରଞ୍ଞସୁୱଣ୍ଣଂ ଓହାଯ ପବ୍ବଜିତୋ ଭୂମିଗତଞ୍ଚ ୱେହାସଟ୍ଠଂ ଚ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଦହରୋୱ ସମାନୋ ଯୁୱା ସୁସୁକାଳକେସୋ ଭଦ୍ରେନ ଯୋବ୍ବନେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ପଠମେନ ୱଯସା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଅକାମକାନଂ ମାତାପିତୂନଂ ଅସ୍ସୁମୁଖାନଂ ରୁଦନ୍ତାନଂ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ୱା କାସାଯାନି ୱତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ୱା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଅଭିରୂପୋ ଦସ୍ସନୀଯୋ ପାସାଦିକୋ ପରମାଯ ୱଣ୍ଣପୋକ୍ଖରତାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ, ବ୍ରହ୍ମୱଣ୍ଣୀ, ବ୍ରହ୍ମୱଚ୍ଛସୀ, ଅଖୁଦ୍ଦାୱକାସୋ ଦସ୍ସନାଯ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ସୀଲୱା ଅରିଯସୀଲୀ କୁସଲସୀଲୀ କୁସଲସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ କଲ୍ୟାଣୱାଚୋ କଲ୍ୟାଣୱାକ୍କରଣୋ ପୋରିଯା ୱାଚାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ୱିସ୍ସଟ୍ଠାଯ ଅନେଲଗଲାଯ ଅତ୍ଥସ୍ସ ୱିଞ୍ଞାପନିଯା…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ବହୂନଂ ଆଚରିଯପାଚରିଯୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଖୀଣକାମରାଗୋ ୱିଗତଚାପଲ୍ଲୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ କମ୍ମୱାଦୀ କିରିଯୱାଦୀ ଅପାପପୁରେକ୍ଖାରୋ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞାଯ ପଜାଯ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଉଚ୍ଚା କୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ଅସମ୍ଭିନ୍ନଖତ୍ତିଯକୁଲା…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଅଡ୍ଢା କୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ମହଦ୍ଧନା ମହାଭୋଗା…ପେ…

‘‘ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ତିରୋରଟ୍ଠା ତିରୋଜନପଦା ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛିତୁଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି…ପେ…

‘‘ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ଅନେକାନି ଦେୱତାସହସ୍ସାନି ପାଣେହି ସରଣଂ ଗତାନି…ପେ…

‘‘ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ଏୱଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – ‘ଇତିପି ସୋ ଭଗୱା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା’ ତି…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଦ୍ୱତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେହି ସମନ୍ନାଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଏହିସ୍ୱାଗତୱାଦୀ ସଖିଲୋ ସମ୍ମୋଦକୋ ଅବ୍ଭାକୁଟିକୋ ଉତ୍ତାନମୁଖୋ ପୁବ୍ବଭାସୀ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଚତୁନ୍ନଂ ପରିସାନଂ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣେ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମେ ବହୂ ଦେୱା ଚ ମନୁସ୍ସା ଚ ଅଭିପ୍ପସନ୍ନା…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଯସ୍ମିଂ ଗାମେ ୱା ନିଗମେ ୱା ପଟିୱସତି, ନ ତସ୍ମିଂ ଗାମେ ୱା ନିଗମେ ୱା ଅମନୁସ୍ସା ମନୁସ୍ସେ ୱିହେଠେନ୍ତି…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ସଙ୍ଘୀ ଗଣୀ ଗଣାଚରିୟୋ ପୁଥୁତିତ୍ଥକରାନଂ ଅଗ୍ଗମକ୍ଖାୟତି। ୟଥା ଖୋ ପନ, ଭୋ, ଏତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ୟଥା ୱା ତଥା ୱା ୟସୋ ସମୁଦାଗଚ୍ଛତି, ନ ହେୱଂ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ୟସୋ ସମୁଦାଗତୋ। ଅଥ ଖୋ ଅନୁତ୍ତରାୟ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାୟ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ୟସୋ ସମୁଦାଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ରାଜା ମାଗଧୋ ସେନିୟୋ ବିମ୍ବିସାରୋ ସପୁତ୍ତୋ ସଭରିୟୋ ସପରିସୋ ସାମଚ୍ଚୋ ପାଣେହି ସରଣଂ ଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ ସପୁତ୍ତୋ ସଭରିୟୋ ସପରିସୋ ସାମଚ୍ଚୋ ପାଣେହି ସରଣଂ ଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ସପୁତ୍ତୋ ସଭରିୟୋ ସପରିସୋ ସାମଚ୍ଚୋ ପାଣେହି ସରଣଂ ଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ରଞ୍ଞୋ ମାଗଧସ୍ସ ସେନିୟସ୍ସ ବିମ୍ବିସାରସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ରଞ୍ଞୋ ପସେନଦିସ୍ସ କୋସଲସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଚମ୍ପଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ, ଚମ୍ପାୟଂ ୱିହରତି ଗଗ୍ଗରାୟ ପୋକ୍ଖରଣିୟା ତୀରେ। ୟେ ଖୋ ପନ, ଭୋ, କେଚି ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଅମ୍ହାକଂ ଗାମଖେତ୍ତଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି ଅତିଥୀ ନୋ ତେ ହୋନ୍ତି। ଅତିଥୀ ଖୋ ପନମ୍ହେହି ସକ୍କାତବ୍ବା ଗରୁକାତବ୍ବା ମାନେତବ୍ବା ପୂଜେତବ୍ବା ଅପଚେତବ୍ବା। ୟମ୍ପି, ଭୋ, ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଚମ୍ପଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଚମ୍ପାୟଂ ୱିହରତି ଗଗ୍ଗରାୟ ପୋକ୍ଖରଣିୟା ତୀରେ, ଅତିଥିମ୍ହାକଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ; ଅତିଥି ଖୋ ପନମ୍ହେହି ସକ୍କାତବ୍ବୋ ଗରୁକାତବ୍ବୋ ମାନେତବ୍ବୋ ପୂଜେତବ୍ବୋ ଅପଚେତବ୍ବୋ। ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନ ଅରହତି ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଅମ୍ହାକଂ ଦସ୍ସନାୟ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ଅଥ ଖୋ ମୟମେୱ ଅରହାମ ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାୟ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ଏତ୍ତକେ ଖୋ ଅହଂ, ଭୋ, ତସ୍ସ ଭୋତୋ ଗୋତମସ୍ସ ୱଣ୍ଣେ ପରିୟାପୁଣାମି, ନୋ ଚ ଖୋ ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଏତ୍ତକୱଣ୍ଣୋ। ଅପରିମାଣୱଣ୍ଣୋ ହି ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ’’ତି।

୩୦୫। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ସୋଣଦଣ୍ଡଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – ‘‘ୟଥା ଖୋ ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ୱଣ୍ଣେ ଭାସତି ଇତୋ ଚେପି ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ୟୋଜନସତେ ୱିହରତି, ଅଲମେୱ ସଦ୍ଧେନ କୁଲପୁତ୍ତେନ ଦସ୍ସନାୟ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ ଅପି ପୁଟୋସେନା’’ତି। ‘‘ତେନ ହି, ଭୋ, ସବ୍ବେୱ ମୟଂ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାୟ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସାମା’’ତି।

ସୋଣଦଣ୍ଡପରିୱିତକ୍କୋ

୩୦୬। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମହତା ବ୍ରାହ୍ମଣଗଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ୟେନ ଗଗ୍ଗରା ପୋକ୍ଖରଣୀ ତେନୁପସଙ୍କମି। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ତିରୋୱନସଣ୍ଡଗତସ୍ସ ଏୱଂ ଚେତସୋ ପରିୱିତକ୍କୋ ଉଦପାଦି – ‘‘ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛେୟ୍ୟଂ; ତତ୍ର ଚେ ମଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ – ‘ନ ଖୋ ଏସ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ହୋ ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ, ଏୱଂ ନାମେସ, ବ୍ରାହ୍ମଣ , ପଞ୍ହୋ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ’ତି, ତେନ ମଂ ଅୟଂ ପରିସା ପରିଭୱେୟ୍ୟ – ‘ବାଲୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅବ୍ୟତ୍ତୋ, ନାସକ୍ଖି ସମଣଂ ଗୋତମଂ ୟୋନିସୋ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛିତୁ’ନ୍ତି। ୟଂ ଖୋ ପନାୟଂ ପରିସା ପରିଭୱେୟ୍ୟ, ୟସୋପି ତସ୍ସ ହାୟେଥ। ୟସ୍ସ ଖୋ ପନ ୟସୋ ହାୟେଥ, ଭୋଗାପି ତସ୍ସ ହାୟେୟ୍ୟୁଂ। ୟସୋଲଦ୍ଧା ଖୋ ପନମ୍ହାକଂ ଭୋଗା। ମମଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛେୟ୍ୟ, ତସ୍ସ ଚାହଂ ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେୟ୍ୟାକରଣେନ ଚିତ୍ତଂ ନ ଆରାଧେୟ୍ୟଂ; ତତ୍ର ଚେ ମଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ – ‘ନ ଖୋ ଏସ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ହୋ ଏୱଂ ବ୍ୟାକାତବ୍ବୋ, ଏୱଂ ନାମେସ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ହୋ ବ୍ୟାକାତବ୍ବୋ’ତି, ତେନ ମଂ ଅୟଂ ପରିସା ପରିଭୱେୟ୍ୟ – ‘ବାଲୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅବ୍ୟତ୍ତୋ, ନାସକ୍ଖି ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେୟ୍ୟାକରଣେନ ଚିତ୍ତଂ ଆରାଧେତୁ’ନ୍ତି। ୟଂ ଖୋ ପନାୟଂ ପରିସା ପରିଭୱେୟ୍ୟ, ୟସୋପି ତସ୍ସ ହାୟେଥ। ୟସ୍ସ ଖୋ ପନ ୟସୋ ହାୟେଥ, ଭୋଗାପି ତସ୍ସ ହାୟେୟ୍ୟୁଂ। ୟସୋଲଦ୍ଧା ଖୋ ପନମ୍ହାକଂ ଭୋଗା। ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ ଏୱଂ ସମୀପଗତୋ ସମାନୋ ଅଦିସ୍ୱାୱ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ନିୱତ୍ତେୟ୍ୟଂ, ତେନ ମଂ ଅୟଂ ପରିସା ପରିଭୱେୟ୍ୟ – ‘ବାଲୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅବ୍ୟତ୍ତୋ ମାନଥଦ୍ଧୋ ଭୀତୋ ଚ, ନୋ ୱିସହତି ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାୟ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ,

କଥଞ୍ହି ନାମ ଏୱଂ ସମୀପଗତୋ ସମାନୋ ଅଦିସ୍ୱା ସମଣଂ ଗୋତମଂ ନିୱତ୍ତିସ୍ସତୀ'ତି। ଯଂ ଖୋ ପନାଯଂ ପରିସା ପରିଭୱେଯ୍ୟ, ଯସୋପି ତସ୍ସ ହାଯେଥ। ଯସ୍ସ ଖୋ ପନ ଯସୋ ହାଯେଥ, ଭୋଗାପି ତସ୍ସ ହାଯେଯ୍ୟୁଂ, ଯସୋଲଦ୍ଧା ଖୋ ପନମ୍ହାକଂ ଭୋଗା''ତି।

୩୦୭। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଯେନ ଭଗୱା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗୱତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦି। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଚମ୍ପେଯ୍ୟକାପି ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ଭଗୱନ୍ତଂ ଅଭିୱାଦେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ; ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ଭଗୱତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂସୁ; ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ; ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ଯେନ ଭଗୱା ତେନଞ୍ଜଲିଂ ପଣାମେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ; ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ନାମଗୋତ୍ତଂ ସାୱେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ; ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ତୁଣ୍ହୀଭୂତା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ।

୩୦୮। ତତ୍ରପି ସୁଦଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଏତଦେୱ ବହୁଲମନୁୱିତକ୍କେନ୍ତୋ ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି – ''ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟଂ; ତତ୍ର ଚେ ମଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟ – 'ନ ଖୋ ଏସ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ହୋ ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ, ଏୱଂ ନାମେସ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ହୋ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ'ତି, ତେନ ମଂ ଅଯଂ ପରିସା ପରିଭୱେଯ୍ୟ – 'ବାଲୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅବ୍ୟତ୍ତୋ, ନାସକ୍ଖି ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଯୋନିସୋ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛିତୁ'ନ୍ତି। ଯଂ ଖୋ ପନାଯଂ ପରିସା ପରିଭୱେଯ୍ୟ, ଯସୋପି ତସ୍ସ ହାଯେଥ। ଯସ୍ସ ଖୋ ପନ ଯସୋ ହାଯେଥ, ଭୋଗାପି ତସ୍ସ ହାଯେଯ୍ୟୁଂ। ଯସୋଲଦ୍ଧା ଖୋ ପନମ୍ହାକଂ ଭୋଗା। ମମଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ତସ୍ସ ଚାହଂ ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନ ଚିତ୍ତଂ ନ ଆରାଧେଯ୍ୟଂ; ତତ୍ର ଚେ ମଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟ – 'ନ ଖୋ ଏସ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ହୋ ଏୱଂ ବ୍ୟାକାତବ୍ବୋ, ଏୱଂ ନାମେସ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ହୋ ବ୍ୟାକାତବ୍ବୋ'ତି, ତେନ ମଂ ଅଯଂ ପରିସା ପରିଭୱେଯ୍ୟ – 'ବାଲୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅବ୍ୟତ୍ତୋ, ନାସକ୍ଖି ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନ ଚିତ୍ତଂ ଆରାଧେତୁ'ନ୍ତି। ଯଂ ଖୋ ପନାଯଂ ପରିସା ପରିଭୱେଯ୍ୟ, ଯସୋପି ତସ୍ସ ହାଯେଥ। ଯସ୍ସ ଖୋ ପନ ଯସୋ ହାଯେଥ, ଭୋଗାପି ତସ୍ସ ହାଯେଯ୍ୟୁଂ। ଯସୋଲଦ୍ଧା ଖୋ ପନମ୍ହାକଂ ଭୋଗା। ଅହୋ ୱତ ମଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସକେ ଆଚରିଯକେ ତେୱିଜ୍ଜକେ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ଅଦ୍ଧା ୱତସ୍ସାହଂ ଚିତ୍ତଂ ଆରାଧେଯ୍ୟଂ ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନା''ତି।

ବ୍ରାହ୍ମଣପଞ୍ଞତ୍ତି

୩୦୯। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱତୋ ସୋଣଦଣ୍ଡସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଚେତସା ଚେତୋପରିୱିତକ୍କମଞ୍ଞାଯ ଏତଦହୋସି – ''ୱିହଞ୍ଞତି ଖୋ ଅଯଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସକେନ ଚିତ୍ତେନ। ଯଂନୂନାହଂ ସୋଣଦଣ୍ଡଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ସକେ ଆଚରିଯକେ ତେୱିଜ୍ଜକେ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟ''ନ୍ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ସୋଣଦଣ୍ଡଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଏତଦୱୋଚ – ''କତିହି ପନ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେଯ୍ୟ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟା''ତି?

୩୧୦। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଏତଦହୋସି – ''ଯଂ ୱତ ନୋ ଅହୋସି ଇଚ୍ଛିତଂ, ଯଂ ଆକଙ୍ଖିତଂ, ଯଂ ଅଧିପ୍ପେତଂ, ଯଂ ଅଭିପତ୍ଥିତଂ – 'ଅହୋ ୱତ ମଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସକେ ଆଚରିଯକେ ତେୱିଜ୍ଜକେ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟ, ଅଦ୍ଧା ୱତସ୍ସାହଂ ଚିତ୍ତଂ ଆରାଧେଯ୍ୟଂ ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନା'ତି, ତତ୍ର ମଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସକେ ଆଚରିଯକେ ତେୱିଜ୍ଜକେ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛତି। ଅଦ୍ଧା ୱତସ୍ସାହଂ ଚିତ୍ତଂ ଆରାଧେସ୍ସାମି ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନା''ତି।

୩୧୧। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅବ୍ଭୁନ୍ନାମେତ୍ୱା କାଯଂ ଅନୁୱିଲୋକେତ୍ୱା ପରିସଂ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ପଞ୍ଚହି, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେଯ୍ୟ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟ। କତମେହି ପଞ୍ଚହି? ଇଧ, ଭୋ ଗୋତମ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ହୋତି ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ, ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ; ଅଜ୍ଝାଯକୋ ହୋତି ମନ୍ତଧରୋ ତିଣ୍ଣଂ ୱେଦାନଂ ପାରଗୂ ସନିଘଣ୍ଡୁକେଟୁଭାନଂ ସାକ୍ଖରପ୍ପଭେଦାନଂ ଇତିହାସପଞ୍ଚମାନଂ ପଦକୋ ୱେଯ୍ୟାକରଣୋ ଲୋକାଯତମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ ଅନୱଯୋ; ଅଭିରୂପୋ ହୋତି ଦସ୍ସନୀଯୋ ପାସାଦିକୋ ପରମାଯ ୱଣ୍ଣପୋକ୍ଖରତାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ବ୍ରହ୍ମୱଣ୍ଣୀ ବ୍ରହ୍ମୱଚ୍ଛସୀ ଅଖୁଦ୍ଦାୱକାସୋ ଦସ୍ସନାଯ; ସୀଲୱା ହୋତି ୱୁଦ୍ଧସୀଲୀ ୱୁଦ୍ଧସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ; ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ହୋତି ମେଧାୱୀ ପଠମୋ ୱା ଦୁତିଯୋ ୱା ସୁଜଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତାନଂ। ଇମେହି ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ପଞ୍ଚହି ଅଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେଯ୍ୟ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ୟା''ତି।

''ଇମେସଂ ପନ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଅଙ୍ଗାନଂ ସକ୍କା ଏକଂ ଅଙ୍ଗଂ ଠପଯିତ୍ୱା ଚତୂହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେତୁଂ; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି

ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେୟ୍ୟ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟା''ତି? ''ସକ୍କା , ଭୋ ଗୋତମ। ଇମେସଞ୍ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଅଙ୍ଗାନଂ ୱଣ୍ଣଂ ଠପୟାମ। କିଞ୍ହି ୱଣ୍ଣୋ କରିସ୍ସତି? ଯତୋ ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ହୋତି ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହୟୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ; ଅଜ୍ଝାୟକୋ ଚ ହୋତି ମନ୍ତଧରୋ ଚ ତିଣ୍ଣଂ ୱେଦାନଂ ପାରଗୂ ସନିଘଣ୍ଡୁକେଟୁଭାନଂ ସାକ୍ଖରପ୍ପଭେଦାନଂ ଇତିହାସପଞ୍ଚମାନଂ ପଦକୋ ୱେୟ୍ୟାକରଣୋ ଲୋକାୟତମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ ଅନୱୟୋ; ସୀଲୱା ଚ ହୋତି ୱୁଦ୍ଧସୀଲୀ ୱୁଦ୍ଧସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ; ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ହୋତି ମେଧାୱୀ ପଠମୋ ୱା ଦୁତିୟୋ ୱା ସୁଜଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତାନଂ। ଇମେହି ଖୋ ଭୋ ଗୋତମ ଚତୂହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେୟ୍ୟ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟା''ତି।

୩୧୨। ''ଇମେସଂ ପନ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଚତୁନ୍ନଂ ଅଙ୍ଗାନଂ ସକ୍କା ଏକଂ ଅଙ୍ଗଂ ଠପୟିତ୍ୱା ତୀହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେତୁଂ; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେୟ୍ୟ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟା''ତି? ''ସକ୍କା, ଭୋ ଗୋତମ। ଇମେସଞ୍ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ଚତୁନ୍ନଂ ଅଙ୍ଗାନଂ ମନ୍ତେ ଠପୟାମ। କିଞ୍ହି ମନ୍ତା କରିସ୍ସନ୍ତି? ଯତୋ ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ହୋତି ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହୟୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ; ସୀଲୱା ଚ ହୋତି ୱୁଦ୍ଧସୀଲୀ ୱୁଦ୍ଧସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ; ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ହୋତି ମେଧାୱୀ ପଠମୋ ୱା ଦୁତିୟୋ ୱା ସୁଜଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତାନଂ। ଇମେହି ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ତୀହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେୟ୍ୟ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟା''ତି।

''ଇମେସଂ ପନ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ତିଣ୍ଣଂ ଅଙ୍ଗାନଂ ସକ୍କା ଏକଂ ଅଙ୍ଗଂ ଠପୟିତ୍ୱା ଦ୍ୱୀହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେତୁଂ; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେୟ୍ୟ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟା''ତି? ''ସକ୍କା, ଭୋ ଗୋତମ। ଇମେସଞ୍ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ତିଣ୍ଣଂ ଅଙ୍ଗାନଂ ଜାତିଂ ଠପୟାମ। କିଞ୍ହି ଜାତି କରିସ୍ସତି? ଯତୋ ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସୀଲୱା ହୋତି ୱୁଦ୍ଧସୀଲୀ ୱୁଦ୍ଧସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ; ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ହୋତି ମେଧାୱୀ ପଠମୋ ୱା ଦୁତିୟୋ ୱା ସୁଜଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତାନଂ। ଇମେହି ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଦ୍ୱୀହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେୟ୍ୟ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେୟ୍ୟା''ତି।

୩୧୩। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ସୋଣଦଣ୍ଡଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – ''ମା ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଏୱଂ ଅୱଚ, ମା ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ଏୱଂ ଅୱଚ। ଅପୱଦତେୱ ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ୱଣ୍ଣଂ, ଅପୱଦତି ମନ୍ତେ, ଅପୱଦତି ଜାତିଂ ଏକଂସେନ। ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣସ୍ସେୱ ଗୋତମସ୍ସ ୱାଦଂ ଅନୁପକ୍ଖନ୍ଦତୀ''ତି।

୩୧୪। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଏତଦୱୋଚ – ''ସଚେ ଖୋ ତୁମ୍ହାକଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଏୱଂ ହୋତି – 'ଅପ୍ପସ୍ସୁତୋ ଚ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ଅକଲ୍ୟାଣୱାକ୍କରଣୋ ଚ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ଦୁପ୍ପଞ୍ଞୋ ଚ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ନ ଚ ପହୋତି ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସମଣେନ ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅସ୍ମିଂ ୱଚନେ ପଟିମନ୍ତେତୁ'ନ୍ତି, ତିଟ୍ଠତୁ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ତୁମ୍ହେ ମୟା ସଦ୍ଧିଂ ମନ୍ତୱ୍ହୋ ଅସ୍ମିଂ ୱଚନେ। ସଚେ ପନ ତୁମ୍ହାକଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଏୱଂ ହୋତି – 'ବହୁସ୍ସୁତୋ ଚ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, କଲ୍ୟାଣୱାକ୍କରଣୋ ଚ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ, ପହୋତି ଚ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସମଣେନ ଗୋତମେନ ସଦ୍ଧିଂ ଅସ୍ମିଂ ୱଚନେ ପଟିମନ୍ତେତୁ'ନ୍ତି, ତିଟ୍ଠଥ ତୁମ୍ହେ, ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମୟା ସଦ୍ଧିଂ ପଟିମନ୍ତେତୂ''ତି।

୩୧୫। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ତିଟ୍ଠତୁ ଭୱଂ ଗୋତମୋ, ତୁଣ୍ହୀ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ହୋତୁ, ଅହମେୱ ତେସଂ ସହଧମ୍ମେନ ପଟିୱଚନଂ କରିସ୍ସାମୀ''ତି। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଏତଦୱୋଚ – ''ମା ଭୱନ୍ତୋ ଏୱଂ ଅୱଚୁତ୍ଥ, ମା ଭୱନ୍ତୋ ଏୱଂ ଅୱଚୁତ୍ଥ – 'ଅପୱଦତେୱ ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ୱଣ୍ଣଂ, ଅପୱଦତି ମନ୍ତେ, ଅପୱଦତି ଜାତିଂ ଏକଂସେନ। ଭୱଂ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ସମଣସ୍ସେୱ ଗୋତମସ୍ସ ୱାଦଂ ଅନୁପକ୍ଖନ୍ଦତୀ'ତି। ନାହଂ, ଭୋ, ଅପୱଦାମି ୱଣ୍ଣଂ ୱା ମନ୍ତେ ୱା ଜାତିଂ ୱା''ତି।

୩୧୬। ତେନ ଖୋ ପନ ସମୟେନ ସୋଣଦଣ୍ଡସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଭାଗିନେୟ୍ୟୋ ଅଙ୍ଗକୋ ନାମ ମାଣୱକୋ ତସ୍ସଂ ପରିସାୟଂ ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଏତଦୱୋଚ – ''ପସ୍ସନ୍ତି ନୋ ଭୋନ୍ତୋ ଇମଂ ଅଙ୍ଗକଂ ମାଣୱକଂ ଅମ୍ହାକଂ ଭାଗିନେୟ୍ୟ''ନ୍ତି? ''ଏୱଂ, ଭୋ''। ''ଅଙ୍ଗକୋ ଖୋ, ଭୋ, ମାଣୱକୋ ଅଭିରୂପୋ ଦସ୍ସନୀୟୋ ପାସାଦିକୋ ପରମାୟ ୱଣ୍ଣପୋକ୍ଖରତାୟ ସମନ୍ନାଗତୋ ବ୍ରହ୍ମୱଣ୍ଣୀ ବ୍ରହ୍ମୱଚ୍ଛସୀ ଅଖୁଦ୍ଦାୱକାସୋ ଦସ୍ସନାୟ, ନାସ୍ସ ଇମିସ୍ସଂ ପରିସାୟଂ ସମସମୋ ଅତ୍ଥି ୱଣ୍ଣେନ ଠପେତ୍ୱା ସମଣଂ ଗୋତମଂ। ଅଙ୍ଗକୋ ଖୋ ମାଣୱକୋ ଅଜ୍ଝାୟକୋ ମନ୍ତଧରୋ, ତିଣ୍ଣଂ ୱେଦାନଂ ପାରଗୂ ସନିଘଣ୍ଡୁକେଟୁଭାନଂ ସାକ୍ଖରପ୍ପଭେଦାନଂ ଇତିହାସପଞ୍ଚମାନଂ ପଦକୋ ୱେୟ୍ୟାକରଣୋ

ଲୋକାଯତମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ ଅନୱଯୋ। ଅହମସ୍ସ ମନ୍ତେ ୱାଚେତା। ଅଙ୍ଗକୋ ଖୋ ମାଣୱକୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ। ଅହମସ୍ସ ମାତାପିତରୋ ଜାନାମି। ଅଙ୍ଗକୋ ଖୋ ମାଣୱକୋ ପାଣମ୍ପି ହନେଯ୍ଯ, ଅଦିନ୍ନମ୍ପି ଆଦିଯେଯ୍ଯ , ପରଦାରମ୍ପି ଗଚ୍ଛେଯ୍ଯ, ମୁସାୱାଦମ୍ପି ଭଣେଯ୍ଯ, ମଜ୍ଜମ୍ପି ପିୱେଯ୍ଯ, ଏତ୍ଥ ଦାନି, ଭୋ, କିଂ ୱଣ୍ଣୋ କରିସ୍ସତି, କିଂ ମନ୍ତା, କିଂ ଜାତି? ଯତୋ ଖୋ, ଭୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସୀଲୱା ଚ ହୋତି ୱୁଦ୍ଧସୀଲୀ ୱୁଦ୍ଧସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ପଣ୍ଡିତୋ ଚ ହୋତି ମେଧାୱୀ ପଠମୋ ୱା ଦୁତିଯୋ ୱା ସୁଜଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତାନଂ। ଇମେହି ଖୋ, ଭୋ, ଦ୍ୱୀହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେଯ୍ଯ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ଯା''ତି।

ସୀଲପଞ୍ଞାକଥା

୩୧୭। ''ଇମେସଂ ପନ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଅଙ୍ଗାନଂ ସକ୍କା ଏକଂ ଅଙ୍ଗଂ ଠପଯିତ୍ୱା ଏକେନ ଅଙ୍ଗେନ ସମନ୍ନାଗତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣା ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ପଞ୍ଞପେତୁଂ; 'ବ୍ରାହ୍ମଣୋସ୍ମୀ'ତି ଚ ୱଦମାନୋ ସମ୍ମା ୱଦେଯ୍ଯ, ନ ଚ ପନ ମୁସାୱାଦଂ ଆପଜ୍ଜେଯ୍ଯା''ତି? ''ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ। ସୀଲପରିଧୋତା ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ପଞ୍ଞା; ପଞ୍ଞାପରିଧୋତଂ ସୀଲଂ। ଯତ୍ଥ ସୀଲଂ ତତ୍ଥ ପଞ୍ଞା, ଯତ୍ଥ ପଞ୍ଞା ତତ୍ଥ ସୀଲଂ। ସୀଲୱତୋ ପଞ୍ଞା, ପଞ୍ଞୱତୋ ସୀଲଂ। ସୀଲପଞ୍ଞାଣଞ୍ଚ ପନ ଲୋକସ୍ମିଂ ଅଗ୍ଗମକ୍ଖାଯତି। ସେଯ୍ଯଥାପି, ଭୋ ଗୋତମ, ହତ୍ଥେନ ୱା ହତ୍ଥଂ ଧୋୱେଯ୍ଯ, ପାଦେନ ୱା ପାଦଂ ଧୋୱେଯ୍ଯ; ଏୱମେୱ ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ସୀଲପରିଧୋତା ପଞ୍ଞା, ପଞ୍ଞାପରିଧୋତଂ ସୀଲଂ। ଯତ୍ଥ ସୀଲଂ ତତ୍ଥ ପଞ୍ଞା, ଯତ୍ଥ ପଞ୍ଞା ତତ୍ଥ ସୀଲଂ। ସୀଲୱତୋ ପଞ୍ଞା, ପଞ୍ଞୱତୋ ସୀଲଂ। ସୀଲପଞ୍ଞାଣଞ୍ଚ ପନ ଲୋକସ୍ମିଂ ଅଗ୍ଗମକ୍ଖାଯତୀ''ତି। ''ଏୱମେତଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଏୱମେତଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସୀଲପରିଧୋତା ହି, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ଞା, ପଞ୍ଞାପରିଧୋତଂ ସୀଲଂ। ଯତ୍ଥ ସୀଲଂ ତତ୍ଥ ପଞ୍ଞା, ଯତ୍ଥ ପଞ୍ଞା ତତ୍ଥ ସୀଲଂ। ସୀଲୱତୋ ପଞ୍ଞା, ପଞ୍ଞୱତୋ ସୀଲଂ। ସୀଲପଞ୍ଞାଣଞ୍ଚ ପନ ଲୋକସ୍ମିଂ ଅଗ୍ଗମକ୍ଖାଯତି। ସେଯ୍ଯଥାପି, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ହତ୍ଥେନ ୱା ହତ୍ଥଂ ଧୋୱେଯ୍ଯ, ପାଦେନ ୱା ପାଦଂ ଧୋୱେଯ୍ଯ; ଏୱମେୱ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସୀଲପରିଧୋତା ପଞ୍ଞା, ପଞ୍ଞାପରିଧୋତଂ ସୀଲଂ। ଯତ୍ଥ ସୀଲଂ ତତ୍ଥ ପଞ୍ଞା, ଯତ୍ଥ ପଞ୍ଞା ତତ୍ଥ ସୀଲଂ। ସୀଲୱତୋ ପଞ୍ଞା, ପଞ୍ଞୱତୋ ସୀଲଂ। ସୀଲପଞ୍ଞାଣଞ୍ଚ ପନ ଲୋକସ୍ମିଂ ଅଗ୍ଗମକ୍ଖାଯତି ।

୩୧୮। ''କତମଂ ପନ ତଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସୀଲଂ? କତମା ସା ପଞ୍ଞା''ତି? ''ଏତ୍ତକପରମାୱ ମଯଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଏତସ୍ମିଂ ଅତ୍ଥେ। ସାଧୁ ୱତ ଭୱନ୍ତଂଯେୱ ଗୋତମଂ ପଟିଭାତୁ ଏତସ୍ସ ଭାସିତସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ''ତି। ''ତେନ ହି, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସୁଣୋହି; ସାଧୁକଂ ମନସିକରୋହି; ଭାସିସ୍ସାମୀ''ତି। ''ଏୱଂ, ଭୋ''ତି ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱତୋ ପଚ୍ଚସ୍ସୋସି। ଭଗୱା ଏତଦୱୋଚ – ''ଇଧ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ...ପେ... (ଯଥା ୧୯୦-୨୧୨ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ ତଥା ୱିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)। ଏୱଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି। ଇଦଂ ଖୋ ତଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସୀଲଂ...ପେ... ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି...ପେ... ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ...ପେ... ତତିଯଂ ଝାନଂ...ପେ... ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି...ପେ... ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି, ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାଯ...ପେ... ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯାତି ପଜାନାତି, ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାଯ ଅଯଂ ଖୋ ସା, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପଞ୍ଞା''ତି।

ସୋଣଦଣ୍ଡଉପାସକତ୍ତପଟିୱେଦନା

୩୧୯। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ , ଭୋ ଗୋତମ, ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ । ସେଯ୍ଯଥାପି, ଭୋ ଗୋତମ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ୱା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ୱା ୱିୱରେଯ୍ଯ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ୱା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେଯ୍ଯ, ଅନ୍ଧକାରେ ୱା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେଯ୍ଯ, 'ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ'ତି; ଏୱମେୱଂ ଭୋତା ଗୋତମେନ ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ। ଏସାହଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି, ଧମ୍ମଞ୍ଚ, ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଉପାସକଂ ମଂ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଧାରେତୁ ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ପାଣୁପେତଂ ସରଣଂ ଗତଂ । ଅଧିୱାସେତୁ ଚ ମେ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ସ୍ୱାତନାଯ ଭତ୍ତଂ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନା''ତି। ଅଧିୱାସେସି ଭଗୱା ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ।

୩୨୦। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱତୋ ଅଧିୱାସନଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ଭଗୱନ୍ତଂ ଅଭିୱାଦେତ୍ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ପକ୍କାମି। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତସ୍ସା ରତ୍ତିଯା ଅଚ୍ଚଯେନ ସକେ ନିୱେସନେ ପଣୀତଂ ଖାଦନୀଯଂ ଭୋଜନୀଯଂ ପଟିଯାଦାପେତ୍ୱା ଭଗୱତୋ କାଲଂ ଆରୋଚାପେସି – ''କାଲୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ନିଟ୍ଠିତଂ ଭତ୍ତ''ନ୍ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ପୁବ୍ବଣ୍ହସମଯଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ପତ୍ତଚୀୱରମାଦାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ଯେନ ସୋଣଦଣ୍ଡସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ନିୱେସନଂ ତେନୁପସଙ୍କମି ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ପଣୀତେନ ଖାଦନୀଯେନ ଭୋଜନୀଯେନ ସହତ୍ଥା ସନ୍ତପ୍ପେସି ସମ୍ପୱାରେସି।

୩୨୧। ଅଥ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଭୁତ୍ତାୱିଂ ଓନୀତପତ୍ତପାଣିଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ନୀଚଂ ଆସନଂ ଗହେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ସୋଣଦଣ୍ଡୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ପରିସଗତୋ ସମାନୋ ଆସନା ୱୁଟ୍ଠହିତ୍ୱା ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଅଭିୱାଦେୟ୍ୟଂ, ତେନ ମଂ ସା ପରିସା ପରିଭୱେୟ୍ୟ। ଯଂ ଖୋ ପନ ସା ପରିସା ପରିଭୱେୟ୍ୟ, ଯସୋପି ତସ୍ସ ହାୟେଥ। ଯସ୍ସ ଖୋ ପନ ଯସୋ ହାୟେଥ, ଭୋଗାପି ତସ୍ସ ହାୟେୟ୍ୟୁଂ। ଯସୋଲଦ୍ଧା ଖୋ ପନମ୍ହାକଂ ଭୋଗା। ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ପରିସଗତୋ ସମାନୋ ଅଞ୍ଜଲିଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହେୟ୍ୟଂ, ଆସନା ମେ ତଂ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ପଚ୍ଚୁଟ୍ଠାନଂ ଧାରେତୁ। ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ପରିସଗତୋ ସମାନୋ ୱେଠନଂ ଓମୁଞ୍ଚେୟ୍ୟଂ, ସିରସା ମେ ତଂ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଅଭିୱାଦନଂ ଧାରେତୁ। ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ଯାନଗତୋ ସମାନୋ ଯାନା ପଚ୍ଚୋରୋହିତ୍ୱା ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଅଭିୱାଦେୟ୍ୟଂ, ତେନ ମଂ ସା ପରିସା ପରିଭୱେୟ୍ୟ। ଯଂ ଖୋ ପନ ସା ପରିସା ପରିଭୱେୟ୍ୟ, ଯସୋପି ତସ୍ସ ହାୟେଥ, ଯସ୍ସ ଖୋ ପନ ଯସୋ ହାୟେଥ, ଭୋଗାପି ତସ୍ସ ହାୟେୟ୍ୟୁଂ। ଯସୋଲଦ୍ଧା ଖୋ ପନମ୍ହାକଂ ଭୋଗା। ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ଯାନଗତୋ ସମାନୋ ପତୋଦଲଟ୍ଠିଂ ଅବ୍ଭୁନ୍ନାମେୟ୍ୟଂ, ଯାନା ମେ ତଂ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ପଚ୍ଚୋରୋହନଂ ଧାରେତୁ। ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ଯାନଗତୋ ସମାନୋ ଛତ୍ତଂ ଅପନାମେୟ୍ୟଂ, ସିରସା ମେ ତଂ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଅଭିୱାଦନଂ ଧାରେତୂ’’ତି।

୩୨୨। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ସୋଣଦଣ୍ଡଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଧମ୍ମିୟା କଥାୟ ସନ୍ଦସ୍ସେତ୍ୱା ସମାଦପେତ୍ୱା ସମୁତ୍ତେଜେତ୍ୱା ସମ୍ପହଂସେତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାୟାସନା ପକ୍କାମୀତି।

ସୋଣଦଣ୍ଡସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ଚତୁତ୍ଥଂ।

୫। କୂଟଦନ୍ତସୁତ୍ତଂ

ଖାଣୁମତକବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା

୩୨୩। ଏୱଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗୱା ମଗଧେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଯେନ ଖାଣୁମତଂ ନାମ ମଗଧାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଗାମୋ ତଦୱସରି। ତତ୍ର ସୁଦଂ ଭଗୱା ଖାଣୁମତେ ୱିହରତି ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକାଯଂ। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଖାଣୁମତଂ ଅଜ୍ଝାୱସତି ସତ୍ତୁସ୍ସଦଂ ସତିଣକଟ୍ଠୋଦକଂ ସଧଞ୍ଞଂ ରାଜଭୋଗ୍ଗଂ ରଞ୍ଞା ମାଗଧେନ ସେନିଯେନ ବିମ୍ବିସାରେନ ଦିନ୍ନଂ ରାଜଦାଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦେଯ୍ୟଂ। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ମହାଯଞ୍ଞୋ ଉପକ୍ଖଟୋ ହୋତି। ସତ୍ତ ଚ ଉସଭସତାନି ସତ୍ତ ଚ ୱଚ୍ଛତରସତାନି ସତ୍ତ ଚ ୱଚ୍ଛତରୀସତାନି ସତ୍ତ ଚ ଅଜସତାନି ସତ୍ତ ଚ ଉରବ୍ଭସତାନି ଥୂଣୂପନୀତାନି ହୋନ୍ତି ଯଞ୍ଞତ୍ଥାଯ।

୩୨୪। ଅସ୍ସୋସୁଂ ଖୋ ଖାଣୁମତକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା – ‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ସକ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସକ୍ୟକୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ମଗଧେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଖାଣୁମତଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଖାଣୁମତେ ୱିହରତି ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକାଯଂ। ତଂ ଖୋ ପନ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏୱଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – ‘ଇତିପି ସୋ ଭଗୱା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା’ତି । ସୋ ଇମଂ ଲୋକଂ ସଦେୱକଂ ସମାରକଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ସସ୍ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜଂ ସଦେୱମନୁସ୍ସଂ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦେତି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି ଆଦିକଲ୍ୟାଣଂ ମଜ୍ଝେକଲ୍ୟାଣଂ ପରିଯୋସାନକଲ୍ୟାଣଂ ସାତ୍ଥଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ କେୱଲପରିପୁଣ୍ଣଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ପକାସେତି। ସାଧୁ ଖୋ ପନ ତଥାରୂପାନଂ ଅରହତଂ ଦସ୍ସନଂ ହୋତୀ’’ତି।

୩୨୫। ଅଥ ଖୋ ଖାଣୁମତକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ଖାଣୁମତା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ସଙ୍ଘସଙ୍ଘୀ ଗଣୀଭୂତା ଯେନ ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକା ତେନୁପସଙ୍କମନ୍ତି।

୩୨୬। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଉପରିପାସାଦେ ଦିୱାସେଯ୍ୟଂ ଉପଗତୋ ହୋତି। ଅଦ୍ଦସା ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଖାଣୁମତକେ ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକେ ଖାଣୁମତା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ସଙ୍ଘସଙ୍ଘୀ ଗଣୀଭୂତେ ଯେନ ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକା ତେନୁପସଙ୍କମନ୍ତେ। ଦିସ୍ୱା ଖତ୍ତଂ ଆମନ୍ତେସି – ‘‘କିଂ ନୁ ଖୋ, ଭୋ ଖତ୍ତେ, ଖାଣୁମତକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ଖାଣୁମତା ନିକ୍ଖମିତ୍ୱା ସଙ୍ଘସଙ୍ଘୀ ଗଣୀଭୂତା ଯେନ ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକା ତେନୁପସଙ୍କମନ୍ତୀ’’ତି?

୩୨୭। ‘‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସକ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସକ୍ୟକୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ମଗଧେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଖାଣୁମତଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ, ଖାଣୁମତେ ୱିହରତି ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକାଯଂ। ତଂ ଖୋ ପନ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏୱଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – ‘ଇତିପି ସୋ ଭଗୱା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗୱା’ତି। ତମେତେ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମନ୍ତୀ’’ତି।

୩୨୮। ଅଥ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଏତଦହୋସି – ‘‘ସୁତଂ ଖୋ ପନ ମେତଂ – ‘ସମଣୋ ଗୋତମୋ ତିୱିଧଂ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦଂ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରଂ ଜାନାତୀ’ତି। ନ ଖୋ ପନାହଂ ଜାନାମି ତିୱିଧଂ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦଂ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରଂ। ଇଚ୍ଛାମି ଚାହଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ। ଯଂନୂନାହଂ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ତିୱିଧଂ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦଂ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି।

୩୨୯। ଅଥ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଖତ୍ତଂ ଆମନ୍ତେସି – ‘‘ତେନ ହି, ଭୋ ଖତ୍ତେ, ଯେନ ଖାଣୁମତକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ତେନୁପସଙ୍କମ। ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଖାଣୁମତକେ ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକେ ଏୱଂ ୱଦେହି – ‘କୂଟଦନ୍ତୋ, ଭୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଏୱମାହ – ‘‘ଆଗମେନ୍ତୁ କିର ଭୱନ୍ତୋ, କୂଟଦନ୍ତୋପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତୀ’’’ତି। ‘‘ଏୱଂ, ଭୋ’’ତି ଖୋ ସୋ ଖତ୍ତା କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା ଯେନ ଖାଣୁମତକା ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ତେନୁପସଙ୍କମି। ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଖାଣୁମତକେ ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକେ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘କୂଟଦନ୍ତୋ, ଭୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଏୱମାହ – ‘ଆଗମେନ୍ତୁ କିର ଭୋନ୍ତୋ, କୂଟଦନ୍ତୋପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତୀ’’’ତି।

କୂଟଦନ୍ତଗୁଣକଥା

୩୩୦। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ଅନେକାନି ବ୍ରାହ୍ମଣସତାନି ଖାଣୁମତେ ପଟିୱସନ୍ତି – ‘‘କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଅନୁଭୱିସ୍ସାମା’’ତି। ଅସ୍ସୋସୁଂ ଖୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା – ‘‘କୂଟଦନ୍ତୋ କିର ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତୀ’’ତି। ଅଥ ଖୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯେନ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତେନୁପସଙ୍କମିଂସୁ।

୩୩୧। ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା କୂଟଦନ୍ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – ‘‘ସଚ୍ଚଂ କିର ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତୀ’’ତି? ‘‘ଏୱଂ ଖୋ ମେ, ଭୋ, ହୋତି – ‘ଅହମ୍ପି ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସାମୀ’’’ତି।

‘‘ମା ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମି। ନ ଅରହତି ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ସଚେ ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସତି, ଭୋତୋ କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ଯସୋ ହାଯିସ୍ସତି, ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଯସୋ ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସତି। ଯମ୍ପି ଭୋତୋ କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ଯସୋ ହାଯିସ୍ସତି, ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଯସୋ ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସତି, ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନ ଅରହତି ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ସମଣୋ ତ୍ୱେୱ ଗୋତମୋ ଅରହତି ଭୱନ୍ତଂ କୂଟଦନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ ।

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ। ଯମ୍ପି ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ, ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନ ଅରହତି ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ସମଣୋ ତ୍ୱେୱ ଗୋତମୋ ଅରହତି ଭୱନ୍ତଂ କୂଟଦନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ।

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ଅଡ୍ଢୋ ମହଦ୍ଧନୋ ମହାଭୋଗୋ ପହୂତୱିତ୍ତୂପକରଣୋ ପହୂତଜାତରୂପରଜତୋ…ପେ…

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ଅଜ୍ଝାଯକୋ ମନ୍ତଧରୋ ତିଣ୍ଣଂ ୱେଦାନଂ ପାରଗୂ ସନିଘଣ୍ଡୁକେଟୁଭାନଂ ସାକ୍ଖରପ୍ପଭେଦାନଂ ଇତିହାସପଞ୍ଚମାନଂ ପଦକୋ ୱେଯ୍ଯାକରଣୋ ଲୋକାଯତମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ ଅନୱଯୋ…ପେ…

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ଅଭିରୂପୋ ଦସ୍ସନୀଯୋ ପାସାଦିକୋ ପରମାଯ ୱଣ୍ଣପୋକ୍ଖରତାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ବ୍ରହ୍ମୱଣ୍ଣୀ ବ୍ରହ୍ମୱଚ୍ଛସୀ ଅଖୁଦ୍ଦାୱକାସୋ ଦସ୍ସନାଯ…ପେ…

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ସୀଲୱା ୱୁଦ୍ଧସୀଲୀ ୱୁଦ୍ଧସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ…ପେ…

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ କଲ୍ଯାଣୱାଚୋ କଲ୍ଯାଣୱାକ୍କରଣୋ ପୋରିଯା ୱାଚାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ୱିସ୍ସଟ୍ଠାଯ ଅନେଲଗଲାଯ ଅତ୍ଥସ୍ସ ୱିଞ୍ଞାପନିଯା…ପେ…

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ବହୂନଂ ଆଚରିଯପାଚରିଯୋ ତୀଣି ମାଣୱକସତାନି ମନ୍ତେ ୱାଚେତି, ବହୂ ଖୋ ପନ ନାନାଦିସା ନାନାଜନପଦା ମାଣୱକା ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି ଭୋତୋ କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ସନ୍ତିକେ ମନ୍ତତ୍ଥିକା ମନ୍ତେ ଅଧିଯିତୁକାମା…ପେ…

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ଜିଣ୍ଣୋ ୱୁଦ୍ଧୋ ମହଲ୍ଲକୋ ଅଦ୍ଧଗତୋ ୱଯୋଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ସମଣୋ ଗୋତମୋ ତରୁଣୋ ଚେୱ ତରୁଣପବ୍ବଜିତୋ ଚ…ପେ…

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ରଞ୍ଞୋ ମାଗଧସ୍ସ ସେନିଯସ୍ସ ବିମ୍ବିସାରସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ଭୱଞ୍ହି କୂଟଦନ୍ତୋ ଖାଣୁମତଂ ଅଜ୍ଝାୱସତି ସତ୍ତୁସ୍ସଦଂ ସତିଣକଟ୍ଠୋଦକଂ ସଧଞ୍ଞଂ ରାଜଭୋଗ୍ଗଂ ରଞ୍ଞା ମାଗଧେନ ସେନିଯେନ ବିମ୍ବିସାରେନ ଦିନ୍ନଂ ରାଜଦାଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦେଯ୍ଯଂ। ଯମ୍ପି ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ଖାଣୁମତଂ ଅଜ୍ଝାୱସତି ସତ୍ତୁସ୍ସଦଂ ସତିଣକଟ୍ଠୋଦକଂ ସଧଞ୍ଞଂ ରାଜଭୋଗ୍ଗଂ, ରଞ୍ଞା ମାଗଧେନ ସେନିଯେନ ବିମ୍ବିସାରେନ ଦିନ୍ନଂ ରାଜଦାଯଂ ବ୍ରହ୍ମଦେଯ୍ଯଂ, ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନ ଅରହତି ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ସମଣୋତ୍ୱେୱ ଗୋତମୋ ଅରହତି ଭୱନ୍ତଂ କୂଟଦନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁ’’ନ୍ତି।

ବୁଦ୍ଧଗୁଣକଥା

୩୩୨। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣେ ଏତଦଵୋଚ –

''ତେନ ହି, ଭୋ, ମମପି ସୁଣାଥ, ଯଥା ମଯମେଵ ଅରହାମ ତଂ ଭଵନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ, ନ ତ୍ଵେଵ ଅରହତି ସୋ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଅମ୍ହାକଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାଵ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିଵାଦେନ। ଯମ୍ପି, ଭୋ, ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାଵ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିଵାଦେନ, ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନ ଅରହତି ସୋ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଅମ୍ହାକଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ଅଥ ଖୋ ମଯମେଵ ଅରହାମ ତଂ ଭଵନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାଯ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ।

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ମହନ୍ତଂ ଞାତିସଙ୍ଘଂ ଓହାଯ ପବ୍ବଜିତୋ…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ପହୂତଂ ହିରଞ୍ଞସୁଵଣ୍ଣଂ ଓହାଯ ପବ୍ବଜିତୋ ଭୂମିଗତଞ୍ଚ ଵେହାସଟ୍ଠଂ ଚ…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଦହରୋଵ ସମାନୋ ଯୁଵା ସୁସୁକାଳକେସୋ ଭଦ୍ରେନ ଯୋବ୍ବନେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ପଠମେନ ଵଯସା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଅକାମକାନଂ ମାତାପିତୂନଂ ଅସ୍ସୁମୁଖାନଂ ରୁଦନ୍ତାନଂ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ଵା କାସାଯାନି ଵତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ଵା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଅଭିରୂପୋ ଦସ୍ସନୀଯୋ ପାସାଦିକୋ ପରମାଯ ଵଣ୍ଣପୋକ୍ଖରତାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ବ୍ରହ୍ମଵଣ୍ଣୀ ବ୍ରହ୍ମଵଚ୍ଛସୀ ଅଖୁଦ୍ଦାଵକାସୋ ଦସ୍ସନାଯ …ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ସୀଲଵା ଅରିଯସୀଲୀ କୁସଲସୀଲୀ କୁସଲସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ କଲ୍ୟାଣଵାଚୋ କଲ୍ୟାଣଵାକ୍କରଣୋ ପୋରିଯା ଵାଚାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ଵିସ୍ସଟ୍ଠାଯ ଅନେଲଗଳାଯ ଅତ୍ଥସ୍ସ ଵିଞ୍ଞାପନିଯା…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ବହୂନଂ ଆଚରିଯପାଚରିଯୋ…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଖୀଣକାମରାଗୋ ଵିଗତଚାପଲ୍ଲୋ…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ କମ୍ମଵାଦୀ କିରିଯଵାଦୀ ଅପାପପୁରେକ୍ଖାରୋ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞାଯ ପଜାଯ…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଉଚ୍ଚା କୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ଅସମ୍ଭିନ୍ନଖତ୍ତିଯକୁଲା…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଅଡ୍ଢା କୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ମହଦ୍ଧନା ମହାଭୋଗା…ପେ…

''ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ତିରୋରଟ୍ଠା ତିରୋଜନପଦା ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛିତୁଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି…ପେ…

''ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ଅନେକାନି ଦେଵତାସହସ୍ସାନି ପାଣେହି ସରଣଂ ଗତାନି…ପେ…

''ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ଏଵଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – 'ଇତିପି ସୋ ଭଗଵା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକଵିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେଵମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗଵା' ତି…ପେ…

''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଦ୍ଵତ୍ତିଂସମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେହି ସମନ୍ନାଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଏହିସ୍ୱାଗତୱାଦୀ ସଖିଲୋ ସମ୍ମୋଦକୋ ଅବ୍ଭାକୁଟିକୋ ଉତ୍ତାନମୁଖୋ ପୁବ୍ବଭାସୀ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଚତୁନ୍ନଂ ପରିସାନଂ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣେ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମେ ବହୂ ଦେୱା ଚ ମନୁସ୍ସା ଚ ଅଭିପ୍ପସନ୍ନା…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଯସ୍ମିଂ ଗାମେ ୱା ନିଗମେ ୱା ପଟିୱସତି ନ ତସ୍ମିଂ ଗାମେ ୱା ନିଗମେ ୱା ଅମନୁସ୍ସା ମନୁସ୍ସେ ୱିହେଠେନ୍ତି…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ସଙ୍ଘୀ ଗଣୀ ଗଣାଚରିୟୋ ପୁଥୁତିତ୍ଥକରାନଂ ଅଗ୍ଗମକ୍ଖାୟତି, ଯଥା ଖୋ ପନ, ଭୋ, ଏତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଯଥା ୱା ତଥା ୱା ଯସୋ ସମୁଦାଗଚ୍ଛତି, ନ ହେୱଂ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଯସୋ ସମୁଦାଗତୋ। ଅଥ ଖୋ ଅନୁତ୍ତରାୟ ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପଦାୟ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଯସୋ ସମୁଦାଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ରାଜା ମାଗଧୋ ସେନିୟୋ ବିମ୍ବିସାରୋ ସପୁତ୍ତୋ ସଭରିୟୋ ସପରିସୋ ସାମଚ୍ଚୋ ପାଣେହି ସରଣଂ ଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ ସପୁତ୍ତୋ ସଭରିୟୋ ସପରିସୋ ସାମଚ୍ଚୋ ପାଣେହି ସରଣଂ ଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣଂ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ସପୁତ୍ତୋ ସଭରିୟୋ ସପରିସୋ ସାମଚ୍ଚୋ ପାଣେହି ସରଣଂ ଗତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ରଞ୍ଞୋ ମାଗଧସ୍ସ ସେନିୟସ୍ସ ବିମ୍ବିସାରସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ରଞ୍ଞୋ ପସେନଦିସ୍ସ କୋସଲସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପୋକ୍ଖରସାତିସ୍ସ ସକ୍କତୋ ଗରୁକତୋ ମାନିତୋ ପୂଜିତୋ ଅପଚିତୋ…ପେ…

‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ଖାଣୁମତଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଖାଣୁମତେ ୱିହରତି ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକାୟଂ। ଯେ ଖୋ ପନ, ଭୋ, କେଚି ସମଣା ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୱା ଅମ୍ହାକଂ ଗାମଖେତ୍ତଂ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଅତିଥୀ ନୋ ତେ ହୋନ୍ତି। ଅତିଥୀ ଖୋ ପନମ୍ହେହି ସକ୍କାତବ୍ବା ଗରୁକାତବ୍ବା ମାନେତବ୍ବା ପୂଜେତବ୍ବା ଅପଚେତବ୍ବା। ଯମ୍ପି, ଭୋ, ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଖାଣୁମତଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଖାଣୁମତେ ୱିହରତି ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକାୟଂ, ଅତିଥିମ୍ହାକଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ। ଅତିଥି ଖୋ ପନମ୍ହେହି ସକ୍କାତବ୍ବୋ ଗରୁକାତବ୍ବୋ ମାନେତବ୍ବୋ ପୂଜେତବ୍ବୋ ଅପଚେତବ୍ବୋ। ଇମିନାପଙ୍ଗେନ ନାରହତି ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଅମ୍ହାକଂ ଦସ୍ସନାୟ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ଅଥ ଖୋ ମୟମେୱ ଅରହାମ ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାୟ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ। ଏତ୍ତକେ ଖୋ ଅହଂ, ଭୋ, ତସ୍ସ ଭୋତୋ ଗୋତମସ୍ସ ୱଣ୍ଣେ ପରିୟାପୁଣାମି, ନୋ ଚ ଖୋ ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଏତ୍ତକୱଣ୍ଣୋ। ଅପରିମାଣୱଣ୍ଣୋ ହି ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ’’ତି।

୩୩୩। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା କୂଟଦନ୍ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – ‘‘ଯଥା ଖୋ ଭୱଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ୱଣ୍ଣେ ଭାସତି, ଇତୋ ଚେପି ସୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଯୋଜନସତେ ୱିହରତି, ଅଲମେୱ ସଦ୍ଧେନ କୁଲପୁତ୍ତେନ ଦସ୍ସନାୟ ଉପସଙ୍କମିତୁଂ ଅପି ପୁଟୋସେନା’’ତି। ‘‘ତେନ ହି, ଭୋ, ସବ୍ବେୱ ମୟଂ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଦସ୍ସନାୟ ଉପସଙ୍କମିସ୍ସାମା’’ତି।

ମହାୱିଜିତରାଜୟଞ୍ଞକଥା

୩୩୪। ଅଥ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ମହତା ବ୍ରାହ୍ମଣଗଣେନ ସଦ୍ଧିଂ ଯେନ ଅମ୍ବଲଟ୍ଠିକା ଯେନ ଭଗୱା ତେନୁପସଙ୍କମି, ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗୱତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦି । ସମ୍ମୋଦନୀୟଂ କଥଂ ସାରଣୀୟଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଖାଣୁମତକାପି ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣଗହପତିକା ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ଭଗୱନ୍ତଂ ଅଭିୱାଦେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ; ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ଭଗୱତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂସୁ, ସମ୍ମୋଦନୀୟଂ କଥଂ ସାରଣୀୟଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ; ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ଯେନ ଭଗୱା ତେନଞ୍ଜଲିଂ ପଣାମେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ; ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ନାମଗୋତ୍ତଂ ସାୱେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ; ଅପ୍ପେକଚ୍ଚେ ତୁଣ୍ହୀଭୂତା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ।

୩୩୫। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ସୁତଂ ମେତଂ, ଭୋ ଗୋତମ – 'ସମଣୋ ଗୋତମୋ ତିୱିଧଂ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦଂ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରଂ ଜାନାତୀ'ତି। ନ ଖୋ ପନାହଂ ଜାନାମି ତିୱିଧଂ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦଂ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରଂ। ଇଚ୍ଛାମି ଚାହଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ। ସାଧୁ ମେ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ତିୱିଧଂ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦଂ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରଂ ଦେସେତୂ''ତି।

୩୩୬। ''ତେନ ହି, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ସୁଣାହି ସାଧୁକଂ ମନସିକରୋହି, ଭାସିସ୍ସାମୀ''ତି। ''ଏୱଂ, ଭୋ''ତି ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱତୋ ପଚ୍ଚସ୍ସୋସି। ଭଗୱା ଏତଦୱୋଚ – ''ଭୂତପୁବ୍ବଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ , ରାଜା ମହାୱିଜିତୋ ନାମ ଅହୋସି ଅଡ୍ଢୋ ମହଦ୍ଧନୋ ମହାଭୋଗୋ ପହୂତଜାତରୂପରଜତୋ ପହୂତୱିତ୍ତୂପକରଣୋ ପହୂତଧନଧଞ୍ଞୋ ପରିପୁଣ୍ଣକୋସକୋଟ୍ଠାଗାରୋ। ଅଥ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରଞ୍ଞୋ ମହାୱିଜିତସ୍ସ ରହୋଗତସ୍ସ ପଟିସଲ୍ଲୀନସ୍ସ ଏୱଂ ଚେତସୋ ପରିୱିତକ୍କୋ ଉଦପାଦି – 'ଅଧିଗତା ଖୋ ମେ ୱିପୁଲା ମାନୁସକା ଭୋଗା, ମହନ୍ତଂ ପଥୱିମଣ୍ଡଲଂ ଅଭିୱିଜିଯ ଅଜ୍ଝାୱସାମି , ଯଂନୂନାହଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜେଯ୍ୟଂ, ଯଂ ମମ ଅସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯା'ତି।

୩୩୭। ''ଅଥ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରାଜା ମହାୱିଜିତୋ ପୁରୋହିତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ଏତଦୱୋଚ – 'ଇଧ ମଯ୍ହଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରହୋଗତସ୍ସ ପଟିସଲ୍ଲୀନସ୍ସ ଏୱଂ ଚେତସୋ ପରିୱିତକ୍କୋ ଉଦପାଦି – ଅଧିଗତା ଖୋ ମେ ୱିପୁଲା ମାନୁସକା ଭୋଗା , ମହନ୍ତଂ ପଥୱିମଣ୍ଡଲଂ ଅଭିୱିଜିଯ ଅଜ୍ଝାୱସାମି। ଯଂନୂନାହଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜେଯ୍ୟଂ ଯଂ ମମ ଅସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯା'ତି। ଇଚ୍ଛାମହଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ। ଅନୁସାସତୁ ମଂ ଭୱଂ ଯଂ ମମ ଅସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯା'''ତି।

୩୩୮। ''ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ରାଜାନଂ ମହାୱିଜିତଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ଭୋତୋ ଖୋ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦୋ ସକଣ୍ଟକୋ ସଉପ୍ପୀଳୋ, ଗାମଘାତାପି ଦିସ୍ସନ୍ତି, ନିଗମଘାତାପି ଦିସ୍ସନ୍ତି, ନଗରଘାତାପି ଦିସ୍ସନ୍ତି , ପନ୍ଥଦୁହନାପି ଦିସ୍ସନ୍ତି। ଭୱଂ ଖୋ ପନ ରାଜା ଏୱଂ ସକଣ୍ଟକେ ଜନପଦେ ସଉପ୍ପୀଳେ ବଲିମୁଦ୍ଧରେଯ୍ୟ, ଅକିଚ୍ଚକାରୀ ଅସ୍ସ ତେନ ଭୱଂ ରାଜା। ସିଯା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ଏୱମସ୍ସ – ''ଅହମେତଂ ଦସ୍ସୁଖୀଲଂ ୱଧେନ ୱା ବନ୍ଧେନ ୱା ଜାନିଯା ୱା ଗରହାଯ ୱା ପବ୍ବାଜନାଯ ୱା ସମୂହନିସ୍ସାମୀ''ତି, ନ ଖୋ ପନେତସ୍ସ ଦସ୍ସୁଖୀଲସ୍ସ ଏୱଂ ସମ୍ମା ସମୁଗ୍ଘାତୋ ହୋତି। ଯେ ତେ ହତାୱସେସକା ଭୱିସ୍ସନ୍ତି, ତେ ପଚ୍ଛା ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦଂ ୱିହେଠେସ୍ସନ୍ତି। ଅପି ଚ ଖୋ ଇଦଂ ସଂୱିଧାନଂ ଆଗମ୍ମ ଏୱମେତସ୍ସ ଦସ୍ସୁଖୀଲସ୍ସ ସମ୍ମା ସମୁଗ୍ଘାତୋ ହୋତି। ତେନ ହି ଭୱଂ ରାଜା ଯେ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଉସ୍ସହନ୍ତି କସିଗୋରକ୍ଖେ, ତେସଂ ଭୱଂ ରାଜା ବୀଜଭତ୍ତଂ ଅନୁପ୍ପଦେତୁ। ଯେ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଉସ୍ସହନ୍ତି ୱାଣିଜ୍ଜାଯ, ତେସଂ ଭୱଂ ରାଜା ପାଭତଂ ଅନୁପ୍ପଦେତୁ। ଯେ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଉସ୍ସହନ୍ତି ରାଜପୋରିସେ, ତେସଂ ଭୱଂ ରାଜା ଭତ୍ତୱେତନଂ ପକପ୍ପେତୁ। ତେ ଚ ମନୁସ୍ସା ସକମ୍ମପସୁତା ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦଂ ନ ୱିହେଠେସ୍ସନ୍ତି; ମହା ଚ ରଞ୍ଞୋ ରାସିକୋ ଭୱିସ୍ସତି। ଖେମଟ୍ଠିତା ଜନପଦା ଅକଣ୍ଟକା ଅନୁପ୍ପୀଳା। ମନୁସ୍ସା ମୁଦା ମୋଦମାନା ଉରେ ପୁତ୍ତେ ନଚ୍ଚେନ୍ତା ଅପାରୁତଘରା ମଞ୍ଞେ ୱିହରିସ୍ସନ୍ତୀ'ତି। 'ଏୱଂ, ଭୋ'ତି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରାଜା ମହାୱିଜିତୋ ପୁରୋହିତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା ଯେ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଉସ୍ସହିଂସୁ କସିଗୋରକ୍ଖେ, ତେସଂ ରାଜା ମହାୱିଜିତୋ ବୀଜଭତ୍ତଂ ଅନୁପ୍ପଦାସି। ଯେ ଚ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଉସ୍ସହିଂସୁ ୱାଣିଜ୍ଜାଯ, ତେସଂ ରାଜା ମହାୱିଜିତୋ ପାଭତଂ ଅନୁପ୍ପଦାସି। ଯେ ଚ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଉସ୍ସହିଂସୁ ରାଜପୋରିସେ, ତେସଂ ରାଜା ମହାୱିଜିତୋ ଭତ୍ତୱେତନଂ ପକପ୍ପେସି। ତେ ଚ ମନୁସ୍ସା ସକମ୍ମପସୁତା ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦଂ ନ ୱିହେଠିଂସୁ, ମହା ଚ ରଞ୍ଞୋ ରାସିକୋ ଅହୋସି। ଖେମଟ୍ଠିତା ଜନପଦା ଅକଣ୍ଟକା ଅନୁପ୍ପୀଳା ମନୁସ୍ସା ମୁଦା ମୋଦମାନା ଉରେ ପୁତ୍ତେ ନଚ୍ଚେନ୍ତା ଅପାରୁତଘରା ମଞ୍ଞେ ୱିହରିଂସୁ। ଅଥ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରାଜା ମହାୱିଜିତୋ ପୁରୋହିତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଆମନ୍ତେତ୍ୱା ଏତଦୱୋଚ – 'ସମୂହତୋ ଖୋ ମେ ଭୋତୋ ଦସ୍ସୁଖୀଲୋ, ଭୋତୋ ସଂୱିଧାନଂ ଆଗମ୍ମ ମହା ଚ ମେ ରାସିକୋ। ଖେମଟ୍ଠିତା ଜନପଦା ଅକଣ୍ଟକା ଅନୁପ୍ପୀଳା ମନୁସ୍ସା ମୁଦା ମୋଦମାନା ଉରେ ପୁତ୍ତେ ନଚ୍ଚେନ୍ତା ଅପାରୁତଘରା ମଞ୍ଞେ ୱିହରନ୍ତି। ଇଚ୍ଛାମହଂ ବ୍ରାହ୍ମଣ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ। ଅନୁସାସତୁ ମଂ ଭୱଂ ଯଂ ମମ ଅସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯା'ତି।

ଚତୁପରିକ୍ଖାରଂ

୩୩୯। ''ତେନ ହି ଭୱଂ ରାଜା ଯେ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଖତ୍ତିଯା ଆନୁଯନ୍ତା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ ତେ ଭୱଂ ରାଜା ଆମନ୍ତଯତଂ – 'ଇଚ୍ଛାମହଂ, ଭୋ, ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ, ଅନୁଜାନନ୍ତୁ ମେ ଭୱନ୍ତୋ ଯଂ ମମ ଅସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯା'ତି। ଯେ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଅମଚ୍ଚା ପାରିସଜ୍ଜା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ…ପେ… ବ୍ରାହ୍ମଣମହାସାଲା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ…ପେ… ଗହପତିନେଚଯିକା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ, ତେ ଭୱଂ ରାଜା ଆମନ୍ତଯତଂ – 'ଇଚ୍ଛାମହଂ, ଭୋ, ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ, ଅନୁଜାନନ୍ତୁ ମେ ଭୱନ୍ତୋ ଯଂ ମମ ଅସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯା'ତି। 'ଏୱଂ, ଭୋ'ତି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ରାଜା ମହାୱିଜିତୋ ପୁରୋହିତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା ଯେ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଖତ୍ତିଯା ଆନୁଯନ୍ତା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ, ତେ ରାଜା ମହାୱିଜିତୋ ଆମନ୍ତେସି – 'ଇଚ୍ଛାମହଂ, ଭୋ, ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ, ଅନୁଜାନନ୍ତୁ ମେ

ଭଵନ୍ତୋ ଯଂ ମମ ଅସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯା’’ତି। ‘ଯଜତଂ ଭଵଂ ରାଜା ଯଞ୍ଞଂ, ଯଞ୍ଞକାଲୋ ମହାରାଜା’ତି। ଯେ ରଞ୍ଞୋ ଜନପଦେ ଅମଚ୍ଚା ପାରିସଜ୍ଜା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ…ପେ… ବ୍ରାହ୍ମଣମହାସାଲା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ…ପେ… ଗହପତିନେଚଯିକା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ, ତେ ରାଜା ମହାଵିଜିତୋ ଆମନ୍ତେସି – ‘ଇଚ୍ଛାମହଂ, ଭୋ , ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତୁଂ। ଅନୁଜାନନ୍ତୁ ମେ ଭଵନ୍ତୋ ଯଂ ମମ ଅସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ହିତାଯ ସୁଖାଯା’ତି। ‘ଯଜତଂ ଭଵଂ ରାଜା ଯଞ୍ଞଂ, ଯଞ୍ଞକାଲୋ ମହାରାଜା’ତି। ଇତିମେ ଚତ୍ତାରୋ ଅନୁମତିପକ୍ଖା ତସ୍ସେଵ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ପରିକ୍ଖାରା ଭଵନ୍ତି।

ଅଟ୍ଠ ପରିକ୍ଖାରା

୩୪୦। ‘‘ରାଜା ମହାଵିଜିତୋ ଅଟ୍ଠହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାଵ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିଵାଦେନ ଅଭିରୂପୋ ଦସ୍ସନୀଯୋ ପାସାଦିକୋ ପରମାଯ ଵଣ୍ଣପୋକ୍ଖରତାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ବ୍ରହ୍ମଵଣ୍ଣୀ ବ୍ରହ୍ମଵଚ୍ଛସୀ ଅଖୁଦ୍ଦାଵକାସୋ ଦସ୍ସନାଯ; ଅଡ୍ଢୋ ମହଦ୍ଧନୋ ମହାଭୋଗୋ ପହୂତଜାତରୂପରଜତୋ ପହୂତଵିତ୍ତୂପକରଣୋ ପହୂତଧନଧଞ୍ଞୋ ପରିପୁଣ୍ଣକୋସକୋଟ୍ଠାଗାରୋ; ବଲଵା ଚତୁରଙ୍ଗିନିଯା ସେନାଯ ସମନ୍ନାଗତୋ ଅସ୍ସଵାଯ ଓଵାଦପଟିକରାଯ ସହତି [ପତପତି (ସୀ। ପୀ।), ତପତି (ସ୍ଯା।)] ମଞ୍ଞେ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକେ ଯସସା; ସଦ୍ଧୋ ଦାଯକୋ ଦାନପତି ଅନାଵଟଦ୍ଵାରୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣକପଣଦ୍ଧିକଵଣିବ୍ବକଯାଚକାନଂ ଓପାନଭୂତୋ ପୁଞ୍ଞାନି କରୋତି; ବହୁସ୍ସୁତୋ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ସୁତଜାତସ୍ସ, ତସ୍ସ ତସ୍ସେଵ ଖୋ ପନ ଭାସିତସ୍ସ ଅତ୍ଥଂ ଜାନାତି ‘ଅଯଂ ଇମସ୍ସ ଭାସିତସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ ଅଯଂ ଇମସ୍ସ ଭାସିତସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ’ତି; ପଣ୍ଡିତୋ, ଵିଯତ୍ତୋ, ମେଧାଵୀ, ପଟିବଲୋ, ଅତୀତାନାଗତପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନେ ଅତ୍ଥେ ଚିନ୍ତେତୁଂ। ରାଜା ମହାଵିଜିତୋ ଇମେହି ଅଟ୍ଠହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତୋ। ଇତି ଇମାନିପି ଅଟ୍ଠଙ୍ଗାନି ତସ୍ସେଵ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ପରିକ୍ଖାରା ଭଵନ୍ତି।

ଚତୁପରିକ୍ଖାରଂ

୩୪୧। ‘‘ପୁରୋହିତୋ [ପୁରୋହିତୋପି (କ। ସୀ। କ।)] ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚତୂହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତୋ। ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାଵ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିଵାଦେନ; ଅଜ୍ଝାଯକୋ ମନ୍ତଧରୋ ତିଣ୍ଣଂ ଵେଦାନଂ ପାରଗୂ ସନିଘଣ୍ଡୁକେଟୁଭାନଂ ସାକ୍ଖରପ୍ପଭେଦାନଂ ଇତିହାସପଞ୍ଚମାନଂ ପଦକୋ ଵେଯ୍ଯାକରଣୋ ଲୋକାଯତମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ ଅନଵଯୋ; ସୀଲଵା ଵୁଦ୍ଧସୀଲୀ ଵୁଦ୍ଧସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ; ପଣ୍ଡିତୋ ଵିଯତ୍ତୋ ମେଧାଵୀ ପଠମୋ ଵା ଦୁତିଯୋ ଵା ସୁଜଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତାନଂ। ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇମେହି ଚତୂହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତୋ। ଇତି ଇମାନି ଚତ୍ତାରି ଅଙ୍ଗାନି ତସ୍ସେଵ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ପରିକ୍ଖାରା ଭଵନ୍ତି।

ତିସ୍ସୋ ଵିଧା

୩୪୨। ‘‘ଅଥ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଵିଜିତସ୍ସ ପୁବ୍ବେଵ ଯଞ୍ଞା ତିସ୍ସୋ ଵିଧା ଦେସେସି। ସିଯା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯିଟ୍ଠୁକାମସ୍ସ [ଯିଟ୍ଠୁକାମସ୍ସ (କ।)] କୋଚିଦେଵ ଵିପ୍ପଟିସାରୋ – ‘ମହା ଵତ ମେ ଭୋଗକ୍ଖନ୍ଧୋ ଵିଗଚ୍ଛିସ୍ସତୀ’ତି, ସୋ ଭୋତା ରଞ୍ଞା ଵିପ୍ପଟିସାରୋ ନ କରଣୀଯୋ। ସିଯା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜମାନସ୍ସ କୋଚିଦେଵ ଵିପ୍ପଟିସାରୋ – ‘ମହା ଵତ ମେ ଭୋଗକ୍ଖନ୍ଧୋ ଵିଗଚ୍ଛତୀ’ତି, ସୋ ଭୋତା ରଞ୍ଞା ଵିପ୍ପଟିସାରୋ ନ କରଣୀଯୋ। ସିଯା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯିଟ୍ଠସ୍ସ କୋଚିଦେଵ ଵିପ୍ପଟିସାରୋ – ‘ମହା ଵତ ମେ ଭୋଗକ୍ଖନ୍ଧୋ ଵିଗତୋ’ତି, ସୋ ଭୋତା ରଞ୍ଞା ଵିପ୍ପଟିସାରୋ ନ କରଣୀଯୋ’’ତି। ଇମା ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଵିଜିତସ୍ସ ପୁବ୍ବେଵ ଯଞ୍ଞା ତିସ୍ସୋ ଵିଧା ଦେସେସି।

ଦସ ଆକାରା

୩୪୩। ‘‘ଅଥ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଵିଜିତସ୍ସ ପୁବ୍ବେଵ ଯଞ୍ଞା ଦସହାକାରେହି ପଟିଗ୍ଗାହକେସୁ ଵିପ୍ପଟିସାରଂ ପଟିଵିନେସି। ‘ଆଗମିସ୍ସନ୍ତି ଖୋ ଭୋତୋ ଯଞ୍ଞଂ ପାଣାତିପାତିନୋପି ପାଣାତିପାତା ପଟିଵିରତାପି। ଯେ ତତ୍ଥ ପାଣାତିପାତିନୋ, ତେସଞ୍ଞେଵ ତେନ। ଯେ ତତ୍ଥ ପାଣାତିପାତା ପଟିଵିରତା, ତେ ଆରବ୍ଭ ଯଜତଂ ଭଵଂ, ସଜ୍ଜତଂ ଭଵଂ, ମୋଦତଂ ଭଵଂ, ଚିତ୍ତମେଵ ଭଵଂ ଅନ୍ତରଂ ପସାଦେତୁ। ଆଗମିସ୍ସନ୍ତି ଖୋ ଭୋତୋ ଯଞ୍ଞଂ ଅଦିନ୍ନାଦାଯିନୋପି ଅଦିନ୍ନାଦାନା ପଟିଵିରତାପି…ପେ… କାମେସୁ ମିଚ୍ଛାଚାରିନୋପି କାମେସୁମିଚ୍ଛାଚାରା ପଟିଵିରତାପି… ମୁସାଵାଦିନୋପି ମୁସାଵାଦା ପଟିଵିରତାପି… ପିସୁଣଵାଚିନୋପି ପିସୁଣାଯ ଵାଚାଯ ପଟିଵିରତାପି… ଫରୁସଵାଚିନୋପି ଫରୁସାଯ ଵାଚାଯ ପଟିଵିରତାପି… ସମ୍ଫପ୍ପଲାପିନୋପି ସମ୍ଫପ୍ପଲାପା ପଟିଵିରତାପି … ଅଭିଜ୍ଝାଲୁନୋପି ଅନଭିଜ୍ଝାଲୁନୋପି… ବ୍ଯାପନ୍ନଚିତ୍ତାପି

ଅବ୍ଯାପନ୍ନଚିତ୍ତାପି… ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକାପି ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକାପି…। ଯେ ତତ୍ଥ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକା, ତେସଞ୍ଞେୱ ତେନ। ଯେ ତତ୍ଥ ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକା, ତେ ଆରବ୍ଭ ଯଜତଂ ଭୱଂ, ସଜତଂ ଭୱଂ, ମୋଦତଂ ଭୱଂ, ଚିତ୍ତମେୱ ଭୱଂ ଅନ୍ତରଂ ପସାଦେତୂ’ତି। ଇମେହି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାୱିଜିତସ୍ସ ପୁବ୍ବେୱ ଯଞ୍ଞା ଦସହାକାରେହି ପଟିଗ୍ଗାହକେସୁ ୱିପ୍ପଟିସାରଂ ପଟିୱିନେସି।

ସୋଳସ ଆକାରା

୩୪୪। ‘‘ଅଥ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାୱିଜିତସ୍ସ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜମାନସ୍ସ ସୋଳସହାକାରେହି ଚିତ୍ତଂ ସନ୍ଦସ୍ସେସି ସମାଦପେସି ସମୁତ୍ତେଜେସି ସମ୍ପହଂସେସି ସିୟା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜମାନସ୍ସ କୋଚିଦେୱ ୱତ୍ତା – ‘ରାଜା ଖୋ ମହାୱିଜିତୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତି, ନୋ ଚ ଖୋ ତସ୍ସ ଆମନ୍ତିତା ଖତ୍ତିୟା ଆନୁଯନ୍ତା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ; ଅଥ ଚ ପନ ଭୱଂ ରାଜା ଏୱରୂପଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତୀ’ତି । ଏୱମ୍ପି ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ୱତ୍ତା ଧମ୍ମତୋ ନତ୍ଥି। ଭୋତା ଖୋ ପନ ରଞ୍ଞା ଆମନ୍ତିତା ଖତ୍ତିୟା ଆନୁଯନ୍ତା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ । ଇମିନାପେତଂ ଭୱଂ ରାଜା ଜାନାତୁ, ଯଜତଂ ଭୱଂ, ସଜତଂ ଭୱଂ, ମୋଦତଂ ଭୱଂ, ଚିତ୍ତମେୱ ଭୱଂ ଅନ୍ତରଂ ପସାଦେତୁ।

‘‘ସିୟା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜମାନସ୍ସ କୋଚିଦେୱ ୱତ୍ତା – ‘ରାଜା ଖୋ ମହାୱିଜିତୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତି, ନୋ ଚ ଖୋ ତସ୍ସ ଆମନ୍ତିତା ଅମଚ୍ଚା ପାରିସଜ୍ଜା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ…ପେ… ବ୍ରାହ୍ମଣମହାସାଲା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ…ପେ… ଗହପତିନେଚୟିକା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ, ଅଥ ଚ ପନ ଭୱଂ ରାଜା ଏୱରୂପଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତୀ’ତି। ଏୱମ୍ପି ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ୱତ୍ତା ଧମ୍ମତୋ ନତ୍ଥି। ଭୋତା ଖୋ ପନ ରଞ୍ଞା ଆମନ୍ତିତା ଗହପତିନେଚୟିକା ନେଗମା ଚେୱ ଜାନପଦା ଚ। ଇମିନାପେତଂ ଭୱଂ ରାଜା ଜାନାତୁ, ଯଜତଂ ଭୱଂ, ସଜତଂ ଭୱଂ, ମୋଦତଂ ଭୱଂ, ଚିତ୍ତମେୱ ଭୱଂ ଅନ୍ତରଂ ପସାଦେତୁ।

‘‘ସିୟା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜମାନସ୍ସ କୋଚିଦେୱ ୱତ୍ତା – ‘ରାଜା ଖୋ ମହାୱିଜିତୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତି, ନୋ ଚ ଖୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ, ଅଥ ଚ ପନ ଭୱଂ ରାଜା ଏୱରୂପଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତୀ’ତି। ଏୱମ୍ପି ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ୱତ୍ତା ଧମ୍ମତୋ ନତ୍ଥି। ଭୱଂ ଖୋ ପନ ରାଜା ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ। ଇମିନାପେତଂ ଭୱଂ ରାଜା ଜାନାତୁ, ଯଜତଂ ଭୱଂ, ସଜତଂ ଭୱଂ, ମୋଦତଂ ଭୱଂ, ଚିତ୍ତମେୱ ଭୱଂ ଅନ୍ତରଂ ପସାଦେତୁ।

‘‘ସିୟା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜମାନସ୍ସ କୋଚିଦେୱ ୱତ୍ତା – ‘ରାଜା ଖୋ ମହାୱିଜିତୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତି ନୋ ଚ ଖୋ ଅଭିରୂପୋ ଦସ୍ସନୀୟୋ ପାସାଦିକୋ ପରମାୟ ୱଣ୍ଣପୋକ୍ଖରତାୟ ସମନ୍ନାଗତୋ ବ୍ରହ୍ମୱଣ୍ଣୀ ବ୍ରହ୍ମୱଚ୍ଛସୀ ଅଖୁଦ୍ଦାୱକାସୋ ଦସ୍ସନାୟ…ପେ… ନୋ ଚ ଖୋ ଅଡ୍ଢୋ ମହଦ୍ଧନୋ ମହାଭୋଗୋ ପହୂତଜାତରୂପରଜତୋ ପହୂତୱିତ୍ତୂପକରଣୋ ପହୂତଧନଧଞ୍ଞୋ ପରିପୁଣ୍ଣକୋସକୋଟ୍ଠାଗାରୋ…ପେ… ନୋ ଚ ଖୋ ବଲୱା ଚତୁରଙ୍ଗିନିୟା ସେନାୟ ସମନ୍ନାଗତୋ ଅସ୍ସୱାୟ ୱୋୱାଦପଟିକରାୟ ସହତି ମଞ୍ଞେ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକେ ଯସସା…ପେ… ନୋ ଚ ଖୋ ସଦ୍ଧୋ ଦାୟକୋ ଦାନପତି ଅନାୱଟଦ୍ୱାରୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣକପଣଦ୍ଧିକୱଣିବ୍ବକଯାଚକାନଂ ଓପାନଭୂତୋ ପୁଞ୍ଞାନି କରୋତି…ପେ… ନୋ ଚ ଖୋ ବହୁସ୍ସୁତୋ ତସ୍ସ ତସ୍ସ ସୁତଜାତସ୍ସ…ପେ… ନୋ ଚ ଖୋ ତସ୍ସ ତସ୍ସେୱ ଖୋ ପନ ଭାସିତସ୍ସ ଅତ୍ଥଂ ଜାନାତି ‘‘ଅୟଂ ଇମସ୍ସ ଭାସିତସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ, ଅୟଂ ଇମସ୍ସ ଭାସିତସ୍ସ ଅତ୍ଥୋ’’ତି…ପେ… ନୋ ଚ ଖୋ ପଣ୍ଡିତୋ ୱିୟତ୍ତୋ ମେଧାୱୀ ପଟିବଲୋ ଅତୀତାନାଗତପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନେ ଅତ୍ଥେ ଚିନ୍ତେତୁଂ, ଅଥ ଚ ପନ ଭୱଂ ରାଜା ଏୱରୂପଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତୀ’ତି । ଏୱମ୍ପି ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ୱତ୍ତା ଧମ୍ମତୋ ନତ୍ଥି। ଭୱଂ ଖୋ ପନ ରାଜା ପଣ୍ଡିତୋ ୱିୟତ୍ତୋ ମେଧାୱୀ ପଟିବଲୋ ଅତୀତାନାଗତପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନେ ଅତ୍ଥେ ଚିନ୍ତେତୁଂ। ଇମିନାପେତଂ ଭୱଂ ରାଜା ଜାନାତୁ , ଯଜତଂ ଭୱଂ, ସଜତଂ ଭୱଂ, ମୋଦତଂ ଭୱଂ, ଚିତ୍ତମେୱ ଭୱଂ ଅନ୍ତରଂ ପସାଦେତୁ।

‘‘ସିୟା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜମାନସ୍ସ କୋଚିଦେୱ ୱତ୍ତା – ‘ରାଜା ଖୋ ମହାୱିଜିତୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତି। ନୋ ଚ ଖ୍ୱସ୍ସ ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ; ଅଥ ଚ ପନ ଭୱଂ ରାଜା ଏୱରୂପଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତୀ’ତି। ଏୱମ୍ପି ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ୱତ୍ତା ଧମ୍ମତୋ ନତ୍ଥି। ଭୋତୋ ଖୋ ପନ ରଞ୍ଞୋ ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଉଭତୋ ସୁଜାତୋ ମାତିତୋ ଚ ପିତିତୋ ଚ ସଂସୁଦ୍ଧଗହଣିକୋ ଯାୱ ସତ୍ତମା ପିତାମହଯୁଗା ଅକ୍ଖିତ୍ତୋ ଅନୁପକ୍କୁଟ୍ଠୋ ଜାତିୱାଦେନ। ଇମିନାପେତଂ ଭୱଂ ରାଜା ଜାନାତୁ, ଯଜତଂ ଭୱଂ, ସଜତଂ ଭୱଂ, ମୋଦତଂ ଭୱଂ, ଚିତ୍ତମେୱ ଭୱଂ ଅନ୍ତରଂ ପସାଦେତୁ।

‘‘ସିଯା ଖୋ ପନ ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜମାନସ୍ସ କୋଚିଦେଵ ଵତ୍ତା – ‘ରାଜା ଖୋ ମହାଵିଜିତୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତି। ନୋ ଚ ଖ୍ଵସ୍ସ ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅଜ୍ଝାଯକୋ ମନ୍ତଧରୋ ତିଣ୍ଣଂ ଵେଦାନଂ ପାରଗୂ ସନିଘଣ୍ଡୁକେଟୁଭାନଂ ସାକ୍ଖରପ୍ପଭେଦାନଂ ଇତିହାସପଞ୍ଚମାନଂ ପଦକୋ ଵେୟ୍ୟାକରଣୋ ଲୋକାଯତମହାପୁରିସଲକ୍ଖଣେସୁ ଅନଵଯୋ…ପେ… ନୋ ଚ ଖ୍ଵସ୍ସ ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସୀଲଵା ଵୁଦ୍ଧସୀଲୀ ଵୁଦ୍ଧସୀଲେନ ସମନ୍ନାଗତୋ…ପେ… ନୋ ଚ ଖ୍ଵସ୍ସ ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପଣ୍ଡିତୋ ଵିଯତ୍ତୋ ମେଧାଵୀ ପଠମୋ ଵା ଦୁତିଯୋ ଵା ସୁଜଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତାନଂ, ଅଥ ଚ ପନ ଭଵଂ ରାଜା ଏଵରୂପଂ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତୀ’ତି। ଏଵମ୍ପି ଭୋତୋ ରଞ୍ଞୋ ଵତ୍ତା ଧମ୍ମତୋ ନତ୍ଥି। ଭୋତୋ ଖୋ ପନ ରଞ୍ଞୋ ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପଣ୍ଡିତୋ ଵିଯତ୍ତୋ ମେଧାଵୀ ପଠମୋ ଵା ଦୁତିଯୋ ଵା ସୁଜଂ ପଗ୍ଗଣ୍ହନ୍ତାନଂ। ଇମିନାପେତଂ ଭଵଂ ରାଜା ଜାନାତୁ, ଯଜତଂ ଭଵଂ, ସଜତଂ ଭଵଂ, ମୋଦତଂ ଭଵଂ, ଚିତ୍ତମେଵ ଭଵଂ ଅନ୍ତରଂ ପସାଦେତୂତି। ଇମେହି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ରଞ୍ଞୋ ମହାଵିଜିତସ୍ସ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜମାନସ୍ସ ସୋଳସହି ଆକାରେହି ଚିତ୍ତଂ ସନ୍ଦସ୍ସେସି ସମାଦପେସି ସମୁତ୍ତେଜେସି ସମ୍ପହଂସେସି।

୩୪୫। ‘‘ତସ୍ମିଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞେ ନେଵ ଗାଵୋ ହଞ୍ଞିଂସୁ, ନ ଅଜେଳକା ହଞ୍ଞିଂସୁ, ନ କୁକ୍କୁଟସୂକରା ହଞ୍ଞିଂସୁ, ନ ଵିଵିଧା ପାଣା ସଂଘାତଂ ଆପଜ୍ଜିଂସୁ, ନ ରୁକ୍ଖା ଛିଜ୍ଜିଂସୁ ଯୂପତ୍ଥାଯ, ନ ଦବ୍ଭା ଲୂଯିଂସୁ ବରିହିସତ୍ଥାଯ [ପରିହିଂସତ୍ଥାଯ (ସ୍ୟା। କ। ସୀ। କ।), ପରହିଂସତ୍ଥାଯ (କ।)]। ଯେପିସ୍ସ ଅହେସୁଂ ଦାସାତି ଵା ପେସ୍ସାତି ଵା କମ୍ମକରାତି ଵା, ତେପି ନ ଦଣ୍ଡତଜ୍ଜିତା ନ ଭଯତଜ୍ଜିତା ନ ଅସ୍ସୁମୁଖା ରୁଦମାନା ପରିକମ୍ମାନି ଅକଂସୁ। ଅଥ ଖୋ ଯେ ଇଚ୍ଛିଂସୁ, ତେ ଅକଂସୁ, ଯେ ନ ଇଚ୍ଛିଂସୁ, ନ ତେ ଅକଂସୁ; ଯଂ ଇଚ୍ଛିଂସୁ, ତଂ ଅକଂସୁ, ଯଂ ନ ଇଚ୍ଛିଂସୁ, ନ ତଂ ଅକଂସୁ। ସପ୍ପିତେଲନଵନୀତଦଧିମଧୁଫାଣିତେନ ଚେଵ ସୋ ଯଞ୍ଞୋ ନିଟ୍ଠାନମଗମାସି।

୩୪୬। ‘‘ଅଥ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଖତ୍ତିଯା ଆନୁଯନ୍ତା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ, ଅମଚ୍ଚା ପାରିସଜ୍ଜା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ, ବ୍ରାହ୍ମଣମହାସାଲା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ, ଗହପତିନେଚଯିକା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ ପହୂତଂ ସାପତେୟ୍ୟଂ ଆଦାଯ ରାଜାନଂ ମହାଵିଜିତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଏଵମାହଂସୁ – ‘ଇଦଂ, ଦେଵ, ପହୂତଂ ସାପତେୟ୍ୟଂ ଦେଵଞ୍ଞେଵ ଉଦ୍ଦିସ୍ସାଭତଂ, ତଂ ଦେଵୋ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତୂ’ତି। ‘ଅଲଂ, ଭୋ, ମମାପିଦଂ ପହୂତଂ ସାପତେୟ୍ୟଂ ଧମ୍ମିକେନ ବଲିନା ଅଭିସଙ୍ଖତଂ; ତଞ୍ଚ ଵୋ ହୋତୁ, ଇତୋ ଚ ଭିୟ୍ୟୋ ହରଥା’ତି। ତେ ରଞ୍ଞା ପଟିକ୍ଖିତ୍ତା ଏକମନ୍ତଂ ଅପକ୍କମ୍ମ ଏଵଂ ସମଚିନ୍ତେସୁଂ – ‘ନ ଖୋ ଏତଂ ଅମ୍ହାକଂ ପତିରୂପଂ, ଯଂ ମଯଂ ଇମାନି ସାପତେୟ୍ୟାନି ପୁନଦେଵ ସକାନି ଘରାନି ପଟିହରେୟ୍ୟାମ। ରାଜା ଖୋ ମହାଵିଜିତୋ ମହାଯଞ୍ଞଂ ଯଜତି, ହନ୍ଦସ୍ସ ମଯଂ ଅନୁଯାଗିନୋ ହୋମା’ତି।

୩୪୭। ‘‘ଅଥ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପୁରତ୍ଥିମେନ ଯଞ୍ଞଵାଟସ୍ସ [ଯଞ୍ଞାଵାଟସ୍ସ (ସୀ। ପୀ। କ।)] ଖତ୍ତିଯା ଆନୁଯନ୍ତା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ ଦାନାନି ପଟ୍ଠପେସୁଂ। ଦକ୍ଖିଣେନ ଯଞ୍ଞଵାଟସ୍ସ ଅମଚ୍ଚା ପାରିସଜ୍ଜା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ ଦାନାନି ପଟ୍ଠପେସୁଂ। ପଚ୍ଛିମେନ ଯଞ୍ଞଵାଟସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣମହାସାଲା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ ଦାନାନି ପଟ୍ଠପେସୁଂ। ଉତ୍ତରେନ ଯଞ୍ଞଵାଟସ୍ସ ଗହପତିନେଚଯିକା ନେଗମା ଚେଵ ଜାନପଦା ଚ ଦାନାନି ପଟ୍ଠପେସୁଂ।

‘‘ତେସୁପି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞେସୁ ନେଵ ଗାଵୋ ହଞ୍ଞିଂସୁ, ନ ଅଜେଳକା ହଞ୍ଞିଂସୁ, ନ କୁକ୍କୁଟସୂକରା ହଞ୍ଞିଂସୁ, ନ ଵିଵିଧା ପାଣା ସଂଘାତଂ ଆପଜ୍ଜିଂସୁ, ନ ରୁକ୍ଖା ଛିଜ୍ଜିଂସୁ ଯୂପତ୍ଥାଯ, ନ ଦବ୍ଭା ଲୂଯିଂସୁ ବରିହିସତ୍ଥାଯ। ଯେପି ନେସଂ ଅହେସୁଂ ଦାସାତି ଵା ପେସ୍ସାତି ଵା କମ୍ମକରାତି ଵା, ତେପି ନ ଦଣ୍ଡତଜ୍ଜିତା ନ ଭଯତଜ୍ଜିତା ନ ଅସ୍ସୁମୁଖା ରୁଦମାନା ପରିକମ୍ମାନି ଅକଂସୁ। ଅଥ ଖୋ ଯେ ଇଚ୍ଛିଂସୁ, ତେ ଅକଂସୁ, ଯେ ନ ଇଚ୍ଛିଂସୁ, ନ ତେ ଅକଂସୁ; ଯଂ ଇଚ୍ଛିଂସୁ, ତଂ ଅକଂସୁ, ଯଂ ନ ଇଚ୍ଛିଂସୁ ନ ତଂ ଅକଂସୁ। ସପ୍ପିତେଲନଵନୀତଦଧିମଧୁଫାଣିତେନ ଚେଵ ତେ ଯଞ୍ଞା ନିଟ୍ଠାନମଗମଂସୁ।

‘‘ଇତି ଚତ୍ତାରୋ ଚ ଅନୁମତିପକ୍ଖା, ରାଜା ମହାଵିଜିତୋ ଅଟ୍ଠହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତୋ, ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଚତୂହଙ୍ଗେହି ସମନ୍ନାଗତୋ; ତିସ୍ସୋ ଚ ଵିଧା ଅଯଂ ଵୁଚ୍ଚତି ବ୍ରାହ୍ମଣ ତିଵିଧା ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦା ସୋଳସପରିକ୍ଖାରା’’ତି।

୩୪୮। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା ଉନ୍ନାଦିନୋ ଉଚ୍ଚାସଦ୍ଦମହାସଦ୍ଦା ଅହେସୁଂ – ‘‘ଅହୋ ଯଞ୍ଞୋ, ଅହୋ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦା’’ତି! କୂଟଦନ୍ତୋ ପନ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତୁଣ୍ହୀଭୂତୋଵ ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି। ଅଥ ଖୋ ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣା କୂଟଦନ୍ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଏତଦଵୋଚୁଂ – ‘‘କସ୍ମା ପନ ଭଵଂ କୂଟଦନ୍ତୋ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ସୁଭାସିତଂ ସୁଭାସିତତୋ ନାବ୍ଭନୁମୋଦତୀ’’ତି? ‘‘ନାହଂ, ଭୋ, ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ସୁଭାସିତଂ ସୁଭାସିତତୋ ନାବ୍ଭନୁମୋଦାମି। ମୁଦ୍ଧାପି ତସ୍ସ ଵିପତେୟ୍ୟ, ଯୋ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ସୁଭାସିତଂ ସୁଭାସିତତୋ ନାବ୍ଭନୁମୋଦେୟ୍ୟ। ଅପି ଚ ମେ, ଭୋ, ଏଵଂ ହୋତି – ସମଣୋ ଗୋତମୋ ନ ଏଵମାହ – ‘ଏଵଂ ମେ ସୁତ’ନ୍ତି ଵା ‘ଏଵଂ ଅରହତି ଭଵିତୁ’ନ୍ତି ଵା; ଅପି ଚ ସମଣୋ ଗୋତମୋ – ‘ଏଵଂ ତଦା ଆସି, ଇତ୍ଥଂ ତଦା ଆସି’ ତ୍ଵେଵ ଭାସତି। ତସ୍ସ ମଯ୍ହଂ ଭୋ ଏଵଂ ହୋତି – ‘ଅଦ୍ଧା ସମଣୋ ଗୋତମୋ ତେନ ସମଯେନ ରାଜା ଵା ଅହୋସି ମହାଵିଜିତୋ ଯଞ୍ଞସ୍ସାମି

ପୁରୋହିତୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତସ୍ସ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ଯାଜେତା’ତି। ଅଭିଜାନାତି ପନ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଏୱରୂପଂ ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱା ୱା ଯାଜେତ୍ୱା ୱା କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଲୋକଂ ଉପପଜ୍ଜିତାତି’’? ‘‘ଅଭିଜାନାମହଂ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଏୱରୂପଂ ଯଞ୍ଞଂ ଯଜିତ୍ୱା ୱା ଯାଜେତ୍ୱା ୱା କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଲୋକଂ ଉପପଜ୍ଜିତା, ଅହଂ ତେନ ସମଯେନ ପୁରୋହିତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅହୋସିଂ ତସ୍ସ ଯଞ୍ଞସ୍ସ ଯାଜେତା’’ତି।

ନିଚ୍ଚଦାନଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞଂ

୩୪୯। ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ [ତିୱିଧଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ (କ।)] ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ [ଅପ୍ପତ୍ଥତରୋ (ସ୍ୟା। କଂ।)] ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ [ଅପ୍ପସମାରବ୍ଭତରୋ (ସୀ। ପୀ। କ।)] ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି।

‘‘କତମୋ ପନ ସୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଯାନି ଖୋ ପନ ତାନି, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ନିଚ୍ଚଦାନାନି ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞାନି ସୀଲୱନ୍ତେ ପବ୍ବଜିତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦିଯ୍ୟନ୍ତି; ଅଯଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି।

‘‘କୋ ନୁ ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ହେତୁ କୋ ପଚ୍ଚଯୋ, ଯେନ ତଂ ନିଚ୍ଚଦାନଂ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞଂ ଇମାଯ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରଞ୍ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରଞ୍ଚ ମହପ୍ଫଲତରଞ୍ଚ ମହାନିସଂସତରଞ୍ଚା’’ତି ?

‘‘ନ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଏୱରୂପଂ ଯଞ୍ଞଂ ଉପସଙ୍କମନ୍ତି ଅରହନ୍ତୋ ୱା ଅରହତ୍ତମଗ୍ଗଂ ୱା ସମାପନ୍ନା। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଦିସ୍ସନ୍ତି ହେତ୍ଥ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଦଣ୍ଡପ୍ପହାରାପି ଗଲଗ୍ଗହାପି, ତସ୍ମା ଏୱରୂପଂ ଯଞ୍ଞଂ ନ ଉପସଙ୍କମନ୍ତି ଅରହନ୍ତୋ ୱା ଅରହତ୍ତମଗ୍ଗଂ ୱା ସମାପନ୍ନା। ଯାନି ଖୋ ପନ ତାନି, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ନିଚ୍ଚଦାନାନି ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞାନି ସୀଲୱନ୍ତେ ପବ୍ବଜିତେ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ଦିଯ୍ୟନ୍ତି; ଏୱରୂପଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞଂ ଉପସଙ୍କମନ୍ତି ଅରହନ୍ତୋ ୱା ଅରହତ୍ତମଗ୍ଗଂ ୱା ସମାପନ୍ନା। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ନ ହେତ୍ଥ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଦିସ୍ସନ୍ତି ଦଣ୍ଡପ୍ପହାରାପି ଗଲଗ୍ଗହାପି, ତସ୍ମା ଏୱରୂପଂ ଯଞ୍ଞଂ ଉପସଙ୍କମନ୍ତି ଅରହନ୍ତୋ ୱା ଅରହତ୍ତମଗ୍ଗଂ ୱା ସମାପନ୍ନା। ଅଯଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ହେତୁ ଅଯଂ ପଚ୍ଚଯୋ, ଯେନ ତଂ ନିଚ୍ଚଦାନଂ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞଂ ଇମାଯ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରଞ୍ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରଞ୍ଚ ମହପ୍ଫଲତରଞ୍ଚ ମହାନିସଂସତରଞ୍ଚା’’ତି।

୩୫୦। ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି।

‘‘କତମୋ ପନ ସୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଯୋ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଚାତୁଦ୍ଦିସଂ ସଙ୍ଘଂ ଉଦ୍ଦିସ୍ସ ୱିହାରଂ କରୋତି, ଅଯଂ ଖୋ , ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି।

୩୫୧। ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ

ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି।

‘‘କତମୋ ପନ ସୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଯୋ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ ବୁଦ୍ଧଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛତି, ଧମ୍ମଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛତି, ସଙ୍ଘଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛତି; ଅଯଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି।

୩୫୨। ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଇମେହି ଚ ସରଣଗମନେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଇମେହି ଚ ସରଣଗମନେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି।

‘‘କତମୋ ପନ ସୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଇମେହି ଚ ସରଣଗମନେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଯୋ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ପସନ୍ନଚିତ୍ତୋ ସିକ୍ଖାପଦାନି ସମାଦିଯତି – ପାଣାତିପାତା ୱେରମଣିଂ, ଅଦିନ୍ନାଦାନା ୱେରମଣିଂ, କାମେସୁମିଚ୍ଛାଚାରା ୱେରମଣିଂ, ମୁସାୱାଦା ୱେରମଣିଂ, ସୁରାମେରଯମଜ୍ଜପମାଦଟ୍ଠାନା ୱେରମଣିଂ। ଅଯଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଇମେହି ଚ ସରଣଗମନେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି।

୩୫୩। ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଇମେହି ଚ ସରଣଗମନେହି ଇମେହି ଚ ସିକ୍ଖାପଦେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଅଞ୍ଞୋ ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଇମେହି ଚ ସରଣଗମନେହି ଇମେହି ଚ ସିକ୍ଖାପଦେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି।

‘‘କତମୋ ପନ ସୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଯଞ୍ଞୋ ଇମାଯ ଚ ତିୱିଧାଯ ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ସୋଳସପରିକ୍ଖାରାଯ ଇମିନା ଚ ନିଚ୍ଚଦାନେନ ଅନୁକୁଲଯଞ୍ଞେନ ଇମିନା ଚ ୱିହାରଦାନେନ ଇମେହି ଚ ସରଣଗମନେହି ଇମେହି ଚ ସିକ୍ଖାପଦେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚା’’ତି?

‘‘ଇଧ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ…ପେ… (ଯଥା ୧୯୦-୨୧୨ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ, ଏୱଂ ୱିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)। ଏୱଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି…ପେ… ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞୋ ପୁରିମେହି ଯଞ୍ଞେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚ…ପେ… ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ତତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ…

ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞୋ ପୁରିମେହି ଯଞ୍ଞେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚାତି। ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି…ପେ… ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞୋ ପୁରିମେହି ଯଞ୍ଞେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚ…ପେ… ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯାତି ପଜାନାତି। ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞୋ ପୁରିମେହି ଯଞ୍ଞେହି ଅପ୍ପଟ୍ଠତରୋ ଚ ଅପ୍ପସମାରମ୍ଭତରୋ ଚ ମହପ୍ଫଲତରୋ ଚ ମହାନିସଂସତରୋ ଚ। ଇମାଯ ଚ, ବ୍ରାହ୍ମଣ, ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦାଯ ଅଞ୍ଞା ଯଞ୍ଞସମ୍ପଦା ଉତ୍ତରିତରା ୱା ପଣୀତତରା ୱା ନତ୍ଥୀ’’ତି।

କୂଟଦନ୍ତଉପାସକତ୍ତପଟିୱେଦନା

୩୫୪। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ! ସେଯ୍ୟଥାପି ଭୋ ଗୋତମ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ୱା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେଯ୍ୟ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ୱା ୱିୱରେଯ୍ୟ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ୱା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେଯ୍ୟ, ଅନ୍ଧକାରେ ୱା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେଯ୍ୟ ‘ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ’ତି; ଏୱମେୱଂ ଭୋତା ଗୋତମେନ ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ। ଏସାହଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଉପାସକଂ ମଂ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଧାରେତୁ ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ପାଣୁପେତଂ ସରଣଂ ଗତଂ। ଏସାହଂ ଭୋ ଗୋତମ ସତ୍ତ ଚ ଉସଭସତାନି ସତ୍ତ ଚ ୱଚ୍ଛତରସତାନି ସତ୍ତ ଚ ୱଚ୍ଛତରୀସତାନି ସତ୍ତ ଚ ଅଜସତାନି ସତ୍ତ ଚ ଉରବ୍ଭସତାନି ମୁଞ୍ଚାମି, ଜୀୱିତଂ ଦେମି, ହରିତାନି ଚେୱ ତିଣାନି ଖାଦନ୍ତୁ, ସୀତାନି ଚ ପାନୀଯାନି ପିୱନ୍ତୁ, ସୀତୋ ଚ ନେସଂ ୱାତୋ ଉପୱାଯତୂ’’ତି।

ସୋତାପତ୍ତିଫଲସଚ୍ଛିକିରିଯା

୩୫୫। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଅନୁପୁବ୍ବିଂ କଥଂ କଥେସି, ସେଯ୍ୟଥିଦଂ, ଦାନକଥଂ ସୀଲକଥଂ ସଗ୍ଗକଥଂ; କାମାନଂ ଆଦୀନୱଂ ଓକାରଂ ସଂକିଲେସଂ ନେକ୍ଖମ୍ମେ ଆନିସଂସଂ ପକାସେସି। ଯଦା ଭଗୱା ଅଞ୍ଞାସି କୂଟଦନ୍ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ କଲ୍ଲଚିତ୍ତଂ ମୁଦୁଚିତ୍ତଂ ୱିନୀୱରଣଚିତ୍ତଂ ଉଦଗ୍ଗଚିତ୍ତଂ ପସନ୍ନଚିତ୍ତଂ, ଅଥ ଯା ବୁଦ୍ଧାନଂ ସାମୁକ୍କଂସିକା ଧମ୍ମଦେସନା, ତଂ ପକାସେସି – ଦୁକ୍ଖଂ ସମୁଦଯଂ ନିରୋଧଂ ମଗ୍ଗଂ। ସେଯ୍ୟଥାପି ନାମ ସୁଦ୍ଧଂ ୱତ୍ଥଂ ଅପଗତକାଳକଂ ସମ୍ମଦେୱ ରଜନଂ ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହେଯ୍ୟ, ଏୱମେୱ କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ତସ୍ମିଞ୍ଞେୱ ଆସନେ ୱିରଜଂ ୱୀତମଲଂ ଧମ୍ମଚକ୍ଖୁଂ ଉଦପାଦି – ‘‘ଯଂ କିଞ୍ଚି ସମୁଦଯଧମ୍ମଂ, ସବ୍ବଂ ତଂ ନିରୋଧଧମ୍ମ’’ନ୍ତି।

୩୫୬। ଅଥ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଦିଟ୍ଠଧମ୍ମୋ ପତ୍ତଧମ୍ମୋ ୱିଦିତଧମ୍ମୋ ପରିଯୋଗାଳ୍ହଧମ୍ମୋ ତିଣ୍ଣୱିଚିକିଚ୍ଛୋ ୱିଗତକଥଂକଥୋ ୱେସାରଜ୍ଜପ୍ପତ୍ତୋ ଅପରପ୍ପଚ୍ଚଯୋ ସତ୍ଥୁସାସନେ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଅଧିୱାସେତୁ ମେ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ସ୍ୱାତନାଯ ଭତ୍ତଂ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନା’’ତି। ଅଧିୱାସେସି ଭଗୱା ତୁଣ୍ହୀଭାୱେନ।

୩୫୭। ଅଥ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱତୋ ଅଧିୱାସନଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ଭଗୱନ୍ତଂ ଅଭିୱାଦେତ୍ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ପକ୍କାମି। ଅଥ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତସ୍ସା ରତ୍ତିଯା ଅଚ୍ଚଯେନ ସକେ ଯଞ୍ଞୱାଟେ ପଣୀତଂ ଖାଦନୀଯଂ ଭୋଜନୀଯଂ ପଟିଯାଦାପେତ୍ୱା ଭଗୱତୋ କାଲଂ ଆରୋଚାପେସି – ‘‘କାଲୋ, ଭୋ ଗୋତମ; ନିଟ୍ଠିତଂ ଭତ୍ତ’’ନ୍ତି।

୩୫୮। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ପୁବ୍ବଣ୍ହସମଯଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ପତ୍ତଚୀୱରମାଦାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ଯେନ କୂଟଦନ୍ତସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଯଞ୍ଞୱାଟୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି।

ଅଥ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ପଣୀତେନ ଖାଦନୀଯେନ ଭୋଜନୀଯେନ ସହତ୍ଥା ସନ୍ତପ୍ପେସି ସମ୍ପୱାରେସି। ଅଥ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଭୁତ୍ତାୱିଂ ଓନୀତପତ୍ତପାଣିଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ନୀଚଂ ଆସନଂ ଗହେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନଂ ଖୋ କୂଟଦନ୍ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଭଗୱା ଧମ୍ମିଯା କଥାଯ ସନ୍ଦସ୍ସେତ୍ୱା ସମାଦପେତ୍ୱା ସମୁତ୍ତେଜେତ୍ୱା ସମ୍ପହଂସେତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କାମୀତି।

କୂଟଦନ୍ତସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ପଞ୍ଚମଂ।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୬। ମହାଲିସୁତ୍ତଂ

ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତଵତ୍ଥୁ

୩୫୯। ଏଵଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗଵା ଵେସାଲିଯଂ ଵିହରତି ମହାଵନେ କୂଟାଗାରସାଲାଯଂ। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ସମ୍ବହୁଲା କୋସଲକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ମାଗଧକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ଵେସାଲିଯଂ ପଟିଵସନ୍ତି କେନଚିଦେଵ କରଣୀଯେନ। ଅସ୍ସୋସୁଂ ଖୋ ତେ କୋସଲକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ମାଗଧକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା – ''ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ସକ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସକ୍ୟକୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ଵେସାଲିଯଂ ଵିହରତି ମହାଵନେ କୂଟାଗାରସାଲାଯଂ। ତଂ ଖୋ ପନ ଭଵନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏଵଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – 'ଇତିପି ସୋ ଭଗଵା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକଵିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେଵମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗଵା'। ସୋ ଇମଂ ଲୋକଂ ସଦେଵକଂ ସମାରକଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ସସ୍ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜଂ ସଦେଵମନୁସ୍ସଂ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ଵା ପଵେଦେତି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି ଆଦିକଲ୍ୟାଣଂ ମଜ୍ଝେକଲ୍ୟାଣଂ ପରିଯୋସାନକଲ୍ୟାଣଂ ସାତ୍ଥଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ କେଵଲପରିପୁଣ୍ଣଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ପକାସେତି। ସାଧୁ ଖୋ ପନ ତଥାରୂପାନଂ ଅରହତଂ ଦସ୍ସନଂ ହୋତୀ''ତି।

୩୬୦। ଅଥ ଖୋ ତେ କୋସଲକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ମାଗଧକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ଯେନ ମହାଵନଂ କୂଟାଗାରସାଲା ତେନୁପସଙ୍କମିଂସୁ। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ଆଯସ୍ମା ନାଗିତୋ ଭଗଵତୋ ଉପଟ୍ଠାକୋ ହୋତି। ଅଥ ଖୋ ତେ କୋସଲକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ମାଗଧକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ଯେନାଯସ୍ମା ନାଗିତୋ ତେନୁପସଙ୍କମିଂସୁ। ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ନାଗିତଂ ଏତଦଵୋଚୁଂ – ''କହଂ ନୁ ଖୋ, ଭୋ ନାଗିତ, ଏତରହି ସୋ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଵିହରତି? ଦସ୍ସନକାମା ହି ମଯଂ ତଂ ଭଵନ୍ତଂ ଗୋତମ''ନ୍ତି। ''ଅକାଲୋ ଖୋ, ଆଵୁସୋ, ଭଗଵନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ, ପଟିସଲ୍ଲୀନୋ ଭଗଵା''ତି। ଅଥ ଖୋ ତେ କୋସଲକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ମାଗଧକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ତତ୍ଥେଵ ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ – ''ଦିସ୍ଵାଵ ମଯଂ ତଂ ଭଵନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଗମିସ୍ସାମା''ତି।

ଓଟ୍ଠଦ୍ଧଲିଚ୍ଛଵୀଵତ୍ଥୁ

୩୬୧। ଓଟ୍ଠଦ୍ଧୋପି ଲିଚ୍ଛଵୀ ମହତିଯା ଲିଚ୍ଛଵୀପରିସାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଯେନ ମହାଵନଂ କୂଟାଗାରସାଲା ଯେନାଯସ୍ମା ନାଗିତୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ନାଗିତଂ ଅଭିଵାଦେତ୍ଵା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ଏକମନ୍ତଂ ଠିତୋ ଖୋ ଓଟ୍ଠଦ୍ଧୋପି ଲିଚ୍ଛଵୀ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ନାଗିତଂ ଏତଦଵୋଚ – ''କହଂ ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ ନାଗିତ, ଏତରହି ସୋ ଭଗଵା ଵିହରତି ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ, ଦସ୍ସନକାମା ହି ମଯଂ ତଂ ଭଗଵନ୍ତଂ ଅରହନ୍ତଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧ''ନ୍ତି। ''ଅକାଲୋ ଖୋ, ମହାଲି, ଭଗଵନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ, ପଟିସଲ୍ଲୀନୋ ଭଗଵା''ତି। ଓଟ୍ଠଦ୍ଧୋପି ଲିଚ୍ଛଵୀ ତତ୍ଥେଵ ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି – ''ଦିସ୍ଵାଵ ଅହଂ ତଂ ଭଗଵନ୍ତଂ ଗମିସ୍ସାମି ଅରହନ୍ତଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧ''ନ୍ତି।

୩୬୨। ଅଥ ଖୋ ସୀହୋ ସମଣୁଦ୍ଦେସୋ ଯେନାଯସ୍ମା ନାଗିତୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ନାଗିତଂ ଅଭିଵାଦେତ୍ଵା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ଏକମନ୍ତଂ ଠିତୋ ଖୋ ସୀହୋ ସମଣୁଦ୍ଦେସୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ନାଗିତଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ଏତେ, ଭନ୍ତେ କସ୍ସପ, ସମ୍ବହୁଲା କୋସଲକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ମାଗଧକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ଇଧୂପସଙ୍କନ୍ତା ଭଗଵନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ; ଓଟ୍ଠଦ୍ଧୋପି ଲିଚ୍ଛଵୀ ମହତିଯା ଲିଚ୍ଛଵୀପରିସାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଇଧୂପସଙ୍କନ୍ତୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ, ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ କସ୍ସପ, ଲଭତଂ ଏସା ଜନତା ଭଗଵନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯା''ତି।

''ତେନ ହି, ସୀହ, ତ୍ଵଞ୍ଞେଵ ଭଗଵତୋ ଆରୋଚେହୀ''ତି। ''ଏଵଂ, ଭନ୍ତେ''ତି ଖୋ ସୀହୋ ସମଣୁଦ୍ଦେସୋ ଆଯସ୍ମତୋ ନାଗିତସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ଵା ଯେନ ଭଗଵା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଭଗଵନ୍ତଂ ଅଭିଵାଦେତ୍ଵା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ଏକମନ୍ତଂ ଠିତୋ ଖୋ ସୀହୋ ସମଣୁଦ୍ଦେସୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ଏତେ, ଭନ୍ତେ, ସମ୍ବହୁଲା କୋସଲକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ମାଗଧକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ଇଧୂପସଙ୍କନ୍ତା ଭଗଵନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ, ଓଟ୍ଠଦ୍ଧୋପି ଲିଚ୍ଛଵୀ ମହତିଯା ଲିଚ୍ଛଵୀପରିସାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଇଧୂପସଙ୍କନ୍ତୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯ। ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ, ଲଭତଂ ଏସା ଜନତା ଭଗଵନ୍ତଂ ଦସ୍ସନାଯା''ତି। ''ତେନ ହି, ସୀହ, ଵିହାରପଚ୍ଛାଯାଯଂ ଆସନଂ ପଞ୍ଞପେହୀ''ତି। ''ଏଵଂ, ଭନ୍ତେ''ତି ଖୋ ସୀହୋ ସମଣୁଦ୍ଦେସୋ ଭଗଵତୋ ପଟିସ୍ସୁତ୍ଵା ଵିହାରପଚ୍ଛାଯାଯଂ ଆସନଂ ପଞ୍ଞପେସି।

୩୬୩। ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ଵିହାରା ନିକ୍ଖମ୍ମ ଵିହାରପଚ୍ଛାଯାଯଂ ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି। ଅଥ ଖୋ ତେ କୋସଲକା ଚ ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ମାଗଧକା ଚ

ବ୍ରାହ୍ମଣଦୂତା ଯେନ ଭଗଵା ତେନୁପସଙ୍କମିଂସୁ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗଵତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂସୁ। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ଵୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ। ଓଟ୍ଠଦ୍ଧୋପି ଲିଚ୍ଛଵୀ ମହତିଯା ଲିଚ୍ଛଵୀପରିସାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଯେନ ଭଗଵା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗଵନ୍ତଂ ଅଭିଵାଦେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି।

୩୬୪। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ଓଟ୍ଠଦ୍ଧୋ ଲିଚ୍ଛଵୀ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ପୁରିମାନି, ଭନ୍ତେ, ଦିଵସାନି ପୁରିମତରାନି ସୁନକ୍ଖତ୍ତୋ ଲିଚ୍ଛଵିପୁତ୍ତୋ ଯେନାହଂ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ମଂ ଏତଦଵୋଚ – 'ଯଦଗ୍ଗେ ଅହଂ, ମହାଲି, ଭଗଵନ୍ତଂ ଉପନିସ୍ସାଯ ଵିହରାମି, ନ ଚିରଂ ତୀଣି ଵସ୍ସାନି, ଦିବ୍ବାନି ହି ଖୋ ରୂପାନି ପସ୍ସାମି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନି ସଦ୍ଦାନି ସୁଣାମି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନୀ'ତି। ସନ୍ତାନେଵ ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ସୁନକ୍ଖତ୍ତୋ ଲିଚ୍ଛଵିପୁତ୍ତୋ ଦିବ୍ବାନି ସଦ୍ଦାନି ନାସ୍ସୋସି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ଉଦାହୁ ଅସନ୍ତାନୀ''ତି?

ଏକଂସଭାଵିତସମାଧି

୩୬୫। ''ସନ୍ତାନେଵ ଖୋ, ମହାଲି, ସୁନକ୍ଖତ୍ତୋ ଲିଚ୍ଛଵିପୁତ୍ତୋ ଦିବ୍ବାନି ସଦ୍ଦାନି ନାସ୍ସୋସି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ନୋ ଅସନ୍ତାନୀ''ତି। ''କୋ ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ହେତୁ, କୋ ପଚ୍ଚଯୋ, ଯେନ ସନ୍ତାନେଵ ସୁନକ୍ଖତ୍ତୋ ଲିଚ୍ଛଵିପୁତ୍ତୋ ଦିବ୍ବାନି ସଦ୍ଦାନି ନାସ୍ସୋସି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ନୋ ଅସନ୍ତାନୀ''ତି?

୩୬୬। ''ଇଧ , ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁନୋ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଏକଂସଭାଵିତୋ ସମାଧି ହୋତି ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ସୋ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଏକଂସଭାଵିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଦିବ୍ବାନି ରୂପାନି ପସ୍ସତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନି ସଦ୍ଦାନି ସୁଣାତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଏଵଞ୍ହେତଂ, ମହାଲି, ହୋତି ଭିକ୍ଖୁନୋ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଏକଂସଭାଵିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ।

୩୬୭। ''ପୁନ ଚପରଂ, ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦକ୍ଖିଣାଯ ଦିସାଯ...ପେ... ପଚ୍ଛିମାଯ ଦିସାଯ ... ଉତ୍ତରାଯ ଦିସାଯ... ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଏକଂସଭାଵିତୋ ସମାଧି ହୋତି ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ସୋ ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଏକଂସଭାଵିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଦିବ୍ବାନି ରୂପାନି ପସ୍ସତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନି ସଦ୍ଦାନି ସୁଣାତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଏଵଞ୍ହେତଂ, ମହାଲି, ହୋତି ଭିକ୍ଖୁନୋ ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଏକଂସଭାଵିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ।

୩୬୮। ''ଇଧ , ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁନୋ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଏକଂସଭାଵିତୋ ସମାଧି ହୋତି ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ସୋ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଏକଂସଭାଵିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଦିବ୍ବାନି ସଦ୍ଦାନି ସୁଣାତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନି ରୂପାନି ପସ୍ସତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଏଵଞ୍ହେତଂ, ମହାଲି, ହୋତି ଭିକ୍ଖୁନୋ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଏକଂସଭାଵିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ।

୩୬୯। ''ପୁନ ଚପରଂ, ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦକ୍ଖିଣାଯ ଦିସାଯ...ପେ... ପଚ୍ଛିମାଯ ଦିସାଯ... ଉତ୍ତରାଯ ଦିସାଯ... ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଏକଂସଭାଵିତୋ ସମାଧି ହୋତି ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସଵନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ

ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ସୋ ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଏକଂସଭାୱିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସୱନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଦିବ୍ବାନି ସଦ୍ଦାନି ସୁଣାତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନି ରୂପାନି ପସ୍ସତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଏୱଞ୍ହେତଂ, ମହାଲି, ହୋତି ଭିକ୍ଖୁନୋ ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଏକଂସଭାୱିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଂ ସଦ୍ଦାନଂ ସୱନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ନୋ ଚ ଖୋ ଦିବ୍ବାନଂ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ।

୩୭୦। ‘‘ଇଧ , ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁନୋ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଉଭଯଂସଭାୱିତୋ ସମାଧି ହୋତି ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ସଦ୍ଦାନଂ ସୱନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ସୋ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଉଭଯଂସଭାୱିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ସଦ୍ଦାନଂ ସୱନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଦିବ୍ବାନି ଚ ରୂପାନି ପସ୍ସତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ଦିବ୍ବାନି ଚ ସଦ୍ଦାନି ସୁଣାତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଏୱଞ୍ହେତଂ, ମହାଲି, ହୋତି ଭିକ୍ଖୁନୋ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଉଭଯଂସଭାୱିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ସଦ୍ଦାନଂ ସୱନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ।

୩୭୧। ‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁନୋ ଦକ୍ଖିଣାଯ ଦିସାଯ…ପେ… ପଚ୍ଛିମାଯ ଦିସାଯ… ଉତ୍ତରାଯ ଦିସାଯ… ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଉଭଯଂସଭାୱିତୋ ସମାଧି ହୋତି ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ସଦ୍ଦାନଂ ସୱନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ସୋ ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଉଭଯଂସଭାୱିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ସଦ୍ଦାନଂ ସୱନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଦିବ୍ବାନି ଚ ରୂପାନି ପସ୍ସତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ଦିବ୍ବାନି ଚ ସଦ୍ଦାନି ସୁଣାତି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ଏୱଞ୍ହେତଂ, ମହାଲି, ହୋତି ଭିକ୍ଖୁନୋ ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ଉଭଯଂସଭାୱିତେ ସମାଧିମ୍ହି ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ରୂପାନଂ ଦସ୍ସନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ, ଦିବ୍ବାନଞ୍ଚ ସଦ୍ଦାନଂ ସୱନାଯ ପିଯରୂପାନଂ କାମୂପସଂହିତାନଂ ରଜନୀଯାନଂ। ଅଯଂ ଖୋ ମହାଲି, ହେତୁ, ଅଯଂ ପଚ୍ଚଯୋ, ଯେନ ସନ୍ତାନେୱ ସୁନକ୍ଖତ୍ତୋ ଲିଚ୍ଛୱିପୁତ୍ତୋ ଦିବ୍ବାନି ସଦ୍ଦାନି ନାସ୍ସୋସି ପିଯରୂପାନି କାମୂପସଂହିତାନି ରଜନୀଯାନି, ନୋ ଅସନ୍ତାନୀ’’ତି।

୩୭୨। ‘‘ଏତାସଂ ନୂନ, ଭନ୍ତେ, ସମାଧିଭାୱନାନଂ ସଚ୍ଛିକିରିଯାହେତୁ ଭିକ୍ଖୂ ଭଗୱତି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରନ୍ତୀ’’ତି। ‘‘ନ ଖୋ, ମହାଲି, ଏତାସଂ ସମାଧିଭାୱନାନଂ ସଚ୍ଛିକିରିଯାହେତୁ ଭିକ୍ଖୂ ମଯି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରନ୍ତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ମହାଲି, ଅଞ୍ଞେୱ ଧମ୍ମା ଉତ୍ତରିତରା ଚ ପଣୀତତରା ଚ, ଯେସଂ ସଚ୍ଛିକିରିଯାହେତୁ ଭିକ୍ଖୂ ମଯି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରନ୍ତୀ’’ତି।

ଚତୁଅରିଯଫଲଂ

୩୭୩। ‘‘କତମେ ପନ ତେ, ଭନ୍ତେ, ଧମ୍ମା ଉତ୍ତରିତରା ଚ ପଣୀତତରା ଚ, ଯେସଂ ସଚ୍ଛିକିରିଯାହେତୁ ଭିକ୍ଖୂ ଭଗୱତି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରନ୍ତୀ’’ତି? ‘‘ଇଧ, ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁ ତିଣ୍ଣଂ ସଂଯୋଜନାନଂ ପରିକ୍ଖଯା ସୋତାପନ୍ନୋ ହୋତି ଅୱିନିପାତଧମ୍ମୋ ନିଯତୋ ସମ୍ବୋଧିପରାଯଣୋ। ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ମହାଲି, ଧମ୍ମୋ ଉତ୍ତରିତରୋ ଚ ପଣୀତତରୋ ଚ, ଯସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିଯାହେତୁ ଭିକ୍ଖୂ ମଯି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରନ୍ତି।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁ ତିଣ୍ଣଂ ସଂଯୋଜନାନଂ ପରିକ୍ଖଯା ରାଗଦୋସମୋହାନଂ ତନୁତ୍ତା ସକଦାଗାମୀ ହୋତି, ସକିଦେୱ [ସକିଂଦେୱ (କ।)] ଇମଂ ଲୋକଂ ଆଗନ୍ତ୍ୱା ଦୁକ୍ଖସ୍ସନ୍ତଂ କରୋତି। ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ମହାଲି, ଧମ୍ମୋ ଉତ୍ତରିତରୋ ଚ ପଣୀତତରୋ ଚ, ଯସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିଯାହେତୁ ଭିକ୍ଖୂ ମଯି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରନ୍ତି।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁ ପଞ୍ଚନ୍ନଂ ଓରମ୍ଭାଗିଯାନଂ ସଂଯୋଜନାନଂ ପରିକ୍ଖଯା ଓପପାତିକୋ ହୋତି, ତତ୍ଥ ପରିନିବ୍ବାଯୀ, ଅନାୱତ୍ତିଧମ୍ମୋ ତସ୍ମା ଲୋକା। ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ମହାଲି, ଧମ୍ମୋ ଉତ୍ତରିତରୋ ଚ ପଣୀତତରୋ ଚ, ଯସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିଯାହେତୁ ଭିକ୍ଖୂ ମଯି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରନ୍ତି।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ମହାଲି, ଭିକ୍ଖୁ ଆସୱାନଂ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ମହାଲି, ଧମ୍ମୋ ଉତ୍ତରିତରୋ ଚ ପଣୀତତରୋ ଚ, ଯସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିଯାହେତୁ ଭିକ୍ଖୂ ମଯି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରନ୍ତି। ଇମେ ଖୋ ତେ,

ମହାଲି, ଧମ୍ମା ଉତ୍ତରିତରା ଚ ପଣୀତତରା ଚ, ଯେସଂ ସଚ୍ଛିକିରିଯାହେତୁ ଭିକ୍ଖୂ ମଯି ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ଚରନ୍ତୀ’’ତି।

ଅରିଯଅଟ୍ଠଙ୍ଗିକମଗ୍ଗୋ

୩୭୪। ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ, ଭନ୍ତେ, ମଗ୍ଗୋ ଅତ୍ଥି ପଟିପଦା ଏତେସଂ ଧମ୍ମାନଂ ସଚ୍ଛିକିରିଯାଯା’’ତି? ‘‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ମହାଲି, ମଗ୍ଗୋ ଅତ୍ଥି ପଟିପଦା ଏତେସଂ ଧମ୍ମାନଂ ସଚ୍ଛିକିରିଯାଯା’’ତି।

୩୭୫। ‘‘କତମୋ ପନ, ଭନ୍ତେ, ମଗ୍ଗୋ କତମା ପଟିପଦା ଏତେସଂ ଧମ୍ମାନଂ ସଚ୍ଛିକିରିଯାଯା’’ତି? ‘‘ଅଯମେୱ ଅରିଯୋ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗିକୋ ମଗ୍ଗୋ। ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠି ସମ୍ମାସଙ୍କପ୍ପୋ ସମ୍ମାୱାଚା ସମ୍ମାକମ୍ମନ୍ତୋ ସମ୍ମାଆଜୀୱୋ ସମ୍ମାୱାଯାମୋ ସମ୍ମାସତି ସମ୍ମାସମାଧି। ଅଯଂ ଖୋ, ମହାଲି, ମଗ୍ଗୋ ଅଯଂ ପଟିପଦା ଏତେସଂ ଧମ୍ମାନଂ ସଚ୍ଛିକିରିଯାଯ।

ଦ୍ୱେପବ୍ବଜିତୱତ୍ଥୁ

୩୭୬। ‘‘ଏକମିଦାହଂ, ମହାଲି, ସମଯଂ କୋସମ୍ବିଯଂ ୱିହରାମି ଘୋସିତାରାମେ । ଅଥ ଖୋ ଦ୍ୱେ ପବ୍ବଜିତା – ମୁଣ୍ଡିଯୋ ଚ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଜାଲିଯୋ ଚ ଦାରୁପତ୍ତିକନ୍ତେୱାସୀ ଯେନାହଂ ତେନୁପସଙ୍କମିଂସୁ। ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ମଯା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂସୁ। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠଂସୁ। ଏକମନ୍ତଂ ଠିତା ଖୋ ତେ ଦ୍ୱେ ପବ୍ବଜିତା ମଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – ‘କିଂ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ ଗୋତମ, ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀରଂ, ଉଦାହୁ ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି?

୩୭୭। ‘‘‘ତେନ ହାୱୁସୋ, ସୁଣାଥ ସାଧୁକଂ ମନସି କରୋଥ ଭାସିସ୍ସାମୀ’’ତି। ‘ଏୱମାୱୁସୋ’ତି ଖୋ ତେ ଦ୍ୱେ ପବ୍ବଜିତା ମମ ପଚ୍ଚସ୍ସୋସୁଂ। ଅହଂ ଏତଦୱୋଚଂ – ଇଧାୱୁସୋ ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ…ପେ… (ଯଥା ୧୯୦-୨୧୨ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ ଏୱଂ ୱିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)। ଏୱଂ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି…ପେ… ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଯୋ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ଜାନାତି ଏୱଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସେତଂ ୱଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱାତି? ଯୋ ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ଜାନାତି ଏୱଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ ତସ୍ସେତଂ ୱଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା, ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱାତି। ଅହଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଆୱୁସୋ, ଏୱଂ ଜାନାମି ଏୱଂ ପସ୍ସାମି। ଅଥ ଚ ପନାହଂ ନ ୱଦାମି – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା…ପେ… ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ତତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଯୋ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ଜାନାତି ଏୱଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସେତଂ ୱଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱାତି? ଯୋ ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ଜାନାତି ଏୱଂ ପସ୍ସତି , କଲ୍ଲଂ ତସ୍ସେତଂ ୱଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱାତି। ଅହଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଆୱୁସୋ, ଏୱଂ ଜାନାମି ଏୱଂ ପସ୍ସାମି। ଅଥ ଚ ପନାହଂ ନ ୱଦାମି – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା…ପେ… ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି…ପେ… ଯୋ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ଜାନାତି ଏୱଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସେତଂ ୱଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱାତି? ଯୋ ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ଜାନାତି ଏୱଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ [ନ କଲ୍ଲଂ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। କ।)] ତସ୍ସେତଂ ୱଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱାତି। ଅହଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଆୱୁସୋ, ଏୱଂ ଜାନାମି ଏୱଂ ପସ୍ସାମି। ଅଥ ଚ ପନାହଂ ନ ୱଦାମି – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା…ପେ… ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯାତି ପଜାନାତି। ଯୋ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ଜାନାତି ଏୱଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସେତଂ ୱଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱାତି? ଯୋ ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ଜାନାତି ଏୱଂ ପସ୍ସତି ନ କଲ୍ଲଂ ତସ୍ସେତଂ ୱଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱାତି। ଅହଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଆୱୁସୋ, ଏୱଂ ଜାନାମି ଏୱଂ ପସ୍ସାମି। ଅଥ ଚ ପନାହଂ ନ ୱଦାମି – ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା’’ତି। ଇଦମୱୋଚ ଭଗୱା। ଅତ୍ତମନୋ ଓଟ୍ଠଦ୍ଧୋ ଲିଚ୍ଛୱୀ ଭଗୱତୋ ଭାସିତଂ ଅଭିନନ୍ଦୀତି।

ମହାଲିସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ଛଟ୍ଠଂ।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୭। ଜାଲିଯସୁତ୍ତଂ

ଦ୍ୱେପଦ୍ଭଜିତଵତ୍ଥୁ

୩୭୮। ଏଵଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗଵା କୋସମ୍ବିଯଂ ଵିହରତି ଘୋସିତାରାମେ। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ଦ୍ୱେ ପବ୍ବଜିତା – ମୁଣ୍ଡିଯୋ ଚ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଜାଲିଯୋ ଚ ଦାରୁପତ୍ତିକନ୍ତେଵାସୀ ଯେନ ଭଗଵା ତେନୁପସଙ୍କମିଂସୁ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗଵତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂସୁ। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ଵୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠଂସୁ। ଏକମନ୍ତଂ ଠିତା ଖୋ ତେ ଦ୍ୱେ ପବ୍ବଜିତା ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚୁଂ – ‘‘କିଂ ନୁ ଖୋ, ଆଵୁସୋ ଗୋତମ, ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀରଂ, ଉଦାହୁ ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’’ନ୍ତି?

୩୭୯। ‘‘ତେନ ହାଵୁସୋ, ସୁଣାଥ ସାଧୁକଂ ମନସି କରୋଥ; ଭାସିସ୍ସାମୀ’’ତି। ‘‘ଏଵମାଵୁସୋ’’ତି ଖୋ ତେ ଦ୍ୱେ ପବ୍ବଜିତା ଭଗଵତୋ ପଚ୍ଚସ୍ସୋସୁଂ। ଭଗଵା ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ଇଧାଵୁସୋ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ, ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ…ପେ… (ଯଥା ୧୯୦-୨୧୨ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ ଏଵଂ ଵିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)। ଏଵଂ ଖୋ, ଆଵୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି…ପେ… ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ଵିହରତି। ଯୋ ଖୋ, ଆଵୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ଜାନାତି ଏଵଂ ପସ୍ସତି , କଲ୍ଲଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସେତଂ ଵଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵାତି। ଯୋ ସୋ, ଆଵୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ଜାନାତି ଏଵଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ ତସ୍ସେତଂ ଵଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵାତି। ଅହଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଆଵୁସୋ, ଏଵଂ ଜାନାମି ଏଵଂ ପସ୍ସାମି। ଅଥ ଚ ପନାହଂ ନ ଵଦାମି – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା…ପେ… ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ତତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ଵିହରତି। ଯୋ ଖୋ, ଆଵୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ଜାନାତି ଏଵଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସେତଂ ଵଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵାତି? ଯୋ ସୋ, ଆଵୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ଜାନାତି ଏଵଂ ପସ୍ସତି କଲ୍ଲଂ, ତସ୍ସେତଂ ଵଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵାତି। ଅହଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଆଵୁସୋ, ଏଵଂ ଜାନାମି ଏଵଂ ପସ୍ସାମି। ଅଥ ଚ ପନାହଂ ନ ଵଦାମି – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା…ପେ… ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି…ପେ… ଯୋ ଖୋ, ଆଵୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ଜାନାତି ଏଵଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସେତଂ ଵଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵାତି। ଯୋ ସୋ, ଆଵୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ଜାନାତି ଏଵଂ ପସ୍ସତି କଲ୍ଲଂ ତସ୍ସେତଂ ଵଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵାତି। ଅହଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଆଵୁସୋ, ଏଵଂ ଜାନାମି ଏଵଂ ପସ୍ସାମି। ଅଥ ଚ ପନାହଂ ନ ଵଦାମି – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା…ପେ…।

୩୮୦। …ପେ… ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯାତି ପଜାନାତି। ଯୋ ଖୋ, ଆଵୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ଜାନାତି ଏଵଂ ପସ୍ସତି, କଲ୍ଲଂ ନୁ ଖୋ ତସ୍ସେତଂ ଵଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵାତି? ଯୋ ସୋ, ଆଵୁସୋ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ଜାନାତି ଏଵଂ ପସ୍ସତି, ନ କଲ୍ଲଂ ତସ୍ସେତଂ ଵଚନାଯ – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵାତି। ଅହଂ ଖୋ ପନେତଂ, ଆଵୁସୋ, ଏଵଂ ଜାନାମି ଏଵଂ ପସ୍ସାମି। ଅଥ ଚ ପନାହଂ ନ ଵଦାମି – ‘ତଂ ଜୀଵଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀଵଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଵା’’ତି। ଇଦମଵୋଚ ଭଗଵା। ଅତ୍ତମନା ତେ ଦ୍ୱେ ପବ୍ବଜିତା ଭଗଵତୋ ଭାସିତଂ ଅଭିନନ୍ଦୁନ୍ତି।

ଜାଲିଯସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ସତ୍ତମଂ।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୮। ମହାସୀହନାଦସୁତ୍ତଂ

ଅଚେଲକସ୍ସପୱତ୍ଥୁ

୩୮୧। ଏୱଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗୱା ଉରୁଞ୍ଞାଯଂ [ଉଜୁଞ୍ଞାଯଂ (ସୀ। ସ୍ୟା। କଂ। ପୀ।)] ୱିହରତି କଣ୍ଣକତ୍ଥଲେ ମିଗଦାଯେ। ଅଥ ଖୋ ଅଚେଲୋ କସ୍ସପୋ ଯେନ ଭଗୱା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗୱତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦି। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାସି। ଏକମନ୍ତଂ ଠିତୋ ଖୋ ଅଚେଲୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ସୁତଂ ମେତଂ, ଭୋ ଗୋତମ – 'ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସବ୍ବଂ ତପଂ ଗରହତି, ସବ୍ବଂ ତପସ୍ସିଂ ଲୂଖାଜୀୱିଂ ଏକଂସେନ ଉପକ୍କୋସତି ଉପୱଦତୀ'ତି। ଯେ ତେ, ଭୋ ଗୋତମ, ଏୱମାହଂସୁ – 'ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସବ୍ବଂ ତପଂ ଗରହତି, ସବ୍ବଂ ତପସ୍ସିଂ ଲୂଖାଜୀୱିଂ ଏକଂସେନ ଉପକ୍କୋସତି ଉପୱଦତୀ'ତି, କଚ୍ଚି ତେ ଭୋତୋ ଗୋତମସ୍ସ ୱୁତ୍ତୱାଦିନୋ, ନ ଚ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଅଭୂତେନ ଅବ୍ଭାଚିକ୍ଖନ୍ତି, ଧମ୍ମସ୍ସ ଚାନୁଧମ୍ମଂ ବ୍ୟାକରୋନ୍ତି, ନ ଚ କୋଚି ସହଧମ୍ମିକୋ ୱାଦାନୁୱାଦୋ ଗାରଯ୍ହଂ ଠାନଂ ଆଗଚ୍ଛତି? ଅନବ୍ଭକ୍ଖାତୁକାମା ହି ମଯଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମ''ନ୍ତି।

୩୮୨। ''ଯେ ତେ, କସ୍ସପ, ଏୱମାହଂସୁ – 'ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସବ୍ବଂ ତପଂ ଗରହତି, ସବ୍ବଂ ତପସ୍ସିଂ ଲୂଖାଜୀୱିଂ ଏକଂସେନ ଉପକ୍କୋସତି ଉପୱଦତୀ'ତି, ନ ମେ ତେ ୱୁତ୍ତୱାଦିନୋ, ଅବ୍ଭାଚିକ୍ଖନ୍ତି ଚ ପନ ମଂ ତେ ଅସତା ଅଭୂତେନ। ଇଧାହଂ, କସ୍ସପ, ଏକଚ୍ଚଂ ତପସ୍ସିଂ ଲୂଖାଜୀୱିଂ ପସ୍ସାମି ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ୱିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଅପାଯଂ ଦୁଗ୍ଗତିଂ ୱିନିପାତଂ ନିରଯଂ ଉପପନ୍ନଂ। ଇଧ ପନାହଂ, କସ୍ସପ, ଏକଚ୍ଚଂ ତପସ୍ସିଂ ଲୂଖାଜୀୱିଂ ପସ୍ସାମି ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ୱିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନଂ।

୩୮୩। ''ଇଧାହଂ, କସ୍ସପ, ଏକଚ୍ଚଂ ତପସ୍ସିଂ ଅପ୍ପଦୁକ୍ଖୱିହାରିଂ ପସ୍ସାମି ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ୱିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଅପାଯଂ ଦୁଗ୍ଗତିଂ ୱିନିପାତଂ ନିରଯଂ ଉପପନ୍ନଂ। ଇଧ ପନାହଂ, କସ୍ସପ, ଏକଚ୍ଚଂ ତପସ୍ସିଂ ଅପ୍ପଦୁକ୍ଖୱିହାରିଂ ପସ୍ସାମି ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ୱିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନଂ। ଯୋହଂ, କସ୍ସପ, ଇମେସଂ ତପସ୍ସୀନଂ ଏୱଂ ଆଗତିଞ୍ଚ ଗତିଞ୍ଚ ଚୁତିଞ୍ଚ ଉପପତ୍ତିଞ୍ଚ ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାମି , ସୋହଂ କିଂ ସବ୍ବଂ ତପଂ ଗରହିସ୍ସାମି, ସବ୍ବଂ ୱା ତପସ୍ସିଂ ଲୂଖାଜୀୱିଂ ଏକଂସେନ ଉପକ୍କୋସିସ୍ସାମି ଉପୱଦିସ୍ସାମି?

୩୮୪। ''ସନ୍ତି, କସ୍ସପ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପଣ୍ଡିତା ନିପୁଣା କତପରପ୍ପୱାଦା ୱାଲୱେଧିରୂପା। ତେ ଭିନ୍ଦନ୍ତା ମଞ୍ଞେ ଚରନ୍ତି ପଞ୍ଞାଗତେନ ଦିଟ୍ଠିଗତାନି। ତେହିପି ମେ ସଦ୍ଧିଂ ଏକଚ୍ଚେସୁ ଠାନେସୁ ସମେତି, ଏକଚ୍ଚେସୁ ଠାନେସୁ ନ ସମେତି। ଯଂ ତେ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦନ୍ତି 'ସାଧୂ'ତି, ମଯମ୍ପି ତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦେମ 'ସାଧୂ'ତି। ଯଂ ତେ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦନ୍ତି 'ନ ସାଧୂ'ତି, ମଯମ୍ପି ତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦେମ 'ନ ସାଧୂ'ତି। ଯଂ ତେ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦନ୍ତି 'ସାଧୂ'ତି, ମଯଂ ତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦେମ 'ନ ସାଧୂ'ତି। ଯଂ ତେ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦନ୍ତି 'ନ ସାଧୂ'ତି, ମଯଂ ତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦେମ 'ସାଧୂ'ତି।

''ଯଂ ମଯଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦେମ 'ସାଧୂ'ତି, ପରେପି ତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦନ୍ତି 'ସାଧୂ'ତି। ଯଂ ମଯଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦେମ 'ନ ସାଧୂ'ତି, ପରେପି ତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦନ୍ତି 'ନ ସାଧୂ'ତି। ଯଂ ମଯଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦେମ 'ନ ସାଧୂ'ତି, ପରେ ତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦନ୍ତି 'ସାଧୂ'ତି। ଯଂ ମଯଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦେମ 'ସାଧୂ'ତି, ପରେ ତଂ ଏକଚ୍ଚଂ ୱଦନ୍ତି 'ନ ସାଧୂ'ତି।

ସମନୁଯୁଞ୍ଜାପନକଥା

୩୮୫। ''ତ୍ୟାହଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ୱଦାମି – ଯେସୁ ନୋ, ଆୱୁସୋ, ଠାନେସୁ ନ ସମେତି, ତିଟ୍ଠନ୍ତୁ ତାନି ଠାନାନି। ଯେସୁ ଠାନେସୁ ସମେତି, ତତ୍ଥ ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତଂ ସମନୁଗାହନ୍ତଂ ସମନୁଭାସନ୍ତଂ ସତ୍ଥାରା ୱା ସତ୍ଥାରଂ ସଙ୍ଘେନ ୱା ସଙ୍ଘଂ – 'ଯେ ଇମେସଂ ଭୱତଂ ଧମ୍ମା ଅକୁସଲା ଅକୁସଲସଙ୍ଖାତା, ସାୱଜ୍ଜା ସାୱଜ୍ଜସଙ୍ଖାତା, ଅସେୱିତବ୍ବା ଅସେୱିତବ୍ବସଙ୍ଖାତା, ନ ଅଲମରିଯା ନ ଅଲମରିଯସଙ୍ଖାତା, କଣ୍ହା କଣ୍ହସଙ୍ଖାତା। କୋ ଇମେ ଧମ୍ମେ ଅନୱସେସଂ ପହାଯ ୱତ୍ତତି, ସମଣୋ ୱା ଗୋତମୋ, ପରେ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ଗଣାଚରିଯା'ତି?

୩୮୬। ''ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, କସ୍ସପ, ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତା ସମନୁଗାହନ୍ତା ସମନୁଭାସନ୍ତା ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – 'ଯେ ଇମେସଂ ଭୱତଂ

ଧମ୍ମା ଅକୁସଲା ଅକୁସଲସଙ୍ଖାତା, ସାୱଜ୍ଜା ସାୱଜ୍ଜସଙ୍ଖାତା, ଅସେୱିତବ୍ବା ଅସେୱିତବ୍ବସଙ୍ଖାତା, ନ ଅଲମରିଯା ନ ଅଲମରିଯସଙ୍ଖାତା, କଣ୍ହା କଣ୍ହସଙ୍ଖାତା । ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଇମେ ଧମ୍ମେ ଅନୱସେସଂ ପହାଯ ୱତ୍ତତି, ଯଂ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ପରେ ଗଣାଚରିଯା'ତି। ଇତିହ, କସ୍ସପ, ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତା ସମନୁଗାହନ୍ତା ସମନୁଭାସନ୍ତା ଅମ୍ହେୱ ତତ୍ଥ ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ପସଂସେଯ୍ୟୁଂ।

୩୮୭। "ଅପରମ୍ପି ନୋ, କସ୍ସପ, ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତଂ ସମନୁଗାହନ୍ତଂ ସମନୁଭାସନ୍ତଂ ସତ୍ଥାରା ୱା ସତ୍ଥାରଂ ସଙ୍ଘେନ ୱା ସଙ୍ଘଂ – 'ଯେ ଇମେସଂ ଭୱତଂ ଧମ୍ମା କୁସଲା କୁସଲସଙ୍ଖାତା, ଅନୱଜ୍ଜା ଅନୱଜ୍ଜସଙ୍ଖାତା, ସେୱିତବ୍ବା ସେୱିତବ୍ବସଙ୍ଖାତା, ଅଲମରିଯା ଅଲମରିଯସଙ୍ଖାତା, ସୁକ୍କା ସୁକ୍କସଙ୍ଖାତା। କୋ ଇମେ ଧମ୍ମେ ଅନୱସେସଂ ସମାଦାଯ ୱତ୍ତତି, ସମଣୋ ୱା ଗୋତମୋ, ପରେ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ଗଣାଚରିଯା' ତି?

୩୮୮। "ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, କସ୍ସପ, ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତା ସମନୁଗାହନ୍ତା ସମନୁଭାସନ୍ତା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ – 'ଯେ ଇମେସଂ ଭୱତଂ ଧମ୍ମା କୁସଲା କୁସଲସଙ୍ଖାତା, ଅନୱଜ୍ଜା ଅନୱଜ୍ଜସଙ୍ଖାତା, ସେୱିତବ୍ବା ସେୱିତବ୍ବସଙ୍ଖାତା, ଅଲମରିଯା ଅଲମରିଯସଙ୍ଖାତା, ସୁକ୍କା ସୁକ୍କସଙ୍ଖାତା। ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଇମେ ଧମ୍ମେ ଅନୱସେସଂ ସମାଦାଯ ୱତ୍ତତି, ଯଂ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ପରେ ଗଣାଚରିଯା'ତି। ଇତିହ, କସ୍ସପ, ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତା ସମନୁଗାହନ୍ତା ସମନୁଭାସନ୍ତା ଅମ୍ହେୱ ତତ୍ଥ ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ପସଂସେଯ୍ୟୁଂ।

୩୮୯। "ଅପରମ୍ପି ନୋ, କସ୍ସପ, ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତଂ ସମନୁଗାହନ୍ତଂ ସମନୁଭାସନ୍ତଂ ସତ୍ଥାରା ୱା ସତ୍ଥାରଂ ସଙ୍ଘେନ ୱା ସଙ୍ଘଂ – 'ଯେ ଇମେସଂ ଭୱତଂ ଧମ୍ମା ଅକୁସଲା ଅକୁସଲସଙ୍ଖାତା, ସାୱଜ୍ଜା ସାୱଜ୍ଜସଙ୍ଖାତା, ଅସେୱିତବ୍ବା ଅସେୱିତବ୍ବସଙ୍ଖାତା , ନ ଅଲମରିଯା ନ ଅଲମରିଯସଙ୍ଖାତା, କଣ୍ହା କଣ୍ହସଙ୍ଖାତା। କୋ ଇମେ ଧମ୍ମେ ଅନୱସେସଂ ପହାଯ ୱତ୍ତତି, ଗୋତମସାୱକସଙ୍ଘୋ ୱା, ପରେ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ଗଣାଚରିଯସାୱକସଙ୍ଘା'ତି?

୩୯୦। "ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, କସ୍ସପ, ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତା ସମନୁଗାହନ୍ତା ସମନୁଭାସନ୍ତା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ – 'ଯେ ଇମେସଂ ଭୱତଂ ଧମ୍ମା ଅକୁସଲା ଅକୁସଲସଙ୍ଖାତା, ସାୱଜ୍ଜା ସାୱଜ୍ଜସଙ୍ଖାତା, ଅସେୱିତବ୍ବା ଅସେୱିତବ୍ବସଙ୍ଖାତା, ନ ଅଲମରିଯା ନ ଅଲମରିଯସଙ୍ଖାତା, କଣ୍ହା କଣ୍ହସଙ୍ଖାତା। ଗୋତମସାୱକସଙ୍ଘୋ ଇମେ ଧମ୍ମେ ଅନୱସେସଂ ପହାଯ ୱତ୍ତତି, ଯଂ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ପରେ ଗଣାଚରିଯସାୱକସଙ୍ଘା'ତି। ଇତିହ, କସ୍ସପ, ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତା ସମନୁଗାହନ୍ତା ସମନୁଭାସନ୍ତା ଅମ୍ହେୱ ତତ୍ଥ ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ପସଂସେଯ୍ୟୁଂ।

୩୯୧। "ଅପରମ୍ପି ନୋ, କସ୍ସପ, ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତଂ ସମନୁଗାହନ୍ତଂ ସମନୁଭାସନ୍ତଂ ସତ୍ଥାରା ୱା ସତ୍ଥାରଂ ସଙ୍ଘେନ ୱା ସଙ୍ଘଂ। 'ଯେ ଇମେସଂ ଭୱତଂ ଧମ୍ମା କୁସଲା କୁସଲସଙ୍ଖାତା, ଅନୱଜ୍ଜା ଅନୱଜ୍ଜସଙ୍ଖାତା, ସେୱିତବ୍ବା ସେୱିତବ୍ବସଙ୍ଖାତା, ଅଲମରିଯା ଅଲମରିଯସଙ୍ଖାତା, ସୁକ୍କା ସୁକ୍କସଙ୍ଖାତା। କୋ ଇମେ ଧମ୍ମେ ଅନୱସେସଂ ସମାଦାଯ ୱତ୍ତତି, ଗୋତମସାୱକସଙ୍ଘୋ ୱା, ପରେ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ଗଣାଚରିଯସାୱକସଙ୍ଘା'ତି?

୩୯୨। "ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, କସ୍ସପ, ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତା ସମନୁଗାହନ୍ତା ସମନୁଭାସନ୍ତା ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ – 'ଯେ ଇମେସଂ ଭୱତଂ ଧମ୍ମା କୁସଲା କୁସଲସଙ୍ଖାତା, ଅନୱଜ୍ଜା ଅନୱଜ୍ଜସଙ୍ଖାତା, ସେୱିତବ୍ବା ସେୱିତବ୍ବସଙ୍ଖାତା, ଅଲମରିଯା ଅଲମରିଯସଙ୍ଖାତା, ସୁକ୍କା ସୁକ୍କସଙ୍ଖାତା। ଗୋତମସାୱକସଙ୍ଘୋ ଇମେ ଧମ୍ମେ ଅନୱସେସଂ ସମାଦାଯ ୱତ୍ତତି, ଯଂ ୱା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ପରେ ଗଣାଚରିଯସାୱକସଙ୍ଘା'ତି। ଇତିହ, କସ୍ସପ, ୱିଞ୍ଞୂ ସମନୁଯୁଞ୍ଜନ୍ତା ସମନୁଗାହନ୍ତା ସମନୁଭାସନ୍ତା ଅମ୍ହେୱ ତତ୍ଥ ଯେଭୁଯ୍ୟେନ ପସଂସେଯ୍ୟୁଂ।

ଅରିଯୋ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗିକୋ ମଗ୍ଗୋ

୩୯୩। "ଅତ୍ଥି, କସ୍ସପ, ମଗ୍ଗୋ ଅତ୍ଥି ପଟିପଦା, ଯଥାପଟିପନ୍ନୋ ସାମଂଯେୱ ଞସ୍ସତି ସାମଂ ଦକ୍ଖତି [ଦକ୍ଖିତି (ସୀ।)] – 'ସମଣୋୱ ଗୋତମୋ କାଲୱାଦୀ ଭୂତୱାଦୀ ଅତ୍ଥୱାଦୀ ଧମ୍ମୱାଦୀ ୱିନଯୱାଦୀ'ତି। କତମୋ ଚ, କସ୍ସପ, ମଗ୍ଗୋ, କତମା ଚ ପଟିପଦା, ଯଥାପଟିପନ୍ନୋ ସାମଂଯେୱ ଞସ୍ସତି ସାମଂ ଦକ୍ଖତି – 'ସମଣୋୱ ଗୋତମୋ କାଲୱାଦୀ ଭୂତୱାଦୀ ଅତ୍ଥୱାଦୀ ଧମ୍ମୱାଦୀ ୱିନଯୱାଦୀ'ତି? ଅଯମେୱ ଅରିଯୋ ଅଟ୍ଠଙ୍ଗିକୋ ମଗ୍ଗୋ। ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠି ସମ୍ମାସଙ୍କପ୍ପୋ ସମ୍ମାୱାଚା ସମ୍ମାକମ୍ମନ୍ତୋ ସମ୍ମାଆଜୀୱୋ ସମ୍ମାୱାଯାମୋ ସମ୍ମାସତି ସମ୍ମାସମାଧି। ଅଯଂ ଖୋ, କସ୍ସପ, ମଗ୍ଗୋ, ଅଯଂ ପଟିପଦା, ଯଥାପଟିପନ୍ନୋ ସାମଂଯେୱ ଞସ୍ସତି ସାମଂ ଦକ୍ଖତି 'ସମଣୋୱ ଗୋତମୋ କାଲୱାଦୀ ଭୂତୱାଦୀ ଅତ୍ଥୱାଦୀ ଧମ୍ମୱାଦୀ ୱିନଯୱାଦୀ'"ତି।

ତପୋପକ୍କମକଥା

୩୯୪। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଅଚେଲୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – "ଇମେପି ଖୋ, ଆୱୁସୋ ଗୋତମ, ତପୋପକ୍କମା ଏତେସଂ

ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସାମଞ୍ଞସଙ୍ଖାତା ଚ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞସଙ୍ଖାତା ଚ। ଅଚେଲକୋ ହୋତି, ମୁତ୍ତାଚାରୋ, ହତ୍ଥାପଲେଖନୋ, ନ ଏହିଭଦନ୍ତିକୋ, ନ ତିଟ୍ଠଭଦନ୍ତିକୋ, ନାଭିହଟଂ, ନ ଉଦ୍ଦିସ୍ସକତଂ, ନ ନିମନ୍ତନଂ ସାଦିଯତି। ସୋ ନ କୁମ୍ଭିମୁଖା ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତି, ନ କଳୋପିମୁଖା ପଟିଗ୍ଗଣ୍ହାତି, ନ ଏଳକମନ୍ତରଂ, ନ ଦଣ୍ଡମନ୍ତରଂ, ନ ମୁସଲମନ୍ତରଂ, ନ ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଭୁଞ୍ଜମାନାନଂ, ନ ଗବ୍ଭିନିଯା, ନ ପାଯମାନାଯ, ନ ପୁରିସନ୍ତରଗତାଯ, ନ ସଙ୍କିତ୍ତୀସୁ, ନ ଯତ୍ଥ ସା ଉପଟ୍ଠିତୋ ହୋତି, ନ ଯତ୍ଥ ମକ୍ଖିକା ସଣ୍ଡସଣ୍ଡଚାରିନୀ, ନ ମଚ୍ଛଂ, ନ ମଂସଂ, ନ ସୁରଂ, ନ ମେରଯଂ, ନ ଥୁସୋଦକଂ ପିୱତି। ସୋ ଏକାଗାରିକୋ ୱା ହୋତି ଏକାଲୋପିକୋ, ଦ୍ୱାଗାରିକୋ ୱା ହୋତି ଦ୍ୱାଲୋପିକୋ…ପେ… ସତ୍ତାଗାରିକୋ ୱା ହୋତି ସତ୍ତାଲୋପିକୋ ; ଏକିସ୍ସାପି ଦତ୍ତିଯା ଯାପେତି, ଦ୍ୱୀହିପି ଦତ୍ତୀହି ଯାପେତି… ସତ୍ତହିପି ଦତ୍ତୀହି ଯାପେତି; ଏକାହିକମ୍ପି ଆହାରଂ ଆହାରେତି, ଦ୍ୱୀହିକମ୍ପି ଆହାରଂ ଆହାରେତି… ସତ୍ତାହିକମ୍ପି ଆହାରଂ ଆହାରେତି। ଇତି ଏୱରୂପଂ ଅଦ୍ଧମାସିକମ୍ପି ପରିଯାଯଭତ୍ତଭୋଜନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତି।

୩୯୫। ''ଇମେପି ଖୋ, ଆୱୁସୋ ଗୋତମ, ତପୋପକ୍କମା ଏତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସାମଞ୍ଞସଙ୍ଖାତା ଚ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞସଙ୍ଖାତା ଚ। ସାକଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, ସାମାକଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, ନୀୱାରଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, ଦଦ୍ଦୁଲଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, ହଟଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, କଣଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, ଆଚାମଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, ପିଞ୍ଞାକଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, ତିଣଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, ଗୋମଯଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି, ୱନମୂଲଫଲାହାରୋ ଯାପେତି ପୱତ୍ତଫଲଭୋଜୀ।

୩୯୬। ''ଇମେପି ଖୋ, ଆୱୁସୋ ଗୋତମ, ତପୋପକ୍କମା ଏତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ସାମଞ୍ଞସଙ୍ଖାତା ଚ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞସଙ୍ଖାତା ଚ। ସାଣାନିପି ଧାରେତି, ମସାଣାନିପି ଧାରେତି, ଛୱଦୁସ୍ସାନିପି ଧାରେତି, ପଂସୁକୂଲାନିପି ଧାରେତି, ତିରୀଟାନିପି ଧାରେତି, ଅଜିନମ୍ପି ଧାରେତି, ଅଜିନକ୍ଖିପମ୍ପି ଧାରେତି, କୁସଚୀରମ୍ପି ଧାରେତି, ୱାକଚୀରମ୍ପି ଧାରେତି, ଫଲକଚୀରମ୍ପି ଧାରେତି, କେସକମ୍ବଲମ୍ପି ଧାରେତି, ୱାଳକମ୍ବଲମ୍ପି ଧାରେତି, ଉଲୂକପକ୍ଖିକମ୍ପି ଧାରେତି, କେସମସ୍ସୁଲୋଚକୋପି ହୋତି କେସମସ୍ସୁଲୋଚନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ, ଉବ୍ଭଟ୍ଠକୋପି [ଉବ୍ଭଟ୍ଠିକୋପି (କ।)] ହୋତି ଆସନପଟିକ୍ଖିତ୍ତୋ, ଉକ୍କୁଟିକୋପି ହୋତି ଉକ୍କୁଟିକପ୍ପଧାନମନୁଯୁତ୍ତୋ, କଣ୍ଟକାପସ୍ସଯିକୋପି ହୋତି କଣ୍ଟକାପସ୍ସଯେ ସେଯ୍ୟଂ କପ୍ପେତି, ଫଲକସେଯ୍ୟମ୍ପି କପ୍ପେତି, ଥଣ୍ଡିଲସେଯ୍ୟମ୍ପି କପ୍ପେତି, ଏକପସ୍ସଯିକୋପି ହୋତି ରଜୋଜଲ୍ଲଧରୋ, ଅବ୍ଭୋକାସିକୋପି ହୋତି ଯଥାସନ୍ଥତିକୋ , ୱେକଟିକୋପି ହୋତି ୱିକଟଭୋଜନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ, ଅପାନକୋପି ହୋତି ଅପାନକତ୍ତମନୁଯୁତ୍ତୋ, ସାଯତତିଯକମ୍ପି ଉଦକୋରୋହନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତୀ''ତି।

ତପୋପକ୍କମନିରତ୍ଥକଥା

୩୯୭। ''ଅଚେଲକୋ ଚେପି, କସ୍ସପ, ହୋତି, ମୁତ୍ତାଚାରୋ, ହତ୍ଥାପଲେଖନୋ…ପେ… ଇତି ଏୱରୂପଂ ଅଦ୍ଧମାସିକମ୍ପି ପରିଯାଯଭତ୍ତଭୋଜନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତି। ତସ୍ସ ଚାଯଂ ସୀଲସମ୍ପଦା ଚିତ୍ତସମ୍ପଦା ପଞ୍ଞାସମ୍ପଦା ଅଭାୱିତା ହୋତି ଅସଚ୍ଛିକତା। ଅଥ ଖୋ ସୋ ଆରକାୱ ସାମଞ୍ଞା ଆରକାୱ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞା। ଯତୋ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଅୱେରଂ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେତି, ଆସୱାନଞ୍ଚ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସମଣୋ ଇତିପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇତିପି।

''ସାକଭକ୍ଖୋ ଚେପି, କସ୍ସପ, ହୋତି, ସାମାକଭକ୍ଖୋ…ପେ… ୱନମୂଲଫଲାହାରୋ ଯାପେତି ପୱତ୍ତଫଲଭୋଜୀ। ତସ୍ସ ଚାଯଂ ସୀଲସମ୍ପଦା ଚିତ୍ତସମ୍ପଦା ପଞ୍ଞାସମ୍ପଦା ଅଭାୱିତା ହୋତି ଅସଚ୍ଛିକତା। ଅଥ ଖୋ ସୋ ଆରକାୱ ସାମଞ୍ଞା ଆରକାୱ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞା। ଯତୋ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଅୱେରଂ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେତି, ଆସୱାନଞ୍ଚ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସମଣୋ ଇତିପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇତିପି।

''ସାଣାନି ଚେପି, କସ୍ସପ, ଧାରେତି, ମସାଣାନିପି ଧାରେତି…ପେ… ସାଯତତିଯକମ୍ପି ଉଦକୋରୋହନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତି। ତସ୍ସ ଚାଯଂ ସୀଲସମ୍ପଦା ଚିତ୍ତସମ୍ପଦା ପଞ୍ଞାସମ୍ପଦା ଅଭାୱିତା ହୋତି ଅସଚ୍ଛିକତା। ଅଥ ଖୋ ସୋ ଆରକାୱ ସାମଞ୍ଞା ଆରକାୱ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞା । ଯତୋ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଅୱେରଂ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେତି, ଆସୱାନଞ୍ଚ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସମଣୋ ଇତିପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇତିପୀ''ତି।

୩୯୮। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଅଚେଲୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଦୁକ୍କରଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ସାମଞ୍ଞଂ ଦୁକ୍କରଂ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞ''ନ୍ତି। ''ପକତି ଖୋ ଏସା, କସ୍ସପ, ଲୋକସ୍ମିଂ 'ଦୁକ୍କରଂ ସାମଞ୍ଞଂ ଦୁକ୍କରଂ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞ'ନ୍ତି। ଅଚେଲକୋ ଚେପି, କସ୍ସପ, ହୋତି, ମୁତ୍ତାଚାରୋ, ହତ୍ଥାପଲେଖନୋ…ପେ… ଇତି ଏୱରୂପଂ ଅଦ୍ଧମାସିକମ୍ପି ପରିଯାଯଭତ୍ତଭୋଜନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତି। ଇମାଯ ଚ, କସ୍ସପ, ମତ୍ତାଯ ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସାମଞ୍ଞଂ

ୱା ଅଭୱିସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞଂ ୱା ଦୁକ୍କରଂ ସୁଦୁକ୍କରଂ, ନେତଂ ଅଭୱିସ୍ସ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – 'ଦୁକ୍କରଂ ସାମଞ୍ଞଂ ଦୁକ୍କରଂ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞ'ନ୍ତି।

''ସଙ୍କା ଚ ପନେତଂ ଅଭୱିସ୍ସ ଜାତୁଂ ଗହପତିନା ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତେନ ୱା ଅନ୍ତମସୋ କୁମ୍ଭଦାସିଯାପି – 'ହନ୍ଦାହଂ ଅଚେଲକୋ ହୋମି, ମୁତ୍ତାଚାରୋ, ହତ୍ଥାପଲେଖନୋ…ପେ… ଇତି ଏୱରୂପଂ ଅଦ୍ଧମାସିକମ୍ପି ପରିଯାଯଭତ୍ତଭୋଜନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରାମୀ'ତି।

''ଯସ୍ମା ଚ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଅଞ୍ଞତ୍ରେୱ ଇମାଯ ମତ୍ତାଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସାମଞ୍ଞଂ ୱା ହୋତି ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞଂ ୱା ଦୁକ୍କରଂ ସୁଦୁକ୍କରଂ, ତସ୍ମା ଏତଂ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – 'ଦୁକ୍କରଂ ସାମଞ୍ଞଂ ଦୁକ୍କରଂ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞ'ନ୍ତି। ଯତୋ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଅୱେରଂ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେତି, ଆସୱାନଞ୍ଚ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସମଣୋ ଇତିପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇତିପି ।

''ସାକଭକ୍ଖୋ ଚେପି, କସ୍ସପ, ହୋତି, ସାମାକଭକ୍ଖୋ…ପେ… ୱନମୂଲଫଲାହାରୋ ଯାପେତି ପୱତ୍ତଫଲଭୋଜୀ। ଇମାଯ ଚ, କସ୍ସପ, ମତ୍ତାଯ ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସାମଞ୍ଞଂ ୱା ଅଭୱିସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞଂ ୱା ଦୁକ୍କରଂ ସୁଦୁକ୍କରଂ, ନେତଂ ଅଭୱିସ୍ସ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – 'ଦୁକ୍କରଂ ସାମଞ୍ଞଂ ଦୁକ୍କରଂ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞ'ନ୍ତି।

''ସଙ୍କା ଚ ପନେତଂ ଅଭୱିସ୍ସ ଜାତୁଂ ଗହପତିନା ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତେନ ୱା ଅନ୍ତମସୋ କୁମ୍ଭଦାସିଯାପି – 'ହନ୍ଦାହଂ ସାକଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋମି, ସାମାକଭକ୍ଖୋ ୱା…ପେ… ୱନମୂଲଫଲାହାରୋ ଯାପେମି ପୱତ୍ତଫଲଭୋଜୀ'ତି।

''ଯସ୍ମା ଚ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଅଞ୍ଞତ୍ରେୱ ଇମାଯ ମତ୍ତାଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସାମଞ୍ଞଂ ୱା ହୋତି ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞଂ ୱା ଦୁକ୍କରଂ ସୁଦୁକ୍କରଂ, ତସ୍ମା ଏତଂ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – 'ଦୁକ୍କରଂ ସାମଞ୍ଞଂ ଦୁକ୍କରଂ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞ'ନ୍ତି। ଯତୋ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଅୱେରଂ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେତି, ଆସୱାନଞ୍ଚ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସମଣୋ ଇତିପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇତିପି।

''ସାଣାନି ଚେପି, କସ୍ସପ, ଧାରେତି, ମସାଣାନିପି ଧାରେତି…ପେ… ସାଯତତିଯକମ୍ପି ଉଦକୋରୋହନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତି। ଇମାଯ ଚ, କସ୍ସପ, ମତ୍ତାଯ ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସାମଞ୍ଞଂ ୱା ଅଭୱିସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞଂ ୱା ଦୁକ୍କରଂ ସୁଦୁକ୍କରଂ, ନେତଂ ଅଭୱିସ୍ସ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – 'ଦୁକ୍କରଂ ସାମଞ୍ଞଂ ଦୁକ୍କରଂ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞ'ନ୍ତି।

''ସଙ୍କା ଚ ପନେତଂ ଅଭୱିସ୍ସ ଜାତୁଂ ଗହପତିନା ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତେନ ୱା ଅନ୍ତମସୋ କୁମ୍ଭଦାସିଯାପି – 'ହନ୍ଦାହଂ ସାଣାନିପି ଧାରେମି, ମସାଣାନିପି ଧାରେମି…ପେ… ସାଯତତିଯକମ୍ପି ଉଦକୋରୋହନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରାମୀ'ତି।

''ଯସ୍ମା ଚ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଅଞ୍ଞତ୍ରେୱ ଇମାଯ ମତ୍ତାଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସାମଞ୍ଞଂ ୱା ହୋତି ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞଂ ୱା ଦୁକ୍କରଂ ସୁଦୁକ୍କରଂ, ତସ୍ମା ଏତଂ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – 'ଦୁକ୍କରଂ ସାମଞ୍ଞଂ ଦୁକ୍କରଂ ବ୍ରହ୍ମଞ୍ଞ'ନ୍ତି। ଯତୋ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଅୱେରଂ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେତି, ଆସୱାନଞ୍ଚ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସମଣୋ ଇତିପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇତିପୀ''ତି।

୩୯୯। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଅଚେଲୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଦୁଜ୍ଜାନୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ସମଣୋ, ଦୁଜ୍ଜାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ''ତି। ''ପକତି ଖୋ ଏସା, କସ୍ସପ, ଲୋକସ୍ମିଂ 'ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସମଣୋ ଦୁଜ୍ଜାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ'ତି। ଅଚେଲକୋ ଚେପି, କସ୍ସପ, ହୋତି, ମୁତ୍ତାଚାରୋ, ହତ୍ଥାପଲେଖନୋ… ପେ… ଇତି ଏୱରୂପଂ ଅଦ୍ଧମାସିକମ୍ପି ପରିଯାଯଭତ୍ତଭୋଜନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତି। ଇମାଯ ଚ, କସ୍ସପ, ମତ୍ତାଯ ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସମଣୋ ୱା ଅଭୱିସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସୁଦୁଜ୍ଜାନୋ, ନେତଂ ଅଭୱିସ୍ସ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – 'ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସମଣୋ ଦୁଜ୍ଜାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ'ତି।

''ସଙ୍କା ଚ ପନେସୋ ଅଭୱିସ୍ସ ଞାତୁଂ ଗହପତିନା ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତେନ ୱା ଅନ୍ତମସୋ କୁମ୍ଭଦାସିଯାପି – 'ଅଯଂ ଅଚେଲକୋ ହୋତି, ମୁତ୍ତାଚାରୋ, ହତ୍ଥାପଲେଖନୋ…ପେ… ଇତି ଏୱରୂପଂ ଅଦ୍ଧମାସିକମ୍ପି ପରିଯାଯଭତ୍ତଭୋଜନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତୀ'ତି।

''ଯସ୍ମା ଚ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଅଞ୍ଞତ୍ରେୱ ଇମାଯ ମତ୍ତାଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସମଣୋ ୱା ହୋତି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସୁଦୁଜ୍ଜାନୋ,

ତସ୍ମା ଏତଂ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – ‘ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସମଣୋ ଦୁଜ୍ଜାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ’ତି। ଯତୋ ଖୋ [ଯତୋ ଚ ଖୋ (କ।)], କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଅୱେରଂ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେତି, ଆସୱାନଞ୍ଚ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସମଣୋ ଇତିପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇତିପି।

‘‘ସାକଭକ୍ଖୋ ଚେପି, କସ୍ସପ, ହୋତି ସାମାକଭକ୍ଖୋ…ପେ… ୱନମୂଲଫଲାହାରୋ ଯାପେତି ପୱତ୍ତଫଲଭୋଜୀ। ଇମାଯ ଚ, କସ୍ସପ, ମତ୍ତାଯ ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସମଣୋ ୱା ଅଭୱିସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସୁଦୁଜ୍ଜାନୋ, ନେତଂ ଅଭୱିସ୍ସ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – ‘ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସମଣୋ ଦୁଜ୍ଜାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ’ତି।

‘‘ସକ୍କା ଚ ପନେସୋ ଅଭୱିସ୍ସ ଞାତୁଂ ଗହପତିନା ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତେନ ୱା ଅନ୍ତମସୋ କୁମ୍ଭଦାସିଯାପି – ‘ଅଯଂ ସାକଭକ୍ଖୋ ୱା ହୋତି ସାମାକଭକ୍ଖୋ…ପେ… ୱନମୂଲଫଲାହାରୋ ଯାପେତି ପୱତ୍ତଫଲଭୋଜୀ’ତି।

‘‘ଯସ୍ମା ଚ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଅଞ୍ଞତ୍ରେୱ ଇମାଯ ମତ୍ତାଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସମଣୋ ୱା ହୋତି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସୁଦୁଜ୍ଜାନୋ, ତସ୍ମା ଏତଂ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – ‘ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସମଣୋ ଦୁଜ୍ଜାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ’ତି। ଯତୋ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଅୱେରଂ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେତି , ଆସୱାନଞ୍ଚ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସମଣୋ ଇତିପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇତିପି।

‘‘ସାଣାନି ଚେପି, କସ୍ସପ, ଧାରେତି, ମସାଣାନିପି ଧାରେତି…ପେ… ସାଯତତିଯକମ୍ପି ଉଦକୋରୋହନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତି। ଇମାଯ ଚ, କସ୍ସପ, ମତ୍ତାଯ ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସମଣୋ ୱା ଅଭୱିସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସୁଦୁଜ୍ଜାନୋ, ନେତଂ ଅଭୱିସ୍ସ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – ‘ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସମଣୋ ଦୁଜ୍ଜାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ’ତି।

‘‘ସକ୍କା ଚ ପନେସୋ ଅଭୱିସ୍ସ ଞାତୁଂ ଗହପତିନା ୱା ଗହପତିପୁତ୍ତେନ ୱା ଅନ୍ତମସୋ କୁମ୍ଭଦାସିଯାପି – ‘ଅଯଂ ସାଣାନିପି ଧାରେତି, ମସାଣାନିପି ଧାରେତି…ପେ… ସାଯତତିଯକମ୍ପି ଉଦକୋରୋହନାନୁଯୋଗମନୁଯୁତ୍ତୋ ୱିହରତୀ’ତି।

‘‘ଯସ୍ମା ଚ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଅଞ୍ଞତ୍ରେୱ ଇମାଯ ମତ୍ତାଯ ଅଞ୍ଞତ୍ର ଇମିନା ତପୋପକ୍କମେନ ସମଣୋ ୱା ହୋତି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସୁଦୁଜ୍ଜାନୋ, ତସ୍ମା ଏତଂ କଲ୍ଲଂ ୱଚନାଯ – ‘ଦୁଜ୍ଜାନୋ ସମଣୋ ଦୁଜ୍ଜାନୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ’ତି। ଯତୋ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଅୱେରଂ ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଂ ମେତ୍ତଚିତ୍ତଂ ଭାୱେତି, ଆସୱାନଞ୍ଚ ଖଯା ଅନାସୱଂ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଂ ପଞ୍ଞାୱିମୁତ୍ତିଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଅଯଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କସ୍ସପ , ଭିକ୍ଖୁ ସମଣୋ ଇତିପି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଇତିପୀ’’ତି।

ସୀଲସମାଧିପଞ୍ଞାସମ୍ପଦା

୪୦୦। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଅଚେଲୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘କତମା ପନ ସା, ଭୋ ଗୋତମ, ସୀଲସମ୍ପଦା, କତମା ଚିତ୍ତସମ୍ପଦା, କତମା ପଞ୍ଞାସମ୍ପଦା’’ତି? ‘‘ଇଧ, କସ୍ସପ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ, ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ…ପେ… (ଯଥା ୧୯୦-୧୯୩ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ, ଏୱଂ ୱିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ) ଭଯଦସ୍ସାୱୀ ସମାଦାଯ ସିକ୍ଖତି ସିକ୍ଖାପଦେସୁ, କାଯକମ୍ମୱଚୀକମ୍ମେନ ସମନ୍ନାଗତୋ କୁସଲେନ ପରିସୁଦ୍ଧାଜୀୱୋ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ଇନ୍ଦ୍ରିଯେସୁ ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରୋ ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ।

୪୦୧। ‘‘କଥଞ୍ଚ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି? ଇଧ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ପାଣାତିପାତଂ ପହାଯ ପାଣାତିପାତା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି ନିହିତଦଣ୍ଡୋ ନିହିତସତ୍ଥୋ ଲଜ୍ଜୀ ଦଯାପନ୍ନୋ, ସବ୍ବପାଣଭୂତହିତାନୁକମ୍ପୀ ୱିହରତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସମ୍ପଦାଯ …ପେ… (ଯଥା ୧୯୪ ଯାୱ ୨୧୦ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ)

‘‘ଯଥା ୱା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେଯ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ୱା ତେ ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱେନ ଜୀୱିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି । ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ସନ୍ତିକମ୍ମଂ ପଣିଧିକମ୍ମଂ…ପେ… (ଯଥା ୨୧୧ ଅନୁଚ୍ଛେଦେ) ଓସଧୀନଂ ପତିମୋକ୍ଖୋ ଇତି ୱା ଇତି, ଏୱରୂପାଯ ତିରଚ୍ଛାନୱିଜ୍ଜାଯ ମିଚ୍ଛାଜୀୱା ପଟିୱିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସମ୍ପଦାଯ।

‘‘ସ ଖୋ ସୋ [ଅଯଂ ଖୋ (କ।)], କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ନ କୁତୋଚି ଭଯଂ ସମନୁପସ୍ସତି, ଯଦିଦଂ ସୀଲସଂୱରତୋ। ସେୟ୍ୟଥାପି, କସ୍ସପ, ରାଜା ଖତ୍ତିଯୋ ମୁଦ୍ଧାୱସିତ୍ତୋ ନିହତପଚ୍ଚାମିତ୍ତୋ ନ କୁତୋଚି ଭଯଂ ସମନୁପସ୍ସତି, ଯଦିଦଂ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକତୋ। ଏୱମେୱ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ନ କୁତୋଚି ଭଯଂ ସମନୁପସ୍ସତି, ଯଦିଦଂ ସୀଲସଂୱରତୋ। ସୋ ଇମିନା ଅରିଯେନ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ଅନୱଜ୍ଜସୁଖଂ ପଟିସଂୱେଦେତି। ଏୱଂ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି। ଅଯଂ ଖୋ, କସ୍ସପ, ସୀଲସମ୍ପଦା…ପେ… ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ଚିତ୍ତସମ୍ପଦାଯ…ପେ… ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ତତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ଚିତ୍ତସମ୍ପଦାଯ। ଅଯଂ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଚିତ୍ତସମ୍ପଦା।

‘‘ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ…ପେ… ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି…ପେ… ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାସମ୍ପଦାଯ…ପେ… ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯାତି ପଜାନାତି…ପେ… ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାସମ୍ପଦାଯ। ଅଯଂ ଖୋ, କସ୍ସପ, ପଞ୍ଞାସମ୍ପଦା।

‘‘ଇମାଯ ଚ, କସ୍ସପ, ସୀଲସମ୍ପଦାଯ ଚିତ୍ତସମ୍ପଦାଯ ପଞ୍ଞାସମ୍ପଦାଯ ଅଞ୍ଞା ସୀଲସମ୍ପଦା ଚିତ୍ତସମ୍ପଦା ପଞ୍ଞାସମ୍ପଦା ଉତ୍ତରିତରା ୱା ପଣୀତତରା ୱା ନତ୍ଥି।

ସୀହନାଦକଥା

୪୦୨। ‘‘ସନ୍ତି, କସ୍ସପ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସୀଲୱାଦା। ତେ ଅନେକପରିଯାଯେନ ସୀଲସ୍ସ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସନ୍ତି। ଯାୱତା, କସ୍ସପ, ଅରିଯଂ ପରମଂ ସୀଲଂ, ନାହଂ ତତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ ସମସମଂ ସମନୁପସ୍ସାମି, କୁତୋ ଭିଯ୍ୟୋ! ଅଥ ଖୋ ଅହମେୱ ତତ୍ଥ ଭିଯ୍ୟୋ, ଯଦିଦଂ ଅଧିସୀଲଂ।

‘‘ସନ୍ତି, କସ୍ସପ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ତପୋଜିଗୁଚ୍ଛାୱାଦା। ତେ ଅନେକପରିଯାଯେନ ତପୋଜିଗୁଚ୍ଛାଯ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସନ୍ତି। ଯାୱତା, କସ୍ସପ, ଅରିଯା ପରମା ତପୋଜିଗୁଚ୍ଛା, ନାହଂ ତତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ ସମସମଂ ସମନୁପସ୍ସାମି, କୁତୋ ଭିଯ୍ୟୋ! ଅଥ ଖୋ ଅହମେୱ ତତ୍ଥ ଭିଯ୍ୟୋ, ଯଦିଦଂ ଅଧିଜେଗୁଚ୍ଛଂ।

‘‘ସନ୍ତି, କସ୍ସପ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ପଞ୍ଞାୱାଦା। ତେ ଅନେକପରିଯାଯେନ ପଞ୍ଞାଯ ୱଣ୍ଣଂ ଭାସନ୍ତି। ଯାୱତା, କସ୍ସପ, ଅରିଯା ପରମା ପଞ୍ଞା, ନାହଂ ତତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ ସମସମଂ ସମନୁପସ୍ସାମି, କୁତୋ ଭିଯ୍ୟୋ! ଅଥ ଖୋ ଅହମେୱ ତତ୍ଥ ଭିଯ୍ୟୋ, ଯଦିଦଂ ଅଧିପଞ୍ଞଂ।

‘‘ସନ୍ତି, କସ୍ସପ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ୱିମୁତ୍ତିୱାଦା। ତେ ଅନେକପରିଯାଯେନ ୱିମୁତ୍ତିଯା ୱଣ୍ଣଂ ଭାସନ୍ତି। ଯାୱତା, କସ୍ସପ, ଅରିଯା ପରମା ୱିମୁତ୍ତି, ନାହଂ ତତ୍ଥ ଅତ୍ତନୋ ସମସମଂ ସମନୁପସ୍ସାମି, କୁତୋ ଭିଯ୍ୟୋ! ଅଥ ଖୋ ଅହମେୱ ତତ୍ଥ ଭିଯ୍ୟୋ, ଯଦିଦଂ ଅଧିୱିମୁତ୍ତି।

୪୦୩। ‘‘ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, କସ୍ସପ, ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯା ପରିବ୍ବାଜକା ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – ‘ସୀହନାଦଂ ଖୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ନଦତି, ତଞ୍ଚ ଖୋ ସୁଞ୍ଞାଗାରେ ନଦତି, ନୋ ପରିସାସୂ’ତି। ତେ – ‘ମା ହେୱ’ନ୍ତିସ୍ସୁ ୱଚନୀଯା। ‘ସୀହନାଦଞ୍ଚ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ନଦତି, ପରିସାସୁ ଚ ନଦତୀ’ତି ଏୱମସ୍ସୁ, କସ୍ସପ, ୱଚନୀଯା।

‘‘ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, କସ୍ସପ, ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯା ପରିବ୍ବାଜକା ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – ‘ସୀହନାଦଞ୍ଚ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ନଦତି, ପରିସାସୁ ଚ ନଦତି, ନୋ ଚ ଖୋ ୱିସାରଦୋ ନଦତୀ’ତି । ତେ – ‘ମା ହେୱ’ନ୍ତିସ୍ସୁ ୱଚନୀଯା। ‘ସୀହନାଦଞ୍ଚ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ନଦତି, ପରିସାସୁ ଚ ନଦତି, ୱିସାରଦୋ ଚ ନଦତୀ’’ତି ଏୱମସ୍ସୁ, କସ୍ସପ, ୱଚନୀଯା।

‘‘ଠାନଂ ଖୋ ପନେତଂ, କସ୍ସପ, ୱିଜ୍ଜତି, ଯଂ ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯା ପରିବ୍ବାଜକା ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – ‘ସୀହନାଦଞ୍ଚ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ନଦତି, ପରିସାସୁ ଚ ନଦତି, ୱିସାରଦୋ ଚ ନଦତି, ନୋ ଚ ଖୋ ନଂ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି…ପେ… ପଞ୍ହଞ୍ଚ ନଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି; ନୋ ଚ ଖୋ ନେସଂ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ବ୍ଯାକରୋତି…ପେ… ପଞ୍ହଞ୍ଚ ନେସଂ ପୁଟ୍ଠୋ ବ୍ଯାକରୋତି; ନୋ ଚ ଖୋ ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନ ଚିତ୍ତଂ ଆରାଧେତି…ପେ… ପଞ୍ହସ୍ସ ଚ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନ ଚିତ୍ତଂ ଆରାଧେତି; ନୋ ଚ ଖୋ ସୋତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞନ୍ତି…ପେ… ସୋତବ୍ବଞ୍ଚସ୍ସ ମଞ୍ଞନ୍ତି; ନୋ ଚ ଖୋ ସୁତ୍ୱା ପସୀଦନ୍ତି…ପେ… ସୁତ୍ୱା ଚସ୍ସ ପସୀଦନ୍ତି ; ନୋ ଚ ଖୋ ପସନ୍ନାକାରଂ କରୋନ୍ତି…ପେ… ପସନ୍ନାକାରଞ୍ଚ କରୋନ୍ତି; ନୋ ଚ ଖୋ ତଥତ୍ତାଯ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତି…ପେ… ତଥତ୍ତାଯ ଚ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତି; ନୋ ଚ ଖୋ ପଟିପନ୍ନା ଆରାଧେନ୍ତୀ’ତି। ତେ – ‘ମା ହେୱ’ନ୍ତିସ୍ସୁ ୱଚନୀଯା। ‘ସୀହନାଦଞ୍ଚ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ନଦତି, ପରିସାସୁ ଚ ନଦତି, ୱିସାରଦୋ ଚ ନଦତି, ପଞ୍ହଞ୍ଚ ନଂ ପୁଚ୍ଛନ୍ତି, ପଞ୍ହଞ୍ଚ ନେସଂ ପୁଟ୍ଠୋ ବ୍ଯାକରୋତି, ପଞ୍ହସ୍ସ ଚ ୱେଯ୍ୟାକରଣେନ ଚିତ୍ତଂ ଆରାଧେତି, ସୋତବ୍ବଞ୍ଚସ୍ସ ମଞ୍ଞନ୍ତି, ସୁତ୍ୱା ଚସ୍ସ ପସୀଦନ୍ତି, ପସନ୍ନାକାରଞ୍ଚ କରୋନ୍ତି, ତଥତ୍ତାଯ ଚ ପଟିପଜ୍ଜନ୍ତି, ପଟିପନ୍ନା ଚ ଆରାଧେନ୍ତୀ’ତି ଏୱମସ୍ସୁ, କସ୍ସପ, ୱଚନୀଯା।

ତିତ୍ଥିଯପରିୱାସକଥା

୪୦୪। ‘‘ଏକମିଦାହଂ, କସ୍ସପ, ସମଯଂ ରାଜଗହେ ୱିହରାମି ଗିଜ୍ଝକୂଟେ ପବ୍ବତେ। ତତ୍ର ମଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ତପବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ନିଗ୍ରୋଧୋ ନାମ ଅଧିଜେଗୁଚ୍ଛେ ପଞ୍ହଂ ଅପୁଚ୍ଛି। ତସ୍ସାହଂ ଅଧିଜେଗୁଚ୍ଛେ ପଞ୍ହଂ ପୁଟ୍ଠୋ ବ୍ୟାକାସିଂ। ବ୍ୟାକତେ ଚ ପନ ମେ ଅତ୍ତମନୋ ଅହୋସି ପରଂ ୱିଯ ମତ୍ତାଯା’’ତି। ‘‘କୋ ହି, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତୋ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ନ ଅତ୍ତମନୋ ଅସ୍ସ ପରଂ ୱିଯ ମତ୍ତାଯ? ଅହମ୍ପି ହି, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତୋ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ୱା ଅତ୍ତମନୋ ପରଂ ୱିଯ ମତ୍ତାଯ। ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭନ୍ତେ, ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭନ୍ତେ। ସେୟ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ୱା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ୱା ୱିୱରେୟ୍ୟ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ୱା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେୟ୍ୟ, ଅନ୍ଧକାରେ ୱା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେୟ୍ୟ – ‘ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ’ତି; ଏୱମେୱଂ ଭଗୱତା ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ। ଏସାହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱନ୍ତଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି, ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଲଭେୟ୍ୟାହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତୋ ସନ୍ତିକେ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ, ଲଭେୟ୍ୟଂ ଉପସମ୍ପଦ’’ନ୍ତି।

୪୦୫। ‘‘ଯୋ ଖୋ, କସ୍ସପ, ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯପୁବ୍ବୋ ଇମସ୍ମିଂ ଧମ୍ମୱିନଯେ ଆକଙ୍ଖତି ପବ୍ବଜ୍ଜଂ, ଆକଙ୍ଖତି ଉପସମ୍ପଦଂ, ସୋ ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ପରିୱସତି, ଚତୁନ୍ନଂ ମାସାନଂ ଅଚ୍ଚଯେନ ଆରଦ୍ଧଚିତ୍ତା ଭିକ୍ଖୂ ପବ୍ବାଜେନ୍ତି, ଉପସମ୍ପାଦେନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁଭାୱାଯ। ଅପି ଚ ମେତ୍ଥ ପୁଗ୍ଗଲୱେମତ୍ତତା ୱିଦିତା’’ତି। ‘‘ସଚେ, ଭନ୍ତେ, ଅଞ୍ଞତିତ୍ଥିଯପୁବ୍ବା ଇମସ୍ମିଂ ଧମ୍ମୱିନଯେ ଆକଙ୍ଖନ୍ତି ପବ୍ବଜ୍ଜଂ, ଆକଙ୍ଖନ୍ତି ଉପସମ୍ପଦଂ, ଚତ୍ତାରୋ ମାସେ ପରିୱସନ୍ତି, ଚତୁନ୍ନଂ ମାସାନଂ ଅଚ୍ଚଯେନ ଆରଦ୍ଧଚିତ୍ତା ଭିକ୍ଖୂ ପବ୍ବାଜେନ୍ତି, ଉପସମ୍ପାଦେନ୍ତି ଭିକ୍ଖୁଭାୱାଯ। ଅହଂ ଚତ୍ତାରି ୱସ୍ସାନି ପରିୱସିସ୍ସାମି, ଚତୁନ୍ନଂ ୱସ୍ସାନଂ ଅଚ୍ଚଯେନ ଆରଦ୍ଧଚିତ୍ତା ଭିକ୍ଖୂ ପବ୍ବାଜେନ୍ତୁ, ଉପସମ୍ପାଦେନ୍ତୁ ଭିକ୍ଖୁଭାୱାଯା’’ତି।

ଅଲତ୍ଥ ଖୋ ଅଚେଲୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୱତୋ ସନ୍ତିକେ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ , ଅଲତ୍ଥ ଉପସମ୍ପଦଂ। ଅଚିରୂପସମ୍ପନ୍ନୋ ଖୋ ପନାଯସ୍ମା କସ୍ସପୋ ଏକୋ ୱୂପକଟ୍ଠୋ ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ଆତାପୀ ପହିତତ୍ତୋ ୱିହରନ୍ତୋ ନ ଚିରସ୍ସେୱ – ଯସ୍ସତ୍ଥାଯ କୁଲପୁତ୍ତା ସମ୍ମଦେୱ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜନ୍ତି, ତଦନୁତ୍ତରଂ – ବ୍ରହ୍ମଚରିଯପରିଯୋସାନଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହାସି। ‘ଖୀଣା ଜାତି, ୱୁସିତଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, କତଂ କରଣୀଯଂ, ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯା’ତି – ଅବ୍ଭଞ୍ଞାସି। ଅଞ୍ଞତରୋ ଖୋ ପନାଯସ୍ମା କସ୍ସପୋ ଅରହତଂ ଅହୋସୀତି।

ମହାସୀହନାଦସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ଅଟ୍ଠମଂ।

୯। ପୋଟ୍ଠପାଦସୁତ୍ତଂ

ପୋଟ୍ଠପାଦପରିବ୍ବାଜକବତ୍ଥୁ

୪୦୬। ଏୱଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗୱା ସାୱତ୍ଥିଯଂ ୱିହରତି ଜେତୱନେ ଅନାଥପିଣ୍ଡିକସ୍ସ ଆରାମେ। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ସମଯପ୍ପୱାଦକେ ତିନ୍ଦୁକାଚୀରେ ଏକସାଲକେ ମଲ୍ଲିକାଯ ଆରାମେ ପଟିୱସତି ମହତିଯା ପରିବ୍ବାଜକପରିସାଯ ସଦ୍ଧିଂ ତିଂସମତ୍ତେହି ପରିବ୍ବାଜକସତେହି। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ପୁବ୍ବଣ୍ହସମଯଂ ନିୱାସେତ୍ୱା ପତ୍ତଚୀୱରମାଦାଯ ସାୱତ୍ଥିଂ ପିଣ୍ଡାଯ ପାୱିସି।

୪୦୭। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱତୋ ଏତଦହୋସି – ''ଅତିପ୍ପଗୋ ଖୋ ତାୱ ସାୱତ୍ଥିଯଂ ପିଣ୍ଡାଯ ଚରିତୁଂ। ଯଂନୂନାହଂ ଯେନ ସମଯପ୍ପୱାଦକୋ ତିନ୍ଦୁକାଚୀରୋ ଏକସାଲକୋ ମଲ୍ଲିକାଯ ଆରାମୋ, ଯେନ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ତେନୁପସଙ୍କମେଯ୍ୟ''ନ୍ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ଯେନ ସମଯପ୍ପୱାଦକୋ ତିନ୍ଦୁକାଚୀରୋ ଏକସାଲକୋ ମଲ୍ଲିକାଯ ଆରାମୋ ତେନୁପସଙ୍କମି।

୪୦୮। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ମହତିଯା ପରିବ୍ବାଜକପରିସାଯ ସଦ୍ଧିଂ ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି ଉନ୍ନାଦିନିଯା ଉଚ୍ଚାସଦ୍ଦମହାସଦ୍ଦାଯ ଅନେକୱିହିତଂ ତିରଚ୍ଛାନକଥଂ କଥେନ୍ତିଯା। ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ରାଜକଥଂ ଚୋରକଥଂ ମହାମତ୍ତକଥଂ ସେନାକଥଂ ଭଯକଥଂ ଯୁଦ୍ଧକଥଂ ଅନ୍ନକଥଂ ପାନକଥଂ ୱତ୍ଥକଥଂ ସଯନକଥଂ ମାଲାକଥଂ ଗନ୍ଧକଥଂ ଞାତିକଥଂ ଯାନକଥଂ ଗାମକଥଂ ନିଗମକଥଂ ନଗରକଥଂ ଜନପଦକଥଂ ଇତ୍ଥିକଥଂ ସୂରକଥଂ ୱିସିଖାକଥଂ କୁମ୍ଭଟ୍ଠାନକଥଂ ପୁବ୍ବପେତକଥଂ ନାନତ୍ତକଥଂ ଲୋକକ୍ଖାଯିକଂ ସମୁଦ୍ଦକ୍ଖାଯିକଂ ଇତିଭୱାଭୱକଥଂ ଇତି ୱା।

୪୦୯। ଅଦ୍ଦସା ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଦୂରତୋୱ ଆଗଚ୍ଛନ୍ତଂ; ଦିସ୍ୱାନ ସକଂ ପରିସଂ ସଣ୍ଠପେସି – ''ଅପ୍ପସଦ୍ଦା ଭୋନ୍ତୋ ହୋନ୍ତୁ, ମା ଭୋନ୍ତୋ ସଦ୍ଦମକତ୍ଥ। ଅଯଂ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଆଗଚ୍ଛତି। ଅପ୍ପସଦ୍ଦକାମୋ ଖୋ ସୋ ଆଯସ୍ମା ଅପ୍ପସଦ୍ଦସ୍ସ ୱଣ୍ଣୱାଦୀ। ଅପ୍ପେୱ ନାମ ଅପ୍ପସଦ୍ଦଂ ପରିସଂ ୱିଦିତ୍ୱା ଉପସଙ୍କମିତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞେଯ୍ୟା''ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ତେ ପରିବ୍ବାଜକା ତୁଣ୍ହୀ ଅହେସୁଂ।

୪୧୦। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ଯେନ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ତେନୁପସଙ୍କମି। ଅଥ ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଏତୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା। ସ୍ୱାଗତଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତୋ। ଚିରସ୍ସଂ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା ଇମଂ ପରିଯାଯମକାସି, ଯଦିଦଂ ଇଧାଗମନାଯ। ନିସୀଦତୁ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା, ଇଦଂ ଆସନଂ ପଞ୍ଞତ୍ତ''ନ୍ତି।

ନିସୀଦି ଭଗୱା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ। ପୋଟ୍ଠପାଦୋପି ଖୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଅଞ୍ଞତରଂ ନୀଚଂ ଆସନଂ ଗହେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନଂ ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦଂ ପରିବ୍ବାଜକଂ ଭଗୱା ଏତଦୱୋଚ – ''କାଯ ନୁତ୍ଥ [କାଯ ନୋତ୍ଥ (ସ୍ୟା। କ।)], ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଏତରହି କଥାଯ ସନ୍ନିସିନ୍ନା, କା ଚ ପନ ୱୋ ଅନ୍ତରାକଥା ୱିପ୍ପକତା''ତି?

ଅଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧକଥା

୪୧୧। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ତିଟ୍ଠତେସା, ଭନ୍ତେ, କଥା, ଯାଯ ମଯଂ ଏତରହି କଥାଯ ସନ୍ନିସିନ୍ନା। ନେସା, ଭନ୍ତେ, କଥା ଭଗୱତୋ ଦୁଲ୍ଲଭା ଭୱିସ୍ସତି ପଚ୍ଛାପି ସୱନାଯ। ପୁରିମାନି, ଭନ୍ତେ, ଦିୱସାନି ପୁରିମତରାନି, ନାନାତିତ୍ଥିଯାନଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ କୋତୂହଲସାଲାଯ ସନ୍ନିସିନ୍ନାନଂ ସନ୍ନିପତିତାନଂ ଅଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧେ କଥା ଉଦପାଦି – 'କଥଂ ନୁ ଖୋ, ଭୋ, ଅଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧୋ ହୋତୀ'ତି? ତତ୍ରେକଚ୍ଚେ ଏୱମାହଂସୁ – 'ଅହେତୂ ଅପ୍ପଚ୍ଚଯା ପୁରିସସ୍ସ ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତିପି ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତିପି। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ସଞ୍ଞୀ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ଅସଞ୍ଞୀ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ଅଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ନ ଖୋ ପନ ମେତଂ [ନ ଖୋ ନାମେତଂ (ସୀ। ପୀ।)], ଭୋ, ଏୱଂ ଭୱିସ୍ସତି। ସଞ୍ଞା ହି, ଭୋ, ପୁରିସସ୍ସ ଅତ୍ତା। ସା ଚ ଖୋ ଉପେତିପି ଅପେତିପି। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଉପେତି, ସଞ୍ଞୀ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଅପେତି, ଅସଞ୍ଞୀ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ଅଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ନ ଖୋ ପନ ମେତଂ, ଭୋ, ଏୱଂ ଭୱିସ୍ସତି। ସନ୍ତି ହି, ଭୋ, ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ମହିଦ୍ଧିକା ମହାନୁଭାୱା। ତେ ଇମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ

ସଞ୍ଞଂ ଉପକଡ୍ଢନ୍ତିପି ଅପକଡ୍ଢନ୍ତିପି। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଉପକଡ୍ଢନ୍ତି, ସଞ୍ଞୀ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଅପକଡ୍ଢନ୍ତି, ଅସଞ୍ଞୀ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ଅଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

''ତମଞ୍ଞୋ ଏୱମାହ – 'ନ ଖୋ ପନ ମେତଂ, ଭୋ, ଏୱଂ ଭୱିସ୍ସତି। ସନ୍ତି ହି, ଭୋ, ଦେୱତା ମହିଦ୍ଧିକା ମହାନୁଭାୱା। ତା ଇମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସଞ୍ଞଂ ଉପକଡ୍ଢନ୍ତିପି ଅପକଡ୍ଢନ୍ତିପି। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଉପକଡ୍ଢନ୍ତି, ସଞ୍ଞୀ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଅପକଡ୍ଢନ୍ତି, ଅସଞ୍ଞୀ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତୀ'ତି। ଇତ୍ଥେକେ ଅଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି।

''ତସ୍ସ ମଯ୍ହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱନ୍ତଂଯେୱ ଆରବ୍ଭ ସତି ଉଦପାଦି – 'ଅହୋ ନୂନ ଭଗୱା, ଅହୋ ନୂନ ସୁଗତୋ, ଯୋ ଇମେସଂ ଧମ୍ମାନଂ ସୁକୁସଲୋ'ତି। ଭଗୱା, ଭନ୍ତେ, କୁସଲୋ, ଭଗୱା ପକତଞ୍ଞୂ ଅଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧସ୍ସ। କଥଂ ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଅଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧୋ ହୋତୀ''ତି?

ସହେତୁକସଞ୍ଞୁପ୍ପାଦନିରୋଧକଥା

୪୧୨। ''ତତ୍ର , ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – 'ଅହେତୂ ଅପ୍ପଚ୍ଚଯା ପୁରିସସ୍ସ ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତିପି ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତିପୀ'ତି, ଆଦିତୋୱ ତେସଂ ଅପରଦ୍ଧଂ। ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ? ସହେତୂ ହି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ସପ୍ପଚ୍ଚଯା ପୁରିସସ୍ସ ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତିପି ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତିପି। ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝତି''।

୪୧୩। ''କା ଚ ସିକ୍ଖା''ତି? ଭଗୱା ଅୱୋଚ – ''ଇଧ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ, ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ…ପେ… (ଯଥା ୧୯୦-୨୧୨ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ, ଏୱଂ ୱିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)। ଏୱଂ ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି…ପେ… ତସ୍ସିମେ ପଞ୍ଚନୀୱରଣେ ପହୀନେ ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସତୋ ପାମୋଜ୍ଜଂ ଜାଯତି, ପମୁଦିତସ୍ସ ପୀତି ଜାଯତି, ପୀତିମନସ୍ସ କାଯୋ ପସ୍ସମ୍ଭତି, ପସ୍ସଦ୍ଧକାଯୋ ସୁଖଂ ୱେଦେତି, ସୁଖିନୋ ଚିତ୍ତଂ ସମାଧିଯତି। ସୋ ୱିୱିଚ୍ଚେୱ କାମେହି, ୱିୱିଚ୍ଚ ଅକୁସଲେହି ଧମ୍ମେହି, ସୱିତକ୍କଂ ସୱିଚାରଂ ୱିୱେକଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ତସ୍ସ ଯା ପୁରିମା କାମସଞ୍ଞା, ସା ନିରୁଜ୍ଝତି। ୱିୱେକଜପୀତିସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି, ୱିୱେକଜପୀତିସୁଖସୁଖୁମ-ସଚ୍ଚସଞ୍ଞୀଯେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି। ଏୱମ୍ପି ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଅଯଂ ସିକ୍ଖା''ତି ଭଗୱା ଅୱୋଚ।

''ପୁନ ଚପରଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଭିକ୍ଖୁ ୱିତକ୍କୱିଚାରାନଂ ୱୂପସମା ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ସମ୍ପସାଦନଂ ଚେତସୋ ଏକୋଦିଭାୱଂ ଅୱିତକ୍କଂ ଅୱିଚାରଂ ସମାଧିଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ତସ୍ସ ଯା ପୁରିମା ୱିୱେକଜପୀତିସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା, ସା ନିରୁଜ୍ଝତି। ସମାଧିଜପୀତିସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି , ସମାଧିଜପୀତିସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞୀଯେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି। ଏୱମ୍ପି ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଅଯମ୍ପି ସିକ୍ଖା''ତି ଭଗୱା ଅୱୋଚ।

''ପୁନ ଚପରଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଭିକ୍ଖୁ ପୀତିଯା ଚ ୱିରାଗା ଉପେକ୍ଖକୋ ଚ ୱିହରତି ସତୋ ଚ ସମ୍ପଜାନୋ, ସୁଖଞ୍ଚ କାଯେନ ପଟିସଂୱେଦେତି, ଯଂ ତଂ ଅରିଯା ଆଚିକ୍ଖନ୍ତି – ''ଉପେକ୍ଖକୋ ସତିମା ସୁଖୱିହାରୀ''ତି, ତତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ତସ୍ସ ଯା ପୁରିମା ସମାଧିଜପୀତିସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା, ସା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଉପେକ୍ଖାସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି, ଉପେକ୍ଖାସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞୀଯେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି। ଏୱମ୍ପି ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଅଯମ୍ପି ସିକ୍ଖା''ତି ଭଗୱା ଅୱୋଚ।

''ପୁନ ଚପରଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଭିକ୍ଖୁ ସୁଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ପୁବ୍ବେୱ ସୋମନସ୍ସଦୋମନସ୍ସାନଂ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମା ଅଦୁକ୍ଖମସୁଖଂ ଉପେକ୍ଖାସତିପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ତସ୍ସ ଯା ପୁରିମା ଉପେକ୍ଖାସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା, ସା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଅଦୁକ୍ଖମସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି, ଅଦୁକ୍ଖମସୁଖସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞୀଯେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି। ଏୱମ୍ପି ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଅଯମ୍ପି ସିକ୍ଖା''ତି ଭଗୱା ଅୱୋଚ।

''ପୁନ ଚପରଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଭିକ୍ଖୁ ସବ୍ବସୋ ରୂପସଞ୍ଞାନଂ ସମତିକ୍କମା ପଟିଘସଞ୍ଞାନଂ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମା ନାନତ୍ତସଞ୍ଞାନଂ ଅମନସିକାରା 'ଅନନ୍ତୋ ଆକାସୋ'ତି ଆକାସାନଞ୍ଚାଯତନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ତସ୍ସ ଯା ପୁରିମା ରୂପସଞ୍ଞା [ପୁରିମସଞ୍ଞା (କ।)], ସା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଆକାସାନଞ୍ଚାଯତନସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି, ଆକାସାନଞ୍ଚାଯତନସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞୀଯେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ହୋତି। ଏୱମ୍ପି ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଅଯମ୍ପି ସିକ୍ଖା''ତି ଭଗୱା ଅୱୋଚ।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଭିକ୍ଖୁ ସବ୍ବସୋ ଆକାସାନଞ୍ଚାୟତନଂ ସମତିକ୍କମ୍ମ ‘ଅନନ୍ତଂ ୱିଞ୍ଞାଣ’ନ୍ତି ୱିଞ୍ଞାଣଞ୍ଚାୟତନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ତସ୍ସ ଯା ପୁରିମା ଆକାସାନଞ୍ଚାୟତନସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା, ସା ନିରୁଜ୍ଝତି। ୱିଞ୍ଞାଣଞ୍ଚାୟତନସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା ତସ୍ମିଂ ସମୟେ ହୋତି, ୱିଞ୍ଞାଣଞ୍ଚାୟତନସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞୀୟେୱ ତସ୍ମିଂ ସମୟେ ହୋତି। ଏୱମ୍ପି ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଅୟମ୍ପି ସିକ୍ଖା’’ତି ଭଗୱା ଅୱୋଚ।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଭିକ୍ଖୁ ସବ୍ବସୋ ୱିଞ୍ଞାଣଞ୍ଚାୟତନଂ ସମତିକ୍କମ୍ମ ‘ନତ୍ଥି କିଞ୍ଚୀ’ତି ଆକିଞ୍ଚଞ୍ଞାୟତନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ତସ୍ସ ଯା ପୁରିମା ୱିଞ୍ଞାଣଞ୍ଚାୟତନସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା, ସା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଆକିଞ୍ଚଞ୍ଞାୟତନସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞା ତସ୍ମିଂ ସମୟେ ହୋତି, ଆକିଞ୍ଚଞ୍ଞାୟତନସୁଖୁମସଚ୍ଚସଞ୍ଞୀୟେୱ ତସ୍ମିଂ ସମୟେ ହୋତି। ଏୱମ୍ପି ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ସିକ୍ଖା ଏକା ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝତି। ଅୟମ୍ପି ସିକ୍ଖା’’ତି ଭଗୱା ଅୱୋଚ।

୪୧୪। ‘‘ଯତୋ ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଭିକ୍ଖୁ ଇଧ ସକସଞ୍ଞୀ ହୋତି, ସୋ ତତୋ ଅମୁତ୍ର ତତୋ ଅମୁତ୍ର ଅନୁପୁବ୍ବେନ ସଞ୍ଞଗ୍ଗଂ ଫୁସତି। ତସ୍ସ ସଞ୍ଞଗ୍ଗେ ଠିତସ୍ସ ଏୱଂ ହୋତି – ‘ଚେତୟମାନସ୍ସ ମେ ପାପିୟୋ, ଅଚେତୟମାନସ୍ସ ମେ ସେୟ୍ୟୋ। ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ ଚେତେୟ୍ୟଂ, ଅଭିସଙ୍ଖରେୟ୍ୟଂ, ଇମା ଚ ମେ ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝେୟ୍ୟୁଂ, ଅଞ୍ଞା ଚ ଓଳାରିକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ; ଯଂନୂନାହଂ ନ ଚେୱ ଚେତେୟ୍ୟଂ ନ ଚ ଅଭିସଙ୍ଖରେୟ୍ୟ’ନ୍ତି। ସୋ ନ ଚେୱ ଚେତେତି, ନ ଚ ଅଭିସଙ୍ଖରୋତି। ତସ୍ସ ଅଚେତୟତୋ ଅନଭିସଙ୍ଖରୋତୋ ତା ଚେୱ ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ଅଞ୍ଞା ଚ ଓଳାରିକା ସଞ୍ଞା ନ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି। ସୋ ନିରୋଧଂ ଫୁସତି। ଏୱଂ ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅନୁପୁବ୍ବାଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧ-ସମ୍ପଜାନ-ସମାପତ୍ତି ହୋତି।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅପି ନୁ ତେ ଇତୋ ପୁବ୍ବେ ଏୱରୂପା ଅନୁପୁବ୍ବାଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧ-ସମ୍ପଜାନ-ସମାପତ୍ତି ସୁତପୁବ୍ବା’’ତି? ‘‘ନୋ ହେତଂ, ଭନ୍ତେ। ଏୱଂ ଖୋ ଅହଂ , ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତୋ ଭାସିତଂ ଆଜାନାମି – ‘ଯତୋ ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଭିକ୍ଖୁ ଇଧ ସକସଞ୍ଞୀ ହୋତି, ସୋ ତତୋ ଅମୁତ୍ର ତତୋ ଅମୁତ୍ର ଅନୁପୁବ୍ବେନ ସଞ୍ଞଗ୍ଗଂ ଫୁସତି, ତସ୍ସ ସଞ୍ଞଗ୍ଗେ ଠିତସ୍ସ ଏୱଂ ହୋତି – ‘‘ଚେତୟମାନସ୍ସ ମେ ପାପିୟୋ, ଅଚେତୟମାନସ୍ସ ମେ ସେୟ୍ୟୋ। ଅହଞ୍ଚେୱ ଖୋ ପନ ଚେତେୟ୍ୟଂ ଅଭିସଙ୍ଖରେୟ୍ୟଂ, ଇମା ଚ ମେ ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝେୟ୍ୟୁଂ, ଅଞ୍ଞା ଚ ଓଳାରିକା ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜେୟ୍ୟୁଂ; ଯଂନୂନାହଂ ନ ଚେୱ ଚେତେୟ୍ୟଂ, ନ ଚ ଅଭିସଙ୍ଖରେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି। ସୋ ନ ଚେୱ ଚେତେତି, ନ ଚାଭିସଙ୍ଖରୋତି, ତସ୍ସ ଅଚେତୟତୋ ଅନଭିସଙ୍ଖରୋତୋ ତା ଚେୱ ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ଅଞ୍ଞା ଚ ଓଳାରିକା ସଞ୍ଞା ନ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି । ସୋ ନିରୋଧଂ ଫୁସତି। ଏୱଂ ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅନୁପୁବ୍ବାଭିସଞ୍ଞାନିରୋଧ-ସମ୍ପଜାନ-ସମାପତ୍ତି ହୋତୀ’’’ତି। ‘‘ଏୱଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦା’’ତି।

୪୧୫। ‘‘ଏକଞ୍ଞେୱ ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା ସଞ୍ଞଗ୍ଗଂ ପଞ୍ଞପେତି, ଉଦାହୁ ପୁଥୂପି ସଞ୍ଞଗ୍ଗେ ପଞ୍ଞପେତୀ’’ତି? ‘‘ଏକମ୍ପି ଖୋ ଅହଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ସଞ୍ଞଗ୍ଗଂ ପଞ୍ଞପେମି, ପୁଥୂପି ସଞ୍ଞଗ୍ଗେ ପଞ୍ଞପେମୀ’’ତି। ‘‘ଯଥା କଥଂ ପନ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା ଏକମ୍ପି ସଞ୍ଞଗ୍ଗଂ ପଞ୍ଞପେତି, ପୁଥୂପି ସଞ୍ଞଗ୍ଗେ ପଞ୍ଞପେତୀ’’ତି? ‘‘ଯଥା ଯଥା ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ନିରୋଧଂ ଫୁସତି, ତଥା ତଥାହଂ ସଞ୍ଞଗ୍ଗଂ ପଞ୍ଞପେମି। ଏୱଂ ଖୋ ଅହଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଏକମ୍ପି ସଞ୍ଞଗ୍ଗଂ ପଞ୍ଞପେମି, ପୁଥୂପି ସଞ୍ଞଗ୍ଗେ ପଞ୍ଞପେମୀ’’ତି।

୪୧୬। ‘‘ସଞ୍ଞା ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ପଠମଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ପଚ୍ଛା ଞାଣଂ, ଉଦାହୁ ଞାଣଂ ପଠମଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ପଚ୍ଛା ସଞ୍ଞା, ଉଦାହୁ ସଞ୍ଞା ଚ ଞାଣଞ୍ଚ ଅପୁବ୍ବଂ ଅଚରିମଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତୀ’’ତି? ‘‘ସଞ୍ଞା ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପଠମଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ପଚ୍ଛା ଞାଣଂ, ସଞ୍ଞୁପ୍ପାଦା ଚ ପନ ଞାଣୁପ୍ପାଦୋ ହୋତି। ସୋ ଏୱଂ ପଜାନାତି – ‘ଇଦପ୍ପଚ୍ଚୟା କିର ମେ ଞାଣଂ ଉଦପାଦୀ’ତି। ଇମିନା ଖୋ ଏତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପରିୟାୟେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ – ଯଥା ସଞ୍ଞା ପଠମଂ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି, ପଚ୍ଛା ଞାଣଂ, ସଞ୍ଞୁପ୍ପାଦା ଚ ପନ ଞାଣୁପ୍ପାଦୋ ହୋତୀ’’ତି।

ସଞ୍ଞାଅତ୍ତକଥା

୪୧୭। ‘‘ସଞ୍ଞା ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ପୁରିସସ୍ସ ଅତ୍ତା, ଉଦାହୁ ଅଞ୍ଞା ସଞ୍ଞା ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା’’ତି? ‘‘କଂ ପନ ତ୍ୱଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ତାନଂ ପଚ୍ଚେସୀ’’ତି ? ‘‘ଓଳାରିକଂ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଅତ୍ତାନଂ ପଚ୍ଚେମି ରୂପିଂ ଚାତୁମହାଭୂତିକଂ କବଳୀକାରାହାରଭକ୍ଖ’’ନ୍ତି [କବଳୀକାରଭକ୍ଖନ୍ତି (ସ୍ୟା। କ।)]। ‘‘ଓଳାରିକୋ ଚ ହି ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ତା ଅଭୱିସ୍ସ ରୂପୀ ଚାତୁମହାଭୂତିକୋ କବଳୀକାରାହାରଭକ୍ଖୋ। ଏୱଂ ସନ୍ତଂ ଖୋ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଭୱିସ୍ସତି ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା। ତଦମିନାପେତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ , ପରିୟାୟେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ ଯଥା ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଭୱିସ୍ସତି ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା। ତିଟ୍ଠତେୱ ସାୟଂ [ତିଟ୍ଠତେୱାୟଂ (ସୀ। ପୀ।)], ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତା ରୂପୀ ଚାତୁମହାଭୂତିକୋ କବଳୀକାରାହାରଭକ୍ଖୋ, ଅଥ

ଇମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅଞ୍ଞା ଚ ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅଞ୍ଞା ଚ ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି। ଇମିନା ଖୋ ଏତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପରିଯାଯେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ ଯଥା ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଭୱିସ୍ସତି ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା’’ତି।

୪୧୮। ‘‘ମନୋମଯଂ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଅତ୍ତାନଂ ପଚ୍ଚେମି ସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗିଂ ଅହୀନିନ୍ଦ୍ରିଯ’’ନ୍ତି। ‘‘ମନୋମଯୋ ଚ ହି ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ତା ଅଭୱିସ୍ସ ସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗୀ ଅହୀନିନ୍ଦ୍ରିଯୋ, ଏୱଂ ସନ୍ତମ୍ପି ଖୋ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଭୱିସ୍ସତି ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା। ତଦମିନାପେତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପରିଯାଯେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ ଯଥା ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଭୱିସ୍ସତି ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା। ତିଟ୍ଠତେୱ ସାଯଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତା ସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗୀ ଅହୀନିନ୍ଦ୍ରିଯୋ, ଅଥ ଇମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅଞ୍ଞା ଚ ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅଞ୍ଞା ଚ ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି। ଇମିନାପି ଖୋ ଏତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପରିଯାଯେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ ଯଥା ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଭୱିସ୍ସତି ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା’’ତି।

୪୧୯। ‘‘ଅରୂପିଂ ଖୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଅତ୍ତାନଂ ପଚ୍ଚେମି ସଞ୍ଞାମଯ’’ନ୍ତି। ‘‘ଅରୂପୀ ଚ ହି ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ତା ଅଭୱିସ୍ସ ସଞ୍ଞାମଯୋ, ଏୱଂ ସନ୍ତମ୍ପି ଖୋ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଭୱିସ୍ସତି ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା। ତଦମିନାପେତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପରିଯାଯେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ ଯଥା ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଭୱିସ୍ସତି ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା। ତିଟ୍ଠତେୱ ସାଯଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅରୂପୀ ଅତ୍ତା ସଞ୍ଞାମଯୋ, ଅଥ ଇମସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅଞ୍ଞା ଚ ସଞ୍ଞା ଉପ୍ପଜ୍ଜନ୍ତି, ଅଞ୍ଞା ଚ ସଞ୍ଞା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି। ଇମିନାପି ଖୋ ଏତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପରିଯାଯେନ ୱେଦିତବ୍ବଂ ଯଥା ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଭୱିସ୍ସତି ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା’’ତି।

୪୨୦। ‘‘ସକ୍କା ପନେତଂ, ଭନ୍ତେ, ମଯା ଞାତୁଂ – ‘ସଞ୍ଞା ପୁରିସସ୍ସ ଅତ୍ତା’ତି ୱା ‘ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତାତି ୱା’ତି? ‘‘ଦୁଜ୍ଜାନଂ ଖୋ ଏତଂ [ଏୱଂ (କ।)], ପୋଟ୍ଠପାଦ, ତଯା ଅଞ୍ଞଦିଟ୍ଠିକେନ ଅଞ୍ଞଖନ୍ତିକେନ ଅଞ୍ଞରୁଚିକେନ ଅଞ୍ଞତ୍ରାଯୋଗେନ ଅଞ୍ଞତ୍ରାଚରିଯକେନ – ‘ସଞ୍ଞା ପୁରିସସ୍ସ ଅତ୍ତା’ତି ୱା, ‘ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତାତି ୱା’’’ତି।

‘‘ସଚେ ତଂ, ଭନ୍ତେ, ମଯା ଦୁଜ୍ଜାନଂ ଅଞ୍ଞଦିଟ୍ଠିକେନ ଅଞ୍ଞଖନ୍ତିକେନ ଅଞ୍ଞରୁଚିକେନ ଅଞ୍ଞତ୍ରାଯୋଗେନ ଅଞ୍ଞତ୍ରାଚରିଯକେନ – ‘ସଞ୍ଞା ପୁରିସସ୍ସ ଅତ୍ତା’ତି ୱା, ‘ଅଞ୍ଞାୱ ସଞ୍ଞା ଅଞ୍ଞୋ ଅତ୍ତା’ତି ୱା; ‘କିଂ ପନ, ଭନ୍ତେ, ସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ, ଇଦମେୱ ସଚ୍ଚଂ ମୋଘମଞ୍ଞ’ନ୍ତି? ଅବ୍ଯାକତଂ ଖୋ ଏତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା – ‘ସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ, ଇଦମେୱ ସଚ୍ଚଂ ମୋଘମଞ୍ଞ’ନ୍ତି।

‘‘କିଂ ପନ, ଭନ୍ତେ, ‘ଅସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ, ଇଦମେୱ ସଚ୍ଚଂ ମୋଘମଞ୍ଞ’’’ନ୍ତି ? ‘‘ଏତମ୍ପି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ଅବ୍ଯାକତଂ – ‘ଅସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ, ଇଦମେୱ ସଚ୍ଚଂ ମୋଘମଞ୍ଞ’’’ନ୍ତି।

‘‘କିଂ ପନ, ଭନ୍ତେ, ‘ଅନ୍ତୱା ଲୋକୋ…ପେ… ‘ଅନନ୍ତୱା ଲୋକୋ … ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀରଂ… ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀରଂ… ‘ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା… ‘ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା… ‘ହୋତି ଚ ନ ଚ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା… ‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା, ଇଦମେୱ ସଚ୍ଚଂ ମୋଘମଞ୍ଞ’’’ନ୍ତି? ‘‘ଏତମ୍ପି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ଅବ୍ଯାକତଂ – ‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା, ଇଦମେୱ ସଚ୍ଚଂ ମୋଘମଞ୍ଞ’’’ନ୍ତି।

‘‘କସ୍ମା ପନେତଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତା ଅବ୍ଯାକତ’’ନ୍ତି? ‘‘ନ ହେତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ଥସଂହିତଂ ନ ଧମ୍ମସଂହିତଂ ନାଦିବ୍ରହ୍ମଚରିଯକଂ, ନ ନିବ୍ବିଦାଯ ନ ୱିରାଗାଯ ନ ନିରୋଧାଯ ନ ଉପସମାଯ ନ ଅଭିଞ୍ଞାଯ ନ ସମ୍ବୋଧାଯ ନ ନିବ୍ବାନାଯ ସଂୱତ୍ତତି, ତସ୍ମା ଏତଂ ମଯା ଅବ୍ଯାକତ’’ନ୍ତି।

‘‘କିଂ ପନ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତା ବ୍ଯାକତ’’ନ୍ତି? ‘‘ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ବ୍ଯାକତଂ। ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖସମୁଦଯୋତି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ବ୍ଯାକତଂ। ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧୋତି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ବ୍ଯାକତଂ। ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧଗାମିନୀ ପଟିପଦାତି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ବ୍ଯାକତ’’ନ୍ତି।

‘‘କସ୍ମା ପନେତଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତା ବ୍ଯାକତ’’ନ୍ତି? ‘‘ଏତଞ୍ହି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ଥସଂହିତଂ, ଏତଂ ଧମ୍ମସଂହିତଂ, ଏତଂ ଆଦିବ୍ରହ୍ମଚରିଯକଂ, ଏତଂ ନିବ୍ବିଦାଯ ୱିରାଗାଯ ନିରୋଧାଯ ଉପସମାଯ ଅଭିଞ୍ଞାଯ ସମ୍ବୋଧାଯ ନିବ୍ବାନାଯ ସଂୱତ୍ତତି; ତସ୍ମା ଏତଂ ମଯା ବ୍ଯାକତ’’ନ୍ତି। ‘‘ଏୱମେତଂ, ଭଗୱା, ଏୱମେତଂ, ସୁଗତ । ଯସ୍ସଦାନି, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା କାଲଂ ମଞ୍ଞତୀ’’ତି। ଅଥ ଖୋ ଭଗୱା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ପକ୍କାମି।

୪୨୧। ଅଥ ଖୋ ତେ ପରିବ୍ବାଜକା ଅଚିରପକ୍କନ୍ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ପୋଟ୍ଠପାଦଂ ପରିବ୍ବାଜକଂ ସମନ୍ତତୋ ୱାଚା [ୱାଚାଯ (ସ୍ଯା। କ।)] ସନ୍ନିତୋଦକେନ ସଞ୍ଜମ୍ଭରିମକଂସୁ – ‘‘ଏୱମେୱ ପନାଯଂ ଭୱଂ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ଯଞ୍ଞଦେୱ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଭାସତି, ତଂ ତଦେୱସ୍ସ ଅବ୍ଭନୁମୋଦତି – ‘ଏୱମେତଂ ଭଗୱା ଏୱମେତଂ, ସୁଗତା’ତି। ନ ଖୋ ପନ ମଯଂ କିଞ୍ଚି [କଞ୍ଚି (ପୀ।)] ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଏକଂସିକଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସିତଂ ଆଜାନାମ –

‘ସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’ତି ୱା, ‘ଅସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’ତି ୱା, ‘ଅନ୍ତୱା ଲୋକୋ’ତି ୱା, ‘ଅନନ୍ତୱା ଲୋକୋ’ତି ୱା, ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା, ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ୱା , ‘ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ୱା, ‘ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ୱା, ‘ହୋତି ଚ ନ ଚ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ୱା, ‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ୱା’’ତି।

ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ତେ ପରିବ୍ବାଜକେ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଅହମ୍ପି ଖୋ, ଭୋ, ନ କିଞ୍ଚି ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଏକଂସିକଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସିତଂ ଆଜାନାମି – ‘ସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’ତି ୱା, ‘ଅସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’ତି ୱା…ପେ… ‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ୱା; ଅପି ଚ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଭୂତଂ ତଚ୍ଛଂ ତଥଂ ପଟିପଦଂ ପଞ୍ଞପେତି ଧମ୍ମଟ୍ଠିତତଂ ଧମ୍ମନିୟାମତଂ। ଭୂତଂ ଖୋ ପନ ତଚ୍ଛଂ ତଥଂ ପଟିପଦଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତସ୍ସ ଧମ୍ମଟ୍ଠିତତଂ ଧମ୍ମନିୟାମତଂ, କଥଞ୍ହି ନାମ ମାଦିସୋ ୱିଞ୍ଞୂ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ସୁଭାସିତଂ ସୁଭାସିତତୋ ନାବ୍ଭନୁମୋଦେୟ୍ୟା’’ତି?

ଚିତ୍ତହତ୍ଥିସାରିପୁତ୍ତପୋଟ୍ଠପାଦୱତ୍ଥୁ

୪୨୨। ଅଥ ଖୋ ଦ୍ୱୀହତୀହସ୍ସ ଅଚ୍ଚୟେନ ଚିତ୍ତୋ ଚ ହତ୍ଥିସାରିପୁତ୍ତୋ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ଚ ପରିବ୍ବାଜକୋ ୟେନ ଭଗୱା ତେନୁପସଙ୍କମିଂସୁ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚିତ୍ତୋ ହତ୍ଥିସାରିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଅଭିୱାଦେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପନ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଭଗୱତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦି। ସମ୍ମୋଦନୀୟଂ କଥଂ ସାରଣୀୟଂ ୱୀତିସାରେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ତଦା ମଂ, ଭନ୍ତେ, ତେ ପରିବ୍ବାଜକା ଅଚିରପକ୍କନ୍ତସ୍ସ ଭଗୱତୋ ସମନ୍ତତୋ ୱାଚାସନ୍ନିତୋଦକେନ ସଞ୍ଝବ୍ଭରିମକଂସୁ – ‘ଏୱମେୱ ପନାୟଂ ଭୱଂ ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ୟଞ୍ଞଦେୱ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଭାସତି, ତଂ ତଦେୱସ୍ସ ଅବ୍ଭନୁମୋଦତି – ‘ଏୱମେତଂ ଭଗୱା ଏୱମେତଂ ସୁଗତା’’ତି। ନ ଖୋ ପନ ମୟଂ କିଞ୍ଚି ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଏକଂସିକଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସିତଂ ଆଜାନାମ – ‘‘ସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’’ତି ୱା, ‘‘ଅସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’’ତି ୱା, ‘‘ଅନ୍ତୱା ଲୋକୋ’’ତି ୱା, ‘‘ଅନନ୍ତୱା ଲୋକୋ’’ତି ୱା, ‘‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’’ନ୍ତି ୱା, ‘‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’’ନ୍ତି ୱା, ‘‘ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’’ତି ୱା, ‘‘ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’’ତି ୱା, ‘‘ହୋତି ଚ ନ ଚ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’’ତି ୱା, ‘‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’’ତି ୱା’ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତାହଂ, ଭନ୍ତେ, ତେ ପରିବ୍ବାଜକେ ଏତଦୱୋଚଂ – ‘ଅହମ୍ପି ଖୋ, ଭୋ, ନ କିଞ୍ଚି ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ଏକଂସିକଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସିତଂ ଆଜାନାମି – ‘‘ସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’’ତି ୱା, ‘‘ଅସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’’ତି ୱା…ପେ… ‘‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’’ତି ୱା; ଅପି ଚ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ଭୂତଂ ତଚ୍ଛଂ ତଥଂ ପଟିପଦଂ ପଞ୍ଞପେତି ଧମ୍ମଟ୍ଠିତତଂ ଧମ୍ମନିୟାମତଂ। ଭୂତଂ ଖୋ ପନ ତଚ୍ଛଂ ତଥଂ ପଟିପଦଂ ପଞ୍ଞପେନ୍ତସ୍ସ ଧମ୍ମଟ୍ଠିତତଂ ଧମ୍ମନିୟାମତଂ, କଥଞ୍ହି ନାମ ମାଦିସୋ ୱିଞ୍ଞୂ ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ ସୁଭାସିତଂ ସୁଭାସିତତୋ ନାବ୍ଭନୁମୋଦେୟ୍ୟା’’ତି?

୪୨୩। ‘‘ସବ୍ବେୱ ଖୋ ଏତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପରିବ୍ବାଜକା ଅନ୍ଧା ଅଚକ୍ଖୁକା; ତ୍ୱଂୟେୱ ନେସଂ ଏକୋ ଚକ୍ଖୁମା। ଏକଂସିକାପି ହି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମୟା ଧମ୍ମା ଦେସିତା ପଞ୍ଞତ୍ତା; ଅନେକଂସିକାପି ହି ଖୋ , ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମୟା ଧମ୍ମା ଦେସିତା ପଞ୍ଞତ୍ତା।

‘‘କତମେ ଚ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମୟା ଅନେକଂସିକା ଧମ୍ମା ଦେସିତା ପଞ୍ଞତ୍ତା? ‘ସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’ତି [ଲୋକୋତି ୱା (ସୀ। କ।)] ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମୟା ଅନେକଂସିକୋ ଧମ୍ମୋ ଦେସିତୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୋ; ‘ଅସସ୍ସତୋ ଲୋକୋ’ତି [ଲୋକୋତି ୱା (ସୀ। କ।)] ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମୟା ଅନେକଂସିକୋ ଧମ୍ମୋ ଦେସିତୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୋ; ‘ଅନ୍ତୱା ଲୋକୋ’ତି [ଲୋକୋତି ୱା (ସୀ। କ।)] ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦ…ପେ… ‘ଅନନ୍ତୱା ଲୋକୋ’ତି [ଲୋକୋତି ୱା (ସୀ। କ।)] ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦ… ‘ତଂ ଜୀୱଂ ତଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦ… ‘ଅଞ୍ଞଂ ଜୀୱଂ ଅଞ୍ଞଂ ସରୀର’ନ୍ତି ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦ… ‘ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦ… ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦ… ‘ହୋତି ଚ ନ ଚ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ଖୋ ପୋଟ୍ଠପାଦ… ‘ନେୱ ହୋତି ନ ନ ହୋତି ତଥାଗତୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମୟା ଅନେକଂସିକୋ ଧମ୍ମୋ ଦେସିତୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୋ।

‘‘କସ୍ମା ଚ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମୟା ଅନେକଂସିକା ଧମ୍ମା ଦେସିତା ପଞ୍ଞତ୍ତା? ନ ହେତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ଥସଂହିତା ନ ଧମ୍ମସଂହିତା ନ ଆଦିବ୍ରହ୍ମଚରିୟକା ନ ନିବ୍ବିଦାୟ ନ ୱିରାଗାୟ ନ ନିରୋଧାୟ ନ ଉପସମାୟ ନ ଅଭିଞ୍ଞାୟ ନ ସମ୍ବୋଧାୟ ନ ନିବ୍ବାନାୟ ସଂୱତ୍ତନ୍ତି। ତସ୍ମା ତେ ମୟା ଅନେକଂସିକା ଧମ୍ମା ଦେସିତା ପଞ୍ଞତ୍ତା’’।

ଏକଂସିକଧମ୍ମୋ

୪୨୪। ''କତମେ ଚ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ଏକଂସିକା ଧମ୍ମା ଦେସିତା ପଞ୍ଞତ୍ତା ? ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ଏକଂସିକୋ ଧମ୍ମୋ ଦେସିତୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୋ। ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖସମୁଦଯୋତି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ଏକଂସିକୋ ଧମ୍ମୋ ଦେସିତୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୋ। ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧୋତି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ଏକଂସିକୋ ଧମ୍ମୋ ଦେସିତୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୋ। ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧଗାମିନୀ ପଟିପଦାତି ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ଏକଂସିକୋ ଧମ୍ମୋ ଦେସିତୋ ପଞ୍ଞତ୍ତୋ।

''କସ୍ମା ଚ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ମଯା ଏକଂସିକା ଧମ୍ମା ଦେସିତା ପଞ୍ଞତ୍ତା? ଏତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ଥସଂହିତା , ଏତେ ଧମ୍ମସଂହିତା, ଏତେ ଆଦିବ୍ରହ୍ମଚରିଯକା ଏତେ ନିବ୍ବିଦାଯ ୱିରାଗାଯ ନିରୋଧାଯ ଉପସମାଯ ଅଭିଞ୍ଞାଯ ସମ୍ବୋଧାଯ ନିବ୍ବାନାଯ ସଂୱତ୍ତନ୍ତି। ତସ୍ମା ତେ ମଯା ଏକଂସିକା ଧମ୍ମା ଦେସିତା ପଞ୍ଞତ୍ତା।

୪୨୫। ''ସନ୍ତି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଏକେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱଂୱାଦିନୋ ଏୱଂଦିଟ୍ଠିନୋ – 'ଏକନ୍ତସୁଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା'ତି। ତ୍ୟାହଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ସଚ୍ଚଂ କିର ତୁମ୍ହେ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଏୱଂୱାଦିନୋ ଏୱଂଦିଟ୍ଠିନୋ – ''ଏକନ୍ତସୁଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା'ତି? ତେ ଚେ ମେ ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠା 'ଆମା'ତି ପଟିଜାନନ୍ତି। ତ୍ୟାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଏକନ୍ତସୁଖଂ ଲୋକଂ ଜାନଂ ପସ୍ସଂ ୱିହରଥା'ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା 'ନୋ'ତି ୱଦନ୍ତି।

''ତ୍ୟାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଏକଂ ୱା ରତ୍ତିଂ ଏକଂ ୱା ଦିୱସଂ ଉପଡ୍ଢଂ ୱା ରତ୍ତିଂ ଉପଡ୍ଢଂ ୱା ଦିୱସଂ ଏକନ୍ତସୁଖିଂ ଅତ୍ତାନଂ ସଞ୍ଜାନାଥା'ତି [ସମ୍ପଜାନାଥାତି (ସୀ। ସ୍ୟା। କ।)]? ଇତି ପୁଟ୍ଠା 'ନୋ'ତି ୱଦନ୍ତି। ତ୍ୟାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଜାନାଥ – ''ଅଯଂ ମଗ୍ଗୋ ଅଯଂ ପଟିପଦା ଏକନ୍ତସୁଖସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିଯାଯା''’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା 'ନୋ'ତି ୱଦନ୍ତି।

''ତ୍ୟାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଯା ତା ଦେୱତା ଏକନ୍ତସୁଖଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନା, ତାସଂ ଭାସମାନାନଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁଣାଥ – ''ସୁପ୍ପଟିପନ୍ନାତ୍ଥ, ମାରିସା, ଉଜୁପ୍ପଟିପନ୍ନାତ୍ଥ, ମାରିସା, ଏକନ୍ତସୁଖସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିଯାଯ; ମଯମ୍ପି ହି, ମାରିସା, ଏୱଂପଟିପନ୍ନା ଏକନ୍ତସୁଖଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନା'ତି ? ଇତି ପୁଟ୍ଠା 'ନୋ'ତି ୱଦନ୍ତି।

''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି? ''ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି।

୪୨୬। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପୁରିସୋ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟ – 'ଅହଂ ଯା ଇମସ୍ମିଂ ଜନପଦେ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣୀ, ତଂ ଇଚ୍ଛାମି ତଂ କାମେମୀ'ତି। ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – 'ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣିଂ ଇଚ୍ଛସି କାମେସି, ଜାନାସି ତଂ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣିଂ ଖତ୍ତିଯୀ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ୱା ୱେସ୍ସୀ ୱା ସୁଦ୍ଦୀ ୱା'ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ 'ନୋ'ତି ୱଦେଯ୍ୟ। ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – 'ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ , ଯଂ ତ୍ୱଂ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣିଂ ଇଚ୍ଛସି କାମେସି, ଜାନାସି ତଂ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣିଂ ଏୱଂନାମା ଏୱଂଗୋତ୍ତାତି ୱା, ଦୀଘା ୱା ରସ୍ସା ୱା ମଜ୍ଝିମା ୱା କାଳୀ ୱା ସାମା ୱା ମଙ୍ଗୁରଚ୍ଛୱୀ ୱାତି, ଅମୁକସ୍ମିଂ ଗାମେ ୱା ନିଗମେ ୱା ନଗରେ ୱା'ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ 'ନୋ'ତି ୱଦେଯ୍ୟ। ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – 'ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି ନ ପସ୍ସସି, ତଂ ତ୍ୱଂ ଇଚ୍ଛସି କାମେସୀ'ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ 'ଆମା'ତି ୱଦେଯ୍ୟ।

''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି , ପୋଟ୍ଠପାଦ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି? ''ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି।

''ଏୱମେୱ ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱଂୱାଦିନୋ ଏୱଂଦିଟ୍ଠିନୋ – 'ଏକନ୍ତସୁଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା'ତି। ତ୍ୟାହଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ସଚ୍ଚଂ କିର ତୁମ୍ହେ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଏୱଂୱାଦିନୋ ଏୱଂଦିଟ୍ଠିନୋ – ''ଏକନ୍ତସୁଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା''’ତି? ତେ ଚେ ମେ ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠା 'ଆମା'ତି ପଟିଜାନନ୍ତି। ତ୍ୟାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଏକନ୍ତସୁଖଂ ଲୋକଂ ଜାନଂ ପସ୍ସଂ ୱିହରଥା'ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା 'ନୋ'ତି ୱଦନ୍ତି।

''ତ୍ୟାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଏକଂ ୱା ରତ୍ତିଂ ଏକଂ ୱା ଦିୱସଂ ଉପଡ୍ଢଂ ୱା ରତ୍ତିଂ ଉପଡ୍ଢଂ ୱା ଦିୱସଂ ଏକନ୍ତସୁଖିଂ ଅତ୍ତାନଂ ସଞ୍ଜାନାଥା'ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା 'ନୋ'ତି ୱଦନ୍ତି। ତ୍ୟାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆଯସ୍ମନ୍ତୋ ଜାନାଥ – ''ଅଯଂ ମଗ୍ଗୋ ଅଯଂ ପଟିପଦା ଏକନ୍ତସୁଖସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିଯାଯା'ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା 'ନୋ'ତି ୱଦନ୍ତି।

‘‘ତ୍ୱାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – ‘ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଯା ତା ଦେୱତା ଏକନ୍ତସୁଖଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନା, ତାସଂ ଭାସମାନାନଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁଣାଥ – ‘‘ସୁପ୍ପଟିପନ୍ନାତ୍ଥ, ମାରିସା, ଉଜୁପ୍ପଟିପନ୍ନାତ୍ଥ, ମାରିସା, ଏକନ୍ତସୁଖସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିୟାୟ; ମୟମ୍ପି ହି, ମାରିସା, ଏୱଂପଟିପନ୍ନା ଏକନ୍ତସୁଖଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନା’’’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା ‘ନୋ’ତି ୱଦନ୍ତି।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି? ‘‘ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

୪୨୭। ‘‘ସେୟ୍ୟଥାପି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପୁରିସୋ ଚାତୁମହାପଥେ ନିସ୍ସେଣିଂ କରେୟ୍ୟ ପାସାଦସ୍ସ ଆରୋହଣାୟ। ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ – ‘ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ୟସ୍ସ ତ୍ୱଂ [ୟଂ ତ୍ୱଂ (ସୀ। କ।)] ପାସାଦସ୍ସ ଆରୋହଣାୟ ନିସ୍ସେଣିଂ କରୋସି, ଜାନାସି ତଂ ପାସାଦଂ ପୁରତ୍ଥିମାୟ ୱା ଦିସାୟ ଦକ୍ଖିଣାୟ ୱା ଦିସାୟ ପଚ୍ଛିମାୟ ୱା ଦିସାୟ ଉତ୍ତରାୟ ୱା ଦିସାୟ ଉଚ୍ଚୋ ୱା ନୀଚୋ ୱା ମଜ୍ଝିମୋ ୱା’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ ‘ନୋ’ତି ୱଦେୟ୍ୟ। ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ – ‘ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ୟଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି ନ ପସ୍ସସି, ତସ୍ସ ତ୍ୱଂ ପାସାଦସ୍ସ ଆରୋହଣାୟ ନିସ୍ସେଣିଂ କରୋସୀ’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ ‘ଆମା’ତି ୱଦେୟ୍ୟ।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି? ‘‘ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

‘‘ଏୱମେୱ ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଯେ ତେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱଂୱାଦିନୋ ଏୱଂଦିଟ୍ଠିନୋ – ‘ଏକନ୍ତସୁଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା’ତି। ତ୍ୟାହଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଏୱଂ ୱଦାମି – ‘ସଚ୍ଚଂ କିର ତୁମ୍ହେ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଏୱଂୱାଦିନୋ ଏୱଂଦିଟ୍ଠିନୋ – ‘‘ଏକନ୍ତସୁଖୀ ଅତ୍ତା ହୋତି ଅରୋଗୋ ପରଂ ମରଣା’ତି ? ତେ ଚେ ମେ ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠା ‘ଆମା’ତି ପଟିଜାନନ୍ତି। ତ୍ୱାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – ‘ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଏକନ୍ତସୁଖଂ ଲୋକଂ ଜାନଂ ପସ୍ସଂ ୱିହରଥା’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା ‘ନୋ’ତି ୱଦନ୍ତି।

‘‘ତ୍ୱାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – ‘ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଏକଂ ୱା ରତ୍ତିଂ ଏକଂ ୱା ଦିୱସଂ ଉପଡ୍ଢଂ ୱା ରତ୍ତିଂ ଉପଡ୍ଢଂ ୱା ଦିୱସଂ ଏକନ୍ତସୁଖିଂ ଅତ୍ତାନଂ ସଞ୍ଜାନାଥା’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା ‘ନୋ’ତି ୱଦନ୍ତି। ତ୍ୱାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – ‘ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଜାନାଥ ଅୟଂ ମଗ୍ଗୋ ଅୟଂ ପଟିପଦା ଏକନ୍ତସୁଖସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିୟାୟା’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା ‘ନୋ’ତି ୱଦନ୍ତି।

‘‘ତ୍ୱାହଂ ଏୱଂ ୱଦାମି – ‘ଅପି ପନ ତୁମ୍ହେ ଆୟସ୍ମନ୍ତୋ ଯା ତା ଦେୱତା ଏକନ୍ତସୁଖଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନା’ ତାସଂ ଦେୱତାନଂ ଭାସମାନାନଂ ସଦ୍ଦଂ ସୁଣାଥ- ‘‘ସୁପ୍ପଟିପନ୍ନାତ୍ଥ, ମାରିସା, ଉଜୁପ୍ପଟିପନ୍ନାତ୍ଥ , ମାରିସା, ଏକନ୍ତସୁଖସ୍ସ ଲୋକସ୍ସ ସଚ୍ଛିକିରିୟାୟ; ମୟମ୍ପି ହି, ମାରିସା, ଏୱଂ ପଟିପନ୍ନା ଏକନ୍ତସୁଖଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନା’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠା ‘‘ନୋ’’ତି ୱଦନ୍ତି।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି? ‘‘ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେସଂ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

ତୟୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭା

୪୨୮। ‘‘ତୟୋ ଖୋ ମେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ତପଟିଲାଭା – ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ମନୋମୟୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ। କତମୋ ଚ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ? ରୂପୀ ଚାତୁମହାଭୂତିକୋ କବଳୀକାରାହାରଭକ୍ଖୋ [କବଳୀକାରଭକ୍ଖୋ (ସ୍ୟା। କ।)], ଅୟଂ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ। କତମୋ ମନୋମୟୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ? ରୂପୀ ମନୋମୟୋ ସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗୀ ଅହୀନିନ୍ଦ୍ରିୟୋ, ଅୟଂ ମନୋମୟୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ। କତମୋ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ? ଅରୂପୀ ସଞ୍ଞାମୟୋ, ଅୟଂ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ।

୪୨୯। ‘‘ଓଳାରିକସ୍ସପି ଖୋ ଅହଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ତପଟିଲାଭସ୍ସ ପହାନାୟ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମି – ୟଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀୟିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିୟା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସୟଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥାତି। ସିୟା ଖୋ ପନ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଏୱମସ୍ସ – ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀୟିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିୟା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ

ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସତି, ଦୁକ୍ଖୋ ଚ ଖୋ ୱିହାରୋତି, ନ ଖୋ ପନେତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଏୱଂ ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ। ସଂକିଲେସିକା ଚେୱ ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଚ ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସତି, ପାମୁଜ୍ଜଂ ଚେୱ ଭୱିସ୍ସତି ପୀତି ଚ ପସ୍ସଦ୍ଧି ଚ ସତି ଚ ସମ୍ପଜଞ୍ଞଞ୍ଚ ସୁଖୋ ଚ ୱିହାରୋ।

୪୩୦। ''ମନୋମଯସ୍ସପି ଖୋ ଅହଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ତପଟିଲାଭସ୍ସ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମି ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥାତି । ସିଯା ଖୋ ପନ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଏୱମସ୍ସ – 'ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସତି, ଦୁକ୍ଖୋ ଚ ଖୋ ୱିହାରୋ'ତି, ନ ଖୋ ପନେତଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଏୱଂ ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ। ସଂକିଲେସିକା ଚେୱ ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଚ ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି , ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସତି, ପାମୁଜ୍ଜଂ ଚେୱ ଭୱିସ୍ସତି ପୀତି ଚ ପସ୍ସଦ୍ଧି ଚ ସତି ଚ ସମ୍ପଜଞ୍ଞଞ୍ଚ ସୁଖୋ ଚ ୱିହାରୋ।

୪୩୧। ''ଅରୂପସ୍ସପି ଖୋ ଅହଂ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅତ୍ତପଟିଲାଭସ୍ସ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମି ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି , ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥାତି। ସିଯା ଖୋ ପନ ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଏୱମସ୍ସ – 'ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସତି, ଦୁକ୍ଖୋ ଚ ଖୋ ୱିହାରୋ'ତି, ନ ଖୋ ପନେତଂ , ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଏୱଂ ଦଟ୍ଠବ୍ବଂ। ସଂକିଲେସିକା ଚେୱ ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଚ ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସତି, ପାମୁଜ୍ଜଂ ଚେୱ ଭୱିସ୍ସତି ପୀତି ଚ ପସ୍ସଦ୍ଧି ଚ ସତି ଚ ସମ୍ପଜଞ୍ଞଞ୍ଚ ସୁଖୋ ଚ ୱିହାରୋ।

୪୩୨। ''ପରେ ଚେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅମ୍ହେ ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ – 'କତମୋ ପନ ସୋ, ଆୱୁସୋ , ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ଯସ୍ସ ତୁମ୍ହେ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେଥ, ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥା'ତି, ତେସଂ ମଯଂ ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠା ଏୱଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟାମ – 'ଅଯଂ ୱା ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ଯସ୍ସ ମଯଂ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମ, ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥା'ତି।

୪୩୩। ''ପରେ ଚେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅମ୍ହେ ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ – 'କତମୋ ପନ ସୋ, ଆୱୁସୋ, ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ଯସ୍ସ ତୁମ୍ହେ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେଥ, ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥା'ତି? ତେସଂ ମଯଂ ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠା ଏୱଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟାମ – 'ଅଯଂ ୱା ସୋ, ଆୱୁସୋ, ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ଯସ୍ସ ମଯଂ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମ, ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି , ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥା'ତି।

୪୩୪। ''ପରେ ଚେ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ଅମ୍ହେ ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ – 'କତମୋ ପନ ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ଯସ୍ସ ତୁମ୍ହେ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେଥ , ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥା'ତି, ତେସଂ ମଯଂ ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠା ଏୱଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟାମ – 'ଅଯଂ ୱା ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ଯସ୍ସ ମଯଂ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମ, ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେଵ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥା'ତି।

''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ସପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି? ''ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ସପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି।

୪୩୫। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପୁରିସୋ ନିସ୍ସେଣିଂ କରେଯ୍ୟ ପାସାଦସ୍ସ ଆରୋହଣାଯ ତସ୍ସେୱ ପାସାଦସ୍ସ ହେଟ୍ଠା। ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – 'ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ଯସ୍ସ ତ୍ୱଂ ପାସାଦସ୍ସ ଆରୋହଣାଯ ନିସ୍ସେଣିଂ କରୋସି, ଜାନାସି ତଂ ପାସାଦଂ, ପୁରତ୍ଥିମାଯ ୱା ଦିସାଯ ଦକ୍ଖିଣାଯ ୱା ଦିସାଯ ପଚ୍ଛିମାଯ ୱା ଦିସାଯ ଉତ୍ତରାଯ ୱା ଦିସାଯ ଉଚ୍ଚୋ ୱା ନୀଚୋ ୱା ମଜ୍ଝିମୋ ୱା'ତି? ସୋ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟ – 'ଅଯଂ ୱା ସୋ, ଆୱୁସୋ, ପାସାଦୋ,

ଯସ୍ସାହଂ ଆରୋହଣାଯ ନିସ୍ସେଣିଂ କରୋମି, ତସ୍ସେୱ ପାସାଦସ୍ସ ହେଟ୍ଠା’ତି।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି? ‘‘ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ସପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

୪୩୬। ‘‘ଏୱମେୱ ଖୋ, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ପରେ ଚେ ଅମ୍ହେ ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ – ‘କତମୋ ପନ ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ… ପେ… କତମୋ ପନ ସୋ, ଆୱୁସୋ, ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ…ପେ… କତମୋ ପନ ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ଯସ୍ସ ତୁମ୍ହେ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେଥ, ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥା’ତି, ତେସଂ ମଯଂ ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠା ଏୱଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟାମ – ‘ଅଯଂ ୱା ସୋ, ଆୱୁସୋ, ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ଯସ୍ସ ମଯଂ ପହାନାଯ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମ, ଯଥାପଟିପନ୍ନାନଂ ୱୋ ସଂକିଲେସିକା ଧମ୍ମା ପହୀଯିସ୍ସନ୍ତି, ୱୋଦାନିଯା ଧମ୍ମା ଅଭିୱଡ୍ଢିସ୍ସନ୍ତି, ପଞ୍ଞାପାରିପୂରିଂ ୱେପୁଲ୍ଲତ୍ତଞ୍ଚ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରିସ୍ସଥା’ତି।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ପୋଟ୍ଠପାଦ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ସପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି? ‘‘ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ସପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

୪୩୭। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ ଚିତ୍ତୋ ହତ୍ଥିସାରିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଯସ୍ମିଂ, ଭନ୍ତେ, ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ମୋଘସ୍ସ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ମୋଘୋ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି; ଓଳାରିକୋ ୱାସ୍ସ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଚ୍ଚୋ ହୋତି। ଯସ୍ମିଂ, ଭନ୍ତେ, ସମଯେ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ମୋଘସ୍ସ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ମୋଘୋ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି; ମନୋମଯୋ ୱାସ୍ସ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଚ୍ଚୋ ହୋତି। ଯସ୍ମିଂ, ଭନ୍ତେ, ସମଯେ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ମୋଘସ୍ସ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ମୋଘୋ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି; ଅରୂପୋ ୱାସ୍ସ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଚ୍ଚୋ ହୋତୀ’’ତି।

‘‘ଯସ୍ମିଂ, ଚିତ୍ତ, ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ନେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି ; ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତ୍ୱେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି। ଯସ୍ମିଂ, ଚିତ୍ତ, ସମଯେ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ନେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି; ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତ୍ୱେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି। ଯସ୍ମିଂ, ଚିତ୍ତ, ସମଯେ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ନେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି; ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତ୍ୱେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି।

୪୩୮। ‘‘ସଚେ ତଂ, ଚିତ୍ତ, ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ – ‘ଅହୋସି ତ୍ୱଂ ଅତୀତମଦ୍ଧାନଂ, ନ ତ୍ୱଂ ନାହୋସି; ଭୱିସ୍ସସି ତ୍ୱଂ ଅନାଗତମଦ୍ଧାନଂ, ନ ତ୍ୱଂ ନ ଭୱିସ୍ସସି; ଅତ୍ଥି ତ୍ୱଂ ଏତରହି, ନ ତ୍ୱଂ ନତ୍ଥୀ’ତି, ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠୋ ତ୍ୱଂ, ଚିତ୍ତ, କିନ୍ତି ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟାସୀ’’ତି?

‘‘ସଚେ ମଂ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ – ‘ଅହୋସି ତ୍ୱଂ ଅତୀତମଦ୍ଧାନଂ, ନ ତ୍ୱଂ ନ ଅହୋସି; ଭୱିସ୍ସସି ତ୍ୱଂ ଅନାଗତମଦ୍ଧାନଂ, ନ ତ୍ୱଂ ନ ଭୱିସ୍ସସି; ଅତ୍ଥି ତ୍ୱଂ ଏତରହି, ନ ତ୍ୱଂ ନତ୍ଥୀ’ତି। ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟଂ – ‘ଅହୋସାହଂ ଅତୀତମଦ୍ଧାନଂ, ନାହଂ ନ ଅହୋସିଂ; ଭୱିସ୍ସାମହଂ ଅନାଗତମଦ୍ଧାନଂ, ନାହଂ ନ ଭୱିସ୍ସାମି; ଅତ୍ଥାହଂ ଏତରହି, ନାହଂ ନତ୍ଥୀ’ତି। ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟ’’ନ୍ତି।

‘‘ସଚେ ପନ ତଂ, ଚିତ୍ତ, ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ – ‘ଯୋ ତେ ଅହୋସି ଅତୀତୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ସୋୱ [ସ୍ୱେୱ (ସୀ। ପୀ।), ସୋଯେୱ (ସ୍ୟା।)] ତେ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ସଚ୍ଚୋ, ମୋଘୋ ଅନାଗତୋ, ମୋଘୋ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନୋ? ଯୋ [ଯୋ ୱା (ପୀ।)] ତେ ଭୱିସ୍ସତି ଅନାଗତୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ସୋୱ ତେ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ସଚ୍ଚୋ, ମୋଘୋ ଅତୀତୋ, ମୋଘୋ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନୋ? ଯୋ [ଯୋ ୱା (ପୀ।)] ତେ ଏତରହି ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ସୋୱ [ସୋ ଚ (କ।)] ତେ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ସଚ୍ଚୋ, ମୋଘୋ ଅତୀତୋ, ମୋଘୋ ଅନାଗତୋ’ତି। ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠୋ ତ୍ୱଂ, ଚିତ୍ତ, କିନ୍ତି ବ୍ୟାକରେଯ୍ୟାସୀ’’ତି?

‘‘ସଚେ ପନ ମଂ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ – ‘ଯୋ ତେ ଅହୋସି ଅତୀତୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ସୋୱ ତେ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ସଚ୍ଚୋ, ମୋଘୋ ଅନାଗତୋ, ମୋଘୋ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନୋ। ଯୋ ତେ ଭୱିସ୍ସତି ଅନାଗତୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ସୋୱ ତେ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ସଚ୍ଚୋ, ମୋଘୋ ଅତୀତୋ,

ମୋଘୋ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନୋ। ଯୋ ତେ ଏତରହି ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ସ୍ୱାୱ ତେ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ସଚ୍ଚୋ, ମୋଘୋ ଅତୀତୋ, ମୋଘୋ ଅନାଗତୋ’ତି। ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟଂ – ‘ଯୋ ମେ ଅହୋସି ଅତୀତୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ସ୍ୱାୱ ମେ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଚ୍ଚୋ ଅହୋସି, ମୋଘୋ ଅନାଗତୋ, ମୋଘୋ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନୋ। ଯୋ ମେ ଭୱିସ୍ସତି ଅନାଗତୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ସ୍ୱାୱ ମେ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଚ୍ଚୋ ଭୱିସ୍ସତି, ମୋଘୋ ଅତୀତୋ, ମୋଘୋ ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନୋ। ଯୋ ମେ ଏତରହି ପଚ୍ଚୁପ୍ପନ୍ନୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ, ସ୍ୱାୱ ମେ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ସଚ୍ଚୋ, ମୋଘୋ ଅତୀତୋ, ମୋଘୋ ଅନାଗତୋ’ତି। ଏୱଂ ପୁଟ୍ଠୋ ଅହଂ, ଭନ୍ତେ, ଏୱଂ ବ୍ୟାକରେୟ୍ୟ’’ନ୍ତି।

୪୩୯। ‘‘ଏୱମେୱ ଖୋ, ଚିତ୍ତ, ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ନେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି। ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ତ୍ୱେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି। ଯସ୍ମିଂ, ଚିତ୍ତ, ସମଯେ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି…ପେ… ଯସ୍ମିଂ, ଚିତ୍ତ, ସମଯେ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ନେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି; ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ତ୍ୱେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି।

୪୪୦। ‘‘ସେୟ୍ୟଥାପି, ଚିତ୍ତ, ଗୱା ଖୀରଂ, ଖୀରମ୍ହା ଦଧି, ଦଧିମ୍ହା ନୱନୀତଂ, ନୱନୀତମ୍ହା ସପ୍ପି, ସପ୍ପିମ୍ହା ସପ୍ପିମଣ୍ଡୋ। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଖୀରଂ ହୋତି, ନେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଦଧୀତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ନୱନୀତନ୍ତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ସପ୍ପୀତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ସପ୍ପିମଣ୍ଡୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି; ଖୀରଂ ତ୍ୱେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି। ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଦଧି ହୋତି…ପେ… ନୱନୀତଂ ହୋତି… ସପ୍ପି ହୋତି… ସପ୍ପିମଣ୍ଡୋ ହୋତି, ନେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଖୀରନ୍ତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ଦଧୀତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ନୱନୀତନ୍ତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ସପ୍ପୀତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି; ସପ୍ପିମଣ୍ଡୋ ତ୍ୱେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ଚିତ୍ତ, ଯସ୍ମିଂ ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି…ପେ… ଯସ୍ମିଂ, ଚିତ୍ତ, ସମଯେ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି…ପେ… ଯସ୍ମିଂ, ଚିତ୍ତ, ସମଯେ ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ହୋତି, ନେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ଓଳାରିକୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି, ନ ମନୋମଯୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋତି ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି; ଅରୂପୋ ଅତ୍ତପଟିଲାଭୋ ତ୍ୱେୱ ତସ୍ମିଂ ସମଯେ ସଙ୍ଖଂ ଗଚ୍ଛତି। ଇମା ଖୋ ଚିତ୍ତ, ଲୋକସମଞ୍ଞା ଲୋକନିରୁତ୍ତିଯୋ ଲୋକୱୋହାରା ଲୋକପଞ୍ଞତ୍ତିଯୋ , ଯାହି ତଥାଗତୋ ୱୋହରତି ଅପରାମସ’’ନ୍ତି।

୪୪୧। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ପୋଟ୍ଠପାଦୋ ପରିବ୍ବାଜକୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭନ୍ତେ! ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭନ୍ତେ, ସେୟ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ୱା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ୱା ୱିୱରେୟ୍ୟ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ୱା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେୟ୍ୟ, ଅନ୍ଧକାରେ ୱା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେୟ୍ୟ – ‘ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ’ତି। ଏୱମେୱଂ ଭଗୱତା ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ। ଏସାହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱନ୍ତଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଉପାସକଂ ମଂ ଭଗୱା ଧାରେତୁ ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ପାଣୁପେତଂ ସରଣଂ ଗତ’’ନ୍ତି।

ଚିତ୍ତହତ୍ଥିସାରିପୁତ୍ତଉପସମ୍ପଦା

୪୪୨। ଚିତ୍ତୋ ପନ ହତ୍ଥିସାରିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭନ୍ତେ; ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭନ୍ତେ! ସେୟ୍ୟଥାପି, ଭନ୍ତେ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ୱା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେୟ୍ୟ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ୱା ୱିୱରେୟ୍ୟ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ୱା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେୟ୍ୟ, ଅନ୍ଧକାରେ ୱା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେୟ୍ୟ – ‘ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ’ତି। ଏୱମେୱଂ ଭଗୱତା ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ। ଏସାହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱନ୍ତଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଲଭେୟ୍ୟାହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱତୋ ସନ୍ତିକେ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ, ଲଭେୟ୍ୟଂ ଉପସମ୍ପଦ’’ନ୍ତି।

୪୪୩। ଅଲତ୍ଥ ଖୋ ଚିତ୍ତୋ ହତ୍ଥିସାରିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱତୋ ସନ୍ତିକେ ପବ୍ବଜ୍ଜଂ, ଅଲତ୍ଥ ଉପସମ୍ପଦଂ। ଅଚିରୂପସମ୍ପନ୍ନୋ ଖୋ ପନାଯସ୍ମା ଚିତ୍ତୋ ହତ୍ଥିସାରିପୁତ୍ତୋ ଏକୋ ୱୂପକଟ୍ଠୋ ଅପ୍ପମତ୍ତୋ ଆତାପୀ ପହିତତ୍ତୋ ୱିହରନ୍ତୋ ନ ଚିରସ୍ସେୱ – ଯସ୍ସତ୍ଥାଯ କୁଲପୁତ୍ତା ସମ୍ମଦେୱ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜନ୍ତି, ତଦନୁତ୍ତରଂ – ବ୍ରହ୍ମଚରିଯପରିଯୋସାନଂ ଦିଟ୍ଠେୱ ଧମ୍ମେ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହାସି। ‘ଖୀଣା ଜାତି, ୱୁସିତଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, କତଂ କରଣୀଯଂ, ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯା’ତି – ଅବ୍ଭଞ୍ଞାସି। ଅଞ୍ଞତରୋ ଖୋ ପନାଯସ୍ମା ଚିତ୍ତୋ ହତ୍ଥିସାରିପୁତ୍ତୋ ଅରହତଂ ଅହୋସୀତି।

ପୋଟ୍ଠପାଦସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ନୱମଂ।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୦। ସୁଭସୁତ୍ତଂ

ସୁଭମାଣଵଵତ୍ଥୁ

୪୪୪। ଏଵଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଆଯସ୍ମା ଆନନ୍ଦୋ ସାଵତ୍ଥିଯଂ ଵିହରତି ଜେତଵନେ ଅନାଥପିଣ୍ଡିକସ୍ସ ଆରାମେ ଅଚିରପରିନିବ୍ବୁତେ ଭଗଵତି। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ସୁଭୋ ମାଣଵୋ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସାଵତ୍ଥିଯଂ ପଟିଵସତି କେନଚିଦେଵ କରଣୀଯେନ।

୪୪୫। ଅଥ ଖୋ ସୁଭୋ ମାଣଵୋ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ଅଞ୍ଞତରଂ ମାଣଵକଂ ଆମନ୍ତେସି – ''ଏହି ତ୍ଵଂ, ମାଣଵକ, ଯେନ ସମଣୋ ଆନନ୍ଦୋ ତେନୁପସଙ୍କମ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ମମ ଵଚନେନ ସମଣଂ ଆନନ୍ଦଂ ଅପ୍ପାବାଧଂ ଅପ୍ପାତଙ୍କଂ ଲହୁଟ୍ଠାନଂ ବଲଂ ଫାସୁଵିହାରଂ ପୁଚ୍ଛ – 'ସୁଭୋ ମାଣଵୋ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ଭଵନ୍ତଂ ଆନନ୍ଦଂ ଅପ୍ପାବାଧଂ ଅପ୍ପାତଙ୍କଂ ଲହୁଟ୍ଠାନଂ ବଲଂ ଫାସୁଵିହାରଂ ପୁଚ୍ଛତୀ'ତି। ଏଵଞ୍ଚ ଵଦେହି – 'ସାଧୁ କିର ଭଵଂ ଆନନ୍ଦୋ ଯେନ ସୁଭସ୍ସ ମାଣଵସ୍ସ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତସ୍ସ ନିଵେସନଂ ତେନୁପସଙ୍କମତୁ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯା'''ତି।

୪୪୬। ''ଏଵଂ, ଭୋ''ତି ଖୋ ସୋ ମାଣଵକୋ ସୁଭସ୍ସ ମାଣଵସ୍ସ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ଵା ଯେନାଯସ୍ମା ଆନନ୍ଦୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଆଯସ୍ମତା ଆନନ୍ଦେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦି। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ଵୀତିସାରେତ୍ଵା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ସୋ ମାଣଵକୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ଆନନ୍ଦଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ସୁଭୋ ମାଣଵୋ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ଭଵନ୍ତଂ ଆନନ୍ଦଂ ଅପ୍ପାବାଧଂ ଅପ୍ପାତଙ୍କଂ ଲହୁଟ୍ଠାନଂ ବଲଂ ଫାସୁଵିହାରଂ ପୁଚ୍ଛତି; ଏଵଞ୍ଚ ଵଦେତି – 'ସାଧୁ କିର ଭଵଂ ଆନନ୍ଦୋ ଯେନ ସୁଭସ୍ସ ମାଣଵସ୍ସ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତସ୍ସ ନିଵେସନଂ ତେନୁପସଙ୍କମତୁ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯା'''ତି।

୪୪୭। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ଆଯସ୍ମା ଆନନ୍ଦୋ ତଂ ମାଣଵକଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ଅକାଲୋ ଖୋ, ମାଣଵକ । ଅତ୍ଥି ମେ ଅଜ୍ଜ ଭେସଜ୍ଜମତ୍ତା ପୀତା। ଅପ୍ପେଵନାମ ସ୍ଵେପି ଉପସଙ୍କମେଯ୍ୟାମ କାଲଞ୍ଚ ସମଯଞ୍ଚ ଉପାଦାଯା''ତି।

''ଏଵଂ, ଭୋ''ତି ଖୋ ସୋ ମାଣଵକୋ ଆଯସ୍ମତୋ ଆନନ୍ଦସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ଵା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ଯେନ ସୁଭୋ ମାଣଵୋ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ତେନୁପସଙ୍କମି ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ସୁଭଂ ମାଣଵଂ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ, ''ଅଵୋଚୁମ୍ହା ଖୋ ମଯଂ ଭୋତୋ ଵଚନେନ ତଂ ଭଵନ୍ତଂ ଆନନ୍ଦଂ – 'ସୁଭୋ ମାଣଵୋ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ଭଵନ୍ତଂ ଆନନ୍ଦଂ ଅପ୍ପାବାଧଂ ଅପ୍ପାତଙ୍କଂ ଲହୁଟ୍ଠାନଂ ବଲଂ ଫାସୁଵିହାରଂ ପୁଚ୍ଛତି, ଏଵଞ୍ଚ ଵଦେତି – ''ସାଧୁ କିର ଭଵଂ ଆନନ୍ଦୋ ଯେନ ସୁଭସ୍ସ ମାଣଵସ୍ସ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତସ୍ସ ନିଵେସନଂ ତେନୁପସଙ୍କମତୁ ଅନୁକମ୍ପଂ ଉପାଦାଯା'''ତି। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ଭୋ, ସମଣୋ ଆନନ୍ଦୋ ମଂ ଏତଦଵୋଚ – 'ଅକାଲୋ ଖୋ, ମାଣଵକ। ଅତ୍ଥି ମେ ଅଜ୍ଜ ଭେସଜ୍ଜମତ୍ତା ପୀତା। ଅପ୍ପେଵନାମ ସ୍ଵେପି ଉପସଙ୍କମେଯ୍ୟାମ କାଲଞ୍ଚ ସମଯଞ୍ଚ ଉପାଦାଯା'ତି। ଏତ୍ତାଵତାପି ଖୋ, ଭୋ, କତମେଵ ଏତଂ, ଯତୋ ଖୋ ସୋ ଭଵଂ ଆନନ୍ଦୋ ଓକାସମକାସି ସ୍ଵାତନାଯପି ଉପସଙ୍କମନାଯା''ତି।

୪୪୮। ଅଥ ଖୋ ଆଯସ୍ମା ଆନନ୍ଦୋ ତସ୍ସା ରତ୍ତିଯା ଅଚ୍ଚଯେନ ପୁବ୍ବଣ୍ହସମଯଂ ନିଵାସେତ୍ଵା ପତ୍ତଚୀଵରମାଦାଯ ଚେତକେନ ଭିକ୍ଖୁନା ପଚ୍ଛାସମଣେନ ଯେନ ସୁଭସ୍ସ ମାଣଵସ୍ସ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତସ୍ସ ନିଵେସନଂ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି।

ଅଥ ଖୋ ସୁଭୋ ମାଣଵୋ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ଯେନାଯସ୍ମା ଆନନ୍ଦୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଆଯସ୍ମତା ଆନନ୍ଦେନ ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦି। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ଵୀତିସାରେତ୍ଵା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ସୁଭୋ ମାଣଵୋ ତୋଦେଯ୍ୟପୁତ୍ତୋ ଆଯସ୍ମନ୍ତଂ ଆନନ୍ଦଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ଭଵଞ୍ହି ଆନନ୍ଦୋ ତସ୍ସ ଭୋତୋ ଗୋତମସ୍ସ ଦୀଘରତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠାକୋ ସନ୍ତିକାଵଚରୋ ସମୀପଚାରୀ। ଭଵମେତଂ ଆନନ୍ଦୋ ଜାନେଯ୍ୟ, ଯେସଂ ସୋ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଧମ୍ମାନଂ ଵଣ୍ଣଵାଦୀ ଅହୋସି, ଯତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିଵେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସି। କତମେସାନଂ ଖୋ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଧମ୍ମାନଂ ସୋ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଵଣ୍ଣଵାଦୀ ଅହୋସି; କତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିଵେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସୀ''ତି?

୪୪୯। ''ତିଣ୍ଣଂ ଖୋ, ମାଣଵ, ଖନ୍ଧାନଂ ସୋ ଭଗଵା ଵଣ୍ଣଵାଦୀ ଅହୋସି; ଏତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିଵେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସି। କତମେସଂ ତିଣ୍ଣଂ? ଅରିଯସ୍ସ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସ, ଅରିଯସ୍ସ ସମାଧିକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସ, ଅରିଯସ୍ସ ପଞ୍ଞାକ୍ଖନ୍ଧସ୍ସ। ଇମେସଂ ଖୋ, ମାଣଵ, ତିଣ୍ଣଂ ଖନ୍ଧାନଂ ସୋ ଭଗଵା ଵଣ୍ଣଵାଦୀ ଅହୋସି; ଏତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିଵେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସୀ''ତି।

ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧୋ

୪୫୦। ‘‘କତମୋ ପନ ସୋ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିୟୋ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧୋ, ଯସ୍ସ ସୋ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଵଣ୍ଣଵାଦୀ ଅହୋସି, ଯତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିଵେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସୀ’’ତି?

‘‘ଇଧ, ମାଣଵ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକଵିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେଵମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗଵା। ସୋ ଇମଂ ଲୋକଂ ସଦେଵକଂ ସମାରକଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ସସ୍ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜଂ ସଦେଵମନୁସ୍ସଂ ସୟଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ଵା ପଵେଦେତି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି ଆଦିକଲ୍ୟାଣଂ ମଜ୍ଝେକଲ୍ୟାଣଂ ପରିୟୋସାନକଲ୍ୟାଣଂ ସାତ୍ଥଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ କେଵଲପରିପୁଣ୍ଣଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟଂ ପକାସେତି। ତଂ ଧମ୍ମଂ ସୁଣାତି ଗହପତି ଵା ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ଵା ଅଞ୍ଞତରସ୍ମିଂ ଵା କୁଲେ ପଚ୍ଚାଜାତୋ। ସୋ ତଂ ଧମ୍ମଂ ସୁତ୍ଵା ତଥାଗତେ ସଦ୍ଧଂ ପଟିଲଭତି। ସୋ ତେନ ସଦ୍ଧାପଟିଲାଭେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ଇତି ପଟିସଞ୍ଚିକ୍ଖତି – ‘ସମ୍ବାଧୋ ଘରାଵାସୋ ରଜୋପଥୋ, ଅବ୍ଭୋକାସୋ ପବ୍ବଜ୍ଜା, ନୟିଦଂ ସୁକରଂ ଅଗାରଂ ଅଜ୍ଝାଵସତା ଏକନ୍ତପରିପୁଣ୍ଣଂ ଏକନ୍ତପରିସୁଦ୍ଧଂ ସଙ୍ଖଲିଖିତଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିୟଂ ଚରିତୁଂ। ୟଂନୂନାହଂ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ଵା କାସାୟାନି ଵତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ଵା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜେୟ୍ୟ’ନ୍ତି। ସୋ ଅପରେନ ସମୟେନ ଅପ୍ପଂ ଵା ଭୋଗକ୍ଖନ୍ଧଂ ପହାୟ ମହନ୍ତଂ ଵା ଭୋଗକ୍ଖନ୍ଧଂ ପହାୟ ଅପ୍ପଂ ଵା ଞାତିପରିଵଟ୍ଟଂ ପହାୟ ମହନ୍ତଂ ଵା ଞାତିପରିଵଟ୍ଟଂ ପହାୟ କେସମସ୍ସୁଂ ଓହାରେତ୍ଵା କାସାୟାନି ଵତ୍ଥାନି ଅଚ୍ଛାଦେତ୍ଵା ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିୟଂ ପବ୍ବଜତି। ସୋ ଏଵଂ ପବ୍ବଜିତୋ ସମାନୋ ପାତିମୋକ୍ଖସଂଵରସଂଵୁତୋ ଵିହରତି, ଆଚାରଗୋଚରସମ୍ପନ୍ନୋ, ଅଣୁମତ୍ତେସୁ ଵଜ୍ଜେସୁ ଭୟଦସ୍ସାଵୀ, ସମାଦାୟ ସିକ୍ଖତି ସିକ୍ଖାପଦେସୁ, କାୟକମ୍ମଵଚୀକମ୍ମେନ ସମନ୍ନାଗତୋ କୁସଲେନ, ପରିସୁଦ୍ଧାଜୀଵୋ, ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ, ଇନ୍ଦ୍ରିୟେସୁ ଗୁତ୍ତଦ୍ଵାରୋ, ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ।

୪୫୧। ‘‘କଥଞ୍ଚ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି? ଇଧ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ପାଣାତିପାତଂ ପହାୟ ପାଣାତିପାତା ପଟିଵିରତୋ ହୋତି, ନିହିତଦଣ୍ଡୋ ନିହିତସତ୍ଥୋ ଲଜ୍ଜୀ ଦୟାପନ୍ନୋ, ସବ୍ବପାଣଭୂତହିତାନୁକମ୍ପୀ ଵିହରତି। ୟମ୍ପି, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ପାଣାତିପାତଂ ପହାୟ ପାଣାତିପାତା ପଟିଵିରତୋ ହୋତି, ନିହିତଦଣ୍ଡୋ ନିହିତସତ୍ଥୋ ଲଜ୍ଜୀ ଦୟାପନ୍ନୋ, ସବ୍ବପାଣଭୂତହିତାନୁକମ୍ପୀ ଵିହରତି; ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ। (ଯଥା ୧୯୪ ଯାଵ ୨୧୦ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ ଏଵଂ ଵିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)।

‘‘ଯଥା ଵା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ଵା ତେ ଏଵରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନଵିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀଵେନ ଜୀଵିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ସନ୍ତିକମ୍ମଂ ପଣିଧିକମ୍ମଂ ଭୂତକମ୍ମଂ ଭୂରିକମ୍ମଂ ଵସ୍ସକମ୍ମଂ ଵୋସ୍ସକମ୍ମଂ ଵତ୍ଥୁକମ୍ମଂ ଵତ୍ଥୁପରିକମ୍ମଂ ଆଚମନଂ ନ୍ହାପନଂ ଜୁହନଂ ଵମନଂ ଵିରେଚନଂ ଉଦ୍ଧଂଵିରେଚନଂ ଅଧୋଵିରେଚନଂ ସୀସଵିରେଚନଂ କଣ୍ଣତେଲଂ ନେତ୍ତତପ୍ପନଂ ନତ୍ଥୁକମ୍ମଂ ଅଞ୍ଜନଂ ପଚ୍ଚଞ୍ଜନଂ ସାଲାକିୟଂ ସଲ୍ଲକତ୍ତିୟଂ ଦାରକତିକିଚ୍ଛା ମୂଲଭେସଜ୍ଜାନଂ ଅନୁପ୍ପଦାନଂ ଓସଧୀନଂ ପଟିମୋକ୍ଖୋ ଇତି ଵା ଇତି ଏଵରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନଵିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀଵା ପଟିଵିରତୋ ହୋତି। ୟମ୍ପି, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଯଥା ଵା ପନେକେ ଭୋନ୍ତୋ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ସଦ୍ଧାଦେୟ୍ୟାନି ଭୋଜନାନି ଭୁଞ୍ଜିତ୍ଵା ତେ ଏଵରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନଵିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀଵେନ ଜୀଵିତଂ କପ୍ପେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ, ସନ୍ତିକମ୍ମଂ ପଣିଧିକମ୍ମଂ…ପେ… ଓସଧୀନଂ ପଟିମୋକ୍ଖୋ ଇତି ଵା ଇତି ଏଵରୂପାୟ ତିରଚ୍ଛାନଵିଜ୍ଜାୟ ମିଚ୍ଛାଜୀଵା ପଟିଵିରତୋ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସୀଲସ୍ମିଂ।

୪୫୨। ‘‘ସ ଖୋ ସୋ [ଅୟଂ ଖୋ ସୋ (କ।)], ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ନ କୁତୋଚି ଭୟଂ ସମନୁପସ୍ସତି, ଯଦିଦଂ ସୀଲସଂଵରତୋ। ସେୟ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ରାଜା ଖତ୍ତିୟୋ ମୁଦ୍ଧାଵସିତ୍ତୋ ନିହତପଚ୍ଚାମିତ୍ତୋ ନ କୁତୋଚି ଭୟଂ ସମନୁପସ୍ସତି, ଯଦିଦଂ ପଚ୍ଚତ୍ଥିକତୋ। ଏଵମେଵ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ନ କୁତୋଚି ଭୟଂ ସମନୁପସ୍ସତି, ଯଦିଦଂ ସୀଲସଂଵରତୋ। ସୋ ଇମିନା ଅରିୟେନ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ଅନଵଜ୍ଜସୁଖଂ ପଟିସଂଵେଦେତି। ଏଵଂ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି।

୪୫୩। ‘‘ଅୟଂ ଖୋ ସୋ, ମାଣଵ, ଅରିୟୋ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧୋ ଯସ୍ସ ସୋ ଭଗଵା ଵଣ୍ଣଵାଦୀ ଅହୋସି, ଯତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିଵେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସି। ଅତ୍ଥି ଚେଵେତ୍ଥ ଉତ୍ତରିକରଣୀୟ’’ନ୍ତି।

‘‘ଅଚ୍ଛରିୟଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅବ୍ଭୁତଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ! ସୋ ଚାୟଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିୟୋ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧୋ ପରିପୁଣ୍ଣୋ, ନୋ ଅପରିପୁଣ୍ଣୋ। ଏଵଂ ପରିପୁଣ୍ଣଂ ଚାହଂ, ଭୋ, ଆନନ୍ଦ, ଅରିୟଂ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧଂ ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା ଅଞ୍ଞେସୁ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ନ ସମନୁପସ୍ସାମି। ଏଵଂ ପରିପୁଣ୍ଣଞ୍ଚ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିୟଂ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧଂ ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା ଅଞ୍ଞେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସେୟ୍ୟୁଂ, ତେ ତାଵତକେନେଵ ଅତ୍ତମନା ଅସ୍ସୁ – ‘ଅଲମେତ୍ତାଵତା,

କତମେତ୍ତାଓତା, ଅନୁସ୍ସତ୍ତୋ ନୋ ସାମଞ୍ଜଞ୍ଚହ୍ଚୋ, ନତ୍ଥି ନୋ କିଞ୍ଚି ଉତ୍ତରିକରଣୀଯ'ନ୍ତି। ଅଥ ଚ ପନ ଭଵଂ ଆନନ୍ଦୋ ଏଵମାହ – 'ଅତ୍ଥି ଚେଵେତ୍ଥ ଉତ୍ତରିକରଣୀଯ'''ନ୍ତି [ଇମସ୍ସ ଅନନ୍ତରଂ ସୀ। ପୀ। ପୋତ୍ଥକେସୁ ''ପଠମଭାଣଵାରଂ''ତି ପାଠୋ ଦିସ୍ସତି]।

ସମାଧିକ୍ଖନ୍ଧୋ

୪୫୪। ''କତମୋ ପନ ସୋ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିଯୋ ସମାଧିକ୍ଖନ୍ଧୋ, ଯସ୍ସ ସୋ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଵଣ୍ଣଵାଦୀ ଅହୋସି, ଯତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିଵେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସୀ''ତି?

''କଥଞ୍ଚ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଇନ୍ଦ୍ରିଯେସୁ ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରୋ ହୋତି? ଇଧ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଚକ୍ଖୁନା ରୂପଂ ଦିସ୍ୱା ନ ନିମିତ୍ତଗ୍ଗାହୀ ହୋତି ନାନୁବ୍ୟଞ୍ଜନଗ୍ଗାହୀ; ଯତ୍ୱାଧିକରଣମେନଂ ଚକ୍ଖୁନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଅସଂଵୁତଂ ଵିହରନ୍ତଂ ଅଭିଜ୍ଝାଦୋମନସ୍ସା ପାପକା ଅକୁସଲା ଧମ୍ମା ଅନ୍ୱାସ୍ସଵେଯ୍ୟୁଂ ତସ୍ସ ସଂଵରାଯ ପଟିପଜ୍ଜତି, ରକ୍ଖତି ଚକ୍ଖୁନ୍ଦ୍ରିଯଂ, ଚକ୍ଖୁନ୍ଦ୍ରିଯେ ସଂଵରଂ ଆପଜ୍ଜତି। ସୋତେନ ସଦ୍ଦଂ ସୁତ୍ୱା…ପେ… ଘାନେନ ଗନ୍ଧଂ ଘାଯିତ୍ୱା… ଜିଵ୍ହାଯ ରସଂ ସାଯିତ୍ୱା… କାଯେନ ଫୋଟ୍ଠବ୍ବଂ ଫୁସିତ୍ୱା… ମନସା ଧମ୍ମଂ ଵିଞ୍ଞାଯ ନ ନିମିତ୍ତଗ୍ଗାହୀ ହୋତି ନାନୁବ୍ୟଞ୍ଜନଗ୍ଗାହୀ; ଯତ୍ୱାଧିକରଣମେନଂ ମନିନ୍ଦ୍ରିଯଂ ଅସଂଵୁତଂ ଵିହରନ୍ତଂ ଅଭିଜ୍ଝାଦୋମନସ୍ସା ପାପକା ଅକୁସଲା ଧମ୍ମା ଅନ୍ୱାସ୍ସଵେଯ୍ୟୁଂ ତସ୍ସ ସଂଵରାଯ ପଟିପଜ୍ଜତି, ରକ୍ଖତି ମନିନ୍ଦ୍ରିଯଂ, ମନିନ୍ଦ୍ରିଯେ ସଂଵରଂ ଆପଜ୍ଜତି। ସୋ ଇମିନା ଅରିଯେନ ଇନ୍ଦ୍ରିଯସଂଵରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ଅବ୍ୟାସେକସୁଖଂ ପଟିସଂଵେଦେତି। ଏଵଂ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଇନ୍ଦ୍ରିଯେସୁ ଗୁତ୍ତଦ୍ୱାରୋ ହୋତି।

୪୫୫। ''କଥଞ୍ଚ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ହୋତି? ଇଧ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଅଭିକ୍କନ୍ତେ ପଟିକ୍କନ୍ତେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ଆଲୋକିତେ ଵିଲୋକିତେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ସମିଞ୍ଜିତେ ପସାରିତେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ସଙ୍ଘାଟିପତ୍ତଚୀଵରଧାରଣେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ଅସିତେ ପୀତେ ଖାଯିତେ ସାଯିତେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ଉଚ୍ଚାରପସ୍ସାଵକମ୍ମେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି, ଗତେ ଠିତେ ନିସିନ୍ନେ ସୁତ୍ତେ ଜାଗରିତେ ଭାସିତେ ତୁଣ୍ହୀଭାଵେ ସମ୍ପଜାନକାରୀ ହୋତି। ଏଵଂ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞେନ ସମନ୍ନାଗତୋ ହୋତି।

୪୫୬। ''କଥଞ୍ଚ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ ହୋତି? ଇଧ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ ହୋତି କାଯପରିହାରିକେନ ଚୀଵରେନ କୁଚ୍ଛିପରିହାରିକେନ ପିଣ୍ଡପାତେନ। ସୋ ଯେନ ଯେନେଵ ପକ୍କମତି, ସମାଦାଯେଵ ପକ୍କମତି। ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ପକ୍ଖୀ ସକୁଣୋ ଯେନ ଯେନେଵ ଡେତି, ସପତ୍ତଭାରୋଵ ଡେତି ; ଏଵମେଵ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ ହୋତି କାଯପରିହାରିକେନ ଚୀଵରେନ କୁଚ୍ଛିପରିହାରିକେନ ପିଣ୍ଡପାତେନ। ସୋ ଯେନ ଯେନେଵ ପକ୍କମତି, ସମାଦାଯେଵ ପକ୍କମତି। ଏଵଂ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ସନ୍ତୁଟ୍ଠୋ ହୋତି।

୪୫୭। ''ସୋ ଇମିନା ଚ ଅରିଯେନ ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଇମିନା ଚ ଅରିଯେନ ଇନ୍ଦ୍ରିଯସଂଵରେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଇମିନା ଚ ଅରିଯେନ ସତିସମ୍ପଜଞ୍ଞେନ ସମନ୍ନାଗତୋ, ଇମାଯ ଚ ଅରିଯାଯ ସନ୍ତୁଟ୍ଠିଯା ସମନ୍ନାଗତୋ ଵିଵିତ୍ତଂ ସେନାସନଂ ଭଜତି ଅରଞ୍ଞଂ ରୁକ୍ଖମୂଲଂ ପବ୍ବତଂ କନ୍ଦରଂ ଗିରିଗୁହଂ ସୁସାନଂ ଵନପତ୍ଥଂ ଅବ୍ଭୋକାସଂ ପଲାଲପୁଞ୍ଜଂ। ସୋ ପଚ୍ଛାଭତ୍ତଂ ପିଣ୍ଡପାତପଟିକ୍କନ୍ତୋ ନିସୀଦତି ପଲ୍ଲଙ୍କଂ ଆଭୁଜିତ୍ୱା, ଉଜୁଂ କାଯଂ ପଣିଧାଯ, ପରିମୁଖଂ ସତିଂ ଉପଟ୍ଠପେତ୍ୱା।

୪୫୮। ''ସୋ ଅଭିଜ୍ଝଂ ଲୋକେ ପହାଯ ଵିଗତାଭିଜ୍ଝେନ ଚେତସା ଵିହରତି ଅଭିଜ୍ଝାଯ ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି। ବ୍ୟାପାଦପଦୋସଂ ପହାଯ ଅବ୍ୟାପନ୍ନଚିତ୍ତୋ ଵିହରତି ସବ୍ବପାଣଭୂତହିତାନୁକମ୍ପୀ ବ୍ୟାପାଦପଦୋସା ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି। ଥିନମିଦ୍ଧଂ ପହାଯ ଵିଗତଥିନମିଦ୍ଧୋ ଵିହରତି ଆଲୋକସଞ୍ଞୀ ସତୋ ସମ୍ପଜାନୋ, ଥିନମିଦ୍ଧା ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି। ଉଦ୍ଧଚ୍ଚକୁକ୍କୁଚ୍ଚଂ ପହାଯ ଅନୁଦ୍ଧତୋ ଵିହରତି ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ଵୂପସନ୍ତଚିତ୍ତୋ ଉଦ୍ଧଚ୍ଚକୁକ୍କୁଚ୍ଚା ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି। ଵିଚିକିଚ୍ଛଂ ପହାଯ ତିଣ୍ଣଵିଚିକିଚ୍ଛୋ ଵିହରତି ଅକଥଂକଥୀ କୁସଲେସୁ ଧମ୍ମେସୁ, ଵିଚିକିଚ୍ଛାଯ ଚିତ୍ତଂ ପରିସୋଧେତି।

୪୫୯। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ପୁରିସୋ ଇଣଂ ଆଦାଯ କମ୍ମନ୍ତେ ପଯୋଜେଯ୍ୟ। ତସ୍ସ ତେ କମ୍ମନ୍ତା ସମିଜ୍ଝେଯ୍ୟୁଂ। ସୋ ଯାନି ଚ ପୋରାଣାନି ଇଣମୂଲାନି ତାନି ଚ ବ୍ୟନ୍ତିଂ କରେଯ୍ୟ, ସିଯା ଚସ୍ସ ଉତ୍ତରିଂ ଅଵସିଟ୍ଠଂ ଦାରଭରଣାଯ। ତସ୍ସ ଏଵମସ୍ସ – 'ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ଇଣଂ ଆଦାଯ କମ୍ମନ୍ତେ ପଯୋଜେସିଂ । ତସ୍ସ ମେ ତେ କମ୍ମନ୍ତା ସମିଜ୍ଝିଂସୁ। ସୋହଂ ଯାନି ଚ ପୋରାଣାନି ଇଣମୂଲାନି ତାନି ଚ ବ୍ୟନ୍ତିଂ ଅକାସିଂ, ଅତ୍ଥି ଚ ମେ ଉତ୍ତରିଂ ଅଵସିଟ୍ଠଂ ଦାରଭରଣାଯା'ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୪୬୦। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ପୁରିସୋ ଆବାଧିକୋ ଅସ୍ସ ଦୁକ୍ଖିତୋ ବାଳ୍ହଗିଲାନୋ; ଭତ୍ତଞ୍ଚସ୍ସ ନଚ୍ଛାଦେଯ୍ୟ, ନ ଚସ୍ସ କାଯେ ବଲମତ୍ତା। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ତମ୍ହା ଆବାଧା ମୁଚ୍ଚେଯ୍ୟ, ଭତ୍ତଞ୍ଚସ୍ସ ଛାଦେଯ୍ୟ, ସିଯା ଚସ୍ସ କାଯେ ବଲମତ୍ତା। ତସ୍ସ ଏଵମସ୍ସ – 'ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ଆବାଧିକୋ

ଅହୋସିଂ ଦୁକ୍ଖିତୋ ବାଳ୍ହଗିଲାନୋ, ଭତ୍ତଞ୍ଚ ମେ ନଚ୍ଛାଦେସି, ନ ଚ ମେ ଆସି କାଯେ ବଲମତ୍ତା। ସୋମ୍ହି ଏତରହି ତମ୍ହା ଆବାଧା ମୁତ୍ତୋ ଭତ୍ତଞ୍ଚ ମେ ଛାଦେତି, ଅତ୍ଥି ଚ ମେ କାଯେ ବଲମତ୍ତା'ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୪୬୧। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ପୁରିସୋ ବନ୍ଧନାଗାରେ ବଦ୍ଧୋ ଅସ୍ସ। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ତମ୍ହା ବନ୍ଧନାଗାରା ମୁଚ୍ଚେଯ୍ୟ ସୋତ୍ଥିନା ଅବ୍ଭଯେନ, ନ ଚସ୍ସ କିଞ୍ଚି ଭୋଗାନଂ ଵଯୋ। ତସ୍ସ ଏଵମସ୍ସ – 'ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ବନ୍ଧନାଗାରେ ବଦ୍ଧୋ ଅହୋସିଂ। ସୋମ୍ହି ଏତରହି ତମ୍ହା ବନ୍ଧନାଗାରା ମୁତ୍ତୋ ସୋତ୍ଥିନା ଅବ୍ଭଯେନ, ନତ୍ଥି ଚ ମେ କିଞ୍ଚି ଭୋଗାନଂ ଵଯୋ'ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୪୬୨। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ପୁରିସୋ ଦାସୋ ଅସ୍ସ ଅନତ୍ତାଧୀନୋ ପରାଧୀନୋ ନ ଯେନକାମଂଗମୋ। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ତମ୍ହା ଦାସବ୍ୟା ମୁଚ୍ଚେଯ୍ୟ, ଅତ୍ତାଧୀନୋ ଅପରାଧୀନୋ ଭୁଜିସ୍ସୋ ଯେନକାମଂଗମୋ। ତସ୍ସ ଏଵମସ୍ସ – 'ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ଦାସୋ ଅହୋସିଂ ଅନତ୍ତାଧୀନୋ ପରାଧୀନୋ ନ ଯେନକାମଂଗମୋ। ସୋମ୍ହି ଏତରହି ତମ୍ହା ଦାସବ୍ୟା ମୁତ୍ତୋ ଅତ୍ତାଧୀନୋ ଅପରାଧୀନୋ ଭୁଜିସ୍ସୋ ଯେନକାମଂଗମୋ'ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୪୬୩। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ପୁରିସୋ ସଧନୋ ସଭୋଗୋ କନ୍ତାରଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜେଯ୍ୟ ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖଂ ସପ୍ପଟିଭଯଂ। ସୋ ଅପରେନ ସମଯେନ ତଂ କନ୍ତାରଂ ନିତ୍ଥରେଯ୍ୟ, ସୋତ୍ଥିନା ଗାମନ୍ତଂ ଅନୁପାପୁଣେଯ୍ୟ ଖେମଂ ଅପ୍ପଟିଭଯଂ। ତସ୍ସ ଏଵମସ୍ସ – 'ଅହଂ ଖୋ ପୁବ୍ବେ ସଧନୋ ସଭୋଗୋ କନ୍ତାରଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ ପଟିପଜ୍ଜିଂ ଦୁବ୍ଭିକ୍ଖଂ ସପ୍ପଟିଭଯଂ। ସୋମ୍ହି ଏତରହି କନ୍ତାରଂ ନିତ୍ଥିଣ୍ଣୋ, ସୋତ୍ଥିନା ଗାମନ୍ତଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ଖେମଂ ଅପ୍ପଟିଭଯ'ନ୍ତି। ସୋ ତତୋନିଦାନଂ ଲଭେଥ ପାମୋଜ୍ଜଂ, ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ସୋମନସ୍ସଂ।

୪୬୪। ''ଏଵମେଵ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଯଥା ଇଣଂ ଯଥା ରୋଗଂ ଯଥା ବନ୍ଧନାଗାରଂ ଯଥା ଦାସବ୍ୟଂ ଯଥା କନ୍ତାରଦ୍ଧାନମଗ୍ଗଂ, ଏଵଂ ଇମେ ପଞ୍ଚ ନୀଵରଣେ ଅପ୍ପହୀନେ ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସତି।

୪୬୫। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ଯଥା ଆଣଣ୍ୟଂ ଯଥା ଆରୋଗ୍ୟଂ ଯଥା ବନ୍ଧନାମୋକ୍ଖଂ ଯଥା ଭୁଜିସ୍ସଂ ଯଥା ଖେମନ୍ତଭୂମିଂ। ଏଵମେଵ ଭିକ୍ଖୁ ଇମେ ପଞ୍ଚ ନୀଵରଣେ ପହୀନେ ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସତି।

୪୬୬। ''ତସ୍ସିମେ ପଞ୍ଚ ନୀଵରଣେ ପହୀନେ ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସତୋ ପାମୋଜ୍ଜଂ ଜାଯତି, ପମୁଦିତସ୍ସ ପୀତି ଜାଯତି, ପୀତିମନସ୍ସ କାଯୋ ପସ୍ସମ୍ଭତି, ପସ୍ସଦ୍ଧକାଯୋ ସୁଖଂ ଵେଦେତି, ସୁଖିନୋ ଚିତ୍ତଂ ସମାଧିଯତି।

୪୬୭। ''ସୋ ଵିଵିଚ୍ଚେଵ କାମେହି ଵିଵିଚ୍ଚ ଅକୁସଲେହି ଧମ୍ମେହି ସଵିତକ୍କଂ ସଵିଚାରଂ ଵିଵେକଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ଵିହରତି। ସୋ ଇମମେଵ କାଯଂ ଵିଵେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାଵତୋ କାଯସ୍ସ ଵିଵେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି।

''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ଦକ୍ଖୋ ନ୍ହାପକୋ ଵା ନ୍ହାପକନ୍ତେଵାସୀ ଵା କଂସଥାଲେ ନ୍ହାନୀଯଚୁଣ୍ଣାନି ଆକିରିତ୍ଵା ଉଦକେନ ପରିପ୍ଫୋସକଂ ପରିପ୍ଫୋସକଂ ସନ୍ନେଯ୍ୟ। ସାଯଂ ନ୍ହାନୀଯପିଣ୍ଡି ସ୍ନେହାନୁଗତା ସ୍ନେହପରେତା ସନ୍ତରବାହିରା ଫୁଟା ସ୍ନେହେନ, ନ ଚ ପଗ୍ଘରଣୀ। ଏଵମେଵ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଇମମେଵ କାଯଂ ଵିଵେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାଵତୋ କାଯସ୍ସ ଵିଵେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି। ଯମ୍ପି, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଵିଵିଚ୍ଚେଵ କାମେହି ଵିଵିଚ୍ଚ ଅକୁସଲେହି ଧମ୍ମେହି ସଵିତକ୍କଂ ସଵିଚାରଂ ଵିଵେକଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ଵିହରତି। ସୋ ଇମମେଵ କାଯଂ ଵିଵେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାଵତୋ କାଯସ୍ସ ଵିଵେକଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସମାଧିସ୍ମିଂ।

୪୬୮। ''ପୁନ ଚପରଂ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଵିତକ୍କଵିଚାରାନଂ ଵୂପସମା ଅଜ୍ଝତ୍ତଂ ସମ୍ପସାଦନଂ ଚେତସୋ ଏକୋଦିଭାଵଂ ଅଵିତକ୍କଂ ଅଵିଚାରଂ ସମାଧିଜଂ ପୀତିସୁଖଂ ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ଵିହରତି। ସୋ ଇମମେଵ କାଯଂ ସମାଧିଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାଵତୋ କାଯସ୍ସ ସମାଧିଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି।

''ସେଯ୍ୟଥାପି , ମାଣଵ, ଉଦକରହଦୋ ଗମ୍ଭୀରୋ ଉବ୍ଭିଦୋଦକୋ। ତସ୍ସ ନେଵସ୍ସ ପୁରତ୍ଥିମାଯ ଦିସାଯ ଉଦକସ୍ସ ଆଯମୁଖଂ, ନ ଦକ୍ଖିଣାଯ ଦିସାଯ ଉଦକସ୍ସ ଆଯମୁଖଂ, ନ ପଚ୍ଛିମାଯ ଦିସାଯ ଉଦକସ୍ସ ଆଯମୁଖଂ, ନ ଉତ୍ତରାଯ ଦିସାଯ ଉଦକସ୍ସ ଆଯମୁଖଂ, ଦେଵୋ ଚ ନ କାଲେନ କାଲଂ ସମ୍ମା

ଧାରଂ ଅନୁପୱେଚ୍ଛେୟ୍ୟ। ଅଥ ଖୋ ତମ୍ହାୱ ଉଦକରହଦା ସୀତା ୱାରିଧାରା ଉବ୍ଭିଜ୍ଜିତ୍ୱା ତମେୱ ଉଦକରହଦଂ ସୀତେନ ୱାରିନା ଅଭିସନ୍ଦେୟ୍ୟ ପରିସନ୍ଦେୟ୍ୟ ପରିପୂରେୟ୍ୟ ପରିପ୍ଫରେୟ୍ୟ, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ ଉଦକରହଦସ୍ସ ସୀତେନ ୱାରିନା ଅପ୍ଫୁଟଂ ଅସ୍ସ। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ… ପେ… ଯମ୍ପି, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ୱିତକ୍କୱିଚାରାନଂ ୱୂପସମା… ପେ… ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି, ସୋ ଇମମେୱ କାଯଂ ସମାଧିଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ସମାଧିଜେନ ପୀତିସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସମାଧିସ୍ମିଂ।

୪୬୯। ''ପୁନ ଚପରଂ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ପୀତିଯା ଚ ୱିରାଗା ଉପେକ୍ଖକୋ ଚ ୱିହରତି ସତୋ ସମ୍ପଜାନୋ , ସୁଖଞ୍ଚ କାଯେନ ପଟିସଂୱେଦେତି, ଯଂ ତଂ ଅରିଯା ଆଚିକ୍ଖନ୍ତି – ''ଉପେକ୍ଖକୋ ସତିମା ସୁଖୱିହାରୀ''ତି, ତତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ସୋ ଇମମେୱ କାଯଂ ନିପ୍ପୀତିକେନ ସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ନିପ୍ପୀତିକେନ ସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି।

''ସେୟ୍ୟଥାପି, ମାଣୱ, ଉପ୍ପଲିନିଯଂ ୱା ପଦୁମିନିଯଂ ୱା ପୁଣ୍ଡରୀକିନିଯଂ ୱା ଅପ୍ପେକଚ୍ଚାନି ଉପ୍ପଲାନି ୱା ପଦୁମାନି ୱା ପୁଣ୍ଡରୀକାନି ୱା ଉଦକେ ଜାତାନି ଉଦକେ ସଂୱଡ୍ଢାନି ଉଦକାନୁଗ୍ଗତାନି ଅନ୍ତୋନିମୁଗ୍ଗପୋସୀନି, ତାନି ଯାୱ ଚଗ୍ଗା ଯାୱ ଚ ମୂଲା ସୀତେନ ୱାରିନା ଅଭିସନ୍ନାନି ପରିସନ୍ନାନି ପରିପୂରାନି ପରିପ୍ଫୁଟାନି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତଂ ଉପ୍ପଲାନଂ ୱା ପଦୁମାନଂ ୱା ପୁଣ୍ଡରୀକାନଂ ୱା ସୀତେନ ୱାରିନା ଅପ୍ଫୁଟଂ ଅସ୍ସ। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ…ପେ… ଯମ୍ପି, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ପୀତିଯା ଚ ୱିରାଗା…ପେ… ତତିଯଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ସୋ ଇମମେୱ କାଯଂ ନିପ୍ପୀତିକେନ ସୁଖେନ ଅଭିସନ୍ଦେତି ପରିସନ୍ଦେତି ପରିପୂରେତି ପରିପ୍ଫରତି, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ନିପ୍ପୀତିକେନ ସୁଖେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସମାଧିସ୍ମିଂ।

୪୭୦। ''ପୁନ ଚପରଂ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ସୁଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ପୁବ୍ବେୱ ସୋମନସ୍ସଦୋମନସ୍ସାନଂ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମା ଅଦୁକ୍ଖମସୁଖଂ ଉପେକ୍ଖାସତିପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ସୋ ଇମମେୱ କାଯଂ ପରିସୁଦ୍ଧେନ ଚେତସା ପରିଯୋଦାତେନ ଫରିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି; ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ପରିସୁଦ୍ଧେନ ଚେତସା ପରିଯୋଦାତେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି।

''ସେୟ୍ୟଥାପି, ମାଣୱ, ପୁରିସୋ ଓଦାତେନ ୱତ୍ଥେନ ସସୀସଂ ପାରୁପିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ ଅସ୍ସ, ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ଓଦାତେନ ୱତ୍ଥେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ଅସ୍ସ। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ…ପେ… ଯମ୍ପି, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ସୁଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ଦୁକ୍ଖସ୍ସ ଚ ପହାନା ପୁବ୍ବେୱ ସୋମନସ୍ସଦୋମନସ୍ସାନଂ ଅତ୍ଥଙ୍ଗମା ଅଦୁକ୍ଖମସୁଖଂ ଉପେକ୍ଖାସତିପାରିସୁଦ୍ଧିଂ ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ସୋ ଇମମେୱ କାଯଂ ପରିସୁଦ୍ଧେନ ଚେତସା ପରିଯୋଦାତେନ ଫରିତ୍ୱା ନିସିନ୍ନୋ ହୋତି; ନାସ୍ସ କିଞ୍ଚି ସବ୍ବାୱତୋ କାଯସ୍ସ ପରିସୁଦ୍ଧେନ ଚେତସା ପରିଯୋଦାତେନ ଅପ୍ଫୁଟଂ ହୋତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ସମାଧିସ୍ମିଂ।

୪୭୧। ''ଅଯଂ ଖୋ ସୋ, ମାଣୱ, ଅରିଯୋ ସମାଧିକ୍ଖନ୍ଧୋ ଯସ୍ସ ସୋ ଭଗୱା ୱଣ୍ଣୱାଦୀ ଅହୋସି , ଯତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିୱେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସି। ଅତ୍ଥି ଚେୱେତ୍ଥ ଉତ୍ତରିକରଣୀଯ''ନ୍ତି।

''ଅଚ୍ଛରିଯଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅବ୍ଭୁତଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ! ସୋ ଚାଯଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିଯୋ ସମାଧିକ୍ଖନ୍ଧୋ ପରିପୁଣ୍ଣୋ, ନୋ ଅପରିପୁଣ୍ଣୋ। ଏୱଂ ପରିପୁଣ୍ଣଂ ଚାହଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିଯଂ ସମାଧିକ୍ଖନ୍ଧଂ ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା ଅଞ୍ଞେସୁ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ନ ସମନୁପସ୍ସାମି। ଏୱଂ ପରିପୁଣ୍ଣଞ୍ଚ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିଯଂ ସମାଧିକ୍ଖନ୍ଧଂ ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା ଅଞ୍ଞେ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣା ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସେୟ୍ୟୁଂ, ତେ ତାୱତକେନେୱ ଅତ୍ତମନା ଅସ୍ସୁ – 'ଅଲମେତ୍ତାୱତା, କତମେତ୍ତାୱତା, ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ନୋ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥୋ, ନତ୍ଥି ନୋ କିଞ୍ଚି ଉତ୍ତରିକରଣୀଯ'ନ୍ତି। ଅଥ ଚ ପନ ଭୱଂ ଆନନ୍ଦୋ ଏୱମାହ – 'ଅତ୍ଥି ଚେୱେତ୍ଥ ଉତ୍ତରିକରଣୀଯ'''ନ୍ତି।

ପଞ୍ଞାକ୍ଖନ୍ଧୋ

୪୭୨। ''କତମୋ ପନ ସୋ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିଯୋ ପଞ୍ଞାକ୍ଖନ୍ଧୋ, ଯସ୍ସ ଭୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ୱଣ୍ଣୱାଦୀ ଅହୋସି, ଯତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିୱେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସୀ''ତି?

''ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଏୱଂ ପଜାନାତି – 'ଅଯଂ ଖୋ ମେ କାଯୋ ରୂପୀ ଚାତୁମହାଭୂତିକୋ ମାତାପେତ୍ତିକସମ୍ଭୱୋ

ଓଦନକୁମ୍ମାସୂପଚୟୋ ଅନିଚ୍ଚୁଚ୍ଛାଦନପରିମଦ୍ଦନଭେଦନୱିଦ୍ଧଂସନଧମ୍ମୋ; ଇଦଞ୍ଚ ପନ ମେ ୱିଞ୍ଞାଣଂ ଏତ୍ଥ ସିତଂ ଏତ୍ଥ ପଟିବଦ୍ଧ'ନ୍ତି।

''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣୱ, ମଣି ୱେଳୁରିୟୋ ସୁଭୋ ଜାତିମା ଅଟ୍ଠଂସୋ ସୁପରିକମ୍ମକତୋ ଅଚ୍ଛୋ ୱିପ୍ପସନ୍ନୋ ଅନାୱିଲୋ ସବ୍ବାକାରସମ୍ପନ୍ନୋ। ତତ୍ରାସ୍ସ ସୁତ୍ତଂ ଆୱୁତଂ ନୀଲଂ ୱା ପୀତଂ ୱା ଲୋହିତଂ ୱା ଓଦାତଂ ୱା ପଣ୍ଡୁସୁତ୍ତଂ ୱା। ତମେନଂ ଚକ୍ଖୁମା ପୁରିସୋ ହତ୍ଥେ କରିତ୍ୱା ପଚ୍ଚୱେକ୍ଖେୟ୍ୟ – 'ଅୟଂ ଖୋ ମଣି ୱେଳୁରିୟୋ ସୁଭୋ ଜାତିମା ଅଟ୍ଠଂସୋ ସୁପରିକମ୍ମକତୋ ଅଚ୍ଛୋ ୱିପ୍ପସନ୍ନୋ ଅନାୱିଲୋ ସବ୍ବାକାରସମ୍ପନ୍ନୋ। ତତ୍ରିଦଂ ସୁତ୍ତଂ ଆୱୁତଂ ନୀଲଂ ୱା ପୀତଂ ୱା ଲୋହିତଂ ୱା ଓଦାତଂ ୱା ପଣ୍ଡୁସୁତ୍ତଂ ୱା'ତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିୟୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିୟେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଞାଣଦସ୍ସନାୟ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଏୱଂ ପଜାନାତି – 'ଅୟଂ ଖୋ ମେ କାୟୋ ରୂପୀ ଚାତୁମହାଭୂତିକୋ ମାତାପେତ୍ତିକସମ୍ଭୱୋ ଓଦନକୁମ୍ମାସୂପଚୟୋ ଅନିଚ୍ଚୁଚ୍ଛାଦନପରିମଦ୍ଦନଭେଦନ-ୱିଦ୍ଧଂସନଧମ୍ମୋ। ଇଦଞ୍ଚ ପନ ମେ ୱିଞ୍ଞାଣଂ ଏତ୍ଥ ସିତଂ ଏତ୍ଥ ପଟିବଦ୍ଧ'ନ୍ତି। ୟମ୍ପି, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ…ପେ… ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଞାଣଦସ୍ସନାୟ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଏୱଂ ପଜାନାତି…ପେ… ଏତ୍ଥ ପଟିବଦ୍ଧନ୍ତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାୟ।

୪୭୩। ''ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିୟୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିୟେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ମନୋମୟଂ କାୟଂ ଅଭିନିମ୍ମାନାୟ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଇମମ୍ହା କାୟା ଅଞ୍ଞଂ କାୟଂ ଅଭିନିମ୍ମିନାତି ରୂପିଂ ମନୋମୟଂ ସବ୍ବଙ୍ଗପଚ୍ଚଙ୍ଗିଂ ଅହୀନିନ୍ଦ୍ରିୟଂ।

''ସେଯ୍ୟଥାପି , ମାଣୱ, ପୁରିସୋ ମୁଞ୍ଜମ୍ହା ଈସିକଂ ପୱାହେୟ୍ୟ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଅୟଂ ମୁଞ୍ଜୋ ଅୟଂ ଈସିକା; ଅଞ୍ଞୋ ମୁଞ୍ଜୋ ଅଞ୍ଞା ଈସିକା; ମୁଞ୍ଜମ୍ହା ତ୍ୱେୱ ଈସିକା ପୱାଳ୍ହା'ତି। ସେଯ୍ୟଥା ୱା ପନ, ମାଣୱ, ପୁରିସୋ ଅସିଂ କୋସିୟା ପୱାହେୟ୍ୟ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଅୟଂ ଅସି, ଅୟଂ କୋସି; ଅଞ୍ଞୋ ଅସି, ଅଞ୍ଞା କୋସି; କୋସିୟା ତ୍ୱେୱ ଅସି ପୱାଳ୍ହୋ'ତି। ସେଯ୍ୟଥା ୱା ପନ, ମାଣୱ, ପୁରିସୋ ଅହିଂ କରଣ୍ଡା ଉଦ୍ଧରେୟ୍ୟ। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଅୟଂ ଅହି, ଅୟଂ କରଣ୍ଡୋ; ଅଞ୍ଞୋ ଅହି, ଅଞ୍ଞୋ କରଣ୍ଡୋ; କରଣ୍ଡା ତ୍ୱେୱ ଅହି ଉବ୍ଭତୋ'ତି । ଏୱମେୱ ଖୋ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ…ପେ… ୟମ୍ପି, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିୟୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିୟେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ମନୋମୟଂ କାୟଂ ଅଭିନିମ୍ମାନାୟ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି…ପେ…। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାୟ।

୪୭୪। ''ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିୟୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିୟେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଇଦ୍ଧିୱିଧାୟ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଅନେକୱିହିତଂ ଇଦ୍ଧିୱିଧଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋତି। ଏକୋପି ହୁତ୍ୱା ବହୁଧା ହୋତି, ବହୁଧାପି ହୁତ୍ୱା ଏକୋ ହୋତି। ଆୱିଭାୱଂ ତିରୋଭାୱଂ ତିରୋକୁଟ୍ଟଂ ତିରୋପାକାରଂ ତିରୋପବ୍ବତଂ ଅସଜ୍ଜମାନୋ ଗଚ୍ଛତି ସେୟ୍ୟଥାପି ଆକାସେ। ପଥୱିୟାପି ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନିମୁଜ୍ଜଂ କରୋତି, ସେୟ୍ୟଥାପି ଉଦକେ। ଉଦକେପି ଅଭିଜ୍ଜମାନେ ଗଚ୍ଛତି ସେୟ୍ୟଥାପି ପଥୱିୟଂ। ଆକାସେପି ପଲ୍ଲଙ୍କେନ କମତି ସେୟ୍ୟଥାପି ପକ୍ଖୀ ସକୁଣୋ। ଇମେପି ଚନ୍ଦିମସୂରିୟେ ଏୱଂ ମହିଦ୍ଧିକେ ଏୱଂ ମହାନୁଭାୱେ ପାଣିନା ପରାମସତି ପରିମଜ୍ଜତି। ୟାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକାପି କାୟେନ ୱସଂ ୱତ୍ତେତି।

''ସେଯ୍ୟଥାପି , ମାଣୱ, ଦକ୍ଖୋ କୁମ୍ଭକାରୋ ୱା କୁମ୍ଭକାରନ୍ତେୱାସୀ ୱା ସୁପରିକମ୍ମକତାୟ ମତ୍ତିକାୟ ୟଞ୍ଞଦେୱ ଭାଜନୱିକତିଂ ଆକଙ୍ଖେୟ୍ୟ, ତଂ ତଦେୱ କରେୟ୍ୟ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ। ସେୟ୍ୟଥା ୱା ପନ, ମାଣୱ, ଦକ୍ଖୋ ଦନ୍ତକାରୋ ୱା ଦନ୍ତକାରନ୍ତେୱାସୀ ୱା ସୁପରିକମ୍ମକତସ୍ମିଂ ଦନ୍ତସ୍ମିଂ ୟଞ୍ଞଦେୱ ଦନ୍ତୱିକତିଂ ଆକଙ୍ଖେୟ୍ୟ, ତଂ ତଦେୱ କରେୟ୍ୟ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ। ସେୟ୍ୟଥା ୱା ପନ, ମାଣୱ, ଦକ୍ଖୋ ସୁୱଣ୍ଣକାରୋ ୱା ସୁୱଣ୍ଣକାରନ୍ତେୱାସୀ ୱା ସୁପରିକମ୍ମକତସ୍ମିଂ ସୁୱଣ୍ଣସ୍ମିଂ ୟଞ୍ଞଦେୱ ସୁୱଣ୍ଣୱିକତିଂ ଆକଙ୍ଖେୟ୍ୟ, ତଂ ତଦେୱ କରେୟ୍ୟ ଅଭିନିପ୍ଫାଦେୟ୍ୟ। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ …ପେ… ୟମ୍ପି ମାଣୱ ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିୟୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିୟେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଇଦ୍ଧିୱିଧାୟ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଅନେକୱିହିତଂ ଇଦ୍ଧିୱିଧଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋତି। ଏକୋପି ହୁତ୍ୱା ବହୁଧା ହୋତି …ପେ… ୟାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକାପି କାୟେନ ୱସଂ ୱତ୍ତେତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାୟ।

୪୭୫। ''ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ…ପେ… ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଦିବ୍ବାୟ ସୋତଧାତୁୟା ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଦିବ୍ବାୟ ସୋତଧାତୁୟା ୱିସୁଦ୍ଧାୟ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସିକାୟ ଉଭୋ ସଦ୍ଦେ ସୁଣାତି ଦିବ୍ବେ ଚ ମାନୁସେ ଚ ୟେ ଦୂରେ ସନ୍ତିକେ ଚ। ସେୟ୍ୟଥାପି, ମାଣୱ, ପୁରିସୋ ଅଦ୍ଧାନମଗ୍ଗପ୍ପଟିପନ୍ନୋ। ସୋ ସୁଣେୟ୍ୟ ଭେରିସଦ୍ଦମ୍ପି ମୁଦିଙ୍ଗସଦ୍ଦମ୍ପି ସଙ୍ଖପଣୱଦିନ୍ଦିମସଦ୍ଦମ୍ପି। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଭେରିସଦ୍ଦୋ ଇତିପି ମୁଦିଙ୍ଗସଦ୍ଦୋ ଇତିପି ସଙ୍ଖପଣୱଦିନ୍ଦିମସଦ୍ଦୋ ଇତି'ପି [ଇତିପୀତି (କ।)]। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ…ପେ…। ୟମ୍ପି ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ…ପେ… ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଦିବ୍ବାୟ ସୋତଧାତୁୟା ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଦିବ୍ବାୟ ସୋତଧାତୁୟା ୱିସୁଦ୍ଧାୟ

ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସିକାଯ ଉଭୋ ସଦ୍ଦେ ସୁଣାତି ଦିବ୍ବେ ଚ ମାନୁସେ ଚ ଯେ ଦୂରେ ସନ୍ତିକେ ଚ। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାଯ।

୪୭୬। ‘‘ସୋ ଏଵଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ଵିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଚେତୋପରିଯଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ପରସତ୍ତାନଂ ପରପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଚେତସା ଚେତୋ ପରିଚ୍ଚ ପଜାନାତି, ‘ସରାଗଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ସରାଗଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ଵୀତରାଗଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଵୀତରାଗଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ସଦୋସଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ସଦୋସଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ଵୀତଦୋସଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଵୀତଦୋସଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ସମୋହଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ସମୋହଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ଵୀତମୋହଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଵୀତମୋହଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ସଙ୍ଖିତ୍ତଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ସଙ୍ଖିତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ଵିକ୍ଖିତ୍ତଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଵିକ୍ଖିତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ମହଗ୍ଗତଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ମହଗ୍ଗତଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ଅମହଗ୍ଗତଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଅମହଗ୍ଗତଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ସଉତ୍ତରଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ସଉତ୍ତରଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ଅନୁତ୍ତରଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଅନୁତ୍ତରଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ସମାହିତଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ସମାହିତଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ଅସମାହିତଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଅସମାହିତଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ଵିମୁତ୍ତଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଵିମୁତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି, ‘ଅଵିମୁତ୍ତଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଅଵିମୁତ୍ତଂ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି ପଜାନାତି।

‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ଇତ୍ଥୀ ଵା ପୁରିସୋ ଵା ଦହରୋ ଯୁଵା ମଣ୍ଡନକଜାତିକୋ ଆଦାସେ ଵା ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅଚ୍ଛେ ଵା ଉଦକପତ୍ତେ ସକଂ ମୁଖନିମିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚଵେକ୍ଖମାନୋ ସକଣିକଂ ଵା ସକଣିକନ୍ତି ଜାନେଯ୍ୟ, ଅକଣିକଂ ଵା ଅକଣିକନ୍ତି ଜାନେଯ୍ୟ। ଏଵମେଵ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ…ପେ… ଯମ୍ପି, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ସମାହିତେ…ପେ… ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଚେତୋପରିଯଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ପରସତ୍ତାନଂ ପୁରପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଚେତସା ଚେତୋ ପରିଚ୍ଚ ପଜାନାତି, ସରାଗଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ସରାଗଂ ଚିତ୍ତନ୍ତି ପଜାନାତି…ପେ… ଅଵିମୁତ୍ତଂ ଵା ଚିତ୍ତଂ ଅଵିମୁତ୍ତଂ ଚିତ୍ତନ୍ତି ପଜାନାତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାଯ।

୪୭୭। ‘‘ସୋ ଏଵଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ…ପେ… ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ପୁବ୍ବେନିଵାସାନୁସ୍ସତିଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଅନେକଵିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିଵାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି। ସେଯ୍ୟଥିଦଂ, ଏକମ୍ପି ଜାତିଂ ଦ୍ଵେପି ଜାତିଯୋ ତିସ୍ସୋପି ଜାତିଯୋ ଚତସ୍ସୋପି ଜାତିଯୋ ପଞ୍ଚପି ଜାତିଯୋ ଦସପି ଜାତିଯୋ ଵୀସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ତିଂସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ଚତ୍ତାଲୀସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ପଞ୍ଞାସମ୍ପି ଜାତିଯୋ ଜାତିସତମ୍ପି ଜାତିସହସ୍ସମ୍ପି ଜାତିସତସହସ୍ସମ୍ପି ଅନେକେପି ସଂଵଟ୍ଟକପ୍ପେ ଅନେକେପି ଵିଵଟ୍ଟକପ୍ପେ ଅନେକେପି ସଂଵଟ୍ଟଵିଵଟ୍ଟକପ୍ପେ – ‘ଅମୁତ୍ରାସିଂ ଏଵଂନାମୋ ଏଵଂଗୋତ୍ତୋ ଏଵଂଵଣ୍ଣୋ ଏଵମାହାରୋ ଏଵଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂଵେଦୀ ଏଵମାଯୁପରିଯନ୍ତୋ। ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଅମୁତ୍ର ଉଦପାଦିଂ; ତତ୍ରାପାସିଂ ଏଵଂନାମୋ ଏଵଂଗୋତ୍ତୋ ଏଵଂଵଣ୍ଣୋ ଏଵମାହାରୋ ଏଵଂସୁଖଦୁକ୍ଖପ୍ପଟିସଂଵେଦୀ ଏଵମାଯୁପରିଯନ୍ତୋ; ସୋ ତତୋ ଚୁତୋ ଇଧୂପପନ୍ନୋ’ତି। ଇତି ସାକାରଂ ସଉଦ୍ଦେସଂ ଅନେକଵିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିଵାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି।

‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ପୁରିସୋ ସକମ୍ହା ଗାମା ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ; ତମ୍ହାପି ଗାମା ଅଞ୍ଞଂ ଗାମଂ ଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ; ସୋ ତମ୍ହା ଗାମା ସକଂଯେଵ ଗାମଂ ପଚ୍ଚାଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ । ତସ୍ସ ଏଵମସ୍ସ – ‘ଅହଂ ଖୋ ସକମ୍ହା ଗାମା ଅମୁଂ ଗାମଂ ଅଗଚ୍ଛିଂ, ତତ୍ର ଏଵଂ ଅଟ୍ଠାସିଂ ଏଵଂ ନିସୀଦିଂ ଏଵଂ ଅଭାସିଂ ଏଵଂ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସିଂ। ସୋ ତମ୍ହାପି ଗାମା ଅମୁଂ ଗାମଂ ଗଚ୍ଛିଂ, ତତ୍ରାପି ଏଵଂ ଅଟ୍ଠାସିଂ ଏଵଂ ନିସୀଦିଂ ଏଵଂ ଅଭାସିଂ ଏଵଂ ତୁଣ୍ହୀ ଅହୋସିଂ। ସୋମ୍ହି ତମ୍ହା ଗାମା ସକଂଯେଵ ଗାମଂ ପଚ୍ଚାଗତୋ’ତି। ଏଵମେଵ ଖୋ, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ…ପେ… ଯମ୍ପି, ମାଣଵ, ଭିକ୍ଖୁ ଏଵଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ…ପେ… ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ପୁବ୍ବେନିଵାସାନୁସ୍ସତିଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି । ସୋ ଅନେକଵିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିଵାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି। ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଏକମ୍ପି ଜାତିଂ…ପେ… ଇତି ସାକାରଂ ସଉଦ୍ଦେସଂ ଅନେକଵିହିତଂ ପୁବ୍ବେନିଵାସଂ ଅନୁସ୍ସରତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାଯ।

୪୭୮। ‘‘ସୋ ଏଵଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ…ପେ… ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ସତ୍ତାନଂ ଚୁତୂପପାତଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ଵିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ ସତ୍ତେ ପସ୍ସତି ଚଵମାନେ ଉପପଜ୍ଜମାନେ ହୀନେ ପଣୀତେ ସୁଵଣ୍ଣେ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣେ ସୁଗତେ ଦୁଗ୍ଗତେ, ଯଥାକମ୍ମୂପଗେ ସତ୍ତେ ପଜାନାତି – ‘ଇମେ ଵତ ଭୋନ୍ତୋ ସତ୍ତା କାଯଦୁଚ୍ଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ଵଚୀଦୁଚ୍ଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ମନୋଦୁଚ୍ଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ଅରିଯାନଂ ଉପଵାଦକା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକା ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିକମ୍ମସମାଦାନା। ତେ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଅପାଯଂ ଦୁଗ୍ଗତିଂ ଵିନିପାତଂ ନିରଯଂ ଉପପନ୍ନା। ଇମେ ଵା ପନ ଭୋନ୍ତୋ ସତ୍ତା କାଯସୁଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ଵଚୀସୁଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ମନୋସୁଚରିତେନ ସମନ୍ନାଗତା ଅରିଯାନଂ ଅନୁପଵାଦକା ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକା ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠିକମ୍ମସମାଦାନା। ତେ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ସୁଗତିଂ ସଗ୍ଗଂ ଲୋକଂ ଉପପନ୍ନା’ତି। ଇତି ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ଵିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ ସତ୍ତେ ପସ୍ସତି ଚଵମାନେ ଉପପଜ୍ଜମାନେ ହୀନେ ପଣୀତେ ସୁଵଣ୍ଣେ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣେ ସୁଗତେ ଦୁଗ୍ଗତେ, ଯଥାକମ୍ମୂପଗେ ସତ୍ତେ ପଜାନାତି।

‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣଵ, ମଜ୍ଝେସିଙ୍ଘାଟକେ ପାସାଦୋ, ତତ୍ଥ ଚକ୍ଖୁମା ପୁରିସୋ ଠିତୋ ପସ୍ସେଯ୍ୟ ମନୁସ୍ସେ ଗେହଂ ପଵିସନ୍ତେପି ନିକ୍ଖମନ୍ତେପି ରଥିକାଯପି

ୱୀଥିଂ ସଞ୍ଚରନ୍ତେ ମଜ୍ଝେସିଙ୍ଘାଟକେ ନିସିନ୍ନେପି। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଏତେ ମନୁସ୍ସା ଗେହଂ ପୱିସନ୍ତି, ଏତେ ନିକ୍ଖମନ୍ତି, ଏତେ ରଥିକାଯ ୱୀଥିଂ ସଞ୍ଚରନ୍ତି, ଏତେ ମଜ୍ଝେସିଙ୍ଘାଟକେ ନିସିନ୍ନା'ତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ...ପେ... ଯମ୍ପି, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ...ପେ... ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ସତ୍ତାନଂ ଚୁତୂପପାତଞ୍ଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଦିବ୍ବେନ ଚକ୍ଖୁନା ୱିସୁଦ୍ଧେନ ଅତିକ୍କନ୍ତମାନୁସକେନ ସତ୍ତେ ପସ୍ସତି ଚୱମାନେ ଉପପଜ୍ଜମାନେ ହୀନେ ପଣୀତେ ସୁୱଣ୍ଣେ ଦୁବ୍ବଣ୍ଣେ ସୁଗତେ ଦୁଗ୍ଗତେ, ଯଥାକମ୍ମୂପଗେ ସତ୍ତେ ପଜାନାତି। ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାଯ।

୪୭୯। ''ସୋ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ପରିସୁଦ୍ଧେ ପରିଯୋଦାତେ ଅନଙ୍ଗଣେ ୱିଗତୂପକ୍କିଲେସେ ମୁଦୁଭୂତେ କମ୍ମନିଯେ ଠିତେ ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଆସୱାନଂ ଖଯଞ୍ଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖସମୁଦଯୋତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧୋତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଦୁକ୍ଖନିରୋଧଗାମିନୀ ପଟିପଦାତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି; ଇମେ ଆସୱାତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଆସୱସମୁଦଯୋତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି, ଅଯଂ ଆସୱନିରୋଧୋତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି , ଅଯଂ ଆସୱନିରୋଧଗାମିନୀ ପଟିପଦାତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି। ତସ୍ସ ଏୱଂ ଜାନତୋ ଏୱଂ ପସ୍ସତୋ କାମାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ଭୱାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ଅୱିଜ୍ଜାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ୱିମୁତ୍ତସ୍ମିଂ ୱିମୁତ୍ତମିତି ଞାଣଂ ହୋତି। 'ଖୀଣା ଜାତି, ୱୁସିତଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, କତଂ କରଣୀଯଂ, ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯା'ତି ପଜାନାତି।

''ସେଯ୍ୟଥାପି, ମାଣୱ, ପବ୍ବତସଙ୍ଖେପେ ଉଦକରହଦୋ ଅଚ୍ଛୋ ୱିପ୍ପସନ୍ନୋ ଅନାୱିଲୋ। ତତ୍ଥ ଚକ୍ଖୁମା ପୁରିସୋ ତୀରେ ଠିତୋ ପସ୍ସେଯ୍ୟ ସିପ୍ପିକସମ୍ବୁକମ୍ପି ସକ୍ଖରକଥଲମ୍ପି ମଚ୍ଛଗୁମ୍ବମ୍ପି ଚରନ୍ତମ୍ପି ତିଟ୍ଠନ୍ତମ୍ପି। ତସ୍ସ ଏୱମସ୍ସ – 'ଅଯଂ ଖୋ ଉଦକରହଦୋ ଅଚ୍ଛୋ ୱିପ୍ପସନ୍ନୋ ଅନାୱିଲୋ। ତତ୍ରିମେ ସିପ୍ପିକସମ୍ବୁକାପି ସକ୍ଖରକଥଲାପି ମଚ୍ଛଗୁମ୍ବାପି ଚରନ୍ତିପି ତିଟ୍ଠନ୍ତିପୀ'ତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ...ପେ... ଯମ୍ପି, ମାଣୱ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱଂ ସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ...ପେ... ଆନେଞ୍ଜପ୍ପତ୍ତେ ଆସୱାନଂ ଖଯଞ୍ଞାଣାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି। ସୋ ଇଦଂ ଦୁକ୍ଖନ୍ତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି...ପେ... ଆସୱନିରୋଧଗାମିନୀ ପଟିପଦାତି ଯଥାଭୂତଂ ପଜାନାତି। ତସ୍ସ ଏୱଂ ଜାନତୋ ଏୱଂ ପସ୍ସତୋ କାମାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ଭୱାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ଅୱିଜ୍ଜାସୱାପି ଚିତ୍ତଂ ୱିମୁଚ୍ଚତି, ୱିମୁତ୍ତସ୍ମିଂ ୱିମୁତ୍ତମିତି ଞାଣଂ ହୋତି, 'ଖୀଣା ଜାତି, ୱୁସିତଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ, କତଂ କରଣୀଯଂ, ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯା'ତି ପଜାନାତି । ଇଦମ୍ପିସ୍ସ ହୋତି ପଞ୍ଞାଯ।

୪୮୦। ''ଅଯଂ ଖୋ, ସୋ ମାଣୱ, ଅରିଯୋ ପଞ୍ଞାକ୍ଖନ୍ଧୋ ଯସ୍ସ ସୋ ଭଗୱା ୱଣ୍ଣୱାଦୀ ଅହୋସି, ଯତ୍ଥ ଚ ଇମଂ ଜନତଂ ସମାଦପେସି ନିୱେସେସି ପତିଟ୍ଠାପେସି। ନତ୍ଥି ଚେୱେତ୍ଥ ଉତ୍ତରିକରଣୀଯ''ନ୍ତି।

''ଅଚ୍ଛରିଯଂ , ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅବ୍ଭୁତଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ! ସୋ ଚାଯଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିଯୋ ପଞ୍ଞାକ୍ଖନ୍ଧୋ ପରିପୁଣ୍ଣୋ, ନୋ ଅପରିପୁଣ୍ଣୋ। ଏୱଂ ପରିପୁଣ୍ଣଂ ଚାହଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅରିଯଂ ପଞ୍ଞାକ୍ଖନ୍ଧଂ ଇତୋ ବହିଦ୍ଧା ଅଞ୍ଞେସୁ ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣେସୁ ନ ସମନୁପସ୍ସାମି। ନତ୍ଥି ଚେୱେତ୍ଥ [ନ ସମନୁପସ୍ସାମି...ପେ... ନତ୍ଥି ନୋ କିଞ୍ଚି (ସ୍ୟା। କ।)] ଉତ୍ତରିକରଣୀଯଂ [ଉତ୍ତରିଂ କରଣୀଯନ୍ତି (ସୀ। ସ୍ୟା। ପୀ।) ଉତ୍ତରିକରଣୀଯନ୍ତି (କ।)]। ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ! ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ୱା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେଯ୍ୟ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ୱା ୱିୱରେଯ୍ୟ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ୱା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେଯ୍ୟ, ଅନ୍ଧକାରେ ୱା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେଯ୍ୟ 'ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ'ତି। ଏୱମେୱଂ ଭୋତା ଆନନ୍ଦେନ ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ। ଏସାହଂ, ଭୋ ଆନନ୍ଦ, ତଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଉପାସକଂ ମଂ ଭୱଂ ଆନନ୍ଦୋ ଧାରେତୁ ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ପାଣୁପେତଂ ସରଣଂ ଗତ''ନ୍ତି।

ସୁଭସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ଦସମଂ।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୧। କେୱଡ୍ଢସୁତ୍ତଂ

କେୱଡ୍ଢଗହପତିପୁତ୍ତୱତ୍ଥୁ

୪୮୧। ଏୱଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗୱା ନାଳନ୍ଦାଯଂ ୱିହରତି ପାୱାରିକମ୍ବୱନେ। ଅଥ ଖୋ କେୱଡ୍ଢୋ ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ଯେନ ଭଗୱା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ଅଭିୱାଦେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ କେୱଡ୍ଢୋ ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ଅଯଂ, ଭନ୍ତେ, ନାଳନ୍ଦା ଇଦ୍ଧା ଚେୱ ଫୀତା ଚ ବହୁଜନା ଆକିଣ୍ଣମନୁସ୍ସା ଭଗୱତି ଅଭିପ୍ପସନ୍ନା। ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା ଏକଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ସମାଦିସତୁ, ଯୋ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମା, ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯଂ କରିସ୍ସତି; ଏୱାଯଂ ନାଳନ୍ଦା ଭିଯ୍ୟୋସୋ ମତ୍ତାଯ ଭଗୱତି ଅଭିପ୍ପସୀଦିସ୍ସତୀ''ତି। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଭଗୱା କେୱଡ୍ଢଂ ଗହପତିପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ନ ଖୋ ଅହଂ, କେୱଡ୍ଢ, ଭିକ୍ଖୂନଂ ଏୱଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମି – ଏଥ ତୁମ୍ହେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଗିହୀନଂ ଓଦାତୱସନାନଂ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମା ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯଂ କରୋଥା''ତି।

୪୮୨। ଦୁତିଯମ୍ପି ଖୋ କେୱଡ୍ଢୋ ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ନାହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱନ୍ତଂ ଧଂସେମି; ଅପି ଚ, ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ଅଯଂ, ଭନ୍ତେ, ନାଳନ୍ଦା ଇଦ୍ଧା ଚେୱ ଫୀତା ଚ ବହୁଜନା ଆକିଣ୍ଣମନୁସ୍ସା ଭଗୱତି ଅଭିପ୍ପସନ୍ନା। ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା ଏକଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ସମାଦିସତୁ, ଯୋ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମା ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯଂ କରିସ୍ସତି; ଏୱାଯଂ ନାଳନ୍ଦା ଭିଯ୍ୟୋସୋ ମତ୍ତାଯ ଭଗୱତି ଅଭିପ୍ପସୀଦିସ୍ସତୀ'''ତି। ଦୁତିଯମ୍ପି ଖୋ ଭଗୱା କେୱଡ୍ଢଂ ଗହପତିପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ନ ଖୋ ଅହଂ, କେୱଡ୍ଢ, ଭିକ୍ଖୂନଂ ଏୱଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେମି – ଏଥ ତୁମ୍ହେ, ଭିକ୍ଖୱେ, ଗିହୀନଂ ଓଦାତୱସନାନଂ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମା ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯଂ କରୋଥା'''ତି।

ତତିଯମ୍ପି ଖୋ କେୱଡ୍ଢୋ ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – ''ନାହଂ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱନ୍ତଂ ଧଂସେମି; ଅପି ଚ, ଏୱଂ ୱଦାମି – 'ଅଯଂ, ଭନ୍ତେ, ନାଳନ୍ଦା ଇଦ୍ଧା ଚେୱ ଫୀତା ଚ ବହୁଜନା ଆକିଣ୍ଣମନୁସ୍ସା ଭଗୱତି ଅଭିପ୍ପସନ୍ନା। ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ, ଭଗୱା ଏକଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ସମାଦିସତୁ, ଯୋ ଉତ୍ତରିମନୁସ୍ସଧମ୍ମା ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯଂ କରିସ୍ସତି। ଏୱାଯଂ ନାଳନ୍ଦା ଭିଯ୍ୟୋସୋ ମତ୍ତାଯ ଭଗୱତି ଅଭିପ୍ପସୀଦିସ୍ସତୀ'ତି।

ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯଂ

୪୮୩। ''ତୀଣି ଖୋ ଇମାନି, କେୱଡ୍ଢ, ପାଟିହାରିଯାନି ମଯା ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦିତାନି। କତମାନି ତୀଣି? ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯଂ, ଆଦେସନାପାଟିହାରିଯଂ , ଅନୁସାସନୀପାଟିହାରିଯଂ।

୪୮୪। ''କତମଞ୍ଚ, କେୱଡ୍ଢ, ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯଂ? ଇଧ, କେୱଡ୍ଢ, ଭିକ୍ଖୁ ଅନେକୱିହିତଂ ଇଦ୍ଧିୱିଧଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋତି। ଏକୋପି ହୁତ୍ୱା ବହୁଧା ହୋତି, ବହୁଧାପି ହୁତ୍ୱା ଏକୋ ହୋତି; ଆୱିଭାୱଂ ତିରୋଭାୱଂ ତିରୋକୁଟ୍ଟଂ ତିରୋପାକାରଂ ତିରୋପବ୍ବତଂ ଅସଜ୍ଜମାନୋ ଗଚ୍ଛତି ସେଯ୍ୟଥାପି ଆକାସେ; ପଥୱିଯାପି ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନିମୁଜ୍ଜଂ କରୋତି ସେଯ୍ୟଥାପି ଉଦକେ; ଉଦକେପି ଅଭିଜ୍ଜମାନେ ଗଚ୍ଛତି ସେଯ୍ୟଥାପି ପଥୱିଯଂ; ଆକାସେପି ପଲ୍ଲଙ୍କେନ କମତି ସେଯ୍ୟଥାପି ପକ୍ଖୀ ସକୁଣୋ; ଇମେପି ଚନ୍ଦିମସୂରିଯେ ଏୱଂ ମହିଦ୍ଧିକେ ଏୱଂ ମହାନୁଭାୱେ ପାଣିନା ପରାମସତି ପରିମଜ୍ଜତି; ଯାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକାପି କାଯେନ ୱସଂ ୱତ୍ତେତି।

''ତମେନଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ସଦ୍ଧୋ ପସନ୍ନୋ ପସ୍ସତି ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅନେକୱିହିତଂ ଇଦ୍ଧିୱିଧଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋନ୍ତଂ – ଏକୋପି ହୁତ୍ୱା ବହୁଧା ହୋନ୍ତଂ, ବହୁଧାପି ହୁତ୍ୱା ଏକୋ ହୋନ୍ତଂ; ଆୱିଭାୱଂ ତିରୋଭାୱଂ; ତିରୋକୁଟ୍ଟଂ ତିରୋପାକାରଂ ତିରୋପବ୍ବତଂ ଅସଜ୍ଜମାନଂ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ସେଯ୍ୟଥାପି ଆକାସେ; ପଥୱିଯାପି ଉମ୍ମୁଜ୍ଜନିମୁଜ୍ଜଂ କରୋନ୍ତଂ ସେଯ୍ୟଥାପି ଉଦକେ; ଉଦକେପି ଅଭିଜ୍ଜମାନେ ଗଚ୍ଛନ୍ତଂ ସେଯ୍ୟଥାପି ପଥୱିଯଂ; ଆକାସେପି ପଲ୍ଲଙ୍କେନ କମନ୍ତଂ ସେଯ୍ୟଥାପି ପକ୍ଖୀ ସକୁଣୋ; ଇମେପି ଚନ୍ଦିମସୂରିଯେ ଏୱଂ ମହିଦ୍ଧିକେ ଏୱଂ ମହାନୁଭାୱେ ପାଣିନା ପରାମସନ୍ତଂ ପରିମଜ୍ଜନ୍ତଂ ଯାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକାପି କାଯେନ ୱସଂ ୱତ୍ତେନ୍ତଂ।

''ତମେନଂ ସୋ ସଦ୍ଧୋ ପସନ୍ନୋ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଅସ୍ସଦ୍ଧସ୍ସ ଅପ୍ପସନ୍ନସ୍ସ ଆରୋଚେତି – 'ଅଚ୍ଛରିଯଂ ୱତ, ଭୋ, ଅବ୍ଭୁତଂ ୱତ, ଭୋ, ସମଣସ୍ସ ମହିଦ୍ଧିକତା ମହାନୁଭାୱତା। ଅମାହଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅଦ୍ଦସଂ ଅନେକୱିହିତଂ ଇଦ୍ଧିୱିଧଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋନ୍ତଂ – ଏକୋପି ହୁତ୍ୱା ବହୁଧା ହୋନ୍ତଂ, ବହୁଧାପି ହୁତ୍ୱା ଏକୋ ହୋନ୍ତଂ…ପେ… ଯାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକାପି କାଯେନ ୱସଂ ୱତ୍ତେନ୍ତ'ନ୍ତି।

‘‘ତମେନଂ ସୋ ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ ଅପ୍ପସନ୍ନୋ ତଂ ସଦ୍ଧଂ ପସନ୍ନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ – ‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ଗନ୍ଧାରୀ ନାମ ୱିଜ୍ଜା। ତାଯ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ଅନେକୱିହିତଂ ଇଦ୍ଧିୱିଧଂ ପଚ୍ଚନୁଭୋତି – ଏକୋପି ହୁତ୍ୱା ବହୁଧା ହୋତି, ବହୁଧାପି ହୁତ୍ୱା ଏକୋ ହୋତି…ପେ… ଯାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକାପି କାଯେନ ୱସଂ ୱତ୍ତେତୀ’ତି।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, କେୱଟ୍ଟ, ଅପି ନୁ ସୋ ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ ଅପ୍ପସନ୍ନୋ ତଂ ସଦ୍ଧଂ ପସନ୍ନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟା’’ତି? ‘‘ୱଦେୟ୍ୟ, ଭନ୍ତେ’’ତି। ‘‘ଇମଂ ଖୋ ଅହଂ, କେୱଟ୍ଟ, ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯେ ଆଦୀନୱଂ ସମ୍ପସ୍ସମାନୋ ଇଦ୍ଧିପାଟିହାରିଯେନ ଅଟ୍ଟୀଯାମି ହରାଯାମି ଜିଗୁଚ୍ଛାମି’’।

ଆଦେସନାପାଟିହାରିଯଂ

୪୮୫। ‘‘କତମଞ୍ଚ, କେୱଟ୍ଟ, ଆଦେସନାପାଟିହାରିଯଂ? ଇଧ, କେୱଟ୍ଟ, ଭିକ୍ଖୁ ପରସତ୍ତାନଂ ପରପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଚିତ୍ତମ୍ପି ଆଦିସତି, ଚେତସିକମ୍ପି ଆଦିସତି, ୱିତକ୍କିତମ୍ପି ଆଦିସତି, ୱିଚାରିତମ୍ପି ଆଦିସତି – ‘ଏୱମ୍ପି ତେ ମନୋ, ଇତ୍ଥମ୍ପି ତେ ମନୋ, ଇତିପି ତେ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି।

‘‘ତମେନଂ ଅଞ୍ଞତରୋ ସଦ୍ଧୋ ପସନ୍ନୋ ପସ୍ସତି ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ପରସତ୍ତାନଂ ପରପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଚିତ୍ତମ୍ପି ଆଦିସନ୍ତଂ, ଚେତସିକମ୍ପି ଆଦିସନ୍ତଂ, ୱିତକ୍କିତମ୍ପି ଆଦିସନ୍ତଂ, ୱିଚାରିତମ୍ପି ଆଦିସନ୍ତଂ – ‘ଏୱମ୍ପି ତେ ମନୋ, ଇତ୍ଥମ୍ପି ତେ ମନୋ, ଇତିପି ତେ ଚିତ୍ତ’ନ୍ତି। ତମେନଂ ସୋ ସଦ୍ଧୋ ପସନ୍ନୋ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଅସ୍ସଦ୍ଧସ୍ସ ଅପ୍ପସନ୍ନସ୍ସ ଆରୋଚେତି – ‘ଅଚ୍ଛରିଯଂ ୱତ, ଭୋ, ଅବ୍ଭୁତଂ ୱତ, ଭୋ, ସମଣସ୍ସ ମହିଦ୍ଧିକତା ମହାନୁଭାୱତା। ଅମାହଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଅଦ୍ଦସଂ ପରସତ୍ତାନଂ ପରପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଚିତ୍ତମ୍ପି ଆଦିସନ୍ତଂ, ଚେତସିକମ୍ପି ଆଦିସନ୍ତଂ, ୱିତକ୍କିତମ୍ପି ଆଦିସନ୍ତଂ, ୱିଚାରିତମ୍ପି ଆଦିସନ୍ତଂ – ‘‘ଏୱମ୍ପି ତେ ମନୋ, ଇତ୍ଥମ୍ପି ତେ ମନୋ, ଇତିପି ତେ ଚିତ୍ତ’’’ନ୍ତି।

‘‘ତମେନଂ ସୋ ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ ଅପ୍ପସନ୍ନୋ ତଂ ସଦ୍ଧଂ ପସନ୍ନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ – ‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭୋ, ମଣିକା ନାମ ୱିଜ୍ଜା; ତାଯ ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ପରସତ୍ତାନଂ ପରପୁଗ୍ଗଲାନଂ ଚିତ୍ତମ୍ପି ଆଦିସତି, ଚେତସିକମ୍ପି ଆଦିସତି, ୱିତକ୍କିତମ୍ପି ଆଦିସତି, ୱିଚାରିତମ୍ପି ଆଦିସତି – ‘ଏୱମ୍ପି ତେ ମନୋ, ଇତ୍ଥମ୍ପି ତେ ମନୋ, ଇତିପି ତେ ଚିତ୍ତ’’’ନ୍ତି।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, କେୱଟ୍ଟ, ଅପି ନୁ ସୋ ଅସ୍ସଦ୍ଧୋ ଅପ୍ପସନ୍ନୋ ତଂ ସଦ୍ଧଂ ପସନ୍ନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟା’’ତି ? ‘‘ୱଦେୟ୍ୟ, ଭନ୍ତେ’’ତି। ‘‘ଇମଂ ଖୋ ଅହଂ, କେୱଟ୍ଟ, ଆଦେସନାପାଟିହାରିଯେ ଆଦୀନୱଂ ସମ୍ପସ୍ସମାନୋ ଆଦେସନାପାଟିହାରିଯେନ ଅଟ୍ଟୀଯାମି ହରାଯାମି ଜିଗୁଚ୍ଛାମି’’।

ଅନୁସାସନୀପାଟିହାରିଯଂ

୪୮୬। ‘‘କତମଞ୍ଚ, କେୱଟ୍ଟ, ଅନୁସାସନୀପାଟିହାରିଯଂ? ଇଧ, କେୱଟ୍ଟ, ଭିକ୍ଖୁ ଏୱମନୁସାସତି – ‘ଏୱଂ ୱିତକ୍କେଥ, ମା ଏୱଂ ୱିତକ୍କଯିତ୍ଥ, ଏୱଂ ମନସିକରୋଥ, ମା ଏୱଂ ମନସାକତ୍ଥ, ଇଦଂ ପଜହଥ, ଇଦଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରଥା’ତି। ଇଦଂ ୱୁଚ୍ଚତି, କେୱଟ୍ଟ, ଅନୁସାସନୀପାଟିହାରିଯଂ।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, କେୱଟ୍ଟ, ଇଧ ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ …ପେ… (ଯଥା ୧୯୦-୨୧୨ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ ଏୱଂ ୱିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)। ଏୱଂ ଖୋ, କେୱଟ୍ଟ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି…ପେ… ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଇଦମ୍ପି ୱୁଚ୍ଚତି, କେୱଟ୍ଟ, ଅନୁସାସନୀପାଟିହାରିଯଂ…ପେ… ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ତତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ୱିହରତି। ଇଦମ୍ପି ୱୁଚ୍ଚତି, କେୱଟ୍ଟ, ଅନୁସାସନୀପାଟିହାରିଯଂ…ପେ… ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି…ପେ… ଇଦମ୍ପି ୱୁଚ୍ଚତି, କେୱଟ୍ଟ, ଅନୁସାସନୀପାଟିହାରିଯଂ…ପେ… ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯାତି ପଜାନାତି…ପେ… ଇଦମ୍ପି ୱୁଚ୍ଚତି, କେୱଟ୍ଟ, ଅନୁସାସନୀପାଟିହାରିଯଂ।

‘‘ଇମାନି ଖୋ, କେୱଟ୍ଟ, ତୀଣି ପାଟିହାରିଯାନି ମଯା ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପୱେଦିତାନି’’।

ଭୂତନିରୋଧେସକଭିକ୍ଖୁୱତ୍ଥୁ

୪୮୭। ‘‘ଭୂତପୁବ୍ବଂ, କେୱଟ୍ଟ, ଇମସ୍ମିଞ୍ଞେୱ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେ ଅଞ୍ଞତରସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଏୱଂ ଚେତସୋ ପରିୱିତକ୍କୋ ଉଦପାଦି – ‘କତ୍ଥ ନୁ ଖୋ ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ’ତି?

୪୮୮। ‘‘ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଟ୍ଟ, ଭିକ୍ଖୁ ତଥାରୂପଂ ସମାଧିଂ ସମାପଜ୍ଜି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ଦେୱଯାନିଯୋ ମଗ୍ଗୋ ପାତୁରହୋସି। ଅଥ ଖୋ

ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ଯେନ ଚାତୁମହାରାଜିକା ଦେୱା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚାତୁମହାରାଜିକେ ଦେୱେ ଏତଦୱୋଚ – 'କହ୍ଥ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି?

''ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, କେୱଦ୍ଧ, ଚାତୁମହାରାଜିକା ଦେୱା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – 'ମଯମ୍ପି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ନ ଜାନାମ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂତି [ୱାଯୋଧାତୁ। ଅତ୍ଥି ଖୋ (ପୀ। ଏୱମୁପରିପି)]। ଅତ୍ଥି ଖୋ [ୱାଯୋଧାତୁ। ଅତ୍ଥି ଖୋ (ପୀ। ଏୱମୁପରିପି)], ଭିକ୍ଖୁ, ଚତ୍ତାରୋ ମହାରାଜାନୋ ଅମ୍ହେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରା ଚ ପଣୀତତରା ଚ। ତେ ଖୋ ଏତଂ ଜାନେୟ୍ୟୁଂ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି।

୪୮୯। ''ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ଯେନ ଚତ୍ତାରୋ ମହାରାଜାନୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଚତ୍ତାରୋ ମହାରାଜେ ଏତଦୱୋଚ – 'କହ୍ଥ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି? ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, କେୱଦ୍ଧ, ଚତ୍ତାରୋ ମହାରାଜାନୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – 'ମଯମ୍ପି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ନ ଜାନାମ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ, ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ତାୱତିଂସା ନାମ ଦେୱା ଅମ୍ହେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରା ଚ ପଣୀତତରା ଚ। ତେ ଖୋ ଏତଂ ଜାନେୟ୍ୟୁଂ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି।

୪୯୦। ''ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ଯେନ ତାୱତିଂସା ଦେୱା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ତାୱତିଂସେ ଦେୱେ ଏତଦୱୋଚ – 'କହ୍ଥ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି? ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, କେୱଦ୍ଧ, ତାୱତିଂସା ଦେୱା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – 'ମଯମ୍ପି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ନ ଜାନାମ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ସକ୍କୋ ନାମ ଦେୱାନମିନ୍ଦୋ ଅମ୍ହେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରୋ ଚ ପଣୀତତରୋ ଚ। ସୋ ଖୋ ଏତଂ ଜାନେୟ୍ୟ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି।

୪୯୧। ''ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ଯେନ ସକ୍କୋ ଦେୱାନମିନ୍ଦୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ସକ୍କଂ ଦେୱାନମିନ୍ଦଂ ଏତଦୱୋଚ – 'କହ୍ଥ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି? ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, କେୱଦ୍ଧ, ସକ୍କୋ ଦେୱାନମିନ୍ଦୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ଅହମ୍ପି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ନ ଜାନାମି, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ଯାମା ନାମ ଦେୱା…ପେ… ସୁଯାମୋ ନାମ ଦେୱପୁତ୍ତୋ… ତୁସିତା ନାମ ଦେୱା… ସନ୍ତୁସ୍ସିତୋ ନାମ ଦେୱପୁତ୍ତୋ… ନିମ୍ମାନରତୀ ନାମ ଦେୱା … ସୁନିମ୍ମିତୋ ନାମ ଦେୱପୁତ୍ତୋ… ପରନିମ୍ମିତୱସୱତ୍ତୀ ନାମ ଦେୱା… ୱସୱତ୍ତୀ ନାମ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ଅମ୍ହେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରୋ ଚ ପଣୀତତରୋ ଚ। ସୋ ଖୋ ଏତଂ ଜାନେୟ୍ୟ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି।

୪୯୨। ''ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ଯେନ ୱସୱତ୍ତୀ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ୱସୱତ୍ତିଂ ଦେୱପୁତ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚ – 'କହ୍ଥ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି? ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ , କେୱଦ୍ଧ, ୱସୱତ୍ତୀ ଦେୱପୁତ୍ତୋ ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ଅହମ୍ପି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ନ ଜାନାମି ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ବ୍ରହ୍ମକାଯିକା ନାମ ଦେୱା ଅମ୍ହେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରା ଚ ପଣୀତତରା ଚ। ତେ ଖୋ ଏତଂ ଜାନେୟ୍ୟୁଂ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି।

୪୯୩। ''ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ତଥାରୂପଂ ସମାଧିଂ ସମାପଜ୍ଜି, ଯଥାସମାହିତେ ଚିତ୍ତେ ବ୍ରହ୍ମଯାନିଯୋ ମଗ୍ଗୋ ପାତୁରହୋସି। ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ଯେନ ବ୍ରହ୍ମକାଯିକା ଦେୱା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ବ୍ରହ୍ମକାଯିକେ ଦେୱେ ଏତଦୱୋଚ – 'କହ୍ଥ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି? ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, କେୱଦ୍ଧ, ବ୍ରହ୍ମକାଯିକା ଦେୱା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – 'ମଯମ୍ପି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ନ ଜାନାମ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂତି। ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ବ୍ରହ୍ମା ମହାବ୍ରହ୍ମା ଅଭିଭୂ ଅନଭିଭୂତୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁଦସୋ ୱସୱତ୍ତୀ ଇସ୍ସରୋ

କତ୍ତା ନିମ୍ମାତା ସେଟ୍ଠୋ ସଜିତା ୱସୀ ପିତା ଭୂତଭବ୍ୟାନଂ ଅମ୍ହେହି ଅଭିକ୍କନ୍ତତରୋ ଚ ପଣୀତତରୋ ଚ। ସୋ ଖୋ ଏତଂ ଜାନେୟ୍ୟ, ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ''ତି।

'''କହଂ ପନାୱୁସୋ, ଏତରହି ସୋ ମହାବ୍ରହ୍ମା'ତି? 'ମଯମ୍ପି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ନ ଜାନାମ, ଯତ୍ଥ ୱା ବ୍ରହ୍ମା ଯେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମା ଯହିଂ ୱା ବ୍ରହ୍ମା; ଅପି ଚ, ଭିକ୍ଖୁ, ଯଥା ନିମିତ୍ତା ଦିସ୍ସନ୍ତି, ଆଲୋକୋ ସଞ୍ଜାଯତି, ଓଭାସୋ ପାତୁଭୱତି, ବ୍ରହ୍ମା ପାତୁଭୱିସ୍ସତି, ବ୍ରହ୍ମୁନୋ ହେତଂ ପୁବ୍ବନିମିତ୍ତଂ ପାତୁଭାୱାଯ, ଯଦିଦଂ ଆଲୋକୋ ସଞ୍ଜାଯତି, ଓଭାସୋ ପାତୁଭୱତୀ'ତି। ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ମହାବ୍ରହ୍ମା ନଚିରସ୍ସେୱ ପାତୁରହୋସି ।

୪୯୪। ''ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ଯେନ ସୋ ମହାବ୍ରହ୍ମା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ତଂ ମହାବ୍ରହ୍ମାନଂ ଏତଦୱୋଚ – 'କହ୍ନ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ''ତି? ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, କେୱଦ୍ଧ, ସୋ ମହାବ୍ରହ୍ମା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ଅହମସ୍ମି, ଭିକ୍ଖୁ, ବ୍ରହ୍ମା ମହାବ୍ରହ୍ମା ଅଭିଭୂ ଅନଭିଭୂତୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁଦସୋ ୱସୱତ୍ତୀ ଇସ୍ସରୋ କତ୍ତା ନିମ୍ମାତା ସେଟ୍ଠୋ ସଜିତା ୱସୀ ପିତା ଭୂତଭବ୍ୟାନ'ନ୍ତି।

''ଦୁତିଯମ୍ପି ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ତଂ ମହାବ୍ରହ୍ମାନଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ନ ଖୋହଂ ତଂ, ଆୱୁସୋ, ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛାମି – ''ତ୍ୱମସି ବ୍ରହ୍ମା ମହାବ୍ରହ୍ମା ଅଭିଭୂ ଅନଭିଭୂତୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁଦସୋ ୱସୱତ୍ତୀ ଇସ୍ସରୋ କତ୍ତା ନିମ୍ମାତା ସେଟ୍ଠୋ ସଜିତା ୱସୀ ପିତା ଭୂତଭବ୍ୟାନ''ନ୍ତି। ଏୱଞ୍ଚ ଖୋ ଅହଂ ତଂ, ଆୱୁସୋ, ପୁଚ୍ଛାମି – ''କହ୍ନ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'''ତି?

''ଦୁତିଯମ୍ପି ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ମହାବ୍ରହ୍ମା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ଅହମସ୍ମି, ଭିକ୍ଖୁ, ବ୍ରହ୍ମା ମହାବ୍ରହ୍ମା ଅଭିଭୂ ଅନଭିଭୂତୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁଦସୋ ୱସୱତ୍ତୀ ଇସ୍ସରୋ କତ୍ତା ନିମ୍ମାତା ସେଟ୍ଠୋ ସଜିତା ୱସୀ ପିତା ଭୂତଭବ୍ୟାନ'ନ୍ତି। ତତିଯମ୍ପି ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ତଂ ମହାବ୍ରହ୍ମାନଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ନ ଖୋହଂ ତଂ, ଆୱୁସୋ, ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛାମି – ''ତ୍ୱମସି ବ୍ରହ୍ମା ମହାବ୍ରହ୍ମା ଅଭିଭୂ ଅନଭିଭୂତୋ ଅଞ୍ଞଦତ୍ଥୁଦସୋ ୱସୱତ୍ତୀ ଇସ୍ସରୋ କତ୍ତା ନିମ୍ମାତା ସେଟ୍ଠୋ ସଜିତା ୱସୀ ପିତା ଭୂତଭବ୍ୟାନ''ନ୍ତି। ଏୱଞ୍ଚ ଖୋ ଅହଂ ତଂ, ଆୱୁସୋ, ପୁଚ୍ଛାମି – ''କହ୍ନ ନୁ ଖୋ, ଆୱୁସୋ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'''ତି?

୪୯୫। ''ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ମହାବ୍ରହ୍ମା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ବାହାଯଂ ଗହେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଅପନେତ୍ୱା ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚ – 'ଇମେ ଖୋ ମଂ, ଭିକ୍ଖୁ, ବ୍ରହ୍ମକାଯିକା ଦେୱା ଏୱଂ ଜାନନ୍ତି, ''ନତ୍ଥି କିଞ୍ଚି ବ୍ରହ୍ମୁନୋ ଅଞ୍ଞାତଂ, ନତ୍ଥି କିଞ୍ଚି ବ୍ରହ୍ମୁନୋ ଅଦିଟ୍ଠଂ, ନତ୍ଥି କିଞ୍ଚି ବ୍ରହ୍ମୁନୋ ଅୱିଦିତଂ, ନତ୍ଥି କିଞ୍ଚି ବ୍ରହ୍ମୁନୋ ଅସଚ୍ଛିକତ''ନ୍ତି। ତସ୍ମାହଂ ତେସଂ ସମ୍ମୁଖା ନ ବ୍ୟାକାସିଂ। ଅହମ୍ପି ଖୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ନ ଜାନାମି ଯତ୍ଥିମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂତି। ତସ୍ମାତିହ, ଭିକ୍ଖୁ, ତୁୟ୍ହେୱେତଂ ଦୁକ୍କଟଂ, ତୁୟ୍ହେୱେତଂ ଅପରଦ୍ଧଂ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ତଂ ଭଗୱନ୍ତଂ ଅତିଧାୱିତ୍ୱା ବହିଦ୍ଧା ପରିୟେଟ୍ଠିଂ ଆପଜ୍ଜସି ଇମସ୍ସ ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେୟ୍ୟାକରଣାଯ। ଗଚ୍ଛ ତ୍ୱଂ, ଭିକ୍ଖୁ, ତମେୱ ଭଗୱନ୍ତଂ ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଇମଂ ପଞ୍ହଂ ପୁଚ୍ଛ, ଯଥା ଚ ତେ ଭଗୱା ବ୍ୟାକରୋତି, ତଥା ନଂ ଧାରେୟ୍ୟାସୀ'ତି।

୪୯୬। ''ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ – ସେୟ୍ୟଥାପି ନାମ ବଲୱା ପୁରିସୋ ସମିଞ୍ଜିତଂ ୱା ବାହଂ ପସାରେୟ୍ୟ, ପସାରିତଂ ୱା ବାହଂ ସମିଞ୍ଜେୟ୍ୟ ଏୱମେୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ଅନ୍ତରହିତୋ ମମ ପୁରତୋ ପାତୁରହୋସି। ଅଥ ଖୋ ସୋ, କେୱଦ୍ଧ, ଭିକ୍ଖୁ ମଂ ଅଭିୱାଦେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି, ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ, କେୱଦ୍ଧ, ସୋ ଭିକ୍ଖୁ ମଂ ଏତଦୱୋଚ – 'କହ୍ନ ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାଯୋଧାତୂ'ତି?

ତୀରଦସ୍ସିସକୁଣୁପମା

୪୯୭। ''ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ଅହଂ, କେୱଦ୍ଧ, ତଂ ଭିକ୍ଖୁଂ ଏତଦୱୋଚଂ – 'ଭୂତପୁବ୍ବଂ, ଭିକ୍ଖୁ, ସାମୁଦ୍ଦିକା ୱାଣିଜା ତୀରଦସ୍ସିଂ ସକୁଣଂ ଗହେତ୍ୱା ନାୱାଯ ସମୁଦ୍ଦଂ ଅଜ୍ଝୋଗାହନ୍ତି। ତେ ଅତୀରଦକ୍ଖିନିଯା ନାୱାଯ ତୀରଦସ୍ସିଂ ସକୁଣଂ ମୁଞ୍ଚନ୍ତି। ସୋ ଗଚ୍ଛତେୱ ପୁରତ୍ଥିମଂ ଦିସଂ, ଗଚ୍ଛତି ଦକ୍ଖିଣଂ ଦିସଂ, ଗଚ୍ଛତି ପଚ୍ଛିମଂ ଦିସଂ, ଗଚ୍ଛତି ଉତ୍ତରଂ ଦିସଂ, ଗଚ୍ଛତି ଉଦ୍ଧଂ ଦିସଂ, ଗଚ୍ଛତି ଅନୁଦିସଂ। ସଚେ ସୋ ସମନ୍ତା ତୀରଂ ପସ୍ସତି, ତଥାଗତକୋୱ [ତଥାପକ୍କନ୍ତୋୱ (ସ୍ୟା।)] ହୋତି। ସଚେ ପନ ସୋ ସମନ୍ତା ତୀରଂ ନ ପସ୍ସତି, ତମେୱ ନାୱଂ ପଚ୍ଚାଗଚ୍ଛତି। ଏୱମେୱ ଖୋ ତ୍ୱଂ, ଭିକ୍ଖୁ, ଯତୋ ଯାୱ ବ୍ରହ୍ମଲୋକା ପରିଯେସମାନୋ ଇମସ୍ସ ପଞ୍ହସ୍ସ ୱେୟ୍ୟାକରଣଂ ନାଜ୍ଝଗା, ଅଥ ମମଞ୍ଞେୱ ସନ୍ତିକେ ପଚ୍ଚାଗତୋ। ନ ଖୋ ଏସୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ପଞ୍ହୋ ଏୱଂ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ –

‘କତ୍ଥ ନୁ ଖୋ, ଭନ୍ତେ, ଇମେ ଚତ୍ତାରୋ ମହାଭୂତା ଅପରିସେସା ନିରୁଜ୍ଝନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ପଥୱୀଧାତୁ ଆପୋଧାତୁ ତେଜୋଧାତୁ ୱାୟୋଧାତୂ’ତି?

୪୯୮। ‘‘ଏୱଞ୍ଚ ଖୋ ଏସୋ, ଭିକ୍ଖୁ, ପଞ୍ହୋ ପୁଚ୍ଛିତବ୍ବୋ –

‘କତ୍ଥ ଆପୋ ଚ ପଥୱୀ, ତେଜୋ ୱାୟୋ ନ ଗାଧତି;

କତ୍ଥ ଦୀଘଞ୍ଚ ରସ୍ସଞ୍ଚ, ଅଣୁଂ ଥୂଲଂ ସୁଭାସୁଭଂ;

କତ୍ଥ ନାମଞ୍ଚ ରୂପଞ୍ଚ, ଅସେସଂ ଉପରୁଜ୍ଝତୀ’ତି।

୪୯୯। ‘‘ତତ୍ର ୱେୟ୍ୟାକରଣଂ ଭୱତି –

‘ୱିଞ୍ଞାଣଂ ଅନିଦସ୍ସନଂ, ଅନନ୍ତଂ ସବ୍ବତୋପଭଂ;

ଏତ୍ଥ ଆପୋ ଚ ପଥୱୀ, ତେଜୋ ୱାୟୋ ନ ଗାଧତି।

ଏତ୍ଥ ଦୀଘଞ୍ଚ ରସ୍ସଞ୍ଚ, ଅଣୁଂ ଥୂଲଂ ସୁଭାସୁଭଂ;

ଏତ୍ଥ ନାମଞ୍ଚ ରୂପଞ୍ଚ, ଅସେସଂ ଉପରୁଜ୍ଝତି;

ୱିଞ୍ଞାଣସ୍ସ ନିରୋଧେନ, ଏତ୍ଥେତଂ ଉପରୁଜ୍ଝତୀ’ତି।

୫୦୦। ଇଦମୱୋଚ ଭଗୱା। ଅତ୍ତମନୋ କେୱଟ୍ଟୋ ଗହପତିପୁତ୍ତୋ ଭଗୱତୋ ଭାସିତଂ ଅଭିନନ୍ଦୀତି।

କେୱଟ୍ଟସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ଏକାଦସମଂ।

Proper display of the text below may depend on webfonts, which in turn require being connected to the internet

୧୨। ଲୋହିଚ୍ଚସୁତ୍ତଂ

ଲୋହିଚ୍ଚବ୍ରାହ୍ମଣଓ୍ୱତ୍ଥୁ

୫୦୧। ଏଓ୍ୱଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗଓ୍ୱା କୋସଲେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଯେନ ସାଲଓ୍ୱତିକା ତଦଓ୍ୱସରି। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସାଲଓ୍ୱତିକଂ ଅଜ୍ଝାଓ୍ୱସତି ସତ୍ତୁସ୍ସଦଂ ସତିଣକଟ୍ଠୋଦକଂ ସଧଞ୍ଞଂ ରାଜଭୋଗ୍ଗଂ ରଞ୍ଞା ପସେନଦିନା କୋସଲେନ ଦିନ୍ନଂ ରାଜଦାଯଂ, ବ୍ରହ୍ମଦେଯ୍ୟଂ।

୫୦୨। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ଲୋହିଚ୍ଚସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଏଓ୍ୱରୂପଂ ପାପକଂ ଦିଟ୍ଠିଗତଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ ହୋତି – ‘‘ଇଧ ସମଣୋ ଓ୍ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଓ୍ୱା କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ, କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗନ୍ତ୍ୱା ନ ପରସ୍ସ ଆରୋଚେଯ୍ୟ, କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତି। ସେଯ୍ୟଥାପି ନାମ ପୁରାଣଂ ବନ୍ଧନଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ନଓ୍ୱଂ ବନ୍ଧନଂ କରେଯ୍ୟ, ଏଓ୍ୱଂସମ୍ପଦମିଦଂ ପାପକଂ ଲୋଭଧମ୍ମଂ ଓ୍ୱଦାମି, କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତୀ’’ତି।

୫୦୩। ଅସ୍ସୋସି ଖୋ ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ – ‘‘ସମଣୋ ଖଲୁ, ଭୋ, ଗୋତମୋ ସକ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସକ୍ୟକୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ କୋସଲେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ସାଲଓ୍ୱତିକଂ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ତଂ ଖୋ ପନ ଭଓ୍ୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏଓ୍ୱଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – ‘ଇତିପି ସୋ ଭଗଓ୍ୱା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଓ୍ୱିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକଓ୍ୱିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେଓ୍ୱମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗଓ୍ୱା’। ସୋ ଇମଂ ଲୋକଂ ସଦେଓ୍ୱକଂ ସମାରକଂ ସବ୍ରହ୍ମକଂ ସସ୍ସମଣବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜଂ ସଦେଓ୍ୱମନୁସ୍ସଂ ସଯଂ ଅଭିଞ୍ଞା ସଚ୍ଛିକତ୍ୱା ପଓ୍ୱେଦେତି। ସୋ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି ଆଦିକଲ୍ୟାଣଂ ମଜ୍ଝେକଲ୍ୟାଣଂ ପରିଯୋସାନକଲ୍ୟାଣଂ ସାତ୍ଥଂ ସବ୍ୟଞ୍ଜନଂ କେଓ୍ୱଲପରିପୁଣ୍ଣଂ ପରିସୁଦ୍ଧଂ ବ୍ରହ୍ମଚରିଯଂ ପକାସେତି। ସାଧୁ ଖୋ ପନ ତଥାରୂପାନଂ ଅରହତଂ ଦସ୍ସନଂ ହୋତୀ’’ତି।

୫୦୪। ଅଥ ଖୋ ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ରୋସିକଂ [ଭେସିକଂ (ସୀ। ପୀ।)] ନ୍ହାପିତଂ ଆମନ୍ତେସି – ‘‘ଏହି ତ୍ୱଂ, ସମ୍ମ ରୋସିକେ, ଯେନ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ତେନୁପସଙ୍କମ ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ମମ ଓ୍ୱଚନେନ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ଅପ୍ପାବାଧଂ ଅପ୍ପାତଙ୍କଂ ଲହୁଟ୍ଠାନଂ ବଲଂ ଫାସୁଓ୍ୱିହାରଂ ପୁଚ୍ଛ – ଲୋହିଚ୍ଚୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଓ୍ୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଅପ୍ପାବାଧଂ ଅପ୍ପାତଙ୍କଂ ଲହୁଟ୍ଠାନଂ ବଲଂ ଫାସୁଓ୍ୱିହାରଂ ପୁଚ୍ଛତୀ’’ତି। ଏଓ୍ୱଞ୍ଚ ଓ୍ୱଦେହି – ‘‘ଅଧିଓ୍ୱାସେତୁ କିର ଭଓ୍ୱଂ ଗୋତମୋ ଲୋହିଚ୍ଚସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ସ୍ୱାତନାଯ ଭତ୍ତଂ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନା’’ତି।

୫୦୫। ‘‘ଏଓ୍ୱଂ, ଭୋ’’ତି [ଏଓ୍ୱଂ ଭନ୍ତେତି (ସୀ। ପୀ।)] ଖୋ ରୋସିକା ନ୍ହାପିତୋ ଲୋହିଚ୍ଚସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା ଯେନ ଭଗଓ୍ୱା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗଓ୍ୱନ୍ତଂ ଅଭିଓ୍ୱାଦେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ରୋସିକା ନ୍ହାପିତୋ ଭଗଓ୍ୱନ୍ତଂ ଏତଦଓ୍ୱୋଚ – ‘‘ଲୋହିଚ୍ଚୋ, ଭନ୍ତେ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗଓ୍ୱନ୍ତଂ ଅପ୍ପାବାଧଂ ଅପ୍ପାତଙ୍କଂ ଲହୁଟ୍ଠାନଂ ବଲଂ ଫାସୁଓ୍ୱିହାରଂ ପୁଚ୍ଛତି; ଏଓ୍ୱଞ୍ଚ ଓ୍ୱଦେତି – ଅଧିଓ୍ୱାସେତୁ କିର, ଭନ୍ତେ, ଭଗଓ୍ୱା ଲୋହିଚ୍ଚସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ସ୍ୱାତନାଯ ଭତ୍ତଂ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନା’’ତି। ଅଧିଓ୍ୱାସେସି ଭଗଓ୍ୱା ତୁଣ୍ହୀଭାଓ୍ୱେନ।

୫୦୬। ଅଥ ଖୋ ରୋସିକା ନ୍ହାପିତୋ ଭଗଓ୍ୱତୋ ଅଧିଓ୍ୱାସନଂ ଓ୍ୱିଦିତ୍ୱା ଉଟ୍ଠାଯାସନା ଭଗଓ୍ୱନ୍ତଂ ଅଭିଓ୍ୱାଦେତ୍ୱା ପଦକ୍ଖିଣଂ କତ୍ୱା ଯେନ ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଲୋହିଚ୍ଚଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଏତଦଓ୍ୱୋଚ – ‘‘ଅଓ୍ୱୋଚୁମ୍ହା ଖୋ ମଯଂ ଭୋତୋ [ମଯଂ ଭନ୍ତେ ତଓ୍ୱ (ସୀ। ପୀ।)] ଓ୍ୱଚନେନ ତଂ ଭଗଓ୍ୱନ୍ତଂ – ‘ଲୋହିଚ୍ଚୋ, ଭନ୍ତେ, ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗଓ୍ୱନ୍ତଂ ଅପ୍ପାବାଧଂ ଅପ୍ପାତଙ୍କଂ ଲହୁଟ୍ଠାନଂ ବଲଂ ଫାସୁଓ୍ୱିହାରଂ ପୁଚ୍ଛତି; ଏଓ୍ୱଞ୍ଚ ଓ୍ୱଦେତି – ଅଧିଓ୍ୱାସେତୁ କିର, ଭନ୍ତେ, ଭଗଓ୍ୱା ଲୋହିଚ୍ଚସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ସ୍ୱାତନାଯ ଭତ୍ତଂ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନା’ତି। ଅଧିଓ୍ୱୁଟ୍ଠଞ୍ଚ ପନ ତେନ ଭଗଓ୍ୱତା’’ତି।

୫୦୭। ଅଥ ଖୋ ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତସ୍ସା ରତ୍ତିଯା ଅଚ୍ଚଯେନ ସକେ ନିଓ୍ୱେସନେ ପଣୀତଂ ଖାଦନୀଯଂ ଭୋଜନୀଯଂ ପଟିଯାଦାପେତ୍ୱା ରୋସିକଂ ନ୍ହାପିତଂ ଆମନ୍ତେସି – ‘‘ଏହି ତ୍ୱଂ, ସମ୍ମ ରୋସିକେ, ଯେନ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ତେନୁପସଙ୍କମ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ସମଣସ୍ସ ଗୋତମସ୍ସ କାଲଂ ଆରୋଚେହି – କାଲୋ ଭୋ, ଗୋତମ, ନିଟ୍ଠିତଂ ଭତ୍ତ’’ନ୍ତି। ‘‘ଏଓ୍ୱଂ, ଭୋ’’ତି ଖୋ ରୋସିକା ନ୍ହାପିତୋ ଲୋହିଚ୍ଚସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ପଟିସ୍ସୁତ୍ୱା ଯେନ ଭଗଓ୍ୱା ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ୱା ଭଗଓ୍ୱନ୍ତଂ ଅଭିଓ୍ୱାଦେତ୍ୱା ଏକମନ୍ତଂ ଅଟ୍ଠାସି । ଏକମନ୍ତଂ ଠିତୋ ଖୋ ରୋସିକା ନ୍ହାପିତୋ ଭଗଓ୍ୱତୋ କାଲଂ ଆରୋଚେସି – ‘‘କାଲୋ, ଭନ୍ତେ, ନିଟ୍ଠିତଂ ଭତ୍ତ’’ନ୍ତି।

୫୦୮। ଅଥ ଖୋ ଭଗଓ୍ୱା ପୁବ୍ବଣ୍ହସମଯଂ ନିଓ୍ୱାସେତ୍ୱା ପତ୍ତଚୀଓ୍ୱରମାଦାଯ ସଦ୍ଧିଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ଯେନ ସାଲଓ୍ୱତିକା ତେନୁପସଙ୍କମି। ତେନ ଖୋ ପନ

ସମଯେନ ରୋସିକା ନ୍ହାପିତୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ପିଟ୍ଠିତୋ ପିଟ୍ଠିତୋ ଅନୁବନ୍ଧୋ ହୋତି। ଅଥ ଖୋ ରୋସିକା ନ୍ହାପିତୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ଲୋହିଚ୍ଚସ୍ସ, ଭନ୍ତେ, ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ଏଵରୂପଂ ପାପକଂ ଦିଟ୍ଠିଗତଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ – ‘ଇଧ ସମଣୋ ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଵା କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗନ୍ତ୍ଵା ନ ପରସ୍ସ ଆରୋଚେୟ୍ୟ – କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତି। ସେୟ୍ୟଥାପି ନାମ ପୁରାଣଂ ବନ୍ଧନଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ଵା ଅଞ୍ଞଂ ନଵଂ ବନ୍ଧନଂ କରେୟ୍ୟ, ଏଵଂ ସମ୍ପଦମିଦଂ ପାପକଂ ଲୋଭଧମ୍ମଂ ଵଦାମି – କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତୀ’ତି। ସାଧୁ, ଭନ୍ତେ, ଭଗଵା ଲୋହିଚ୍ଚଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଏତସ୍ମା ପାପକା ଦିଟ୍ଠିଗତା ଵିଵେଚେତୂ’’ତି। ‘‘ଅପ୍ପେଵ ନାମ ସିୟା ରୋସିକେ, ଅପ୍ପେଵ ନାମ ସିୟା ରୋସିକେ’’ତି।

ଅଥ ଖୋ ଭଗଵା ଯେନ ଲୋହିଚ୍ଚସ୍ସ ବ୍ରାହ୍ମଣସ୍ସ ନିଵେସନଂ ତେନୁପସଙ୍କମି; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ପଞ୍ଞତ୍ତେ ଆସନେ ନିସୀଦି । ଅଥ ଖୋ ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ବୁଦ୍ଧପ୍ପମୁଖଂ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଂ ପଣୀତେନ ଖାଦନୀଯେନ ଭୋଜନୀଯେନ ସହତ୍ଥା ସନ୍ତପ୍ପେସି ସମ୍ପଵାରେସି।

ଲୋହିଚ୍ଚବ୍ରାହ୍ମଣାନୁଯୋଗୋ

୫୦୯। ଅଥ ଖୋ ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଭୁତ୍ତାଵିଂ ଓନୀତପତ୍ତପାଣିଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ନୀଚଂ ଆସନଂ ଗହେତ୍ଵା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦି। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନଂ ଖୋ ଲୋହିଚ୍ଚଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଂ ଭଗଵା ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ସଚ୍ଚଂ କିର ତେ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଏଵରୂପଂ ପାପକଂ ଦିଟ୍ଠିଗତଂ ଉପ୍ପନ୍ନଂ – ‘ଇଧ ସମଣୋ ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଵା କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗନ୍ତ୍ଵା ନ ପରସ୍ସ ଆରୋଚେୟ୍ୟ – କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତି। ସେୟ୍ୟଥାପି ନାମ ପୁରାଣଂ ବନ୍ଧନଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ଵା ଅଞ୍ଞଂ ନଵଂ ବନ୍ଧନଂ କରେୟ୍ୟ, ଏଵଂ ସମ୍ପଦମିଦଂ ପାପକଂ ଲୋଭଧମ୍ମଂ ଵଦାମି, କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତୀ’’’ ତି? ‘‘ଏଵଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି ଲୋହିଚ୍ଚ ନନୁ ତ୍ଵଂ ସାଲଵତିକଂ ଅଜ୍ଝାଵସସୀ’’ତି? ‘‘ଏଵଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଯୋ ନୁ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଏଵଂ ଵଦେୟ୍ୟ – ‘ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସାଲଵତିକଂ ଅଜ୍ଝାଵସତି। ଯା ସାଲଵତିକାଯ ସମୁଦଯସଞ୍ଜାତି ଲୋହିଚ୍ଚୋଵ ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଏକକୋ ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ନ ଅଞ୍ଞେସଂ ଦଦେୟ୍ୟା’ତି। ଏଵଂ ଵାଦୀ ସୋ ଯେ ତଂ ଉପଜୀଵନ୍ତି, ତେସଂ ଅନ୍ତରାଯକରୋ ଵା ହୋତି, ନୋ ଵା’’ତି?

‘‘ଅନ୍ତରାଯକରୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅନ୍ତରାଯକରୋ ସମାନୋ ହିତାନୁକମ୍ପୀ ଵା ତେସଂ ହୋତି ଅହିତାନୁକମ୍ପୀ ଵା’’ତି? ‘‘ଅହିତାନୁକମ୍ପୀ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅହିତାନୁକମ୍ପିସ୍ସ ମେତ୍ତଂ ଵା ତେସୁ ଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତଂ ହୋତି ସପତ୍ତକଂ ଵା’’ତି? ‘‘ସପତ୍ତକଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସପତ୍ତକେ ଚିତ୍ତେ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତେ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ଵା ହୋତି ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠି ଵା’’ତି? ‘‘ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିସ୍ସ ଖୋ ଅହଂ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଦ୍ଵିନ୍ନଂ ଗତୀନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଗତିଂ ଵଦାମି – ନିରଯଂ ଵା ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିଂ ଵା’’।

୫୧୦। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଲୋହିଚ୍ଚ, ନନୁ ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ କାସିକୋସଲଂ ଅଜ୍ଝାଵସତୀ’’ତି? ‘‘ଏଵଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଯୋ ନୁ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଏଵଂ ଵଦେୟ୍ୟ – ‘ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ କାସିକୋସଲଂ ଅଜ୍ଝାଵସତି; ଯା କାସିକୋସଲେ ସମୁଦଯସଞ୍ଜାତି, ରାଜାଵ ତଂ ପସେନଦି କୋସଲୋ ଏକକୋ ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ନ ଅଞ୍ଞେସଂ ଦଦେୟ୍ୟା’ତି। ଏଵଂ ଵାଦୀ ସୋ ଯେ ରାଜାନଂ ପସେନଦିଂ କୋସଲଂ ଉପଜୀଵନ୍ତି ତୁମ୍ହେ ଚେଵ ଅଞ୍ଞେ ଚ, ତେସଂ ଅନ୍ତରାଯକରୋ ଵା ହୋତି, ନୋ ଵା’’ତି?

‘‘ଅନ୍ତରାଯକରୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅନ୍ତରାଯକରୋ ସମାନୋ ହିତାନୁକମ୍ପୀ ଵା ତେସଂ ହୋତି ଅହିତାନୁକମ୍ପୀ ଵା’’ତି? ‘‘ଅହିତାନୁକମ୍ପୀ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଅହିତାନୁକମ୍ପିସ୍ସ ମେତ୍ତଂ ଵା ତେସୁ ଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତଂ ହୋତି ସପତ୍ତକଂ ଵା’’ତି? ‘‘ସପତ୍ତକଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସପତ୍ତକେ ଚିତ୍ତେ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତେ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ଵା ହୋତି ସମ୍ମାଦିଟ୍ଠି ଵା’’ତି? ‘‘ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିସ୍ସ ଖୋ ଅହଂ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଦ୍ଵିନ୍ନଂ ଗତୀନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଗତିଂ ଵଦାମି – ନିରଯଂ ଵା ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିଂ ଵା’’।

୫୧୧। ‘‘ଇତି କିର, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଯୋ ଏଵଂ ଵଦେୟ୍ୟ – ‘‘ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ସାଲଵତିକଂ ଅଜ୍ଝାଵସତି; ଯା ସାଲଵତିକାଯ ସମୁଦଯସଞ୍ଜାତି, ଲୋହିଚ୍ଚୋଵ ତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଏକକୋ ପରିଭୁଞ୍ଜେୟ୍ୟ, ନ ଅଞ୍ଞେସଂ ଦଦେୟ୍ୟା’’ତି। ଏଵଂଵାଦୀ ସୋ ଯେ ତଂ ଉପଜୀଵନ୍ତି, ତେସଂ ଅନ୍ତରାଯକରୋ ହୋତି। ଅନ୍ତରାଯକରୋ ସମାନୋ ଅହିତାନୁକମ୍ପୀ ହୋତି, ଅହିତାନୁକମ୍ପିସ୍ସ ସପତ୍ତକଂ ଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତଂ ହୋତି, ସପତ୍ତକେ ଚିତ୍ତେ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତେ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ହୋତି। ଏଵମେଵ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଯୋ ଏଵଂ ଵଦେୟ୍ୟ – ‘‘ଇଧ ସମଣୋ ଵା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଵା କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ, କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗନ୍ତ୍ଵା ନ ପରସ୍ସ ଆରୋଚେୟ୍ୟ, କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତି। ସେୟ୍ୟଥାପି ନାମ ପୁରାଣଂ ବନ୍ଧନଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ଵା ଅଞ୍ଞଂ ନଵଂ ବନ୍ଧନଂ କରେୟ୍ୟ… ପେ… କରିସ୍ସତୀ’’ତି। ଏଵଂଵାଦୀ ସୋ ଯେ ତେ କୁଲପୁତ୍ତା ତଥାଗତପ୍ପଵେଦିତଂ ଧମ୍ମଵିନଯଂ ଆଗମ୍ମ ଏଵରୂପଂ ଉଳାରଂ ଵିସେସଂ ଅଧିଗଚ୍ଛନ୍ତି, ସୋତାପତ୍ତିଫଲମ୍ପି ସଚ୍ଛିକରୋନ୍ତି, ସକଦାଗାମିଫଲମ୍ପି ସଚ୍ଛିକରୋନ୍ତି, ଅନାଗାମିଫଲମ୍ପି ସଚ୍ଛିକରୋନ୍ତି, ଅରହତ୍ତମ୍ପି ସଚ୍ଛିକରୋନ୍ତି, ଯେ ଚିମେ ଦିବ୍ବା ଗବ୍ଭା ପରିପାଚେନ୍ତି ଦିବ୍ବାନଂ ଭଵାନଂ ଅଭିନିବ୍ବତ୍ତିଯା, ତେସଂ ଅନ୍ତରାଯକରୋ ହୋତି, ଅନ୍ତରାଯକରୋ ସମାନୋ ଅହିତାନୁକମ୍ପୀ ହୋତି ,

ଅହିତାନୁକମ୍ପିସ୍ସ ସପତ୍ତକଂ ଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତଂ ହୋତି, ସପତ୍ତକେ ଚିତ୍ତେ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତେ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ହୋତି। ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିସ୍ସ ଖୋ ଅହଂ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଗତୀନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଗତିଂ ୱଦାମି – ନିରଯଂ ୱା ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିଂ ୱା।

୫୧୨। ''ଇତି କିର, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଯୋ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ଯ – ''ରାଜା ପସେନଦି କୋସଲୋ କାସିକୋସଲଂ ଅଜ୍ଝାୱସତି; ଯା କାସିକୋସଲେ ସମୁଦଯସଞ୍ଜାତି, ରାଜାୱ ତଂ ପସେନଦି କୋସଲୋ ଏକକୋ ପରିଭୁଞ୍ଜେଯ୍ଯ, ନ ଅଞ୍ଞେସଂ ଦଦେଯ୍ଯା''ତି। ଏୱଂୱାଦୀ ସୋ ଯେ ରାଜାନଂ ପସେନଦିଂ କୋସଲଂ ଉପଜୀୱନ୍ତି ତୁମ୍ହେ ଚେୱ ଅଞ୍ଞେ ଚ, ତେସଂ ଅନ୍ତରାଯକରୋ ହୋତି। ଅନ୍ତରାଯକରୋ ସମାନୋ ଅହିତାନୁକମ୍ପୀ ହୋତି, ଅହିତାନୁକମ୍ପିସ୍ସ ସପତ୍ତକଂ ଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତଂ ହୋତି, ସପତ୍ତକେ ଚିତ୍ତେ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତେ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ହୋତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଯୋ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ଯ – ''ଇଧ ସମଣୋ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ୱା କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗଚ୍ଛେଯ୍ଯ, କୁସଲଂ ଧମ୍ମଂ ଅଧିଗନ୍ତ୍ୱା ନ ପରସ୍ସ ଆରୋଚେଯ୍ଯ, କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତି। ସେଯ୍ଯଥାପି ନାମ…ପେ… କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତୀ''ତି, ଏୱଂ ୱାଦୀ ସୋ ଯେ ତେ କୁଲପୁତ୍ତା ତଥାଗତପ୍ପୱେଦିତଂ ଧମ୍ମୱିନଯଂ ଆଗମ୍ମ ଏୱରୂପଂ ଉଳାରଂ ୱିସେସଂ ଅଧିଗଚ୍ଛନ୍ତି, ସୋତାପତ୍ତିଫଲମ୍ପି ସଚ୍ଛିକରୋନ୍ତି, ସକଦାଗାମିଫଲମ୍ପି ସଚ୍ଛିକରୋନ୍ତି, ଅନାଗାମିଫଲମ୍ପି ସଚ୍ଛିକରୋନ୍ତି, ଅରହତ୍ତମ୍ପି ସଚ୍ଛିକରୋନ୍ତି। ଯେ ଚିମେ ଦିବ୍ବା ଗବ୍ଭା ପରିପାଚେନ୍ତି ଦିବ୍ବାନଂ ଭୱାନଂ ଅଭିନିବ୍ବତ୍ତିଯା, ତେସଂ ଅନ୍ତରାଯକରୋ ହୋତି, ଅନ୍ତରାଯକରୋ ସମାନୋ ଅହିତାନୁକମ୍ପୀ ହୋତି, ଅହିତାନୁକମ୍ପିସ୍ସ ସପତ୍ତକଂ ଚିତ୍ତଂ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତଂ ହୋତି, ସପତ୍ତକେ ଚିତ୍ତେ ପଚ୍ଚୁପଟ୍ଠିତେ ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠି ହୋତି। ମିଚ୍ଛାଦିଟ୍ଠିସ୍ସ ଖୋ ଅହଂ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଦ୍ୱିନ୍ନଂ ଗତୀନଂ ଅଞ୍ଞତରଂ ଗତିଂ ୱଦାମି – ନିରଯଂ ୱା ତିରଚ୍ଛାନଯୋନିଂ ୱା।

ତଯୋ ଚୋଦନାରହା

୫୧୩। ''ତଯୋ ଖୋମେ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥାରୋ, ଯେ ଲୋକେ ଚୋଦନାରହା; ଯୋ ଚ ପନେୱରୂପେ ସତ୍ଥାରୋ ଚୋଦେତି, ସା ଚୋଦନା ଭୂତା ତଚ୍ଛା ଧମ୍ମିକା ଅନୱଜ୍ଜା । କତମେ ତଯୋ? ଇଧ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଏକଚ୍ଚୋ ସତ୍ଥା ଯସ୍ସତ୍ଥାଯ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ ହୋତି, ସ୍ୱାସ୍ସ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥୋ ଅନନୁପ୍ପତ୍ତୋ ହୋତି। ସୋ ତଂ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥଂ ଅନନୁପାପୁଣିତ୍ୱା ସାୱକାନଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି – ''ଇଦଂ ୱୋ ହିତାଯ ଇଦଂ ୱୋ ସୁଖାଯା''ତି। ତସ୍ସ ସାୱକା ନ ସୁସ୍ସୂସନ୍ତି, ନ ସୋତଂ ଓଦହନ୍ତି, ନ ଅଞ୍ଞା ଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେନ୍ତି, ୱୋକ୍କମ୍ମ ଚ ସତ୍ଥୁସାସନା ୱତ୍ତନ୍ତି। ସୋ ଏୱମସ୍ସ ଚୋଦେତବ୍ବୋ – ''ଆଯସ୍ମା ଖୋ ଯସ୍ସତ୍ଥାଯ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ, ସୋ ତେ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥୋ ଅନନୁପ୍ପତ୍ତୋ, ତଂ ତ୍ୱଂ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥଂ ଅନନୁପାପୁଣିତ୍ୱା ସାୱକାନଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି – 'ଇଦଂ ୱୋ ହିତାଯ ଇଦଂ ୱୋ ସୁଖାଯା'ତି । ତସ୍ସ ତେ ସାୱକା ନ ସୁସ୍ସୂସନ୍ତି, ନ ସୋତଂ ଓଦହନ୍ତି, ନ ଅଞ୍ଞା ଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେନ୍ତି, ୱୋକ୍କମ୍ମ ଚ ସତ୍ଥୁସାସନା ୱତ୍ତନ୍ତି। ସେଯ୍ଯଥାପି ନାମ ଓସକ୍କନ୍ତିଯା ୱା ଉସ୍ସକ୍କେଯ୍ଯ, ପରମ୍ମୁଖିଂ ୱା ଆଲିଙ୍ଗେଯ୍ଯ, ଏୱଂ ସମ୍ପଦମିଦଂ ପାପକଂ ଲୋଭଧମ୍ମଂ ୱଦାମି – କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତୀ''ତି। ଅଯଂ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ପଠମୋ ସତ୍ଥା, ଯୋ ଲୋକେ ଚୋଦନାରହୋ; ଯୋ ଚ ପନେୱରୂପଂ ସତ୍ଥାରଂ ଚୋଦେତି, ସା ଚୋଦନା ଭୂତା ତଚ୍ଛା ଧମ୍ମିକା ଅନୱଜ୍ଜା।

୫୧୪। ''ପୁନ ଚପରଂ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଇଧେକଚ୍ଚୋ ସତ୍ଥା ଯସ୍ସତ୍ଥାଯ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ ହୋତି, ସ୍ୱାସ୍ସ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥୋ ଅନନୁପ୍ପତ୍ତୋ ହୋତି। ସୋ ତଂ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥଂ ଅନନୁପାପୁଣିତ୍ୱା ସାୱକାନଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି – ''ଇଦଂ ୱୋ ହିତାଯ, ଇଦଂ ୱୋ ସୁଖାଯା''ତି। ତସ୍ସ ସାୱକା ସୁସ୍ସୂସନ୍ତି, ସୋତଂ ଓଦହନ୍ତି, ଅଞ୍ଞା ଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେନ୍ତି, ନ ଚ ୱୋକ୍କମ୍ମ ସତ୍ଥୁସାସନା ୱତ୍ତନ୍ତି। ସୋ ଏୱମସ୍ସ ଚୋଦେତବ୍ବୋ – ''ଆଯସ୍ମା ଖୋ ଯସ୍ସତ୍ଥାଯ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ, ସୋ ତେ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥୋ ଅନନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ତଂ ତ୍ୱଂ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥଂ ଅନନୁପାପୁଣିତ୍ୱା ସାୱକାନଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି – 'ଇଦଂ ୱୋ ହିତାଯ ଇଦଂ ୱୋ ସୁଖାଯା'ତି। ତସ୍ସ ତେ ସାୱକା ସୁସ୍ସୂସନ୍ତି, ସୋତଂ ଓଦହନ୍ତି , ଅଞ୍ଞା ଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେନ୍ତି, ନ ଚ ୱୋକ୍କମ୍ମ ସତ୍ଥୁସାସନା ୱତ୍ତନ୍ତି। ସେଯ୍ଯଥାପି ନାମ ସକଂ ଖେତ୍ତଂ ଓହାଯ ପରଂ ଖେତ୍ତଂ ନିଦ୍ଦାଯିତବ୍ବଂ ମଞ୍ଞେଯ୍ଯ , ଏୱଂ ସମ୍ପଦମିଦଂ ପାପକଂ ଲୋଭଧମ୍ମଂ ୱଦାମି – କିଞ୍ହି ପରୋ ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତୀ''ତି। ଅଯଂ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଦୁତିଯୋ ସତ୍ଥା, ଯୋ, ଲୋକେ ଚୋଦନାରହୋ; ଯୋ ଚ ପନେୱରୂପଂ ସତ୍ଥାରଂ ଚୋଦେତି, ସା ଚୋଦନା ଭୂତା ତଚ୍ଛା ଧମ୍ମିକା ଅନୱଜ୍ଜା।

୫୧୫। ''ପୁନ ଚପରଂ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଇଧେକଚ୍ଚୋ ସତ୍ଥା ଯସ୍ସତ୍ଥାଯ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ ହୋତି, ସ୍ୱାସ୍ସ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥୋ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ ହୋତି। ସୋ ତଂ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥଂ ଅନୁପାପୁଣିତ୍ୱା ସାୱକାନଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେତି – ''ଇଦଂ ୱୋ ହିତାଯ ଇଦଂ ୱୋ ସୁଖାଯା''ତି। ତସ୍ସ ସାୱକା ନ ସୁସ୍ସୂସନ୍ତି, ନ ସୋତଂ ଓଦହନ୍ତି, ନ ଅଞ୍ଞା ଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେନ୍ତି, ୱୋକ୍କମ୍ମ ଚ ସତ୍ଥୁସାସନା ୱତ୍ତନ୍ତି। ସୋ ଏୱମସ୍ସ ଚୋଦେତବ୍ବୋ – ''ଆଯସ୍ମା ଖୋ ଯସ୍ସତ୍ଥାଯ ଅଗାରସ୍ମା ଅନଗାରିଯଂ ପବ୍ବଜିତୋ, ସୋ ତେ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥୋ ଅନୁପ୍ପତ୍ତୋ। ତଂ ତ୍ୱଂ ସାମଞ୍ଞତ୍ଥଂ ଅନୁପାପୁଣିତ୍ୱା ସାୱକାନଂ ଧମ୍ମଂ ଦେସେସି – 'ଇଦଂ ୱୋ ହିତାଯ ଇଦଂ ୱୋ ସୁଖାଯା'ତି। ତସ୍ସ ତେ ସାୱକା ନ ସୁସ୍ସୂସନ୍ତି, ନ ସୋତଂ ଓଦହନ୍ତି, ନ ଅଞ୍ଞା ଚିତ୍ତଂ ଉପଟ୍ଠପେନ୍ତି , ୱୋକ୍କମ୍ମ ଚ ସତ୍ଥୁସାସନା ୱତ୍ତନ୍ତି। ସେଯ୍ଯଥାପି ନାମ ପୁରାଣଂ ବନ୍ଧନଂ ଛିନ୍ଦିତ୍ୱା ଅଞ୍ଞଂ ନୱଂ ବନ୍ଧନଂ କରେଯ୍ଯ, ଏୱଂ ସମ୍ପଦମିଦଂ ପାପକଂ ଲୋଭଧମ୍ମଂ ୱଦାମି, କିଞ୍ହି ପରୋ

ପରସ୍ସ କରିସ୍ସତୀ’’ତି। ଅଯଂ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ତତିଯୋ ସତ୍ଥା, ଯୋ ଲୋକେ ଚୋଦନାରହୋ; ଯୋ ଚ ପନେଵରୂପଂ ସତ୍ଥାରଂ ଚୋଦେତି, ସା ଚୋଦନା ଭୂତା ତଚ୍ଛା ଧମ୍ମିକା ଅନଵଜ୍ଜା। ଇମେ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ତଯୋ ସତ୍ଥାରୋ, ଯେ ଲୋକେ ଚୋଦନାରହା, ଯୋ ଚ ପନେଵରୂପେ ସତ୍ଥାରୋ ଚୋଦେତି, ସା ଚୋଦନା ଭୂତା ତଚ୍ଛା ଧମ୍ମିକା ଅନଵଜ୍ଜାତି।

ନଚୋଦନାରହସତ୍ଥୁ

୫୧୬। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ଅତ୍ଥି ପନ, ଭୋ ଗୋତମ, କୋଚି ସତ୍ଥା, ଯୋ ଲୋକେ ନଚୋଦନାରହୋ’’ତି? ‘‘ଅତ୍ଥି ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥା, ଯୋ ଲୋକେ ନଚୋଦନାରହୋ’’ତି। ‘‘କତମୋ ପନ ସୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ସତ୍ଥା, ଯୋ ଲୋକେ ନଚୋଦନାରହୋ’’ତି?

‘‘ଇଧ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ, ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ…ପେ… (ଯଥା ୧୯୦-୨୧୨ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ ଏଵଂ ଵିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)। ଏଵଂ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି…ପେ… ପଠମଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ଵିହରତି… ଯସ୍ମିଂ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥରି ସାଵକୋ ଏଵରୂପଂ ଉଳାରଂ ଵିସେସଂ ଅଧିଗଚ୍ଛତି, ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥା, ଯୋ ଲୋକେ ନଚୋଦନାରହୋ । ଯୋ ଚ ପନେଵରୂପଂ ସତ୍ଥାରଂ ଚୋଦେତି, ସା ଚୋଦନା ଅଭୂତା ଅତଚ୍ଛା ଅଧମ୍ମିକା ସାଵଜ୍ଜା…ପେ… ଦୁତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ତତିଯଂ ଝାନଂ…ପେ… ଚତୁତ୍ଥଂ ଝାନଂ ଉପସମ୍ପଜ୍ଜ ଵିହରତି। ଯସ୍ମିଂ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥରି ସାଵକୋ ଏଵରୂପଂ ଉଳାରଂ ଵିସେସଂ ଅଧିଗଚ୍ଛତି, ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥା, ଯୋ ଲୋକେ ନଚୋଦନାରହୋ, ଯୋ ଚ ପନେଵରୂପଂ ସତ୍ଥାରଂ ଚୋଦେତି, ସା ଚୋଦନା ଅଭୂତା ଅତଚ୍ଛା ଅଧମ୍ମିକା ସାଵଜ୍ଜା… ଞାଣଦସ୍ସନାଯ ଚିତ୍ତଂ ଅଭିନୀହରତି ଅଭିନିନ୍ନାମେତି…ପେ… ଯସ୍ମିଂ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥରି ସାଵକୋ ଏଵରୂପଂ ଉଳାରଂ ଵିସେସଂ ଅଧିଗଚ୍ଛତି, ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥା, ଯୋ ଲୋକେ ନଚୋଦନାରହୋ, ଯୋ ଚ ପନେଵରୂପଂ ସତ୍ଥାରଂ ଚୋଦେତି, ସା ଚୋଦନା ଅଭୂତା ଅତଚ୍ଛା ଅଧମ୍ମିକା ସାଵଜ୍ଜା… ନାପରଂ ଇତ୍ଥତ୍ତାଯାତି ପଜାନାତି। ଯସ୍ମିଂ ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥରି ସାଵକୋ ଏଵରୂପଂ ଉଳାରଂ ଵିସେସଂ ଅଧିଗଚ୍ଛତି, ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ଲୋହିଚ୍ଚ, ସତ୍ଥା, ଯୋ ଲୋକେ ନଚୋଦନାରହୋ, ଯୋ ଚ ପନେଵରୂପଂ ସତ୍ଥାରଂ ଚୋଦେତି, ସା ଚୋଦନା ଅଭୂତା ଅତଚ୍ଛା ଅଧମ୍ମିକା ସାଵଜ୍ଜା’’ତି।

୫୧୭। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ଲୋହିଚ୍ଚୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭୋ ଗୋତମ, ପୁରିସୋ ପୁରିସଂ ନରକପପାତଂ ପତନ୍ତଂ କେସେସୁ ଗହେତ୍ୱା ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଥଲେ ପତିଟ୍ଠପେଯ୍ୟ, ଏଵମେଵାହଂ ଭୋତା ଗୋତମେନ ନରକପପାତଂ ପପତନ୍ତୋ ଉଦ୍ଧରିତ୍ୱା ଥଲେ ପତିଟ୍ଠାପିତୋ। ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ସେଯ୍ୟଥାପି, ଭୋ ଗୋତମ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ଵା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେଯ୍ୟ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ଵା ଵିଵରେଯ୍ୟ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ଵା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେଯ୍ୟ, ଅନ୍ଧକାରେ ଵା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେଯ୍ୟ, ‘ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ’ତି। ଏଵମେଵଂ ଭୋତା ଗୋତମେନ ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ । ଏସାହଂ ଭଵନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମି ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଉପାସକଂ ମଂ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ଧାରେତୁ ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ପାଣୁପେତଂ ସରଣଂ ଗତ’’ନ୍ତି।

ଲୋହିଚ୍ଚସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ଦ୍ୱାଦସମଂ।

୧୩। ତେଵିଜ୍ଜସୁତ୍ତଂ

୫୧୮। ଏଵଂ ମେ ସୁତଂ – ଏକଂ ସମଯଂ ଭଗଵା କୋସଲେସୁ ଚାରିକଂ ଚରମାନୋ ମହତା ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘେନ ସଦ୍ଧିଂ ପଞ୍ଚମତ୍ତେହି ଭିକ୍ଖୁସତେହି ଯେନ ମନସାକଟଂ ନାମ କୋସଲାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଗାମୋ ତଦଵସରି। ତତ୍ର ସୁଦଂ ଭଗଵା ମନସାକଟେ ଵିହରତି ଉତ୍ତରେନ ମନସାକଟସ୍ସ ଅଚିରଵତିଯା ନଦିଯା ତୀରେ ଅମ୍ବଵନେ।

୫୧୯। ତେନ ଖୋ ପନ ସମଯେନ ସମ୍ବହୁଲା ଅଭିଞ୍ଞାତା ଅଭିଞ୍ଞାତା ବ୍ରାହ୍ମଣମହାସାଲା ମନସାକଟେ ପଟିଵସନ୍ତି, ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଚଙ୍କୀ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତାରୁକ୍ଖୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ପୋକ୍ଖରସାତି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଜାଣୁସୋଣି ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ତୋଦେଯ୍ୟୋ ବ୍ରାହ୍ମଣୋ ଅଞ୍ଞେ ଚ ଅଭିଞ୍ଞାତା ଅଭିଞ୍ଞାତା ବ୍ରାହ୍ମଣମହାସାଲା।

୫୨୦। ଅଥ ଖୋ ଵାସେଟ୍ଠଭାରଦ୍ଵାଜାନଂ ମାଣଵାନଂ ଜଙ୍ଘଵିହାରଂ ଅନୁଚଙ୍କମନ୍ତାନଂ ଅନୁଵିଚରନ୍ତାନଂ ମଗ୍ଗାମଗ୍ଗେ କଥା ଉଦପାଦି। ଅଥ ଖୋ ଵାସେଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଏଵମାହ – ''ଅଯମେଵ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ, ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯ, ୟ୍ଵାଯଂ ଅକ୍ଖାତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ପୋକ୍ଖରସାତିନା''ତି। ଭାରଦ୍ଵାଜୋପି ମାଣଵୋ ଏଵମାହ – ''ଅଯମେଵ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ, ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ, ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯ, ୟ୍ଵାଯଂ ଅକ୍ଖାତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ତାରୁକ୍ଖେନା''ତି। ନେଵ ଖୋ ଅସକ୍ଖି ଵାସେଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭାରଦ୍ଵାଜଂ ମାଣଵଂ ସଞ୍ଞାପେତୁଂ, ନ ପନ ଅସକ୍ଖି ଭାରଦ୍ଵାଜୋ ମାଣଵୋପି ଵାସେଟ୍ଠଂ ମାଣଵଂ ସଞ୍ଞାପେତୁଂ।

୫୨୧। ଅଥ ଖୋ ଵାସେଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭାରଦ୍ଵାଜଂ ମାଣଵଂ ଆମନ୍ତେସି – ''ଅଯଂ ଖୋ, ଭାରଦ୍ଵାଜ, ସମଣୋ ଗୋତମୋ ସକ୍ୟପୁତ୍ତୋ ସକ୍ୟକୁଲା ପବ୍ବଜିତୋ ମନସାକଟେ ଵିହରତି ଉତ୍ତରେନ ମନସାକଟସ୍ସ ଅଚିରଵତିଯା ନଦିଯା ତୀରେ ଅମ୍ବଵନେ। ତଂ ଖୋ ପନ ଭଵନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ଏଵଂ କଲ୍ୟାଣୋ କିତ୍ତିସଦ୍ଦୋ ଅବ୍ଭୁଗ୍ଗତୋ – ''ଇତିପି ସୋ ଭଗଵା ଅରହଂ ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ ଵିଜ୍ଜାଚରଣସମ୍ପନ୍ନୋ ସୁଗତୋ ଲୋକଵିଦୂ ଅନୁତ୍ତରୋ ପୁରିସଦମ୍ମସାରଥି ସତ୍ଥା ଦେଵମନୁସ୍ସାନଂ ବୁଦ୍ଧୋ ଭଗଵା''ତି । ଆଯାମ, ଭୋ ଭାରଦ୍ଵାଜ, ଯେନ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ତେନୁପସଙ୍କମିସ୍ସାମ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଏତମତ୍ଥଂ ସମଣଂ ଗୋତମଂ ପୁଚ୍ଛିସ୍ସାମ। ଯଥା ନୋ ସମଣୋ ଗୋତମୋ ବ୍ୟାକରିସ୍ସତି, ତଥା ନଂ ଧାରେସ୍ସାମା''ତି। ''ଏଵଂ, ଭୋ''ତି ଖୋ ଭାରଦ୍ଵାଜୋ ମାଣଵୋ ଵାସେଟ୍ଠସ୍ସ ମାଣଵସ୍ସ ପଚ୍ଚସ୍ସୋସି।

ମଗ୍ଗାମଗ୍ଗକଥା

୫୨୨। ଅଥ ଖୋ ଵାସେଟ୍ଠଭାରଦ୍ଵାଜା ମାଣଵା ଯେନ ଭଗଵା ତେନୁପସଙ୍କମିଂସୁ; ଉପସଙ୍କମିତ୍ଵା ଭଗଵତା ସଦ୍ଧିଂ ସମ୍ମୋଦିଂସୁ। ସମ୍ମୋଦନୀଯଂ କଥଂ ସାରଣୀଯଂ ଵୀତିସାରେତ୍ଵା ଏକମନ୍ତଂ ନିସୀଦିଂସୁ। ଏକମନ୍ତଂ ନିସିନ୍ନୋ ଖୋ ଵାସେଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ''ଇଧ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅମ୍ହାକଂ ଜଙ୍ଘଵିହାରଂ ଅନୁଚଙ୍କମନ୍ତାନଂ ଅନୁଵିଚରନ୍ତାନଂ ମଗ୍ଗାମଗ୍ଗେ କଥା ଉଦପାଦି। ଅହଂ ଏଵଂ ଵଦାମି – 'ଅଯମେଵ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ, ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯ, ୟ୍ଵାଯଂ ଅକ୍ଖାତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ପୋକ୍ଖରସାତିନା'ତି। ଭାରଦ୍ଵାଜୋ ମାଣଵୋ ଏଵମାହ – 'ଅଯମେଵ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯ, ୟ୍ଵାଯଂ ଅକ୍ଖାତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ତାରୁକ୍ଖେନା'ତି। ଏତ୍ଥ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅତ୍ଥେଵ ଵିଗ୍ଗହୋ, ଅତ୍ଥି ଵିଵାଦୋ, ଅତ୍ଥି ନାନାଵାଦୋ''ତି।

୫୨୩। ''ଇତି କିର , ଵାସେଟ୍ଠ, ତ୍ଵଂ ଏଵଂ ଵଦେସି – ''ଅଯମେଵ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ, ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯ, ୟ୍ଵାଯଂ ଅକ୍ଖାତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ପୋକ୍ଖରସାତିନା''ତି। ଭାରଦ୍ଵାଜୋ ମାଣଵୋ ଏଵମାହ – ''ଅଯମେଵ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯ, ୟ୍ଵାଯଂ ଅକ୍ଖାତୋ ବ୍ରାହ୍ମଣେନ ତାରୁକ୍ଖେନା''ତି। ଅଥ କିସ୍ମିଂ ପନ ଵୋ, ଵାସେଟ୍ଠ, ଵିଗ୍ଗହୋ, କିସ୍ମିଂ ଵିଵାଦୋ, କିସ୍ମିଂ ନାନାଵାଦୋ''ତି?

୫୨୪। ''ମଗ୍ଗାମଗ୍ଗେ, ଭୋ ଗୋତମ। କିଞ୍ଚାପି, ଭୋ ଗୋତମ, ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାନାମଗ୍ଗେ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ଅଦ୍ଧରିଯା ବ୍ରାହ୍ମଣା ତିତ୍ତିରିଯା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଛନ୍ଦୋକା ବ୍ରାହ୍ମଣା ବଵ୍ହାରିଜ୍ଝା ବ୍ରାହ୍ମଣା, ଅଥ ଖୋ ସବ୍ବାନି ତାନି ନିଯ୍ୟାନିକା ନିଯ୍ୟନ୍ତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯ।

''ସେଯ୍ୟଥାପି , ଭୋ ଗୋତମ, ଗାମସ୍ସ ଵା ନିଗମସ୍ସ ଵା ଅଵିଦୂରେ ବହୂନି ଚେପି ନାନାମଗ୍ଗାନି ଭଵନ୍ତି, ଅଥ ଖୋ ସବ୍ବାନି ତାନି ଗାମସମୋସରଣାନି ଭଵନ୍ତି; ଏଵମେଵ ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, କିଞ୍ଚାପି ବ୍ରାହ୍ମଣା ନାନାମଗ୍ଗେ ପଞ୍ଞପେନ୍ତି, ଅଦ୍ଧରିଯା ବ୍ରାହ୍ମଣା ତିତ୍ତିରିଯା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଛନ୍ଦୋକା ବ୍ରାହ୍ମଣା

ବଓ୍ବରିଜ୍ଝା ବ୍ରାହ୍ମଣା, ଅଥ ଖୋ ସଙ୍ଖାନି ତାନି ନିୟ୍ୟାନିକା ନିୟ୍ୟନ୍ତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାୟା’’ତି।

ୱାସେଟ୍ଠମାଣୱାନୁଯୋଗୋ

୫୨୫। ‘‘ନିୟ୍ୟନ୍ତୀତି ୱାସେଟ୍ଠ ୱଦେସି’’? ‘‘ନିୟ୍ୟନ୍ତୀତି, ଭୋ ଗୋତମ, ୱଦାମି’’। ‘‘ନିୟ୍ୟନ୍ତୀତି, ୱାସେଟ୍ଠ, ୱଦେସି’’? ‘‘ନିୟ୍ୟନ୍ତୀତି, ଭୋ ଗୋତମ, ୱଦାମି’’। ‘‘ନିୟ୍ୟନ୍ତୀତି, ୱାସେଟ୍ଠ, ୱଦେସି’’? ‘‘ନିୟ୍ୟନ୍ତୀ’’ତି, ଭୋ ଗୋତମ, ୱଦାମି’’।

‘‘କିଂ ପନ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅତ୍ଥି କୋଚି ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଏକବ୍ରାହ୍ମଣୋପି, ଯେନ ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’ ।

‘‘କିଂ ପନ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅତ୍ଥି କୋଚି ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଏକାଚରିୟୋପି, ଯେନ ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘କିଂ ପନ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅତ୍ଥି କୋଚି ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଏକାଚରିୟପାଚରିୟୋପି, ଯେନ ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘କିଂ ପନ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅତ୍ଥି କୋଚି ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଯାୱ ସତ୍ତମା ଆଚରିୟାମହୟୁଗା [ସତ୍ତମାଚରିୟମହୟୁଗା (ସ୍ଯା।)] ଯେନ ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

୫୨୬। ‘‘କିଂ ପନ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଯେପି ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପୁବ୍ବକା ଇସୟୋ ମନ୍ତାନଂ କତ୍ତାରୋ ମନ୍ତାନଂ ପୱତ୍ତାରୋ, ଯେସମିଦଂ ଏତରହି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ପୋରାଣଂ ମନ୍ତପଦଂ ଗୀତଂ ପୱୁତ୍ତଂ ସମିହିତଂ [ସମୀହିତଂ (ସ୍ଯା।)], ତଦନୁଗାୟନ୍ତି, ତଦନୁଭାସନ୍ତି, ଭାସିତମନୁଭାସନ୍ତି, ୱାଚିତମନୁୱାଚେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅଟ୍ଠକୋ ୱାମକୋ ୱାମଦେୱୋ ୱେସ୍ସାମିତ୍ତୋ ୟମତଗ୍ଗି ଅଙ୍ଗୀରସୋ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ୱାସେଟ୍ଠୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୁ। ତେପି ଏୱମାହଂସୁ – ‘ମୟମେତଂ ଜାନାମ, ମୟମେତଂ ପସ୍ସାମ, ୟତ୍ଥ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ଯେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ୟହିଂ ୱା ବ୍ରହ୍ମା’’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

୫୨୭। ‘‘ଇତି କିର, ୱାସେଟ୍ଠ, ନତ୍ଥି କୋଚି ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଏକବ୍ରାହ୍ମଣୋପି, ଯେନ ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ନତ୍ଥି କୋଚି ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଏକାଚରିୟୋପି, ଯେନ ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ । ନତ୍ଥି କୋଚି ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଏକାଚରିୟପାଚରିୟୋପି, ଯେନ ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ନତ୍ଥି କୋଚି ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଯାୱ ସତ୍ତମା ଆଚରିୟାମହୟୁଗା ଯେନ ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ଯେପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପୁବ୍ବକା ଇସୟୋ ମନ୍ତାନଂ କତ୍ତାରୋ ମନ୍ତାନଂ ପୱତ୍ତାରୋ, ଯେସମିଦଂ ଏତରହି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ପୋରାଣଂ ମନ୍ତପଦଂ ଗୀତଂ ପୱୁତ୍ତଂ ସମିହିତଂ, ତଦନୁଗାୟନ୍ତି, ତଦନୁଭାସନ୍ତି, ଭାସିତମନୁଭାସନ୍ତି, ୱାଚିତମନୁୱାଚେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅଟ୍ଠକୋ ୱାମକୋ ୱାମଦେୱୋ ୱେସ୍ସାମିତ୍ତୋ ୟମତଗ୍ଗି ଅଙ୍ଗୀରସୋ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ୱାସେଟ୍ଠୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୁ, ତେପି ନ ଏୱମାହଂସୁ – ‘ମୟମେତଂ ଜାନାମ, ମୟମେତଂ ପସ୍ସାମ, ୟତ୍ଥ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ଯେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ୟହିଂ ୱା ବ୍ରହ୍ମା’ତି। ତେୱ ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ‘ୟଂ ନ ଜାନାମ, ୟଂ ନ ପସ୍ସାମ, ତସ୍ସ ସହବ୍ୟତାୟ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେମ। ଅୟମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ଅୟମଞ୍ଜସାୟନୋ ନିୟ୍ୟାନିକୋ, ନିୟ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାୟା’’’ତି।

୫୨୮। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି? ‘‘ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

‘‘ସାଧୁ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେ ୱତ [ତେୱ (କା।)], ୱାସେଟ୍ଠ, ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ୟଂ ନ ଜାନନ୍ତି, ୟଂ ନ ପସ୍ସନ୍ତି, ତସ୍ସ ସହବ୍ୟତାୟ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେସ୍ସନ୍ତି। ‘ଅୟମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ, ଅୟମଞ୍ଜସାୟନୋ ନିୟ୍ୟାନିକୋ, ନିୟ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାୟା’ତି, ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୫୨୯। ‘‘ସେୟ୍ୟଥାପି, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅନ୍ଧୱେଣି ପରମ୍ପରସଂସତ୍ତା ପୁରିମୋପି ନ ପସ୍ସତି, ମଜ୍ଝିମୋପି ନ ପସ୍ସତି, ପଚ୍ଛିମୋପି ନ ପସ୍ସତି। ଏୱମେୱ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅନ୍ଧୱେଣୂପମଂ ମଞ୍ଞେ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଭାସିତଂ, ପୁରିମୋପି ନ ପସ୍ସତି, ମଜ୍ଝିମୋପି ନ ପସ୍ସତି, ପଚ୍ଛିମୋପି ନ ପସ୍ସତି। ତେସମିଦଂ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଭାସିତଂ ହସ୍ସକଞ୍ଞେୱ ସମ୍ପଜ୍ଜତି, ନାମକଞ୍ଞେୱ ସମ୍ପଜ୍ଜତି, ରିତ୍ତକଞ୍ଞେୱ ସମ୍ପଜ୍ଜତି, ତୁଚ୍ଛକଞ୍ଞେୱ ସମ୍ପଜ୍ଜତି।

୫୩୦। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ପସ୍ସନ୍ତି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଚନ୍ଦିମସୂରିୟେ, ଅଞ୍ଞେ ଚାପି ବହୁଜନା, ୟତୋ ଚ ଚନ୍ଦିମସୂରିୟା ଉଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ୟତ୍ଥ ଚ ଓଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଆୟାଚନ୍ତି ଥୋମୟନ୍ତି ପଞ୍ଜଲିକା ନମସ୍ସମାନା ଅନୁପରିୱତ୍ତନ୍ତୀ’’ତି?

‘‘ଏୱଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ପସ୍ସନ୍ତି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଚନ୍ଦିମସୂରିୟେ, ଅଞ୍ଞେ ଚାପି ବହୁଜନା, ଯତୋ ଚ ଚନ୍ଦିମସୂରିୟା ଉଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଯତ୍ଥ ଚ ଓଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଆୟାଚନ୍ତି ଥୋମୟନ୍ତି ପଞ୍ଜଲିକା ନମସ୍ସମାନା ଅନୁପରିୱତ୍ତନ୍ତୀ’’ତି।

୫୩୧। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ଯଂ ପସ୍ସନ୍ତି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଚନ୍ଦିମସୂରିୟେ, ଅଞ୍ଞେ ଚାପି ବହୁଜନା, ଯତୋ ଚ ଚନ୍ଦିମସୂରିୟା ଉଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଯତ୍ଥ ଚ ଓଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଆୟାଚନ୍ତି ଥୋମୟନ୍ତି ପଞ୍ଜଲିକା ନମସ୍ସମାନା ଅନୁପରିୱତ୍ତନ୍ତି, ପହୋନ୍ତି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଚନ୍ଦିମସୂରିୟାନଂ ସହବ୍ୟତାୟ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେତୁଂ – ‘‘ଅୟମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ, ଅୟମଞ୍ଜସାୟନୋ ନିୟ୍ୟାନିକୋ, ନିୟ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ଚନ୍ଦିମସୂରିୟାନଂ ସହବ୍ୟତାୟା’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘ଇତି କିର, ୱାସେଟ୍ଠ, ଯଂ ପସ୍ସନ୍ତି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଚନ୍ଦିମସୂରିୟେ, ଅଞ୍ଞେ ଚାପି ବହୁଜନା, ଯତୋ ଚ ଚନ୍ଦିମସୂରିୟା ଉଗ୍ଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଯତ୍ଥ ଚ ଓଗଚ୍ଛନ୍ତି, ଆୟାଚନ୍ତି ଥୋମୟନ୍ତି ପଞ୍ଜଲିକା ନମସ୍ସମାନା ଅନୁପରିୱତ୍ତନ୍ତି, ତେସମ୍ପି ନପ୍ପହୋନ୍ତି ଚନ୍ଦିମସୂରିୟାନଂ ସହବ୍ୟତାୟ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେତୁଂ – ‘‘ଅୟମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ, ଅୟମଞ୍ଜସାୟନୋ ନିୟ୍ୟାନିକୋ, ନିୟ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ଚନ୍ଦିମସୂରିୟାନଂ ସହବ୍ୟତାୟା’’ତି।

୫୩୨। ‘‘ଇତି ପନ [କିଂ ପନ (ସୀ। ସ୍ୟା। ପୀ।)] ନ କିର ତେୱିଜ୍ଜେହି ବ୍ରାହ୍ମଣେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ନପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଆଚରିୟେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ନପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଆଚରିୟପାଚରିୟେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ନପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଯାୱ ସତ୍ତମା [ସତ୍ତମେହି (?)] ଆଚରିୟାମହୟୁଗେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ଯେପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପୁବ୍ବକା ଇସୟୋ ମନ୍ତାନଂ କତ୍ତାରୋ ମନ୍ତାନଂ ପୱତ୍ତାରୋ, ୟେସମିଦଂ ଏତରହି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ପୋରାଣଂ ମନ୍ତପଦଂ ଗୀତଂ ପୱୁତ୍ତଂ ସମିହିତଂ, ତଦନୁଗାୟନ୍ତି, ତଦନୁଭାସନ୍ତି, ଭାସିତମନୁଭାସନ୍ତି, ୱାଚିତମନୁୱାଚେନ୍ତି, ସେୟ୍ୟଥିଦଂ – ଅଟ୍ଠକୋ ୱାମକୋ ୱାମଦେୱୋ ୱେସ୍ସାମିତ୍ତୋ ଯମତଗ୍ଗି ଅଙ୍ଗୀରସୋ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ୱାସେଟ୍ଠୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୁ, ତେପି ନ ଏୱମାହଂସୁ – ‘‘ମୟମେତଂ ଜାନାମ, ମୟମେତଂ ପସ୍ସାମ, ଯତ୍ଥ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ଯେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ଯହିଂ ୱା ବ୍ରହ୍ମା’’ତି। ତେୱ ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ‘‘ଯଂ ନ ଜାନାମ, ଯଂ ନ ପସ୍ସାମ, ତସ୍ସ ସହବ୍ୟତାୟ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେମ – ଅୟମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ଅୟମଞ୍ଜସାୟନୋ ନିୟ୍ୟାନିକୋ ନିୟ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାୟା’’ତି।

୫୩୩। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି? ‘‘ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ , ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

‘‘ସାଧୁ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେ ୱତ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯଂ ନ ଜାନନ୍ତି, ଯଂ ନ ପସ୍ସନ୍ତି, ତସ୍ସ ସହବ୍ୟତାୟ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେସ୍ସନ୍ତି – ‘‘ଅୟମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ, ଅୟମଞ୍ଜସାୟନୋ ନିୟ୍ୟାନିକୋ, ନିୟ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାୟା’’ତି, ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

ଜନପଦକଲ୍ୟାଣୀଉପମା

୫୩୪। ‘‘ସେୟ୍ୟଥାପି, ୱାସେଟ୍ଠ, ପୁରିସୋ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟ – ‘‘ଅହଂ ଯା ଇମସ୍ମିଂ ଜନପଦେ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣୀ, ତଂ ଇଚ୍ଛାମି, ତଂ କାମେମୀ’’ତି। ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ – ‘‘ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣିଂ ଇଚ୍ଛସି କାମେସି, ଜାନାସି ତଂ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣିଂ – ଖତ୍ତିୟୀ ୱା ବ୍ରାହ୍ମଣୀ ୱା ୱେସ୍ସୀ ୱା ସୁଦ୍ଦୀ ୱା’’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ ‘‘ନୋ’’ତି ୱଦେୟ୍ୟ।

‘‘ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ – ‘‘ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣିଂ ଇଚ୍ଛସି କାମେସି, ଜାନାସି ତଂ ଜନପଦକଲ୍ୟାଣିଂ – ଏୱଂନାମା ଏୱଂଗୋତ୍ତାତି ୱା, ଦୀଘା ୱା ରସ୍ସା ୱା ମଜ୍ଝିମା ୱା କାଳୀ ୱା ସାମା ୱା ମଙ୍ଗୁରଚ୍ଛୱୀ ୱାତି, ଅମୁକସ୍ମିଂ ଗାମେ ୱା ନିଗମେ ୱା ନଗରେ ୱା’’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ ‘ନୋ’ତି ୱଦେୟ୍ୟ। ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେୟ୍ୟୁଂ – ‘‘ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି ନ ପସ୍ସସି, ତଂ ତ୍ୱଂ ଇଚ୍ଛସି କାମେସୀ’’ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ ‘‘ଆମା’’ତି ୱଦେୟ୍ୟ।

୫୩୫। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି? ‘‘ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ’’ତି।

୫୩୬। ‘‘ଏୱମେୱ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ନ କିର ତେୱିଜ୍ଜେହି ବ୍ରାହ୍ମଣେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ, ନପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଆଚରିୟେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ, ନପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଆଚରିୟପାଚରିୟେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ନପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଯାୱ ସତ୍ତମା

ଆଚରିଯାମହଯୁଗେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ଯେପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପୁବ୍ବକା ଇସଯୋ ମନ୍ତାନଂ କତ୍ତାରୋ ମନ୍ତାନଂ ପୱତ୍ତାରୋ, ଯେସମିଦଂ ଏତରହି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ପୋରାଣଂ ମନ୍ତପଦଂ ଗୀତଂ ପୱୁତ୍ତଂ ସମିହିତଂ, ତଦନୁଗାଯନ୍ତି, ତଦନୁଭାସନ୍ତି, ଭାସିତମନୁଭାସନ୍ତି, ୱାଚିତମନୁୱାଚେନ୍ତି , ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଅଟ୍ଟକୋ ୱାମକୋ ୱାମଦେୱୋ ୱେସ୍ସାମିତ୍ତୋ ଯମତଗ୍ଗି ଅଙ୍ଗୀରସୋ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ୱାସେଟ୍ଠୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୁ, ତେପି ନ ଏୱମାହଂସୁ – ''ମଯମେତଂ ଜାନାମ, ମଯମେତଂ ପସ୍ସାମ, ଯତ୍ଥ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ଯେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ଯହିଂ ୱା ବ୍ରହ୍ମା''ତି। ତେୱ ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ''ଯଂ ନ ଜାନାମ, ଯଂ ନ ପସ୍ସାମ, ତସ୍ସ ସହବ୍ୟତାଯ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେମ – ଅଯମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯା''ତି।

୫୩୭। ''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି? ''ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି।

''ସାଧୁ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେ ୱତ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯଂ ନ ଜାନନ୍ତି, ଯଂ ନ ପସ୍ସନ୍ତି, ତସ୍ସ ସହବ୍ୟତାଯ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେସ୍ସନ୍ତି – ଅଯମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯାତି ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

ନିସ୍ସେଣୀଉପମା

୫୩୮। ''ସେଯ୍ୟଥାପି , ୱାସେଟ୍ଠ, ପୁରିସୋ ଚାତୁମହାପଥେ ନିସ୍ସେଣିଂ କରେଯ୍ୟ – ପାସାଦସ୍ସ ଆରୋହଣାଯ। ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – ''ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ଯସ୍ସ ତ୍ୱଂ [ଯଂ ତ୍ୱଂ (ସ୍ୟା।)] ପାସାଦସ୍ସ ଆରୋହଣାଯ ନିସ୍ସେଣିଂ କରୋସି, ଜାନାସି ତଂ ପାସାଦଂ – ପୁରତ୍ଥିମାଯ ୱା ଦିସାଯ ଦକ୍ଖିଣାଯ ୱା ଦିସାଯ ପଚ୍ଛିମାଯ ୱା ଦିସାଯ ଉତ୍ତରାଯ ୱା ଦିସାଯ ଉଚ୍ଚୋ ୱା ନୀଚୋ ୱା ମଜ୍ଝିମୋ ୱା''ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ ''ନୋ''ତି ୱଦେଯ୍ୟ।

''ତମେନଂ ଏୱଂ ୱଦେଯ୍ୟୁଂ – ''ଅମ୍ଭୋ ପୁରିସ, ଯଂ ତ୍ୱଂ ନ ଜାନାସି, ନ ପସ୍ସସି, ତସ୍ସ ତ୍ୱଂ ପାସାଦସ୍ସ ଆରୋହଣାଯ ନିସ୍ସେଣିଂ କରୋସୀ''ତି? ଇତି ପୁଟ୍ଠୋ ''ଆମା''ତି ୱଦେଯ୍ୟ।

୫୩୯। ''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି? ''ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି।

୫୪୦। ''ଏୱମେୱ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ନ କିର ତେୱିଜ୍ଜେହି ବ୍ରାହ୍ମଣେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ, ନପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଆଚରିଯେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ, ନପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଆଚରିଯପାଚରିଯେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ, ନପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଯାୱ ସତ୍ତମା ଆଚରିଯାମହଯୁଗେହି ବ୍ରହ୍ମା ସକ୍ଖିଦିଟ୍ଠୋ। ଯେପି କିର ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ପୁବ୍ବକା ଇସଯୋ ମନ୍ତାନଂ କତ୍ତାରୋ ମନ୍ତାନଂ ପୱତ୍ତାରୋ, ଯେସମିଦଂ ଏତରହି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ପୋରାଣଂ ମନ୍ତପଦଂ ଗୀତଂ ପୱୁତ୍ତଂ ସମିହିତଂ, ତଦନୁଗାଯନ୍ତି, ତଦନୁଭାସନ୍ତି, ଭାସିତମନୁଭାସନ୍ତି, ୱାଚିତମନୁୱାଚେନ୍ତି, ସେଯ୍ୟଥିଦଂ – ଅଟ୍ଟକୋ ୱାମକୋ ୱାମଦେୱୋ ୱେସ୍ସାମିତ୍ତୋ ଯମତଗ୍ଗି ଅଙ୍ଗୀରସୋ ଭାରଦ୍ୱାଜୋ ୱାସେଟ୍ଠୋ କସ୍ସପୋ ଭଗୁ, ତେପି ନ ଏୱମାହଂସୁ – ମଯମେତଂ ଜାନାମ , ମଯମେତଂ ପସ୍ସାମ, ଯତ୍ଥ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ଯେନ ୱା ବ୍ରହ୍ମା, ଯହିଂ ୱା ବ୍ରହ୍ମାତି। ତେୱ ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଏୱମାହଂସୁ – ''ଯଂ ନ ଜାନାମ, ଯଂ ନ ପସ୍ସାମ, ତସ୍ସ ସହବ୍ୟତାଯ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେମ, ଅଯମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସହବ୍ୟତାଯା''ତି।

୫୪୧। ''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ନନୁ ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି? ''ଅଦ୍ଧା ଖୋ, ଭୋ ଗୋତମ, ଏୱଂ ସନ୍ତେ ତେୱିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପ୍ପାଟିହୀରକତଂ ଭାସିତଂ ସମ୍ପଜ୍ଜତୀ''ତି।

''ସାଧୁ, ୱାସେଟ୍ଠ। ତେ ୱତ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯଂ ନ ଜାନନ୍ତି, ଯଂ ନ ପସ୍ସନ୍ତି, ତସ୍ସ ସହବ୍ୟତାଯ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେସ୍ସନ୍ତି। ଅଯମେୱ ଉଜୁମଗ୍ଗୋ ଅଯମଞ୍ଜସାଯନୋ ନିଯ୍ୟାନିକୋ ନିଯ୍ୟାତି ତକ୍କରସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମସବ୍ୟତାଯାତି, ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

ଅଚିରୱତୀନଦୀଉପମା

୫୪୨। ''ସେଯ୍ୟଥାପି, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅଯଂ ଅଚିରୱତୀ ନଦୀ ପୂରା ଉଦକସ୍ସ ସମତିତ୍ତିକା କାକପେଯ୍ୟା। ଅଥ ପୁରିସୋ ଆଗଚ୍ଛେଯ୍ୟ ପାରତ୍ଥିକୋ

ପାରଗବେସୀ ପାରଗାମୀ ପାରଂ ତରିତୁକାମୋ। ସୋ ଓରିମେ ତୀରେ ଠିତୋ ପାରିମଂ ତୀରଂ ଅୱ୍ହେୟ୍ୟ – ''ଏହି ପାରାପାରଂ, ଏହି ପାରାପାର''ନ୍ତି।

୫୪୩। ''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅପି ନୁ ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ଅୱ୍ହାୟନହେତୁ ୱା ଆୟାଚନହେତୁ ୱା ପତ୍ଥନହେତୁ ୱା ଅଭିନନ୍ଦନହେତୁ ୱା ଅଚିରୱତିୟା ନଦିୟା ପାରିମଂ ତୀରଂ ଓରିମଂ ତୀରଂ ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟା''ତି? ''ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ''।

୫୪୪। ''ଏୱମେୱ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯେ ଧମ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣକାରକା ତେ ଧମ୍ମେ ପହାୟ ୱତ୍ତମାନା, ଯେ ଧମ୍ମା ଅବ୍ରାହ୍ମଣକାରକା ତେ ଧମ୍ମେ ସମାଦାୟ ୱତ୍ତମାନା ଏୱମାହଂସୁ – ''ଇନ୍ଦମୱ୍ହୟାମ, ସୋମମୱ୍ହୟାମ, ୱରୁଣମୱ୍ହୟାମ, ଈସାନମୱ୍ହୟାମ, ପଜାପତିମୱ୍ହୟାମ, ବ୍ରହ୍ମମୱ୍ହୟାମ, ମହିଦ୍ଧିମୱ୍ହୟାମ, ଯମମୱ୍ହୟାମା''ତି।

''ତେ ୱତ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯେ ଧମ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣକାରକା ତେ ଧମ୍ମେ ପହାୟ ୱତ୍ତମାନା, ଯେ ଧମ୍ମା ଅବ୍ରାହ୍ମଣକାରକା ତେ ଧମ୍ମେ ସମାଦାୟ ୱତ୍ତମାନା ଅୱ୍ହାୟନହେତୁ ୱା ଆୟାଚନହେତୁ ୱା ପତ୍ଥନହେତୁ ୱା ଅଭିନନ୍ଦନହେତୁ ୱା କାୟସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ବ୍ରହ୍ମାନଂ ସହବ୍ୟୂପଗା ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀ''ତି, ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୫୪୫। ''ସେୟ୍ୟଥାପି, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅୟଂ ଅଚିରୱତୀ ନଦୀ ପୂରା ଉଦକସ୍ସ ସମତିତ୍ତିକା କାକପେୟ୍ୟା। ଅଥ ପୁରିସୋ ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ପାରତ୍ଥିକୋ ପାରଗବେସୀ ପାରଗାମୀ ପାରଂ ତରିତୁକାମୋ। ସୋ ଓରିମେ ତୀରେ ଦଳ୍ହାୟ ଅନ୍ଦୁୟା ପଚ୍ଛାବାହଂ ଗାଳ୍ହବନ୍ଧନଂ ବନ୍ଧୋ।

''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅପି ନୁ ସୋ ପୁରିସୋ ଅଚିରୱତିୟା ନଦିୟା ଓରିମା ତୀରା ପାରିମଂ ତୀରଂ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟା''ତି? ''ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ''।

୫୪୬। ''ଏୱମେୱ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ପଞ୍ଚିମେ କାମଗୁଣା ଅରିୟସ୍ସ ୱିନୟେ ଅନ୍ଦୂତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ବନ୍ଧନନ୍ତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। କତମେ ପଞ୍ଚ? ଚକ୍ଖୁୱିଞ୍ଞେୟ୍ୟା ରୂପା ଇଟ୍ଠା କନ୍ତା ମନାପା ପିୟରୂପା କାମୂପସଂହିତା ରଜନୀୟା। ସୋତୱିଞ୍ଞେୟ୍ୟା ସଦ୍ଦା…ପେ… ଘାନୱିଞ୍ଞେୟ୍ୟା ଗନ୍ଧା… ଜିୱ୍ହାୱିଞ୍ଞେୟ୍ୟା ରସା… କାୟୱିଞ୍ଞେୟ୍ୟା ଫୋଟ୍ଠବ୍ବା ଇଟ୍ଠା କନ୍ତା ମନାପା ପିୟରୂପା କାମୂପସଂହିତା ରଜନୀୟା।

''ଇମେ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ପଞ୍ଚ କାମଗୁଣା ଅରିୟସ୍ସ ୱିନୟେ ଅନ୍ଦୂତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ବନ୍ଧନନ୍ତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି । ଇମେ ଖୋ ୱାସେଟ୍ଠ ପଞ୍ଚ କାମଗୁଣେ ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଗଧିତା ମୁଚ୍ଛିତା ଅଜ୍ଝୋପନ୍ନା ଅନାଦୀନୱଦସ୍ସାୱିନୋ ଅନିସ୍ସରଣପଞ୍ଞା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତି। ତେ ୱତ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯେ ଧମ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣକାରକା, ତେ ଧମ୍ମେ ପହାୟ ୱତ୍ତମାନା, ଯେ ଧମ୍ମା ଅବ୍ରାହ୍ମଣକାରକା, ତେ ଧମ୍ମେ ସମାଦାୟ ୱତ୍ତମାନା ପଞ୍ଚ କାମଗୁଣେ ଗଧିତା ମୁଚ୍ଛିତା ଅଜ୍ଝୋପନ୍ନା ଅନାଦୀନୱଦସ୍ସାୱିନୋ ଅନିସ୍ସରଣପଞ୍ଞା ପରିଭୁଞ୍ଜନ୍ତା କାମନ୍ଦୁବନ୍ଧନବଦ୍ଧା କାୟସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ବ୍ରହ୍ମାନଂ ସହବ୍ୟୂପଗା ଭୱିସ୍ସନ୍ତୀ''ତି, ନେତଂ ଠାନଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୫୪୭। ''ସେୟ୍ୟଥାପି , ୱାସେଟ୍ଠ, ଅୟଂ ଅଚିରୱତୀ ନଦୀ ପୂରା ଉଦକସ୍ସ ସମତିତ୍ତିକା କାକପେୟ୍ୟା। ଅଥ ପୁରିସୋ ଆଗଚ୍ଛେୟ୍ୟ ପାରତ୍ଥିକୋ ପାରଗବେସୀ ପାରଗାମୀ ପାରଂ ତରିତୁକାମୋ। ସୋ ଓରିମେ ତୀରେ ସସୀସଂ ପାରୁପିତ୍ୱା ନିପଜ୍ଜେୟ୍ୟ।

''ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅପି ନୁ ସୋ ପୁରିସୋ ଅଚିରୱତିୟା ନଦିୟା ଓରିମା ତୀରା ପାରିମଂ ତୀରଂ ଗଚ୍ଛେୟ୍ୟା''ତି? ''ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ''।

୫୪୮। ''ଏୱମେୱ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ପଞ୍ଚିମେ ନୀୱରଣା ଅରିୟସ୍ସ ୱିନୟେ ଆୱରଣାତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ନୀୱରଣାତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ଓନାହନାତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ପରିୟୋନାହନାତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି। କତମେ ପଞ୍ଚ? କାମଚ୍ଛନ୍ଦନୀୱରଣଂ, ବ୍ୟାପାଦନୀୱରଣଂ, ଥିନମିଦ୍ଧନୀୱରଣଂ, ଉଦ୍ଧଚ୍ଚକୁକ୍କୁଚ୍ଚନୀୱରଣଂ, ୱିଚିକିଚ୍ଛାନୀୱରଣଂ। ଇମେ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ପଞ୍ଚ ନୀୱରଣା ଅରିୟସ୍ସ ୱିନୟେ ଆୱରଣାତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ନୀୱରଣାତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ଓନାହନାତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି, ପରିୟୋନାହନାତିପି ୱୁଚ୍ଚନ୍ତି।

୫୪୯। ''ଇମେହି ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ପଞ୍ଚହି ନୀୱରଣେହି ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଆୱୁଟା ନିୱୁଟା ଓନଦ୍ଧା [ଓଫୁଟା (ସୀ। କ।), ଓଫୁତା (ସ୍ୟା।)] ପରିୟୋନଦ୍ଧା। ତେ ୱତ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତେୱିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଯେ ଧମ୍ମା ବ୍ରାହ୍ମଣକାରକା ତେ ଧମ୍ମେ ପହାୟ ୱତ୍ତମାନା, ଯେ ଧମ୍ମା ଅବ୍ରାହ୍ମଣକାରକା ତେ ଧମ୍ମେ ସମାଦାୟ ୱତ୍ତମାନା ପଞ୍ଚହି ନୀୱରଣେହି ଆୱୁଟା ନିୱୁଟା ଓନଦ୍ଧା ପରିୟୋନଦ୍ଧା [ପରିୟୋନଦ୍ଧା, ତେ (ସ୍ୟା। କ।)] କାୟସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ

ମରଣା ବ୍ରହ୍ମାନଂ ସହବ୍ୟୂପଗା ଭଵିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି, ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

ସଂସନ୍ଦନକଥା

୫୫୦। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଵାସେଟ୍ଠ, କିନ୍ତି ତେ ସୁତଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଵୁଦ୍ଧାନଂ ମହଲ୍ଲକାନଂ ଆଚରିଯପାଚରିଯାନଂ ଭାସମାନାନଂ, ସପରିଗ୍ଗହୋ ଵା ବ୍ରହ୍ମା ଅପରିଗ୍ଗହୋ ଵା’’ତି? ‘‘ଅପରିଗ୍ଗହୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସଵେରଚିତ୍ତୋ ଵା ଅଵେରଚିତ୍ତୋ ଵା’’ତି? ‘‘ଅଵେରଚିତ୍ତୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସବ୍ୟାପଜ୍ଜଚିତ୍ତୋ ଵା ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଚିତ୍ତୋ ଵା’’ତି? ‘‘ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଚିତ୍ତୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ଵା ଅସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ଵା’’ତି? ‘‘ଅସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଵସଵତ୍ତୀ ଵା ଅଵସଵତ୍ତୀ ଵା’’ତି? ‘‘ଵସଵତ୍ତୀ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଵାସେଟ୍ଠ, ସପରିଗ୍ଗହା ଵା ତେଵିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅପରିଗ୍ଗହା ଵା’’ତି? ‘‘ସପରିଗ୍ଗହା, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସଵେରଚିତ୍ତା ଵା ଅଵେରଚିତ୍ତା ଵା’’ତି? ‘‘ସଵେରଚିତ୍ତା, ଭୋ ଗୋତମ’’ । ‘‘ସବ୍ୟାପଜ୍ଜଚିତ୍ତା ଵା ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଚିତ୍ତା ଵା’’ତି? ‘‘ସବ୍ୟାପଜ୍ଜଚିତ୍ତା, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତା ଵା ଅସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତା ଵା’’ତି? ‘‘ସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତା, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ଵସଵତ୍ତୀ ଵା ଅଵସଵତ୍ତୀ ଵା’’ତି? ‘‘ଅଵସଵତ୍ତୀ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

୫୫୧। ‘‘ଇତି କିର, ଵାସେଟ୍ଠ, ସପରିଗ୍ଗହା ତେଵିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅପରିଗ୍ଗହୋ ବ୍ରହ୍ମା। ଅପି ନୁ ଖୋ ସପରିଗ୍ଗହାନଂ ତେଵିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଅପରିଗ୍ଗହେନ ବ୍ରହ୍ମୁନା ସଦ୍ଧିଂ ସଂସନ୍ଦତି ସମେତୀ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସାଧୁ, ଵାସେଟ୍ଠ, ତେ ଵତ, ଵାସେଟ୍ଠ, ସପରିଗ୍ଗହା ତେଵିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଅପରିଗ୍ଗହସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମୁନୋ ସହବ୍ୟୂପଗା ଭଵିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି, ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

‘‘ଇତି କିର, ଵାସେଟ୍ଠ, ସଵେରଚିତ୍ତା ତେଵିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା, ଅଵେରଚିତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମା…ପେ… ସବ୍ୟାପଜ୍ଜଚିତ୍ତା ତେଵିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅବ୍ୟାପଜ୍ଜଚିତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମା… ସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତା ତେଵିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଅସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମା… ଅଵସଵତ୍ତୀ ତେଵିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଵସଵତ୍ତୀ ବ୍ରହ୍ମା, ଅପି ନୁ ଖୋ ଅଵସଵତ୍ତୀନଂ ତେଵିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ଵସଵତ୍ତିନା ବ୍ରହ୍ମୁନା ସଦ୍ଧିଂ ସଂସନ୍ଦତି ସମେତୀ’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସାଧୁ, ଵାସେଟ୍ଠ, ତେ ଵତ, ଵାସେଟ୍ଠ, ଅଵସଵତ୍ତୀ ତେଵିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଵସଵତ୍ତିସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମୁନୋ ସହବ୍ୟୂପଗା ଭଵିସ୍ସନ୍ତୀ’’ତି, ନେତଂ ଠାନଂ ଵିଜ୍ଜତି।

୫୫୨। ‘‘ଇଧ ଖୋ ପନ ତେ, ଵାସେଟ୍ଠ, ତେଵିଜ୍ଜା ବ୍ରାହ୍ମଣା ଆସୀଦିତ୍ଵା [ଆଦିସିତ୍ଵା (କ।)] ସଂସୀଦନ୍ତି, ସଂସୀଦିତ୍ଵା ଵିସାରଂ [ଵିସାଦଂ (ସୀ। ପୀ।), ଵିସଭଂ (ସ୍ୟା।)] ପାପୁଣନ୍ତି, ସୁକ୍ଖତରଂ [ସୁକ୍ଖତରଣଂ (କ।)] ମଞ୍ଞେ ତରନ୍ତି। ତସ୍ମା ଇଦଂ ତେଵିଜ୍ଜାନଂ ବ୍ରାହ୍ମଣାନଂ ତେଵିଜ୍ଜାଇରିଣନ୍ତିପି ଵୁଚ୍ଚତି, ତେଵିଜ୍ଜାଵିଵନନ୍ତିପି ଵୁଚ୍ଚତି, ତେଵିଜ୍ଜାବ୍ୟସନନ୍ତିପି ଵୁଚ୍ଚତୀ’’ତି।

୫୫୩। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ଵାସେଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ସୁତଂ ମେତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ସମଣୋ ଗୋତମୋ ବ୍ରହ୍ମାନଂ ସହବ୍ୟତାଯ ମଗ୍ଗଂ ଜାନାତୀ’’ତି। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଵାସେଟ୍ଠ ଆସନ୍ନେ ଇତୋ ମନସାକଟଂ, ନ ଇତୋ ଦୂରେ ମନସାକଟ’’ନ୍ତି? ‘‘ଏଵଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଆସନ୍ନେ ଇତୋ ମନସାକଟଂ, ନ ଇତୋ ଦୂରେ ମନସାକଟ’’ନ୍ତି।

୫୫୪। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ଵାସେଟ୍ଠ, ଇଧସ୍ସ ପୁରିସୋ ମନସାକଟେ ଜାତସଂଵଦ୍ଧୋ। ତମେନଂ ମନସାକଟତୋ ତାଵଦେଵ ଅଵସଟଂ ମନସାକଟସ୍ସ ମଗ୍ଗଂ ପୁଚ୍ଛେଯ୍ୟୁଂ। ସିଯା ନୁ ଖୋ, ଵାସେଟ୍ଠ, ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ମନସାକଟେ ଜାତସଂଵଦ୍ଧସ୍ସ ମନସାକଟସ୍ସ ମଗ୍ଗଂ ପୁଟ୍ଠସ୍ସ ଦନ୍ଧାଯିତତ୍ତଂ ଵା ଵିତ୍ଥାଯିତତ୍ତଂ ଵା’’ତି? ‘‘ନୋ ହିଦଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ତଂ କିସ୍ସ ହେତୁ’’? ‘‘ଅମୁ ହି, ଭୋ ଗୋତମ, ପୁରିସୋ ମନସାକଟେ ଜାତସଂଵଦ୍ଧୋ, ତସ୍ସ ସବ୍ବାନେଵ ମନସାକଟସ୍ସ ମଗ୍ଗାନି ସୁଵିଦିତାନୀ’’ତି।

‘‘ସିଯା ଖୋ, ଵାସେଟ୍ଠ, ତସ୍ସ ପୁରିସସ୍ସ ମନସାକଟେ ଜାତସଂଵଦ୍ଧସ୍ସ ମନସାକଟସ୍ସ ମଗ୍ଗଂ ପୁଟ୍ଠସ୍ସ ଦନ୍ଧାଯିତତ୍ତଂ ଵା ଵିତ୍ଥାଯିତତ୍ତଂ ଵା, ନ ତ୍ଵେଵ ତଥାଗତସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମଲୋକେ ଵା ବ୍ରହ୍ମଲୋକଗାମିନିଯା ଵା ପଟିପଦାଯ ପୁଟ୍ଠସ୍ସ ଦନ୍ଧାଯିତତ୍ତଂ ଵା ଵିତ୍ଥାଯିତତ୍ତଂ ଵା। ବ୍ରହ୍ମାନଂ ଚାହଂ, ଵାସେଟ୍ଠ, ପଜାନାମି ବ୍ରହ୍ମଲୋକଞ୍ଚ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଗାମିନିଞ୍ଚ ପଟିପଦଂ, ଯଥା ପଟିପନ୍ନୋ ଚ ବ୍ରହ୍ମଲୋକଂ ଉପପନ୍ନୋ, ତଞ୍ଚ ପଜାନାମୀ’’ତି।

୫୫୫। ଏଵଂ ଵୁତ୍ତେ, ଵାସେଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭଗଵନ୍ତଂ ଏତଦଵୋଚ – ‘‘ସୁତଂ ମେତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ସମଣୋ ଗୋତମୋ ବ୍ରହ୍ମାନଂ ସହବ୍ୟତାଯ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେତୀ’’ତି। ‘‘ସାଧୁ ନୋ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ବ୍ରହ୍ମାନଂ ସହବ୍ୟତାଯ ମଗ୍ଗଂ ଦେସେତୁ ଉଲ୍ଲୁମ୍ପତୁ ଭଵଂ ଗୋତମୋ ବ୍ରାହ୍ମଣିଂ ପଜ’’ନ୍ତି। ‘‘ତେନ ହି, ଵାସେଟ୍ଠ, ସୁଣାହି; ସାଧୁକଂ ମନସି କରୋହି; ଭାସିସ୍ସାମୀ’’ତି। ‘‘ଏଵଂ ଭୋ’’ତି ଖୋ ଵାସେଟ୍ଠୋ ମାଣଵୋ ଭଗଵତୋ ପଚ୍ଚସ୍ସୋସି।

ବ୍ରହ୍ମଲୋକମଗ୍ଗଦେସନା

୫୫୬। ଭଗୱା ଏତଦୱୋଚ – ‘‘ଇଧ, ୱାସେଟ୍ଠ, ତଥାଗତୋ ଲୋକେ ଉପ୍ପଜ୍ଜତି ଅରହଂ, ସମ୍ମାସମ୍ବୁଦ୍ଧୋ…ପେ… (ଯଥା ୧୯୦-୨୧୨ ଅନୁଚ୍ଛେଦେସୁ ଏୱଂ ୱିତ୍ଥାରେତବ୍ବଂ)। ଏୱଂ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଭିକ୍ଖୁ ସୀଲସମ୍ପନ୍ନୋ ହୋତି…ପେ… ତସ୍ସିମେ ପଞ୍ଚ ନୀୱରଣେ ପହୀନେ ଅତ୍ତନି ସମନୁପସ୍ସତୋ ପାମୋଜ୍ଜଂ ଜାଯତି, ପମୁଦିତସ୍ସ ପୀତି ଜାଯତି, ପୀତିମନସ୍ସ କାଯୋ ପସ୍ସମ୍ଭତି, ପସ୍ସଦ୍ଧକାଯୋ ସୁଖଂ ୱେଦେତି, ସୁଖିନୋ ଚିତ୍ତଂ ସମାଧିଯତି।

‘‘ସୋ ମେତ୍ତାସହଗତେନ ଚେତସା ଏକଂ ଦିସଂ ଫରିତ୍ୱା ୱିହରତି । ତଥା ଦୁତିଯଂ। ତଥା ତତିଯଂ। ତଥା ଚତୁତ୍ଥଂ। ଇତି ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ସବ୍ବଧି ସବ୍ବତ୍ତତାଯ ସବ୍ବାୱନ୍ତଂ ଲୋକଂ ମେତ୍ତାସହଗତେନ ଚେତସା ୱିପୁଲେନ ମହଗ୍ଗତେନ ଅପ୍ପମାଣେନ ଅୱେରେନ ଅବ୍ଯାପଜ୍ଜେନ ଫରିତ୍ୱା ୱିହରତି।

‘‘ସେଯ୍ଯଥାପି, ୱାସେଟ୍ଠ, ବଲୱା ସଙ୍ଖଧମୋ ଅପ୍ପକସିରେନେୱ ଚତୁଦ୍ଦିସା ୱିଞ୍ଞାପେଯ୍ଯ; ଏୱମେୱ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଏୱଂ ଭାୱିତାଯ ମେତ୍ତାଯ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଯା ଯଂ ପମାଣକତଂ କମ୍ମଂ ନ ତଂ ତତ୍ରାୱସିସ୍ସତି, ନ ତଂ ତତ୍ରାୱତିଟ୍ଠତି। ଅଯମ୍ପି ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ବ୍ରହ୍ମାନଂ ସହବ୍ଯତାଯ ମଗ୍ଗୋ।

‘‘ପୁନ ଚପରଂ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଭିକ୍ଖୁ କରୁଣାସହଗତେନ ଚେତସା…ପେ… ମୁଦିତାସହଗତେନ ଚେତସା…ପେ… ଉପେକ୍ଖାସହଗତେନ ଚେତସା ଏକଂ ଦିସଂ ଫରିତ୍ୱା ୱିହରତି। ତଥା ଦୁତିଯଂ। ତଥା ତତିଯଂ। ତଥା ଚତୁତ୍ଥଂ। ଇତି ଉଦ୍ଧମଧୋ ତିରିଯଂ ସବ୍ବଧି ସବ୍ବତ୍ତତାଯ ସବ୍ବାୱନ୍ତଂ ଲୋକଂ ଉପେକ୍ଖାସହଗତେନ ଚେତସା ୱିପୁଲେନ ମହଗ୍ଗତେନ ଅପ୍ପମାଣେନ ଅୱେରେନ ଅବ୍ଯାପଜ୍ଜେନ ଫରିତ୍ୱା ୱିହରତି।

‘‘ସେଯ୍ଯଥାପି , ୱାସେଟ୍ଠ, ବଲୱା ସଙ୍ଖଧମୋ ଅପ୍ପକସିରେନେୱ ଚତୁଦ୍ଦିସା ୱିଞ୍ଞାପେଯ୍ଯ। ଏୱମେୱ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ଏୱଂ ଭାୱିତାଯ ଉପେକ୍ଖାଯ ଚେତୋୱିମୁତ୍ତିଯା ଯଂ ପମାଣକତଂ କମ୍ମଂ ନ ତଂ ତତ୍ରାୱସିସ୍ସତି, ନ ତଂ ତତ୍ରାୱତିଟ୍ଠତି। ଅଯଂ ଖୋ, ୱାସେଟ୍ଠ, ବ୍ରହ୍ମାନଂ ସହବ୍ଯତାଯ ମଗ୍ଗୋ।

୫୫୭। ‘‘ତଂ କିଂ ମଞ୍ଞସି, ୱାସେଟ୍ଠ, ଏୱଂୱିହାରୀ ଭିକ୍ଖୁ ସପରିଗ୍ଗହୋ ୱା ଅପରିଗ୍ଗହୋ ୱା’’ତି? ‘‘ଅପରିଗ୍ଗହୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସୱେରଚିତ୍ତୋ ୱା ଅୱେରଚିତ୍ତୋ ୱା’’ତି? ‘‘ଅୱେରଚିତ୍ତୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସବ୍ଯାପଜ୍ଜଚିତ୍ତୋ ୱା ଅବ୍ଯାପଜ୍ଜଚିତ୍ତୋ ୱା’’ତି? ‘‘ଅବ୍ଯାପଜ୍ଜଚିତ୍ତୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ୱା ଅସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ୱା’’ତି? ‘‘ଅସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ୱସୱତ୍ତୀ ୱା ଅୱସୱତ୍ତୀ ୱା’’ତି? ‘‘ୱସୱତ୍ତୀ, ଭୋ ଗୋତମ’’।

‘‘ଇତି କିର, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅପରିଗ୍ଗହୋ ଭିକ୍ଖୁ, ଅପରିଗ୍ଗହୋ ବ୍ରହ୍ମା। ଅପି ନୁ ଖୋ ଅପରିଗ୍ଗହସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ଅପରିଗ୍ଗହେନ ବ୍ରହ୍ମୁନା ସଦ୍ଧିଂ ସଂସନ୍ଦତି ସମେତୀ’’ତି? ‘‘ଏୱଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସାଧୁ, ୱାସେଟ୍ଠ, ସୋ ୱତ ୱାସେଟ୍ଠ ଅପରିଗ୍ଗହୋ ଭିକ୍ଖୁ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ଅପରିଗ୍ଗହସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମୁନୋ ସହବ୍ଯୂପଗୋ ଭୱିସ୍ସତୀ’’ତି, ଠାନମେତଂ ୱିଜ୍ଜତି।

୫୫୮। ‘‘ଇତି କିର, ୱାସେଟ୍ଠ, ଅୱେରଚିତ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁ, ଅୱେରଚିତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମା…ପେ… ଅବ୍ଯାପଜ୍ଜଚିତ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁ, ଅବ୍ଯାପଜ୍ଜଚିତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମା… ଅସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ଭିକ୍ଖୁ, ଅସଂକିଲିଟ୍ଠଚିତ୍ତୋ ବ୍ରହ୍ମା… ୱସୱତ୍ତୀ ଭିକ୍ଖୁ, ୱସୱତ୍ତୀ ବ୍ରହ୍ମା, ଅପି ନୁ ଖୋ ୱସୱତ୍ତିସ୍ସ ଭିକ୍ଖୁନୋ ୱସୱତ୍ତିନା ବ୍ରହ୍ମୁନା ସଦ୍ଧିଂ ସଂସନ୍ଦତି ସମେତୀ’’ତି ? ‘‘ଏୱଂ, ଭୋ ଗୋତମ’’। ‘‘ସାଧୁ, ୱାସେଟ୍ଠ, ସୋ ୱତ, ୱାସେଟ୍ଠ, ୱସୱତ୍ତୀ ଭିକ୍ଖୁ କାଯସ୍ସ ଭେଦା ପରଂ ମରଣା ୱସୱତ୍ତିସ୍ସ ବ୍ରହ୍ମୁନୋ ସହବ୍ଯୂପଗୋ ଭୱିସ୍ସତୀତି, ଠାନମେତଂ ୱିଜ୍ଜତୀ’’ତି।

୫୫୯। ଏୱଂ ୱୁତ୍ତେ, ୱାସେଟ୍ଠଭାରଦ୍ୱାଜା ମାଣୱା ଭଗୱନ୍ତଂ ଏତଦୱୋଚୁଂ – ‘‘ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ, ଅଭିକ୍କନ୍ତଂ, ଭୋ ଗୋତମ! ସେଯ୍ଯଥାପି, ଭୋ ଗୋତମ, ନିକ୍କୁଜ୍ଜିତଂ ୱା ଉକ୍କୁଜ୍ଜେଯ୍ଯ, ପଟିଚ୍ଛନ୍ନଂ ୱା ୱିୱରେଯ୍ଯ, ମୂଳ୍ହସ୍ସ ୱା ମଗ୍ଗଂ ଆଚିକ୍ଖେଯ୍ଯ, ଅନ୍ଧକାରେ ୱା ତେଲପଜ୍ଜୋତଂ ଧାରେଯ୍ଯ ‘ଚକ୍ଖୁମନ୍ତୋ ରୂପାନି ଦକ୍ଖନ୍ତୀ’ତି। ଏୱମେୱଂ ଭୋତା ଗୋତମେନ ଅନେକପରିଯାଯେନ ଧମ୍ମୋ ପକାସିତୋ । ଏତେ ମଯଂ ଭୱନ୍ତଂ ଗୋତମଂ ସରଣଂ ଗଚ୍ଛାମ, ଧମ୍ମଞ୍ଚ ଭିକ୍ଖୁସଙ୍ଘଞ୍ଚ। ଉପାସକେ ନୋ ଭୱଂ ଗୋତମୋ ଧାରେତୁ ଅଜ୍ଜତଗ୍ଗେ ପାଣୁପେତେ ସରଣଂ ଗତେ’’ତି।

ତେୱିଜ୍ଜସୁତ୍ତଂ ନିଟ୍ଠିତଂ ତେରସମଂ।

ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧୱଗ୍ଗୋ ନିଟ୍ଠିତୋ।

ତସ୍ସୁଦ୍ଦାନଂ –

ବ୍ରହ୍ମାସାମଞ୍ଞଅମ୍ବଟ୍ଠ ,

ସୋଣକୂଟମହାଲିଜାଲିନୀ;

ସୀହପୋଟ୍ଠପାଦସୁଭୋ କେୱଟ୍ଟୋ,

ଲୋହିଚ୍ଚତେୱିଜ୍ଜା ତେରସାତି।

ସୀଲକ୍ଖନ୍ଧୱଗ୍ଗପାଠଇ ନିଟ୍ଠିତା।